

Kṛṣṇa

Aukščiausiasis Dievo Asmuo

I Tomas

Jo Dieviškoji Kilnybė A. C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada.

AUTORINĖS TEISĖS:

Tai yra elektroninė šios spausdintos knygos versija, skirta susipažinimui, ir neskirta **PERPARDAVIMUI**.

Ši elektroninė knygos versija skirta tiktai asmeniniam nekomerciniam vartojimui, remiantis tarptautiniais „Fair Use“ autorių teisių principais. Jūs galite naudoti šią elektroninę spausdintos knygos versiją susipažinimui informacijos tikslais: asmeniniam vartojimui, trumpiems citavimams akademinuose darbuose, moksliniuose tyrinėjimuose, studentų darbuose, pristatymuose ir panašiai. Jūs galite platinti šią versiją kitiems internetu nekeisdami autorių teisių informacijos bei šio dokumento ir jo turinio. Jūs negalite panaudoti daugiau negu dešimt procentų (10%) šios knygos bet kokiose visuomenės informavimo priemonėse be specialaus raštiško autoriaus teisių saugotojų leidimo.

Citatas nurodyti tokiu būdu: „Cituota iš: knygos pavadinimas, autorius, autorinės teisės priklauso Bhaktivedanta Book Trust International, www.krishna.com.“

Šios knygos ir elektroninio dokumento autorinės teisės priklauso Bhaktivedanta Book Trust International, 3764 Watseka Avenue, Los Angeles, California 90034, USA. Visos teisės yra saugomos. Jeigu turite klausimų, pastabų, norite susisiekti ar susipažinti su daugybe kitų šios kolekcijos knygų, aplankykite leidėjų interneto svetainę www.krishna.com.

Kṛṣṇa

AUKŠČIAUSIASIS DIEVO ASMUO

Jo Dieviškoji Malonė A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda

Tarptautinės Kṛṣṇos sąmonės organizacijos Iškūrėjas-ācārya

THE BHAKTIVEDANTA BOOK TRUST

Nuo amžių isminčiai ir šventieji, atsisakę žemišku
džiaugsmu, pasitraukdavo į nuošalias vietas ir medituodavo,
trokšdami nors akimirka išvysti Šri Kṛṣṇa. Praėjusią
epochą Kṛṣṇa Pats nužengė iš transcendentinio pasaulio
ir apreiškė žemėje Savo amžinuosius žaidimus. Didysis isminčius
Vyāsadeva kruopščiai užfiksavo juos senovės Vedu rastuose.

Knyga „Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo“ — tai
pirmasis išsamus veikalas lietuvių kalba, pasakojantis apie
šiuos nepaprastus įvykius. Pasakojimai apie Kṛṣṇos žaidimus
kviečia skaitytoją žengtelėti nuo to, kas kasdieniška ir
įprasta, į transcendentinį pasaulį, besidriekiantį anapus laiko
ir erdvės, pasaulį, kur būtų apsviečia Aukščiausiasis Absolutas,
amžinasis nežemiškasis jaunuolis Kṛṣṇa — galutinis
žmogaus pažinimo objektas ir gyvenimo tikslas.

THE BHAKTIVEDANTA BOOK TRUST

Jo Dieviškosios Malonybės A. C. Bhaktivedantos Swami Prabhupādos knygos

lietuvių kalba:

Bhagavad-gītā, kokia ji yra
Śrīmad-Bhāgavatam, 1 Giesmė (2 tomai)
Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo (2 tomai)
Viešpaties Caitanyos mokymas
Atsidavimo nektaras
Savęs pažinimo mokslas
Śrī Īsopaniṣada
Anapus laiko ir erdvės
Pamokymų nektaras
Yogos tobulybė
Akistata su mirtimi

anglų kalba:

Bhagavad-gītā As It Is
Śrīmad-Bhāgavatam, 1-10 Giesmės
Śrī Caitanya-caritāmṛta
Kṛṣṇa, The Supreme Personality of Godhead
Teachings of Lord Caitanya
The Nectar of Devotion
The Nectar of Instruction
Śrī Īsopanisad
Easy Journey to Other Planets
Teachings of Lord Kapila, the Son of Devahūti
Teachings of Queen Kuntī
The Science of Self-Realization
The Path of Perfection
Kṛṣṇa Consciousness: The Topmost Yoga System
Perfect Questions, Perfect Answers
Transcendental Teachings of Prahlāda Mahārāja
Kṛṣṇa, the Reservoir of Pleasure
The Journey of Self-Discovery
Life Comes From Life
The Perfection of Yoga
Beyond Birth and Death
On the Way to Kṛṣṇa
Rāja-vidyā: The King of Knowledge
Elevation to Kṛṣṇa Consciousness
Kṛṣṇa Consciousness: The Matchless Gift
A Second Chance
Message of Godhead
Žurnalas „Back to Godhead“ (īkūrėjas)

Kṛṣṇa, the Supreme Personality of Godhead, Part One (Lithuanian)

Skaitytojus, susidomėjusius knyga, Tarptautinė Krišnos sąmonės bedrija kviečia rašyti arba apsilankyti centruose:

ISKCON

Raugyklos g. 23-1, 01140, Vilnius
tel. +370-5-2135218
vilnius@pamho.net
www.gauranga.lt
www.krishna.lt

ISKCON

Savanorių pr. 37, 44255, Kaunas
tel. +370-37-222574
krsna.info@gmail.com
www.nitaigauracandra.lt

ISKCON

Kauno Vedų kultūros centras
Panerių g. 187, 48437, Kaunas
tel. +370-37-360710
info@veducentras.lt
www.veducentras.lt

Knygas anglų kalba galima užsisakyti adresu:

Bhaktivedanta Library Services
Petite Somme 2, 6940 Durbuy, Belgium
www.blservices.com

Copyright © 1992 The Bhaktivedanta Book Trust International, Inc.

www.krishna.com
www.bbt.info

ISBN 91-7149-138-4
Išleidimo metai 1992

Kṛṣṇa

AUKŠČIAUSIASIS DIEVO ASMUO

I TOMAS

*Śrīlos Vyāsadevos
Dešimtosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės
apžvalginė studija*

**Jo Dieviškoji Malonė
A.C. Bhaktivedanta
Swami Prabhupāda**

Tarptautinės Krišnos sąmonės organizacijos Įkūrėjas-ācārya

THE BHAKTIVEDANTA BOOK TRUST

Skiriu tėvui Gour Mohan De (1849–1930),

tyram Kṛṣṇos bhaktai, kuris nuo pat gyvenimo pradžios auklėjo mane Kṛṣṇos sąmonės dvasia. Vaikystėje jis mokė mane groti *mṛdaṅga*, leido garbinti Rādhā-Kṛṣṇos *vigraha* ir dovanojo Jagannātha-ratha, kad žaisdamas galėčiau rengti Ratha-yātros šventes. Jis labai rūpinosi manimi, ir iš jo aš perėmiau idėjas, kurioms vėliau sutvirtėti padėjo mano dvasinis mokytojas, mano amžinasis tėvas.

George Harrisono žodis

Visi ieško KRŠNOS, nors ne visi tai supranta.

KRŠNA — DIEVAS, visos būties Šaltinis, visko, kas yra ir kas dar bus, Priežastis.

DIEVAS beribis, tad JIS turi daug Vardų.

Allachas-Buddha-Jehova-Rāma; visi jie — KRŠNA, visi reiškia TĄ PATĮ.

Dievas ne kažkokia abstrakcija. Jis turi ir asmens, ir beasmenį aspektus. Jis — AUKŠČIAUSIASIS, AMŽINAS, PALAIMINGAS ir VISAŽINIS. Kaip vandens lašas pasižymi visomis vandenyno ypatybėmis, lygiai taip ir mūsų sąmonei yra būdingos DIEVO sąmonės ypatybės... tačiau mes tapatiname save su materialia energija (fiziniu kūnu, jutiminiais malonumais, materialia nuosavybe, ego ir kt.), todėl mūsų tikroji, TRANSCENDENTINĖ SĄMONĖ apskrenta purvu ir tarsi apdulkėjęs veidrodis neatspindi tikrovės.

Per daugybę gyvenimų mūsų ryšys su tuo, kas LAIKINA, dar labiau sustiprėjo. Savo mirtingą kūną — kaulų ir mėsos maišą mes klaidingai laikome tikroju „aš“ ir manome, kad tokia laikina mūsų būklė yra galutinė.

Per amžius garsūs ŠVENTIEJI buvo gyvas įrodymas, jog DIEVO SĄMONĖ — ne laikina, o nuolatinė — įmanoma atgaivinti visose gyvose Sielose. Potencialiai visos Sielos yra dieviškos.

„Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako: „Kai susitvardęs ir nusiplovęs visas materijos nešvarybes yogas susiliečia su Aukščiausiąja Sąmone, jis pasiekia aukščiausią tobulos laimės lygį“ (VI, 28).

YOGA (mokslinis būdas pažinti DIEVĄ ir savąjį „AŠ“) — tai meto-

das, kuris leidžia apvalyti sąmonę, sustabdyti tolesnį teršimąsi ir pasiekti Tobulumo būvį — absoliutų PAŽINIMĄ bei PALAIMĄ.

Jeigu Dievas yra, aš noriu Jį pamatyti. Beprasmiška tikėti tuo, kas neįrodyta. Kṛṣṇos Sąmonė bei meditacija ir yra būdai, kuriuos taikydami iš tikrųjų pajusite DIEVO buvimą. Jūs pamatysite Dievą, Jį girdėsite, su Juo žaisite. Gal tai neįtikėtina, tačiau Jis tikrai čia, tikrai su jumis.

Yra daug yogos Kelių — Rāja, Jñāna, Haṭha, Kriyā, Karma, Bhakti, ir visų yogų MOKYTOJAI labiausiai kelia savųjų privalumus.

SWAMI BHAKTIVEDANTA, kaip rodo jo titulas, yra BHAKTI Yogas, pasirinkęs ATSIDAVIMO kelią. Tarnaudamas DIEVUI visomis mintimis, žodžiais bei VEIKSMAIS ir giedodamas JO Šventuosius Vardus, bhakta greitai išsiugdo Dievo sąmonę. Kartojant:

*Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa
Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare
Hare Rāma, Hare Rāma
Rāma Rāma, Hare Hare*

neišvengiamai pasiekama KṚṢṆOS Sąmonė. (Tik paragavus galima pasakyti, koks pudingo skonis!)

Aš kviečiu jus pasinaudoti tuo, kad savo rankose laikote šią knygą — „KṚṢṆA“, ir įsigilinti į ją. Taip pat kviečiu jus nedelsiant paskirti pasimatymą savo Dievui, pasinaudoti išvaduojančiu YOGOS (JUNGTIES) metodu ir GIVE PEACE A CHANCE (DUOKITE TAIKAI ŠANSĄ).

ALL YOU NEED IS LOVE (KRISHNA) HARI BOL
George Harrison 31/3/70

Turinys

Pratarmė	xii
Ižanga	1
1) Viešpaties Krišnos atėjimas į žemę	9
2) Pusdievių maldos Viešpačiui Krišnai, glūdinčiam motinos įsčiose	16
3) Viešpaties Krišnos gimimas	29
4) Kaṁsa pradeda persekioti	37
5) Nandos ir Vasudevos susitikimas	42
6) Pūtanos galas	48
7) Tr̥ṇāvartos išgelbėjimas	54
8) Visatos pavidalo regėjimas	59
9) Motina Yaśodā suriša Viešpatį Krišną	66
10) Nalakūvaros ir Maṇigrivos išgelbėjimas	69
11) Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis	75
12) Demono Aghāsuros mirtis	81
13) Brahmā pavagia berniukus ir veršelius	86
14) Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Krišnai	94
15) Dhenukāsuros mirtis	109
16) Kālijos sutramdymas	114
17) Kaip Krišna užgesino gaisrą miške	122
18) Demono Pralambāsuros mirtis	125
19) Kaip Krišna prarijo miško gaisrą	128
20) Rudens aprašymas	130

21) Gopės pavilioja fleitos garsai	139
22) Kṛṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius	143
23) Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujantių brāhmaṇų žmonos	148
24) Govardhanos kalvos garbinimas	156
25) Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje	162
26) Nuostabusis Kṛṣṇa	166
27) Dangaus valdovo Indros maldos	169
28) Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų	173
29) Rāsos šokis. Įžanga	177
30) Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių	190
31) Gopių giesmės	194
32) Pasakojimas apie rāsos šoki	200
33) Vidyādharos išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuros mirtis	210
34) Gopės patiria išsiskyrimo jausmą	215
35) Kamsa siūncia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos	219
36) Demonų Keśi ir Vyomāsuros mirtis	223
37) Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną	226
38) Akrūra grįžta ir pabuvoja Viṣṇulokoje Yamunos upėje	232
39) Akrūros maldos	237
40) Kṛṣṇa įžengia į Mathurą	241
41) Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką	246
42) Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblių Kuvalayāpida	250
43) Kamsos mirtis	254
44) Kṛṣṇa gražina Savo mokytojui sūnų	259
45) Uddhava aplanko Vṛndāvaną	267
46) Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinią	274
47) Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktas	288
48) Piktavalis Dhṛtarāṣṭra	294
49) Kṛṣṇa stato Dvārakos tvirtovę	299
50) Mucukundos išvadavimas	307
51) Kṛṣṇa pabėga iš mūšio lauko	316
52) Kṛṣṇa pagrobia Rukmiṇi	323
53) Kṛṣṇa nugalė visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇi namo, į Dvāraką	329
54) Kṛṣṇa ir Rukmiṇi susilaukia Pradyumnos	336

Priedas

Apie autorių	343
Kaip kartoti Hare Kṛṣṇa mahā-mantrą	345
Mitybos yoga	351
Žodynėlis	357
Kaip tarti sanskritą	363

Pratarmė

*nivr̥tta-tarṣair upagīyamānād
bhavauṣadhāc chrotramano 'bhirāmāt
ka uttama-śloka-guṇānuvādāt
pumān virajyeta vinā paśughnāt
(„Śrīmad-Bhāgavatam“ 10.1.4)*

Kai Vakarų žmogus pamato tokios knygos, kaip ši, viršelį, jis ima klausinėti: „O kas yra Kṛṣṇa? Kas toji mergelė greta Kṛṣṇos?“ ir t. t.

Ilgiau nesvarstę atsakysime, jog Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kodėl? Todėl, kad Jis visiškai atitinka Aukščiausiosios Būtybės, Dievo, aprašymus. Kitaip sakant, Kṛṣṇa — Dievas, nes Jis visiems patrauklus. Jeigu Dievas nebūtų visiems patrauklus, tai ir prarastų prasmę pats žodis „Dievas“. O kuo gi patraukiamas visuotinis dėmesys? Dauguma žavisi visų pirma tuo, kuris yra turtingas, skęsta prabangoje. Patrauklus ir labai galingas žmogus, garsenybė, gražuolis, išminčius bei žmogus, kuris nepriširša prie to, ką turi. Taigi patirtis rodo, kad patrauklumo priežastis gali būti: 1) turtai, 2) galybė, 3) šlovė, 4) grožis, 5) išmintis ir 6) atsizadėjimas. Suprantama, kad tas, kuris nepralenkiamas šiais šešiais privalumais, yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Dievo privalumus apibrėžė Parāšara Munis, didis Vedų autoritetas.

Daug yra turtingų, galingų, išymių, gražių, mokytų žmonių, kurie atsizadėjo pasaulio ir yra abejingi materialiams turtams. Tačiau niekas per visą žmonijos istoriją nebuvo toks turtingas, galingas, šlovingas, gražus, išmintingas bei visko atsizadėjęs, kaip Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, — istorinė asmenybė, atėjusi į žemę prieš penkis tūkstančius metų ir gyvenusi čia šimtą dvidešimt pen-

keris metus. Kṛṣṇa gyveno tarsi paprastas žmogus, tačiau Jo darbai — neprilygstami. Niekas per visą žmonijos istoriją negalėjo pakartoti Jo žygių, kuriuos Jis atliko nuo Savo apsiareiškimo iki tos akimirkos, kai pasitraukė iš šio pasaulio, tad kiekvienas, suvokdamas, apie ką kalbame, sakydami „Dievas“, pripažins Kṛṣṇą Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Niekas negali prilygti Dievui ir nėra už Jį didingesnis. Tokia garsiojo posakio „Dievas didis“ prasmė.

Įvairūs žmonės įvairiai kalba apie Dievą, tačiau Vedų raštai bei visų laikų didieji *ācāryos*, tikrieji autoritetai, išmanę Dievo mokslą, — Śaṅkara, Rāmānuja, Madhva, Viṣṇusvāmī, Viešpats Caitanya bei vėlesni mokinių sekos atstovai, — laikosi vieningos nuomonės, jog Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. O mes, Vedų civilizacijos pasekėjai, tikime Vedų teikiama visatos istorija. Mes tikime, kad visatą sudaro planetų sistemos, tarp kurių yra Svargalokos, arba aukštesniosios planetų sistemos, Martyalokos, arba vidurinėsios planetų sistemos, ir Pātālalokos, arba žemesniosios planetų sistemos. Šių laikų istorikai negali pateikti faktų apie tai, kas vyko prieš penkis tūkstančius metų, o, pasak antropologų, prieš keturiasdešimt tūkstančių metų *Homo sapiens* Žemėje net negyveno — esą evoliucija tokios raidos pakopos dar nebuvo pasiekusi. Tačiau Vedų istoriniai pasakojimai — Purāṇos ir „Mahābhārata“ byloja mums apie likimus žmonių, kurie gyveno prieš milijonus bei milijardus metų.

Antai iš Vedų raštų mes sužinome, jog Kṛṣṇa apsierekšdavo žemėje ir iš jos pasitraukdavo prieš milijonus ir milijardus metų. Ketvirtame „Bhagavad-gīto“ skyriuje Kṛṣṇa sako Arjunai, kad jiedu yra gimę jau ne kartą, ir Jis (Kṛṣṇa) atsimenas visus gimimus, o Arjuna — ne. Tai rodo skirtumą tarp to, ką žino Kṛṣṇa ir to, ką žino Arjuna. Nors Arjuna ir didis karys, civilizuotos Kuru giminės atstovas, bet jis tėra paprastas žmogus, o Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇos žinojimas beribis. Kadangi Jo žinojimas beribis, beribė ir Jo atmintis.

Kṛṣṇa pažįsta viską taip tobulai, kad tiksliai mena viską, kas vyko Jam atėjus į žemę prieš milijonus bei milijardus metų, o Arjunos atmintį bei žinojimą riboja laikas ir erdvė, kadangi jis tėra paprastas žmogus. Ketvirtame „Bhagavad-gīto“ skyriuje Kṛṣṇa pažymi, jog menas, kaip prieš kelis milijonus metų mokė Saulės dievą Vivasvāną „Bhagavad-gīto“.

Mūsų laikais tapo įprasta, kad netikintieji stengiasi tapti Dievu, taikydami kokį mistinės praktikos būdą. Dažniausiai jie skelbiasi galį tapti Dievu savo vaizduotės galia ar meistriška meditacija. Kṛṣṇa — ne toks Dievas. Kṛṣṇa „netampa“ Dievu, naudodamasis kokia nors išgalvota meditacija arba griežtai tramdydamas kūną, kaip tai daroma mistinės *yogos* pratybose. Iš esmės Jis Dievu *netampa*, kadangi visados buvo ir yra Dievas.

Savo dėdės iš motinos pusės — Kamsos kalėjime, kur buvo uždaryti Jo tėvas ir motina, Kṛṣṇa apsireiškė iš motinos iščių keturrankiu Viṣṇu-Nārāyaṇos pavidalu. Po to Jis atvirto kūdikiu ir paprasė tėvą nunešti Jį į Nandos Mahārājos bei jo žmonos Yaśodos namus. Kai Kṛṣṇa buvo dar visai kūdikis, Jį bandė nužudyti milžinė demonė Pūtanā, tačiau Kṛṣṇa iš demonės krūtų kartu su pienu išsiurbė ir jos gyvybę. Štai kuo skiriasi tikrasis Dievas nuo „dievo“, pagaminto kokiamo nors mistikos fabrike. Kṛṣṇai neteko praktikuoti mistinės *yogos*, tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo Jis buvo visada — kūdikystėje, vaikystėje, paauglystėje, jaunystėje. Šioje knygoje apie Kṛṣṇą aprašomi visi Kṛṣṇos darbai, kuriuos Jis padarė, apsireiškęs žmogumi. Nors Kṛṣṇa atlieka žmogaus vaidmenį, Jis visada yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Kadangi Kṛṣṇa yra visiems patrauklus, privalome žinoti, jog visus norus reikia sieti su Kṛṣṇa. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad žmogus yra savo kūno šeimininkas, tačiau Kṛṣṇa — Supersiela, glūdinti visų širdyse, — yra aukščiausiasis visų individualių kūnų šeimininkas. Tad jeigu savo natūralų norą mylėti sutelksime į Kṛṣṇą, netrukus įsigalės visuotinė meilė, vienybė bei taika. Kai laistome medžio šaknis, vandens tenka ir šakoms, ir lapams, ir žiedams; kai mūsų parūpintas maistas per burną patenka į skrandį, jo gauna ir kitos kūno dalys.

Menas sutelkti dėmesį į Aukščiausiąjį ir meilė Jam vadinasi Kṛṣṇos sąmonė. Mes pradėjome Kṛṣṇos sąmonės judėjimą, kad kiekvienas galėtų patenkinti savo polinkį mylėti kitus, nukreipdamas tą meilę į Kṛṣṇą. Visame pasaulyje žmonės karštai trokšta įgyvendinti glūdintį juose polinkį mylėti kitus, tačiau čia nepadės socializmas, komunizmas, altruizmas, humanizmas, nacionalizmas ir visa kita, kas kada nors buvo sugalvota, trokštant žmonijai taikos bei gerovės. Visi šie siekiai bergždi ir teatneša nusivylimą, nes mes visiškai nemokame mylėti Kṛṣṇos. Dažniausiai žmonės mano, jog bus laimingi, gindami griežtą moralę ir atlikdami religines apeigas. Kai kas mano, kad laimę pasieks plėtodamas ekonomiką, kiti įsitikinę, kad laimė — jutiminiai džiaugsmas. Tačiau iš tiesų žmogus tegali būti laimingas mylėdamas Kṛṣṇą.

Kṛṣṇa nuostabiai atsiliepia į mūsų meilę per įvairius savitarpio santykius, kurie vadinasi „skoniai“, arba *rasos*. Yra dvylika svarbiausių meilės santykių tipų. Galima mylėti Kṛṣṇą kaip aukščiausią nežinomą, aukščiausią šeimininką, artimiausią draugą, mylimiausią vaiką ir kilniausią mylimąjį. Tokios penkios svarbiausios meilės *rasos*. Dar galima mylėti Kṛṣṇą netiesiogiai, kitomis septyniomis *rasomis*, kurios iš pažiūros skiriasi nuo penkių pirminių santykių. Tačiau iš esmės, jei žmogus patenkina glūdintį jame meilės polinkį mylėdamas Kṛṣṇą, jo gyvenimas tampa sėkmingas.

Tai ne prasimanymas, bet realybė, pasiekiami praktika. Žmogus gali betarpiškai patirti, kaip meilė Kṛṣṇai veikia jo gyvenimą.

Devintajame „Bhagavad-gītoje“ skyriuje Kṛṣṇos sąmonės mokslas vadinamas karališkąja išmintimi, paslapčių paslaptimi ir tobuliausiuoju transcendentinio savęs pažinimo mokslu. Tačiau mes patys galime patirti, ką duoda Kṛṣṇos sąmonės mokslas, nes praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę labai lengva ir malonu. Jeigu mums pavyksta padaryti nors menkiausią pažangą Kṛṣṇos sąmonės kelyje, tai šis mūsų laimėjimas per amžius liks mums, nes Kṛṣṇos sąmonė jokiomis aplinkybėmis nepradingsta. Gyvenimas rodo, jog šiuolaikinis paklydęs ir viskuo nusivylęs Vakarų jaunimas tiesiogiai pajuto, ką duoda jų pastangos sutelkti savo meilę į Kṛṣṇą.

Sakoma, veltui stengiasi tas, kuris griežtai tramdo kūną, atgailauja ir aukoja aukas, tačiau nepažadina savyje glūdinčios meilės Kṛṣṇai. Kita vertus, jei žmogus pažadino meilę Kṛṣṇai, kam jam tramdyti kūną ir atgailauti?

Kṛṣṇos sąmonės judėjimas — nepaprasta Viešpaties Caitanyos dovana puolusioms šio amžiaus sieloms. Kṛṣṇos sąmonė — tai paprastas savęs pažinimo būdas. Pastaruosius ketverius metus jis taikomas Vakarų šalyse, ir netenka abejoti, kad Kṛṣṇos sąmonės judėjimas padeda įgyvendinti žmogui slypintį polinkį mylėti. Ši transcendentinė knyga parašyta stengiantis paremti Kṛṣṇos sąmonės judėjimą Vakaruose. Ji sudaryta iš dviejų dalių ir yra gausiai iliustruota. Žmonės, kai turi laiko ir jėgų, mėgsta skaityti įvairius grožinės literatūros kūrinius. Dabar yra proga šį polinkį nukreipti į Kṛṣṇą. Tada ir pavieniai žmonės, ir visa žmonija patirs amžiną sielos palaimą.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad net mažiausios pastangos Kṛṣṇos sąmonės kelyje apsaugo žmogų nuo didžiausio pavojaus. Galėtume pateikti šimtus tūkstančių pavyzdžių, kaip žmonės išvengė didžiausių gyvenimo pavojų vien todėl, kad buvo šiek tiek pažengę Kṛṣṇos sąmonėje. Tad mes kviečiame visus pasimokyti iš šios didžios transcendentinės knygos. Skaitytojas įsitikins, kaip puslapis po puslapio jam atsiveria neaprepiami meno, mokslo, literatūros, filosofijos bei religijos pažinimo turtai, bet visų svarbiausia yra tai, kad perskaičius šią knygą nubus jo meilė Dievui.

Aš norėčiau išreikšti savo dėkingumą Śrīmān George Harrisonui, dabar kartojančiam Hare Kṛṣṇa *mantrą*, už dosnų devyniolikos tūkstančių dolerių įnašą, kompensavusį visas šios knygos publikavimo išlaidas. Teapdovanos Kṛṣṇa šį puikų jaunuolių palaiminimu toliau tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje.

Ir pagaliau mano amžini palaiminimai Śrīmān Śyāmasundarai dāsai adhiakāriui, Śrīmān Brahmānandai dāsai brahmacāriui, Śrīmān Hayagrīvai dāsai adhiakāriui, Śrīmān Satsvarūpai dāsai adhiakāriui, Śrīmati Devahūti-

devī, Śrīmati Jadurāṇī dāsī, Śrīmān Muralidharai dāsai brahmacāriui, Śrīmān Bhāradvājai dāsai adhikāriui, Śrīmān Pradyumnai dāsai adhikāriui bei visiems kitiems už jų didelį darbą, kurio dėka ši knyga sėkmingai išvydo dienos šviesą.

Hare Kṛṣṇa.

A.C. Bhaktivedanta Swami

Śrīlos Bhaktisiddhāntos Sarasvačio
apsireiškimo diena

1970 m. vasario 26 d.
ISKCON'o būstinė
3764 Vatsėka Aveniu
Los Andželas, Kalifornija

Kṛṣṇa
AUKŠČIAUSIASIS DIEVO ASMUO

Ižanga

*kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! he
 kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! he
 kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! rakṣa mām
 kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! kṛṣṇa! pāhi mām
 rāma! rāghava! rāma! rāghava! rāma! rāghava! rakṣa mām
 kṛṣṇa! keśava! kṛṣṇa! keśava! kṛṣṇa! keśava! pāhi mām*
 „Caitanya-caritāmṛta“ („Madhya“ 7.96)

Prieš pradėdamas rašyti šią knygą („Kṛṣṇa“), norėčiau pagarbiai nusilenkti savo dvasiniam mokytojui Om Viṣṇupādai Aṣṭottara-śata Śrī Śrīmad Bhaktisiddhāntai Sarasvačiui Gosvāmiui Mahārājai Prabhupādai. Dar norėčiau pagarbiai nusilenkti malonės vandenynui — Viešpačiui Śrī Kṛṣṇai Caitanyai Mahāprabhu. Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Patsai Kṛṣṇa, kuris apsireiškė kaip bhakta* propaguoti aukščiausiųjų atsidavimo tarnystės principų. Savo mokymą Viešpats Caitanya pradėjo skelbti krašte, kuris vadinasi Gauḍadeśa (Vakarų Bengalija). Kadangi aš priklausau Madhva-Gauḍīya-sampradāyai, negaliu neišreikšti savo pagarbos mūsų mokinių sekai. Madhva-Gauḍīya-sampradāya žinoma dar ir Brahma-sampradāyos vardu, nes ši mokinių seka prasidėjo nuo Brahmos. Brahmā paskelbė mokymą išminčiui Nārada, Nārada persakė jį Vyāsadevai, o Vyāsadeva — Madhvai Muniui, arba Madhvācāryai. Mādhavendra Puris, Madhva-Gauḍīya-sampradāyos pradininkas, priklausė Madhvācāryos mokinių sekai. Jis turėjo daugybę žymių mokinių tiek tarp *sannyāsīū* (atsizadėjusiųjų pasaulio), tiek tarp šeimos žmonių. Jo mokiniai buvo Nityānanda Prabhu,

*Bhakta (sanskrt.) — atsidavęs Viešpaties pasekėjas.

Advaita Prabhu ir Īsvara Puris. Īsvara Puris — tai Viešpaties Caitanyos Mahāprabhu dvasinis mokytojas. Taigi žemai nusilenkime Īsvarai Puriui, Nityānandai Prabhu, Śrī Advitai Ācāryai Prabhu, Śrīvāsai Paṇḍitai ir Śrī Gadādhari Paṇḍitai. Nusilenkę jiems, pagerbkime ir Svarūpā Dāmodarą, Viešpaties Caitanyos Mahāprabhu asmeninį raštininką, taip pat Śrī Vāsudevą Dattą bei amžinąjį Viešpaties Caitanyos palydovą Śrī Govindą, artimą Viešpaties Caitanyos draugą Mukundą bei Murārį Gupta. Nusilenkime ir šešioms Vṛndāvanos Gosvāmiams — Śrī Rūpai Gosvāmiui, Śrī Sanātānai Gosvāmiui, Śrī Raghunāthai Bhaṭṭai Gosvāmiui, Śrī Gopālai Bhaṭṭai Gosvāmiui, Śrī Jivai Gosvāmiui ir Śrī Raghunāthai dāsai Gosvāmiui.

Patsai Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“ paaiškino, kad Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kai tik pradedamos pažeidinėti normos, kurios reguliuoja žmonių religinį gyvenimą, ir įšviešpatauja nedora, Jis Pats nužengia žemėn. Kitaip sakant, kai Viešpats Śrī Kṛṣṇa apsireiškė Žemėje, buvo būtina palengvinti nuodėmingų darbų našta, užgulusią mūsų planetą ir visą visatą. Už visą materialią kūriniją atsakingas Viešpats Mahā-Viṣṇu, pilnavertė Kṛṣṇos dalis.

Nužengiant Viešpačiui, iš tikrųjų nužengia Jo Viṣṇu inkarnacija. Mahā-Viṣṇu yra pirminė materialios kūrinijos priežastis, iš Jo atsiranda Garbhodakaśāyī Viṣṇu, o paskui — Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. Iš esmės visos inkarnacijos, pasireiškiančios šioje materialioje visatoje, yra visiškos Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ekspansijos. Tad gelbėti Žemę nuo ją užgulusių nuodėmingų poelgių naštos — ne Aukščiausiojo Dievo Asmens, Kṛṣṇos, priedermė. Tačiau kai ateina Kṛṣṇa, su Juo ateina ir visos Viṣṇu ekspansijos. Įvairiausios Kṛṣṇos ekspansijos — Nārāyaṇa, ketverinė ekspansija (Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna ir Aniruddha), dalinė pilnavertė ekspansija Matsya (žuvies inkarnacija) ir kitos *yuga-avatāros* (epochų inkarnacijos) bei *manvantara-avatāros*, Manu inkarnacijos — visos susijungia ir apsireiškia kartu su Kṛṣṇa, Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Kṛṣṇa — tai tobula visuma, ir visos visiškos ekspansijos bei inkarnacijos visada esti su Juo.

Atėjus Kṛṣṇai, kartu su Juo atėjo ir Viešpats Viṣṇu. Iš esmės Kṛṣṇa ateina apreikšti Savo žaidimų Vṛndāvanoje, patraukti laimingąsias sąlygotas sielas ir pakviesti jas namo, atgal pas Dievą. Jo Vṛndāvanos žaidimai ir susidorojimas su demonais įvyko lygia greta, nors su demonais iš tikrųjų kovojo Kṛṣṇos ekspansija Viṣṇu.

Aštunto „Bhagavad-gītos“ skyriaus dvidešimtajame posme sakoma, jog egzistuoja kita, amžinoji gamta — dvasinis dangus, transcendentiškas išreikštai ir neišreikštai materijai. Išreikštasis pasaulis yra matomas daugybės žvaigždžių bei planetų sistemų (pavyzdžiui, Saulės ar Mėnulio) pavidalu, tačiau egzistuoja dar ir neišreikštoji pasaulio dalis, kurios neįmanoma

pasiekti turint šį kūną. O virš tos neišreikštosios materijos tvyro dvasinė karalystė. Dvasinę karalystę „Bhagavad-gītā“ vadina aukščiausia ir amžina. Ši karalystė nesunaikinama. Materiali gamta periodiškai kuriama ir naikinama, tačiau kita jos dalis, dvasinė gamta, yra amžina ir nekintama.

Aukščiausioji Dievo Asmens Kṛṣṇos buveinė „Brahma-saṁhitoje“ irgi įvardijama žodžiu *cintāmaṇi*. Šioje buveinėje, kuri vadinasi Goloka Vṛndāvana, yra daugybė rūmų iš filosofinio akmens. Ten auga medžiai, kuriuos vadina troškimų medžiais, ir ganosi *surabhi* karvės. Goloka Vṛndāvanoje Viešpačiui tarnauja šimtai tūkstančių sėkmės deivių. Jo vardas — Govinda, Pirminis Viešpats, Jis — visų priešasčių priešastis. Čia Jis groja Savo fleita, Jo akys — tarsi lotoso žiedlapiai, o kūnas nuostabaus debesies spalvos. Jo plaukus puošia povo plunksna. Jis toks žavingas, jog Jam neprilygs net tūkstančiai Kupidonų. „Gitoje“ Viešpats Kṛṣṇa apie Savo buveinę — aukščiausiąją dvasinės karalystės planetą užsimena tik trumpai. O „Śrīmad-Bhāgavatam“ Kṛṣṇa aprašomas su visais Jo atributais. Šioje knygoje nuosekliai papasakota apie Jo žaidimus iš pradžių Vṛndāvanoje, po to Mathuroje ir pagaliau Dvārakoje. „Śrīmad-Bhāgavatam“ — nuoseklus visų Kṛṣṇos darbų aprašymas.

Giminė, kurioje apsireiškė Kṛṣṇa, priklauso Yadu giminei. Šios giminės pradininkas — Soma, Mėnulio planetos dievas. Yra dvi karališkosios *kṣatriyū* giminės: vienos jų pradininkas — Mėnulio karalius, o antros — Saulės karalius. Aukščiausiasis Dievo Asmuo dažniausiai apsireiškia *kṣatriyū* šeimose, nes Jis ateina ginti religijos arba dorovės principų. Vedų sistemoje *kṣatriyū* giminė gina žmones. Kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo nužengė į žemę kaip Viešpats Rāmacandra, Jis pasirinko giminę, kilusią iš Saulės dievo, — Raghu-vaṁšą. Apsireiškęs kaip Viešpats Kṛṣṇa, Jis pasirinko Yadu-vaṁšos giminę. Ilgas Yadu-vaṁšos karalių sąrašas pateikiamas devintosios „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmės dvidešimt ketvirtame skyriuje. Visi jie buvo didingi ir galingi valdovai. Kṛṣṇos tėvas buvo Vasudeva, Śūrasenos sūnus, Yadu giminės ainis. Iš tikrųjų Aukščiausiasis Dievo Asmuo nepriklauso jokiai šio materialaus pasaulio giminei, tačiau giminę, kuriai Aukščiausiasis Dievo Asmuo suteikia malonę joje apsireikšdamas, apgaubia šlovė. Antai sandalmedis auga Malajoje. Sandalmedis ir Malajos žemė ne tas pat, tačiau taip atsitiko, kad šis medis daugiausiai auga Malajoje, todėl jį ir vadina Malajos sandalmedžiu. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, irgi priklauso visiems, tačiau kaip saulė teka rytuose, nors esama ir kitų pasaulio dalių, taip ir Viešpats Savo nuožiūra apsireiškia kurioje nors iš giminių, suteikdamas jai šlovę.

Su Kṛṣṇa ateina ir visos Jo visiškos ekspansijos. Kṛṣṇa apsireiškė žemėje drauge su Balarāma (Baladeva), kuris žinomas kaip vyresnysis Jo brolis.

Balarāma — Saṅkarṣaṇos, ketverinės ekspansijos, šaltinis. Be to, Balarāma dar ir visiška Kṛṣṇos ekspansija. Šioje knygoje stengsimės papasakoti, kaip Kṛṣṇa apsireiškė žemėje, gimęs Yadu giminėje, ir kaip išryškėjo Jo transcendentiniai bruožai. Tai labai ryškiai aprašyta dešimtoje „Śrīmad-Bhāgavatām“ giesmėje, kuri ir yra šios knygos pagrindas.

Išsivadavusios sielos dažniausiai klausosi pasakojimų apie Viešpaties žaidimus ir tai teikia joms didį džiaugsmą. Sąlygotoms sieloms patinka skaityti pramanytas istorijas apie materialius kurio nors paprasto žmogaus žygius. Apie transcendentinius Viešpaties darbus pasakoja „Śrīmad-Bhāgavatam“ bei kitos Purāṇos. Tačiau sąlygotos sielos, deja, mieliau skaito įprastines istorijas — Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų aprašymai joms neįdomūs. Ir vis dėlto Viešpaties Kṛṣṇos žaidimų aprašymai tokie patrauklūs, kad juos su malonumu skaito įvairūs žmonės. Pasaulyje esama trijų kategorijų žmonių. Pirmajai priklauso išsivadavusios sielos, antrajai — besistengiantys išsivaduoti, o trečiajai — materialistai. Tačiau kad ir koks būtų žmogus — išsivadavusi ar besistengianti išsivaduoti siela, ar užkietėjęs materialistas — susipažinti su Viešpaties Kṛṣṇos žaidimais jiems vertėtų.

Išsivadavusioms sieloms nerūpi materiali veikla. Impersonalistų teorija, teigianti, jog išsivadavusi gyva būtybė nieko neveikia ir jai šventraščių žodžiai nereikalingi, neįrodo, kad išsilaisvinusi asmenybė yra neveikli. Gyvoji siela negali būti neveikli. Tiek išsivadavusi, tiek sąlygota, ji būtinai veikia. Netgi ligotas žmogus yra veiklus, tik kiekvienas judesys jam kelia skausmą. Pasveikęs šis žmogus yra dar veiklesnis, tačiau dabar veikia jam teikia džiaugsmo. Taigi ir impersonalistai teišsivaduoja iš liguistos, sąlygotos veiklos, tačiau jie nieko neišmano apie sveikos būsenos veiklą. Išsivadavusios ir įgijusios visišką žinojimą sielos klausosi pasakojimų apie Kṛṣṇos darbus — ir tai yra grynai dvasinė veikla.

Tiems, kurie iš tikrųjų išsivadavo, labai svarbu klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos žaidimus. Išsivadavusiems jie suteikia tauriausią džiaugsmą. O tiems, kurie tik bando išsivaduoti, tokių tekstų, kaip „Bhagavad-gītā“ ar „Śrīmad-Bhāgavatam“, klausymasis atvertų kelią į išsivadavimą. „Bhagavad-gītā“ reikėtų gvildinti prieš „Śrīmad-Bhāgavatam“. Aiškindamasis „Gītā“, žmogus geriau suvoktų Viešpaties Kṛṣṇos esmę, o atsidūręs prie Kṛṣṇos lotoso pėdų jis suprastų „Śrīmad-Bhāgavatam“ papasakotas istorijas apie Kṛṣṇą. Todėl Viešpats Caitanya Savo pasekėjams skelbė, kad jų uždavinys — skleisti *kṛṣṇa-kathā*.

Kṛṣṇa-kathā — tai pasakojimai apie Kṛṣṇą. Yra dvi *kṛṣṇa-kathos* rūšys: istorijos, kurias *papasakojo Kṛṣṇa*, ir istorijos, *papasakotos apie Kṛṣṇą*. „Bhagavad-gītā“ — tai pasakojimas, filosofija arba mokslas apie Dievą, paskelbtas Paties Kṛṣṇos lūpomis. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakoja apie

Kr̥ṣṇos darbus bei transcendentinius žaidimus. Abi knygos yra *kr̥ṣṇa-kathā*. Viešpats Caitanya ragino skleisti *kr̥ṣṇa-kathā* visame pasaulyje, nes jei sąlygotos sielos, draskomos materialios būties kančių, kreipsis į *kr̥ṣṇa-kathā*, joms atsivers tiesus kelias į laisvę. Ši knyga parašyta, norint paakinti žmones suprasti Kr̥ṣṇą arba *kr̥ṣṇa-kathā*, nes tai padės jiems išsivaduoti iš materijos vergijos.

Kr̥ṣṇa-kathā sudomins net didžiausią materialistą, nes Kr̥ṣṇos nuotykių su *gopėmis* (piemenaitėmis) kaip du vandens lašai panašūs į materialaus pasaulio jaunuolių meilę. Juk lytinis potraukis, kurį stebime žmonių visuomenėje, yra visiškai natūralus, nes jis būdingas ir pirmapradžiam Dievo Asmeniui. Malonumo galia vadinasi Śrīmatī Rādhārāṇī. Meilės pergyvenimai seksualinio potraukio pagrindu — prigimtinis Aukščiausiojo Dievo Asmens bruožas, ir mums, sąlygotoms sieloms, neatsiejamoms Aukščiausiojo dalelėms, irgi būdingi šie jausmai, tačiau mes išgyvename juos iškreiptai ir nepilnavertiškai. Todėl šio materialaus pasaulio gyventojai, kuriuos traukia lytinis gyvenimas, girdėdami apie Kr̥ṣṇos ir *gopių* nuotykius pajunta transcendentinį pasitenkinimą, nors jis atrodytų ir materialus. Ir jie turi didžiulės naudos — palengva tobulėja dvasiškai. „Bhāgavatam“ pasakya: jeigu žmogus *nuolankiai klausosi autoritetų pasakojimų* apie Viešpaties Kr̥ṣṇos nuotykius su *gopėmis*, jis artėja prie transcendentinio meilės tarnystės Viešpačiui lygmens ir jo širdį apėmusi materialio geismo liga visiškai praeina. Kitais žodžiais, taip yra neutralizuojama materialaus seksualinio gyvenimo trauka.

Kr̥ṣṇa sudomins ir išsivadavusias sielas, ir besivaduojančias, ir ypač sąlygotą būtybę — užkietėjusį materialistą. Pasak Mahārājos Parikṣito, kuris išgirdo apie Kr̥ṣṇą iš Śukadevos Gosvāmio, *kr̥ṣṇa-kathā* naudinga kiekvienam žmogui, kad ir kas jis būtų. Kiekvieną sužavės *kr̥ṣṇa-kathā*. Tačiau Mahārāja Parikṣitas perspėjo, kad žmonėms, kurie žudo gyvulius ir save, ko gero, *kr̥ṣṇa-kathā* gali ir nepalikti įspūdžio. Žodžiu, paprastiesiems žmonėms, kurie vadovaujasi reguliatyviosiomis moralės normomis iš šventraščių, kad ir kas jie būtų, *kr̥ṣṇa-kathā*, be abejo, bus patraukli. Tačiau ji nepatiks tiems, kurie žudo save. „Śrīmad-Bhāgavatam“ tai išreiškta žodžiu *paśughna* — „žudo gyvulius arba žudo save“. Kas nepažino savojo „aš“ ir nesidomi dvasiniu tobulėjimu, tas yra savizudis. Žmogaus gyvybės formos paskirtis — visų pirma pažinti save, tad žmogus, kuris nepaiso šio svarbaus savo gyvenimo aspekto, gyvena tuščiai, tarsi gyvulys. Jis yra *paśughna*. Kita šio žodžio reikšmė — „žudantis gyvulius“. Dažniausiai jis nurodo žmones, kurie valgo mėsą (dargi šuniena). Jie žudo gyvulius kaip įmano — medžioja, stato skerdyklas ir pan. Tokie žmonės *kr̥ṣṇa-kathā* nesusidomės.

Karalius Parikṣitas klausėsi *kr̥ṣṇa-kathos* labai susidomėjęs, nes žino-

jo, kad senelis Arjuna, vienas iš jo protėvių, didijį Kurukšetros mūšį laimėjo todėl, kad jam padėjo Kṛṣṇa. Kurukšetros mūšio lauku mes galėtume laikyti ir šį materialųjį pasaulį. Šiame mūšio lauke, kur kas žingsnis tyko pavojai, visi mes kiek galėdami kovojame už būvį. Pasak Mahārājos Parikṣito, Kurukšetros mūšio laukas atrodė tarsi plačiausias vandenynas, knibždantis pavojingų gyvūnų. Jo seneliui Arjunai teko kautis su tokiais didvyriais, kaip Bhīṣma, Droṇa, Karṇa ir daugelis kitų. O tai buvo nepaprasti kariai. Šiuos karžygius Vedos lygino su vandenynė gyvenančia *timinġilos* žuvimi. *Timinġilos* žuviai buvo vieni niekai praryti didžiausią banginį. Garsieji kariai, kurie dalyvavo Kurukšetros mūšyje, be vargo galėjo susidoroti su daugybe Arjunų, tačiau Kṛṣṇos malone Arjuna visus juos lengvai įveikė. Kaip žmogus lengvai peržengia balutę, telkšančią veršelio pėdoje, taip Arjuna Kṛṣṇos valia lengvai peršoko Kurukšetros mūšio vandenyną.

Mahārāja Parikṣitas labai vertino Kṛṣṇos darbus ir dėl daugelio kitų priežasčių. Kṛṣṇa išgelbėjo nuo nelaimės ne tik jo senelį, bet ir jį patį. Visi Kuru giminės nariai — vaikai ir vaikaičiai, kovoję ir Dhṛtarāṣṭros, ir Pāṇḍavų pusėje, išskyrus penkis brolius Pāṇḍavas, žuvo Kurukšetros mūšyje. Tada Mahārāja Parikṣitą motina dar nešiojo iščiose. Jo tėvas Abhimanyu, Arjunos sūnus, irgi žuvo Kurukšetros mūšyje. Taigi Mahārāja Parikṣitas gimė jau mirus tėvui. Į jį, dar tebeglūdintį motinos iščiose, Aśvatthāmā nukreipė *brahmāstros* ginklą, norėdamas ir jį užmušti. Bet kai Parikṣito Mahārājos motina Uttarā pribėgo prie Kṛṣṇos ir ėmė maldauti, kad ją apsaugotų, Kṛṣṇa, matydama jos vaisiui gresiantį pavojų, kaip Supersiela įėjo į jos iščias ir išgelbėjo Mahārāja Parikṣitą. Kitas Mahārājos Parikṣito vardas Viṣṇurāta, nes jį dar motinos iščiose išgelbėjo Patsai Viešpats Viṣṇu.

Taigi kiekvienas, kad ir kas jis būtų, turėtų stengtis klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą bei Jo darbus, nes Kṛṣṇa — Aukščiausioji Absoliuti Tiesa, Dievo Asmuo. Jis — visur esantis. Jis glūdi visų širdyse ir egzistuoja visatos pavidalu. Ir vis dėlto, kaip rašoma „Bhagavad-gītoje“, žmonėms Jis apsireiškia toks, koks yra, ir vienintelis Jo troškimas — pakviesti juos grįžti į transcendentinę Savo buveinę, namo, atgal pas Dievą. Visi mes turėtume stengtis pažinti Kṛṣṇą. Ši knyga tam ir skirta. Te žmonės sužino apie Kṛṣṇą — tai proga gauti viską, ką gali suteikti žmogui gyvenimas.

Devintoje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje Śrī Baladeva vadinamas Rohiṇī, Vasudevos žmonos, sūnumi. Vasudeva, Kṛṣṇos tėvas, turėjo šešioliką žmonių. Viena iš jų buvo Rohiṇī, Balarāmos motina. Tačiau Balarāmą vadina dar ir Devakī sūnumi. Kaipgi Jis galėjo būti ir Devakī, ir Rohiṇī sūnus? Šį klausimą pateikė Mahārāja Parikṣitas Śukadevai Gosvāmīui.

Ilgainiui mes sužinosime atsakymą į jį. Dar Mahārāja Parikṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio, kodėl Śrī Kṛṣṇa, kai apsireiškė Vasudevos sūnumi, tučtuojau buvo perkeltas į Nandos Mahārājos namus Vṛndāvanoje, Gokuloje. Be to, jam magėjo sužinoti, ką veikė Viešpats Kṛṣṇa, gyvendamas Vṛndāvanoje ir Mathuroje. Bet labiausiai Mahārāja Parikṣitą domino, kodėl Kṛṣṇa užmušė Savo dėdę iš motinos pusės — Kaṁsą. Kaṁsa. Jo motinos brolis, buvo labai artimas ir vyresnis už Kṛṣṇą giminaitis. Kas gi įvyko, kad Kṛṣṇa užmušė Kaṁsą? Dar jis teiravosi, kiek metų Viešpats Kṛṣṇa gyveno šioje žemėje, kiek metų Jis valdė Dvārakos karalystę ir kiek ten turėjo žmonių. Karaliai *kṣatriyos* dažniausiai turi daugiau negu vieną žmoną, tad Mahārāja Parikṣitas pasidomėjo ir apie tai. Šią knygą sudaro Śukadevos Gosvāmio atsakymai į šiuos bei kitus Mahārājos Parikṣito klausimus.

Mahārāja Parikṣitas ir Śukadeva Gosvāmis — nepaprastos asmenybės. Mahārāja Parikṣitas yra tas žmogus, kuris gali klausytis pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus, o Śukadeva Gosvāmis — tasai, kuris gali apie tai pasakoti. Susitikus tokioms asmenybėms, tuoj pat užsimezga kalba apie Kṛṣṇą (*kṛṣṇa-kathā*), ir visi žmonės iš tokio pokalbio gauna didžiulę naudą.

Šioje knygoje rašoma apie tai, ką Śukadeva Gosvāmis papasakojo, kai Mahārāja Parikṣitas pasninkavo prie Gangos krantų, ruošdamasis mirčiai. Norėdamas įtikinti Śukadevą Gosvāmį, kad jis nepavargs klausytis *kṛṣṇa-kathos*, Mahārāja Parikṣitas pasakė: „Alkis ir troškulys gali kankinti paprastus žmones, net ir mane patį, tačiau pasakojimai apie Kṛṣṇą tokie nuostabūs, kad jų klausydamasis niekada nepavargsti, nes patenki į transcendentinę būklę“. Suprantama, laimingas tas, kuris klausydamasis *kṛṣṇa-kathos* pasiekia tokio susikaupimo kaip Mahārāja Parikṣitas. O klausėsi jis su dideliu dėmesiu, nes kas akimirksnis laukė mirties. Niekad neužmirškime, kad mirtis gali ateiti pas mus kiekvieną akimirką. Šiame gyvenime nėra nieko tikra — žmogus, jaunas jis ar senas, gali mirti kiekvienu momentu. Taigi, prieš mirdami, turėtume *visiškai* įsisąmoninti Kṛṣṇą.

Laukdamas mirties, karalius Parikṣitas klausėsi „Śrīmad-Bhāgavatam“ iš Śukadevos Gosvāmio lūpų, ir Śukadeva Gosvāmis buvo labai patenkintas, kad karalius Parikṣitas parodė begalinį troškimą klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą. Śukadeva buvo geriausias iš visų „Bhāgavatos“ pasakotojų, ir štai, karaliaus paprašytas, jis pradėjo pasakoti apie Kṛṣṇos žaidimus, kurie naikina Kali amžiaus blogį. Śukadeva Gosvāmis padėjo karaliui už jo karštą norą klausytis apie Kṛṣṇą ir padaršino jį sakydamas: „Bran-
gus karaliau, skvarbus tavo protas, jei tu taip trokšti klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos žaidimus“. Jis pareiškė Mahārājai Parikṣitui, kad yra didžiai

naudinga ir pasakoti apie Kr̥ṣṇos žaidimus, ir šių pasakojimų klausytis, nes apsivalo nuo blogio visi trys šių pokalbių dalyviai: tas, kuris pasakoja apie transcendentinius Kr̥ṣṇos darbus, tas, kuris klausosi šių pasakojimų, ir tas, kuris teiraujasi apie Kr̥ṣṇą. Kr̥ṣṇos žaidimai — tarsi Gangos vandėnys, srūvantys iš Viešpaties Viṣṇu kojos piršto. Jie išvalo visus tris pasaulius — aukštesniąją, viduriniąją ir žemesniąją planetų sistemas.

Viešpaties Kṛṣṇos atėjimas į žemę

Kitados pasaulį valdę karaliai sukaupė tiek gynybos jėgų, jog jos užgulė žemę nepakeliama našta. Tie karaliai dėjosi esą karališkos kilmės, bet iš tikrųjų buvo demonai. Pasaulis prarado ramybę, ir valdžiusi Žemę dievybė, vardu Bhūmi, iškeliavo pas Viešpatį Brahmą pranešti apie nelaimes, kurias jai atnešė demoniški valdovai. Bhūmi pasivertė karve, kuri apsiašarojusi stojo prieš Viešpatį Brahmą. Ji buvo liūdna ir verkė, norėdama sukelti Viešpaties užuojautą. Bhūmi papasakojo apie negandas, ištikusias žemę. Viską išklausęs, Viešpats Brahmā labai susikrimto ir nieko nelaukdamas patraukė prie pieno vandenyno, kur gyvena Viešpats Viṣṇu. Paskui Viešpatį Brahmą traukė Viešpats Śiva, kurį sekė visi pusdieviai, neatsilikę nuo jų ir Bhūmi. Pasiekęs pieno vandenyno krantą, Viešpats Brahmā malda kreipėsi į Viešpatį Viṣṇu, kuris, kitados apsireiškęs nežemiško šerno pavidalu, išgelbėjo Žemės planetą.

Vedų *mantra* yra malda, kuri vadinasi *puruṣa-sūkta*. Pusdieviai reiškia pagarbą Viṣṇu, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, dažniausiai šia malda. Šis epizodas liudija, kad jeigu planetoje kas nors nutinka, planetą valdanti dievybė tuoj pat gali kreiptis į aukščiausiąjį šios visatos viešpatį Brahmą. O Brahmā savo ruožtu kreipiasi į Aukščiausiąjį Viešpatį Viṣṇu, tačiau ne tiesiogiai, o nuo pieno vandenyno kranto. Mūsų visatoje yra planeta, kuri

vadinasi Śvetadvipa, o joje — pieno vandenynas. Vedų raštai nurodo, jog įvairiose planetose yra visokiausių vandenynų. Mūsų planetoje tyvuliuoja sūraus vandens vandenynas, kažkur esama pieno vandenyno, kažkur — aliejaus, kažkur — vyno, o dar kažkur — dar kitų rūšių vandenynai. Taigi pusdieviai, norėdami pelnyti Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu palankumą, dažniausiai kalba *puruṣa-sūktos* malda. Viešpats guli ant pieno vandenyno, todėl Jį vadina Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, per kurį gauna išraišką visos mūsų visatos inkarnacijos.

Pusdieviai sukalbėjo Aukščiausiajam Dievo Asmeniui *puruṣa-sūktos* malda, bet ji, rodės, buvo neišgirsta. Tada paniro į meditaciją patsai Viešpats Brahmā, kuris išgirdo Viešpaties Viṣṇu atsaką ir perdavė jį pusdieviams. Šitaip perteikiamos Vedų žinios. Pirmiausiai Aukščiausiasis Dievo Asmuo atskleidė Vedų žinias Brahmai per jo širdį. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje pasakyta: *tene brahma hṛdā* — transcendentinės Vedų žinios buvo įdėtos į Viešpaties Brahmōs širdį. Ir šiuo atveju tik Brahmā suprato Viešpaties Viṣṇu atsaką, kurį savo ruožtu perdavė pusdieviams, kad šie negaišdami imtųsi atitinkamų veiksmų. Viešpats skelbė: Aukščiausiasis Dievo Asmuo, pasitelkęs Savo galias, kurios yra galingiausios, netrukus ateis į žemę. Tuo metu, kai Jis bus žemėje ir vykdys Savo valią — naikins demonus ir gins bhaktas, pusdieviai irgi privalo būti čia ir Jam padėti. Jie netrukus turi gimti Yadu giminėje, kurioje tam tikru laiku apsireikš ir Pats Viešpats.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė Vasudevōs sūnumi. Prieš Jam nužengiant, į šį pasaulį atėjo visi pusdieviai drauge su savo žmonomis. Jie gimė dorovingose šeimose, kad pagelbėtų Viešpačiui vykdyti Jo misiją. Čia vartojamas žodis *tat-priyārtham*. Jis reiškia, kad pusdieviai turi ateiti į žemę, kad suteiktų Viešpačiui džiaugsmo. Kitais žodžiais, kiekviena gyvoji būtybė, kurios vienintelis gyvenimo tikslas — patenkinti Viešpatį, yra pusdievis. Be to, pusdieviams buvo pranešta, jog prieš apsireiškiant Viešpačiui Kṛṣṇai, žemėn nužengs ir Viešpaties Kṛṣṇōs pilnavertė dalis Ananta, ant kurios milijonų plačiai išskleistų gobtuvų laikosi visos visatos planetos. Pusdieviai sužinojo, kad Aukščiausiojo Viešpaties tikslams įgyvendinti apsireikš ir išorinė Viṣṇu galia (*māyā*), kurios kerų valdžioje yra visos sąlygotos sielos.

Perdavęs Viešpaties Viṣṇu valią pusdieviams bei Bhūmi ir meiliais žodžiais visus nuraminęs, Viešpats Brahmā — visų *prajāpāciū*, arba visatos gyventojų protėvių, tėvas — išvyko į savo buveinę, aukščiausiąją materialią planetą Brahma-loką.

Mathuros kraštą (Mathuros provincija) bei Śūrasenos sritį valdė Yadu

giminės vadas karalius Šūrasena. Karaliaus Šūrasenos valdoma Mathurā tapo visų Yadu karalių sostine. Mathurā buvo paskelbta Yadu giminės karalių sostine dar ir todėl, kad Yadu giminė buvo labai dorovinga ir žinojo, kad Viešpats Šri Krišna amžinai gyvena ir Dvārakoje, ir Mathuroje.

Kartą Vasudeva, Šūrasenos sūnus, tuoj po jungtvių su savo jaunąja žmona Devakī iškilmių vežimu keliavo į namus. Devakī tėvas, Devaka, skyrė savo dukrai gerą kraitį, nes labai ją mylėjo. Jis dovanojo šimtus vežimų, gausiai išpuoštų auksu. Norėdamas pradžiuginti seserį Devakī, Kaṁsa, Ugrasenos sūnus, sėdo Vasudevos vežėjo vieton ir patsai paėmė vadžias. Vedų laikais buvo laikomasi papročio, kuris reikalavo, kad, merginai ištekėjus, seserį ir svainį į jų namus nuvežtų brolis. Kad jaunosios labai nekankintų išsiskyrimo su tėvų namais ilgesys, ją iki uošvio namų lydėdavo brolis. Devaka davė dukrai kraičio keturis šimtus aukso girliandomis išdabintų dramblių, penkiolika tūkstančių papuoštų arklių ir tūkstantį aštuonis šimtus vežimų. Devakos paliepiamu, jo dukrą lydėjo du šimtai dailių merginų. Vedybiniai *kṣatrijų* papročiai, kurių Indijoje laikomasi iki šiol, reikalauja, kad *kṣatrijos* vedybų dieną į karaliaus namus kartu su nuotaka persikeltų kelios dešimtys jaunų nuotakos draugių. Šios karalienės palydovės vadinamos tarnaitėmis, tačiau iš tiesų jos yra karalienės draugės. Šis paprotys gyvuoja nuo amžių, jo pėdsakai buvo matyti bent jau tada, kai prieš penkis tūkstančius metų žemėje apsireiškė Krišna. Taigi kartu su žmona Vasudeva į namus parsivedė ir du šimtus dailių merginų.

Nuotakai ir jaunikiui važiuojant vežimu, pažymėdami laimingą įvykį aplink grojo įvairiausi muzikos instrumentai. Sutartinai gaudė kriauklės ir ragai, dundėjo būgnai ir litaurai, liejosi daili melodija. Džiugiai ir laimingai traukė procesija, o Kaṁsa ragino žirgus. Tik staiga danguje suskambo stebuklingas balsas, kuris kreipėsi į Kaṁsą: „Koks tu kvailys, Kaṁsa! Tu sėdi sesers ir svainio vežime su vadžiomis rankose ir net nenumanai, kad aštuntasis tavo sesers sūnus nužudys tave!“

Kaṁsa buvo Ugrasenos iš Bhojos giminės sūnus. Sako, jis buvo demoniškiausias iš visų Bhojos giminės karalių. Išgirdęs dangaus pranašystę, jis čiupo Devakī už plaukų ir užsimojo kardu. Vasudevą apstulbino Kaṁsos elgesys. Stengdamasis nuraminti savo žiaurų, begėdį svainį, jis prabilo kupiniais giliausios prasmės žodžiais: „Brangusis svaini Kaṁsa, tu — žymiausias Bhojos giminės karalius. Žmonės pažįsta tave esant didį karžygi ir šaunų valdovą. Iš kur tavyje tiek ištūžio, kad pakėlei ranką prieš moterį, savo tikrą seserį, laimingą jos vestuvių dieną? Ko taip išsigandai mirties? Mirtis lydi tave nuo pat gimimo. Tu miršti jau nuo tada, kai išvydai pasaulį. Tarkim, dabar tau dvidešimt penkeri. Tai reiškia, kad štai jau dvidešimt penkerius metus tu miršti. Tu miršti kas mirksnis, kas sekundė. Tad

ar verta taip smarkiai bijotis mirties? Galų gale nuo mirties vis tiek nepabėgsi. Gal mirtis ištiks šiandien, o gal po šimto metų, bet ji neišvengiama. Kas gi tave taip išgašdino? Mirtis tereiškia šio kūno pragaištį. Kai tik dabartinis kūnas nustoja gyvavęs ir susimaišo su penkiais materialios gamtos pradais, jame glūdinti gyvoji esybė persikelia į kitą kūną, kurį nulemia mūsų dabartiniai poelgiai ir tų poelgių pasekmės. Šitaip gatve eina žmogus: iš pradžių jis žengia viena koja, o kai įsitikina, kad ji tvirtai remiasi į žemę, žengia kita. Taip vienas kūnas keičia kitą, ir taip iš kūno į kūną keliauja siela. Pažvelk, kaip atsargiai nuo šakelės ant šakelės peršliaužia vikšras! Taip ir gyvoji būtybė pereina į kitą kūną, kai aukščiausioji valdžia nutaria, kokį jai suteikti. Kol gyvoji būtybė susaistyta ir kol yra materialiam pasauliui, ji neišvengiamai keičia materialius kūnus. Kitą jos kūną nulemia gamtos dėsniai pagal tai, kaip ji elgėsi šį gyvenimą ir kokios jos poelgių pasekmės.

Mūsų dabartinis kūnas yra tarsi susapnuotas. Kai miegodami sapnuojame, protas kuria įvairiausių dalykus. Mes matydavome auksą, matydavome kalną, ir štai, susijungus šioms dviem — kalno ir aukso — idėjoms, mes susapnuojame aukso kalną. Kartais sapnuojame, kad turime kūną, kuris gali pakilti į orą, ir tada visiškai pamirštame savo dabartinį kūną. Taip keičiasi ir mūsų fiziniai kūnai. Gavę naują kūną, užmirštame buvusį. Sapne mūsų kūnai gali būti įvairūs, tačiau nubudę visus juos pamirštame. Juk šiuos materialius kūnus sukūrė mūsų protas. Praeina šiek tiek laiko, ir ankstesniųjų savo kūnų mes jau nebeprisimename.

Protas yra labai nepastovios prigimties. Kartais jis ką nors pripažįsta, o kartais tuoj pat tai paneigia. Sąveikaudamas su penkiais jutiminio pasitenkinimo objektais — forma, skoniu, kvapu, garsu ir lytėjimo dalykais, — protas nuolat ką nors tai priima, tai atmeta. Taip spekuliatyvusis protas prisiliečia prie jutiminio pasitenkinimo objektų, o kai gyvoji būtybė išsigeidžia kurio nors tipo kūno, ji ir gauna jį. Taigi kūną nulemia materialios gamtos dėsniai. Gyvoji būtybė įgyja kūną ir vėl patenka į materialų pasaulį — džiaugtis ar kentėti, — nelygu kas jos kūnui skirta. Neturėdami tam tikro kūno, negalėtume nei džiaugtis, nei kentėti pagal savo proto ypatumus, paveldėtus iš praėjusio gyvenimo. Koks kūnas mums teks, lemia mūsų proto būklė mirštant.

Dangaus šviesuliai — saulė, mėnulis ar žvaigždės — atsispindi įvairiuose skysčiuose — vandenyje, aliejuje, lydytame svieste. Banguojant skysčiui, banguoja ir atspindys. Kai mėnulis atsispindi banguojančiame vandenyje, atrodo, kad jis juda, tačiau iš tikro mėnulis nejuda. Taip ir gyvoji būtybė dėl savo polinkio į visokiausius prasimanymus irgi įgyja įvairius kūnus, nors iš tiesų neturi su jais nieko bendra. Apkerėta *māyos* (iluzijos) gy-

voji būtybė mano, kad yra neatsiejama nuo savo kūno. Taip reiškiasi sąlygotas gyvenimas. Tarkime, gyvoji būtybė glūdi žmogaus kūne. Ji tariasi priklausanti žmonių bendrijai, kuriai nors šaliai ar kraštui. Šitaip save suvokdama, ji jau ruošia dirvą kitam kūnui, nors iš tikrųjų gyvajai būtybei jo visiškai nereikia. Tokie norai bei mintys ir yra kūnų kaitos priežastis. Materiali gamta taip smarkiai aptemdo gyvosios būtybės sąmonę, kad ji džiaugiasi bet koku kūnu ir su didžiausiu malonumu tapatina save su juo. Tad prašau tavęs nepasiduoti kūno ir proto įtakai“.

Šitaip Vasudeva prašė Kašos netūžti ant ką tik ištekėjusios sesers. Mes ant nieko neturėtume pykti, nes pyktis yra baimės priežastis tiek šį gyvenimą, tiek ir po mirties, kai mes turime stoti prieš Yamarajos (dievybė, po mirties baudžianti žmogų) teismą. Vasudeva meldė Kašą Devakī vardu, primindamas, kad Devakī — jo jaunesnioji sesuo. Be to, tai buvo laimingoji jos vestuvių diena. Jaunesniąja seserimi ar broliu reikia rūpintis kaip savo vaiku. „Padėtis tiek kebli, — tikino Vasudeva, — kad ją užmušęs tu pakenksi savo geram vardui“.

Vasudeva stengėsi nuraminti Kašą dorovingais pamokymais ir filosofiniais paaiškinimais. Tačiau Kaša buvo ne iš tų, kuriuos galima perkalbėti, nes bičiuliavosi su demonais. Bedraugaudamas su demonais jis ir pats tapo demonu, nors gimė labai kilmingoje karalių šeimoje. Demonas niekad nepaklausys gero patarimo. Jis — tarsi užkietėjęs vagis, kurio jokie graudenimai neveikia. Demonai bei ateistai vargu ar paklausys gero patarimo, net jeigu patartų ir didžiausio pasitikėjimo vertas žmogus. Tuo ir skiriasi demonai nuo pusdievių. Tie, kurie klauso gerų patarimų ir stengiasi jais vadovautis, vadinami pusdieviais, o tie, kurie jų neklauso, — demonais. Negalėdamas nuraminti Kašos, Vasudeva svarstė, kaipgi apginti savo žmoną Devakī. Kai gresia tikras pavojus, kiekvienam išmintingam žmogui reikia visomis išgalėmis stengtis jo išvengti. Tačiau jei žmogus neranda išeities iš pavojingos padėties netgi pasitelkęs visą savo sumanumą, kaltinti jo nederėtų. Žmogus, kad atliktų savo pareigą, turėtų daryti viską, kas įmanoma, tačiau jei paaiškėtų, kad jo pastangos bergždžios, jis dėl to nekaltas.

Vasudeva šitaip mąstė apie žmoną: „Pirmiausia reikia gelbėti Devakī gyvybę, o vėliau, jei bus vaiku, pagalvosiu ir kaip juos išgelbėti“. Paskui jam dingtelėjo: „Jeigu kada man gimtų vaikas, kuris galėtų užmušti Kašą, kaip kad tasai mano, tai ir Devakī, ir vaikas bus išgelbėti, nes Apvaizdos keliai nežinomi. Bet, šiaip ar taip, pirmiausia reikia gelbėti nuo mirties Devakī“.

Sunku nuspėti, kodėl gyvoji būtybė gavo vienokį, o ne kitokį kūną. Lygiai taip pat neaišku, kodėl miške užsiliepsnoja vienas, o ne kitas medis.

Kartais degant miškui galima pastebėti, kad vėjo genama liepsna viena medį aplenkia, o kitą apima. Ir netgi jei gyvoji būtybė labai rūpestingai atlieka savo pareigas, ji vargu ar gali žinoti, kokį kūną gaus kitą gyvenimą. Mahārāja Bharata kuo ištikimiausiai vykdė dvasinio gyvenimo pareigas, tačiau atsitiko taip, kad kuriam laikui jis prisirišo prie elniuko, ir kitą gyvenimą jam teko gimti elnio kūne.

Apsvarstęs, kaip gelbėti žmoną, Vasudeva kreipėsi į Kaṁsą itin pagarbiai, nors Kaṁsa buvo didžiausias nusidėjėlis. Kartais net dorovingiausiam žmogui, tokiam, kaip Vasudeva, tenka pataikauti didžiausiems nedorėliams, tokiems, koks buvo Kaṁsa. Diplomatinės įstatymų nepakeisi. Nors Vasudevai sopėjo širdį, jis stengėsi atrodyti linksmas. Jis buvo pagarus begėdiškam Kaṁsai, nes žinojo, koks šis buvo žiaurus. Vasudeva tarė jam: „Mielas svaini, suprask, sesuo nekelia tau jokios grėsmės. Tu lauki nelaimės, nes girdėjai dangaus balso pranašystę. Tačiau pavojų tau kelia tavo sesers sūnūs, kurių dar nėra. Kas žino, ar tie sūnūs apskritai gims? Visa tai apsvarsčius matyti, kad dabar tau niekas negresia. Sesuo irgi nekelia jokio pavojaus tau. Jeigu jai gims sūnūs, pažadu visus juos atiduoti tau, kad galėtumei pasielgti kaip tinkamas“.

Kaṁsa žinojo Vasudevą garbės žodžio vertę. Vasudevą argumentai įtikino Kaṁsą, ir jis kol kas susilaikė nuo niekšybės — nežudė savo sesers. Vasudeva labai apsidžiaugė ir pagyrė Kaṁsą už jo sprendimą. Taip jis grįžo namo.

Bėgo laikas. Vasudeva ir Devakī susilaukė aštuonių sūnų ir dukters. Gimus pirmajam sūnui, Vasudeva išlaikė duotą garbės žodį ir tuoj pat kūdikį nunešė Kaṁsai. Vasudeva garsėjo esąs labai kilnus ir žodžio besilaikęs žmogus, tad jis norėjo išsaugoti gerą vardą. Skaudančia širdimi jis atidavė naujagimį, ir Kaṁsa labai džiaugėsi jį gavęs. Tačiau ir jam Vasudevą poelgis įskėlė užuojautos kibirkštį. Šis įvykis labai pamokantis. Didi siela, mokyta žmogus, toks, kaip Vasudeva, vykdydamas pareigą nepaiso skausmo ir nedvejodamas daro tai, kas jam privalu. Tuo tarpu demonas, pavyzdžiui, Kaṁsa, neiškencia nepadaręs ko nors bjauraus. Tad ir sakoma, kad šventasis išters visas gyvenimo negandas, mokyta žmogus, nelaukdamas palankių aplinkybių, atliks savo pareigas, niekšingas žmogus, toks, kaip Kaṁsa, nesudvejos darydamas netgi didžiausią nuodėmę, o bhakta paaukos viską, kad patenkintų Aukščiausiajį Dievo Asmenį.

Kaṁsa džiaugėsi Vasudevą poelgiu, tačiau kartu ir stebėjosi, kad jis tarsi savo pažadą. Jam pagailo Vasudevą, ir jis patenkintas tarė: „Brangusis Vasudeva, vaiką gali pasilikti. Jis man nepavojingas. Man buvo išpranašauta, kad mane nužudys aštuntasis tavo ir Devakī sūnus. Kam man šis kūdikis? Neškis jį atgal“.

Grijdamas namo su savo pirmagimiu, Vasudeva džiaugėsi Kašnos poelgiu, bet kartu ir nepasitikėjo juo, žinodamas, jog Kašna nemoka valdyti savo jausmų. Bedievio garbės žodis netvirtas. Kas netramdo savo jausmų, tas negali tvirtai laikytis ir savo sprendimų. Didysis politikas Čaņakya Paņđita sakė: „Niekada nepasitikėkite diplomatų ir moterimi“. Kas gyvena nežabotais jausmų malonumais, tas negali būti teisingas, ir pasitikėti juo nedera.

Tuo metu Kašną aplankė didysis išminčius Nārada. Jis sužinojo, kad Kašnai pagailo Vasudevą ir kad tasai gražino tėvui pirmagimį. Nārada labai norėjo pagreitinti Viešpaties Krišnos atėjimą į žemę. Tad jis pranešė Kašnai, kad Nanda Mahārāja ir visi kiti Vṛndāvanos gyventojai — piemenys, piemenaitės, piemenų žmonos, be to, ir kita pusė — Vasudeva, jo tėvas Śūrasena bei visi iš Yadu giminės kilę Vṛṣṇi šeimos gentainiai — ruošiasi Viešpaties atėjimui. Nārada perspėjo Kašną, kad šis pasisaugotų visų tose šeimose gimstančių draugų, geradarių ir pusdievių. Kašna, jo draugai ir patarėjai — visi buvo demonai. Demonai visados bijodavo pusdievių. Sužinojęs iš Nārados apie pusdievių atsiradimą įvairiose šeimose, Kašna sukľuso. Jis suprato, kad jeigu jau nužengė pusdieviai, netrukus ateis ir Viešpats Viṣṇu. Nieko nelaukdamas, jis suėmė savo svainį Vasudevą su Devaki ir uždarė juos į kalėjimą.

Kalėjime geležinėmis grandinėmis surakintiems Vasudevai ir Devaki kasmet gimdavo po sūnų, ir Kašna, manydamas, kad jie yra Viṣṇu įsikūnijimai, vieną po kito juos žudydavo. Labiausiai jis bijojo aštuntojo vaiko, tačiau, apsilankius Nārada, nusprendė, kad bet kuris jų gali būti Krišna. Todėl nutarė verčiau užmušias visus Devaki ir Vasudevą vaikus.

Toks Kašnos elgesys suprantamas. Istorija mini daug pavyzdžių, kai dėl nežaboto valdžios troškimo karališkųjų šeimų nariai nužudydavo tėvą, broį ar net išžudydavo visą šeimą ir net draugus. Čia nėra nieko nuostabaus: savo niekingų troškimų skatinamas demonas gali užmušti bet ką.

Nārados malone Kašna prisiminė savo ankstesnijį gyvenimą. Jis sužinojo, kad anksčiau buvo gimęs demonu, vardu Kālanemi, ir kad jį užmušė Viṣṇu. Dabar, gimęs Bhojos šeimoje, jis nutarė tapti mirtinu Yadu giminės priešu. Krišna rengėsi gimti būtent šioje šeimoje, ir Kašna labai bijojo, kad Krišna vėl, kaip ir ankstesnį gimimą, jį užmuš.

Pirmiausiai jis uždarė į kalėjimą savo tėvą Ugraseną, nes tasai buvo svarbiausias Yadu, Bhojos ir Andhakos giminės karalius, po to užgrobė Vasudevą tėvo Śūrasenos karalystę ir pasiskelbė visų šių žemių valdovu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti pirmąjį „Krišnos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Krišnos atėjimas į žemę“.

Pusdievių maldos Viešpačiui Kṛṣṇai, glūdinčiam motinos iščiose

Karalius Kaṁsa ne tiktai užgrobė Yadu, Bhojos, Andhakos giminių bei Sūrasenos karalystes, bet ir susivienijo su kitais demoniškais valdovais: Pralamba, Baka, Cāṇūra, Tṛṇāvarta, Aghāsura, Muṣṭika, Ariṣṭa, Dvividā, Pūtana, Keṣiu ir Dhenuka. Tuo metu Magadhos sritį (dabar Biharo valstija) valdė Jarāsandha. Taigi apgaule Kaṁsa sukūrė galingiausią tuo metu karalystę, kurią gynė ir globojo Jarāsandha. Kaṁsa sudarinėjo vis naujas sąjungas su karaliais, kaip antai: Bāṇāsura ir Bhaumāsura, kol tapo pats galingiausias. Ir tada griebėsi pačių pikčiausių veiksmy prieš Yadu giminę, kurioje turėjo gimi Kṛṣṇa.

Kaṁsos persekiojami Yadu, Bhojos ir Andhakos giminių karaliai ieškojo prieglobsčio pas kitus valdovus Kuru, Pañcālų, Kekayos, Śālvos, Vidarbhos, Niṣadhos, Videhos bei Kośalos valstybėse. Kaṁsa išardė Yadu, Bhojos bei Andhakos karalysčių vienybę ir tapo galingiausias bekraštėse žemėse, kurios tais laikais vadinosi Bhārata-varṣa.

Kai Kaṁsa užmušė iš eilės šešis Devakī ir Vasudevos kūdikius, daug demono draugų ir giminaičių kreipėsi į jį, prašydami nutraukti šias piktdarystes. Tačiau ilgainiui visi jie tapo aistringais Kaṁsos gerbėjais.

Kai Devakī pastojo septintąjį kartą, į jos išcias įėjo visiška Kṛṣṇos ekspansija, žinoma Anantos vardu. Dėl to Devakī labai apsidžiaugė, bet kartu

ir nuliūdo. Ji džiaugėsi, suprasdama, kad į jos iščias įėjo Viešpats Višnu, bet nerimavo, kad Kaṁsa Jį vos gimusį nužudys. Tuo metu nerimaudamas dėl Yadavų, kurie dėl Kaṁsos žiaurumo labai kentėjo, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Krišna, įsakė apsireikšti Yogamāyai, arba Savo vidinei galiai. Krišna yra visatos Viešpats, tačiau pirmiausiai Jis — Yadu giminės Viešpats ir globėjas.

Yogamāyā — svarbiausioji Dievo Asmens galia. Vedos teigia, kad Viešpats, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, valdo daugybę galių. *Parāsyā śaktir vividhaiva śrūyate*. Jos veikia iš išorės ir iš vidaus. Svarbiausioji iš galių — Yogamāyā. Viešpats liepė Yogamāyai apsireikšti Vrajabhūmio žemėje, Vṛndāvanoje, kur visad šventiškai puošanu ir kur ganosi kaimenės nuostabių karvių. Vṛndāvanoje, karaliaus Nandos ir karalienės Yašodos namuose, gyvena Rohiṇī — viena Vasudevos žmonių. Ne viena Rohiṇī slapstėsi, bijodama Kaṁsos. Nuo jo žiaurumo įvairiuose šalies kampeliuose slapstėsi daugybė ir kitų Yadu giminės narių. Kai kurie jų gyvena netgi kalnų olose.

Viešpats tada pasakė Yogamāyai: „Devakī ir Vasudeva uždaryti Kaṁsos kalėjime. Visiška Mano ekspansija Šeša dabar glūdi Devakī iščiose. Iš Devakī iščių tu turėtumei perkelti Šešą į Rohiṇī iščias. Po to, kai tu šitai padarysi, Aš Patsai su visomis Savo galiomis įeisiu į Devakī iščias ir apsireikšiu Devakī ir Vasudevos sūnumi. O tu apsireikši Vṛndāvanoje Nandos ir Yašodos dukra.

Tu apsireikši Mano vienmete seserimi, ir viso pasaulio žmonės garbins tave, aukodami aukas ir įvairias brangias dovanas: smilkalus, žvakes, gėles. Tu netrukus patenkinsi jų jutiminių malonumų troškimą. Materialių saitų valdžioje esantys žmonės garbins įvairias tavo ekspansijas, kurios vadinasi Durgā, Bhadrakālī, Vijayā, Vaiṣṇavī, Kumudā, Caṇḍikā, Kriṣṇā, Mādhavī, Kanyakā, Māyā, Nārāyaṇī, Īśānī, Śāradā ir Ambikā“.

Krišna ir Yogamāyā nužengė kaip brolis ir sesuo: Aukščiausiasis Valdovas ir aukščiausioji valdžia. Nors aiškios ribos tarp Valdovo ir valdžios ir nėra, valdžia visada priklauso nuo Valdovo. Materialistai garbina valdžią, o transcendentalistai — Valdovą. Krišna yra Aukščiausiasis Valdovas, o Durgā įkūnija aukščiausiąją materialaus pasaulio valdžią. Vedų kultūros žmonės garbina ir Valdovą, ir valdžią. Ir Višnu, ir Devī pastatyta šimtai tūkstančių šventyklų, kartais garbinami ir jiedu abu kartu. Tie, kurie garbina valdžią — Durgą, arba išorinę Krišnos galią, lengvai pasiekia įvairiausių materialių tikslų, tačiau trokstantys pasiekti aukštesnį transcendentinį lygmenį turėtų garbinti Valdovą, būdami Krišnos sąmonėje.

Be to, Viešpats pareiškė Yogamāyai, jog visiška Jo ekspansija Ananta Šeša glūdi Devakī iščiose. Kadangi šiai ekspansijai teks pereiti į Rohiṇī iščias, ji vadinsis Saṅkarṣaṇa ir bus šaltinis visos dvasinės galios, arba

balos, kuri padės pasiekti aukščiausiąją gyvenimo palaimą, *ramaṇa*. Taigi apsireiškusi žemėje, pilnutinė dalis Ananta bus žinoma Saṅkaršaṇos arba Balarāmos vardais.

Upaniṣadose pasakyta: *nāyam ātmā bala-hinena labhyaḥ*. Tai reiškia, kad, nepatyrus ypatingos Balarāmos malonės, negalima tobulai pažinti save. *Bala* nereiškia „fizinė jėga“. Fizinė jėga dvasinio tobulumo nepasieksi. Čia būtina dvasinė jėga, kurią suteikia Balarāma, ar Saṅkaršaṇa. Ananta, ar Šeṣa, — galia, kuri laiko planetas. Šią palaikančiąją galią materialistai vadina traukos jėga, tačiau iš tiesų čia pasireiškia Saṅkaršaṇos energija. Balarāma, ar Saṅkaršaṇa, yra dvasinė galia, arba pirminis dvasinis mokytojas. Tad Viešpats Nityānanda Prabhu — irgi Balarāmos inkarnacija — yra pirminis dvasinis mokytojas. Dvasinis mokytojas yra Balarāmos, Aukščiausiojo Dievo Asmens atstovas, kuris suteikia dvasinę jėgą. Mintį, kad dvasinis mokytojas įkūnija Kṛṣṇos malonę, patvirtina „Caitanya-caritāmṛta“.

Išklausiusi Aukščiausiojo Dievo Asmens valią, Yogamāyā pagarbiai apėjo aplink Viešpatį ir apsireiškė materialiam pasaulyje, kaip jai buvo liepta. Tuo metu, kai Aukščiausiasis Visagalis Dievo Asmuo perkėlė Viešpatį Šeṣą iš Devakī į Rohiṇī iščias, ir Devakī, ir Rohiṇī buvo apkerėtos Yogamāyos, kuri dar vadinama *yoga-nidrā*. Tai atsitikus, visi manė, kad septintasis Devakī nėštumas baigėsi persileidimu. Taigi, nors Balarāma į žemę atėjo kaip Devakī sūnus, Jis buvo perkeltas į Rohiṇī iščias, kad gimtų kaip jos vaikas. Po to Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, kuris visada pasiryžęs įkvėpti tyriems bhaktoms visas Savo galias, iškilo Vasudevos mintyse visos kūrinijos Viešpačiu. Taigi pirmiausiai Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė tyroje Vasudevos širdyje, o po to persikėlė į Devakī širdį. Į Devakī iščias Jis pateko ne su sėkla. Savo nesuvokiama galia Aukščiausiasis Dievo Asmuo gali apsireikšti kaip Jis nori. Jeigu Jis nutaria apsireikšti, visai nebūtina, kad patektų į moters iščias kartu su vyro sėkla.

Vasudeva, širdyje su meile saugantis Aukščiausiojo Dievo Asmens paveikslą, švytėjo tarsi saulė, kurios skaistūs spinduliai ir kaitra paprastam žmogui nepakeliami. Tyroje kaip ašara Vasudevos širdyje Viešpaties paveikslas niekuo nesiskyrė nuo pirminio Kṛṣṇos pavidalo. Kṛṣṇos apsireiškimas, kad ir kur Jis pasireikštų, juolab širdyje, vadinasi *dhāma*. *Dhāma* nurodo ne tik Patį Kṛṣṇą, bet ir Jo vardą, pavidalą, ypatybes bei požymius. Viskas įgauna išraišką išsyk, vienu metu.

Iš Vasudevos proto amžinasis Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visos Jo galios persikėlė į Devakī protą. Taip besileidžiančios saulės spinduliai nutvieskia rytuose užtekantį mėnulį.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, iš Vasudevos kūno įėjo į Devakī kūną. Tos sąlygos, kurioms paklūsta paprastos gyvosios esybės, Jam ne

kliūtis. O kur Kṛṣṇa, ten ir visiškos Jo ekspansijos, pavyzdžiui, Nārāyaṇa, bei inkarnacijos — Viešpats Nṛsimha bei Varāha. Materialios būties sąlygos Jų neveikia. Šitaip Devakī tapo Aukščiausiojo Dievo Asmens, vienintelio ir nepakartojamo, visos kūrinijos priežasties, prieglobsčiu. Ji tapo Absoliučiosios Tiesos prieglobsčiu, tačiau kadangi kalėjo Kaṁsos namuose, ji buvo tarsi užtemdyta ugnis ar neteisingai panaudotos žinios. Ryškiai šviečiančios ugnies nepamatsi, kai ją slepia puodo ar ašocio sienelės. Neteisingai panaudotos žinios irgi nevertingos, nes neteikia žmonėms naudos. Kadangi Devakī buvo laikoma Kaṁsos rūmuose, už kalėjimo sienų, transcendentinio jos grožio, kuriuo ji spindėjo, į jos iščias įėjus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, irgi niekas nematė.

Tačiau Kaṁsa pastebėjo transcendentinį savo sesers Devakī grožį ir tuoj pat suprato, kad jos iščiose glūdi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Dar niekada ji nebuvo taip nuostabiai graži. Kaṁsa aiškiausiai suprato, kad Devakī nešioja nepaprastą kūdikį, ir labai sunerimo. Jis neabejojo, kad išmuš valanda, kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo jį užmuš, ir kad štai Jis atėjo. Kaṁsa ėmė svarstyti: „Ką daryti su Devakī? Be jokios abejonės, savo iščiose ji nešioja Viṣṇu, ar Kṛṣṇa, taigi Kṛṣṇa tikrai atėjo, kad įgyvendintų pusdievių troškimą. Net jeigu aš nedelsdamas užmušiu Devakī, Jis vis tiek įvykdys tai, ko atėjo į žemę“. Kaṁsa puikiausiai žinojo, kad niekas negali sutrukdyti Viṣṇu ketinimams. Kiekvienam nuovokesniam žmogui aišku, kad Viešpaties įstatymų neįmanoma peržengti. Kad ir kaip kliudytų demonai, Jis Savo tikslą pasieks. Kaṁsa mąstė: „Jei dabar užmušiu Devakī, aukščiausiaja Viṣṇu valia aš būsiu dar griežčiau nubaustas. Žudyti Devakī dabar būtų pats niekingiausias poelgis. Kas panūs pražudyti savo gerą vardą net ir tokioje keblioje padėtyje. Jei dabar užmušiu Devakī, neteksiu gero vardo. Devakī yra moteris, juoba aš privalėčiau ją globoti. Ji — nėščia, ją užmušęs, aš neteksiu ir gero vardo, ir atlygio už dorybingus darbus, ir galimybės ilgai gyventi“.

„Labai žiaurus žmogus jau šį gyvenimą yra tarsi negyvėlis, — toliau mąstė jis. — Niekas nemėgsta žiaurių žmonių nei jiems gyviems esant, nei po jų mirties. Žiaurus žmogus tapatina save su kūnu, tad patiria nuopuolį ir ritasi į tamsiausias pragaro gelmes“. Taigi Kaṁsa svarstė, verta dabar žudyti Devakī ar ne.

Galų gale Kaṁsa nusprendė kol kas Devakī nežudyti, o palūkėti ir pažiūrėti, ką jam lems ateitis. Tačiau priešiškus Dievo Asmeniui užnuodijo visas jo mintis. Jis kantriai laukė gimstant kūdikio, vildamasis Jį užmušias kaip ir kitus Devakī vaikus. Taip skendėdamas priešiškus Dievo Asmeniui vandenyne, jis galvojo apie Kṛṣṇa bei Viṣṇu visur ir visada — sėdėdamas, miegodamas, vaikščiodamas, valgydamas, dirbdamas. Jis buvo tiek paniręs į mintis apie Aukščiausiajį Dievo Asmenį, jog, vaizdžiai

tariant, aplinkui tematė Kṛṣṇą arba Viṣṇu. Tačiau nors jis mąstė tik apie Viṣṇu, bhakta jo vadinti, deja, negalime, nes Kṛṣṇą jis laikė savo priešu. Didžio bhaktos mintyse irgi tegyvena Kṛṣṇa, tačiau bhakta mąsto apie Jį geranoriškai, o ne priešiška. Geranoriškai prisiminti Kṛṣṇą yra Kṛṣṇos sąmonė, tuo tarpu pikta galvoti apie Jį yra ne Kṛṣṇos sąmonė.

Tuo metu, tokių didžiųjų išminčių, kaip Nārada, bei daugybės kitų pusdievių lydimi, Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva nematomi įžengė į Karṇos namus. Jie kreipėsi į Aukščiausiąjį Dievo Asmenį ypatingomis maldomis, kurios teikia daug džiaugsmo bhaktoms ir patenkina jų troškimus. Pirmieji jų žodžiai šlovino Viešpatį už ištikimybę Savo žodžiui. „Bhagavad-gītā“ pažymi, jog Kṛṣṇa ateina į materialų pasaulį, kad apgintų dorus žmones ir sunaikintų nedorėlius. Toks buvo Jo pažadas. Pusdieviai suprato, jog Viešpats įėjo į Devakī iščias, kad įvykdytų Savo pažadą. Jie džiaugėsi, matydami, kad Viešpats atėjo atlikti tai, kam buvo pašauktas ir už ką Jį vadina *satyam param* — Aukščiausiaja Absoliučiaja Tiesa.

Visi ieško tiesos. Toksai yra filosofinis gyvenimo būdas. Pusdieviai skelbia, kad Aukščiausioji Absoliučioji Tiesa — Kṛṣṇa. Kas visiškai suvokia Kṛṣṇą, tas pažįsta Absoliučiąją Tiesą. Kṛṣṇa yra Absoliučioji Tiesa. Reliatyvioji tiesa ne visais trimis amžinojo laiko tarpsniais yra tiesa. Laikas skirstomas į praeitį, dabartį ir ateitį. Kṛṣṇa visada yra Tiesa — ir praeityje, ir dabartyje, ir ateityje. Materialiame pasaulyje viską — praeitį, dabartį ir ateitį — valdo didysis laikas. Tačiau Kṛṣṇa egzistavo dar prieš pasaulio sukūrimą. Kuriant pasaulį, viskas remiasi Kṛṣṇa, o atėjus kūrinijos galui vėlgi telieka Kṛṣṇa. Taigi Kṛṣṇa yra Absoliučioji Tiesa visad. Ir jei materialiam pasaulyje egzistuoja tiesa, jos šaltinis — Aukščiausioji Tiesa, Kṛṣṇa. Jei materialiam pasaulyje galima didybė, jos šaltinis — Kṛṣṇa. Jei materialiam pasaulyje galima šlovė, jos šaltinis — Kṛṣṇa. Jei materialiam pasaulyje yra galingųjų, jų galios šaltinis yra Kṛṣṇa. Jei materialiam pasaulyje egzistuoja išmintis ir mokslas, jų šaltinis — Kṛṣṇa. Taigi Kṛṣṇa — visų reliatyviųjų tiesų šaltinis.

Šį materialų pasaulį sudaro penki svarbiausieji pradai — žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris — ir visi jie kilę iš Kṛṣṇos. Materialistinių pažiūrų mokslininkai penkis pirminius pradus laiko materialaus išreikšto pasaulio priežastimi, o iš tiesų šie pradai — ir grubia, ir subtilia forma — sukurti Kṛṣṇos. Gyvosios esybės, veikiančios šiame materialiam pasaulyje, irgi yra Kṛṣṇos galios padarinys. Ji vadinasi paribio galia. Septintame „Bhagavad-gīto“ skyriuje akivaizdžiai nurodyta: išreikštasis pasaulis yra dviejų Kṛṣṇos galios rūšių — aukštesniosios ir žemesniosios — junginys. Gyvosios esybės priklauso aukštesniajai energijai, o negyvi materijos pradai sudaro Jo žemesniąją energiją. Pasyvioje būsenoje viskas skendi Kṛṣṇoje.

Pusdieviai ir toliau su pagarba meldėsi Aukščiausiam Dievo Asmeniui, Krišnai, samprotaudami apie materialios reiškinių esmę. Kas yra šis materialus pasaulis? Jis — tarsi medis. Medis auga iš žemės. Taip ir materialaus kosminio pasaulio medis auga iš materialios gamtos. Mus supantis materialus kosminis pasaulis lygintinas su medžiu, nes medžiui lemta, jog jį nukirs. Medį vadina *vrkša*. *Vrkša* reiškia „tai, kam lemta būti nukirstam“. Todėl ir šios materialios reiškinių medžio nederėtų laikyti Galutine Tiesa. Materialų kosminį pasaulį veikia laikas, o Krišnos kūnas — amžinas. Krišna buvo prieš atsirandant materialiam kosminiam pasauliui, yra, kol egzistuoja pasaulis, ir bus, kai jo nebeliks.

Šį pavyzdį apie materialaus kosminio pasaulio medį, kerojantį materialios gamtos žemėje, pateikia „Kaṭha Upaniṣada“. Materialaus kosminio pasaulio medis nokina dvejopus vaisius: kančios ir laimės. Tie, kurie gyvena šiame medyje — kūne, yra tarsi du paukščiai. Vienas paukštis — lokalizuotas Krišnos aspektas, Paramātmā, o kitas — gyvoji esybė. Gyvoji esybė lesa materialaus kosminio pasaulio vaisius. Kartais jai tenka laimės, o kartais — kančios vaisius. Kitam paukščiui nerūpi nei kančios, nei laimės vaisiai, nes semiasi džiaugsmo iš savęs. Pasak „Kaṭha Upaniṣados“, pirmasis paukštis, kuris gyvena kūno medyje, lesa vaisius, o antrasis viską stebi. Medžio šaknys auga trimis kryptimis. Kitaip sakant, medžio šaknys — trys materialios gamtos *guṇos*: dorybė, aistra ir neišmanymas. Materialus gyvenimas, mums prisilietus prie materialios gamtos *guṇų* (dorybės, aistros bei neišmanymo) tįsta tarsi augančio medžio šaknys. Vaisiai yra ketverio po skonio ir reiškia religingumą, materialios gerovės kėlimą, jutimų tenkinimą ir pagaliau išsivadavimą. Kurį iš jų — religiją, materialios gerovės kėlimą, jutimų tenkinimą ar išsivadavimą — gyvoji būtybė pasirinks, lems jos ryšys su materialios gamtos *guṇomis*. Visa materialiai veikla iš esmės vyksta neišmanyme, tačiau kadangi yra trys šios veiklos ypatybės, pastarąją neišmanymo ypatybę retkarčiais užgožia kitos — dorybė ar aistra. Materialių vaisių skonis jaučiamas penkiais jutimais. Penkis jutimų organus, per kuriuos mes plečiame pažinimą, nuolat čaižo šeši rimbai — sielvartas, iliuzija, negalia, mirtis, alkis ir troškulys. Materialų kūną, materijos kūrinį, dengia septyni sluoksniai: oda, raumenys, mėsa, kaulų smegenys, kaulai, riebalai ir sėkla. Medis turi aštuonias šakas: žemę, vandenį, ugnį, orą, eterį, protą, intelektą ir ego. Kūnas turi devynis vartus: dvi akis, dvi šnerves, dvi ausis, burną, lyties organus ir tiesiąją žarną. Kūnu cirkuliuoja dešimt vidinių oro srovių: *prāṇa*, *apāna*, *udāna*, *vyāna*, *samāna* ir kt. Jau paaiškinta, jog du medyje tupintys paukščiai — tai gyvoji esybė ir lokalizuotas Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Čia aptarta svarbiausioji materialaus kosminio pasaulio priežastis —

Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo sukuria tris ekspansijas, kurios atsakingos už tris materialaus pasaulio ypatybes. Višņu rūpinasi dorybės *guṇa*, Brahmā — aistros *guṇa*, o Viešpats Śiva — neišmanymo *guṇa*. Valdydamas aistros *guṇa*, Brahmā kuria mūsų pasaulį; valdydamas dorybės *guṇa*, Viešpats Višņu jį saugo, o Viešpats Śiva, valdantis neišmanymo *guṇa*, jį naikina. Tačiau visa kūrinija glūdi Aukščiausiajame Viešpatyje. Jis — kūrimo, saugojimo ir naikinimo priežastis. Sunaikintoji kūrinija vėlgi subtiliu Viešpaties galios pavidalu glūdi Aukščiausiojo Viešpaties kūne.

„O dabar, — meldėsi pusdieviai, — Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa apsisireikš išsaugoti mūsų kūriniją“. Tačiau Aukščiausioji Priežastis — viena. Deja, trijų materialios gamtos *guṇų* apgauti menkesnės nuovokos žmonės mano, jog materialaus pasaulio pasireiškimo priežasčių daugybė. Išmincingesnieji teįžvelgia vienintelę priežastį — Kṛṣṇą. „Brahma-saṁhitā“ teigia: *sarva-kāraṇa-kāraṇam*. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa yra visų priežasčių priežastis. Brahmā įgaliotas kurti, Višņu yra Kṛṣṇos ekspansija, įgaliojami saugoti, o Viešpats Śiva — Kṛṣṇos ekspansija, įgaliojami naikinti.

„Brangus Viešpatie, — meldėsi pusdieviai, — labai sunku suvokti Tave amžinuoju asmeniniu pavidalu. Dauguma žmonių nepajėgia suprasti tikrojo Tavo pavidalo, todėl Tu nužengi, kad Pats apreikštumei Savo amžinąją pirminį pavidalą. Tavo Šviesybės inkarnacijas jie dar šiaip taip suvokia, tačiau dvirankis Kṛṣṇa, kuris gyvena tarp žmonių tarsi paprastas mirtinasis, visiems yra mišlė. Šis amžinasis Tavo Šviesybės pavidalas bhaktoms teikia nuolat augantį transcendentinį džiaugsmą, o abhaktoms jis kelia didžiausią siaubą“. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, jog *sādhū*, šventosioms asmenybėms, Kṛṣṇa labai mielas: *parītrāṇāya sādḥūnām*. Tačiau demonams tasai pavidalas kelia didžiausią grėsmę, nes Kṛṣṇa nužengia jų užmušti. Todėl Jis mielas bhaktoms, o pavojingas demonams.

„Brangus lotosaaki Viešpatie, Tu — tyros dorybės šaltinis. Daugel didžiųjų išminčių per *samādhi*, ar transcendentinę meditaciją į Tavo lotoso pėdas, mąstydami vien apie Tave, be vargo, tarsi balutę, telkšančią veršelio pėdoje, įveikė didžiulį materialios gamtos sukurtą neišmanymo vandenyną“. Meditacijos tikslas — sutelkti protą į Dievo Asmenį, pradedant medituoti nuo minčių apie Jo lotoso pėdas. Kasdienine meditacija, kreipdami mintis į Viešpaties lotoso pėdas, didieji išminčiai be vargo įveikia milžinišką materialios būties vandenyną.

„O švytintysai, didieji šventieji, perplaukę neišmanymo vandenyną transcendentine Tavo lotoso pėdų valtimi, jos nepasisavino. Ji ir vėl tebesisupa šiame krante“. Pusdieviai čia pavartojo puikų palyginimą: kai žmogus valtimi persikelia į kitą krantą, kartu su juo čia atsiduria ir valtis.

Tačiau jeigu ji atsidurs kitame krante, kaipgi šia valtimi pasinaudos likusieji šiapus upės? Atsakydami į šį nelengvą klausimą, pusdieviai maldoje nurodo, kad valtis lieka kur ir buvusi. Šiame krante esantys bhaktos galės įveikti materialios gamtos vandenyną, nes tyri bhaktos, plaukdamį per jį, valtį nepasisavina. Tereikia prieiti prie valtį, ir didžiausias materialios nežinios vandenynas virsta balute, telkšančia veršelio pėdoje. Taigi bhaktoms, kurie nori persikelti į kitą vandenyno krantą, imti valtį netenka — tereikia jiems žengti žingsnį ir jie atsiduria anapus. Didieji šventieji yra kupini užuojautos visoms sąlygotoms sieloms, tad valtis tebesisupa prie Viešpaties lotoso pėdų. Medituoti, kreipiant mintis į Jo lotoso pėdas, galima visada, ir taip bus įveiktas platus materialios būties vandenynas.

Meditacija — tai minčių telkimas į Viešpaties lotoso pėdas. „Lotoso pėdos“ pažymi Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Impersonalistai nepripažįsta Viešpaties lotoso pėdų ir meditacijai pasirenka beasmenį objektą. Pusdieviai reiškia pagrįstą nuomonę, kad žmonės, kurie žavisi meditacijomis į tuštumą ar į tai, kas beasmeniška, neišmanymo vandenyno neįveiks. Jie tik tariasi išsivadavę. „O Viešpatie lotoso akimis! Jų mintys nešvarios, nes jie nemedituoja į Tavo Šviesybės lotoso pėdas“. Šio aplaidumo pasekmė ta, kad impersonalistai vėl puola į materialų, sąlygotą gyvenimą, nors, galimas daiktas, kuriam laikui jie ir pasiekia impersonalaus pažinimo lygmenį. Po griežtų askezių ir atgailų impersonalistai įsilieja į Brahmano spindesį, arba beasmene Brahmano būtį, tačiau jų protas nuo materijos nešvarybių neatsipalaiduoja. Jie tebando atmesti materialų mąstymą. Tačiau tai dar nereiškia, jog jie išsilaisvina. Štai kodėl impersonalistai puola. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad impersonalistui, norinčiam suvokti galutinį tikslą, tektų padėti nemaža pastangų. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pradžioje irgi pažymėta, kad su atsidavimu netarnaujant Aukščiausiajam Dievo Asmeniui neįmanoma išsilaisvinti iš karminės veiklos pančių. Taigi taip teigia Viešpats Kṛṣṇa „Bhagavad-gītoje“, taip teigia didysis išminčius Nārada „Śrīmad-Bhāgavatam“, tai patvirtina ir pusdieviai. „Supraskime, kad nepradėjusieji atsidavimo tarnybos nežino galutinio pažinimo tikslo ir jie nepatyrė Tavo malonės“. Impersonalistai tik *tariasi* išsilaisvinę — iš tiesų jų širdys šaltos Dievo Asmeniui. Jie mano, kad Kṛṣṇa, atėjęs į materialų pasaulį, gauna materialų kūną. Impersonalistai užmiršta transcendentinę Kṛṣṇos kūno prigimtį. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: *avajānanti mām mūdhāh*. Nors impersonalistai įveikia materialų geismą ir pakyla iki išsivadavimo lygmens, jie ir vėl patiria nuopuolį. Jeigu impersonalistai pažinimo siekia tik vardan žinių ir su atsidavimu netarnauja Viešpačiui, tai geidžiamo tikslo jie nepasiekia. Stengdamiesi išsivaduoti jie tik be reikalo vargsta. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai nurodoma, jog suvokti savęs ir Brah-

mano tapatumą — dar ne viskas. Savęs ir Brahmano tapatumo suvokimas gali padėti išsivaduoti nuo polinkio materijai ir suteikti neprisirišimo prie jos džiaugsmą bei padėti pasiekti ramybės ir dvasios pusiausvyros būvį, tačiau, įveikus šią pakopą, reikia žengti tolesnį žingsnį ir atsidėti atsidavimo tarnystei. Kai patyręs Brahmaną žmogus ima su atsidavimu tarnauti Viešpačiui, jam atsiveria dvasinės karalystės vartai. Ten jis amžiams apsigyvena Aukščiausiojo Dievo Asmens draugijoje. Toks atsidavimo tarnystės rezultatas. Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktoms nuopuolio pavojus negresia kaip impersonalistams. Net jeigu bhaktos ir pultų, jie vis tiek išsaugotų prierašumo ir meilės Viešpačiui jausmą. Atsidavimo tarnystės kelyje jiems iškyla įvairiausių kliūčių, tačiau jas jie lengvai ir be baimės įveikia. Jie atsiduoda Viešpaties valiai ir neabejoja, kad Kṛṣṇa visada juos apgins. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa pažada: „Mano bhaktos niekada neprazūs“.

„O brangusis Viešpatie, visų materialaus pasaulio gyvųjų esybių labai Tu apsireiškei Savo pirminiu, grynu, amžinuoju dorybės pavidalu. Tavo apsireiškimas žemėje padės visoms gyvosioms būtybėms lengvai suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens prigimtį ir pavidalą. Ateidamas į žemę, Tu pasitarnauji visų keturių visuomenės klasių žmonėms (*brahmacāriams, grihasthoms, vānaprasthoms* ir *sannyāsiams*).

Brangus Viešpatie, sėkmės deivės sutuoktini, bhaktoms, kurie Tau tarnauja, negresia pavojus nupulti iš pasiektųjų aukštumų, kaip tai nutinka impersonalistams. Tavo globojami bhaktos prasiskina kelią pro *māyos* karvedžių gretas, o jų galybė ir jie be atvangos spendžia kliūtis išsilaisvinimo trokštančiam žmogui. Brangusis Viešpatie, Tu transcendentiniu pavidalu apsireiški visų gyvųjų būtybių labai, kad jos savo akimis Tave pamatytų ir nuolankiai lenktųsi Tau, atlikdamos ritualines Vedų apeigas, mistinę meditaciją ar atsidavimo tarnystę, kaip siūlo šventraščiai. Brangusis Viešpatie, jeigu Tu nebūtum apsireiškęs žemėje Savo amžinuoju transcendentiniu, palaimos ir žinojimo kupinu pavidalu, kuris išsklaido visas neišmanėlių spėliones apie Tave, veikiami įvairių materialios gamtos *guṇų* žmonės kiekvienas savaip Tave įsivaizduotų“.

Kṛṣṇos atėjimas į žemę išsklaidė visas spėliones apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Žmogus susikuria tokį Aukščiausiojo Dievo Asmens įvaizdį, kokia materialios gamtos *guṇa* veikia tą žmogų. „Brahma-saṁhitoje“ pažymima, kad Viešpats — seniausioji asmenybė. Todėl, kai kurių religijų supratimu, Viešpats yra labai senas ir vaizduojamas kaip žilas senukas. Tačiau „Brahma-saṁhitā“ vėlgi tokį įvaizdį paneigia: nors Jis iš visų gyvųjų būtybių ir seniausias, yra amžinai jaunas. „Śrīmad-Bhāgavatam“ šią mintį išreiškia šiais žodžiais: *vijñānam ajñāna-bhidāpamārjanam*. *Vijñānam* reiškia „transcendentinės žinios apie Aukščiausiąjį Asmenį“. Be to, *vijñānam*

reiškia „žinojimas, įgytas patyrimu“. Transcendentinis žinojimas turi būti gaunamas iš viršaus, per mokinių seką — taip Brahmā pateikia žinių apie Kṛṣṇą „Brahma-saṁhitoje“. „Brahma-saṁhitā“ — tai *vijñānam*, žinios, kurias Brahmā įgijo transcendentiniu patyrimu. Juo remdamasis, jis aprašė Kṛṣṇos pavidalą bei žaidimus transcendentinėje buveinėje. *Ajñā-nabhidā* reiškia: „tas, kuris sutriuškina visas abstrakčias teorijas ir spėliones“. Žmonės, nieko neišmanydami, bando įsivaizduoti, kaip atrodo Viešpats. Vieni mano, jog Jis turi pavidalą, kiti mano, jog ne, — kaip kam pataria vaizduotė. Tačiau „Brahma-saṁhitoje“ pateiktas Kṛṣṇos aprašymas yra *vijñānam* — mokslinis, tai žinojimas, įgytas patyrimu. Jį pateikė Viešpats Brahmā, o Viešpats Caitanya jį pripažino. Tai neabejotina. Śrī Kṛṣṇos pavidalas, Śrī Kṛṣṇos fleita, Kṛṣṇos odos spalva — visa tai realybė. Čia pažymėta, kad *vijñānam* visada nuvainikuoja bet kurį abstraktųjį pažinimą. „Todėl jei nebūtum apsireiškęs Kṛṣṇos pavidalu, toks, koks esi, negalėtume pažinti nei kas yra *ajñānabhidā* (abstrakčiojo pažinimo nemokšiskumas), nei *vijñānam*. *Ajñāna-bhidāpamārjanam* — Tavo apsireiškimas nuvainikuos nemokšiška abstraktųjį pažinimą ir atvers kelią tikrajam pažinimui, kurį per patirtį įgijo tokie autoritetai, kaip Viešpats Brahmā. Žmonės, veikiami trijų materialios gamtos *gunų*, įsivaizduoja Dievą skirtingai, nelygu kokia *guṇa* juos veikia. Tad Dievas apibūdinamas įvairiai, bet Tavo apsireiškimas parodo, koks išties yra Dievo pavidalas“.

Didžiausia impersonalistų klaida — manymas, jog nužengusi Dievo inkarnacija įsikūnija materialiu pavidalu, kuris priklauso dorybės *guṇai*. Iš tiesų Kṛṣṇos, arba Nārāyaṇos, pavidalas transcendentalus bet kurios materialios idėjos atžvilgiu. Netgi didžiausias impersonalistas Śaṅkarācārya pripažino: *nārāyaṇaḥ paro 'vyaktāt* — materialios kūrinijos priežastis yra *avyakta*, beasmenis materijos aspektas, arba visuminė jutimais neapčiuopiama materijos sancaupa, tačiau Kṛṣṇa šios materialios idėjos atžvilgiu yra transcendentalus. Šią mintį „Śrīmad-Bhāgavatam“ reiškia žodžiu *śuddha-sattva* (transcendentinis). Jis nepriklauso materialiai dorybės *guṇai*. Jis — virš materialios dorybės. Jis egzistuoja transcendentiniu amžinos palaimos ir žinojimo lygmeniu.

„Brangus Viešpatie, kai Tu apsireiški, priklausomai nuo aplinkybių Tavo inkarnacijos įgyja įvairius pavidalus bei vardus. Tu vadiniesi Viešpats Kṛṣṇa, nes visi Tavimi žavisi. Dėl Savo transcendentinio grožio esi vadinamas Śyāmasundarā. *Śyāma* reiškia „juosvas“, ir vis dėlto sakoma, kad Tu dailesnis už tūkstančius Kupidonų. *Kandarpa-koṣi-kamaṇīya*. Nors Tavo odos spalva lyginama su juosvu debesimi, Tavo grožis žavi tūkstančius kartų labiau negu gležnas Kupidono kūnas, nes Tu — Transcendentinis Absolutas. Kai kas Tave vadina Giridhāriū, nes pakėlei Govardhanos kalvą, o kai kas — Nandanandana, Vāsudeva ar Devakinandana, nes Tu

apsireiškei žemėje Mahārājos Nandos, Devakī ir Vasudevos sūnumi. Impersonalistai mano, kad įvairūs Tavo vardai ir pavidalai atitinka kurios nors veiklos pobūdį ir ypatybes, nes jie vertina Tave stebinčio materialisto požiūriu.

Brangusis mūsų Viešpatie, atsietai samprotaujant apie Tavo absoliučią prigimtį, pavidalą ir darbus neįmanoma nieko pažinti. Reikia atsidėti atsidavimo tarnystei — tik tada galima suvokti Tavo absoliučią prigimtį, transcendentinį pavidalą, vardą ir ypatybes. Suprasti Tavo transcendentinę prigimtį, pavidalą bei ypatybes tegali tas, kuris patyrė nors šioki tokį tarnystės Tavo lotoso pėdoms skonį. Kiti gali samprotauti milijonus metų, tačiau tai nepadės jiems bent šiek tiek suvokti, kas iš tikrųjų esi“. Žodžiu, Aukščiausiojo Dievo Asmens, Kṛṣṇos, niekad nesuvoks tas, kuris Jam neatsidavė, nes tikruosius Kṛṣṇos bruožus nuo jo slepia Yogamāyos skraistė. „Bhagavad-gītā“ tai patvirtina: *nāham prakāśaḥ sarvasya*. Viešpats sako: „Aš neatsiveriu kam pakliuvo“. Kai Kṛṣṇa atėjo į žemę, Jis buvo Kuru-kṣetros lauke ir Jį matė visi. Tačiau ne visi suprato, kad Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tačiau tie, kurie žuvo Jo akivaizdoje, visiškai išsivadaavo iš materijos nelaisvės ir pateko į dvasinį pasaulį.

„O Viešpatie, impersonalistai arba abhaktos negali suprasti, kad Tavo vardas ir Tavo pavidalas tapatūs“. Kadangi Viešpats yra absoliutas, Jo vardas ir Jo tikrasis pavidalas niekuo nesiskiria. Materialiame pasaulyje vardas ir pavidalas skiriasi. Mango vaisius skiriasi nuo žodžio „mango“. Tardamas „mango, mango, mango“, neparagausi mango vaisiaus. Tačiau bhakta, žinantis, kad Viešpaties vardas ir pavidalas niekuo nesiskiria, kartoja: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“, — ir patiria, kad Kṛṣṇa visada yra drauge su juo.

Tiems, kurių absoliučios žinios apie Aukščiausiąjį negausios, Viešpats Kṛṣṇa apreiskia Savo transcendentinius žaidimus. Tiesiog prisimindami Viešpaties žaidimus, jie turi daug naudos. Kadangi transcendentinis Viešpaties vardas ir pavidalas niekuo nesiskiria, nėra skirtumo ir tarp Jo pavidalo bei transcendentinių Viešpaties žaidimų. Menkesnės nuovokos žmonėms (moterims, darbininkams ir prekyjams) didysis išminčius Vyāsadeva parašė „Mahābhārata“. Čia apie Kṛṣṇą byloja įvairūs Jo darbų aprašymai. „Mahābhārata“ — tai istorinių pasakojimų knyga, ir nagrinėdami, klausydamiesi bei įsimindami pasakojimus apie Kṛṣṇos darbus, tyrų bhaktų lygi gali pasiekti net ir menkesnio mąstymo žmonės.

Jokiu būdu nederėtų manyti, jog tyri bhaktos, nuolat skendį mintyse apie transcendentines Kṛṣṇos lotoso pėdas ir su nuolatiniu atsidavimu tarnaujantys Viešpačiui su visiška Kṛṣṇos sąmone, yra materialiame pasaulyje. Śrī Rūpa Gosvāmis pažymėjo, jog tie, kurie visada kūnu, protu ir poel-

giais yra Kṛṣṇos sąmonėje, laikytini išsivadavusiais esamu kūnu. Šią mintį patvirtinta ir „Bhagavad-gītā“: su atsidavimu tarnaujantieji Viešpačiui jau išsiveržė iš materijos.

Kṛṣṇa apsireiškia, kad ir atsidavusiems Viešpaties pasekėjams, ir tiems, kurie Viešpačiui netarnauja, suteiktą galimybę suvokti galutinį gyvenimo tikslą. Bhaktoms suteikiama galimybė tiesiogiai Jį matyti ir garbinti, o tie, kurie tokiais dar netapo, turi progos sužinoti apie Jo poelgius ir tokiu būdu tapti jais.

„Brangus mūsų Viešpatie, aukščiausiasis valdove, kai Tu ateisi į žemę, žus visi demonai, tokie, kaip Kaṁsa ir Jarāsandha, ir pasaulyje įsiviešpataus laimė bei gerovė. Kai Tu eisi per pasaulį, Tavo lotoso pėdos įmins žemėje ženklus: vėliavą, trišakį ir žaibą. Palikdamas žemėje žymes, Tu laiminsi ir ją, ir mus, dangaus planetų gyventojus, reginčius juos“.

„O brangusis Viešpatie, — tęsė pusdieviai, — Tu niekada negimei, todėl mes manome, jog vienintelė Tavo apsireiškimo priežastis — Tavieji palaima spinduliuojantys žaidimai“. Nors Viešpaties apsireiškimo priežastį nurodo „Bhagavad-gītā“ (Jis ateina apginti bhaktų ir sunaikinti tų, kurie neatsidavė Viešpačiui), iš tikrųjų Jis nužengia ne naikinti abhaktų, o džiaugsmingai susitikti su bhaktomis. Su abhaktomis gali nesunkiai susidoroti ir materialioji gamta. „Materialios gamtos, išorinės galios, skleidimasis ir siaurėjimas (kūrimas, palaikymas ir nykimas) vyksta savaime. Tačiau, kreipdamiesi prieglobsčio į Tavo šventą vardą, bhaktos yra visiškai saugūs, nes Tavo šventas vardas visiškai nuo Tavęs neatsiejamas“. Iš tiesų Aukščiausiasis Dievo Asmuo nužengia netgi ne ginti bhaktų ir naikinti abhaktų. Jis nužengia Savo Paties transcendentiniu noru. Kitokios Jo apsireiškimo priežasties negali būti.

„Brangus Viešpatie, Tu apsireiški kaip geriausiasis iš Yadu giminės, ir su pagarba bei nuolankumu mes lenkiamės Tavo lotoso pėdoms. Tu jau esi nužengęs žuvies, arklį, vėžlį, šerno ir gulbės pavidalais, karaliumi Rāmacandra, Paraśurāma bei daugeliu kitų formų. Tada Tu atėjai apginti bhaktų, ir dabar, kai Tu apsireiškei Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu, mes prašome, kad apgintum mus visuose trijuose pasauliuose, kaip gynei iki šiol, ir pašalintum visas bėdas, kurios trukdo mums gyventi taikoje ir ramybėje.

Brangioji motina Devakī, tavo įščiose — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris apsireiškia drauge su visomis visiškoms Savo ekspansijomis. Jis — pirminis Dievo Asmuo ir nužengia į žemę visų mūsų labui. Todėl tau neverta bijoti savo brolio, Bhojos karaliaus. Tavo sūnus Viešpats Kṛṣṇa, pirminis Dievo Asmuo, nužengs į žemę apginti dorybingosios Yadu giminės. Ir Viešpats ateina ne vienas, Jį lydį tiesioginė pilnavertė Jo dalis Balarāma“.

Devakī labai bijojo savo brolio Kaṁsos, nes jis nužudė visus jos vaikus. Ji labai nerimavo dėl Kṛṣṇos. „Viṣṇu Purāṇoje“ pasakojama, kad, norėdami nuraminti Devakī, ją dažnai lankydavo pusdieviai su žmonomis ir drašindavo nebūkštauti dėl sūnaus: Kaṁsa Jo nenužudysias. Jos iščiose glūdintis Kṛṣṇa turėjo apsireikšti žemėje ne tik tam, kad palengvintų sunkią žemės našą. Vienas svarbiausių Jo tikslų buvo ginti Yadu giminę ir, žinoma, Devakī su Vasudeva. Kaip jau sakytą, iš Vasudevos proto Kṛṣṇa persikėlė į Devakī protą, o iš ten — į jos iščias. Todėl visi pusdieviai garbino Kṛṣṇos motiną Devakī.

Taip maldomis pagarbinę transcendentinį Viešpaties pavidalą, pusdieviai, lydimi Viešpaties Brahmos ir Viešpaties Śivos, grįžo į savo dangiškąsias buveines.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadinimą „Pusdievių maldos Viešpačiui Kṛṣṇai, glūdinčiam motinos iščiose“.

Viešpaties Kṛṣṇos gimimas

„Bhagavad-gītoje“ Viešpats nurodo, kad Jo apsireiškimas, gimimas ir darbai — transcendentalūs, ir tas, kuris juos supranta, tuoj pat įgyja teisę patekti į dvasinį pasaulį. Viešpaties apsireiškimas arba gimimas iš esmės skiriasi nuo paprasto žmogaus gimimo: žmogui neišvengiamai tenka materialus, ankstesniųjų darbų nulemtas kūnas. Viešpaties apsireiškimas aiškiamas antrame skyriuje — Jis apsireiškia Savo Paties laisva valia. Kai atėjo laikas apsireikšti Viešpačiui, žvaigždynai pranašavo sėkmę. Smarkiai sustiprėjo astrologinė Rohiņi žvaigždės įtaka, o ši žvaigždė laikoma ypač palankia. Rohiņi tiesiogiai valdo Brahmā. Astrologiniais skaičiavimais, greta palankaus žvaigždžių išsidėstymo danguje, yra dar palankūs ir nepalankūs momentai, kuriuos lemia skirtinga planetų sistemų padėtis. Kṛṣṇai gimstant, planetų sistemos savaimė išsidėstė pačiu palankiausiu būdu.

Tada visur: rytuose, vakaruose, pietuose, šiaurėje — įsiviešpatavo taika ir gerovė. Danguje švietė palankios žvaigždės, o visi žemės miestai, kaimai, ganyklos ir žmonių mintys spinduliavo laime. Tekėjo vandeningos upės, ežerai pasipuošė dailiaisiais lotosais. Miškai buvo pilni povų ir kitų nuostabių paukščių. Švelniais balsais sučiulbo miško paukščiai ir su savo sutuoktinėmis šoko povai. Pūtė švelnus vėjelis, nešdamas įvairiausių gėlių kvapus ir švelniai glostydamas kūną. *Brāhmaṇos*, kurių namuose paprastai buvo atnašaujamos ugnies aukos, pastebėjo, kad šie aukojimai vėl teikė džiaugsmą. Dėl demonų valdovų kuriamų kliūčių *brāhmaṇų* namuose

aukurai vos rusendavo, tačiau dabar vėl buvo galima be baimės įkurti ugnį. Kadangi atnašauti aukas *brāhmaṇoms* buvo draudžiama, jų mintys buvo slogios, veikla labai suvaržyta, tačiau Kṛṣṇos atėjimo į žemę akimirka, išgirdus danguje griausmingus transcendentinius garsus, skelbiančius apie Aukščiausiojo Dievo Asmens atėjimą, *brāhmaṇų* sąmonę užliejo nevalingas džiaugsmas.

Gandharvos ir Kinnaros planetų gyventojai užgiedojo, o Siddhalokos ir *cāraṇų* planetų gyventojai ėmė kalbėti Dievo Asmeniui maldas. Rojaus planetų angelai su žmonomis ir *apsaromis* pradėjo šokti.

Didieji išminčiai ir pusdieviai džiūgaudami barstė žemę gėlėmis. Į jūros krantą švelniai mušė bangos. Virš jūros susitelkė debesys ir danguje pasigirdo malonus dundesys.

Kai viskas buvo paruošta, Viešpats Viṣṇu, kuris glūdi kiekvienos gyvosios esybės širdyje, apsireiškė nakties tamsoje prieš Devakī Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalu. Devakī buvo viena iš deivių, kuri kartu su Kṛṣṇa apsireiškė žemėje. Tuometinį Viešpaties Viṣṇu pasirodymą tegalėtume palyginti su mėnulio pilnatis patekėjimu rytuose. Čia kai kas paprieštarautų, esą Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė aštuntąją delčios dieną, tad pilnatis negalėjo būti. Atsakytume, kad Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė giminėje, kurios vyriausiasis hierarchas yra mėnulis. Ir nors toji naktis nebuvo pilnatis metas, iš džiaugsmo, kad Viešpats apsireiškė jo giminėje, mėnulis Kṛṣṇos malone patekėjo pilnas.

„Khamanikyos“ astronomijos traktate tiksliai aprašytas žvaigždynų išsidėstymas Viešpaties Kṛṣṇos pasirodymo akimirka. Jame patvirtinama, kad kūdikis, kuris gimė šiuo palankiu metu, buvo Aukščiausiasis Brahmanas, arba Absoliucioji Tiesa.

Vasudeva išvydo nuostabų vaiką, kuris atėjo į pasaulį su keturiomis rankomis ir laikė jose kriauklę, vėzdą, diską bei lotoso žiedą. Jo kūną puošė Śrīvatsos ženklas, ant kaklo kabėjo vėrinys su *kaustubhos* akmeniu ir vilkėjo Jis geltono šilko rūbais. Vaikas akinamai spindėjo tarsi saulės nutviekstas juosvas debesimis. Jis dėvėjo šalną, kuri puošė *vaidūryos* akmuo, brangias apyrankes, auskarus bei kitus papuošalus, o Jo plaukai buvo labai vešlūs. Šie nepaprasti vaiko bruožai Vasudevą apstulbino. Kaip naujagimis galėjo būti toks išpuoštas? Tada jis suprato, jog tai gimė Viešpats Kṛṣṇa, ir jam pakirto kojas. Iš kuklumo Vasudeva stebėjosi: „Aš paprasta, materialios gamtos valdoma gyvoji esybė, dargi uždaryta Kamšos kalėjime, tačiau visur esantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Viṣṇu, arba Kṛṣṇa, apsireiškė mano namuose kaip kūdikis Savo pirmą pradžiu pavidalu. Joks žemiškas vaikas negimsta su keturiomis rankomis ir su visais Aukščiausiojo Dievo Asmens ženklais, padabintas papuošalais ir puikiais rūbais“. Ne-

atitraukdamas akių Vasudeva žvelgė į savo vaiką ir svarstė, kaipgi reikėtų pažymėti šį laimingą įvykį: „Kai gimsta berniukas, — mąstė jis, — šiam įvykiui pažymėti įprasta rengti iškilmes, o juk mano namuose, nors ir esu įkalintas, gimė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Šias švenčiausias apeigas aš turėčiau atlikti milijonų milijonus kartu!“

Vasudeva, kurį dar vadino Ānakadundubhi, žvelgdamas į savo naujagimį sūnų taip džiaugėsi, kad panoro paaukoti *brāhmaṇoms* daugybę tūkstančių karvių. Pagal Vėdų tvarką, karalius *ṣṣatriya* visų šventų apeigų metu savo rūmuose dalija gausias aukas. *Brāhmaṇoms* ir išminčiams dovanojamos auksu išpuoštos karvės. Vasudeva norėjo atlikti aukų dalinimo apeigas ir taip pažymėti Krišnos gimimą, tačiau surakintam grandinėmis Kamsos kalėjime tai buvo neįmanoma. Todėl jis išdalijo tūkstančius karvių *brāhmaṇoms* mintyse.

Kai Vasudeva įsitikino, kad naujagimis yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo, jis nusilenkė sudėjęs rankas ir ėmė kalbėti Jam maldas. Besimeldžiantį Vasudevą apėmė transcendentinis jausmas ir jo baimė Kamsai visiškai išnyko. Nuo naujagimio sklindantis spindesys nutvieskė kambarį, kuriame Jis apsireiškė.

Vasudeva ėmė melstis: „Brangus Viešpatie, aš suprantu, kas Tu esi. Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų gyvųjų esybių Supersiela ir Absoliucioji Tiesa. Tu apsireiškėi prieš mus Savo amžinuoju pavidalu. Aš bijau Kamsos ir žinau, kad atėjai išvaduoti mane nuo tos baimės. Tu nesi šio materialaus pasaulio gyventojas, Tu — tasai, kurs Savo žvilgsniu į materialią gamtą sukuri kosminį pasaulį“.

Galėtume paprieštarauti, sakydami, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris žvilgsniu kuria kosminį pasaulį, negali įeiti į Vasudevos žmonos Devaki įsčias. Paneigdamas šį teiginį, Vasudeva pasakė: „Brangus Viešpatie, nieko keisto, kad Tu apsireiškėi Devaki įsčiose, nes taip buvo sukurta ir pati kūrinija. Tu gulėjai Priežasčių vandenyne Mahā-Viṣṇu pavidalu, ir iš Tavo alsavimo gimė daugybė visatų. Po to Tu įžengei į kiekvieną visatą kaip Garbhodakaśāyī Viṣṇu. Tada sukūrei Savo Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ekspansiją ir įėjai į visų gyvųjų būtybių širdis ir net į pačius atomus. Tad galima suprasti ir Tavo atsiradimą Devaki įsčiose. Atrodytu, Tu įėjai į Devaki įsčias, tačiau, kaip ir pirma, esi visa persmelkiantis. Materialūs pavyzdžiai mums padeda suprasti, kaip Tu įeini į viską ir kartu neįeini į nieką. Visuotinė materialinė galia išlieka nepakitus net ir išskaidyta į šešiolika pradų. Materialus kūnas yra ne kas kita, kaip penkių grubųjų pradų — žemės, vandens, ugnies, oro ir eterio — junginys. Atsiradus materialiam kūnui, atrodytu, tarsi šie pradai būtų sukurti iš naujo, tačiau iš tiesų jie visada egzistuoja atskirai nuo kūno. Taip ir Tu, nors įeini į Devaki įsčias kaip kū-

dikis, iš tikrųjų egzistuoja atskirai. Tu visada esi Savo buveinėje, bet kartu išsiskleidi milijonais pavidalų.

Reikia nemaža išminties, norint suprasti kaip Tu apsireiški, nes materialia galia irgi kyla iš Tavęs. Tu esi pirminis materialios galios šaltinis, lygiai kaip saulė yra saulės šviesos šaltinis. Kaip saulės šviesa negali paslėpti saulės rutulio, taip negali paslėpti Tavęs ir iš Tavęs sklindanti materialia galia. Atrodytų, Tu esi trijų materialios galios *gunų* valdžioje, tačiau iš tiesų trys materialios galios *gunos* Tavęs neveikia. Gilaus proto filosofai tai supranta. Kitaip sakant, nors gali atrodyti, kad Tu esi materialios galios valdžioje, iš tikrųjų materialia galia niekada neaptemdo Tavo akių“.

Iš Vedų mes sužinome, kad Aukščiausiojo Brahmano skleidžiamas švytėjimas nutvieskia viską. O „Brahma-saṁhitā“ sako, kad *brahmajyoti*, ar Brahmano švytėjimas, sklinda iš Aukščiausiojo Viešpaties kūno. O iš Brahmano švytėjimo gimsta visa kūrinija. „Bhagavad-gītoje“, be to, teigiama, jog Viešpats yra ir Brahmano švytėjimo šaltinis. Jis — pirminė ir svarbiausioji visa ko priežastis. Tačiau menkesnės nuovokos žmonėms atrodo, kad, atėjęs į materialų pasaulį, Aukščiausiasis Dievo Asmuo įgauna materialias savybes. Tai ne itin brandžios išvados, ir jos gimsta menkesnės nuovokos žmonėms.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo tiesiogiai ir netiesiogiai yra visur. Viešpats yra anapus materialios kūrinijos ir kartu — joje. Jis yra mūsų materialioje kūrinijoje ne tik kaip Garbhodakaśāyī Viṣṇu, bet glūdi netgi atomuose. Pasaulis egzistuoja todėl, kad yra Viešpats. Nieko nėra, kas būtų atsieta nuo Jo būties. Vedos nurodo, kad reikia ieškoti Aukščiausiosios Sielos, arba svarbiausios visa ko priežasties, nes nėra nieko, kas egzistuotų nepriklausomai nuo Aukščiausiosios Sielos. Taigi materialus kosminis pasaulis irgi tėra transformuotoji Jo galia. Iš Jo atsiranda ir inertiškoji materija, ir gyvybės jėga — siela. Tikrai nemokša galėtų teigti, kad Aukščiausiasis Viešpats apsireiškdamas paklūsta materijos teikiamoms sąlygoms. Nors ir atrodytų, jog Jis gavo materialų kūną, jokios materialios sąlygos realiai Jo nesaisto. Todėl Kṛṣṇa ir apsireiškė, kad Pats paneigtų visas netobulas išvadas apie Aukščiausiojo Dievo Asmens apsireiškimą šiame pasaulyje ir išėjimą iš jo.

„Viešpatie, Tavo apsireiškimas, gyvenimas šiame pasaulyje ir pasitraukimas iš jo yra anapus materialių ypatybių įtakos sferos. Kadangi, Tavo Šviesybe, Tu esi visa ko valdovas ir Aukščiausiojo Brahmano ramstis, Tavyje nėra nieko nesuvokiamo ar prieštaringo. Tu Pats sakei, kad materialia gamta juda Tau valdant. Taip vyriausiasis valdytojas vadovauja valstybės tarnautojams. Tau neturi įtakos Tavo pavaldinių veikla. Aukščiausiasis Brahmanas ir visi reiškiniai yra Tavyje, ir Tu Pats seki visą materialios gamtos veiklą.

Tave vadina *śuklam*. *Śuklam* („baltumas“) yra simboliškas Absoliučiosios Tiesos įvaizdis, nes materialios ypatybės Absoliučiosios Tiesos neveikia. Viešpats Brahmā vadinasi *rakta* — „raudonas“, nes jis įkūnija kūrybos aistros bruožus. Viešpačiui Śivai, kuris naikina kosmosą, patikėta rūpintis tamsa. Kosminį pasaulį kuria, naikina ir palaiko Tavo galios, ir vis dėlto visa tai Tavęs neveikia. Vedos patvirtina šią mintį: *harir hi nirguṇaḥ sākṣāt* — Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada yra laisvas nuo materijos ypatybių. Dar pasakyta, kad Aukščiausiojo Viešpaties asmenybei nebūdingi aistros ir nežinios bruožai.

Viešpatie, Tu — aukščiausias valdovas, Dievo Asmuo. Tu esi visų didingiausias. Tu palaikai šio kosminio pasaulio tvarką. Ir nors esi aukščiausias valdovas, iš Savo malonės Tu apsireiškėi mano namuose. Tavo apsireiškimo tikslas — išnaikinti demoniškų pasaulio valdovų pakalikus, kurie tesidangsto karališkais rūbais, o iš tiesų yra demonai. Aš neabejoju, kad Tu užmuši ir juos pačius, ir jų bičiulius bei karius.

Aš žinau, kad apsireiškėi nužudyti barbarą Kamšą ir jo bendrus. Tačiau žinodamas, kad Tu ketini apsireikšti ir užmušti jį bei jo talkininkus, Kamša išžudė visus Tavo pirmtakus — vyresniusius Tavo brolius. Dabar jis laukia žinios apie Tavo gimimą. Kai tik sužinos apie tai, jis paims savo ginklus ir ateis užmušti Tave“.

Kai Vasudeva sukalbėjo savo malda, pradėjo melstis Devakī, Krišnos motina. Ją labai gąsdino brolio žiaurumas. Devakī kalbėjo: „Brangusis Viešpatie, Tavo amžinuosius pavidalus — Nārāyaṇą, Viešpatį Rāma, Ha-yaśirṣā, Varāḥa, Nṛsimha, Vāmana, Baladevą ir milijonus panašių iš Viṣṇu kylančių inkarnacijų Vedos vadina pirmapradžiais. Tu — pirmapradis, nes visi Tavo pavidalai, kaip inkarnacijos, yra už šio kosminio pasaulio ribų. Tavo pavidalas egzistavo prieš sukuriant kosminį pasaulį. Tavo pavidalai — amžini ir visur esantys. Jie švyti, nekinta ir jų neteršia materijos ypatybės. Amžinieji pavidalai kupini amžino žinojimo ir palaimos. Jie egzistuoja transcendentinės dorybės lygiu ir niekada nesibaigia įvairūs jų žaidimai. Tu neapsiriboji kuriuo nors vienu pavidalu, ir visi amžinieji transcendentiniai Tavo pavidalai yra patys sau pakankami. Aš suprantu, kad Tu — Aukščiausiasis Viešpats Viṣṇu.

Po daugybės milijonų metų, kai išmuša paskutinė Viešpaties Brahmōs valanda, sunaikinamas ir kosminis pasaulis. Tada penki pradai — žemė, vanduo, ugnis, oras ir eteris — grįžta į *mahat-tattva*. Laiko valia *mahat-tattva* savo ruožtu grįžta į neišreikštą visuminę materialią galią. Visuminė materialinė galia grįžta į savo ištakas *pradhāna*, o *pradhāna* — į Tave. Todėl, sunaikinus visą kosminį pasaulį, telieki Tu ir Tavo transcendentinis vardas, pavidalas, ypatybės bei požymiai.

Brangus Viešpatie, žemai lenkiuosi Tau, nes Tu esi neišreikštos visumi-

nės galios valdovas ir pirmutinis materialios gamtos šaltinis. Brangus Viešpatie, kosminis pasaulis pavaldus laikui, ar tai būtų akies mirksnis, ar ištisi metai. Viską valdai Tu. Tu — pirmapradis visa ko valdovas ir visagalių energijų šaltinis.

Sąlygotos sielos amžinai keliauja iš kūno į kūną, iš planetos į planetą, tačiau naujų gimimų ir mirčių grėsmė nuolat pakibus virš jų. Bet kai baimės persekiojama gyvoji esybė ima prašyti Tavo lotoso pėdų prieglobsčio, ji gali nuo jų pasislėpti ir nebebijoti grėsmingos mirties šešėlio“. Šiuos Devakī žodžius „Bhagavad-gītoje“ patvirtina Pats Viešpats. Jis sako, kad net skersai ir išilgai apkeliavus visatą — nuo Brahma lokos iki Patalalokos, — neįmanoma pabėgti nuo gimimo, mirties, ligų ir senatvės. „Tačiau tam, kuris pateko į Dievo karalystę, — sako Viešpats, — nebereikės grįžti į materialų pasaulį“.

„Todėl, mano Viešpatie, prašau Tavęs išvaduoti mane iš žiaurių Ugrasenos sūnaus Kaṁsos nagų. Meldžiu Tavo Šviesybę išgelbėti mane iš šios siaubingos būklės, nes Tu visada apgini Savo tarnus“. Viešpats patvirtino tai „Bhagavad-gītoje“, patikindamas Arjuną: „Gali skelbti visam pasauliui, kad Mano bhakta niekada nepražus“.

Devakī maldoje, kurioje ji prašo Viešpaties pagalbos, atsiskleidžia jos motiniški jausmai: „Aš suprantu, kad paprastai šį transcendentinį pavidalą regi medituodami didieji išminčiai, tačiau vis tiek drebu iš baimės, nes kai tik Kaṁsa supras, kad Tu apsireiškei, jis gali Tau ką nors bloga padaryti. Tad prašau, kad tuo tarpu taptum neregimas mūsų materialioms akims“. Taigi ji prašė, kad Viešpats įgautų paprasto kūdikio išvaizdą. „Brolis Kaṁsa kelia man siaubą tik todėl, kad Tu atėjai į žemę. Brangus Viešpatie Madhusūdana, gal Kaṁsa jau sužinojo apie Tavo gimimą, tad paslėpki šį keturrankį Savo Šviesybės pavidalą, laikantį keturis Višņu simbolius: kriauklę, diską, vėzdą ir lotoso žiedą. Brangus Viešpatie, po to, kai sunaikinamas kosminis pasaulis, visata atsiduria Tavo pilve, ir vis dėlto Savo begaline malone Tu atsiradai mano iščiose. Mane stebina tai, kad Tu elgiesi tarsi paprastas žmogus, tenorėdamas suteikti malonumą Savo bhaktai“.

Išklausęs Devakī maldas, Viešpats atsakė: „Brangioji motule, Svāyam-bhuvos Manu epochoje Mano tėvas Vasudeva buvo vienas iš Prajāpačių. Jis vadinosi Sutapā, o tu buvai jo žmona Pṛṣṇi. Tada Viešpats Brahmā troško, kad pagausėtų gyventojų, ir prašė jūsų pagimdyti palikuonį. Jūs suvaldėte jutimus ir iškentėte sunkius išbandymus. *Yogos* kvėpavimo pratybos išmokė tave ir tavo vyrą pakeisti visas materijos dėsnių sąlygojamas aplinkos negandas: liūtis, vėtras ir kaitrius saulės spindulius. Be to, jūs laikėtės visų religijos normų. Taip jūs apvalėte savo širdis ir privertėte paklusti materialius dėsnius. Jūs taip griežtai tramdėte savo kūną, jog tevalgėte

nukritusius medžių lapus. Po to, pasiekę minties pastovumą ir suvaldę lytinį potraukį, garbinote Mane, idant suteikčiau nepaprastą palaiminimą. Judu griežčiausiai trumdėte kūną dvylika tūkstančių pusdievių metų. Visą tą laiką mintimis jūs buvote su Manimi. Jūs su atsidavimu Man tarnavote ir nuolat galvojot apie Mane širdy, ir tai Mane nepaprastai džiugino. O motina be nuodėmės, štai kodėl tavo širdis visada tyra. Norėdamas patenkinti tavo troškimą, tada Aš apsireiškiau šiuo pavidalu ir leidau prašyti, ko tiktai nori, ir tu pasakei norinti, kad gimčiau tavo sūnumi. Tu matei Mane akis į akį, tačiau užuot prašiusi visiško išlaisvinimo iš materijos vergijos, Mano galios paveikta paprašei, kad tapčiau tavo sūnumi“.

Taigi, ateidamas į materialų pasaulį, Viešpats Pats išsirinko motiną ir tėvą — Pṛṣni ir Sutapą. Kai Viešpats apsireiškia žmogaus pavidalu, Jam reikia tėvo ir motinos, tad Savo amžiniais tėvais Jis pasirinko Pṛṣni ir Sutapą. Todėl nei Pṛṣni, nei Sutapā negalėjo prašyti Viešpaties išlaisvinimo. Išsilaisvinimas ne tiek svarbus, kaip transcendentinė meilės tarnystė Viešpačiui. Viešpats galėjo dovanoti išlaisvinimą Pṛṣni ir Sutapai tuoj pat, tačiau nusprendė verčiau sulaikyti juos materialiam pasaulyje, nes norėjo būtent per juos apsireikšti įvairiais pavidalais. Apie tai papasakos tolesni posmai. Gavę Viešpaties palaiminimą tapti Jo tėvais, Sutapā ir Pṛṣni nutraukė asketiškus žygius ir ėmė gyventi kaip vyras ir žmona, kad galėtų pradėti kūdikį — Patį Aukščiausiąjį Viešpatį.

Bėgo laikas. Pṛṣni pastojo ir pagimdė kūdikį. Viešpats tarė Devakī ir Vasudevai: „Pirmąkart Aš vadinausi Pṛṣnigarbha. Kitą epochą jūs gimėte kaip Aditi ir Kaśyapa, ir Aš tapau jūsų sūnumi Upendra. Tada Aš apsireiškiau nykštuku, todėl vadinausi Vāmanadeva. Aš suteikiau jums malonę tris kartus tapti Mano tėvais. Pirmą kartą apsireiškiau Pṛṣni ir Sutapos sūnumi Pṛṣnigarbha, kitąsyk buvau Aditi ir Kaśyapos sūnus Upendra, o dabar, trečiąjį kartą, gimiau Kriṣṇa — jūsų, Devakī ir Vasudevos, sūnumi. Šiuo Viṣṇu pavidalu apsireiškiau todėl, kad patikėtumėte, jog vėl gimiau Aš — tas pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Galėjau ateiti į šį pasaulį ir kaip paprastas vaikas, tačiau tada nebūtumėt patikėję, kad jums gimė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Mielieji tėvai, jūs jau ne kartą auginote Mane kaip savo vaiką, mylėjote ir rūpinotės, tad esu be galo jums patenkintas ir dėkingas. Aš pažadu jums, kad šį kartą tikrai sugrįšite namo, atgal pas Dievą, nes iki galo įvykdysite tai, kam buvote pašaukti. Žinau, kad labai jaudinatės dėl Manęs ir bijote Karṁsos. Tad įsakau tučtuojau nunešti Mane į Gokulą ir apkeisti į mergaitę, ką tik gimusią Yaśodai“.

Taręs Savo tėvui ir motinai šiuos žodžius, Viešpats nutilo ir virto paprastu vaiku.

Tą akimirka, kai vykdydamas Aukščiausiojo Dievo Asmens įsakymą Vasudeva pasiruošė nešti kūdikį iš kambario, kuriame šis buvo gimęs, Nandos

ir Yaśodos namuose gimė dukra. Tai buvo Yogamāyā, vidinė Viešpaties galia. Jos paveikti Kaṁsos rūmų gyventojai kietai įmigo, o sargybiniai — kiečiausiai. Pačios atsivėrė rūmų durys, nors ir buvo apkaustytos geležies grandinėmis. Buvo tamsi naktis, tačiau kai Vasudeva paėmė Kṛṣṇą ant rankų ir išėjo laukan, viskas nušvito kaip diena.

„Caitanya-caritāmṛtoje“ sakoma, kad Kṛṣṇa — tai saulės šviesa, ir kur yra Kṛṣṇa, ten nėra vietos iliuzinei galiai — tamsai. Kai Vasudeva nešė Kṛṣṇą, nakties tamsa išsisklaidė. Pačios atsivėrė visos kalėjimo durys. Tuo metu danguje sugriaudėjo perkūnas ir prapliupo smarki liūtis. Kol Vasudeva, nešinas Kṛṣṇą, ėjo per liūtį, jį lydėjo gyvatės pavidalo Viešpats Šeša, išskleidęs virš Vasudevės galvos Savąjį gobtuvą, kad Vasudeva nesumirtų. Atėjęs prie Yamunos kranto, Vasudeva pamatė, kad putotuose jos vandenyse šėlsta didžiulės bangos. Tačiau netgi įsisiautėjusi upė atvėrė Vasudevai kelią, lygiai kaip didysis Indijos vandenynas leido Viešpačiui Rāmai persikelti per sąsiaurį į Lanką. Taip Vasudeva perėjo Yamunos upę. Pasiekęs kitą krantą, jis patraukė į Gokulą, Nandos Mahārājos namus. Visi piemenys čia kietai miegojo. Pasinaudojęs proga, jis tyliai įslinko į Yaśodos namus, nepastebėtas paliko savo sūnų ir pasiėmė ką tik Yaśodos namuose gimusią mergaitę. Tylutėliai įėjęs į namus ir apkeitęs berniuką į mergaitę, Vasudeva sugrįžo į Kaṁsos kalėjimą ir tyliai padėjo mergaitę ant Devakī kelių. Po to jis vėl užsidėjo grandines, kad Kaṁsa nesuprastų, kiek daug įvykių nutiko tą naktį.

Motina Yaśodā žinojo, kad pagimdė kūdikį, tačiau gimdymo nukamuota kietai užmigo. Pabudusi ji nebeprisiminė, kas jai gimė — berniukas ar mergaitė.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Kṛṣṇos gimimas“.

Kaṁsa pradeda persekioti

Kai tik Vasudeva užrakino duris ir užkėlė vartus, sargyba pabudo ir išgirdo naujagimės riksmą. Kaṁsa laukė žinios apie gimimą, tad sargybiniai tuoj pat nuskubėjo jam pranešti, kad kūdikis jau gimė. Išgirdęs naujieną, Kaṁsa ūmai pašoko nuo lovos ir suriko: „Štai ir gimė žiaurioji mano mirtis!“ Kaṁsa taip išsigando artėjančios mirties, kad jo plaukai net pasišiausė. Nieko nelaukdamas, jis puolė į menę, kurioje gimė kūdikis.

Išvydusi atskubantį brolių, Devakī ėmė nuolankiai maldauti: „Brangusis broliau, prašau nežudyti šios mergaitės. Aš pažadu, kad ji taps tavo sūnaus žmona, tad nežudyki jos. Pranašystėje sakoma, kad tu žūsi ne nuo moters rankos. Tave užmuš berniukas, todėl prašau palikti ją gyvą. Mielas broliau, tu nužudei tiek daug vos gimusių, skaisčių kaip saulė mano vaikų. Bet tu dėl to nekaltas. Juos užmušti tau patarė tavo draugai demonai. Bet dabar prašau pasigailėti šios mergaitės. Palik mano dukrą gyvą“.

Kaṁsa buvo toks žiaurus, kad net nesiklausė gailaus savo sesers Devakī maldavimo. Nubloškęs seserį į šalį, jis be jokio gailėsčio griebė naujagimę ir užsimojo trenkti ją į akmenines grindis. Tai ryškus pavyzdys, kaip žiaurus brolis užmiršta apie giminytės ryšius ir tegalvoja apie save. Tačiau kūdikis čia pat išsprūdo iš jo rankų, pakilo į padanges ir virto jaunesniąja Višņu seserimi su aštuoniomis rankomis. Ji tviskėjo puikiais rūbais, gėlių girliandomis bei papuošalais. Aštuoniose rankose ji laikė lanką, ietį, strėles, kardą, kriauklę, diską, vėzdą ir skydą.

Išvydę tą vaiką (o tai buvo deivė Durgā), pusdieviai iš įvairiausių planetų — Siddhalokos, Cāraṇalokos, Gandharvalokos, Apsarolokos, Kinnaralokos bei Uragalokos — ėmė nešti jai dovanas ir didžiai šlovinti maldomis. Iš aukštybių deivė tarė Kaṁsai: „Ne tau, niekše, mane užmušti! Vaikas, nuo kurio rankos tu žūsi, jau gimė šiame pasaulyje, anksčiau už mane. Nebūk toks žiaurus savo vargšei seseriai“. Po šio apsireiškimo deivė Durgā įvairiose pasaulio dalyse garsėja įvairiais vardais.

Išgirdęs šiuos žodžius, Kaṁsa labai išsigando, ir jam prabudo gailestis Vasudevai ir Devakī. Jis nedelsdamas nuėmė nuo jų grandines ir kuo maloniausiai prakalbo: „Brangieji sese ir svaini, nužudęs sūnėnus, aš pasielgiau kaip tikriausias demonas. Man buvo nė motais, kad mes artimi giminės. Nežinau, kas laukia manęs už šitokius darbus. Tikriausiai aš pateksiu į pragarą, kur siunčiami *brāhmaṇų* žudikai. Tačiau man labai keista, kad dangaus pranašystė neišsipildė. Pasirodo, melagingos kalbos sklinda ne tik tarp žmonių — dangaus gyventojai irgi sako netiesą. Patikėjęs dangaus gyventojų žodžiais, aš išžudžiau visus jūsų vaikus ir tuo labai nusidėjau. Brangieji Vasudeva ir Devakī, jūs esate didžios sielos. Ne man jus mokyti, ir vis dėlto prašau nesikrimsti dėl savo vaikų mirties. Visi mes esame aukščiausių galių valdžioje, ir jos neleidžia mums likti kartu. Ateina laikas, ir mums tenka skirtis su savo draugais bei giminėmis. Tačiau privalome tvirtai žinoti, kad net tada, kai nelieka mūsų materialių kūnų, sielai nieko nenutinka, ji gyvuoja amžinai. Antai moliniai puodai — iš pradžių juos nulipdo, o vėliau jie sudūžta. Tačiau molis visada lieka molis. Taip ir kūnai, kuriais apvelkama siela, — jie tam tikromis aplinkybėmis kuriami ir naikinami, tuo tarpu dvasinė siela amžina. Tad krimstis neverta. Visiems mums reikėtų suprasti, kad mūsų materialus kūnas skiriasi nuo dvasinės sielos, o kol to nesuprasime, neišvengsime persikūnijimo, eisime iš kūno į kūną. Brangioji sese Devakī, tu tokia romi ir gera. Atleisk man ir nesisielok dėl savo vaikų, kurių mirtis yra mano rankų darbas. Juk aš čia nekaltas, šie poelgiai buvo nulemti. Žmogaus darbams vadovauja lemtis, net jei jis to ir nenori. Žmonės klysta, manydami, kad mirus kūnui miršta ir siela arba kad galima užmušti kitą gyvąją esybę. Ši klaidinga nuomonė verčia mus paklusti materialios būties peršamoms sąlygoms. Žodžiu, žmogus, kuris dar neįsitikino, jog siela amžina, kenčia dėl to, kad žudo arba yra kitų žudomas. Brangioji sese Devakī ir svaini Vasudeva, atleiskite man už visus žiaurumus, kuriuos padariau. Aš menkadvasis žmogus, o jūsų širdys — kilnios, pasigailėkite ir dovanokite man“.

Kaṁsa kalbėjo su ašaromis akyse ir pagaliau puolė svainiui ir seseriai į kojas. Kaṁsa tikėjo Durgos devī, kurią kėsinosi nužudyti, žodžiais ir tuoj pat išlaisvino svainį ir seserį. Pats nuėmė nuo jų geležies grandines ir kaip įmanydamas rodė savo draugiškumą bei giminiškus jausmus.

Matydama, kaip brolis gailisi to, ką padaręs, Devakī nusiramino ir pamiršo, kaip žiauriai buvo susidorota su jos vaikais. Vasudeva irgi užmiršo skriaudą ir šypsodamasis ėmė kalbinti svainį. Jis pasakė Kaṁsai: „Brangus laimingasis svaini, tavo žodžiai apie materialų kūną bei sielą teisingi. Visos gyvosios esybės gimsta nieko neišmanydamos ir materialų kūną laiko savimi. Tokia būties samprata yra neišmanymo pasekmė ir tuo mes susikuriame sau priešus ar draugus. Sielvartas, džiaugsmas, baimė, pavydas, godumas, iliuzija ir beprotybė — materialios būties sampratos bruožai. Jos paveiktas žmogus visur ieško priešų. Vienintelė priežastis, kuri tai lemia, yra jo paties materialus kūnas. Taip besielgdami, mes pamirštame savo amžinus ryšius su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu“.

Vasudeva, pasinaudodamas proga, kad Kaṁsa gerai nusiteikęs, pasakė, kad ir jo nedori poelgiai kilo dėl klaidingos būties sampratos — dėl to, kad savo materialų kūną jis laikė savuoju „aš“. Girdėdamas šiuos pamokančius Vasudevos žodžius, Kaṁsa buvo labai patenkintas, ir kaltės jausmas, kuris graužė jį dėl nužudytųjų sūnėnų, sumažėjo. Atsisveikinęs su seseria Devakī ir svainiu Vasudeva, jis grįžo į savo namus, jausdamas širdyje didžiulį palengvėjimą.

Tačiau kitą dieną Kaṁsa sušaukė visus savo patarėjus ir papasakojo, kas buvo nutikę praėjusiąją naktį. Kaṁsos patarėjai buvo demonai, amžini pusdievių priešai, tad šeimininko pasakojimas apie praėjusios nakties įvykius sugadino jų nuotaiką. Jie nepasizymėjo didele gyvenimo patirtimi ar mokytumu, todėl tuoj ėmė mokyti Kaṁsą: „Brangusis šeimininke, mums reikia pasirūpinti, kad visuose miestuose, sodžiuose, kaimuose bei ganyklose būtų nužudyti visi vaikai, gimę per paskutiniąsias dešimt dienų. Žudykime visus be jokios atrankos. Mes tikri, kad pusdieviai niečieno negalės mums padaryti, jei imsime šio pikto žygio. Jie visada bijojo su mumis kautis ir nedrįs to daryti, net jeigu ir norėtų pastoti mums kelią. Jie bijo tavęs, nes tavo lankas slepia nežabotą jėgą. Mes patyrėme, kad tereikia stoti tau į kovą ir imti laidyti į pusdievius strėles, ir jie, gelbėdami savo kailį, sprunka į visas puses. Daugelis pusdievių nepajėgė kautis su tavimi ir tuoj pat pasidavė, nusiimdami turbanus ir išleisdami *sikhas* (plaukų sruogas, paliekamas nuskutus galvą). Sudėję delnus, jie prašė tavęs pasigailėti: „Valdove, mes tirtame iš baimės prieš tavo jėgą. Neversk mūsų dalyvauti šiose baisiose kautynėse“. Daugelį kartų mes matėme, kaip tu nežudydavai pasidavusių tau karių — persigandusių, sulaužytais lankais, strėlėmis ir vežimais, pamiršusių apie kovą ir nebepajėgiančių su tavimi grumtis. Taigi bijotis pusdievių neverta. Taikmečiu, kol neatsidūria mūsų lauke, jie riečia nosis ir vaizduoja didžiavyrius, tačiau kovoje nerodo nei ypatingų sugebėjimų, nei karinės galios. Nors Viešpats Višņu, Viešpats Šiva ir Viešpats Brahmā visada pasiryžę padėti Indros vadovaujamiems

pusdieviams, jų nėra ko bijoti. Viešpatys Višnu pasislėpė visų gyvųjų būtybių širdyse ir iš ten neišlenda. Viešpatys Šiva išsižadėjo bet kokios veiklos ir išėjo į mišką. Viešpatys Brahmā be atvangos medituoja ir atlieka įvairius asketiskus žygius. O apie Indrają nėra ir kalbos — lyginant su tavimi, jis tėra menkas šiaudas. Tad nėra ko tų pusdievių bijoti. Tačiau negalima jų ir visiškai nuvertinti, nes jie — prisiekę mūsų priešai. Turėtume pamąstyti, kaip patikimai apsiginti. Jeigu norime visus juos nušluoti, turime tarnauti tau ir visada būti pasiryžę vykdyti tavo įsakymus“.

Toliau demonai kalbėjo: „Jeigu kūną užpuola liga, į kurią nekreipiama dėmesio, ji tampa nepagydoma. Taip ir žmogus, jei jis nesistengia sutramdyti savo jutimų ir duoda jiems valią, ilgainiui sunkiai juos besuvaldo. Todėl mes privalome visada būti budrūs, kad pusdieviai labai nesustiprėtų ir netaptų nenugalimi. Pagrindinė pusdievių jėga — Viešpatys Višnu, nes Jo patenkinimas yra galutinis visų religijos principų tikslas. Vedų nurodymai, *brāhmaṇos*, karvės, askezės, aukų atnašavimas, labdara ir turto dalijimas — visa tai skirta Viešpačiui Višnu patenkinti. Tad nieko nelaukę, išžudykime *brāhmaṇas*, saugančius Vedų žinias, bei didžiuosius išminčius, kurie rūpinasi aukojimo apeigomis. Išpjaukime ir karves, kurios duoda sviestą, būtiną aukojimams. Mes prašome tavo leidimo juos visus užmušti“.

Brāhmaṇos, karvės, Vedų žinios, askezė, teisingumas, jutimų ir proto valdymas, tikėjimas, labdara, pakantumas bei aukų atnašavimas išties yra transcendentinio Viešpaties Višnu kūno dalys. Viešpatys Višnu glūdi visų širdyse, Jis — vyriausiasis tarp pusdievių, vyresnis už Viešpatį Šivą ir Viešpatį Brahmā. „Mūsų nuomone, persekioti didžiuosius išminčius ir *brāhmaṇas* — tas pats, kas užmušti Viešpatį Višnu“, — pasakė vyriausieji Kaṁsos patarėjai.

Demonų patarėjų paakintas, visa ryjančio amžinojo laiko pančiojamas, Kaṁsa — didžiausias nenaudėlis nuo pat savo gimimo — nusprendė pradėti persekioti *brāhmaṇas* ir *vaišnavas*. Jis įsakė demonams visai pat kamuoti šventuosius ir grįžo į savo rūmus. Kaṁsos pakalikai buvo patekę į aistros *guṇos* valdžią ir žvelgė į viską neišmanymo *guṇos* apdumtomis akimis. Jie be perstojo ieškojo dingsčių susipykti su šventaisiais žmonėmis. Toks elgesys tetrumpina gyvenimą. Demonai paspartino šiuos įvykius ir kiek įmanydami artino sau galą. Belaikė mirtis — ne vienintelė šventųjų persekiojimo pasekmė. Tas, kuris juos persekioja, taip smarkiai nusizengia Dievui, kad tolydzio praranda grožį, gerą vardą, užmiršta religijos principus ir taip užkerta sau kelią į aukštesniausias planetas. Savo klaidingų nuostatų skatinami, demonai kenkia visų gerovei. Nusizengti bhaktų ir *brāhmaṇų* lotoso pėdoms — baisiau negu nusikalsti Paties Aukščiausiojo Dievo

Asmens lotoso pėdoms. Pasukusi šiuo keliu, bedieviška civilizacija tampa visų nelaimių šaltiniu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kamsa pradeda persekioti“.

Nandos ir Vasudevos susitikimas

Nors Kṛṣṇa buvo tikras Vasudevos ir Devakī sūnus, Vasudeva dėl Kaṁsos žiaurumo negalėjo atšvęsti džiaugsmingo sūnaus gimimo. Tačiau Nanda Mahārāja, Kṛṣṇos įtėvis, gražiai pažymėjo šią šventę. Kitą dieną buvo paskelbta, kad Yaśodā pagimdė sūnų. Kaip dera pagal Vedų papročius, į gimimo apeigas Nanda Mahārāja sukvieta mokytus astrologus ir *brāhmaṇas*. Kūdikui gimus, astrologai apskaičiuoja jo gimimo akimirką ir sudaro būsimą gyvenimo horoskopą. Ta proga vyksta ir kitos apeigos: šeimos nariai išsimaušo, pasidabina šventiniais rūbais, papuošalais ir visi susiburia prie vaiko paklausti, kaip jo ateitį išpranašaus astrologas. Persirengę Nanda Mahārāja ir kiti šeimos nariai susėdo prie lošio. *Brāhmaṇas*, susirinkę į šią šventę, giedojo apeigyno numatytas šventas *mantras*, o astrologai tuo metu atliko apeigą, skirtą vaiko gimimui pažymėti. Vaiko gimimo proga pagerbiami ir pusdieviai bei šeimos protėviai. Nanda Mahārāja išdalino *brāhmaṇoms* du šimtus tūkstančių papuošalais ir audiniais padabintų karvių. Jis dovanojo ne tik karves, bet ir kalnus grūdų, kuriuos dengė auksu siuvinėti audeklai, bei gausybę papuošalų.

Materialiame pasaulyje mes įgyjame įvairių turtų, tačiau dažnai ne pačiu doriausiu ir garbingiausiu būdu, nes tokia jau turto kaupimo esmė. Todėl Vedos siūlo nedorai sukauptą turtą apvalyti teikiant labdarą — dovanojant karves bei auksą *brāhmaṇoms*. Be to, kai *brāhmaṇoms* dalijami

grūdai, apivalo ir naujagimis. Materialiame pasaulyje mes visada netyri. Todėl būtina apvalyti savo būtį, turta ir pačius save. Būtį apvalome kasdien maudydamiesi, švarindamiesi tiek vidujai, tiek išoriškai, laikydamiesi ir kitų dešimties apivalymo būdų. Askezės, Viešpaties garbinimas ir labdaringos dovanos apvalo turta. Studijuodami Vedas, siekdami pažinti save ir suvokti Aukščiausiąją Absoliučiąją Tiesą, apivalome patys. Tad Vedų raštuose sakoma, kad visi gimsta *sūdromis*, o apivalę tampa dukart gimusiais. Mokydamasis iš Vedų, žmogus gali tapti *vipra*, o žengęs dar vieną žingsnį — *brāhmaṇa*. *Brāhmaṇa* žmogus laikytinas tada, kai iki galo suvokia Absoliučiąją Tiesą. O dar patobulėjęs, *brāhmaṇa* tampa *vaiṣṇava*, arba atsidavusiu Dievo pasekėju.

Į ceremoniją susirinkę *brāhmaṇos* užgiedojo Vedų *mantras*, kad vaiką lydėtų visokeriopa sėkmė. Yra keletas giedojimo būdų: *sūta*, *māgadha*, *vandī* ir *virudāvalī*. Giedant giesmes bei *mantras*, lauke pritariamai skambėjo ragai, dundėjo litaurai. Džiaugsmingi šventiniai garsai aidėjo ir ganyklose, ir namuose. Pastatų išorė ir vidus buvo dailiai išpuošti ryžių tyrele, o viskas aplinkui — netgi gatvės ir keliai — apšlakstyta kvapiuoju vandeniu. Lubas ir stogus puošė vėliavos, girliandos, žali lapai. Iš žalių lapų ir gėlių buvo nupintos arkos. Karves, jaučius ir veršelius ištepė aliejaus ir kurkumos mišiniu, išdažė natūraliais ochros, geltonojo molio bei mangano dažais. Jiems užkabino povo plunksnų girliandas, uždėjo aukso antkaklius, o nugaras apdengė spalvingais audeklais.

Piemenų nuotaika buvo pakili, o kai jie sužinojo, kad Krišnos tėvas Nanda Mahārāja švenčia sūnaus gimimą, juos apėmė nevaldomas džiugesys. Jie pasipuošė brangiausiais rūbais, įsisegė auskarus, užsikabino vėrinius, o ant galvų užsidėjo didžiulius turbanus. Pasidabinę piemenys su dovanomis patraukė į Nandos Mahārājos namus.

Kai naujiena, jog motina Yaśodā pagimdė vaiką, pasiekė piemenų moteris, jas pagavo džiaugsmas ir jos taip pat ėmė puošti brangiausiais rūbais, dabintis papuošalais, išsityrynė kvapiaisiais aliejais.

Žiedadulkės ant lotoso žiedo pabrėžia nepaprastą šios gėlės grožį, todėl *gopės* (piemenų moterys) pasipudravo savo dailius it lotosas veidus *kuṅkumos* milteliais. Netrukus gražuolės *gopės*, nešinos dovanomis, atsirado prie Nandos Mahārājos namų. Sunkūs klubai ir pilnos krūtys trukdė joms greitai eiti, tačiau karšta meilė Krišnai moteris ginte ginė ir jos skubėjo kiek įmanydamos. Jų ausyse žerėjo perlų auskarai, kaklus juosė brangakmenių vėriniai, lūpos ir akys buvo paryškintos dažais bei tepalais, rankas puošė dailios aukso apyrankės. *Gopėms* besikubant akmenimis grįstu keliu, jas puošusios gėlių girliandos biro ant žemės, ir atrodė, jog iš dangaus krinta gėlių lietus. Joms žengiant, gausūs papuošalai mirguliavo, ir jos atrodė dar puikesnės. Taip *gopės* pasiekė Nandos bei Yaśo-

dos namus ir ėmė laiminti kūdikį: „Brangusis vaikeli, gyvenk ilgai ir saugok mus“. Laimindamos mažąjį Kṛṣṇą, jos šlakstė Jį kurkumos, aliejaus, jogurto, pieno ir vandens mišiniu. Juo buvo pašlakstytas ne tik kūdikėlio Kṛṣṇos kūnelis, bet ir visi susirinkusieji. Šventės proga iš visų pusių liejosi skambi muzika.

Pamatę, kaip linksminasi jų moterys, piemenys ir patys labai išsismagino: jie puolė laistyti *gopes* jogurtu, pienu, lydytu sviestu bei vandeniū. Tada jau visi ėmė svaidytis sviestu. Matydamas piemenų išdaigas, pasijuto labai laimingas ir Nanda Mahārāja, kuris dosniai apdovanojo į šventę atvykusius dainius. Vieni dainiai deklamavo nemirtingus Upaniṣadų bei Purāṇų posmus, kiti šlovino šeimos protėvius, o tretį traukė malonias giesmes. Čia susirinko daug mokytų *brāhmaṇų*, ir neišpasakytai patenkintas švente Nanda Mahārāja dovanojo jiems rūbų, papuošalų bei karvių.

Čia svarbu pažymėti, kokie turtingi buvo Vṛndāvanos gyventojai, nors vertėsi vien iš to, kad laikė karves. Piemenys priklausė *vaiśyū* bendruomenei. Jų rūpestis buvo globoti karves ir auginti javus. Tačiau, nors piemenys gyveno mažame kaimelyje, sprendžiant iš jų apdarų, papuošalų ir elgsenos, jų gerovei nieko netrūko. Jie turėjo tiek daug įvairiausių pieno gaminių, jog dosniai, netaupydami svaidė vieni į kitus sviestu. Pienas, jogurtas, lydytas sviestas bei daugybė kitų pieno produktų buvo jų turtas, ir parduodami tai, ką duoda žemė, jie išsigydavo pakankamai brangenybių, papuošalų bei brangių rūbų. Maža to, visas šias gėrybes jie galėdavo aukoti, kaip tai darė Nanda Mahārāja.

Nanda Mahārāja, Viešpaties Kṛṣṇos įtėvis, tenkino visus svečių norus. Pagarbiai visus juos sutiko ir dovanojo visiems, kas ko tik geidė. Mokyti *brāhmaṇos* neturėjo jokio pajamų šaltinio, todėl juos visiškai išlaikydavo *vaiśyos* ir *kṣatriyos*, o gimimo dienos ar vestuvės būdavo tos iškilmės, kurių proga *brāhmaṇos* gaudavo dovanas. Nanda Mahārāja garbino Viešpatį Viṣṇu ir stengėsi įtikti svečiams, tenorėdamas, kad naujagimis Kṛṣṇa būtų laimingas. Jis nežinojo, kad šis vaikas yra Viṣṇu šaltinis, ir meldė Viešpatį Viṣṇu Jį apginti.

Rohiṇīdevī, Balarāmos motina, buvo laimingiausia Vasudevos žmona. Nors vyro šalia nebuvo, norėdama pasveikinti Nandą Mahārāją sūnaus Kṛṣṇos gimimo proga, ji apsivilko puošniais drabužiais. Pasidabinusi gėlių girlianda, papuošalų vėriniumi bei kitomis brangenybėmis, Rohiṇīdevī vaikštinojo iškilmėse tarp svečių. Pagal Vedų papročius, moteris, kai vyro nėra namie, nesipuošia. Tačiau nors Rohiṇī vyro šalia ir nebuvo, tokio įvykio proga ji vis dėlto apsirengė labai puošniai.

Kṛṣṇos gimimo iškilmių prašmatnumas liudija, kad tuo metu Vṛndāvana visokeriopai klestėjo. Kadangi Viešpats Kṛṣṇa gimė karaliaus Nan-

dos ir motinos Yašodos šeimoje, sėkmės deivei teko Vṛndāvanoje apreikšti savo turtus ir, atrodo, ji čia jautėsi visai neblogai.

Kai Kṛṣṇos gimimo apeigos baigėsi, Nanda Mahārāja išsiruošė į Mathurą sumokėti Kaṁsos vyriausybei kasmetinį mokestį. Prieš išvykdamas, jis sukviėtė stipriausius kaimo piemenis ir paprašė jų jam nesant rūpintis Vṛndāvana. Sužinojęs, kad Nanda Mahārāja atvyko į Mathurą, Vasudeva ilgai negaišdamas nuskubėjo į namus, kuriuose apsisotojo jo bičiulis, kad jį pasveikintų. Išvydęs Nandą, Vasudeva pasijuto tarsi būtų atgavęs gyvybę. O džiaugsmo pagautas Nanda pašoko ir apkabino Vasudevą. Svečias buvo labai šiltai sutiktas ir patogiai pasodintas. Tuo metu Vasudevai nedavė ramybės mintis apie du jo sūnus, kuriuos globojo nieko apie tai nenumanantis Nanda. Labai susirūpinęs Vasudeva ėmė apie Juos klausinėti. Ir Balarāma, ir Kṛṣṇa buvo Vasudevos sūnūs. Balarāma buvo perkeltas į Vasudevos žmonos Rohiṇi iščias, tačiau ją globojo Nanda Mahārāja. O Kṛṣṇą jis pats atnešė Yašodai ir sukeitė su jos dukra. Nanda Mahārāja žinojo, kad Balarāma — Vasudevos sūnus, tačiau kad Kṛṣṇa yra Vasudevos sūnus, nenumanė. Vasudeva tai, be abejo, žinojo ir nekantraudamas klausinėjo apie Kṛṣṇą ir Balarāmą.

Vasudeva kreipėsi į jį: „Mielas brole, tu jau pradėjai senti ir karštai troškai turėti sūnų, tačiau tavo norai nesipildė. Ir štai Viešpaties malone tau nusišypsojo laimė susilaukti nuostabaus sūnaus. Manau, kad ši diena tau labai laiminga. Mielas drauge, Kaṁsa buvo uždaręs mane į kalėjimą, dabar gi iš ten ištrūkau ir jaučiuosi tarsi būčiau antrąkart gimęs. Neturėjau vilties tave pamatyti, tačiau Dievo malone mes vėl susitikome“. Po to Vasudeva išsakė savo nerimą dėl Kṛṣṇos. Kṛṣṇa buvo slapta atneštas ir paguldytas į motinos Yašodos lovą, o kai iškilmės Kṛṣṇos gimimui pažymėti pasibaigė, Nanda išvyko į Mathurą. Vasudeva patenkintas tarė: „Aš lyg naujai gimęs“. Jis jau nesitikėjo, kad Kṛṣṇa liks gyvas, nes Kaṁsa išžudė visus jo sūnus.

Vasudeva tęsė: „Mielas bičiuli, mums niekaip nepavyksta pabūti kartu. Nors mus jungia bendra šeima bei giminės, mūsų sūnūs ir dukros, likimas mus vis išskiria. Taip atsitinka todėl, kad kiekviena gyvoji būtybė ateina į žemę sukaupusi nevienodą karminės veiklos pasekmių naštą. Nors jos ir sueina draugėn, tačiau niekas negali laiduoti, jog tai ilgam. Žmonių keliai išsiskiria, nes skirtingi jų poelgiai, kuriuos lemia karminės veiklos pasekmės. Vandenyno bangose plauko daug žolių ir dumblių. Tai jie plūduriuoja kartu, tai išsiskiria amžiams: vieną žolelę nuneša į vieną pusę, kitą — į kitą. Taip ir mūsų šeima: kol mes kartu, gyvenimas atrodo šviesus, tačiau praėina kuris laikas, ir laiko bangos išblaško mus į šalis“.

Šie Vasudevos žodžiai reiškė: nors Devakī pagimdė jam aštuonis sūnus,

deja, jis visų jų neteko. Jis netgi negalėjo pasilikti savo sūnaus Kṛṣṇos. Vasudevą kamavo išsiskyrimas su Juo, tačiau tikros tiesos jis negalėjo pasakyti. „Papasakok, kaip reikalai Vṛndāvanoje, — tarė jis. — Jūs turite daug gyvulių, ar jie patenkinti? Ar jiems užtenka žolės ir vandens? Pasakyk, ar jūsų namuose viešpatauja taika ir ramybė?“ Apie tai Vasudeva klausinėjo todėl, kad labai rūpinosi Kṛṣṇos saugumu. Jis žinojo, kad Kaṁsa ir jo pakalikai bando nužudyti Kṛṣṇą, siųsdami pas Jį įvairius demonus. Jie jau nutarė išžudyti visus vaikus, kurie gimė penkias dienas prieš ir penkias dienas po Kṛṣṇos gimimo. Vasudeva labai nerimavo dėl Kṛṣṇos, tad pasidomėjo, ar Jis saugus. Vasudeva pasiteiravo ir apie Balarāmą bei Jo motiną Rohiṇi, kuriuos buvo patikėjęs Nandos Mahārājos globai. Vasudeva dar priminė Nandai Mahārājai, kad Balarāma nežino, kas yra tikrasis Jo tėvas. „Jis mano, kad tu esi Jo tėvas. Dabar tu turi dar vieną vaiką, Kṛṣṇą. Aš manau, kad tu Jais abiem gerai rūpiniesi“. Svarbu pažymėti ir tai, kad Vasudeva pasidomėjo ir Nandos Mahārājos gyvuliais. Gyvuliais, ypač karvėmis, buvo rūpinamasi kaip savo vaikais. Vasudeva buvo *kṣatriya*, o Nanda Mahārāja — *vaiśya*. *Kṣatrijų* pareiga — ginti žmones, o *vaiśyos* turi globoti karves. Karvės svarbios tiek pat, kiek ir žmonės. Todėl karvėmis reikia rūpintis lygiai taip pat, kaip ir žmonėmis.

Vasudeva toliau kalbėjo, kad religijos principų laikymasis, materialios gerovės kėlimas bei pakankamas jutiminių poreikių tenkinimas priklauso nuo to, kaip bendradarbiauja giminė, tauta ir visa žmonija. Todėl kiekvieno pareiga žiūrėti, kad nei bendrapiliečiai, nei karvės nepatirtų sunkumų. Visi turi rūpintis, kad juos supantys žmonės ir gyvuliai gyventų ramiai ir patogiai. Tada įsiviešpataus religijos principai, materialioji gerovė ir žmonės galės patenkinti savo jautimus. Vasudeva apgailestavo, kad nesugebėjo apginti sūnų, kuriuos jam pagimdė Devakī. Jis manė, kad tuo pamynė religijos normas, prarado materialias gėrybes ir nebegali jautimiškai pasitenkinti.

Išklausęs šiuos žodžius, Nanda Mahārāja tarė: „Brangus Vasudeva, aš suprantu tavo liūdesį. Žiaurusis valdovas Kaṁsa užmušė visus vaikus, kuriuos tau pagimdė Devakī. Paskutiniojo kūdikio — mergaitės Kaṁsai nepavyko užmušti, ir ji pakilo į dangaus planetas. Mielas drauge, neliūdėk, visus mus valdo nematomi praeities poelgiai. Visi esame jiems pavaldūs, ir tasai, kuris išmano mokslą apie *karmą* bei jos atoveikį, yra išties žinantysis. Toksai žmogus, gera jam nutinka ar bloga, niekada nenusimena“.

Vasudeva atsakė: „Brangusis Nanda, jeigu spėjai sumokėti valstybės mokesčius, skubinkis namo, nes nuojauta man sako, kad Gokuloje gali atsitikti nelaimė“.

Po šio draugiško pokalbio su Nanda Mahārāja, Vasudeva sugrįžo na-

mo. Grįžo atgal ir piemenys, kurie drauge su Nanda Mahārāja buvo atvykę į Mathurą sumokėti mokesčių.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nandos ir Vasudevos susitikimas“.

Pūtanos galas

Grįžtant namo, Nandai Mahārājai nėjo iš galvos Vasudevos įspėjimas, kad Gokuloje gali nutikti kažkas negera. Įspėjimas, be abejoj, buvo draugiškas ir nuoširdus. Nanda pamanė: „Jame gali būti tiesos“, ir baimindamasis ėmė melstis, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo jį apgintų. Visiškai suprantama, kad patekęs į pavojų bhakta prisimena Kṛṣṇą, nes jam nėra kito užtarėjo. Į pavojų patekęs vaikas ieško tėvo ar motinos globos. Tai gi ir bhaktą nuolat globoja Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau atsidūręs pavojuje bhakta pirmiausiai ima galvoti apie Viešpatį.

Pasitaręs su savo ministrais demonais, Kaṁsa liepė raganai, vardu Pūtanā (juodosios magijos žiniuonei, mokėjusiai baisiais ir nedorais būdais galabyti mažus vaikus), išžudyti visus vaikus miestuose, kaimuose bei ganyklose. Tačiau juodieji raganų burtai veikia tik ten, kur negiedama ir nesiklausoma šventojo Kṛṣṇos vardo. Pasakyta, kur giedamas šventasis Kṛṣṇos vardas, net ir atsainiai, iš ten nedelsdamos traukiasi visos blogio jėgos — raganos, vaiduokliai ir siaubingos nelaimės. O juo labiau jos pasitraukia iš ten, kur šventasis Kṛṣṇos vardas giedamas rūpestingai, kaip dera — ypač Vṛndāvanoje, kai ten gyveno Pats Aukščiausiasis Viešpats. Tai gi neabejotina, jog Nandos Mahārājos nerimą sukėlė meilė Kṛṣṇai. Nors Pūtanā buvo labai galinga, Kṛṣṇai ji nekėlė jokios grėsmės. Tokios raganos, kaip Pūtanā, vadinamos *khecarī*; tai reiškia, kad jos gali skraidyti. Šį juodąjį kerėjimo meną ir dabar išmano kai kurios moterys tolimuose šiau-

rės vakarų Indijos kampeliuose. Jos gali skraidyti ant išrauto medžio šakos. Pūtanā išmanė šį raganų amatą, tad „Bhāgavatam“ ją vadina *khecarī*.

Nepaprašiusi leidimo, Pūtanā atėjo į Gokulą, kur gyveno Nanda Mahārāja. Pasivertusi gražule, ji atsirado prie motinos Yaśodos namų. Ji traukė akį — apvalūs klubai, aukšta krūtinė, auskarai, gėlės plaukuose. Ypač ją puošė liaunas liemuo. Ji laidė kerinčius žvilgsnius ir dailiai šypsojosi. Vṛndāvanos gyventojai buvo sužavėti. Atviraširdės piemenų moterys palaikė ją pačia sėkmės deive, nusileidusia į Vṛndāvaną su lotoso gėle rankoje. Joms atrodė, kad atvykėlė atėjo pas Kṛṣṇą, savo sutuoktinį. Sužavėti nepaprasto Pūtanos grožio, niekas jos nestabdė, ir ji visiškai netrukdoma įėjo į Nandos Mahārājos namus. Pūtanā, daugybės vaikų žudikė, išvydo mažylį Kṛṣṇą, gulintį lopšyje, ir išsyk suprato, jog Jame glūdi nepaprastos galios. Pūtanā pamanė: „Vaikas toks galingas, kad akimirksniu gali sunaikinti visatą“.

Kad Pūtanā taip pagalvojo, labai svarbu. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa glūdi kiekvieno širdyje. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Jis duoda žmogui protą ir užmarštį. Pūtanā išsyk suprato, kad vaikas, kurį ji pamatė Nandos Mahārājos namuose, yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Lopšyje Jis gulėjo tarsi paprastas kūdikis, tačiau tai nereiškia, kad Jo galia būtų sumažėjusi. Materialistinė teorija, teigianti, kad Dievo garbinimas yra antropomorfizmas, neteisinga. Marindama kūną ar medituodama, jokia gyvoji esybė netaps Dievu. Dievas visada yra Dievas. Kūdikis Kṛṣṇa yra toks pat tobulas, kaip ir suaugęs Kṛṣṇa. *Māyāvādos* teiginiais, gyvoji esybė kitados buvusi Dievas, tačiau ilgainiui ji pateko į *māyos* įtaką. *Māyāvādžiai* teigia, kad dabar ji nesanti Dievas, tačiau išnykus *māyos* poveikiui vėl tapsianti Juo. Šie teiginiai netaikytini gyvosioms esybėms, nes jos yra labai mažos. Gyvoji esybė yra labai maža, neatsiejama Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelė. Ji yra aukščiausiosios ugnies dalelė, arba kibirkštėlė, tačiau ji negali būti pirminė ugnis — Patsai Kṛṣṇa. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo netgi tada, kai apsireiškia Vasudevos ir Devakī namuose.

Kṛṣṇa pasielgė kaip mažas vaikas ir užsimerkė, tarsi nenorėdamas matyti Pūtanos veido. Šį įvykį bhaktos supranta ir aiškina įvairiai. Vieni teigia, kad Kṛṣṇa užsimerkė, nes nenorėjo matyti Pūtanos, kuri pražudė daugybę kūdikių ir atėjo nužudyti Jo Paties. Kitų nuomone, ragana vykdžiusi aukštesniąją valią, ir Kṛṣṇa užsimerkė, drąsindamas demone, kad ji nenusigastų. Tretieji aiškina, kad Kṛṣṇa apsireiškė, kad užmuštų demonus ir apgintų bhaktas, kaip tai nurodo „Bhagavad-gītā“: *paritrāṇāya sādḥūnām vināśāya ca duṣkṛtām*. Pirmasis demonas, kurį Jis turėjo užmušti, buvo moteris. Vedos draudžia žudyti moterį, *brāhmaṇą*, karvę ar vaiką. Kṛṣṇa

neišvengiamai turėjo užmušti demonę Pūtana, bet žudyti moterį draudžia Vedų *śāstra*, tad Jam teliko užsimerkti. Dar sakoma, jog Kṛṣṇa užsimerkė todėl, kad palaikė Pūtana Savo žindyve. Pūtanā atėjo pamaitinti Viešpatį krūtimi. Kṛṣṇa yra toks maloningas, kad net žinodamas, jog Pūtanā nori Jį nužudyti, pasielgė taip, tarytum ji būtų Jo motina arba žindyvė.

Pasak Vedų, žmogus turi septynias motinas: tikrąją, dvasinio mokytojo arba globėjo žmoną, karaliaus žmoną, *brāhmanos* žmoną, karvę, žindyvę ir motiną žemę. Kadangi Pūtanā norėjo paimti Kṛṣṇą ant kelių ir pamaitinti krūtimi, Kṛṣṇa sutiko ją kaip vieną iš Savo motinų. Manoma, kad tai dar viena iš priežasčių, dėl kurios Jis užsimerkė. Jam teksią nužudyti Savo žindyvę — Savo motiną. Tačiau kai motiną ar žindyvę nužudo Kṛṣṇa, šis Jo veiksmas visiškai nesiskiria nuo meilės tikrajai Savo motinai bei įmotei Yaśodai. Iš Vedų sužinome, kad Kṛṣṇa su Pūtana pasielgė kaip su motina ir suteikė jai tiek malonės, kaip ir Yaśodai. Pūtanai, kaip ir Yaśodai, buvo suteiktas išlaisvinimas iš materialaus pasaulio. Kai mažylis Kṛṣṇa užsimerkė, Pūtanā pasiėmė Jį ant kelių. Ragana nežinojo, kad rankose laiko įkūnytą mirtį. Jei žmogus per klaidą gyvatę palaiko virve, jis žūva. Taip ir Pūtanā, iki susitikimo su Kṛṣṇa nužudžiusi daugybę vaikų, laikė rankose gyvatę, kuri netrukus turėjo ją nužudyti.

Kai Pūtanā paėmė mažylį Kṛṣṇą ant kelių, ir Yaśodā, ir Rohiṇī buvo greta, tačiau jos tam neprieštaravo, nes ji buvo labai gražiai apsirengusi ir reiškė motinišką meilę Kṛṣṇai. Jos nesuprato, kad ji — tai kardas dailiose makštyse. Pūtanos krūtys buvo išteptos stipriausiais nuodais. Ji pasiguldė kūdikį ant kelių ir paskubomis įbruko Jam į burnytę krūties spenelį. Ragana tikėjosi, jog pradėjęs žįsti pieną Kṛṣṇa tuoj pat mirs. Tačiau mažasis Kṛṣṇa piktai stvėrė spenelį ir iščiulpė užnuodytą pieną kartu su demonės gyvybės oru. Žodžiu, Kṛṣṇa išgėrė jos pieną ir nužudė ją pačią, kartu su pienu iščiulpdamas demonės gyvybę. Kṛṣṇa toks maloningas, kad net patenkino demonės Pūtanos norą pamaitinti Kṛṣṇą krūtimi ir sutiko ją kaip motiną. Tačiau, norėdamas sulaukyti demonę nuo kitų niekšybių, Kṛṣṇa ją nedelsdamas nužudė. Demonė tapo išvaduota, nes ją nužudė Kṛṣṇa. Kai Kṛṣṇa iščiulpė paskutinį Pūtanos kvapą, ji, išskėtusi rankas ir išžergusi kojas, krito ant žemės ir sušuko: „Ak, paleisk mane, vaike, paleisk!“ Ji garsiai klykė ir visa žliaugė prakaitu.

Mirdama demonė klaikiai suriko, ir nuo jos šauksmo sudrebėjo žemė, suvirpėjo dangus, o žmonės pamanė, kad tai nugriaudėjo perkūnas. Taip baigėsi šiurpus nuotykis su ragana Pūtana, ir ji vėl atgavo milžinės demonės išvaizdą. Baisi milžinės burna buvo pražiota, kojos ir rankos plačiai išskėstos. Ji parkrito paslika tarsi Vṛtrāsura, į kurį trenkė Indros žaibas. Igi demonės plaukai išsidraikė po visą žemę. Jos kūnas ištįso per dvylika mylių, į šipulius sutriuškinęs visus aplinkinius medžius, o žmonės negalėjo

atšistebėti, regėdami tokį mėsos kalną. Jos dantys atrodė kaip duobėmis išmaltas kelias, o šnervės — it kalnų olos. Krūtys buvo panašios į neaukštas kalvas, o plaukai pūpsojo tarsi tankūs rausvi krūmai. Demonės aki-duobės priminė du gilius šulinius, o šlaunys — upės krantus. Jos rankos tįsėjo tarsi tvirtai surešti tiltai, o pilvas — lyg išdžiūvęs ežeras. Šis vaizdas apstulbino ir išgąsdino piemenis bei jų moteris. Trenksmas, su kuriuo krito demonė, ilgai skambėjo jų ausyse ir širdys smarkiai plakė jų krūtinėse.

Pamačiusios ant Pūtanos krūtinės be baimės žaidžiantį mažąjį Kṛṣṇą, *gopės* tuojau puolė prie Jo ir nukėlė nuo demonės. Motina Yaśodā, Rohiṇī ir kitos vyresnės *gopės* nedelsdamos atliko šventuosius ritualus: apėjo aplink Kṛṣṇą, laikydamos karvės uodegą, apiplovė Jį karvės šlapimu ir visą Jo kūną nubarstė karvių kanopų sukeltomis dulkėmis. Tai turėjo apsaugoti mažylį Kṛṣṇą nuo galimų nelaimių. Šis epizodas liudija, kokia svarbi karvė šeimai, visuomenei ir apskritai gyvosioms būtybėms. Transcendentiniam Kṛṣṇos kūnui nereikia jokios apsaugos, tačiau kad mes suprastume, kaip svarbi karvė, Viešpats visas buvo išteptas karvės mėšlu, apiplautas karvės šlapimu ir nubarstytas karvių sukeltomis dulkėmis.

Atlikusios apvalomąsias apeigas, visos *gopės*, sekdamos motiną Yaśodā ir Rohiṇī, giedojo dvylika Višņu vardų, kad visiškai apsaugotų Kṛṣṇos kūną nuo pikto. Jos nusiprausė rankas bei kojas ir, kaip įprasta, prieš kartodamos *mantrą* tris kartus gurkštelėjo vandens. Po to buvo pradėta giedoti: „Brangusis Kṛṣṇa, te Viešpats, vardu Maṇimānas, saugo Tavo šlaunis, te Viešpats Višņu, vardu Yajña, saugo Tavo kojas, te Viešpats Acyuta saugo Tavo liemenį, te Viešpats Hayagrīva saugo Tavo pilvą, te Viešpats Keśava saugo Tavo širdį, Viešpats Višņu teapsaugo Tavo rankas, o Viešpats Urukrama — Tavo veidą, te Viešpats Īśvara saugo Tavo galvą, Viešpats Cakradhara teapsaugo Tave iš priekio, te Viešpats Gadādhara saugo Tave iš nugaros, te Viešpats Madhusūdana, laikantis lanką, apsaugo Tavo dešinią šoną, Viešpats Višņu, laikantis Savo kriauklę, teapsaugo kairią šoną, te Dievo Asmuo Upendra saugo Tave iš viršaus, o Viešpats Tārksya tesaugo Tave iš po žemių, Viešpats Haladhara tesaugo Tave iš visų pusių, te Dievo Asmuo, vardu Hṛṣīkeśa, apsaugo Tavo jausmus, te Viešpats Nārāyaṇa apsaugo Tavo gyvybės orą, o Švetadvīpos Viešpats Nārāyaṇa tesaugo Tavo širdį, Viešpats Yogeśvara teapsaugo Tavo protą, te Viešpats Prṣṇigarbha apsaugo Tavo intelektą, o Aukščiausiasis Dievo Asmuo teapsaugo Tavo sielą. Kai žaidi, tesaugo Tave iš visų pusių Viešpats Govinda, o kai miegi, teapsaugo Tave nuo visų pavojų Viešpats Mādhava, te neleidžia Vaikuṅthos Viešpats Tau parkristi, kai vaikštai, te visiškai Tave apsaugo Vaikuṅthos Viešpats, kai Tu sėdi, te nuo visko Tave saugo visų aukojimų Viešpats, kai valgai“.

Šitaip kartojo motina Yaśodā Višņu vardus, kad apsaugotų įvairias

mažylio Kṛṣṇos kūno dalis. Ji buvo įsitikinusi, kad privalo apginti savo vaiką nuo įvairiausių piktų dvasių ir vaiduoklių: *dākinīyū, yātudhānīyū, kūṣmāṇḍyū, yakṣū, rākṣasū, vināyakyū* ir *unmādyū*, tokių raganų, kaip Kotarā, Revatī, Jyeṣṭhā, Pūtanā ir Mātrkā, bei kitų nelabų dvasių, kurios priverčia žmogų užmiršti save ir kenkia normaliam jo gyvybės oro judėjimui bei jausmams. Kartais jos pasirodo sapnuose, įvairydamos žmogui baime, o kitąsyk pasiverčia senėmis ir siurbia mažų vaikų kraują. Tačiau ten, kur giedamas šventas Dievo vardas, vaiduokliai ir piktosios dvasios nedrįsta kelti kojos. Motina Yaśodā nė kiek neabejojo, kad Vedos rašo tiesą apie karvių ir šventojo Viṣṇu vardo svarbą, tad apsaugoti Kṛṣṇą ji patikėjo karvėms ir šventajam Viṣṇu vardui. Yaśodā pakartojo visus šventuosius Viṣṇu vardus, idant Viṣṇu saugotų jos vaiką. Karvių laikymo ir šventųjų Viṣṇu vardu giedojimo naudą Vedų kultūra žinojo dar istorijos apyaušryje ir tie, kurie tebetęsia Vedų tradicijas, ypač šeimos žmonės, laiko ne mažiau tuzino karvių bei namuose garbina Viešpaties Viṣṇu Dievybę.

Vyresniosios Vṛndāvanos *gopės* nepaprastai mylėjo Kṛṣṇą ir norėjo Jį nuo visko apsaugoti, nors to visiškai nereikėjo, nes Jis Pats Save saugojo. Jos nesuprato, kad Kṛṣṇa — tai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris teatlieka vaiko vaidmenį. Po apeigų motina Yaśodā paėmė Kṛṣṇą ant rankų ir davė Jam krūtį. Sukalbėjusi *viṣṇu-mantrą* vaikui sergėti, motina Yaśodā pasijuto dėl Jo rami. Tuo metu, sumokėję mokesčius, iš Mathuros sugrižo piemenys ir, išvydę milžinišką Pūtanos lavoną, labai nustebo.

Nanda Mahārāja prisiminė Vasudevos pranašystę ir nutarė, kad jis didis išminčius ir *yogas* mistikas — kaipgi kitaip jis būtų nuspėjęs, kas nutiks išvykus jiems iš Vṛndāvanos? Kai viskas nurimo, Vrajos gyventojai supjaustė milžinišką Pūtanos kūną į gabalus ir sumetė į laužą. Degdamas Pūtanos kūnas skleidė malonų aromata. Laužo dūmai kvepėjo, nes demonę nužudė Kṛṣṇa. Tai reiškė, kad demonė Pūtanā apsivalė nuo nuodėmių ir įgijo dangišką kūną. Šis pavyzdys byloja apie begalinį Aukščiausiojo Dievo Asmens gerumą. Pūtanā atėjo nužudyti Kṛṣṇos, tačiau Kṛṣṇa atsigėrė jos pieno, ir tai ją apvalė, todėl negyvas jos kūnas įgijo transcendentinių ypatybių. Ragana žudė mažus vaikus, nes jai labai patiko jų kraujas. Ir nors ji nekentė Kṛṣṇos, vis dėlto buvo išlaisvinta, nes Kṛṣṇa paragavo jos pieno. Tad ką kalbėti apie tuos, kurie myli Kṛṣṇą tarsi tėvas ar motina?

Tyri bhaktos su didžiausia meile nuolat tarnauja Kṛṣṇai, nes Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų gyvųjų esybių Supersiela. Juk sakoma, kad net menkiausias pastangos pasitarnauti Viešpačiui atneša neapsakomą transcendentinę naudą. Tai paaiškinta „Bhagavad-gītoje“: *svalpam apy asya dharmasya*. Atsidavimo tarnystė įsisąmoninus Kṛṣṇą yra tokia didi,

kad net menkiausias darbas Kṛṣṇai — sąmoningas ar ne — teikia didžiausią naudą. Kai garbiname Kṛṣṇą aukodami Jam medžio žiedus, naudą iš to gauna netgi medyje glūdinči gyvoji būtybė. Kai Kṛṣṇai aukojame žiedus ar vaisius, iš to netiesiogiai laimi ir juos sunokinęs medis. Todėl *arcana*, arba garbinimas, naudingas visiems. Kṛṣṇą garbina net didieji pusdieviai — Brahmā, Viešpats Śiva. Taigi Pūtanai labai pasisekė, kad mažąjį Kṛṣṇą, tą patį Kṛṣṇą, kurį garbina netgi didieji pusdieviai, ji gavo palaikyti savo glėbyje. Kṛṣṇos lotoso pėdos, kurioms lenkiasi didieji išminčiai ir bhaktos, lietė Pūtanos kūną. Žmonės garbina Kṛṣṇą ir aukoja Jam maistą, o čia Kṛṣṇa Pats gėrė jos pienu. Todėl bhaktų maldose ir sakoma, kad jeigu Kṛṣṇa šitaip apdovanojo Pūtaną, kuri buvo Kṛṣṇos priešas ir bandė Jį nuuodyti, tad kaip bus apdovanotas tas, kuris garbina Kṛṣṇą su meile ir atsidavimu?

Garbinti Kṛṣṇą reikėtų jau vien todėl, kad tas, kuris Jį garbina, bus apdovanotas. Pūtanā buvo piktoji dvasia, tačiau ji buvo taip pagerbta, tarytum iš tiesų būtų Aukščiausiojo Dievo Asmens motina. Žinoma, karvės ir vyresniosios *gopės*, maitinusios Kṛṣṇą savo pienu, taip pat pasiekė transcendenciją. Kiekvienam Kṛṣṇa gali suteikti tai, ko jis nori — pradedant išvadavimu ir baigiant materialia malone, kokią tik gali sukurti mūsų vaizduotė. Tad netenka net abejoti, kad Kṛṣṇa išvadavo Pūtaną — juk Kṛṣṇa išgėrė tiek daug jos pieno. O jeigu taip, tai ar galima abejoti, jog buvo išvadotos ir *gopės*, kurios taip mylėjo Kṛṣṇą? Visi, kurie su didžia meile tarnavo Kṛṣṇai — Vṛndāvanos piemenėliai, *gopės* ir karvės, be abejonės, buvo išlaisvinti iš nelaimingos materialios būties.

Užuodę malonų aromata, kuris kartu su dūmais sklido nuo degančios Pūtanos, Vṛndāvanos gyventojai ėmė vienas kitą klausinėti: „Iš kur sklinda tasai nuostabus kvapas?“, kol pagaliau suprato, kad šitaip kvepia deganti Pūtanā. Jie labai mylėjo Kṛṣṇą ir kai tik išgirdo, kad Jis užmušė ragana, kupinomis meilės širdimis ėmė laiminti mažylį. Kai Pūtanā baigė degti, Nanda Mahārāja grįžo namo, pasisodino sūnų ant kelių ir ėmė uosti Jo plaukus, patenkintas, kad vaikas išvengė tokios baisios nelaimės ir liko gyvas bei sveikas. Śrīla Śukadeva Gosvāmī palaimino visus, kurie klausosi pasakojimo apie tai, kaip Kṛṣṇa užmušė Pūtaną. Jie būtinai pelnys Govindos palankumą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pūtanos galas“.

Tr̥ṇāvartos išgelbėjimas

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa pasižymi šešiais privalumais — Jam priklauso visi turtai, visa jėga, visa šlovė, visos žinios, visas grožis ir visas atsižadėjimas. Viešpats apsireiškia įvairiais pilnaverčiais bei amžiniais pavidalais, ir visos sąlygotos sielos gali sužinoti apie transcendentinius įvairių Viešpaties inkarnacijų darbus. „Bhagavad-gītoje“ sakoma: *janma karma ca me divyam*. Viešpaties žaidimai ir darbai nematerialūs, jie materialiai nesuvokiami. Bet klausytis pasakojimų apie antžmogiškus Viešpaties darbus sąlygotai sielai labai naudinga. Klausymasis leidžia bendrauti su Viešpačiu. Klausytis apie Jo darbus — tiesiog klausytis — reiškia grįžti prie savo transcendentinės esmės. Sąlygotos sielos savaime linkusios klausytis pasakojimų apie kitas sąlygotas sielas įvairių pjesių, apsakymų ar romanų pavidalu. Šį polinkį galima panaudoti ir klausantis pasakojimų apie Viešpaties žaidimus. Taip galima labai greitai sugrįžti prie savo transcendentinės esmės. Kṛṣṇos žaidimai ne tik nuostabūs, bet ir labai džiugina dvasią.

Klausantis pasakojimų apie Viešpaties žaidimus, širdis tuoj pat apsisvalo nuo materialios nešvaros dulkių, kurios susikaupė širdyje ilgai bendraujant su materialia gamta. Ir Viešpats Caitanya mokė, jog tereikia klausytis, kaip tariamas transcendentinis Viešpaties Kṛṣṇos vardas, ir širdis apsisvalys nuo visų materijos nešvarybių. Egzistuoja įvairūs savęs pažinimo būdai, tačiau atsidavimo tarnystė, kurios svarbiausioji dalis — klausy-

masis, savaime apvalo sąlygotą sielą nuo materijos nešvarybių ir leidžia suvokti savo tikrąją prigimtį. Susiteršimas materija ir yra sąlygoto gyvenimo priežastis. Apsivaliusi nuo jos, gyvoji esybė tuoj pat suvokia, kad jos priedermė — tarnystė Viešpačiui. Plėtodamas amžinuosius savo ryšius su Aukščiausiuoju Viešpačiu, žmogus turi progos susidraugauti su bhaktomis. Remdamasis gyvenimiškąja patirtimi, Mahārāja Parikšitas visiems patarė klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus. Šis veikalas apie Kṛṣṇą tam ir skirtas, kad skaitytojas sužinotų apie transcendentinius Viešpaties žaidimus ir pasiektų galutinį žmogaus gyvenimo tikslą.

Savo nepriežastine malone Viešpats ateina į šį materialų pasaulį tarsi paprastas žmogus ir apreiškia Savo darbus. Deja, impersonalistai ir bedieviai Kṛṣṇą telaiko paprastu žmogumi — tokiu, kaip ir jie patys, išjuokia Jį. Pats Viešpats „Bhagavad-gītoje“ pasmerkia toki elgesį, sakydamas: *ava-jānanti mām mūḍhāḥ. Mūḍhos*, arba nenaudėliai, telaiko Kṛṣṇą paprastu ar kiek galingesniu už kitus žmogumi. Didžiausiai savo nelaimei, jie negali pripažinti Jo Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Kartais nelaimingieji patys, nesiremdami jokiais autoritetingais šventraščių tvirtinimais, apsiskelbia Kṛṣṇos inkarnacijomis.

Kiek paūgėjęs Kṛṣṇa jau nebeišgulėjo ant nugaros — pradėjo verstis ant pilvuko. Yaśodā ir Nanda Mahārāja surengė dar vieną apeigą — pažymėjo pirmąjį Kṛṣṇos gimtadienį. Šio papročio ir šiandien tebesilaiko visi, kurie gyvena pagal vediškas normas. (Indijoje Kṛṣṇos atėjimo dieną švenčia visų induizmo pakraipų atstovai.) Į šventę buvo sukviesti visi pie-menys bei jų moterys, ir jie noriai atėjo. Grojo puikūs muzikantai, ir svečiai pasimėgaudami klausėsi muzikos. Pakviesta buvo ir mokytų *brāhmaṇų*. Jie giedojo Vedų himnus, kad Kṛṣṇą lydėtų sėkmė. Kol buvo giedami himnai ir skambėjo muzika, Yaśodā maudė Kṛṣṇą. Kṛṣṇos maudymo apeigai įvardinti vartojamas specialus terminas — *abhiṣeka*. Per Janmāṣṭamī, Viešpaties Kṛṣṇos atėjimo dieną, ji iki šiol atliekama visose Vṛndāvanos šventyklose.

Ta proga motina Yaśodā rūpinosi, kad būtų išdalinta daug grūdų ir auksu padabintos pieningiausios karvės, skirtos mokytiems ir gerbiamiems *brāhmaṇoms* dovanoti. Yaśodā išsimaudė, puošniai apsirengė ir, pasiėmusi ant kelių tinkamai šiam įvykiui aprengtą ir išmaudytą Kṛṣṇą, atsisėdo paklaudyti Vedų himnų, kuriuos giedojo *brāhmaṇos*. Besiklausydamas himnų vaikas užsnūdo, ir motina Yaśodā tylutėliai paguldė Jį į lovytę. Užsiėmusi draugais, giminėmis ir Vṛndāvanos gyventojais, kurie susirinko šventos sukakties proga, ji pamiršo pamaitinti vaiką. Išalkęs vaikas ėmė verksti, tačiau per triukšmą motina Yaśodā neišgirdo Jo verksmo. Kadangi

motina neatkreipė dėmesio į alkaną vaiką, Jis supyko. Kṛṣṇa iškėlė į viršų Savo lotoso pėdutes ir ėmė spardyti visai kaip paprastas berniukas. Mažasis Kṛṣṇa gulėjo po rankiniu vežimėliu ir besispardydamas netyčia užkliudė ratą. Vežimėlis su didžiausiu trenksmu subyrėjo, išvirto jame gulėję įvairiausi rykai, variniai bei geležiniai indai. Vežimėlio ratas nulėkė nuo asies, stipinai sulūžo ir pabiro į visas puses. Motina Yaśodā, *gopės*, Nanda Mahārāja ir piemenys niekaip negalėjo suprasti, kaip subyrėjo vežimėlis. Prie vežimėlio susispietę vyrai bei moterys, šventos apeigos dalyviai, ėmė svarstyti, kaipgi tai nutiko. Niekas negalėjo paaiškinti, tačiau mažieji, kuriems buvo liepta žaisti su Kṛṣṇa, susibūrusiai miniai papasakojo, kad vežimėlį sulaužė Kṛṣṇa, spyręs jį kojte. Jie įtikinėjo savo akimis tai matę ir tvirtai laikėsi savo. Vieni tikėjo vaikų žodžiais, o kiti sakė: „Kas gali tikėti vaikų šnekomis?“ Piemenys ir jų moterys nesuvokė, kad jų akivaizdoje gulėjo visagalis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškęs vaiko pavidalu, ir kad pasaulyje nebuvo tokių dalykų, kurie būtų neįmanomi Jo jėgoms. Kol visi ginčijosi, mažasis Kṛṣṇa verkė, ir motina Yaśodā, nesiveldama į kalbas, pasiėmė vaiką ant kelių. Ji pakvietė mokytus *brāhmaṇas* giedoti šventų Vedų himnų, kad išsilakstytų piktosios dvasios, ir čia pat davė vaikui krūtį. Jei kūdikis ramiai čiulpia motinos piena, vadinasi jam niekas negresia. Tada stipresnieji piemenys sutaisė vežimėlį ir tvarkingai sudėjo išbyrėjusius daiktus. *Brāhmaṇos* ant aukuro ėmė atnašauti jogurtą, sviestą, *kušos* žolę ir vandenį. Jie garbino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, prašydami vaikui laimingos lemties.

Tų laikų *brāhmaṇos* buvo verti garbingo *brāhmaṇos* vardo, nes niekam neįjautė pykčio. Jie niekada nemelavo, nebuvo išdidūs, nenaudojo prievartos ir nesiekė tuščios garbės. Visi jie buvo *bona fide brāhmaṇos*, todėl nebuvo pagrindo manyti, kad jų palaiminimai neturės galios. Visiškai pasikliaudamas išmintingaisiais *brāhmaṇomis*, Nanda Mahārāja paėmė vaiką ant rankų ir išmaudė žolių nuovire, o tuo metu *brāhmaṇos* giedojo „Rg“, „Yajur“ ir „Sāma“ Vedų himnus.

Žmogui nevalia skaityti Vedų *mantrų*, jeigu jis nėra tikras *brāhmaṇa*. Tai rodo, kad susirinkusieji *brāhmaṇos* pasižymėjo visomis būtinomis ypatybėmis. Nanda Mahārāja jais visiškai pasitikėjo, tad paprašė atlikti ritualinę apeigą, kurios metu skamba Vedų *mantras*. Skirtingomis progomis numatyti ir skirtingi aukojimai, tačiau viena sąlyga visad būtina — *mantras* tegali kartoti išmanantys *brāhmaṇos*. Dabartiniame Kali amžiuje tokių *brāhmaṇų* nėra, todėl visi Vedose nurodomi ritualiniai aukojimai yra uždrausti. Štai kodėl Śrī Caitanya Mahāprabhu mūsų amžiuje rekomendavo tiktai vieną, pačią paprasčiausią auką — *sankīrtana-yajñā*, arba *mahā-mantras* kartojimą: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“.

Kai *brāhmaṇos* antrąsyk pagiedojo Vedų himnus ir atliko ritualines apeigas, Nanda Mahārāja vėl gausiai apdovanojo juos grūdais ir karvėmis. Dovanojamos karvės buvo papuoštos dailiais auksu siuvinėtais audeklais, aukso žiedais ant ragų, sidabru kaustytomis kanopomis ir ant kaklo kabančiom gėlių girliandom. Tenorėdamas gero savo nuostabiam sūnui, jis išdalijo daugybę karvių, ir *brāhmaṇos* atsidėkodami iš širdies jį laimino. Patyrusių *brāhmaṇų* palaiminimai visada išsipildo.

Kartą, praėjus kuriam laikui po apeigų, motina Yaśodā pasidėjusi ant kelių mylavo savo vaiką, ir Jis pasirodė jai labai sunkus. Nebegalėdama ilgiau nulaikyti mažylio, ji nenoromis paguldė Jį ant žemės, o netrukus, viską užmiršusi, ji jau plūso apie namus. Tuo metu, Kaṁsos lieptas, pasivertęs viesulu pasirodė vienas iš jo tarnų, vardu Tṛṇāvarta. Pasisodinęs vaiką ant pečių, jis sukėlė Vṛndāvanoj baisią audrą. Kurį laiką dulkių stulpai užtemdė saulę, ir Vṛndāvaną bei jos apylinkes apgaubė tiršta tamsa. Net per žingsnį nieko nebuvo matyti. Tos didžios nelaimės metu motina Yaśodā pasigedo savo pagrobtojo kūdikio ir graudžiai pravirko. Ji parpuolė ant žemės tarsi karvė, netekusi veršelio. Prie gailiai raudančios Yaśodos subėgo moterys ir puolė ieškoti vaiko, tačiau, didžiausiam jų nusivylimui, niekur negalėjo Jo rasti. Tuo tarpu demonas Tṛṇāvarta su mažuoju Kṛṣṇa ant peties kilo aukštyn į dangų. Tačiau netikėtai vaikas pasidarė toks sunkus, kad demonas nebepajėgė aukščiau kilti ir liovėsi suktis viesulu. Mažasis Kṛṣṇa, įsikabinęs demono kaklo, vis sunkėjo ir traukė demoną žemėn. Tṛṇāvartai pasirodė, kad jis neša ne vaiką, o didžiulį kalną. Jis pabandė išsivaduoti iš tvirto Viešpaties glėbio, tačiau jam nepavyko, ir jo akys ėmė virsti iš akiduobių. Siaubingai kaukdamas, Tṛṇāvarta krito ant Vṛndāvanos žemės ir išleido paskutinį kvapą. Demonas trenkėsi tarsi Viešpaties Šivos strėlės pervertas Tripurāsura. Jis tškėsi į kietą žemę, ir iš jo teliko šlapia vieta. Dabar jo kūną galėjo matyti visi Vṛndāvanos gyventojai.

Regėdamos negyvą demoną ir ant jo kūno linksmi žaidžiantį Kṛṣṇa, *gopės* su didžiausia meile puolė prie Jo ir nukėlė žemėn. Piemenys ir jų moterys labai džiaugėsi, atgavę savo numylėtinį mažąjį Kṛṣṇa, ir negalėjo atsistebėti: argi tai ne stebuklas, kad demonas, norėjęs suėsti vaiką, pats krito negyvas. Kai kurie samprotavo: „Taip ir turėjo atsitikti, nes nusidėjėlius pražudo jų pačių nuodėmės, o mažasis Kṛṣṇa yra dorybingas, tad nelaimės Jo lenkiasi. Turbūt ir mes ankstesniuose gyvenimuose atlikome nemažas aukas, garbinome Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, dosniai dalijome dovanas, mylėjome žmones ir rūpinomės jų gerove. Dori darbai išgelbėjo mūsų vaiką nuo pavojų“.

Susirinkusios *gopės* kalbėjosi: „Kaip griežtai mums teko tramdyti kūną ir atgailauti savo ankstesniuose gyvenimuose! Matyt, mes garbinome Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, atnašavome aukas, buvome labdaringos ir

dirbome visiems naudingus darbus — auginome banjano medžius, kasėme šulinius. Taigi per dorybingus darbus atgavome savo vaikutį, kurį jau manėme praradę. Jis sugrižo pas mus ir vėl džiugins Savo artimuosius“. Po tų stebuklingų įvykių Nanda Mahārāja dažnai prisimindavo Vasudevos žodžius ir susimąstydavo.

Kartą, netrukus po šio įvykio, kai Yaśodā švelniai supo ir mylavo sūnų, staiga iš jos krūtų pradėjo lašėti pienas. Ji pražiodė kūdikio burnytę, norėdama duoti Jam krūtį, ir netikėtai išvydo visatą. Kṛṣṇos burnoje mirguliavo dangaus skliautas — šviesuliai, žvaigždės, saulė, mėnulis. Ji matė ugnį, orą, jūras, salas, kalnus, upes, miškus, įvairias judančias ir nejudančias būtybes. Nuo šio reginio jai ėmė smarkiai plakti širdis, ir ji tarė sau: „Kokie stebuklai!“ Nebegalėdama ištarti nė žodžio, ji užsimerkė ir paskendo nuostabiose mintyse. Tai, kad gulėdamas ant motinos kelių Kṛṣṇa apreiškė Aukščiausiojo Dievo Asmens visatos pavidalą, rodo, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo — ar Jis apsireikštų kūdikiu ant motinos kelių, ar vežėju Kurukšetros mūšio lauke. Tatai paneigia impersonalistų prasimanymus, esą Dievu tegalima tapti medituojant ar kuriomis kitomis nenatūraliomis materialiomis priemonėmis. Dievas visada yra Dievas, bet kuriomis aplinkybėmis, o gyvosios esybės visada yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės. Jos niekada neprilygsta nesuvokiamam, antgamiškam, galingajam Aukščiausiajam Dievo Asmeniui.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Tṛṇāvartos išgelbėjimas“.

Visatos pavidalo regėjimas

Po šio įvykio Vasudeva paprašė šeimos šventiką Gargamunį aplankyti Nandos Mahārājos namus ir atlikti astrologinius Kṛṣṇos ateities skaičiavimus. Gargamunis — didis šventasis išminčius, atlikęs daugybę asketiškų žygių, buvo išrinktas Yadu giminės šventiku. Nanda Mahārāja labai apsidžiaugė, kai ant jo namų slenksčio pasirodė Gargamunis. Jį išvydęs, Nanda Mahārāja tuoj pat pakilo ir, suglaudęs delnus, pagerbė atvykėlį. Jis pasitiko išminčių, tarsi šis būtų Patsai Dievas, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, — patogiai jį pasodino ir nuoširdžiai juo rūpinosi. Po to labai pagarbiai kreipėsi į Gargamunį: „Brangusis *brāhmaṇa*, tu ateini į šeimos žmogaus namus tenorėdamas išsklaidyti tamsą. Paskendę šeimos rūpesčiuose, mes pamirštame, kad tikroji mūsų priedermė — pažinti save. Tu ateini į mūsų namus mokyti dvasinio gyvenimo. Kitų tikslų eidamas pas mus neturi“. Ir išties šventam žmogui, arba *brāhmaṇai*, nedera lankytis pas šeimos žmones, kurių nuolatinis rūpestis — pinigai. Vienintelis tikslas, kurio siekia šventieji ir *brāhmaṇos*, ateidami pas šeimos žmones, — noras šviesti. Galėtume paklausti, o kodėl gi šeimos žmogui pačiam nenuėjus pas šventąjį ar *brāhmaṇa*, ieškant prašviesėjimo? Atsakytume: šeimos žmonės yra didžiausi dvasios skurdžiai. Dažniausiai jie mano, kad svarbiausia — šeimos reikalai, o dvasinis pažinimas ir tobulėjimas — antraeiliai dalykai. Šventieji ir *brāhmaṇos* užsuka į šeimos žmonių namus tik užuojautos skatinami.

Nanda Mahārāja kreipėsi į Gargamunį kaip į didžiausią astrologijos mokslo autoritetą. Astrologijos pranašystės (Saulės bei Mėnulio užtemimų nustatymas ir kt.) reikalauja sudėtingų skaičiavimų, o šis ypatingas mokslas padeda žmogui geriau pažinti ateitį. Gargamunis puikiai išmanė astrologiją — mokslą, padedantį sužinoti mūsų poelgius ankstesniuose gyvenimuose, dėl kurių ši gyvenimą mes džiaugiamės ar kenčiame.

Maža to, Nanda Mahārāja pavadino Gargamunį „geriausiuoju iš *brāhmaṇų*“. *Brāhmaṇa* tegali būti tas, kuris gerai pažįsta Aukščiausiąjį. To, kuris neturi žinių apie Aukščiausiąjį Absoliutą, nedera vadinti *brāhmaṇa*. Šiuo atveju vartojamas sanskrito žodis *brahma-vidām*, kuris reiškia „tas, kuris puikiai pažįsta Aukščiausiąjį“. Patyręs *brāhmaṇa* gali padėti apsivalyti žemesnių kastų žmonėms — *kṣatriyoms* bei *vaiśyoms*. *Śūdras* valymosi apeigų neatlieka. *Brāhmaṇa* yra *kṣatriyų* bei *vaiśyų* dvasinis mokytojas arba šventikas. Nanda Mahārāja buvo *vaiśya*, ir Gargamunį laikė tobuliausiu *brāhmaṇa*. Todėl ir paprašė jo apvalyti du savo išūnius — Kṛṣṇą ir Balarāmą. Jis buvo įsitikinęs, kad ne tik šiems berniukams, bet ir visiems žmonėms gimus reikia dvasinio mokytojo, o juo tegali būti *brāhmaṇa*.

Atsakydamas į šį prašymą, Gargamunis tarė: „Vasudeva atsiuntė mane stebėti, kaip berniukams, ir visų pirma Kṛṣṇai, bus atliekamos apvalomosios apeigos. Esu Jų šeimos šventikas. Beje, man atrodo, kad Kṛṣṇa yra Devakī sūnus“. Astrologiniai Gargamunio skaičiavimai rodė, kad Kṛṣṇa — Devakī sūnus, tačiau Jį globoja apie tai nieko nenumanantis Nanda Mahārāja. Taip kalbėdamas jis pasakė, kad ir Kṛṣṇa, ir Balarāma — abu yra Vasudevos sūnūs. Balarāmą Vasudevos sūnumi laikė visi, nes Nandos Mahārājos namuose gyveno Jo motina Rohiṇī, tačiau dėl Kṛṣṇos Nanda Mahārāja nieko neįtarė. Gargamunis užuominomis pasakė, kad ir Kṛṣṇa — Devakī vaikas. Tačiau išminčius perspėjo Nandą Mahārāją, kad jei apvalomasias apeigas atliktų jis, tai Kaṁsa — tas apsigimęs nusidėjęlis suprastų, jog Kṛṣṇa — Devakī ir Vasudevos sūnus. Pagal astrologinius skaičiavimus, Devakī negalėjo pagimdyti mergaitės, nors visi manė, jog aštuntasis Devakī vaikas buvo mergaitė. Taigi Gargamunis užsiminė Nandai Mahārājai, kad mergaitę pagimdė Yaśodā, o Kṛṣṇą — Devakī, ir kad vaikai buvę apkeisti. Be to, mergaitė, arba Durgā, išpranašavo Kaṁsai, kad jį nužudysiantis vaikas jau gimė, tačiau ne Nandos Mahārājos namuose. Gargamunis pabrėžė: „Jeigu aš suteiksiu tavo vaikui vardą ir jeigu Jam skirta įvykdyti tai, ką mergaitė išpranašavo Kaṁsai, gali atsitikti, kad, apeigoms pasibaigus, nedorėlis demonas nužudys ir šitą vaiką. Aš nenorėčiau būti šios nelaimės priežastimi“.

Išklausęs Gargamunio žodžių, Nanda Mahārāja tarė: „Jeigu yra toks pavojus, prašmatnių vardo suteikimo apeigų verčiau nerenkime. Sugiedok

Vedų himnus, atlik apvalymo apeigas, ir to pakaks. Mes priklausome dukart gimusiųjų kastai, ir aš norėčiau pasinaudoti tavo atvykimu. Tad atlikime šias apeigas be išorinio puošnumo“. Nanda Mahārāja norėjo, kad vardo suteikimo apeigos liktų paslapyje, tačiau pageidavo, kad jas atliktų Gargamunis.

Nandos Mahārājos maloniai prašomas, Gargamunis atliko vardo suteikimo apeigas Nandos Mahārājos karvidėje ir stengėsi, kad jos vyktų kuo slapčiau. Jis išpranašavo, kad Balarāma, Rohiṇi sūnus, suteiks Savo šeimai bei giminaičiams daug džiaugsmo, todėl vaikas tesivadina Rāma. Ateityje Jis taps nepaprastu stipruoliu, todėl vadinsis Balarāma. Gargamunis dar pridūrė: „Kadangi tavo šeimą ir Yadu giminę sieja labai glaudūs ryšiai ir abipusė meilė, Jis dar vadinsis ir Saṅkarṣaṇa“. Taigi Gargamunis Rohiṇi sūnui davė tris vardus: Balarāma, Saṅkarṣaṇa ir Baladeva. Tačiau jis buvo atsargus ir nutylėjo, kad ir Balarāma pirma apsiireiskė Devakī iščiose, o tik po to buvo perkeltas į Rohiṇi išcias. Kṛṣṇa ir Balarāma — tikri broliai, nes iš tiesų abu yra Devakī sūnūs.

Po to Gargamunis pasakė Nandai Mahārājai: „O dėl kito berniuko, tai įvairiose *yugose* (epochose) Jis būdavo vis kitokio gymio. Iš pradžių Jis buvo baltas, paskui — raudonas, po to — geltonas, o dabar — juodas. Be to, anksčiau Jis buvo Vasudevos sūnus, tad ir vadinti Jį reiktų Vāsudeva bei Kṛṣṇa. Vieni žmonės Jį vadins Kṛṣṇa, kiti — Vāsudeva. Tačiau žinok, kad tavo sūnus turi daugybę ir kitų vardų — atsizvelgiant į įvairiausius Jo darbus“.

Gargamunis dar užsiminė, kad Nandos sūnų vadins Giridhāriū, nes Jis pakels Govardhanos kalvą — apreikš dar vieną nepaprastą Savo žaidimą. Išminčius kaip ant delno matė ateitį ir praeitį, tad tarė: „Aš žinau, kokie buvo ir kokie bus Jo darbai bei vardai, tačiau kitiems tai nežinoma. Šis vaikas bus piemenų ir karvių džiaugsmas. Visų mylimas Vṛndāvanoje, Jis bus tavo laimės priežastis. Jo padedamas, tu įveiksi visas materialias negandas ir priešiškas jėgas“.

Gargamunis tęsė: „Brangusis Vrajos karaliau, ankstesniuose Savo gyvenimuose politinių suirucių metu šis vaikas daugybę kartų apgynė teisiuosius nuo niekšų ir plėšikų. Tavo vaikas toks galingas, kad nė vienam, kuris taps atsidavusiu Jo pasekėju, nebus baisus joks priešas. Kaip Viešpats Viṣṇu visada saugo pusdievius, taip Nārāyaṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visada gins tavo vaiko pasekėjus. Jėga, grožiu, turtais — viskuo šis vaikas prilygs Nārāyaṇai, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Tad patarčiau tau rūpestingai Jį saugoti, kad Jis augtų be jokių rūpesčių“.

Gargamunis dar pareiškė, kad Nanda Mahārāja buvęs didis Nārāyaṇos bhakta, ir už tai Viešpats Nārāyaṇa jam siuntęs Sau lygų sūnų. Ir pabrėžė:

„Tavo sūnų puls daugybė demonų, tad būk atsargus ir saugok Jį“. Taip Gargamunis įtikino Nandą Mahārāją, kad jo sūnumi tapo Pats Nārāyaṇa. Jis ilgai kalbėjo apie transcendentines karaliaus sūnaus ypatybes. Papasakojęs apie tai, Gargamunis išvyko namo. Nanda Mahārāja labai džiaugėsi tokiu palaiminimu ir buvo laimingiausias žmogus pasaulyje.

Netrukus po šio įvykio Kṛṣṇa ir Balarāma pradėjo šliaužioti keturiomis ir tuo be galo džiugino Savo motinas. Kai Jie šliaužiodavo, maloniai skimbčiojo varpeliai, parišti Jiems ant juosmens ir kulkšnių. Tie, kurie matė šį vaizdą, negalėjo Jais atsidžiaugti. Kartais Jie tarsį paprasti vaikai ūmai ko nors išsigąsdavo ir skubėdavo į motinų glėbius. Kartais Jie puldavo ant žemės, voliiodavosi Vṛndāvanos purve ir grįždavo pas motinas, nuo galvos iki kojų aplipę moliu bei šafranu. Iš tiesų šafranu bei sandalmedžio pasta Juos patepdavo Yaśodā ir Rohiṇī, tačiau, šliaužiodami po purvynus, Jie išsimurzdavo ir moliu. Kai tik Jie atropodavo pas motinas, jos tuoj sodindavo Juos ant kelių ir, prisidengusios *sārīų* skvernais, duodavo žįsti krūtis. Žindydamos vaikus, jos matė besikalančius Jų dantukus. Matant, kaip auga berniukai, motinų džiaugsmui nebuvo ribų. Kartais neklaužados įropodavo į karvidę ir, sugriebę veršeliams už uodegos, bandydavo atsistoti. Išsigandę veršiukai imdavo blaškytis po karvidę, paskui save tempdami per molį ir mėšlą vaikus. Yaśodā ir Rohiṇī šaukdavosi kaimynystėje gyvenančias *gopės*, savo drauges, pažiūrėti šio smagaus reginio. Nuo vaikiškų Viešpaties Kṛṣṇos išdaigų *gopės* užliedavo transcendentinę palaimą, ir jos smagiai juokėsi.

Kṛṣṇa ir Balarāma buvo tokie nenuoramos, kad besiruošiančioms apie namus motinoms Yaśodai ir Rohiṇī teko dar ir sergėti vaikus nuo karvių, jaučių, beždžionių, vandens, ugnies ir paukščių. Uoliai besikuopdamos ir nenuleisdamos nuo vaikų akių, jos neturėjo nė akimirkos poilsio. Netrukus Kṛṣṇa ir Balarāma jau ėmė patys stotis ir žengti pirmuosius žingsnius. Kai Jie pradėjo vaikščioti, prie Jų prisidėjo ir kiti bendraamžiai vaikai, ir visi drauge *gopėms*, o ypač motinai Yaśodai ir Rohiṇī, teikė didžiausią transcendentinę palaimą.

Vaikiškomis Kṛṣṇos ir Balarāmos išdaigomis Vṛndāvanoje džiaugėsi visos *gopės*, Yaśodos bei Rohiṇī draugės. Norėdamos patirti dar didesnę transcendentinę palaimą, kartą jos nuėjo pas motiną Yaśodą, kad pasiskųstų mažaisiais nenuoramom. Kṛṣṇa sėdėjo priešais motiną Yaśodą, ir vyresniosios *gopės* ėmė Yaśodai Juo skųstis, kad girdėtų ir Jis. Jos tarė: „Mieloji Yaśoda, laikas sutramdyti išdykėlį Kṛṣṇą. Kas rytą ir vakarą, kai ruošiamės melžti karves, Jis drauge su Balarāma ateina į mūsų namus ir atriša veršelius, kurie puola žįsti karves ir nepalieka nė lašelio pieno. Nuėjusios melžti karvių, turime grįžti tuščiomis puodynėmis. Kai Kṛṣṇą ir Balarāmą įspėjame, kad taip nedarytų, Jie ima dailiai šypsotis, ir mes nieko

negalime padaryti. Be to, kad ir kur mes slėptume savo sviestą bei jogurtą, jūsų Kṛṣṇa ir Balarāma vis tiek suranda mūsų atsargas ir ištuština jas — jiems tai didžiausias malonumas. Kai užklumpame vagiant, Jie atsauna: „Kodėl jūs kaltinate Mus vagyste? Nejaugi manote, kad Mūsų namuose trūksta sviesto ar jogurto?“ Kartais pavogtą sviestą, jogurtą ir pieną Jie išdalina beždžionėms. Kai beždžionės priryja ir net žiūrėti įėdalą nebenori, jūsų berniukai dar ir pasišaiपो: „Tasai sviestas, pienas ir jogurtas niekam tikę, jų net beždžionės neėda“. Jie sudaužo puodus ir visur išmėto šukes. Kṛṣṇa su Balarāma suranda mūsų sviestą, jogurtą ir pieną, laikomus netgi nuošaliausiose ir tamsiausiose vietose, nes akinantis spindesys, kurį skleidžia Jų brangenybės ir papuošalai, išsklaido tamsą. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma paslėptų jogurto ir sviesto neranda, Jie eina pas mūsų mažylius ir žnaibo juos, kol tie pravirksta, o po to sprunka. Kai savo sviesto ir jogurto atsargas pakabiname aukštai palubėje, ir vagiliai negali pasiekti puodų, tada Jie ropščiasi viršun, prikrovę ant piestos visokių lentgalių. O jeigu tai Jiems nepavyksta, tada pramuša puoduose skyles. Tad nuimkite nuo savo vaikų bent tuos brangius papuošalus“.

Tai girdėdama, Yaśodā atsakė: „Gerai, aš nuimsiu nuo Kṛṣṇos visas brangenybes, ir Jis tamsoje neatras paslėpto sviesto“. Tačiau *gopės* jai paprieštaravo: „Ne, ne, nedaryk taip. Kas iš to, kad nuimsi nuo Jo brangenybes? Mes nesuprantame, kas tai per vaikai, tačiau ne tik nuo Jų papuošalų, bet ir nuo Jų Pačių sklinda švytėjimas, todėl Jie ir tamsoje viską mato“. Tada motina Yaśodā patarė: „Paslėpkite savo sviestą ir pieną taip, kad Jie neatrastų“. O *gopės* atsakė: „Mes taip ir darome, bet mums juk reikia dar ir apie namus ruoštis, o tie neklaužados suranda būdų įlįsti į mūsų namus ir viską pagadinti. Kartais, negalėdami pavogti sviesto ar jogurto, iš pykčio Jie prišlapina ant švarių grindų ar jas prispjauo. Pažvelk į savo sūnų, kaip Jis klausosi mūsų skundų. Ištiesas dienas Jie sukasi apie mūsų namus, galvodami, kaip čia pavogus sviesto ir jogurto, o dabar štai dedasi romiais ir klusniais vaikais. Tik pažvelk į Jo veidą“. Po tokių žodžių motina Yaśodā nusprendė berniuką išbarti, tačiau, pažvelgusi į Jo gailias akis, nusišypsojo ir nieko nebesakė.

Kitąsyk, kai Kṛṣṇa ir Balarāma žaidė su draugais, Balarāma drauge su kitais berniukais paskundė motinai Yaśodai, kad Kṛṣṇa valgė molį. Išgirdusi tai, motina Yaśodā čiupo Kṛṣṇą už rankos ir tarė: „Mielasis Kṛṣṇa, kodėl Tu pasislėpęs valgei žemę? Štai pasigėrėk — Tavimi skundžiasi visi Tavo draugai ir Balarāma“. Nusigandęs Kṛṣṇa atsakė motinai: „Brangioji mama, Mano draugai ir vyresnysis brolis Balarāma meluoja. Aš nevalgiau jokio molio. Šiandien, bežaidžiant su vyresnėliu Balarāma, Jis ant Manęs supyko ir susimokęs su kitais apskundė tau. Jie tai padarė norėdami, kad tu užpyktum ir nubaustum Mane. Jeigu manai, kad jie sako tiesą, pažvelk

į Mano burną ir pamatysi, valgiau molį ar ne“. Motina sutiko: „Na gerai, jeigu išties nevalgei molio, išsižiok“.

Motinai liepus, Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa tuoj išsižiojo tarsi paprastas vaikas, ir Jo burnytėje motina Yaśodā išvydo visą kūrinijos didybę: kosmosą, pasklidusį visomis kryptimis, kalnus, salas, vandenynus, jūras, planetas, orą, ugnį, mėnulį bei žvaigždes. Ji matė ne tik mėnulį bei žvaigždes, bet ir visus kūriamuosius pradus — vandenį, dangų, eterio struktūrų platybes, visuminį ego, jutimų padarinius bei jutimų valdovą, visus pusdievius, jutimų objektus — kvapą bei garsą ir tris materialios gamtos *guṇas*. Dar Jo burnytėje ji pamatė visas gyvasias esybes, amžinąjį laiką, materialią ir dvasinę gamtą, veiklą, sąmonę ir įvairiausias begalinės kūrinijos formas. Savo sūnaus burnoje Yaśodā pamatė visa, ko reikia kosminiam pasauliui sukurti. Ji pamatė ir pačią save, imančią Kṛṣṇą ant kelių ir duodančią Jam krūtį. Nuo šio reginio Yaśodā apėmė pagarbi baimė, ir ji pradėjo svarstyti, kas tai buvo — sapnas ar iš tiesų kažkoks nepaprastas reginys. Yaśodā pamanė, kad ji arba miega, arba mato Aukščiausiojo Dievo Asmens iliuzinės galios žaismą. O gal ji pamišo, kad regi tokius stebuklus. Po to jai šovė į galvą: „Matyt, mano vaikas turi kažkokią mistinę galią, todėl ir išvydau tokį reginį, nuo kurio netekau žado. Man derėtų nusilenkti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kurio galia verčia manyti, kad mūsų kūnas yra mūsų „aš“ ir kad mūsų kūnui kažkas priklauso“. Po to ji tarė: „Lenkiuosi Tau, kurio iliuzinė energija verčia mane manyti, kad Nanda Mahārāja yra mano vyras, o Kṛṣṇa — sūnus, ir kad visas Nandos Mahārājos turtas priklauso man, o piemenys bei piemenės yra mano valdiniai. Visus šiuos klaidingus įsitikinimus gimdo Aukščiausiojo Viešpaties iliuzinės galios veikimas. Meldžiuosi Tau, kad Tu visada mane globotum“.

Kol motina Yaśodā mąstė kaip tikras išminčius, Viešpats Kṛṣṇa vėl paleido į darbą Savo vidinę galią — pažadino joje motinišką meilę. Motina Yaśodā tuoj pat pamiršo visus filosofinius apmąstymus ir ėmė galvoti apie Kṛṣṇą kaip apie savo sūnų. Motiniškos meilės pagauta, ji pasisodino Viešpatį ant kelių ir pamanė: „Kṛṣṇa neperprantamas tiems, kurie mąsto primityviais pažinimo būdais. Tačiau Jį galima pažinti gilinantis į Upaniṣadas, „Vedāntą“, mistinę *yogā* bei *sāṅkhyos* filosofiją“. Ir ji pradėjo galvoti apie Aukščiausiajį Dievo Asmenį kaip apie pačios pagimdytą sūnų.

Neabejotina, jog motina Yaśodā atliko daugybę dorybingų darbų, todėl Absoliučioji Tiesa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsiereiškė jos sūnumi ir čiulpė jos pieną. Nanda Mahārāja vėlgi atliko nemaža gausių aukojimų bei dorybingų darbų, idant Viešpats Kṛṣṇa taptų jo sūnumi ir pavadintų jį tėvu. Tačiau nuostabą kelia tai, kad Vasudevai ir Devakī nebuvo lemta patirti transcendentinės vaikiškų Kṛṣṇos žaidimų palaimos, nors Kṛṣṇa

ir buvo tikras jų sūnus. Kṛṣṇos vaikystės žaidimus ir šiandien tebešlovina daugybė išminčių bei šventųjų, tačiau Vasudevai ir Devaki Jo žaidimais gėrėtis neteko. Kodėl taip atsitiko, Mahārājai Parikṣitui paaiškino Śukadeva Gosvāmis.

Kai Viešpats Brahmā liepė Droṇai, geriausiajam iš Vasu, ir jo žmonai Dharai gausinti palikuonis, jiedu paprašė: „Brangusis tėve, suteik mums savo palaiminimą“. Ir Brahmā palaimino Droṇą ir Dharą, kad ateityje, kai jiedu vėl gims šioje visatoje, Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa Savo patraukliu vaiko pavidalu visiškai užvaldys jų dėmesį. Droṇos ir Dharos santykiai su Kṛṣṇa turės tokią galią, kad kiekvienas, kuris išgirs apie Kṛṣṇos vaikystės žaidimus su tėvais, be vargo įveiks nežinojimą, dėl kurio gimstama ir mirštama. Viešpats Brahmā dovanėjo tokį palaiminimą, ir štai Vṛndāvanoje Droṇa tapo Nanda Mahārāja, o Dharā — motina Yaśoda, Nandos Mahārājos žmona.

Taip Nanda Mahārāja ir jo žmona, motina Yaśodā, subrandino tyrą atsidavimą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kuris gimė jų sūnumi. Visi Kṛṣṇos palydovai — *gopės* bei piemenys irgi be ypatingų pastangų išsiugdė meilę Kṛṣṇai.

Viešpaties Brahmos palaiminimu, Viešpats Kṛṣṇa kartu su visiška ekspansija Balarāma nužengė į žemę. O kad Vṛndāvanos gyventojai patirtų dar didesnę transcendentinę palaimą, Jis apreiškė Savo vaikystės žaidimus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Visatos pavidalo regėjimas“.

Motina Yaśodā suriša Viešpatį Kṛṣṇą

Kartą, matydama, kad tarnaitė nespėja ruošti apie namus, motina Yaśodā nusprendė pati sumušti sviestą. Pluśdama ji dainavo apie Kṛṣṇos vaikystės žaidimus, ir mintys apie sūnų teikė jai didžiausią džiaugsmą.

Yaśodā buvo standžiai suveržusi *sārī* ir smarkiai, abiem rankom mušė sviestą. Jos rankos lietė krūtis, ir dėl karštos meilės sūnui iš jų pradėjo lašėti pienas. Jai pluśant, kliudydamos viena kitą, ant rankų skimbčiojo apyrankės, lingavo krūtys ir auskarai. Yaśodos veidą išmušė prakaito lašeliai ir į visas puses pabiro jos galvą puošę gėlių žiedai. Tuo metu duryse, kaip mažas vaikas, pasirodė Viešpats Kṛṣṇa ir išvydo šį nuostabų reginį. Jis buvo alkanas ir iš meilės Savo motinai panorą, kad toji liautųsi plakusi sviestą. Viešpats parodė, kad pirmiausia ji turėtų pamaitinti Jį, o tik tada baigtų mušti sviestą.

Motina Yaśodā užsikėlė vaiką ant kelių ir davė Jam krūtį. Kol Kṛṣṇa čiulpė piena, ji šypsojosi, negalėdama atsigrožėti dailiu Jo veideliu. Stai-ga ėmė bėgti ant krosnies pastatytas pienas. Skubėdama jį nukaisti, moti-na Yaśodā paguldė Kṛṣṇą ir pribėgo prie krosnies. Paliktas vienas, Kṛṣṇa taip supyko, kad Jo akys ir lūpos net paraudo. Jis sukando dantukus, su-čiaupė lūpas ir, griebęs akmenį, sudaužė puodą su sviestu. Pakabinęs ran-ka sviesto, Jis nulindo į nuošalų kampa ir, dėdamasis, jog verkia, ėmė jį valgyti.

Tuo metu, pažiūrėjusi bėgančio pieno, motina Yaśodā grįžo prie sviesto muštuvės ir pamatė, kad puodas, kuriame buvo laikomas sviestui skirtas jogurtas, sudaužytas. Neradusi vaiko, ji nutarė, kad puodą sudaužė Jis. „Gudruolis. Sukulė puodą ir pasislėpė, kad nenubausčiau“, — pamanė ji ir nusišypsojo. Visur apieškojusi, galų gale ji rado sūnelį ant apverstos didelės medinės pietos. Iš puodo, kuris buvo pririštas prie lubų, Jis kabino sviestą ir šėrė juo beždžionės. Kṛṣṇa išgąstingai dairėsi į šalis, suprasdama, kad elgiasi negerai. Išvydusi, ką išdarinėja jos sūnus, Yaśodā tylutėliai prisėlino Jam iš nugaros. Tačiau Kṛṣṇa tuoj pat pastebėjo ją su rykšte rankoje ir nieko nelaukęs šoko žemėn ir iš baimės nukūrė. Motina Yaśodā vaikėsi Jį po visus kampus, stengdamasi sučiupti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį — tą, prie kurio negali priartėti netgi Jį medituojantys didieji *yogai*. Taigi Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa — tas, kuris nepasiekiamas nei *yogams*, nei spekuliatyviems mąstytojams, apsireiškė motinai Yaśodai, didelei bhaktai, jos vaiku. Apkūniai, bet liauno liemens motinai Yaśodai buvo nelengva pagauti greitakojį berniuką. Tačiau ji stengėsi kiek įmanydama. Jos plaukai atsirišo, o juose išsegtos gėlės pabiro ant žemės. Nors ir nuvargo persekiotoja, tačiau galų gale pavijo savo neklauzadą sūnų ir sugriebė Jį. Sučiuptas Kṛṣṇa vos nulaikė ašaras. Trindamas kumšteliais akis, paryškintas juodais dažais, Jis žvelgė į palinkusią virš Jo motiną, ir Jo akys ėmė šokinėti iš baimės. Motina Yaśodā suprato, kad Kṛṣṇa nejuokais išsigando, ir jau ruošėsi Jį nuraminti.

Trokšdama savo vaikui gero labiau negu koks kitas žmogus, motina Yaśodā pamanė: „Jei vaikas labai bijos manęs, nežinia, kas gali Jam nutikti“. Yaśodā numetė rykštę ir nutarė, kad už bausmę verčiau suriš Jo rankas virve. Ji nežinojo, kad surišti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį neįmanoma. Motina Yaśodā manė, kad Kṛṣṇa — jos mažasis sūnelis, ir nė netarė, jog šis vaikas — tasai, kuris neturi jokių ribų. Nėra nei Jo išorės ar vidaus, nei pradžios ar galo. Jis — beribis ir visur esantis. Iš tiesų Jis yra visas kosminis pasaulis. Ir vis dėlto motinai Yaśodai Kṛṣṇa buvo jos vaikas. Nors Kṛṣṇa jutimais nepasiekiamas, ji stengėsi pririšti vaiką prie medinės pietos. Tačiau kai motina pabandė Jį supančioti, pamatė, kad virvė per trumpa — trūko poros colių. Yaśodā namuose suieškojo daugiau virvių, tačiau ir jų neužteko. Galiausiai ji suraišiojo visas virves, kokias tik rado namie, tačiau ir vėl pritrūko poros colių! Motina Yaśodā šypsojosi, ją apėmė didžiulė nuostaba. Kaipgi galėjo šitaip būti?

Bandydama surišti sūnų, motina Yaśodā baisiai nuvargo. Ją išpylė prakaitas, nuo galvos nusirito gėlių pynė. Matydamas sunkų motinos triūšą, Viešpats Kṛṣṇa iš užuojautos leidosi surišamas. Motinos Yaśodos namuose Kṛṣṇa atliko žmonių vaiko vaidmenį ir apreiškė Savo nuostabiausias pramogas. Suprantama, niekas negali valdyti Aukščiausiojo Dievo Asmens.

Tyras bhakta paklūsta Viešpaties lotoso pėdoms, o Viešpats gali jį apginti arba nubauti. Tačiau jam nevalia užmiršti, kad yra priklausomas. Savo ruožtu, atsiduodamas bhaktos globai, Viešpats jaučia transcendentinį malonumą. Tokį pavyzdį parodė Kṛṣṇa, pakludamas Savo motinai Yaśodai.

Kṛṣṇa — Aukščiausiasis, galintis dovanoti Savo bhaktoms bet kokį išsivadavimą, tačiau malonė, kuri teko motinai Yaśodai, nepasiekiamo nei Viešpačiui Brahmai, nei Viešpačiui Śivai, nei sėkmės deivei.

Aukščiausiojo Dievo Asmens, kuris žinomas kaip Yaśodos ir Nandos Mahārājos sūnus, nepavyks tobulai pažinti nei *yogams*, nei spekuliatyviems mąstytojams. Tačiau bhaktoms Jis lengvai pasiekiamas. *Yogai* ir spekuliatyvieji mąstytojai nesugeba suvokti, kad Jis yra aukščiausias visų malonumų šaltinis.

Surišusi sūnų, motina Yaśodā ėmė tvarkytis apie namus. O prie medinės piestos pririšto Kṛṣṇos žvilgsnis pakrypo į du netoliese augančius *arjunos* medžius. Didysis palaimos šaltinis, Viešpats Śrī Kṛṣṇa, pamanė: „Iš pradžių motina Yaśodā paliko Mane, neleidusi sočiai atsigerti pieno, todėl Aš sudaužiau jogurto puodynę, o po to sušėriau sviestą beždžionėms. Dabar ji pririšo Mane prie medinės piestos. Todėl iškrėsiu jai dar didesnę pokštą“. Ir Jis sumanė nuversti du didžiulius *arjunos* medžius.

Šie *arjunos* medžiai turi savo istoriją. Ankstesnįjį gyvenimą jie buvo žmonės, Kuveros sūnūs, vardu Nalakūvara ir Maṇigrīva. Laimė, jie Viešpačiui krito į akį. Didysis išminčius Nārada juos prakeikė, norėdamas suteikti didžiausią malonę — galimybę pamatyti Viešpatį Kṛṣṇą. Šis prakeikimas, kuris iš tiesų buvo malonė, teko jiems per užmaršumą, kurį paskatino apgirtimas. Ši istorija pasakojama kitame skyriuje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Motina Yaśodā suriša Viešpatį Kṛṣṇą“.

Nalakūvaros ir Maṇigrīvos išgelbėjimas

Čia pasakojama istorija apie tai, kaip palaimingu didžiojo išminčiaus Nārados noru Nalakūvara ir Maṇigrīva buvo prakeikti ir Kṛṣṇa juos išvadavo.

Du galingi pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigrīva buvo pusdievių išdininuko Kuveros — didžio Viešpaties Śivos pasekėjo — sūnūs. Viešpaties Śivos malone, Kuvera valdė pasakiškus materialius turtus. Turtuolių sūnūs dažnai palinksta į vyną ir moteris, ir Kuveros sūnūs nebuvo išimtis. Kartą, norėdami pasilinksminti, pusdieviai atėjo į Viešpaties Śivos sodą Kailāsos apylinkėse ant Mandākinī Gangos kranto. Kvepiančiame, pilname gėlių sode jie gėrė midų ir klausėsi malonaus gražių mergelių dainavimo. Ap-svaigę broliai įbrido į Ganga, nusėtą lotoso žiedų, ir išdykavo vandenyje su jaunomis mergelėmis tarsi drambliai su savo patelėmis.

Jiems vandenyje besismaginant, į tą vietą netyčia užklydo didysis išminčius Nārada. Jis pamatė, kad pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigrīva jau visiškai apgirto ir nebepažįsta jo. Jaunosios pusdievių draugės buvo už juos blaivesnės. Išvydusios didįjį išminčių Nārada, jos susigėdo savo nuogumo ir puolė rengtis. O apdėjusiems pusdievio Kuveros sūnums buvo nė motais, kad priešais juos stovėjo išminčius Nārada, ir jie neprisidengė savo nuogumo. Matydamas, kaip žemai krito girtuokliaudami Kuveros sūnūs,

Nārada panoro jiems gero ir prakeikė juos, tuo parodydamas savo nepriežastinę malonę.

Didysis išminčius nuoširdžiai gailėjosi Kuveros sūnų ir troško, kad jie liautųsi ieškoję džiaugsmų svaigaluose bei linksmybėse su jaunomis mergelėmis ir savo akimis išvystų Viešpatį Krišną. Jis nutarė prakeikti pusdievius. Pasak Nārados, potraukis materialiams malonumams kyla sustiprėjus aistros *gunos* poveikiui. Materialiame pasaulyje žmogų, gausiai apdovanoją materialiais turtais, paprastai traukia trys dalykai — svaigalai, lytiniai malonumai ir azartiniai žaidimai. Didžiudamiesi savo materialiais turtais, turtuoliai praranda bet kokią gailestingumą — stato skerdyklas ir žudo gyvulius. Jie mano esą nemirtingi. Pamišę gamtos dėsnius, šie neišmanėliai beprotiškai lepina savo kūną. Jie užmiršta, jog materialus kūnas — net ir toks tobulas, kaip pusdievių, — ilgainiui pavirsta pelenais. O kol žmogus gyvas, kad ir kokią patrauklų kūną jis turėtų, šiame kūne tėra išmatos, šlapimas ir įvairiausių kirmėlių knibždėlynas. Pavydėdami kitiems žmonėms ir skriausdami juos, materialistai negali suvokti svarbiausiojo gyvenimo tikslo, o jo nesuvokdami, kitą gyvenimą jie dažniausiai degraduoja ir patiria pragaro kančias. Laikydami save kūnais, šie paikuoliai nevengia įvairiausių nuodėmių ir net nesusimąsto, ar jų kūnas išties yra jų nuosavybė. Sako, kūnas yra to, kas jį maitina. Jei taip, tai kūnas priklauso ne pačiam žmogui, o šeiminkui, kuriam žmogus tarnauja. Vergvaldys reiškia teises į savo vergų kūnus, nes juos maitina. Kita vertus, kam priklauso kūnas — tėvui, davusiam sėklą, ar motinai, kuri išnešiojo vaiką savo iščiose?

Neišmanėliai įvairiai nusideda, nes materialų kūną klaidingai tapatina su siela. Tačiau pasistenkime suprasti, kam kūnas priklauso. Kvailys žudo gyvulius, kad pamaitintų savo kūną, tačiau nesusimąsto, kam priklauso jo kūnas — jam pačiam, jo tėvui, motinai ar seneliams iš motinos pusės. Kitąsyk tėvas išleidžia savo dukrą už vyro su sąlyga, kad išūnys dukters vaiką. Atsitinka ir taip, kad silpnesniojo kūnas atitenka stipresniam, tam, kuris priverčia jį tarnauti. Kartais vergo kūnas su visomis nuosavybės teisėmis yra parduodamas kitam šeiminkui. Galų gale gyvenimui pasibaigus kūną pasiima ugnis, ir jis virsta pelenais, arba yra išmetamas į gatvę, kur jį sudoroja šunys ir maitvanagai.

Kartais, norint išmaitinti kūną, daromos nuodėmės, tačiau, prieš darant tokias nuodėmes, reikia išsiaiškinti, kam šis kūnas priklauso. Kūnas gimsta iš materialios gamtos ir po tam tikro laiko joje ištirpsta. Taigi galima daryti išvadą, kad kūnas priklauso materialiai gamtai. Nemanykime, kad kūnas priklauso mums, — tai klaida. Tad kam gi žudyti — juk žudome stengdamiesi išsaugoti tai, kas mums vis tiek nepriklauso? Ar tam, kad išmaitintume kūną, būtina žudyti nekaltus gyvulius?

Kai žmogų apakina tuščias didžiavimasis turtais, jis nepaiso jokių doro vinių pamokymų — jam terūpi vynas, moterys ir gyvulių žudymas. Tai gi dažnai neturtingo žmogaus padėtis geresnė, nes vargingieji neišskiria savęs iš kitų. Paprastai vargšas nenori skaudinti kitų, nes savo kailiu yra patyręs skausmą. Todėl didysis išminčius Nārada, matydamas, kad pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigriva apakinti puikybės, nutarė pasiųsti juos ten, kur nebūtų jokių turtų.

Žmogus, įsivareš rakštį, to niekam nelinkės; jautrios širdies vargšas nelinkės kitam vargo. Turtuolis, kilęs iš vargšų, dažniausiai į gyvenimo pabaigą įkuria labdaringą įstaigą, kad padėtų kitiems beturčiams. Žodžiu, gailėstingas vargšas labiau atjaučia kitų vargus ir bėdas. Beturtis retai kada keliasi į puikybę, jį rečiau apakina aistros. Paprastai jis pasitenkina tuo, ką gauna per Viešpaties malonę.

Gyventi vargingai reiškia askezę. Tad Vedų kultūros *brāhmaṇos* paprastai stengiasi gyventi skurde, kad išvengtų tuščio didžiavimosi, kurį sukelia materialus turtas. Materialaus klestėjimo pagimdytas išdidumas — didelė kliūtis dvasinio išsivadavimo kelyje. Skurdžiui negresia nutukti, nes jis neturi galimybės be saiko valgyti. Tad ir jo jausmai neįaudrinti. O susitvardęs žmogus nelinkęs ir į prievartą.

Kitas neturto privalumas tas, kad šventas žmogus nesivaržo užsukti į vargšo namus, taigi vargšui prieinamas bendravimas su šventuoju. O turčius į savo namus įsileidžia ne kiekviena, tad šventajam kelias į jo namus uždaras. Pagal Vedų tradiciją, šventi žmonės tampa elgetomis, nes, prašydami išmaldos, jie gali pasibelsti į kiekvieno šeimos žmogaus duris. O žmonėms, kurie per šeimos rūpesčius dažniausiai užmiršta apie dvasinį tobulėjimą, bendravimas su šventais žmonėmis yra ypač naudingas. Bendraujant su šventuoju, vargšui atsiranda galimybė išsivaduoti. Ko verti tie žmonės, kurie didžiuojasi savo materialiais turtais ir skęsta puikybėje, jei negali bendrauti su šventaisiais ir Aukščiausiojo Dievo Asmens atsidavusiais pasekėjais?

Taigi didysis išminčius Nārada nutarė, kad jo pareiga — sukurti šiems pusdieviams tokias aplinkybes, kuriomis jie negalėtų tuščiai didžiuotis materialiais turtais. Jausdamas gailėstį, Nārada norėjo ištraukti juos iš nuodėmingo gyvenimo. Jie buvo patekę į tamsos *guṇos* valdžią, todėl nepajėgė valdyti jausmų ir tegalvojo apie lytinius džiaugsmus. Ištraukti juos iš tos pasibaisėtinos būklės buvo švento žmogaus, tokio, kaip Nārada, pareiga. Gyvuliai nesuvokia savo nuogumo. Tačiau Kuvera — jų tėvas buvo pusdievių izdininkas, svarbias pareigas einantis asmuo. O jo sūnūs elgėsi kaip tikri gyvuliai ir apgirtę tiek prarado atsakomybės jausmą, kad net nesuvokė, jog yra nuogi. Išauklėti žmonės turėtų dengti kūną žemiau juosmens.

Tai pamiršus, gresia nuopuolis. Tad Nārada nutarė, kad geriausia bausmė bus paversti juos nejudriomis gyvosiomis esybėmis — medžiais. Gamtos dėsniai neleidžia medžiams judėti. Nors medžių sąmonę temdo neišmanymo *guṇa*, jie negali niekam padaryti bloga. Didysis išminčius Nārada manė, jog paverstiems medžiais pusdieviams pravartu palikti atmintį, kad jie žinotų, už ką skirta šioji bausmė. Pakeitusi kūną, gyvoji būtybė dažniausiai užmiršta ankstesnįjį gyvenimą, tačiau ypatingais atvejais Viešpaties malone atmintis paliekama — kaip tai atsitiko Nalakūvarai bei Maṇigrīvai.

Taigi išminčius Nārada nusprendė, kad abu pusdieviai šimtą metų pusdievių laiku turės būti medžiais, o po šimto metų nepriežastine Aukščiausiojo Dievo Asmens malone jiems teks laimė savo akimis išvysti Patį Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Taip jie atgausią savo aukštą padėtį — vėl tapsią pusdieviais ir didžiais Viešpaties bhaktomis.

Tai pasakęs, didysis išminčius Nārada grįžo į savo buveinę Nārāyaṇāśramą, o pusdieviai virto medžiais dvyniais, vadinamais *arjuna*. Nepriežastine Nārados malone pusdieviai išaugo Nandos Mahārājos kieme ir gavo nepaprastą galimybę iš arti regėti Viešpatį Kṛṣṇą.

Mažasis Kṛṣṇa, nors buvo pririštas prie medinės piestos, iš lėto nurėpliojo prie medžių dvynių, kad įvykdytų Savo didžio bhaktos Nārados pranašystę. Viešpats Kṛṣṇa žinojo, kad Nārada — didis bhakta, o *arjunos* medžiai dvyniai, kurie stovėjo priešais Jį, — Kuveros sūnūs. „Atėjo laikas įvykdyti Mano didžio bhaktos Nārados žodžius“, — pamanė Jis ir žengė pro medžių tarpą. Pats Kṛṣṇa lengvai pralindo, tačiau didelė medinė piesta tarp medžių įstrigo. Tada Viešpats Kṛṣṇa įsirežęs stipriai truktelėjo piestą, prie kurios buvo pririštas, ir abu medžiai su visa lapija triokšėdami nuvirto žemėn. Iš nuvirtusių medžių iškilo dvi nepaprastos, švytinčios it liepsna būtybės. Joms pasirodžius, viskas aplink nušvito. Tyrosios būtybės prisitartino prie Viešpaties Kṛṣṇos, nusilenkė ir, išreikšdamos savo pagarbą, kreipėsi į Jį malda:

„Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu — pirminis Dievo Asmuo, visų mistinių jėgų valdovas. Mokyti *brāhmaṇos* puikiai žino, kad kosminis pasaulis, kurį mes matome, gimsta iš Tavo galių, kurios tai akivaizdžiai pasireiškia, tai būna neišreikštos. Tu — pirminė priežastis, suteikianti gyvosioms būtybėms gyvybę, kūną ir jutimus. Tu — amžinasis Dievas, Viešpats Viṣṇu, visa aprėpiantis, nemirtingas būties valdovas. Tu — pirmapradis šaltinis kosminio pasaulio, kuris juda valdomas trijų materialios gamtos *guṇų* — dorybės, aistros ir neišmanymo. Kaip Supersiela, Tu gyveni visų rūšių gyvosiose būtybėse ir žinai, kas dedasi jų kūnuose bei protuose. Todėl Tu — aukščiausias valdovas, kurio valioje visų gyvųjų būtybių poelgiai. Ir nors Tu įeini į visus materialios gamtos *guṇų* valdomus reiškinius, Tau Pačiam

šios suterštosios ypatybės nedaro jokios įtakos. Niekas negali suprasti Tavo transcendentinių ypatybių, būdamas materialios gamtos *gunų* valdžioje, o transcendentinės Tavo ypatybės egzistavo dar prieš pasaulio pradžia. Todėl Tave vadina Aukščiausiuoju Brahmanu, kurį amžinai šlovina Jo vidinės galios. Materialiame pasaulyje Tave galima pažinti tik per įvairias inkarnacijas. Nors Tu įgyji tam tikrus kūnus, jie nėra materialios kūrinijos dalis. Šie kūnai visada kupini transcendentinių galių — begalinio turto, jėgos, grožio, šlovės, išminties ir atsizadėjimo. Materialiame pasaulyje kūnas skiriasi nuo šeimininko, tačiau Tu apsireiški pirminiu dvasiniu kūnu, todėl šie skirtumai Tau negalioja. Tau nužengus, nepaprasti Tavo žygiai byloja apie tai, kad Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Niekas materialiam pasaulyje nepajėgia nuveikti tokių antžmogiškų darbų. Tu, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nužengei su visomis visiškoms ekspansijomis ir neši gyvosioms būtybėms gyvybę, mirtį bei išsivadavimą. Tu kiekvienam gali suteikti bet kurį palaiminimą. O Viešpatie! O laimės ir gėrio šaltini, su didžiausia pagarba lenkiamės Tau. Tu — visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ramybės versmė ir visų svarbiausias iš karaliaus Yadu giminės. O Viešpatie, mūsų tėvas pusdievis Kuvera — Tavo tarnas. Tavo tarnas ir didysis išminčius Nārada. Tai jų malone mes galime regėti Tave. Leisk mums nuolat su transcendentine meile Tau tarnauti, Tave šlovinti ir klausytis pasakojimų apie Tavo transcendentinius darbus. Te mūsų rankos ir kitos kūno dalys visad tarnauja Tau, te mūsų mintys nuolat krypsta į Tavo lotoso pėdas, o mūsų galvos tesilenkia visa aprėpiančiam Tavo Šviesybės visatos pavidalui“.

Kai pusdieviai Nalakūvara ir Maṇigrīva baigė melstis, mažasis Viešpats Kṛṣṇa, Gokulos šeimininkas bei valdovas, Yaśodos pririštas prie medinės pietos, nusišypsojo ir tarė: „Aš žinau, kad patyrėte nepriežastinę Mano didelio bhaktos — išminčiaus Nārados malonę. Jis išgelbėjo jus nuo pasibjaurėtino didžiavimosi dailia išvaizda ir nepaprastais turtais, kuriuos jūs gavote, gimę pusdievių šeimoje. Jeigu ne jis, jūs galėjote nusiristi į pragarą ir didžiai kentėti. Man žinoma, kaip viskas nutiko. Jis ne tik prakeikė jus, bet ir suteikė nuostabią galimybę jį pamatyti, — taigi jums nepaprastai pasisekė. Jeigu siela, netgi ir atsitiktinai, savo akimis pamato tokį didį ir šventą žmogų, kaip Nārada, — visada romų ir visiems gailestingą, — ji nedelsdama išsivaduoja iš sąlygoto gyvenimo. Tai tolygu patekti į ryškia saulės šviesą, kurioje niekas netemdo mūsų žvilgsnio. Taigi, Nalakūvara ir Maṇigrīva, dabar jūsų gyvenimas įgavo prasnę, nes patyrėte ekstatinę meilę Man. Daugiau jūs negimsite materialiam pasaulyje. O dabar grįžkite į tėvo buveinę dangaus planetoje, gyvenkite atsidavimo tarnystės dvasia, ir dar šį gyvenimą jūs patirsite išsivadavimą“.

Po to pusdieviai apėjo aplink Viešpatį daug kartų, daug syk Jam nusilenkė ir pasitraukė. O Viešpats liko vienas, pririštas prie piestos.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nalakūvaros ir Maṇigrīvos išgelbėjimas“.

Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis

Kai *arjunos* medžiai dvyniai nuvirto ant žemės su tokiu griausmu, kad, rodės, trenkė žaibas, į įvykio vietą nedelsdami subėgo visi Gokulos gyventojai, o su jais atskubėjo ir Nanda Mahārāja. Jie labai stebėjosi, jog nei iš šio, nei iš to nuvirto du medžiai milžinai. Gokulos gyventojai suko galvas, nesuprasdami, kaip tai paaiškinti. Pamatę prie medinės piestos Yaśodos virvėmis priraišiotą mažylį Kṛṣṇą, jie pamanė, kad tai būsiąs kurio nors demono darbas. Kas dar galėjęs tai padaryti? Ir jie didžiai susirūpino, kad mažajam Kṛṣṇai nuolat nutinka tokie keisti nuotyčiai. Taip vyresniesiems piemenims besvarstant, netoliese žaidę vaikai papasakojo, kad medžius nuvertė Kṛṣṇa, tempdamas paskui save medinę piestą, prie kurios buvo pririštas. „Kṛṣṇa tarp medžių pralindo, — aiškino jie, — o piestą ėmė ir ištrigo. Jis truktelėjo virvę, ir medžiai nuvirto. Iš nugriuvusių medžių pakilo dvi akinamai švytinčios būtybės ir ėmė su Juo kalbėtis“.

Dauguma piemenų nepatikėjo vaikų žodžiais. Jie negalėjo įsivaizduoti, jog tai apskritai įmanoma. Tačiau atsirado ir tokių, kurie patikėjo jais ir tarė Nandai Mahārājai: „Tavo sūnus — ne toks, kaip kiti vaikai. Galbūt tai Jo darbas“. Klausydamasis, kaip piemenys kalba apie nepaprastas sūnaus galias, Nanda Mahārāja šypsojosi. Jis priejo arčiau ir atrišo virvę, išlaisvindamas stebuklingąjį sūnų. Tada vyresniosios *gopės* tuoj pat paėmė

Kṛṣṇą ant rankų, nunešė į Jo namus ir, pliaukšėdamas delnais, gyrė nuostabius šio vaiko darbus. Kṛṣṇa kartu su jomis plojo delniukais, tarsi išties būtų paprastas berniukas. Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa visiškai pakluso *gopių* valiai ir it lėlė ėmė dainuoti ir šokti jų rankose.

Kartais motina Yaśodā prašydavo Kṛṣṇos atnešti jai medinį suolelį. Nors suolas būdavo per sunkus, tačiau Kṛṣṇa išigudrindavo jį atvilkti. Kitąsyk, kai garbindamas Nārāyaṇą tėvas prašydavo Kṛṣṇos atnešti medinius sandalus, Kṛṣṇa užsikeldavo juos ant galvos ir sunkiai nešdavo. Paprašytas pakelti daiktą, kuris būdavo per sunkus, Jis imdavo skėscioti rankomis. Kiekviena diena, kiekviena akimirka su Kṛṣṇa tėvams teikė didžiausią džiaugsmą. Viešpats apreiškė Vṛndāvanos gyventojams Savo vaikiškus darbus, norėdamas parodyti didiesiems išminčiams bei filosofams, ieškantiems Absoliučiosios Tiesos, kaip Aukščiausioji Absoliučioji Tiesa, Dievo Asmuo, paklūsta Savo tyrų bhaktų norams.

Kartą prie Nandos Mahārājos namų atėjo vaisių pardavėja. Išgirdęs jos garsų kvietimą: „Kas nori vaisių, ateikite čia!“, mažasis Kṛṣṇa suspaudė delniukuose saujelę grūdų ir nuskubėjo keisti juos į vaisius. Tais laikais prekyba vyko mainais, ir Kṛṣṇa, ko gero, matęs, kaip tėvai keičia vaisius ir kitas prekes, juos mėgdžijojo. Tačiau Jo delniukai buvo labai maži, ir Jis nemokėjo tvirtai jų sugniaužti, tad grūdai biro ant žemės. Vaisių pardavėja tai matė ir, Viešpaties grožio pakerėta, pridėjo Jam pilną glėbį vaisių, tepaėmusi kelis grūdelius, kurie liko delniukuose. O kai ji pažvelgė į savo pintinę, pintinė buvo pilna visokių brangenybių. Viešpats nešykšti jokių malonių. Duodami Viešpačiui ką nors, ne prarandame, o laimime milijoną kartų.

Sykį Viešpats Kṛṣṇa, *arjunos* medžių dvynių išgelbėtojas, žaidė su Balarāma ir kitais vaikais ant Yamunos kranto. Artėjo vidurdienis, ir Rohiṇī, Balarāmos motina, atėjo kviesti jų namo. Tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma taip įsitraukė į žaidimus su draugais, kad visiškai nenorėjo namo. Jie nekreipė dėmesio į prašymą ir žaidė Sau toliau. Negalėdama Jų prisikviesti, Rohiṇī grįžo namo ir išsiuntė motiną Yaśodā. Yaśodā taip mylėjo savo sūnų, kad vos išėjo Jo kviesti, jos krūtys pritvinko pieno. Ji garsiai šūktelėjo: „Mielas vaikelį, grįžk namo. Jau senų seniausiai pietų metas“. Ir pridūrė: „Brangusis Kṛṣṇa, mano mielas lotosaaki sūnau, atiek gerti mano pieno. Tu jau pažaidei ir tikriausiai esi labai alkanas. Turbūt pavargai taip ilgai bežaisdamas, mielas mano mažyli“. Paskui ji kreipėsi į Balarāmą: „Mielas vaike, šeimos puošmena, tučtuojau grįžk su jaunėliu Kṛṣṇa namo. Jūs žaidžiate nuo pat ryto ir, ko gero, visai nusilakstėte. Grįžkite pavalgyti. Tėtis Nandarāja laukia Jūsų. Jis alkanas, tad eikite namo, kad ir jis galėtų papietauti“.

Kai tik Kṛṣṇa ir Balarāma išgirdo, kad Nanda Mahārāja laukia jų nepradėdamas valgyti, tuoj pat suskubo namo. O žaidimo draugai ėmė skųstis: „Kṛṣṇa visada išeina pačiame žaidimo įkarštyje. Kitą kartą Jo neišleisime“.

Ir jie pagrasino daugiau su Juo nebežaisia. Kṛṣṇa išsigando ir, užuot ėjęs namo, vėl grįžo pas draugus. Tada motina Yaśodā išbarė vaikus ir tarė Kṛṣṇai: „Brangus Kṛṣṇa, Tu kaip gatvės vaikata! Ar neturi namų? Prašau grįžti! Pažvelk, kaip Tu išsimurzinai, žaisdamas nuo pat ankstyvo ryto! Eik namo — Tau reikia išsimaudyti. Be to, šiandien Tavo gimimo diena, ir Tu turi grįžti namo, kad išdalintum *brāhmaṇams* karves. Argi nematai, kaip dailiai papuošė mamos Tavo draugus? Ir Tave reikia nuprausti, gražiai aprengti ir padabinti papuošalais. Tad eik namo, išsimaudyk, pasipuošk, o tada vėl galėsi žaisti“.

Taip motina Yaśodā kvietė namo Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą — tuos, kuriems lenkiasi didieji pusdieviai Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva. Motinai Yaśodai Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma tebuvo jos vaikai.

Kai motinos Yaśodos sūnūs Kṛṣṇa ir Balarāma grįžo namo, ji švariai Juos išmaudė, aprengė ir išpuošė. Paskui sukvietė *brāhmaṇas* ir Kṛṣṇos gimimo dienos proga savo vaikų rankomis išdalino jiems daugybę karvių. Štai taip buvo švenčiama Kṛṣṇos gimimo diena.

Kartą, po Kṛṣṇos gimtadienio iškilnių, susirinko drauge vyresnieji pie-menys, kuriems vadovavo Nanda Mahārāja. Jie tarėsi, kaip padaryti galą nelaimėms, kurias Mahāvane kelia demonai. Susirinkime dalyvavo Nandos Mahārājos brolis Upananda. Jis garsėjo kaip mokytas ir patyręs žmogus ir linkėjo Kṛṣṇai bei Balarāmai gero. Upananda, kaip vienas iš vyresniųjų, kreipėsi į susirinkusius: „Brangūs bičiuliai! Mums reikia keltis į kitą vietą, nes į Gokulą kiekvieną dieną braunasi didžiuliai demonai ir drumsčia mūsų ramybę, o ypač jie taikosi nužudyti mūsų mažylius. Prisiminkime, kaip Pūtanā atėjo nugalaboti Kṛṣṇą. Tik per Viešpaties Hari malonę Jis ištrūko iš baisios raganos nagų. Po to Kṛṣṇą buvo nutvėręs demonas viesulas, kuris pakilo aukštai į padanges, ir tik Viešpaties Hari malone Kṛṣṇa liko gyvas ir sveikas, o demonas krito ant akmenų ir užsimušė. Visai neseniai berniukas žaidė tarp dviejų medžių tuo metu, kai jie grėsmingai nugriuvo, nors ir nesužeidė Jo. Viešpats Hari ir šįkart Jam padėjo. Įsivaizduokite, kokia būtų ištikus nelaimė, jeigu Jį ar kitą ten žaidusį vaiką būtų prispaudę virstantys medžiai! Tai turint galvoje, negalima nesutikti, jog gyventi čia darosi nebesaugu. Vykime kitur. Nuo įvairių nelaimių mus gelbėjo Viešpaties Hari malonė. Ir vis dėlto būkime atsargūs ir palikime Gokulą. Įsikurkime ten, kur niekas netrikdys mūsų ramaus gyvenimo. Aš manau, kad mums reikėtų keltis į Vṛndāvanos mišką, kuriame

daug šviežios žolės ir žaliuoja įvairūs augalai. Ten būtų puiki ganykla mūsų karvėms, o mes patys ir mūsų šeimos — *gopės* bei vaikai — gyventume ramybėje. Prie Vṛndāvanos stūkso nepaprasto grožio Govardhanos kalva, ten auga tanki žolė ir yra užtektinai pašaro gyvuliams, taigi pragyventume nesunkiai. Tad siūlyčiau nedelsiant vykti į tą puikią vietą, nes ilgiau gaišti neverta. Jei sutinkate, ruoškime vežimus, veskime karves ir kelionėn“.

Išklausę Upanandą, piemenys nedelsdami sutiko: „Greičiau ruoškimės kelionėn“. Po to visi sukrovė į vežimus namų turta bei įvairiausius rakančius ir pasirošė keliauti į Vṛndāvaną. Kaimo senukai, moterys ir vaikai buvo susodinti į vežimus, o lankais ir strėlėmis apsiginklavę vyrai pasiruošė lydėti vilkstinę. Karvės, jaučiai ir veršiukai bėgo priešais, ginkluoti vyrai apsupo kaimenes ir ėmė pūsti ragus bei trimitus. Vilkstinė triukšmingai pajudėjo Vṛndāvanos link.

Kas gali apsaugoti Vrajos mergelių grožį? Jos sėdėjo vežimuose, pasipuošusios brangiais *sāriais* ir pasidabinusios puikiais papuošalais. Kaip visada *gopės* ėmė dainuoti apie mažojo Kṛṣṇos žaidimus. Motinos Yaśodā ir Rohiṇi važiavo atskirais vežimais, o Kṛṣṇa ir Balarāma sėdėjo joms ant kelių. Pakeliui Rohiṇi ir Yaśodā kalbėjosi su savo vaikais, Kṛṣṇa ir Balarāma, ir laimingos spindėjo nepaprastu grožiu.

Šitaip vilkstinė pasiekė Vṛndāvaną, kur gyvenimas amžinas, kupinas ramybės ir laimės. Vežimai apsuko Vṛndāvaną ir išsirikiavo vienas paskui kitą. Pasigėrėję puikiu vaizdu — Govardhanos kalva, stūksančia ant Yamunos kranto, keliautojai pradėjo statyti būstus. Bendraamžiai laikėsi kartu, vaikai kalbėjosi su tėvais. Visi Vṛndāvanos gyventojai buvo labai laimingi.

Kṛṣṇai ir Balarāmai buvo patikėta ganyti veršelius. Svarbiausia piemenukams — saugoti mažiausiuosius iš jų. Ganyti veršelius berniukai mokomi nuo pat vaikystės. Kartu su kitais piemenukais Kṛṣṇa ir Balarāma gindavo veršelius į ganyklas ir žaisdavo su draugais. Ganydami veršelius, broliai kartais grodavo fleitomis, kartais spardė *āmalakī* ir *belo* vaisius kaip kamuolį arba šokdavo, skimbčiodami varpeliais, kurie buvo parišti Jiems ant kulkšnių. Kartais, apsigaubę antklodėmis, vaikai žaidė karves bei jaučius. Taip pramogavo Kṛṣṇa ir Balarāma. Broliai dažnai mėgdžiodavo jaučių ir karvių mykimą, žaidė „bulių kautynes“ ar klykavo tarsi paukščiai ir įvairūs gyvūnai. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma linksmiai leido Savo vaikystės dienas tarsi paprasti žemės vaikai.

Kartą, Kṛṣṇai ir Balarāmai bežaidžiant prie Yamunos, jos pakrantėje pasirodė veršeliu pasivertęs demonas Vatsāsura, ketindamas Juos nužudyti. Veršelio išvaizdos demonas tuoj pat įsimaisė tarp kitų veršelių. Tačiau Kṛṣṇa iškart jį pastebėjo ir tuojau pranešė Balarāmai, kad į kaimenę įsiveržė demonas. Abu broliai ėmė jį sekti ir prislinko arčiau. Tada Kṛṣṇa

griebė jį už užpakalinių kojų bei uodegos, smarkiai įsuko ir sviedė į medį. Demonas išleido paskutinį kvapą ir nuo medžio viršūnės negyvas nukrito žemėn. Visi Kŗṣṇos draugai puolė Jį sveikinti: „Šaunuolis, šaunuolis!“, o sužavėti pusdieviai iš dangaus pradėjo barstyti gėles. Taip Vŗndāvanos piemenukai — kūrimijos saugotojai Kŗṣṇa ir Balarāma — kiekvieną rytą gindavo į ganyklas veršelius ir džiaugėsi Savo vaikystės žaidimais.

Piemenukai kasdien eidavo prie Yamunos girdyti veršelių ir, pagirdę veršelius, dažnai patys numalšindavo troškulį. Kartą, atsigėrę Yamunos vandens, piemenukai susėdo ant kranto ir išvydo milžinišką it kalnas padarą, kuris buvo panašus į garnį. Jo snapas buvo tvirtas kaip žaibas. Pamatę nepaprastą būtybę, piemenukai išsigando. Paukštis vadinosi Bakāsura ir buvo Kamšos draugas. Netikėtai pasirodęs paupy, jis puolė prie Kŗṣṇos, pražiojo smailą aštrų snapą ir kaipmat Jį prarijo. Balarāma ir berniukai net žado neteko ir sustingo tarsi negyvi. Tačiau demonas Bakāsura, rydamas Kŗṣṇą, pajuto gerklėje smarkų perštintį skausmą. Tai degino ryški šviesa, kurią skleidė Kŗṣṇa. Demonas tuoj pat išspjovė Kŗṣṇą ir pabandė pergnybti Jį snapu. Bakāsura nežinojo, kad Kŗṣṇa buvo pirminis visatos kūrėjas — Viešpaties Brahmos tėvas, nors ir atliekantis Nandos Mahārājos sūnaus vaidmenį. Motinos Yaśodos vaikas, pusdievių džiaugšmas ir šventų žmonių globėjas, griebė milžiną garnį už snapo ir Savo draugų piemenukų akivaizdoje perplėšė jį pusiau tarsi kokią žolytę. Sužavėti šio regiono, rojaus planetų gyventojai iš dangaus pabėrė kvapiąsias *malli* gėles, o gėlių lietu lydėjo trimitų, būgnų ir kriauklių garsai.

Išvydę gėlių lietu ir išgirdę dangiškuosius garsus, vaikai labai nustebo. O kai pamatė Kŗṣṇą, piemenukai ir Balarāma taip apsidžiaugė, tarsi būtų atgavę savo gyvasties šaltinį. Jie vienas po kito glėbesčiavo ir spaudė prie krūtinės grįžusį Nandos sūnų. Po to suginė draugėn visus veršelius ir patraukė namo.

Sugrįžę vaikai papasakojo apie nuostabius Nandos sūnaus žygius, ir *gopės* bei piemenys nepaprastai džiūgavo. Jie ir taip mylėjo Kŗṣṇą, tačiau, išgirdę pasakojant apie Jo šlovingas pergales, pamilo Jį dar labiau. Prisiminę, kad mažylis Kŗṣṇa ištrūko iš mirties nasrų, jie žvelgė į Jo veidą su didele meile ir susižavėjimu. Piemenys turėjo daugybę rūpesčių, tačiau negalėjo atitraukti savo žvilgsnio nuo Kŗṣṇos. *Gopės* ir jų vyrai stebėjosi, kad įvairūs demonai, tiek kartų puolę Kŗṣṇą, patys žūdavo, o Jis visada likdavo gyvas ir sveikas. Kiek nuožmių demonų kėsinosi į Kŗṣṇą, norėdami Jį nužudyti, — kalbėjosi jie, — tačiau Hari malone niekas negalėjo Jam pakenkti. Demonai patys žūdavo it musės ugnyje. Čia jie prisiminė Gargamunio žodžius, kuris, gerai išmanydamas Vedas bei astrologiją, išpranašavo, kad daugybė demonų puls šį berniuką. Dabar jie ir patys įsitikino, jog viskas pildosi žodis žodin.

Vyresnieji piemenys bei pats Nanda Mahārāja dažnai kalbėdavosi apie stebuklingus Kṛṣṇos ir Balarāmos darbus ir taip įsitraukdavo į šias kalbas, jog pamiršdavo trejopas materialios būties kančias. Štai koks yra Kṛṣṇos sąmonės poveikis. Džiaugsmą, kurį patyrė Nanda Mahārāja prieš penkis tūkstančius metų, Kṛṣṇą išsąmoninusieji žmonės gali išgyventi ir dabar — tereikia jiems prabilti apie transcendentinius Kṛṣṇos bei Jo palydovų žaidimus.

Taip vyko džiaugsmingi Kṛṣṇos ir Balarāmos vaikystės žaidimai. Kṛṣṇa ir Balarāma vaizduodavo Viešpaties Rāmacandros beždžionės, nutiesusias per vandenyną tiltą, ir Hanumāną, kuris peršoko jūrą iki pat Ceilono. Kartu su draugais Jie mėgdžiodavo tuos žaidimus ir laimingai leido Savo vaikystę.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti vienuoliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demonų Vatsāsuros ir Bakāsuros mirtis“.

Demono Aghāsuros mirtis

Vieną ankstų rytą Viešpats panoro su Savo draugais piemenukais nueiti į mišką ir ten kartu papietauti. Pakilęs iš patalo, Jis tuoj papūtė buivolo ragą ir sukvietė draugus. Varydami veršelius, berniukai patraukė į mišką. Su Viešpačiu Kṛṣṇa ėjo tūkstančiai Jo draugų. Kiekvienas nešėsi lazda, fleitą, ragelį bei ryšulėlį su pietumis, ir kiekvieno kaimenėje buvo tūkstančiai veršelių. Iškylautojai atrodė labai linksmi ir laimingi. Kiekvienas žiūrėjo savo veršelių. Berniukai buvo išpuosti įvairiausiai aukso papuošalais ir išdaigaudami skynė miške gėles, lapus, rinko šakeles, povų plunksnas bei raudonąjį molį ir dabinosi kaip tik išmanė. Traukiant mišku, vienas iš berniukų juokais pavogė draugo pietų ryšulėlį ir perdavė kitam. Apvogtasis, pastebėjęs, jog nėra ryšulėlio su maistu, bandė jį atgauti, tačiau ryšulėlis nuskriejo pas kitą. Berniukai išdykavo, kaip išdykauja visi vaikai.

Kai Viešpats Kṛṣṇa atitrūkdavo nuo draugų, kad pasigrožėtų nuostabiu gamtos vaizdu, berniukai stengėsi Jį pavyti ir įnirtingai varžėsi, kas palies Jį pirmasis. Vienas sakė: „Aš pirmas pavysiu Kṛṣṇą“, o kitas prieštaravo: „Ne, tau nepavyks. Aš pirmasis pavysiu Kṛṣṇą“. Vieni vaikai grojo fleitomis ar pūtė ragelius iš buivolo rago, kiti linksmi vaikėsi povus ir mėgdžiojo gegutės kukavimą. Jie vaikėsi dangumi skrendančių paukščių šešėlius, stengdamiesi nenukrypti nuo jų, ėjo pas beždžiones ir tylomis tūpėsi greta, mėgdžiojo povų šokį, tampė už uodegų beždžiones, žaidė su jomis. Berniukai ropšdavosi paskui jas į medžius, o kai jos šaipydavosi ir rodydavo grimasas, atsilygindavo joms tuo pačiu. Ant Yamunos kranto jie žaidė

su varlėmis, ir kai išgašdintos varlės sušokdavo į vandenį, berniukai nerdavo iš paskos. Pamatę savo šešėlių, jie šokdavo iš vandens ir, stovėdami ant kranto, linksmai juokėsi bei vaipėsi. Vaikai bėgdavo prie tuščio šulinio ir garsiai šaukdavo į jį, o atsiliepus aidui kvatojo ir vadindavo jį bjauriais žodžiais.

Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo „Bhagavad-gītoje“ teigia, kad transcendentalistai, atsižvelgiant į jų lygį, pažįsta Jį kaip Brahmaną, kaip Paramātmą arba kaip Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Čia, patvirtindamas šį teiginį, Viešpats Kṛṣṇa, kurio kūno šviesa suteikia impersonalistams Brahmano patyrimą, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo teikia palaimą Savo bhaktoms. Tiems, kuriuos užbūrė išorinė Kṛṣṇos galia, *māyā*, Jis tėra nuostabus vaikas. Tačiau su Juo žaidusiems piemenukams Jis suteikė beribę transcendentinę palaimą. Aukščiausiojo Dievo Asmens draugystę berniukai pelnė tuo, kad kitados atliko daugybę dorybingų poelgių. Kas apsakys transcendentinę Vṛndāvanos gyventojų laimę? Jie savo akimis regėjo Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kurio neišvysta netgi daugelis didžiausias askezes atlikusių *yogū*, nors Jis glūdi visų širdyse. Šią mintį patvirtina ir „Brahma-saṁhitā“. Kṛṣṇos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, galima ieškoti Vedų ir Upaniṣadų puslapiuose, tačiau tas, kuriam nusišypso laimė bendrauti su bhaktomis, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį gali išvysti savo akimis. Per daugybę ankstesnių gyvenimų atlikusiems aibes dorybingų darbų piemenukams teko gyventi greta Kṛṣṇos ir žaisti su Juo kaip su draugu. Jie nesuprato, kad Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jie buvo artimi Kṛṣṇos draugai ir labai Jį mylėjo.

Kol Viešpats Kṛṣṇa mėgavosi vaikiškais Savo žaidimais su draugais, demonas Aghāsura iš pykčio netvėrė savo kailyje. Jam buvo nepakenčiama matyti, kaip Kṛṣṇa žaidžia, todėl jis apsiereiškė berniukams, norėdamas juos visus nužudyti. Aghāsura buvo toks pavojingas, kad jo prisibijojo netgi dangaus gyventojai. Nors dangaus gyventojai kasdien gėrė gyvenimą ilginantį nektarą, jie negalėjo atsikratyti baimės Aghāsurai ir vis galvojo: „Kada gi ateis tam demonui galas?“ Dangaus gyventojai gėrė nektarą, kad taptų nemirtingi, tačiau nelabai tikėjo savo nemirtingumu. Tuo tarpu Kṛṣṇos žaidimų draugai demonų visiškai nebijojo. Baimės jausmas jiems buvo svetimas. Bet kokios materialios pastangos apsisaugoti nuo mirties negali laiduoti žmogui visiško saugumo, bet tam, kuris įsisąmonino Kṛṣṇą, nemirtingumas yra garantuotas.

Demonas Aghāsura, kuris buvo jaunesnysis Pūtanos ir Bakāsuros brolis, pasirodė Kṛṣṇai ir Jo draugams. Jis manė: „Kṛṣṇa nužudė mano brolių ir seserį. Bet dabar aš sudorosiu Jį Patį, visus Jo draugužius ir veršius“. Kamšos pakurstytas, Aghāsura buvo nusiteikęs labai ryžtingai. Jam šovė mintis, kad jeigu brolio ir sesers atminimui Jis paauskos grūdų ir vandens

bei nudobs Kṛṣṇą ir piemenukus, Vṛndāvanos gyventojai išmirs savaime. Juk vaikai šeimos žmonėms yra jų gyvenimo prasmė. Tad vaikams numirus, iš meilės jiems mirs ir tėvai.

Taigi, nutaręs numarinti visus Vṛndāvanos gyventojus, Aghāsura pasitelkė *yogų siddhi*, kuri vadinasi *mahimā*. Jis ėmė didėti. Demonai dažniausia labai gerai valdo beveik visas mistines jėgas. Vienas *yogos* pasiekimų yra *mahima-siddhi*, kuri leidžia kiek nori padidėti. Demonas Aghāsura išėjo per aštuonias mylias ir pasivertė storiausiu slibinu. Įgijęs tokį nepaprastą kūną, jis įsitaisė ant kelio ir išžiojo savo į kalnų ola panašią ryklę, ketindamas vienu ypu praryti visus berniukus kartu su Kṛṣṇą ir Balarāmą.

Dideliu storu slibinu pasivertęs demonas išsižiojo taip plačiai, kad jo apatinė žiauna rėmė žemę, o viršutinė siekė debesis. Jo žabtai atrodė tarsi milžiniška, bedugnė kalnų ola, dantys — tarsi viršukalnės. Jo liežuvis buvo platus kaip vieškelis, o kvėpavimas — lyg uragano siausmas. Demono akys spindėjo įniršiu. Iš pradžių berniukai demoną palaikė stovyla, tačiau geriau išsižiūrėję suprato, kad ant kelio tįsantis milžiniškas išsižiojęs slibinas, ko gero, yra tikras. Berniukai ėmė šnekėtis: „Turbūt šitas šliužas įsitaisė čia ant kelio, kad mus prarytų. Aure, juk tai didžiulis slibinas. Jis guli pražiodęs nasrus ir ketina visus mus suėsti!“

Vienas berniukų tarė: „Taip, tavo tiesa. Viršutinė šio žvėries žiauna panaši į saulės spindesį, o apatinė — į saulės nurausvintą žemės lopą. Brangūs bičiuliai, pažvelkite į kairįjį ir dešinįjį žvėries nasrų šoną — Jo nasrai tarsi milžiniška kalnų ola, kurios viršaus net žvilgsnis nesiekia, o žandikaulis styro tarsi kalnų viršūnė. Tasai ilgas vieškelis, matyt, bus žvėries liežuvis, o tamsi ola — ryklė. Kai žvėris kvėpuoja, iš jo nasrų uraganu veržiasi karštas vėjas, kuris neša bjaurų žuvimi trenkiantį jo vidurių dvoką“.

Berniukai ėmė tartis: „Jeigu mes sykiu sueitume į to milžino slibino nasrus, visų mūsų praryti jis nepajėgtų! O jei mus ir prarytų, tai Kṛṣṇos jis tikrai nepraris. Kṛṣṇa tuoj pat jį užmuš, kaip užmušė Bakāsura“. Tarę šiuos žodžius, berniukai pažvelgė į dailų it lotoso žiedas Kṛṣṇos veidą ir ėmė šypsotis bei ploti. Jie patraukė tiesiai į milžino slibino ryklę.

Tuo tarpu Kṛṣṇa, visų širdyse glūdinti Supersiela, puikiai suprato, kad didžiulis sustingęs it stovyla siaubūnas yra demonas. Kol Jis svarstė, kaip išgelbėti nuo pražūties Savo artimiausius draugus, berniukai su veršeliais bei karvėmis įėjo į slibino nasrus. Tik Kṛṣṇa delsė. Demonas laukė Kṛṣṇos ir galvojo: „Visi jau mano gerklėj, vienas Kṛṣṇa — mano brolių ir seserų žudikas kažin ko delsia“.

Kṛṣṇa saugo mus visus. Tačiau kai Kṛṣṇa pamatė, kad greta neliko draugų ir kad jie atsidūrė milžino slibino pilve, Jo giedra nuotaika šiek tiek apniuko, bet neilgam. Kṛṣṇa net Pats negalėjo atsistebėti, kaip stebuklingai veikia išorinė galia. Jis ėmė svarstyti, kaip nudobus demoną ir išgelbėjus

berniukus ir veršelius. Tačiau iš tiesų Jam nebuvo ko rūpintis. Kiek pasvarstęs, galų gale ir Jis įžengė į demono nasrus. Kai Kṛṣṇa išnyko jo nasruose, debesyse pasislėpę pusdieviai, kurie susirinko pasižiūrėti linksmo nuotykių, susijaudinę sušuko: „Vaje, vaje!“ O tuo metu Aghāsuros draugai, ryjantys mėsą ir geriantys kraują, pajutę, kad Kṛṣṇa atsidūrė demono nasruose, netvėrė iš džiaugsmo. O visų labiausiai džiaugėsi Kaṁsa.

Demonas jau taikėsi praryti Kṛṣṇą ir Jo bičiulius, bet Kṛṣṇa, išgirdęs pusdievių dejonas: „Vaje, vaje“, jau nieko nebelaukė ir ėmė didėti demono gerklėje. Nors demono kūnas buvo ir milžiniškas, didėdamas Kṛṣṇa ėmė jį dusinti. Didelės jo akys ėmė siaubingai vartytis, ir netrukus demonas užduso. Jo gyvybės oras, nerasdamas pro kur ištrūkti, išsiveržė pro viršutinę kaukolės angą. Taip jis ir išleido kvapą. Kai demonas krito negyvas, Kṛṣṇa pažvelgė į berniukus bei veršelius — transcendentinis Jo žvilgsnis gražino jiems sąmonę, ir visi jie išėjo iš demono ryklės. Kol Kṛṣṇa buvo Aghāsuros nasruose, iš demono kūno išskriejo siela, ir jos akinamas švytėjimas viską nutvieskė aplink. Siela pakibo ore ir lūkuriavo, kol pasirodys Kṛṣṇa su Savo draugais bei veršeliais. Kai jie išėjo iš demono ryklės, pusdieviai pamatė, kaip žėruojanti šviesa įsiliejo į Kṛṣṇos kūną.

Džiaugsmo pagauti pusdieviai apibėrė Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, gėlėmis — taip jie reiškė savo pagarbą Viešpačiui. Rojus gyventojai iš džiaugsmo šoko, o Gandharvalokos gyventojai kalbėjo maldas. Linksmai sutratėjo būgnai, *brāhmaṇos* deklamavo Vedų himnus, o Viešpaties bhaktos šaukė: „*Jaya! Jaya!*“ Tebūna pašlovintas Aukščiausiasis Dievo Asmuo!“

Viešpats Brahmā, išgirdęs šiuos džiaugsmingus garsus, kurie sklido po visas aukštesniausias planetas, nužengė iš aukštybių sužinoti, kas nutiko. Jis pamatė negyva demoną ir, pagalvojęs apie nepaprastus, šlovingus Dievo Asmens darbus, suglumo. Milžiniški pražiodyti demono nasrai dar ilgai styrojo, kol pamažu sudžiūvo ir tapo piemenukų linksmų išdaigų vieta.

Aghāsura buvo nugalėtas, kai Kṛṣṇai ir Jo draugams nebuvo sukakę nė penkeri metai. Vaikus iki penkerių metų vadina *kaumāromis*. Nuo penkerių iki dešimties — *pauganḍomis*, o nuo dešimties iki penkiolikos metų — *kaiśoromis*. Vyresni negu penkiolikos metų berniukai laikomi jaunuoliais. Taigi vienerius metus Vrajos kaime apie nutikimą su demonu Aghāsura niekas neužsiminė. Tačiau kai berniukams sukako šešeri, jie susižavėję papasakojo tėvams apie Aghāsuros mirtį. Šio tylėjimo priežastis bus atskleista kitame skyriuje.

Šri Kṛṣṇai, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, kuris yra daug galingesnis už tokius pusdievius, kaip Viešpats Brahmā, visai nesunku suteikti kam nors galimybę susiliesti su amžinuoju Jo kūnu. Ją gavo ir Aghāsura. Aghāsura neabejotinai buvo didžiausias nusidėjėlis, tad nuodėmingai

gyvajai būtybei įsilieti į Absoliučios Tiesos būtį neįmanoma. Tačiau šiuo ypatingu atveju Kṛṣṇa Pats įėjo į Aghāsuros kūną, todėl demonas visiškai apsilavė nuo nuodėmių naštos. Žmonėms, kurie nuolatos medituoja amžinąjį Viešpatį Dievybės pavidalu arba prisimena Jo paveikslą, patiria malonę pasiekti transcendentinį tikslą — patekti į Dievo karalystę ir bendrauti su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Tad mes tegalime įsivaizduoti, kokia neregėta laimė teko tokiam nusidėjėliui, kaip Aghāsura, kad į jo kūną įėjo Patsai Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa. Didieji išminčiai, medituojantys *yogai* bei bhaktos saugo Dievo paveikslą savo širdyse arba mato Jį Dievybės pavidalu šventyklose. Taip jie atsikrato visų materijos nešvarybių ir mirus kūnui keliauja į Dievo karalystę. Tokiam tobulumui pasiekti tereikia mintyse saugoti Viešpaties paveikslą. Tačiau šiuo atveju Aukščiausiasis Dievo Asmuo Pats įėjo į demono kūną. Todėl Aghāsuros padėtis aukštesnė negu paprastų bhaktų ar didžiausių *yogu*.

Mahārāja Parikṣitas klausėsi pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus (Kṛṣṇa išgelbėjo Mahārājos Parikṣito gyvybę, jam dar esant motinos įščiose) su vis didesniu susidomėjimu ir ėmė klausinėti išminčių Śukadevą Gosvāmį, kuris pasakojo karaliui „Śrīmad-Bhāgavatam“.

Išgirdęs, kad apie demono Aghāsuros mirtį niekas neužsiminė ištisis metus, kol berniukams nesukako *paugančios* amžius, karalius Parikṣitas kiek nustebo. Mahārāja Parikṣitas labai norėjo apie tai kuo daugiau sužinoti, nes buvo tikras, kad šį tylėjimą galima paaiškinti tik įvairių Kṛṣṇos galių veikimu.

Kṣatriyos, valdančioji visuomenės dalis, yra užsiėmę politiniais reikalais, todėl klausytis pasakojimų apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus neturi kada. Klausydamasis jų, Mahārāja Parikṣitas buvo labai laimingas, nes jam pasakojo Śukadeva Gosvāmis — didžiausias „Śrīmad-Bhāgavatam“ žinovas. Mahārājos Parikṣito klausimų paskatintas, Śukadeva Gosvāmis tęsė pasakojimą apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus, Jo pavidalą, savybes, šlovę ir apie viską, kas su Juo susiję.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvyliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demono Aghāsuros mirtis“.

Brahmā pavagia berniukus ir veršelius

Mahārājos Parikṣito klausimas, kodėl piemenukai prašneko apie Aghāsuros mirtį tik po metų, labai įkvėpė Śukadevą Gosvāmį. Ir jis šitaip paaiškino vaikų tylėjimą: „Brangusis karaliau, tavo smalsumas dar labiau pagyvina pokalbius apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus“.

Pasakyta, jog visas savo mintis, jėgas, kalbos bei klausos dovaną ir pan. bhaktos skiria pasakojimų apie Kṛṣṇą klausymuisi ir kalboms apie Jį. Tai yra Kṛṣṇos sąmonė. Dėmesingai klausančiam apie Kṛṣṇą bei šlovinančiam Jį tai niekad nepagrysta. Kṛṣṇos tema niekada neblėsta. Transcendentiniai dalykai tuo ir reikšmingi, tuo jie skiriasi nuo materialiuju. Kas materialu, tas greitai apkarsta. Žmogus negali ilgai klausytis tų pačių kalbų, jis turi keisti pokalbio temą. O transcendentinės temos vadinamos *nitya-Navanavāyamāna*. Tai reiškia, jog Viešpaties šlovinimas ir pasakojimai apie Jį ne tik nenuvargina, bet įkvėpia naujų jėgų, ir jų norisi klausytis vis daugiau.

Paaikškinti visus slaptinius ir sunkiai suvokiamus dalykus nuoširdžiam ir smalsiam mokiniui yra dvasinio mokytojo pareiga. Taigi Śukadeva Gosvāmī pradėjo aiškinti, kodėl visus metus buvo tylima apie Aghāsuros galą. Śukadeva Gosvāmī pasakė karaliui: „Aš atskleisiu tau šią paslaptį. Idėmiai klausyk“. Nugalbijęs Aghāsūrą ir iš jo nasrų ištraukęs draugus,

Viešpats Kṛṣṇa atvedė juos ant Yamunos kranto ir tarė: „Brangieji bičiuliai, pažvelkite, kokia graži vieta. Kaip gera čia būtų papietauti ir pažaisti ant minkšto, smėlėto Yamunos kranto. Pažvelkite, kaip nuostabiai vėjuje linguoja lotosai — visur tvyro jų aromatas. Paukštelių ulbėjimas, povų klyksmas, medžių lapų šlamesys susilieja, ir tie garsai tarsi aidas kartoja vienas kitą, dar labiau paryškindami nuostabaus miško grožį. Papietaukime čia, nes jau vėlu, ir visi labai išalkome. Veršeliai tesigano greta ir geria Yamunos vandenį. Kol mes valgysime, veršeliai galės sau pešti aplink augančią minkštą žolę“.

Kṛṣṇos pasiūlymas berniukus labai nudžiugino. „Na, žinoma, sėskime pietauti“, — tarė jie, paleidę veršelius ganytis minkštoje žolėje. Susėdę ant žemės aplink Kṛṣṇą, vaikai išsitraukė iš namų atsineštus ryšulėlius. Viešpats Śrī Kṛṣṇa sėdėjo rato viduryje, ir visų berniukų veidai buvo nukreipti į Jį. Jie valgė ir džiaugėsi, galėdami nuolat matyti Viešpatį. Kṛṣṇa buvo it lotoso žiedo vidurys, o ratu aplink Jį susėdę berniukai — tarsi žiedlapiai. Priskynę gėlių, pasirinkę lapų bei medžių žievės ir pakloję visa tai po maisto krepšeliais, drauge su Kṛṣṇa jie pradėjo valgyti. Bevalgant atsisleidė kiekvieno berniuko ryšys su Kṛṣṇa. Jie džiaugėsi būdami kartu ir juokavo. Užsikišęs fleitą už juostos, o ragelį bei lazda pasikabinęs prie kairiojo šono, Viešpats Kṛṣṇa su draugais gardžiai valgė. Kairėje rankoje Jis laikė pagamintą iš jogurto, sviesto bei ryžių skanėstą ir vaisių salotų gabalėlius, kurie matėsi pro Jo į gėlės žiedlapius panašius pirštus. Aukščiausiasis Dievo Asmuo — didžiųjų aukojimų tikslas, juokėsi ir pokštavo, vaišindamasis su Savo bičiuliais Vṛndāvanoje. Šį vaizdą iš dangaus stebėjo pusdieviai. O berniukai Aukščiausiojo Dievo Asmens draugijoje juto transcendentinę palaimą.

Tuo metu netoliese besiganantys veršeliai, šviežios žolės viliojami, paaukė tankaus miško link ir pagaliau dingo berniukams iš akių. Nebematydami veršelių, vaikai išsigandę ėmė šaukti: „Kṛṣṇa!“

Kṛṣṇa sunaikina įkūnytąją baimę. Visi bijo įkūnytąsios baimės, bet Kṛṣṇa jai pačiai varo baimę. Tereikėjo berniukams sušukti „Kṛṣṇa!“, ir baimės kaip nebūta. Kṛṣṇa labai mylėjo savo draugus ir nenorėjo, kad jie pultų ieškoti veršelių, nepabaigę valgyti. Todėl Jis pasakė: „Mieli bičiuliai, aš nenoriu, kad nutrūktų mūsų smagios vaisės. Valgykite toliau. Aš Pats eisiu paieškoti veršelių“. Viešpats Kṛṣṇa tuoj pat išėjo ieškoti veršelių. Jis naršė po olas ir krūmus, po kalnų tarpeklius bei miškus, tačiau niekur jų nerado.

Kai pusdieviai su didžia nuostaba sekė, kaip Kṛṣṇa nugalabijo Aghāsūrą, šio reginio pasižiūrėti atvyko ir Brahmā, pusdievis, gimęs lotoso žiedė, kuris išaugo iš Višņu bambos. Jis negalėjo atsistebėti, kaip toks mažas

berniukas Kṛṣṇa gali daryti tokius stebuklus. Brahmā žinojo, kad mažasis piemenukas — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tačiau, norėdamas išvysti dar šlovingesnių Viešpaties darbų, pavogė veršelius bei piemenukus ir paslėpė juos. Viešpats Kṛṣṇa, kad ir stengėsi, niekur negalėjo rasti veršelių. Maža to, kažkur dingo ir draugai, su kuriais Jis smagiai pietavo Yamunos pakrantėje. Lyginant su mažuoju piemenuku — Viešpačiu Kṛṣṇa, Brahmā buvo tikras milžinas, tačiau kadangi Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jis tuojau suprato, kad veršelius ir berniukus pavogė Brahmā. Kṛṣṇa pagalvojo: „Brahmā paslėpė berniukus ir veršelius. Kaip Aš be jų grįšiu į Vṛndāvaną? Jų motinos neras sau vietos!“

Norėdamas, kad Jo bičiulių motinos neliūdėtų, o Brahmā įsitikintų Jo, Dievo Asmens, viršenybe, Kṛṣṇa išsiplėtė ir sukūrė piemenukų bei veršelių ekspansijas. Vedose pasakyta, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išplėsdamas Savąją galią, sukuria daugybę gyvųjų būtybių. Taigi sukurti piemenukų bei veršelių ekspansijas Jam nebuvo jokio vargo. Nors visų berniukų veido bruožai bei kūno sudėjimas skyrėsi ir nors kiekvienas buvo kitaip apsirengęs ir savaip pasipuošęs, Viešpaties sukurtosios ekspansijos tiksliai atkartoję jų išvaizdą, elgseną ir jiems būdingus poelgius. Visų mūsų skoniai skiriasi; kiekvienas žmogus — individuali siela, tad pasižymi jam vienam būdingais poelgiais bei elgsena. Tačiau Kṛṣṇa sukūrė tiksliai visų berniukų ekspansijas. Jis tapo veršeliais, kurie irgi buvo nevienodo dydžio, spalvos, būdo ir kt. Tai buvo įmanoma todėl, kad viskas yra Kṛṣṇos galios ekspansija arba tęsinys. „Višņu Purāṇoje“ pasakyta: *parasya brahmanah saktih*. Visa tai, ką mes matome kosminiame pasaulyje, kad ir kas tai būtų — materija ar gyvųjų būtybių darbai, tėra Viešpaties galių ekspansija, kaip kad karštis bei šviesa tėra įvairūs ugnies pasireiškimai.

Sukūręs berniukų bei veršelių su jiems būdingais bruožais ekspansijas ir Savo ekspansijų apsuptas, Kṛṣṇa įžengė į Vṛndāvaną. Apie tai, kas nutiko, kaimo gyventojai nieko nežinojo. Atėję į Vṛndāvanos kaimą, veršeliai suėjo į tvartus, o berniukai grįžo namo, pas savo mamas.

Berniukams dar neįžengus į kaimą, jų mamos išgirdo fleitos garsus ir išbėgo iš namų jų pasitikti bei apkabinti. Iš meilės vaikams pienas tekėjo iš jų krūtų ir jos čia pat ėmė maitinti savo sūnus. Tačiau iš tiesų jos maitino ne savo sūnus, o Aukščiausiajį Dievo Asmenį, sukūrusį jų ekspansijas. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo suteikė Vṛndāvanos motinoms dar vieną progą pagirdyti Jį savo pienu. Taigi Viešpats Kṛṣṇa leidosi maitinamas ne tik Yaśodai — šį kartą Jis leido tai padaryti ir visoms vyresnėms *gopėms*.

Berniukai elgėsi su savo mamom kaip visada, o mamos vakare, kaip įprasta, išmaudė savo vaikus, papuošė *tilaka*, uždėjo papuošalus ir paval-

gydino. Iš ganyklų sugrižusios karvės irgi ėmė šauktis savo veršelių. Veršeliai tuoj pat atbindzeno pas savo motinas, ir šios ėmė juos laižyti. Tai gi *gopių* ir karvių santykiai su vaikais nepasikeitė, nors iš tikrųjų pas jas grįžo ne jų vaikai. Karvių meilė savo veršeliams ir vyresniųjų *gopių* meilė savo vaikams kažkodėl netgi sustiprėjo. Tai įvyko savaime, nors nei veršeliai, nei berniukai nebuvo tikrieji jų vaikai. Karvės ir vyresniosios Vṛndāvanos *gopės* Kṛṣṇą mylėjo labiau už savo vaikus, tačiau dabar jos pamilo savo vaikus kaip Patį Kṛṣṇą. Visus metus Kṛṣṇa išbuvo veršelių bei vaikų pavidalu ir leido dienas ganyklose.

„Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad Kṛṣṇos ekspansija Supersiela glūdi visų širdyse. Šiuo atveju Kṛṣṇa irgi išsiskleidė, bet ne Supersielos, o piemenukų bei veršelių pavidalu, ir tai truko visus metus.

Kartą, beganydami miške veršelius, Kṛṣṇa ir Balarāma išvydo ant Govardhanos kalvos viršūnės pešančias žolę kelias karves. Nuo kalvos gerai matėsi slėnis, į kurį berniukai atginė veršelius. Išvydusios veršelius, karvės staiga puolė bėgti prie jų. Jos bėgo nuo kalno tokiais šuoliais, kad užpakalinės kanopos ore kliudė priekines. Karvės netvėrė meile savo veršeliams ir jų visiškai negąsdino nelygus takelis, vingiuojantis nuo Govardhanos į ganyklą. Karvės šuoliavo artyn pakeltomis uodegomis, pilnais tešmenimis pieno. Iš begalinės motiniškos meilės veršeliams, nors jie buvo ir ne jų, karvėms bebėgant nuo kalno, iš jų tešmenų ant žemės tekėjo pienas. Jos turėjo savo veršelius, be to, šie, prie Govardhanos kalno besiganantieji, buvo vyresni, tad tarsai ir neturėjo žįsti tešmens — pakaktų žolės. Tačiau atskubėjusios karvės puolė juos laižyti, ir veršiukai ėmė žįsti jų piena. Buvo akivaizdu, jog karves ir veršiukus sieja labai stiprus meilės jausmas.

Piemenys lekiančias nuo Govardhanos kalvos karves bandė sustabdyti. Suaugusias karves gano vyrai, o veršelius — vaikai. Stengiamasi kiek įmanoma veršelius atskirti nuo karvių, kad šie neišžįstų viso pieno. Taigi vyrai, ant Govardhanos viršūnės ganę karves, bandė jas sulaikyti, deja, jiems tai nepavyko. Suiržę dėl nesėkmės, degdami iš gėdos ir pykčio, jie nusileido į pakalnę, tačiau išvydę, kaip jų vaikai rūpinasi veršiukais, jie ūmai pajuto didžiulę meilę jiems. Tai buvo nuostabu. Nors vyrai nusileido pakalnėn nusivylę, suiržę ir pikti, tereikėjo išvysti savo vaikus, ir jų širdys, užplūdus begaliniam švelnumo jausmui, atlyžo. Pyktį, nepasitenkinimą ir liūdesį kaip ranka nuėmė. Jie negalėjo sutramdyti savo tėviškos meilės vaikams, kėlė juos ant rankų, mylavo, neapsakomai džiaugdamiesi sutikę juos bučiavo, uodė vaikų plaukus. Pamylavę vaikus, piemenys vėl nuginė karves į Govardhanos kalną. Pakeliui jie galvojo apie savo vaikus, ir meilės ašaros ritosi iš jų akių.

Matydamas, kaip karštai karvės myli veršelius, o piemenys — savo vai-

kus, nors tiek meilės ir rūpesčio nei vaikams, nei veršeliams nereikėjo, Balarāma nusistebėjo ir susimąstė, ką reikštų toks nepaprastai stiprus jausmas. Jam buvo keista, kad Vīndāvanos gyventojai savo vaikus pamilo taip stipriai, kaip anksčiau Krišną temylėjo. Ypatingai švelnios veršeliams buvo ir karvės — tiek švelnumo jos rodė tik Krišnai. Pagalvojęs Balarāma nutarė, kad tokia nepaprastame meilės protrūkyje slepiasi kažkokia paslaptis — tai galėjo būti pusdievių arba kokio galingo žmogaus darbas. Kaipgi kitaip paaiškinti tokią neįtikėtiną permainą? Jis nutarė, kad paslaptingošios permamos priežastis bus Krišna, kurį Balarāma laikė Dievo Asmeniu ir garbino. Jis pagalvojo: „Visa tai padarė Krišna, ir net Aš bejėgis prieš Jo mistinę galią“. Balarāma suvokė, jog berniukai ir veršeliai — tai Krišnos ekspansijos.

Balarāma paprašė Krišnos paaiškinti, kas gi čia iš tikrųjų vyksta. Jis paklausė: „Brangusis Krišna, iš pradžių Aš maniau, kad karvės, veršeliai ir piemenukai — tai arba didieji išminčiai ir šventieji, arba pusdieviai, tačiau dabar man aišku, kad jie — Tavo ekspansijos. Jie — tai Tu. Tu Pats — berniukai, veršeliai ir karvės. Kuo tai paaiškinti? Kur dingo kiti veršeliai, karvės ir berniukai? Ir kodėl Tu išsiplėtei ir tapai karvėmis, veršeliais ir berniukais? Būk geras ir pasakyk Man, kodėl taip padarei“. Krišna trumpai apsakė Balarāmai, kaip Brahmā pavogė veršelius bei vaikus ir kaip Jis, norėdamas nuslėpti nuo žmonių, jog tikrieji veršeliai, karvės ir berniukai dingo, išsiplėtė sukurdamas jų ekspansijas.

Krišnai su Balarāma besikalbant, sugrįžo Brahmā. Jo gyvenimo trukmės požiūriu po vagystės teprabėgo akimirka. Kiek trunka Viešpaties Brahmos gyvenimas, mums pasakojama „Bhagavad-gītoje“: tūkstantis ciklų iš keturių epochų, arba keturi milijonai trys šimtai tūkstančių metų, padauginti iš tūkstančio, sudaro dvylika Brahmos valandų. Taigi viena Brahmos akimirka lygi saulės metams. Brahmā sugrįžo po akimirkos (Brahmos laiku) pasidžiaugti pokštu, kurį iškrėtė pavogęs berniukus bei veršelius. Tačiau jį kaustė baimė, kadangi jis žinojo, jog žaidžia su ugnimi. Pavogęs veršelius ir berniukus, jis iškrėtė išdaigą Krišnai — savo Viešpačiui. Brahmai buvo labai neramu, tad jis nedelsė ir po akimirkos (skaičiuojant jo laiku) grįžo. Sugrįžęs Brahmā pamatė, kad berniukai, veršeliai bei karvės žaidžia su Krišna kaip žaidę, nors jis buvo įsitikinęs, kad pasitelkęs mistines jėgas juos pasiėmė ir užmigdė. Brahmā susimąstė: „Aš pavogiau berniukus, veršelius bei karves ir žinau, kad jie tebemiega. Kaipgi galėjo atsitikti, kad tie patys berniukai, karvės ir veršeliai žaidžia su Krišna? Nejaugi mano mistinė galia jų nė kiek nepaveikė? Nejaugi per tą laiką — ištisus metus — jie žaidė su Krišna?“ Brahmā stengėsi suprasti, kas jie ir kodėl jo mistinė jėga jų neveikia, tačiau niekaip neįstengė. Žodžiu, Brahmā užbūrė jo paties mistinę jėga. Jos veikimas buvo tarsi sniego spindesys tamsoje arba

jonvabalio švieselė dieną. Naktį jonvabalis šviečia, tačiau dieną jo švieselės nepamatysi. O sniegas laukuose ar viršukalnėse spindi dieną — naktį sidabrinė jo šviesa dingsta. Mistinė Brahmos jėga, lyginant su mistinėmis Kṛṣṇos galiomis, buvo visai menka, tarsi sniego spindėjimas ar jonvabalio švieselė. Kai žmogus, tevaldąs nedidelę mistinę jėgą, stengiasi rodyti ją tam, kuris galingesnis, jo galios veikimas esti dar menkesnis. Tad netgi toks galiūnas, kaip Brahmā, panūdęs rodyti savo mistinę jėgą Kṛṣṇai, apsijuokė. Brahmā net nežinojo, ką apie savo mistinę jėgą ir begalvoti.

Norėdamas įtikinti Brahmā, kad su Juo žaidžiantys veršeliai, karvės ir berniukai — netikri, Kṛṣṇa juos pavertė Viṣṇu pavidalais. Tikrieji berniukai, karvės ir veršeliai, Brahmos mistinės jėgos užburti, ramiausiai miegojo, o vaikai, kuriuos dabar matė Brahmā, buvo Paties Kṛṣṇos, arba Viṣṇu, ekspansijos. Viṣṇu yra Kṛṣṇos ekspansija, ir Brahmai Jis apsireiškė Viṣṇu pavidalais. Jie buvo melsvos odos, vilkėjo geltonais rūbais, turėjo keturias rankas, kuriose laikė vėzdą, diską, lotoso žiedą ir kriauklę. Ant Jų galvų žėrėjo išpuošti brangiaisiais akmenimis aukso šalmai. Daugybė Viṣṇu buvo pasidabinę perlų vėriniais, auskarais, ant Jų kaklų karojo gražiausių gėlių girliandos. Viṣṇu krūtines puošė *śrīvatsos* žymė, ant rankų Jie mūvėjo apyrankes ir kitus papuošalus. Jų kaklai buvo glotnūs it kriauklės, liemenis juosė aukso juostos, skimbčiojo prie kojų parišti varpeliai, o Jų pirštus puošė brangiausi žiedai. Brahmā matė, kad Viešpaties Viṣṇu kūnas nuo lotoso pėdų iki galvos nubarstytas šviežiais *tulasī* pumpurais. Dar vienas išskirtinis Viṣṇu pavidalų bruožas buvo tas, kad Jie spinduliavo transcendentiniu grožiu. Jų šypsena buvo tarsi mėnesiena, o žvilgsnis — kaip rytmečio saulės spinduliai. Vien iš Viṣṇu žvilgsnių galėjai spręsti, kad tai Jie sukūrė ir palaiko neišmanymo bei aistros *gunas*. Viṣṇu atstovauja dorybės *gunai*, Brahmā — aistros, o Viešpats Šiva — neišmanymo *gunai*. Taigi kadangi Viṣṇu yra viso kosminio pasaulio saugotojas, Jis tuo pačiu yra ir Brahmos bei Viešpaties Šivos kūrėjas ir saugotojas.

Apsireiškus Viešpačiui Viṣṇu, Brahmā pamatė, kad apsupę Viešpatį Viṣṇu šoka daugybė Brahmų, Šivų, pusdievių, įvairiausios gyvosios būtybės ir netgi skruzdėlės bei šiaudeliai — visi judantys ir nejudantys padarai. Šokį lydėjo muzika, ir visi garbino Viešpatį Viṣṇu. Brahmai tapo aišku, jog Viṣṇu pavidalai aprėpia viską: ir *aṇimā-siddhi* — galią tapti mažu kaip atomas, ir galią išsiplėsti kaip bekrastis kosminis pasaulis. Visos mistinės Brahmos jėgos, Šiva, pusdieviai ir dvidešimt keturi kosminio pasaulio pradai — viskas telpa Viṣṇu asmenyje. Viešpaties Viṣṇu valia Jį garbino visos pavaldžios mistinės jėgos. Jį garbino laikas, erdvė, kosminis pasaulis, apvalomosios apeigos, troškimai, veikla ir trys materialios gamtos ypatybės. Brahmā suprato ir tai, kad Viešpats Viṣṇu yra tiesos, žinojimo ir palaimos šaltinis. Jis apjungia visas tris transcendencijos sritis — amžiny-

bę, žinojamą bei palaimą, Jis yra Upaniṣadų pasekėjų garbinimo objektas. Brahmai tapo aišku, jog karvės, berniukai ir veršeliai atsivertė į Viṣṇu pavidalą ne ypatingoms mistinėms jėgoms, kurias valdo didelėmis galiomis apdovanoti *yogai* ar pusdieviai, veikiant. Karvės, veršiukai ir berniukai, virtę *viṣṇu-mūrti*, arba Viṣṇu pavidalais, buvo ne *viṣṇu-māyos*, ar Viṣṇu galios apraiška, o Patsai Viṣṇu. Viṣṇu ir *viṣṇu-māyos* ypatybes galėtume palyginti kaip ugnį ir karštį. Karštis turi ugnies ypatybę — šilumą. Tačiau karštis nėra ugnis. Berniukų, karvių ir veršelių virtimas Viṣṇu pavidalais labiau primena ne karštį, o ugnį — jie išties buvo Viṣṇu. Iš esmės kalbant, Viṣṇu — tai absoliuti tiesa, absoliutus žinojimas ir absoliuti palaima. Galėtume pateikti kitą pavyzdį — materialių objektų atspindžius. Antai saulė atspindi induose su vandeniu, tačiau saulės atspindys nėra saulė. Saulės atspindys nėra nei karščio, nei šviesos šaltinis, nors ir spindi kaip saulė. Tuo tarpu visuose Kṛṣṇos pavidaluose reiškiasi Pats Viṣṇu. *Satya* — tai tiesa, *jñāna* — absoliutus žinojimas, o *ānanda* — visiška palaima.

Transcendentiniai Paties Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalai spindi tokia didybe, jog impersonalstinės pakraipos Upaniṣadų pasekėjų pažinimo lygis neleidžia tai suprasti. Transcendentiniai Viešpaties pavidalai jiems iš esmės nesuvokiami, nes skaitydami Upaniṣadas jie tepajėgia suprasti, jog Absoliučioji Tiesa — ne materija ir kad ribota materiali galia Jos nevaržo. Viešpats Brahmā suprato, kas yra Kṛṣṇa, ką reiškia Jo skleidimasis Viṣṇu pavidalais, suvokė, kad visa, kas kosminiame pasaulyje juda ir nejudą, egzistuoja visa aprėpiančia Aukščiausiojo Viešpaties galia.

Brahmā stovėjo sutrikęs, nes suprato savo valdžios ribotumą, vienuolikos jutimų galimybių ribą. Jis pagaliau suprato, jog ir patsai esąs materialios galios kūrinys — tarsi lėlė. Lėlė negali šokti pati, ją šokdina lėlininkas. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo valdo ir pusdievius bei visas kitas gyvasias būtybes. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, jog vienintelis šeimininkas — Kṛṣṇa, visi kiti yra tarnai. Materijos kerų bangos ritasi per visą pasaulį, ir gyvosios būtybės supasi ant jų it šiaudeliai vandenyje. Šitai vyksta jų nuolatinė kova už būvį. Tačiau tereikia gyvajai būtybei suvokti esant amžinu Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnu, ir *māyā*, arba iliuzinė kova už būvį, tuoj pat baigiasi.

Taigi Viešpats Brahmā, vienvaldis mokslų deivės valdovas, visų pripažintas didžiausias Vedų žinovas, ir tas suglumo, niekaip nepajėgdamas perprasti neregėtos galios, kurią apreiškė Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Materialiame pasaulyje netgi didis Brahmā nepajėgia suvokti Aukščiausiojo Viešpaties mistinės jėgos galimybių. Tai, ką Kṛṣṇa Brahmai apreiškė, buvo jam ne tik nesuprantama, bet ir visiškai išmušė jį iš vėžių.

Kṛṣṇai pagailo Brahmos, kuris nepajėgė suprasti, kaip Jam pavyko apreikšti Viṣṇu galią, pavirstant karvėmis bei piemenukais. Ir nors Viṣṇu

ekspansijos buvo apreikštos, Jis visa, kas vyksta, netikėtai aptraukė Savo *yogamāyos* skraiste. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra nematomas todėl, kad Jį dengia *yogamāyos* skraistė. Tai, kas dengia realybę, vadinasi *mahāmāyā*, arba išorinė galia, neleidžianti sąlygotai sielai suprasti Aukščiausiojo Dievo Asmens, kuris yra anapus kosminio pasaulio. Tuo tarpu galia, kuri iš dalies atskleidžia Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, tačiau ir kažkiek Jį slepia, vadinasi *yogamāyā*. Brahmā nėra paprasta sąlygota siela. Jis gerokai pranoksta kitus pusdievius, tačiau ir jis negalėjo suprasti Aukščiausiojo Dievo Asmens apreikšimo, tad Kṛṣṇa nusprendė kitų jėgų neberodyti. Sąlygotoji siela tokiu atveju ne tik sutrinka, bet ir nieko nepajėgia suprasti. *Yogamāyos* uždanga nusileido, kad Brahmā dar labiau nesuglumtų.

Kai Brahmā atsipeikėjo, jam atrodė tarsi jis būtų pabudęs iš mirtino stingulio ir labai sunkiai pravėrė akis. Tada jis išvydo amžinąjį kosminį pasaulį įprastomis akimis. Aplink driekėsi nepaprasto grožio miškingoji Vṛndāvana, visų gyvųjų būtybių gyvybės šaltinis. Brahmai atsivėrė transcendentinės Vṛndāvanos žemės, kur visos gyvosios būtybės transcendentalios įprastos gamtos atžvilgiu, didybė. Jos miškuose net plėšrieji tigrai taikiai sugyvena su elniais bei žmonėmis. Be to, jis suprato, kad Vṛndāvanos žemė yra transcendentali lyginant su kitais kraštais, nes į ją buvo nužengęs Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir joje nebėra nei geismo, nei godumo. Śrī Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, apsireiškė Brahmai pie-menėliu — priešais Brahmą vėl stovėjo mažas vaikutis, kairėje rankoje laikantis skanėstą ir ieškantis Savo draugu, karvių bei veršelių, kaip ir prieš metus, jiems visiems dingus.

Brahmā nedėsdamas nulipo nuo savo didžiosios gulbės, skraidinančios jį ant nugaros, ir puolė ant žemės priešais Viešpatį tarsi aukso lazda. Kalbėdami apie pagarbų nusilenkimą, *vaiṣṇavos* vartoja žodį *daṇḍavat*. Jis reiškia „pulti ant žemės, išsitiesus kaip lazdai“. Taip išreiškiama pagarba vyresniam *vaiṣṇavai*. Taigi Brahmā, pagerbdamas Viešpatį, krito prieš Jį tiesus kaip lazda. Brahmā buvo aukso gymio, tad jis atrodė tarsi auksinė lazda, gulinti priešais Viešpatį Kṛṣṇą. Visi keturi šalmai ant Brahmos galvų palietė Kṛṣṇos lotoso pėdas. Brahmā nuplovė Kṛṣṇos lotoso pėdas džiaugsmo ašaromis. Jis kėlėsi ir, prisiminęs stebuklingus Viešpaties žygius, vėl krito Jam po kojų. Daug kartų nusilenkęs, Brahmā pakilo ir nusišluostė ašaras. Stovėdamas priešais Viešpatį ir nepajėgdamas sulaukyti virpulio, Brahmā su didžia pagarba, nuolankiai ir susikaupęs ėmė kalbėti maldas.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti tryliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Brahmā pavagia berniukus ir veršelius“.

Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Kṛṣṇai

Brahmā tarė: „Brangusis Viešpatie, Tu — Aukščiausiasis Valdovas, Dievo Asmuo, vienintelis, kurį verta garbinti. Norėdamas Tave patenkinti, aš nuolankiai lenkiuosi ir meldžiuosi Tau. Tavo kūnas tamsus tarytum debesis prieš pratrūkstant lietui. Tave gaubia sidabru žaižaruojantis švytėjimas, kurį skleidžia Tavo geltoni rūbai.

Dar ir dar kartą nuolankiai lenkiuosi Mahārājos Nandos sūnui, kuris stovi priešais mane su kriaukle rankoje, auskarais ausyse ir povo plunksna plaukuose. Jo veidas švyti nuostabiu grožiu, Jo galvą dengia šalmas, kaklą puošia miško gėlių girlianda, o rankoje gardumynas. Jis nešiojasi lazda, buivolo ragą ir fleitą. Jis stovi priešais, ir aš regiu Jo lotoso pėdutes.

Brangusis Viešpatie, žmonės kalba, jog aš — didžiausias Vedų žinovas ir mokytojas. Jie laiko mane šios visatos kūrėju, tačiau dabar yra aišku, jog Tavo esybė man nesuvokiama, nors Tu ir stovi priešais mane vaiko pavidalu. Žiūrint į Tave, bežaidžiantį su Savo draugais, veršeliais bei karvėmis, gali pasirodyti, jog esi bemokslis. Tu panašus į kaimo berniukštį, kuris laiko rankoje kąsnelį skanėsto ir ieško veršelių. Tačiau Tavo ir mano kūnai taip skiriasi, kad aš net negaliu įsivaizduoti Tavojo galios. Aš jau pareiškiau „Brahma-saṁhitoje“, jog Tavo kūnas — nematerialus“.

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Viešpaties kūnas yra grynai dvasinis

ir niekuo nesiskiria nuo Jo Paties. Kiekviena Jo kūno dalis gali pakeisti kurią kitą kūno dalį. Viešpats gali matyti rankomis, klausytis akimis, priimti aukas kojomis ir kurti burna.

Brahmā tęsė: „Tu apsireiški piemenėliu, nešdamas gėrį visiems bhaktoms, ir nors aš nusikaltau Tavo lotoso pėdoms, pavogdamas karves, veršelius bei draugus, aš žinau, kad esi man maloningas. Tu labai myli Savo bhaktas — tai transcendentinis Tavo bruožas. Ir nors Tu mane labai myli, aš negaliu visiškai suvokti Tavo kūno galimybių. O jeigu aš, aukščiausia šios visatos būtybė, Viešpats Brahmā, negaliu visiškai suvokti Aukščiausiojo Dievo Asmens vaikiško kūno galimybių, ką bekalbėti apie kitus? O jeigu man nesuprantama dvasinė Tavo vaikiško kūno galybė, kaip besuprasiu Tavo transcendentinius žaidimus? Todėl, kaip sakoma „Bhagavad-gītoje“, kiekvienas, kuris nors šiek tiek supranta transcendentinių Viešpaties žaidimų, Jo apsireiškimų ir pasitraukimų prasmę, vos palikęs materialųjį kūną tampa vertas įeiti į Dievo karalystę. Šiems žodžiams priitaria Vedos, kur sakoma, jog, pažinus Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nutrūksta besikartojančių gimimų ir mirčių grandinė. Tad aš siūlau žmonėms nesistengti suvokti Tave spekuliatyviu būdu.

Norint suprasti Tave, geriausia nuolankiai atsisakyti abstraktaus išmąstyto pažinimo ir pasistengti sužinoti apie Tave arba iš Tavęs Paties — „Bhagavad-gītos“ bei kitų Vedų raštų pasakotojo, arba iš dvasiškai susivokusio bhaktos, kuris rado prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų. Tokio bhaktos aiškinimų reikia klausytis nieko neišsigalvojant. Ir visiškai nebūtina ką nors keisti savo žemiškajame gyvenime — tereikia klausytis, ką skelbi Tu. Materialiais jūtimais Tavęs pažinti neįmanoma, o klausantis pasakojimų apie Tave, savo neišmanymą palengva galima įveikti. Tik per Savo malonę Tu atsiskleidi Savo bhaktai. Kitaip Tu nepasiekiamas. Pastangos ieškoti Tavęs vien abstraktaus mąstymo priemonėmis, be atsidavimo tarnystės — tėra tuščias laiko švaistymas. Atsidavimo tarnystė yra tiek svarbi, kad net mažiausi žingsniai šia kryptimi gali padėti žmogui pasiekti didį tobulumą. Taigi nederėtų atmesti iškilnios atsidavimo tarnystės ir rinktis išprotavimų kelią, kuris tik šiek tiek padeda pažinti Tavo apreikštąjį kosminį pasaulį. Tavęs Paties, visa ko šaltinio, taip pažinti neįmanoma. Tuščios pastangos tų, kurie tesidomi spekuliatyviuoju pažinimu. Jie panašūs į žmogų, kuris ieško ryžių, kuldamas tuščius lukštus. Grūdų galima rasti tik nelukštenuose ryžiuose, o kokia prasmė kulti pelus, kai ryžiai jau išaižyti. Tai juk tuščias darbas.

Brangus Viešpatie, istorijoje daug pavyzdžių, kai po nepavykusių pastangų pasiekti transcendenciją žmogus visu kūnu, protu bei žodžiais pasišvenčia atsidavimo tarnystei ir taip pasiekia tobulumo viršūnę — atei-

na į Tavo buveinę. Pastangos pažinti Tave abstrakčiai mastant ar mistine meditacija be atsidavimo tarnystės yra bergždžias darbas. Todėl net dirbant įprastus darbus reikia ištikimai Tau tarnauti ir visada būti arti Tavęs, klausantis apie Tave ir skelbiant Tavo transcendentinę šlovę. Jeigu žmogui patinka klausytis apie Tave ir Tave šlovinti, jis gali tapti visiškai tobulas ir patekti į Tavo karalystę. Tad jeigu žmogus visad yra su Tavimi, jeigu jis klausosi apie Tave, Tave šlovina ir savo darbo vaisius aukoja Tau, jis sėkmingai patenka į Tavo aukščiausiąją buveinę. Tave pažįsta tie, kurie apvalė savo širdį nuo visų nedorybių, o ją apvalyti galima klausantis apie Tave ir šlovinant Tavo Šviesybę“.

Viešpats yra visa aprėpiantis. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats Kṛṣṇa sako: „Visa remiasi į Mane, tačiau sykiu Aš nesu visur“. Kadangi Viešpats visa aprėpiantis, nėra to, ko Jis nežinotų. Visą aprėpiančios Aukščiausiojo Dievo Asmens esmės gyvoji būtybė savo ribotu protu pažinti negali, tačiau žmogus, kuris pasiekė minčių pastovumą, sutelkęs jas į Viešpaties lotoso pėdas, gali siek tiek pažinti Aukščiausiąjį Viešpatį. Ieškodamas jautiminio pasitenkinimo, protas nuolatos blaškosi — tokia jo esmė. Tad suvaldyti protą ir sutelkti jį į Viešpaties lotoso pėdas tegali tas, kurio jausmai nuolat tarnauja Viešpačiui. Proto telkimas į Viešpaties lotoso pėdas vadinamas *samādhi*. Kas dar nepasiekė *samādhi*, arba transo, negali suvokti Aukščiausiojo Viešpaties esmės. Galbūt yra filosofų bei mokslininkų, kurie ištyrė kiekvieną kosminio pasaulio atomą. Galbūt jie tiek daug žino, kad galėtų pasakyti, kokia yra kosminės erdvės atominė sandara, kiek danguje planetų ir žvaigždžių ar net kiek saulėje, kitose žvaigždėse bei dangaus šviesuliuose molekulinį dalelių. Tačiau Aukščiausiojo Dievo Asmens ypatybės nesuskaičiuojamos.

„Vedānta-sūtros“ pradžioje rašoma, kad Aukščiausiasis Asmuo — visų ypatybių šaltinis. Dažniausiai Jis vadinamas *nirguṇa*. *Nirguṇa* reiškia „tas, kurio ypatybės neaprepiamos“. *Guṇa* reiškia „ypatybė“, o *nir* — „neaprepiama“. Tačiau impersonalistai žodį *nirguṇa* interpretuoja kaip „be ypatybių“. Kadangi esamas transcendentinio pažinimo lygis neleidžia jiems suprasti Viešpaties ypatybių, jie prieina prie išvados, esą Aukščiausiasis Viešpats ypatybių neturi. Tačiau ši išvada klaidinga. Juk Jis — pirmapradis visų ypatybių šaltinis. Jis be paliovos skleidžia įvairiausias ypatybes. Kaipgi tokia ribota būtybė kaip žmogus suskaičiuos Viešpaties ypatybes? Akimirka galbūt tai jam pavyktų padaryti, tačiau tą pat akimirką jų net padaugės. Taigi nustatyti transcendentinių Viešpaties ypatybių skaičiaus neįmanoma. Todėl Jis ir vadinamas *nirguṇa*. Jo ypatybės — nesuskaičiuojamos.

Nėra prasmės varginti protą besistengiant aprėpti begalines Viešpaties

ypatybes. Teorinis pažinimas ir fizinės pratybos, siekiant mistinės *yogos* tobulumo, yra bergždžias darbas. Mums reikėtų suprasti, kad tai, kiek mūsų kūnas patirs džiaugsmo ir sielvarto, yra nulemta iš anksto; nėra prasmės stengtis išvengti kūniškosios būties vargų arba siekti laimės fiziniiais pratimais. Išmintingiausia atsiduoti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui visu kūnu, mintimis bei žodžiais ir nuolatos Jam tarnauti. Tik toks transcendentinis darbas teduos vaisių — visos kitos pastangos pažinti Absoliučiąją Tiesą nebus sėkmingos. Todėl išmintingas žmogus vengia pažinti Aukščiausiąjį Asmenį — Absoliučiąją Tiesą — abstrakčiai samprotaudamas ar pasitelkęs mistines jėgas. Užuoat tai daręs, jis atsideda atsidavimo tarnystei ir visiškai pasikliauna Aukščiausiojo Dievo Asmens valia. Jis žino, kad viskas, kas nutinka kūnui, yra atlygis už ankstesnius jo karminius poelgius. Žmogus, gyvendamas paprastą gyvenimą ir viską aukodamas atsidavimo tarnystei, net ir nesistengdamas pelnys teisę patekti į transcendentinę Viešpaties buveinę. Juk visos gyvosios būtybės yra neatsiejamos Aukščiausiojo Viešpaties dalelės ir Dievo vaikai. Kiekvienam skirta prigimtinė teisė drauge su Viešpačiu patirti transcendentinius džiaugsmus, tačiau susiejusios save su materija sąlygotos gyvosios būtybės tą teisę praranda. Žmogus, pasirinkęs nesudėtingą atsidavimo tarnystės būdą, jau įgyja galimybę apsivalyti nuo materijos nešvarybių ir pasiekti transcendentinį bendravimą su Aukščiausiuoju Viešpačiu lygi.

Viešpats Brahmā apie save buvo pernelyg geros nuomonės ir, norėdamas patikrinti Viešpaties stebuklingų galių galimybes, pasielgė Viešpaties Kṛṣṇos atžvilgiu labai įžūliai. Jis pavogė Viešpaties veršelius ir berniukus, nes norėjo pasižiūrėti, kaip Viešpats juos susigražins. Tačiau taip pasielgęs Viešpats Brahmā prisipažino, jog buvo akiplėša, nes bandė priešpastatyti savo jėgą pirmapradžiam jėgos šaltiniui. Atsipeikėjęs Viešpats Brahmā suprato, kad nors materialaus pasaulio gyvųjų būtybių požiūriu jis ir nepaprastai galinga gyvoji būtybė, tačiau prieš Aukščiausiojo Dievo Asmens galybę jo galia ničnieko nereiškia. Materialaus pasaulio mokslininkai sukūrė tokį stebuklą, kaip atominis ginklas, kurį susprogdinus kuriame nors mieste ar kitame mažyčiame planetos taške, mūsų akimis, nutinka baisūs dalykai, tačiau kiek veiksmingas atominis ginklas būtų Saulėje? Ten jo galia tebūtų vos apčiuopiama. Pavogdamas Šri Kṛṣṇos veršelius ir berniukus, Brahmā irgi parodė nepaprastą mistinę jėgą, tačiau kai Šri Kṛṣṇa pareiškė Savo galybę, sukūręs tūkstančius veršelių ir berniukų ekspansiją, ir be vargo įrodė, jog jie gali realiai egzistuoti, Brahmā suvokė savo galios menkumą.

Brahmā kreipėsi į Viešpatį Kṛṣṇą vardu „Acyuta“, nes Viešpats niekada neužmiršta net ir mažiausios bhaktos paslaugos. Savo bhaktoms Jis

toks geras ir taip juos myli, kad mažiausią paslaugą vertina kaip didžiulį darbą. O Brahmā iš tiesų ilgai tarnavo Viešpačiui. Būdamas aukščiausiaja būtybe, kuriai skirta rūpintis šios visatos reikalais, jis, neabejotinai, yra ištikimas Kṛṣṇos tarnas. Todėl jam pavyko Kṛṣṇą nuraminti. Brahmā prašė, kad Viešpats laikytų jį klusniu Savo tarnu, kuriam galima atleisti mažyčius nusizengimus ir įžūlumą. Jis prisipažino pernelyg didžiavęsis savo, galingojo Viešpaties Brahmos, padėtimi. Ir tai suprantama, nes materialiam pasaulyje jis įkūnija aistrą. Todėl jis ir padarė klaidą. Tačiau pagaliau Viešpats Kṛṣṇa turėtų būti gailestingas, pasigailėti Savo pavaldinio ir atleisti jam šią nemenką klaidą.

Viešpats Brahmā suvokė savo menkumą. Be abejo, jis — didis šios visatos mokytojas. Jis atsakingas už materialios gamtos, kurią sudaro materialijų pradmenų visuma — netikrasis ego, dangus, oras, ugnis, vanduo ir žemė, sukūrimą. Nors visata ir milžiniška, bet ją galima išmatuoti, kaip kad ir mūsų kūną, kuris yra septynių uolekčių ilgio. Dažniausia žmogaus kūnas yra septynių jo uolekčių ilgio. Visata mums atrodytų milžiniška, tačiau Viešpačiui Brahmai ji yra septynių uolekčių. Egzistuoja ne tik ši, bet ir galybė kitų visatų, kurios mūsų Viešpačiui Brahmai nepavaldžios. Kaip milijonai mikroskopinių dalelių skverbiasi pro langą dengiančio tinklelio akutes, taip milijonai ir trilijonai besimezgančių visatų išeina iš Mahā-Viṣṇu kūno porų, o Mahā-Viṣṇu juk tėra visiškos Kṛṣṇos ekspansijos dalis. Ir nors Viešpats Brahmā yra aukščiausioji šios visatos būtybė, argi jis greta Viešpaties Kṛṣṇos jau toks reikšmingas?

Tad Viešpats Brahmā save lygino su kūdikiu motinos iščiose. Kai, kūdikiui iščiose judinant rankutes ar spardantis, kliūva motinai, argi ji supyks ant vaiko? Žinoma, ne. Viešpats Brahmā — labai didi asmenybė, bet vis dėlto ir pats Brahmā, ir visa, kas egzistuoja, glūdi Aukščiausiojo Dievo Asmens iščiose. Viešpaties galia — visa aprėpianti, ir nėra kūrinijoje vietos, kur ji neveiktų. Viešpaties galia aprėpia viską, tad mūsų visatos ir kitų milijonų bei trilijonų visatų Brahmos yra Viešpaties galios veikimo ribose. Štai kodėl Viešpats laikomas motina, o visa, kas glūdi motinos iščiose, yra tarsi jos kūdikis. Gera motina nepyksta, jeigu jos iščiose besispardydamas kūdikis užgauna ją.

Po to Viešpats Brahmā pripažino, jog gimė lotoso žiede, kuris išdygo iš Nārāyaṇos bambos, kai buvo sunaikinti trys pasauliai, arba trys planetų sistemos — Bhūrloka, Bhuvārloka ir Svarloka. Skiriamos trys visatos dalys: Svarga, Martya ir Pātāla. Šios trys planetų sistemos naikinant visatą nugrimzta į vandenį. Tada Nārāyaṇa, visiška Kṛṣṇos dalis, atsigula ant naikinimo vandenų, iš Jo bambos išauga lotosas, o jo žiede gimsta Brahmā. Tad visiškai nesuklystama pasakius, kad Nārāyaṇa yra Brahmos motina.

Kadangi sunaikinus mūsų visatą Viešpats taps visų gyvųjų būtybių atilsio vieta, Jis vadinamas Nārāyaṇa. Žodis *nāra* reiškia gyvųjų būtybių visumą, o *ayana* — atilsio vieta. Garbhodakaśāyī Viṣṇu pavidalas vadinamas Nārāyaṇa, nes Jis guli ant naikinimo vandenu. Maža to, Nārāyaṇa yra visų gyvųjų būtybių atilsio vieta ir, pasak „Bhagavad-gīto“, glūdi visu širdyje. Šia prasme Jis irgi yra Nārāyaṇa, nes *ayana* reiškia ne tik „atilsio vieta“, bet ir „žinių šaltinis“. Dar „Bhagavad-gītā“ teigia, kad gyvosios būtybės atmintis kyla iš Supersielos, glūdinčios širdyje. Gyvoji būtybė, pakeitusi kūną, ankstesnį gyvenimą pamiršta, tačiau jos širdyje glūdinti Supersiela, Nārāyaṇa, primena, kaip ji turėtų elgtis, kad įgyvendintų savo ankstesnius troškimus. Viešpats Brahmā norėjo įrodyti, kad Kṛṣṇa — pirminis Nārāyaṇa, kad Jis — Nārāyaṇos šaltinis ir kad Nārāyaṇa — ne išorinės galios, *māyos*, apraiška, o dvasinės galios pasireiškimas. Išorinė galia, arba *māyā*, ima veikti, sukūrus šį kosminį pasaulį, o pirminė, dvasinė Nārāyaṇos galia veikė dar iki sukuriant. Taigi Nārāyaṇos ekspansijos — Kṛṣṇos į Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu į Garbhodakaśāyī Viṣṇu, Garbhodakaśāyī Viṣṇu į Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu ir Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu į kiekvieną širdį, — yra Jo dvasinės galios pasireiškimai. Jie — ne materialios galios pasireiškimo rezultatas, todėl nėra laikini. Visa tai, ką atlieka materialioji galia, — laikina, o tai, ką atlieka dvasinė, — amžina.

Viešpats Brahmā dar kartą patvirtino savo teiginį, kad Kṛṣṇa yra pirminis Nārāyaṇa. Jis pareiškė, kad milžiniškas visatos pavidalas tebeguli ant Garbhodakos vandenu. Jis pasakė: „Milžiniškas visatos pavidalas — viena Tavo galios apraiškų. Visatos pavidalas irgi yra Nārāyaṇa, nes Jis guli ant vandens, o mes visi glūdime Jo išciose. Įvairius Tavo Nārāyaṇos pavidalus aš regiu visur. Matau Tave gulintį ant vandenu, jaučiu savo širdyje, o štai dabar Tu stovi priešais mane. Tu esi pirmapradis Nārāyaṇa.

Brangus Viešpatie, ši Tavo inkarnacija įrodė, kad esi aukščiausias *māyos* valdovas. Tu esi šiame kosminiame pasaulyje, tačiau visa kūrinija slypi Tavyje. Tu tai įrodei, apreikšdamas motinai Yaśodai visą pasaulį savo burnoje. Nesuvokiama *yogamāyos* galia Tu padarai tai niekam nepadedant.

Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, visas kosminis pasaulis, kurį mes dabar regime, glūdi Tavo kūne. Ir vis dėlto aš matau Tave ne iš vidaus, o iš išorės, kaip ir Tu mane. Argi be Tavo nesuvokiamos galios tai įmanoma?“

Viešpats Brahmā čia pabrėžia, kad, nepripažinus nesuvokiamos Aukščiausiojo Dievo Asmens galios, neįmanoma teisingai paaiškinti šių dalykų esmės. Jis tęsė: „Brangus Viešpatie, neieškokime ilgai pavyzdžių, argi šios dienos įvykiai — tai, ką aš mačiau savo akimis — nėra Tavo nesuvokiamų galių įrodymas? Iš pradžių aš mačiau Tave vieną; paskui Tu išsiplė-

tei, sukurdamas draugų, veršelių ir Vṛndāvanos karvių ekspansijas; vėliau aš regėjau Tave ir berniukus keturrankiais Viṣṇu pavidalais, o materialūs pradmenys, pusdieviai ir aš pats garbinome Juos. Paskui Jie vėl atvirto piemenukais, o Tu likai vienas, kaip ir anksčiau. Argi tai nereiškia, kad Tu — Aukščiausiasis Viešpats Nārāyaṇa, visa ko šaltinis, ir kad viskas kyla iš Tavęs, po to vėl į Tave sugrįžta, o Tu išlieki vis toks pats?

Žmonės, nieko nežinantys apie Tavo nesuvokiamą galią, negali suprasti, kad Tu tampi ir kūrėjas Brahmā, ir kūrinijos saugotojas Viṣṇu, ir jos naikintojas Śiva. Žmonės, nesuvokiantys dalykų esmės, mano, kad aš, Brahmā, — kūrėjas, Viṣṇu — saugotojas, o Viešpats Śiva — naikintojas. O iš tiesų tik Tu ir kuri, ir saugai, ir naikini. Lygiai taip Tu apsireiški ir įvairiomis inkarnacijomis: tarp pusdievių Tu įsikūniji Vāmanadeva, tarp didžiųjų išminčių — Paraśurāma, tarp žmonių Tu apsireiški Pats, kaip Viešpats Kṛṣṇa ar Viešpats Rāma, tarp gyvūnų Tu pasirodai šerno pavidalu, o tarp vandens gyvių — žuvies. Ir vis dėlto Tu negimsti, nes esi amžinas. Tu Savo nesuvokiama galia ateini ir išeini — ateini apginti ištikimų Savo bhaktų ir sunaikinti demonų. O mano Viešpatie, o visa aprėpiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, o Supersiela, mistinių jėgų valdove, niekas negali suvokti transcendentinių Tavo žaidimų, kuriuos Tu apreiški šiuose trijuose pasauliuose. Niekas negali pasakyti, kaip veikia Tavo *yogamāya*, kaip Tu apsireiški ir reiški Savo transcendentinę galią. Brangus Viešpatie, kosminis pasaulis yra tarsi akimirkos sapnas, jo laikinumas kelia nerimą mūsų protams. Todėl šiame pasaulyje mus nuolat persekioja rūpesčiai. Gyvenimas materialiajame pasaulyje — vienas vargas ir kančia. Ir vis dėlto laikinas materialus pasaulis mums mielas ir brangus, nes radosi iš Tavojo kūno — amžino, kupino palaimos ir žinojimo.

Todėl aš prieinu prie išvados, kad Tu esi Aukščiausioji Supersiela, Absoliuti Tiesa ir aukščiausioji pirmapradė asmenybė. Tu — Aukščiausioji Siela, Tu — vienut vienas, nors Savo nesuvokiamomis transcendentinėmis galiomis Tu išsiskleidei daugybe Viṣṇu pavidalų, gyvosiomis būtybėmis ir apreiškei įvairiausias galias. Galybė gyvųjų būtybių yra tarsi pirmapradės liepsnos kibirkštys. Tavo Šviesybe, neteisinga manyti, kad Supersiela beasmenė, nes aš matau, kad Tu esi pirmapradis asmuo. Menko išmanymo žmogus manys, kad Tu esi Nandos Mahārājos sūnus ir negali būti pirmapradis asmuo, nes gimei kaip visi žmonės. Tai klaidinga nuomonė. Pirmapradis asmuo — tai Tu, štai ką aš galiu pasakyti. Tu — Nandos sūnus, tačiau, nepaisant to, be jokių abejonių esi pirminis asmuo. Tu — Absoliučioji Tiesa, Tu ne šio materialaus tamsos pasaulio gyventojas. Tu — pirminės *brahmajyoti* šviesos ir visų materialiujų šviesulių šaltinis. Tavo transcendentinis švytėjimas tapatus *brahmajyoti*. „Brahma-saṁhitā“ pažymi, jog

brahmajyoti yra ne kas kita, o Tavo kūno šviesa. Yra daugybė Višnu bei Tavo inkarnacijų, įkūnijančių įvairius Tavo bruožus, tačiau ne visos jos tolygios. Tu — pirminis žiburys. Kitos inkarnacijos gali šviesti ryškiai, kaip ir pirminis žiburys, tačiau jis yra visų šviesų pradžia apskritai. Tu ne šio materialaus pasaulio kūrinys, tad ir po jo sunaikinimo Tu būsi toks, koks esi.

Tu — pirmapradis asmuo, todėl „Gopāla-tāpani“ (Upaniṣada, Vedų raštų dalis) bei „Brahma-saṁhitā“ Tave vadina *govindam ādi-puruṣam*. Govinda yra pirminis asmuo, visų priešasčių priešastis. „Bhagavad-gītā“ irgi nurodo, kad Tu — Brahmano šviesos šaltinis. Nederėtų manyti, kad Tavo kūnas panašus į paprastą materialų kūną. Jis — *akṣara*, „neirstantis“. Materialų kūną nuolat drasko trejopos kančios, o Tavo kūnas yra *sac-cid-ānanda-vigraha*: kupinas palaimos, žinojimo ir amžinatvės. Be to, Tu — *nirañjana*, nes Tavo — motinos Yašodos sūnelio bei *gopių* Viešpaties — žaidimai yra nesuteršti materialų ypatybių. Tu apsireiškei piemenukais, karvėmis bei veršeliais, tačiau transcendentinė Tavo galia besiplečiant nesumenko. Tu amžinai esi visuma. Vedų raštuose pasakyta, kad jeigu iš visumos — Aukščiausiosios Absoliučios Tiesos — viską atimtumei, ji vis tiek išlieka visuma, Aukščiausioji Absoliuti Tiesa. Ir nors yra daugybė visumos ekspansijų, ji visad yra viena. Visi Tavo žaidimai — dvasiniai, tad materialios gamtos *guṇos* jų jokiū būdu nesuteps. Kai Tu nusprendi priklausyti nuo Savo tėvų Nandos ir Yašodos, Tavo galia nesusilpnėja — taip Tu reiški meilę Savo bhaktoms. Niekas Tau neprilygsta. Tik menkesnės nuovokos žmogui gali kilti mintis, kad Tavo žaidimai bei apsireiškimai materialūs. Tu transcendentalus ir nežinojimui, ir žinojimui — tai patvirtina „Gopāla-tāpani“. Tu esi pirminė *amṛta* (nemirtingumo nektaras), neyrantis. Vedose teigiama: *amṛtaṁ śāśvataṁ brahma*. Brahmanas — amžinas, tobuliausias visa ko šaltinis, negimstantis ir nemarus.

Upaniṣadose pasakyta, kad Aukščiausiasis Brahmanas šviečia kaip saulė, kad Jis yra visa ko pradžia, ir tas, kuris pažįsta šį pirmapradij asmenį, išsivaduoja iš sąlygoto materialaus gyvenimo. Kas pamilsta Tave ištikimai Tau tarnaudamas, tas pamato Tavo didybę, suvokia, kaip Tu gimsti, apsireiškei ir pasitrauki iš pasaulio, sužino apie Tavo darbus. „Bhagavad-gītā“ pritaria minčiai, kad žmogus, kuris suvokė Tavo pirmaprade esmę ir tai, kaip Tu apsireiškei šiame pasaulyje ir išeini iš jo, palikęs dabartinį kūną, nedelsiant eina į dvasinę karalystę. Taigi tas, kas išmintingas ir nori įveikti materialaus neišmanymo vandenyną, ieško Tavo lotoso pėdų prieglobščio ir nesunkiai patenka į dvasinį pasaulį. Yra daug tariamųjų medituotojų, kurie net nežino, jog Tu — Aukščiausioji Siela. Jog Tu — Aukščiausioji Siela, glūdinti kiekvieno širdyje, pažymėta „Bhagavad-gītoje“. Tad nereiš-

kia jokio kito meditavimo objekto, tereikia medituoti Tave. Materialaus neišmanymo vandenyną lengvai įveikia tas, kuris nuolat medituoja Tavo pirminį Kṛṣṇos pavidalą. Tačiau nežinantys, jog Tu — Aukščiausioji Siela, netgi praktikuodami tariamąją meditaciją pasilieka šiame materialia-me pasaulyje. Tas, kuris bendraudamas su Tavo bhaktomis įsisąmonina, jog Viešpats Kṛṣṇa — pirminė Supersiela, gali įveikti materialaus neišmanymo vandenyną. Antai žmogus jau nesuklys ir nepalaikys virvės gyvate. O suprasdamas, kad virvė — ne gyvatė, jis atsikrato baimės. Taigi, jeigu žmogus pažins Tave, studijuodamas Tavo pamokymus „Bhagavad-gītoje“ ar klausydamasis Tavo tyrų bhaktų, kurių mintys išdėstytos „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir kituose Vedų raštuose, ir jeigu jis supras, jog Tu — galutinis pažinimo tikslas, materialios būties jau nebebijos.

Žmogui, kuris ištikimai Tau tarnauja, ir vadinamasis išsivadavimas, ir nelaisvė nieko nereiškia. Kaip ir virvė nekelia baimės žinančiam, kad ji — ne gyvatė. Bhakta žino, kad šis materialusis pasaulis priklauso Tau, tad viską skiria transcendentinei meilės tarnystei Tau. Nelaisvė jam neegzistuoja. Tam, kuris pasiekė saulės planetą, saulės patekėjimas bei nusileidimas, diena ir naktis nebeegzistuoja. Yra pasakyta, kad Tu, Kṛṣṇa, tarytum saulė, o *māyā* — kaip tamsa. Kur šviečia saulė, ten negalima tamsa. Tad tiems, kurie visad su Tavimi, nėra nei nelaisvės, nei išsivadavimo. Jie ir taip laisvi. Tuo tarpu žmonės, kurie klaidingai įsitikinę, kad ir be Tavo lotoso pėdų prieglobsčio jie išsilaisvino, neišvengia nuopuolio, nes jų mintis negryna.

Apgailėtini tie, kurie mano, kad Supersiela ir Tu Pats yra kažkas skirtinga, ir ieško Supersielos ne širdyje, o kur nors miškuose ar Himalajų olose.

„Bhagavad-gītoje“ Tu mokai, jog reikia atmesti visus kitus dvasinio pažinimo būdus ir tereikia atsiduoti Tau, nes tai ir yra tobulybė. Tu visais atžvilgiais esi aukščiausias, tad trokštantis Brahmano šviesos bei norintis pažinti Supersielą Tavęs ir ieško. „Bhagavad-gītoje“ Tu nurodai, kad kažkiek atstojančiu Tave Supersielos pavidalu Tu Pats įėjai į šį materialųjį kosminį pasaulį. Tu esi visų širdyse, ir nėra reikalo ieškoti Supersielos kažkur kitur. Tas, kuris taip elgiasi, yra neišmanėlis. Neišmanymą įveikęs žmogus supranta, jog Tu — beribis. Tu — ir viduje, ir išorėje. Tu esi visur. Užuoat dar kažkur ieškojęs Supersielos, bhakta visas savo mintis sutelkia į Tave, glūdinį širdyje. Juk Tavęs ieškos tik materialios būties sampratos atsikratę žmonės, o ne kiti. Pavyzdys apie žmogų, kuris virvę palaikė gyvate, tinka tik tam, kuris dar nieko apie Tave nežino. Juk tai protas virvę palaiko gyvate. *Māyā* irgi teegzistuoja mūsų protuose. *Māyā* yra ne kas kita, kaip nežinojimas, kad esi Tu. Kai žmogus Tave pamiršta, tai ir yra

māyos sąlygotas būvis. Todėl iliuzija išoriškai ir vidujai į Tave susikaupusio nepaveiks.

Tas, kuris nors šiek tiek patyrė atsidavimo tarnystės skonį, supras Tavo didybę. Tačiau kol žmogus nepasuko į atsidavimo tarnystės kelią — netgi trokšdamas patirti Brahmaną bei Paramātmą, — tol Tavo asmens bruožai jam nesuprantami. Galima būti impersonalistų dvasiniu mokytoju, galima išeiti į mišką, apsigyventi oloje ar kalnuose, tapti atsiskyrėliu ir ilgus metus medituoti, tačiau neatlikus nors menkūčio atsidavimo tarnystės veiksmo neįmanoma suprasti Tavo didybės. Kol žmogaus nepaliečia stebuklinga atsidavimo tarnystės jėga, jis negali patirti ir Brahmano bei Paramātmos netgi daugelio metų pastangomis.

Brangusis Viešpatie, suteik man laimę šį ar kitą gyvenimą, kad ir kur aš gimčiau, tapti vienu Tavųjų bhaktų. Kad ir kur būčiau, leisk man ištikimai Tau tarnauti. Man nesvarbu, kokį gyvybės pavidalą įgysiu, nes matau, kad net karvėmis, verseliais ar piemenukais gimusiems bhaktoms tenka laimė be paliovos su transcendentine meile tarnauti Tau ir būti su Tavimi. Todėl aš noriu būti ne didis pusdievis, kupinas neišmanymo, o vienas jų. Vṛndāvanos *gopėms* ir karvėms teko laimė maitinti Tave savo pienu. Žmonės, kurie aukoja gausias aukas, atnašauja geriausias ožkas, negali patirti tobulybės — pažinti Tave. O su atsidavimu Tau tarnaujanties paprastos kaimo moterys ir karvės gali tenkinti Tave savo pienu. Tu pasisotinai jų pienu, tačiau aukomis Tu nepasotinamas. Todėl aš neatsistebiu, galvodamas, koks laimingas Mahārāja Nanda, motina Yaśodā, piemenys ir *gopės*, — juk Tu, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Absoliucioji Tiesa, gyveni Vṛndāvanoje ir esi jiems pats artimiausias ir mylimiausias. Brangusis Viešpatie, Vṛndāvanos gyventojų laimė nesuvokiama. Mes, pusdieviai, gyvųjų būtybių jausmus valdančios dievybės, didžiuojamės savo pranašumais, tačiau su laimingaisiais Vṛndāvanos gyventojais net lygintis negalime, nes savo gerais darbais jie betarpiškai džiaugiasi Tavo buvimu ir galimybe bendrauti su Tavimi. Mes didžiuojamės, jog valdome jausmus, tačiau Vṛndāvanos gyventojai yra pasiekę tokio transcendentinio tobulumo, kad mums jie jau nebepavaldūs. Jie jaučia džiaugsmą tarnaudami Tau. Tad laikyčiau didžiausia laime, jeigu viename būsimų mano gyvenimų gaučiau progą gimti Vṛndāvanos žemėje.

Brangusis Viešpatie, manęs nevilioja nei materialūs turtai, nei išsivadavimas. Prie Tavo lotoso pėdų nuolankiai meldžiu — leisk man bet kokios gyvybės pavidalu gimti šiame Vṛndāvanos miške, kad mane palaimintų dulkės nuo Vṛndāvanos bhaktų pėdų. Net jeigu išaugčiau kuklia šios žemės žolele — toks gimimas man būtų didžiausia garbė. O jeigu man neušvis laimė išaugti Vṛndāvanos miške, leisk gimti šalia Vṛndāvanos, kad

bhaktos, išėję į ganyklą, vaikščiotų per mane. Net ir tai man būtų didžiausia laimė. Aš trokštu gimti tuo, kurį laimintų dulkės nuo bhaktų pėdų.

Aš matau, kad čia visi spinduliuoja Kṛṣṇos sąmone. Jiems terūpi Kṛṣṇos lotoso pėdos, kurių ieško net Vedos“.

„Bhagavad-gītā“ liudija, kad Vedų tikslas — surasti Kṛṣṇą, o „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad vien skaitant Vedų raštus atrasti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nepaprastai sunku. Bet Jis lengvai pasiekiamas tyro bhaktos malone. Tyriems Vṛndāvanos bhaktoms teko didžiulė laimė, nes Mukundą (Viešpatį Kṛṣṇą) jie regėjo nuolat. Žodį *mukunda* galima aiškinti dvejopai. *Muk* reiškia išsivadavimą, Viešpats Kṛṣṇa suteikia išvadavimą, taigi ir transcendentinę palaimą. Šio žodžio prasmė siejasi ir su besišypsančiu Jo veidu, kuris panašus į *kundos* žiedą. Be to, *mukha* reiškia „veidas“. *Kundos* gėlė nepaprastai graži, ir atrodo, tarsi ji šypsotųsi. Taip atsirado šis palyginimas.

Tyri Vṛndāvanos bhaktos nuo kitų bhaktų skiriasi tuo, kad neturi jokių troškimų, išskyrus vienintelį — būti drauge su Kṛṣṇa. Kṛṣṇa labai geras Savo bhaktoms, tad tenkina jų norus. Bhaktos visad ieško Kṛṣṇos draugijos, ir Viešpats visada pasiryžęs šį jų norą patenkinti. Vṛndāvanos bhaktų meilė spontaniška — jie nesilaiko reguliatyviųjų principų. Jiems nebūtina griežtai jų laikytis, nes jiems teko patirti transcendentinę meilę Kṛṣṇai. Reguliatyviųjų principų tesilaiko dar nepatyrę transcendentinės meilės. Brahmā irgi yra Viešpaties bhakta, tačiau jis privalo laikytis reguliatyviųjų principų. Savo maldoje Jis prašo, kad Kṛṣṇa suteiktų jam progą gimti Vṛndāvanoje ir patirti spontanišką meilę.

Viešpats Brahmā tęsė: „Viešpatie, kartais pagalvoju, kaip Tavo Šviesybės atsidėkos Vṛndāvanos gyventojams už jų atsidavimo tarnystę. Žinau, jog Tu — didžiausias visų palaiminimų šaltinis, tačiau neįsivaizduoju, kaip pajėgsi atsidėkoti Vṛndāvanos gyventojams už jų tarnystę. Aš galvoju apie tai, koks Tu geras ir dosnus. Net Pūtanai, kuri atėjo Tavęs apgauti, apsiemetusi mylinčia motina, Tu dovanojai išsivadavimą ir leidai jai tapti tikra motina. Aghāsura ir Bakāsura — tos pačios giminės demonus — irgi išvadavai. Visa tai glumina mane. Vṛndāvanos gyventojai paaukojo Tau viską: savo kūną, mintis, savo meilę ir net namus. Visą jie atidavė Tau. Kaipgi Tu gražinsi jiems skolą? Juk Tu jau atidavei Save Pūtanai! Manau, Tu liksi amžinas Vṛndāvanos gyventojų skolininkas ir niekad nepajėgsi jiems atsiųlyginti už meilės tarnystę. Viešpatie, Vṛndāvanos gyventojų tarnystė tokia nepaprastai tobula tik todėl, kad visi jų įgimti polinkiai savaime tarnauja Tau. Pasakyta, kad prisirišimą prie materialijų daiktų bei namų gimdo iliuzija, kuri materialiam pasaulyje sukausto gyvąją būtybę. Tačiau tai tepasakytina apie tuos, kurie neįsisąmonino Kṛṣṇos. Vṛndāvanos gyventojai

tokių kliūčių, kaip prisirišimas prie namų židinio, nepatiria. Jiems nebėliko jokių kliūčių, nes savo meilę atidavė Tau, o jų namai tapo šventykloomis, nes čia visada esi Tu. Dėl Tavęs jie pamiršo viską. Įsisąmoninusiems Kṛṣṇą tokių kliūčių, kaip namų židiny, nebėra. Iliuzija jiems irgi neegzistuoja.

Tavo apsireiškimas piemenėlio — piemenų sūnaus pavidalu irgi, suprantama, yra nematerialus. Tu tiek skolingas jiems už jų meilę, jog apsireiški, kad Savo transcendentiniu buvimu įkvėptumei juos tarnauti su dar didesne meile. Vṛndāvanoje skirtumo tarp dvasiškumo ir materialumo nėra, nes viskas čia skirta meilės tarnystei Tau. Brangusis Viešpatie, Vṛndāvanos žaidimais Tu tik įkvepi Savo bhaktas. Jeigu kas Tavo žaidimus Vṛndāvanoje laiko materialiais, jis labai klysta.

Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, tie, kurie išjuokia Tave, sakydami, esą Tavo kūnas toks pat materialus, kaip ir visų žmonių, „Bhagavad-gītoje“ vadinami demonais ir neišmanėliais. Tu visada transcendentalus. Abhaktos klysta, laikydami Tave materijos kūrinium. Juk Tu apsireiški šiuo, panašiu į paprasto piemenėlio kūnu, kad dar labiau sustiprintum transcendentinę bhaktų palaimą ir įkvėptum jų atsidavimą.

Brangus Viešpatie, ką aš bepasakysiu apie žmones, kurie skelbiasi jau pažinę Dievą arba patys tapę Dievais dvasiškai tobulėdami. Aš atvirai prisipažįstu, kad mano kūnas, protas ir kalbos dovana nepadedą man pažinti Tavęs. Ką galėčiau apie Tave pasakyti ir kaip galiu Tave suvokti savo jausmais? Protas — jausmų valdovas, tačiau ir tas mąstant apie Tave bejėgis man padėti. Tavo ypatybės, darbai ir kūnas materialiam protui nesuvaldomi. Tik Tavo malonė teleidžia šiek tiek suprasti, koks Tu esi. Brangus Viešpatie, Tu — Aukščiausiasis kūrinijos Viešpats, nors kartais apgaudinėju save, manydamas, jog pats esu visatos viešpats. Net jeigu ir iš tiesų taip yra, tokių visatų — galybė, galybė ir jas valdančių Brahmų. O Tu — jų visų valdovas. Kadangi esi Supersiela, glūdinti visų širdyse, Tu žinai viską. Tad leisk man būti nuolankiausiu Tavo tarnu. Viliuosi, jog Tu man atleisi, kad sutrukdžiau Tau žaisti su draugais bei versėliais. O dabar, jeigu Tu leisi, aš kuo skubiausiai pasitrauksiu ir netrukdysiu Tau.

Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, jau Tavo vardas nurodo, kad Tu — visų patraukliausias. Saulės bei mėnulio patrauklumas kyla iš Tavęs. Saulė yra Yadu giminės puošmena. Mėnulis suteikia jėgų žemei, pusdieviams, *brāhmaṇoms*, karvėms ir vandenynams. Tu — aukščiausiasis grožis, nuo Tavo rankos žuvo Kaṁsa ir kiti demonai. Tad aš galiu pagrįstai teigti, kad Tu — vienintelė verta garbinti Dievybė šioje kūrinijoje. Nuolankiai garbinsiu Tave iki pat šio materialaus pasaulio pabaigos. Kol materialiam pasaulyje švies saulė, aš nuolankiai Tau tarnausiu“.

Pagarbiai nusilenkęs Aukščiausiajam Dievo Asmeniui ir apsukęs aplink Jį tris ratus, visatos viešpats Brahmā sustojo, laukdamas leidimo sugrįžti į savo buveinę — Brahmaloką. Aukščiausiasis Dievo Asmuo mostu parodė, kad jam leista eiti. Ir, Brahmai nuėjus į šalį, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tapo toks pat, kaip tą dieną, kai dingo karvės bei piemenukai.

Kṛṣṇa paliko Savo draugus, pietaujančius Yamunos pakrantėje, ir nors Jis grįžo lygiai po metų, piemenukams atrodė, kad teprabėgo akimirka. Šitaip reiškiasi Kṛṣṇa bei įvairios Jo galios. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa glūdi visų širdyse ir kad iš Jo kyla atmintis bei užmarštis. Visos gyvosios būtybės yra aukščiausiosios Viešpaties galios valdžioje. Kartais jos atsimena, kokia jų prigimtinė padėtis, o kartais — ne. Aukščiausios galios veikiami Kṛṣṇos draugai negalėjo suprasti, kad visus metus jų nebūta Yamunos pakrantėje ir kad juos buvo užbūręs Brahmos sukurtas vaizdinys. Kai Kṛṣṇa apsiereiškė berniukams, jie pagalvojo: „Štai ir Kṛṣṇa! Kaip greit Jis sugrįžo“. Jie prapliupo juoku, galvodami, kad Kṛṣṇa nenorėjo jų gardžiai pietaujančių palikti. Smarkiai įsilinksminę, vaikai ėmė Jį kviesti: „Brangusis bičiuli Kṛṣṇa, kaip greitai Tu sugrįžai! Na ir gerai, pietauti mes dar net nepradėjome, nė trupinėlio nesuvalgėme. Sėsk greta — pavalgysime kartu“. Kṛṣṇa nusišypsojo ir atsisėdo su draugais pietauti. Valgydamas draugų būryje, Kṛṣṇa galvojo: „Berniukai įsitikinę, kad Aš vos išėjęs sugrįžau, ir jiems nei į galvą, jog visus metus su Viešpaties Brahmos burtų jėga galynėjausi“.

Papietavę Kṛṣṇa, Jo draugai bei veršeliai patraukė namo į Vrajabhūmį. Kelyje jie dar kartą apžiūrėjo negyvo milžino slibino Aghāsuros kūną. Kṛṣṇai grįžtant namo į Vrajabhūmį, Jį lydėjo visų Vṛndāvanos gyventojų žvilgsniai. Jo šalimą puošė povo plunksna bei miško gėlės. Gėlių girlianda kabėjo ant Jo kaklo, o kūnas buvo išdažytas spalvotais Govardhanos kalvos olų mineralais. Govardhanos kalva visada garsėjo raudonais mineraliniais dažais. Kṛṣṇa su draugais jais ir išsidažė. Visi piemenėliai nešėsi po ragelį iš buivolo rago, lazda ir fleitą ir šaukė savo veršelius vardais. Jie taip didžiavosi nepaprastais Kṛṣṇos darbais, kad, grįždami į kaimą, šlovino Jį dainom. Visos Vṛndāvanos *gopės* žiūrėjo, kaip į kaimą sugrįžta nuostabusis Kṛṣṇa. Berniukai sukūrė puikių dainų apie tai, kaip jie išsigelbėjo iš milžinės gyvatės nasrų ir kaip ji buvo užmušta. Kai kurie Kṛṣṇą vadino Yaśodos, o kiti — Nandos Mahārājos sūnumi. „Jis yra nepaprastas, Jis ištraukė mus iš didžiojo slibino nasrų ir jį užmušė“, — kalbėjo vaikai. Tačiau nė vienas jų nepagalvojo, kad nuo Aghāsuros mirties jau praėjo metai.

Tada Mahārāja Parikṣitas pasiteiravo Śukadevos Gosvāmio, kas atsitiko, kad Vṛndāvanos gyventojai staiga taip karštai pamilo Kṛṣṇą, nors Jis

buvo ne jų šeimų narys. Mahārāja Parikṣitas klausė: „Kodėl piemenukų tėvai Kṛṣṇą pamilo labiau už savo tikruosius sūnus, kai šis, jiems dingus, sukūrė jų pavidalus? Ir kodėl karvės labiau mylėjo Kṛṣṇos sukurtuosius, o ne savuosius veršelius?“

Šukadeva Gosvāmis atsakė, kad išties kiekviena gyvoji būtybė labiausiai rūpinasi pati savimi. Kiti dalykai — namai, šeima, draugai, tėvynė, visuomenė, turtas, prabanga bei šlovė — jai yra antraeiliai. Jie mums patinka tik todėl, kad teikia malonumą mūsų asmenybei. Todėl žmogus dažniausiai apie save ir galvoja, labiausiai rūpinasi pačiu savimi ir savo kūnu — labiau negu žmona ir vaikais ar draugais. Kai jam iškyla tiesioginis pavojus, jis visų pirma pasirūpins savimi, o tik po to kitais. Tai natūralu. Tai reiškia, jog labiau už viską jis myli save. Dar žmogus labai rūpinasi savo materialiuoju kūnu. Apie dvasinės sielos egzistavimą neišmanantis žmogus taip stipriai prisiriša prie savo kūno, kad net pasenęs stengiasi jį įvairiais dirbtiniais būdais kuo ilgiau išsaugoti, manydamas, kad seną ir sugriuvusį kūną dar išgelbės. Žmonės sunkiai dirba nuo aušros iki sutemos, tenorėdami sau malonumo — taip elgiasi ir tie, kurie laiko save kūnu, ir tie, kurie laiko save siela. Mes prisirišame prie daiktiškos nuosavybės, nes ji teikia malonumą kūnui ar jausmams. Prisirišimas prie kūno pasireiškia tik todėl, kad jame glūdi „aš“, dvasinė siela. Žmogui dvasiškai tobulėjant imama suvokti, kad siela teikia malonumą todėl, kad ji — neatsiejama Kṛṣṇos dalis. Galų gale būtent Kṛṣṇa yra tasai, iš kurio visi semiasi džiaugsmo. Jis yra visos būties Supersiela. Norėdamas, kad mes apie tai sužinotume, Kṛṣṇa apsireiškia Pats ir sako mums, kad Jis visų žaviausias, tas, į kurį krypsta visų dėmesys. Tai, kas nėra Kṛṣṇos dalimi, nepatrauks ir nesužavės.

Žavių dalykų materialiam pasaulyje yra todėl, kad yra Kṛṣṇa. Tad Kṛṣṇa ir yra visų malonumų šaltinis, visa ko aktyvusis pradas. Dvasiškai tobuli transcendentalistai mato, kad viskas yra susiję su Kṛṣṇa. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad *mahā-bhāgavata*, t. y. tobulas bhakta, supranta Kṛṣṇą kaip aktyvųjį visų judrių ir nejudrių gyvų būtybių pradą. Todėl jis išvelgia viso kosminio pasaulio sąsają su Juo. Laimingasis, kurio prieglobstis yra Kṛṣṇa ir kuris viską sieja su Juo, jau išsivadavo. Jis jau neegzistuoja materialiam pasaulyje. Šiai minčiai pritaria „Bhagavad-gītā“. Kas su atsidavimu tarnauja Kṛṣṇai, tas jau pasiekė *brahma-bhūtos*, t. y. dvasinį lygį. Jau vardas „Kṛṣṇa“ byloja apie dorybę bei išsilaisvinimą. Kiekvienas, kuris pasirinko Kṛṣṇos lotoso pėdų prieglobstį, yra laive, plaukiančiame per neišmanymo vandenyną. Jam materialaus pasaulio platybės sumažėja iki veršelio pėdos. Didžiųjų sielų žvilgsniai nukreipti į Kṛṣṇą, Jis — materialijų pasaulių prieglobstis.

Tam, kuris gyvena Kṛṣṇos sąmone, dvasinis pasaulis Vaikuṅṭha čia pat. Jis jau ne materialiam pasaulyje, kur kas žingsnis tyko pavojai. Śukadeva Gosvāmis išsamiai išaiškino Mahārājai Parikṣitui, kas yra Kṛṣṇos sąmonė. Jis netgi pateikė karaliui Viešpaties Brahmos žodžius bei maldas. Pasakojimai apie Viešpaties Kṛṣṇos ir Jo draugų piemenėlių žaidimus, pietus ant Yamunos kranto ir Viešpaties Brahmos maldas yra transcendentiški. To, kuris jų klausosi, juos atpasakoja ar recituoja, visi dvasiniai troškimai būtinai išsipildys. Taip aprašyti Kṛṣṇos vaikystė ir Jo žaidimai su Balarāma Vṛndāvanoje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Viešpaties Brahmos maldos Viešpačiui Kṛṣṇai“.

Dhenukāsuros mirtis

Taip Śrī Kṛṣṇa su vyresnioju broliu Balarāma praleido Savo vaikystės metus, vadinamus *kaumāra* ir peržengė *paugančios* amžių, kuris trunka nuo šešių iki dešimties metų. Piemenys pasitarę nutarė leisti ganyti karves berniukams, kurie įžengė į šeštuosius metus. Taigi Kṛṣṇai ir Balarāmai buvo patikėta globoti karves, ir Jie išvaikščiojo visą Vṛndāvaną, Savo kojų prisilietimu valydami jos žemę.

Grodamas fleita, Kṛṣṇa ginė karves ir vedė visus piemenukus per Vṛndāvanos mišką, kur buvo daugybė gėlių, vešlios žolės bei įvairios augmenijos. Bičių, gėlių ir vaisių pilnas Vṛndāvanos miškas yra šventas kaip ir aiškus bhaktos protas. Miškas aidėjo nuo paukščių klegesio. Skaidrus ežerų vanduo nuplaudavo nuovargį. Pūtė vėjelis, nešdamas svaigų kvapą ir gaivindamas kūną bei protą. Kṛṣṇa su draugais ir Balarāma įėjo į mišką ir, matydamas, kaip jame gera, iš širdies džiaugėsi malonia aplinka. Kṛṣṇa išvydo medžius, kurie linko nuo vaisių, jaunas šakeles, svyrančias prie žemės ir prisilietimu reiškiančias pagarbą Jo lotoso pėdoms. Medžių, vaisių bei gėlių nuolankumas džiugino Kṛṣṇą, ir, supratęs jų norus, Jis šypsojosi ir juos tenkino.

Ir tada Kṛṣṇa tarė Savo vyresniajam broliui Balarāmai: „Brangus broli, Tu viršiausias tarp mūsų, Tavo lotoso pėdas garbina pusdieviai. Štai pilni vaisių medžiai nusilenkė, kad pagarbintų Tavo lotoso pėdas. Atrodo, tarsi jie veržtųsi iš tamsos, į kurią pateko tapę medžiais. O juk Vṛndāvanos žė-

mėje išauge medžiai yra ne šiaip sau gyvos būtybės. Kadangi ankstesniuose gyvenimuose jos laikėsi impersonalaus požiūrio, dabar gyvena negalėdamos pajudėti, tačiau jos gali regėti Tave Vṛndāvanoje ir meldžia, kad leistumei dvasiškai tobulėti, tiesiogiai bendraujant su Tavimi. Dažniausia medžiai — tai gyvosios būtybės, kurias valdo tamsa. Tamsoje skendi ir filosofai impersonalistai, tačiau tamsą jie galėtų išsklaidyti, jeigu pasinaudotų Tavo buvimu Vṛndāvanoje. Man regis, jog aplink Tave dūzgiančios bitės ankstesniuose gyvenimuose buvo Tavo bhaktos, kurie niekaip negali su Tavimi išsiskirti, nes tokio gero ir mylinčio šeimnininko, kaip Tu, jie neras. Tu — aukščiausias, pirminis Dievo Asmuo, ir bitės stengiasi visur Tave šlovinti, kas akimirka giedodamos apie Tave. Manau, kad tarp jų yra ir didūs išminčiai, Tavo Šviesybės bhaktos, kurie pasivertė bitėmis, nes nė akimirka negali likti be Tavęs. Brangusis broli, Tu — aukščiausioji, šlovingiausioji Dievybė. Pažvelk į povus, kaip atsidėję jie šoka Tavo aki-vaizdoje, o elniai tarsi *gopės* — kupinomis meilės širdimis sveikina Tave. Girių gyventojos gegutės pasitinka Tave, netverdamos džiaugsmu, nes supranta, jog Tavo apsilankymas neša gėrį jų namams. Vṛndāvanos gyventojai, netgi tie, kurie yra medžiai bei gyvūnai, šlovina Tave. Jie pasiruošę nuoširdžiai Tave sutikti, kaip ir dera didžiai sielai savo namuose pasitikti kitą didžią sielą. Ir žemė čia tokia šventa ir laiminga, nes Tavo lotoso pėdos ženklina ją.

Nieko nuostabaus, kad Vṛndāvanos gyventojai šitaip pasitinka tokią nepaprastą būtybę, kaip Tu. Žolelės, vijokliai bei kiti augalai irgi yra laimingi, palietę Tavo lotoso pėdas. Juos, Tau palytėjus, apgaubia šlovė. Pašlovinti ir kalnai bei upės, nes Tu į juos žvelgi. Tačiau šlovingiausios, žinia, yra Tavo sužavėtos Vrajos mergelės, *gopės*, nes Tu apkabini jas tvirtomis Savo rankomis“.

Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma, bendraudami su Vṛndāvanos gyventojais ir veršeliais bei karvėmis, Yamunos pakrantėje patyrė daug džiaugsmo. Dažnai paskui Kṛṣṇą ir Balarāmą traukdavo ir jų draugai. Lydėdami Kṛṣṇą ir Balarāmą, pasipuošusius miško gėlių girliandomis, berniukai giedojo ir mėgdžiojo bičių dūzgia. Kitąsyk beeidami jie imdavo mėgdžioti ežeruose plaukiojančių gulbių girgsėjimą, o pamatę šokančius povus rodė Kṛṣṇai, kaip šie šoka. Kṛṣṇa išlenkęs kaklą irgi mėgdžiodavo povų šoki ir juokino Savo draugus.

Kṛṣṇos globojamos karvės turėjo savo vardus, ir Jis meiliai jas šaukdavo. Išgirdusios Kṛṣṇos kvietimą, karvės atsiliepdavo mūkdamos, ir berniukai iš visos širdies džiaugėsi šiuo pokalbiu. Visi jie mėgdžiojo paukščių balsus — ypač *cakorų*, povų, gegučių bei *bhāradvāju*. O pamatę, kaip bėga tigrų ar liūtų riauvojimo išgąsdinti silpnesni gyvūnai, berniukai kartu su Kṛṣṇa ir Balarāma juos pamėgdžiodami irgi lėkdavo iš paskos. Nuilse

jie krisdavo ant žemės. Balarāma, padėjęs galvą kuriam nors berniukui ant kelių, ilsėjosi, o Kṛṣṇa tuoj pat šokdavo masažuoti Jam kojas. Kartais Jis vėdindavo Balarāmą palmių lapais, ir gaivaus oro gūšiai nuvydavo Jo nuovargį. Kol Balarāma ilsėdavosi, berniukai dainuodavo, šokdavo arba galynėdavosi ir šokinėdavo. Kṛṣṇa neatsilikdavo nuo berniukų ir, nusitvėręs už jų rankų, džiaugdavosi drauge su jais, kvatodavo ir girdavo jų žaidimus. Pajutęs nuovargį, Kṛṣṇa įsitaisydavo ant didžiulio medžio šaknų ar kurio piemenuko kelių. Kai Kṛṣṇa tarsi ant pagalvės atsiguldavo ant medžio šaknų ar berniuko kelių, keli berniukai masažudavo Jam kojas, vėduodavo Jį lapais. Dainingesni vaikai, norėdami suteikti Jam džiaugsmo, švelniais balsais dainuodavo, ir Jo nuovargis beregint išsisklaidydavo. Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa — tas, kurio pėdoms tarnauja sėkmės deivė, Savo vidine galia apsiereiškęs kaimo berniuko pavidalu, draugavo su piemenukais, tarsi būtų vienas jų. Ir nors Jis išvaizda nesiskirdavo iš kitų kaimo berniukščių, kartais įrodydavo esąs Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Atsiranda žmonių, kurie apsišaukia Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu ir mulkina naivuolius, tačiau jie tesugeba apgaudinėti — Dievo galybės parodyti jie negali.

Kṛṣṇai besilinksminant draugų būry reikėsi Jo vidinė galia. Tačiau Jam ir vėl atsirado proga parodyti Savo antžmogiškąją Dievo galybę. Artimiausi Jo draugai Śrīdāmā, Subala ir Stokakṛṣṇa su didžia meile kreipėsi į Kṛṣṇą bei Balarāmą šiais žodžiais: „Brangus Balarāma, Tu labai galingas. Tavo rankos nepaprastai tvirtos. Brangusis Kṛṣṇa, Tu gali užmušti pikčiausius demonus, kurie drumsčia ramybę. Tad žinokit, jog čia šalimais dunkso didžiulis Tālavanos miškas. Jame auga daugybė palmių, ir medžiai lūžta nuo vaisių. Daug jų prinoko ir krinta žemėn, kiti jau sunokę kybo ant šakų. Miške labai gražu, tačiau visi bijo baisaus demono Dhenukāsuros ir kojos ten nekelia. Niekas negali pasirinkti vaisių. Brangusis Kṛṣṇa ir Balarāma, demonas pasivertęs asilu. Kartu su juo miške gyvena ir kiti demonai — jo draugai, irgi pasivertę asilais. Jie labai stiprūs, tad patekti į Tālavaną labai sunku. Brangūs broliai, tik Jūs galite užmušti tuos demonus. Niekas, išskyrus Jus, ten neis, nes bijo pražūti. Tālavanos mišką net žvėrys iš toli lenkia, jame nemiega paukščiai, ten nesutiksi nė gyvos dvasios. Beliko džiaugtis tik svaigiu aromatu, kurį iš šio miško atneša vėjas. Turbūt niekas net ir neragavo saldžių vaisių nei nuo medžių, nei nuo žemės. Brangusis Kṛṣṇa, tiesą sakant, tas saldus aromatas neapsakomai mus vilioja. Brangus Balarāma, eikime ten ir paragaukime vaisių. Jų kvapas sklinda iš toli, jis tvyro visur. Argi Jūs neužuodžiate?“

Linksmi besišypsančių bičiulių paprašyti, Kṛṣṇa ir Balarāma panorė su teikti jiems malonumą ir, lydimi draugų, Jie patraukė stačiai į mišką. Įėjęs į Tālavaną, Balarāma dramblio jėga ėmė purtyti medžius. Purtant nunokę

vaisiai pabiro ant žemės. Išgirdęs krentant vaisius, Dhenukāsura — demonas, kuris pasivertęs asilu gyveno miške, — puolė ten, iš kur sklido garsas. Nuo jo galingų šuolių dundėjo žemė ir medžiai lingavo kaip per žemės drebėjimą. Pirmiausia demonas puolė Balarāmą ir užpakalinėmis kojomis spyrė Jam į krūtinę. Balarāma neatsakė į Jo išpuolį, tačiau kai siaubingai įniršęs demonas dar įnirtingiau Jam spyrė, Balarāma viena ranka nutvėrė jį už kojų, apsuko aplink Save ir sviedė į medžių viršūnes. Balarāmai besukant aplink Save demoną, tas išleido paskutinį kvapą. Balarāma užmetė jo kūną ant aukščiausios palmės, tačiau tas buvo toks sunkus, kad palmė su šaknimis nuvirto ant kitų medžių, nugriaudama ir juos. Atrodė, tarsi mišku prašvilpė siaubingas viesulas. Medžiai virto vienas paskui kitą. Nepaprasta jėga, kurią parodė Balarāma, neturėtų mūsų stebinti, nes Balarāma — Dievo Asmuo, kurį dar vadina Ananta Śeṣanāga. Ant milijonų Savo galvų Ananta Śeṣanāga laiko planetas. Ant Jo laikosi visas kosminis pasaulis, tarsi ant dviejų siūlų audžiama drobė.

Kai Dhenukāsura pakibo ant medžių, subėgo jo draugai ir bendrai ir siaubingai įsiutę puolė Balarāmą ir Kṛṣṇą. Jie degė ryžtu atkeršyti už draugo mirtį. Tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma čiupo vieną po kito asilus už užpakalinių kojų ir, lygiai kaip ir pirmąjį, įsukę svaidė ant palmių. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma išgalabijo juos visus. Medžiai, nukarstyti asilų lavonais, atrodė įspūdingai. Rodėsi, tarsi tarp medžių viršūnių susitelkė įvairiaspalviai debesys. Sužinoję apie nepaprastą įvykį, aukštesniųjų planetų pusdieviai ėmė berti ant Kṛṣṇos ir Balarāmos gėles, mušti būgnus ir kalbėti atsidavimo maldas.

Tęprabėgo kelios dienos po Dhenukāsuros mirties, o Tālavanos miške žmonės jau rinko vaisius ir įsidrašinę gyvuliai pamažėle grįžo į mišką rupšnoti vešlios žolės. Žmogus, kuris klausosi pasakojant ir apdainuoja šiuos transcendentinius brolių Kṛṣṇos ir Balarāmos žygius bei žaidimus, didina savo dorovingų darbų kraitį.

Kṛṣṇa ir Balarāma su draugais grodami fleitomis grįžo į Vṛndāvanos kaimą. Berniukai šlovino nepaprastus Jų darbus Tālavanos miške. Jų veidus, patamsėjusius nuo karvių sukeltų dulkių, puošė *tilaka*, o į Kṛṣṇos plaukus buvo įsepta povo plunksna. Jiedu su Balarāma grojo fleitomis, ir jaunos *gopės* džiūgavo, matydamos namo grįžtantį Kṛṣṇą. Jam nesant Vṛndāvanoje, *gopės* apimdavo neapsakomas liūdesys. Jos nuolat galvodavo apie tai, kaip Kṛṣṇa vaikštinėja po mišką ir gano karves. O pamačiusios Jį grįžtant, užmiršdavo visus savo rūpesčius ir, apspitę Jį tarsi bitės nektaro kupiną lotoso žiedą, nenuleisdavo akių nuo Jo veido. Kṛṣṇai įžengus į kaimą, jaunos *gopės* ėmė šypsotis ir juoktis, o Kṛṣṇa, grodamas fleita, gėrėjosi puikiais linksmų *gopių* veidais.

Kr̥ṣṇa ir Balarāma pasitiko mylinčios Jų motinos Yaśodā su Rohiṇi ir puolė vykdyti visus savo mylimų sūnų norus. Motinos tarnavo savo transcendentiniams vaikams ir sykiu Juos laimino. Jos kruopščiai išmaudė Juos ir dailiai aprenė. Kr̥ṣṇa apvilko gelsvais rūbais, o Balarāma — melsvais, uždėjo papuošalus bei gėlių girliandas. Kai praėjo darbo dienos ganykloje nuovargis, Jie atrodė žvalūs ir nepaprastai gražūs.

Motinų gardžiai maitinami, Jie viską su malonumu suvalgė. Pavalgydinusios ir paguldžiusios į švarų patalą, mamos pradėjo dainuoti apie Jų žaidimus, ir Jie netrukus kietai įmigo. Šitaip piemenėliai Kr̥ṣṇa ir Balarāma linksmi leido dienas Vṛndāvanoje.

Kai kada Kr̥ṣṇa su Balarāma ir draugais, o kartais vien tik su draugais ginė karves prie Yamunos. Prasadėjo vasara, ir sykį ištroškę berniukai bei karvės atsigėrė upės vandens, kurį buvo užnuodijęs didžiulis slibinas, vardu Kāliya.

Atsigėrę vandens, berniukai ir karvės apsinuodijo. Jie ūmai kaip negyvi krito ant žemės. Tačiau tereikėjo Kr̥ṣṇai, kuris yra gyvastis viso, kas gyva, pažvelgti į berniukus bei karves, ir jie atsipeikėjo. Didžiai stebėdamiesi, karvės ir vaikai sužiuro viens į kitą. Jie žinojo, kad atsigėrę Yamunos vandens jie mirė, tačiau maloningas Kr̥ṣṇos žvilgsnis gražino jiems gyvybę. Taip jie patys patyrė Kr̥ṣṇos, kuris yra Yogešvara — mistikų *yogų* valdovas, mistinę jėgą.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkioliktąjį „Kr̥ṣṇos“ skyrių, pavadintą „Dhenukāsuros mirtis“.

Kālijos sutramdymas

Sužinojęs, jog Yamunos vandenis apnuodijo juodasis slibinas Kālija, Kṛṣṇa stojo su juo į kovą, išvijo slibiną iš Yamunos, ir upės vanduo vėl tapo tyras.

Kai Śukadeva Gosvāmis pasakojo šią istoriją, Mahārāją Parikṣitą sudomino Kṛṣṇos vaikystės žaidimai. Ir jis paprašė Śukadevos Gosvāmio, kad šis papasakotų plačiau, kaip Kṛṣṇa nubaudė ilgus metus upėje tūnojusį Kāliją. Mahārāja Parikṣitas norėjo kuo daugiau sužinoti apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus ir klausinėjo labai susidomėjęs.

Štai ką papasakojo Śukadeva Gosvāmis. Prie Yamunos telkšojo didžiulis užutėkis, kuriame ir gyveno juodasis slibinas Kālija. Viskas aplink buvo labai apnuodyta, o iš vandens vis kilo nuodingi garai. Jei virš užutėkio skrisdavo paukštis, jis krisdavo į vandenį negyvas.

Nuodingų Yamunos garų nutroškinti, išdžiūvo pakrantės žolė ir medžiai. Viešpats Kṛṣṇa pamatė, ką padarė didžiojo slibino nuodai: pro Vṛndāvaną tekanti upė nešė mirtį.

Kṛṣṇa, kuris apsireiškė, kad sunaikintų pasaulio blogį, įkopė į milžinišką *kadambos* medį, kuris augo ant Yamunos kranto. *Kadamba* — medis, kraunantis apvalius geltonus žiedus ir augantis tik Vṛndāvanos apylinkėse. Iširopštęs į medžio viršūnę, Kṛṣṇa susiveržė juostą ir tarsi imtynininkas skėstelėjęs rankomis šoko į patį nuodingojo užutėkio vidurį. *Kadambos* medis, nuo kurio šoko Kṛṣṇa, buvo vienintelis nenudžiūvęs medis. Kai kas

mano, kad medis atgijo, kai jį palietē Kṛṣṇos lotoso pēdos, o kai kuriose Purānose tvirtinama, kad Garuḍa, amžinasis Viṣṇu nešiotojas, žinojo, jog Kṛṣṇa kažkada nuo jo šoks į upę ir, norėdamas apsaugoti medį, užlašino ant jo nektaro. Kai Viešpats Kṛṣṇa išoko į vandenį, upė išsiliejo iš krantų, tarsi į ją būtų įmestas koks milžiniškas daiktas. Tokiomis Kṛṣṇos galiomis, kurias Jis čia parodė, stebėtis netenka — iš tikrųjų Jis yra visų galių šaltinis.

Kṛṣṇa yrėsi tarsi didžiulis galingas dramblys, sukeldamas baisų triukšmą, kuris pasiekė ir slibiną. Kāliya negalėjo to pakešti — jis suprato, kad kažkas ruošiasi pulti jo būstą. Ir jis staiga išniro priešais Kṛṣṇą. Kāliya suprato, kad Kṛṣṇą vertėjo pamatyti — toks nuostabus buvo Jo kūnas: odos spalva priminė debesį, o kojos — lotoso žiedą. Kṛṣṇą puosė Śrīvatsos žymuo, įvairios brangenybės, o vilkėjo Jis geltonais rūbais. Žaviame Kṛṣṇos veide švietė šypsena, Jis žaidė Yamunos upėje, rodydamas begalinę jėgą. Nors Kṛṣṇa buvo nepaprastai gražus, Kālijos širdyje užvirė baisus pyktis, ir jis galingais savo žiedais apšivijo Kṛṣṇą. Pamatę, koks pavojus iškilo slibino žieduose smaugiamam Kṛṣṇai, Jį mylintys piemenukai ir Vṛndāvanos gyventojai suakmenėjo iš baimės. Jie skyrė Kṛṣṇai viską — gyvenimą, turtą, meilę, darbus. Viskas buvo paaukota Kṛṣṇai, tad išvydę pavojų, kuris Jam grėsė, vaikai siaubo pagauti krito ant žemės. Karvių, jaučių bei veršelių akyse, įbestose į Kṛṣṇą, buvo matyti sielvartas ir nerimas. Iš baimės jie tepajėgė raudoti ir sustingę stovėjo ant kranto, niekuo negalėdami padėti savo mylimam Kṛṣṇai.

Kai prie Yamunos kranto dėjosi tokie dalykai, pasireiškė negeri ženklai. Ėmė drebėti žemė, iš dangaus krito meteoritai, dešinioji vyrų kūno pusė ėjo pagaugais. Šie ženklai pranašavo didžiulį pavojų. Juos išvydę, piemenys ir pats Nanda Mahārāja labai išsigando ir sunerimo. Be to, jie sužinojo, kad Kṛṣṇa, kaip tyčia, išėjo į ganyklą be vyresniojo brolio Balarāmos. Tai išgirde, Nanda, Yaśodā ir piemenys dar labiau susirūpino. Jie be galo mylėjo Kṛṣṇą ir, nežinodami visų Jo galių, baisiai susisielojo, nes Kṛṣṇa buvo jiems visų brangiausias, ir viską — gyvenimą, nuosavybę, meilę, mintis ir darbus jie buvo paaukoję Kṛṣṇai. Iš begalinės meilės Kṛṣṇai juos apniko mintys, kad šiandien Kṛṣṇos laukia baisi pražūtis.

Visi Vṛndāvanos gyventojai, kurie tuo metu buvo kaime, išėjo ieškoti Kṛṣṇos. Ėjo ir vaikai, ir jauni vyrai, ir senukai, ir moterys, ir gyvuliai — visi, kas gyvi. Kṛṣṇa jiems buvo vienintelis gyvasties šaltinis. Tuo tarpu Balarāma, išminties valdovas, ramiai Sau stovėjo ir šypsojosi. Jis žinojo, koks galingas buvo Jo jaunesnysis brolis Kṛṣṇa, ir suprato, kad nėra ko jaudintis, kai Kṛṣṇa kaunasi su paprasčiausia materialaus pasaulio gyvate. Taigi Jis buvo visiškai ramus. O Vṛndāvanos gyventojai, didžiai susirūpinę,

puolė ieškoti Kṛṣṇos. Jie sekė Kṛṣṇos pėdomis, kurias Jis paliko Vṛndāvanos žemėje, ir taip artinosi prie Yamunos upės. Sekdami pėdomis, pažymėtomis vėliavos, lanko ir kriauklės ženklais, galų gale jie priėjo upės krantą ir išvydo verkiančius berniukus bei karves, kurie žvelgė į juodojo slibino glėbyje suspaustą Kṛṣṇą. Dar didesnis skausmas sugniaužė jų širdis. Vrajabhūmio gyventojams atrodė, kad Kṛṣṇa tikrai žuves, ir juos apėmė didis sielvartas. Tik Balarāma šypsodamasis stebėjo jų neviltį. Nors Vṛndāvanos gyventojai nedaug nežinojo apie Kṛṣṇą, jų meilė buvo begalinė. Kai jie pamatė Kṛṣṇą Yamunos upėje, slibino Kālijos glėbyje, ir sielvartaujancius piemenukus bei karves, visi prisiminė Kṛṣṇos draugiškumą, besišypsanti Jo veidą, švelnius žodžius ir gerumą. Galvodami apie tai ir išitikinę, kad jų Kṛṣṇa nebeištrūks iš Kālijos gniaužtu, jie pajuto, jog be Kṛṣṇos ištuštėjo visi trys pasauliai. Viešpats Caitanya irgi sakė, kad visi trys pasauliai be Kṛṣṇos Jam nieko nereiškia. Tai — aukščiausioji Kṛṣṇos sąmonės pakopa. Beveik visi Vṛndāvanos gyventojai patyrė nepaprastą meilės Kṛṣṇai ekstazę.

Atskubėjusi prie Yamunos, motina Yaśodā buvo bepuolanti į upę, tačiau kiti ją sulaikė ir ji nualpo. Ne mažesnis skausmas draskė ir Kṛṣṇos draugų krūtines. Jiems iš akių srautais — tarsi liūtis ar išsiliejusios upės bangos — liejosi ašaros. Tačiau norėdami, kad motina Yaśodā atsitokėtų, jie ėmė garsiai pasakoti apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus. Motina Yaśodā gulėjo rami, tarytum negyva, nes jos sąmonė buvo nukreipta į Kṛṣṇos veidą. Nanda ir kiti Vṛndāvanos gyventojai, kurie Kṛṣṇai paaukojo viską, net ir gyvybę, jau buvo besiruošią šokti į Yamunos vandenį, tačiau Viešpats Balarāma juos sulaikė, puikiai žinodamas, kad jokio pavojaus nėra.

Dvi valandas tarsi vaikelį Kṛṣṇą laikė suspaudęs savo glėby Kāliya. Bet kai Kṛṣṇa pamatė, kad visi Gokulos gyventojai, tarp kurių buvo ir Jo tėvas, motina, *gopės*, berniukai bei karvės, tiesiog alpo iš sielvarto ir ilgiau jau nebūtų ištvėrę, Jis tuojau pat išsilaisvino. Jo kūnas ėmė didėti, ir nors slibinas visomis išgalėmis stengėsi išlaikyti Kṛṣṇą glėbyje, nuo įtampos slibino žiedai nusilpo, ir jam nebeliko nieko kito, kaip paleisti Dievo Asmenį, Kṛṣṇą. Kāliya miršo. Jo milžiniški gobtuvai išsipūtė, iš šnervių ėmė verztis nuodingi garai, kaiyse žėravo ugnis, o iš nasrų pasipylė liepsnos. Kurį laiką milžinas slibinas nejudėdamas spoksojo į Kṛṣṇą. Laižydamasis savo dvišakiais liežuviais, išpūtęs dvigubus gobtuvus, nuodais pasrūvusiomis akimis jis žvelgė į Kṛṣṇą. Ūmai Kṛṣṇa puolė slibiną tarsi Garuḍa gyvatę. Kāliya pabandė Kṛṣṇai įkasti, tačiau Jis lengvai išsisuko. Jie ėmė suktis ratu, kol slibinas pagaliau pavargo ir neteko jėgų. Tada Kṛṣṇa šoko ant slibino galvų ir prispaudė jas. Brangakmeniai, kurie švytėjo ant slibino galvų, rausvai apšvietė Viešpaties lotoso pėdas, ir Kṛṣṇa — seniausiasis visų dailiuju

menų (tarp jų ir šokių) meistras — ėmė šokti ant linguojančių slibino gobtuvų. Tai pamatę, aukštesniųjų planetų gyventojai ėmė berti gėles, mušti būgnus, groti fleitomis ir giedoti maldas bei giesmes. Rojaus gyventojai — *gandharvos*, *siddhos* ir pusdieviai — džiūgavo.

Kai Kṛṣṇa šoko ant vieno Kālijos galvų, kitomis galvomis slibinas bandė nublokšti Jį žemyn. Kālija turėjo apie šimtą galvų, tačiau Kṛṣṇa nė vienos neleido jam pakelti. Jis trempė Kāliją Savo lotoso pėdomis, kol tas visiškai nusilpo. Dabar slibinas kovojo tik už savo gyvybę. Jis ėmė vėmti atmatomis ir spjaudytis liepsna. Raugėdamas nuodais, jis šiek tiek apsilvė nuo nuodėmių. Pykčio apakintas jis vis dar tebesigynė, vis dar bandė pakelti vieną iš galvų ir nužudyti Viešpatį. Tačiau Viešpats tuoj čiupęs lenkė ją žemyn ir šokdamas trypė ant jos. Atrodė, tarsi Kālija garbintų Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Višņu, o iš jo nasrų plūstantys nuodai būtų lyg gėlės, aukojamos Viešpačiui. Staiga iš Kālijos burnos ėmė plūsti nebe nuodai, o kraujas, ir slibinas visiškai išseko. Atrodė, jog nuo Viešpaties spyrių ant jo kūno neliko sveikos vietos. Galiausiai slibinui tapo aišku, kad Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, ir jis liovėsi priešintis. Jis suvokė, jog Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Viešpats, visa ko valdovas.

Viešpats, kurio iščiose glūdi visa visata, trempė slibiną jo žmonių — Nāgapatnių akivaizdoj. Kālijos žmonos puolė garbinti Viešpatį, nors besiskubindamos nespėjo net susitvarkyti plaukų, rūbų ir papuošalų. Kaip ir vyras, jos nusilenkė Aukščiausiajam Viešpačiui ir ėmė melstis. Susijaudinusios slibino žmonos stūmė priešais vaikus ir parpušdamos Yamunos pakrantėje reišė Kṛṣṇai nuolankią pagarbą. Nāgapatnės žinojo, kad Kṛṣṇa — visų atsidavusių Jam sielų prieglobstis, ir tikėjosi apsaugoti vyrą nuo jam gresiančio pavojaus, maldomis švelnindamos Viešpaties širdį.

Nāgapatnės meldėsi: „O brangusis Viešpatie, Tau visi lygūs, Tu nedarai skirtumo tarp sūnų, draugų ir priešų. Todėl toji bausmė, kurią Tu maloningai skyrei Kāliyai, labiausiai jam tinka. O Viešpatie, Tu atėjai visų pirma tam, kad sunaikintum visus šio pasaulio ramybės drumstėjus. Tu — Absoliuti Tiesa, todėl Tavo bausmė nesiskiria nuo Tavo malonės. Mes įsitikinusios, kad šioji Tavo bausmė Kāliyai iš tikrųjų tėra palaiminimas. Mes tikime, kad bausdamas Tu suteiki didžiulę malonę, nes Tavo bausmė naikina nuodėmes. Neabejotina, kad šitą būtybę, kuri turi slibino kūną, slepia daugybė nuodėmių, antraip argi ji turėtų tokį kūną. Šokdamas ant slibino galvų, Tu palengvini jam nuodėmingų darbų našta, kurią lėmė slibino kūnas. Tai, kad Tu supykai ir nubaudei jį, jam tik į gera. Mus stebina Tavo maloningumas šiam slibinui — turbūt ankstesniuose gyvenimuose jis atliko daug dorovingų darbų: džiugino visus susilaikymu bei askezėmis ir padarė daug gera visoms gyvosioms būtybėms“.

Nāgapatnės priminė, kad tas, kuris ankstesniuose gyvenimuose neatliko

dorybingų darbų ir su atsidavimu netarnavo Viešpačiui, negali susitikti su Kṛṣṇa. „Šikšąštakoje“ Viešpats Caitanya sako, kad kiekvienas privalo su atsidavimu tarnauti Viešpačiui: nuolankiai kartoti Hare Kṛṣṇa *mantrą*, laikydamas save menkesniu už gatvėje trypiamą šiaudą, ir nelaukdamas pagarbos sau visada reikšti pagarbą kitiems. Nāgapatnės negalėjo atsistebėti, kad Kāliyai, kuris dėl baisių nuodėmių gavo gyvatės kūną, buvo leista tiek prisiartinti prie Viešpaties, kad Viešpaties lotoso pėdos lietė jo galvas. Paprasti dorybingi darbai, be abejonės, negalėjo to lemti. Šie prieštaravimai kėlė joms didžiausią nuostabą. Nāgapatnės tęsė malda: „O brangusis Viešpatie, mes negalime atsistebėti, kad jam teko laimė savo galva paliesti dulkes nuo Tavo lotoso pėdų. Apie tokią laimę tesvajoja didžios ir šventos asmenybės. Netgi sėkmės deivė atliko griežtas askezes, trokšdama, kad Tu palaimintumei dulkėmis nuo Savo pėdų. Tad kodėl gi taip lengvai ant Kālijos galvos nukrito šios dulės? Iš autoritetinių šaltinių žinome, kad tie, kuriuos palaimino dulkės nuo Tavo lotoso pėdų, nenori užimti netgi pačios aukščiausios — Brahmos padėties. Jie netrokšta viešpatauti nei rojaus planetose, nei žemėje, nei aukštesnėse už šią (Siddhalokos) planetose ir nesvajoja apie mistines jėgas, kurios įgyjamos per *yogą*. Tokie tyri bhaktos nebetrokšta net išsivadavimo įsiliejus į Tave. O Viešpatie, nors šis gyvačių valdovas gimė padaru, kurį globoja pačios žemiausios gamtos *gunos* ir nuolat lydi pyktis, jis pelnė tai, kas retam tepasiekama. Po visatą klaidžiojančios ir įvairiais gyvais padarais išikūnijančios gyvos esybės gali nesunkiai pelnyti didžiausią palaiminimą tik Tavo malone“.

„Caitanya-caritāmṛtoje“ irgi pažymėta, jog gyvosios esybės klaidžioja po visatą, įsikūnydamos įvairiomis gyvybės formomis, tačiau Kṛṣṇos ir dvasiinio mokytojo malone jos gali įgyti atsidavimo tarnystės sėklą, ir tai joms atvertų kelią į išsivadavimą.

„Su pagarba lenkiamės Tau, — tęsė Nāgapatnės, — brangus mūsų Viešpatie, nes Tu — Aukščiausiasis Asmuo. Tu gyveni visose gyvosiose būtybėse kaip Supersiela. Tu esi virš kosminio pasaulio, ir vis dėlto viskas glūdi Tavyje. Tu įkūniji nenuilstantį laiką. Laiko jėga kyla iš Tavęs, ir todėl Tu regi ir įkūniji visuotinį laiką. Tu — praeitis, dabartis ir ateitis, mėnuo, diena, valanda, akimirka — viskas. Taigi, o Viešpatie, Tu regi visa, kas vyksta, vyko ir vyks kas akimirka, kas valandą, kas dieną, kas mėnesį, kasmet praityje, dabar ir ateityje. Tu esi visatos pavidalas, tačiau kartu ir skiriesi nuo jos. Visata ir Tu yra vienovė ir skirtybė kartu. Todėl mes pagarbiai lenkiamės Tau. Tu Pats esi visata, ir vis dėlto Tu — jos kūrėjas. Tu esi visatos valdovas ir globėjas. Tu esi pirminė jos priežastis. Nors Tu reiškiesi joje Savo trijų ypatybių inkarnacijomis — kaip Brahmā, Viṣṇu ir Maheśvara, Tu esi virš materialios kūrinijos. Iš Tavęs kyla gyvosios būtybės — jų jutimai, gyvybė, jų protas bei išmintis, tačiau Tave Patį galima suvok-

ti tik per Tavo vidinę galiā. Tad su pagarba lenkiamēs Tau — visos kūrijos centrai, beribiui, subtiliausiam iš subtiliausių ir visa žinančiam. Tave trokšta įvairūs filosofai teoretikai. Tu — galutinis filosofinių ieškojimų tikslas. Iš tiesų visos filosofijos bei mokymai kalba apie Tave. Su pagarba lenkiamēs Tau, nes Tu — visų šventraščių ir viso žinojimo šaltinis. Tu esi visų įrodymų pagrindas ir Aukščiausiasis Asmuo, dovanojantis mums tobuliausią žinojimą. Iš Taveš kyla visi troškimai ir kiekvienam Tu teiki patitenkinimą. Tu esi įkūnytosis Vedos. Tad pagarbiam lenkiame Tau savo galvas.

Brangus Viešpatie, Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, Tu — aukščiausiasis besimėgaujantis subjektas, kuris šį kartą apsireiškė žemėje Vasudevos sūnumi, įkūnijančiu tyrą dorybės būvį. Tu — viešpataujanti proto ir intelekto Dievybė, Pradyumna ir Aniruddha. Tu esi visų *vaisṇavų* Viešpats. Išsiskleidęs *catur-vyūhos* ekspansijomis — kaip Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Aniruddha bei Pradyumna, Tu skatini tobulinti protą bei intelektą. Tai Tu padedi gyvosioms esybėms nugrimzti į užmarštį arba atrasti tikrąją savo esmę. Tai patvirtinta ir penkioliktame „Bhagavad-gīto“ skyriuje: Viešpats glūdi visų širdyse Supersielos pavidalu ir, būdamas gyvosios būtybės širdyje, padeda jai užmiršti, kas ji yra, arba atkurti pirmapradę savo esmę. Mes šiek tiek suvokiame, jog Tu glūdi mūsų širdyse ir stebi mūsų veiksmus, tačiau iki galo suprasti Tavo buvimą labai sunku. Mes galime suvokti, jog Tu esi mumyse, tik iki tam tikros ribos. Tu esi aukščiausias ir materialios, ir dvasinės energijų valdovas. Todėl nors Tu ir kosminis pasaulis nėra tas pat, esi aukščiausias visko valdovas. Tu esi kosminio pasaulio kūrėjas bei liudininkas, Tu — pagrindinė medžiaga, iš kurios sudarytas šis pasaulis. Todėl pagarbiam Tau lenkiamēs. Brangus Viešpatie, kosminiam pasauliui atsirasti nereikėjo Tavo pastangų. Paleisdamas veikti Savo galias — dorybės, aistros bei neišmanymo *gunas* — Tu gali kurti, palaikyti ir naikinti kosminį pasaulį. Valdydamas laiką, mesdamas žvilgsnį į materialią gamtą, Tu gali sukurti visatą ir išjudinti įvairias materialios gamtos jėgas, kurios glūdi įvairiausiose būtybėse. Tad suprasti, kaip Tu veiki šiame pasaulyje, neįmanoma. Brangus Viešpatie, nors Tu išsiskleidei trijų svarbiausiųjų šios visatos dievybių (Viešpaties Brahmos, Viešpaties Viṣṇu ir Viešpaties Šivos) ekspansijomis, kurios kuria, saugo ir naikina, tikrąjį palaiminimą visoms gyvoms būtybėms teikia Tavo apsireiškimas Viešpaties Viṣṇu pavidalu. Tad tikrąją ramybę pasiekusiems, tobuliausios ramybės ieškantiems žmonėms siūloma garbinti ramybę įkūnijantį Tavo pavidalą — Viešpatį Viṣṇu. O Viešpatie, Tau skiriame savo maldas. Tu matai, kad šis vargšas slibinas netrukus atsisveikins su gyvenimu. Tu žinai, kad viskas, ką mes — moterys turime, net ir mūsų gyvybė, priklauso vyrui. Todėl prašome Taveš atleisti mūsų vyrui Kāliyai, nes

jeigu jis mirs, mums bus labai sunku. Pagalvok apie mus ir atleisk Savo įžeidėjui. Brangus Viešpatie, visos gyvosios būtybės yra Tavo vaikai ir visus Tu globoji. Šis slibinas irgi yra Tavo vaikas. Atleisk jam įžeidimą, nes jis įžeidė Tave, be abejo, nieko nežinodamas apie Tavo galybę. Mes prašome škart atleisti. Brangus Viešpatie, priimk mūsų meilę ir tarnystę, nes esame amžinos Tavo Šviesybės tarnaitės. Tu gali liepti mums ką tik nori, ir mes įvykdysime Tavo valią. Kiekviena gyvoji būtybė gali atsikratyti nevilties, jeigu ji vykdyt Tavo valią“.

Kai Nāgapatnės baigė melstis, Viešpats Kṛṣṇa atleido Kāliyai ir nebaudė jo. Viešpaties sutriptytas, jis gulėjo be sąmonės. Kai Kāliyai buvo atleista, jis atsipeikėjo ir palengva jam grįžo gyvybės jėga ir jausmai. Sudėjęs rankas maldai, Kāliya nuolankiai kreipėsi į Aukščiausiąjį Viešpatį Kṛṣṇą: „Brangus Viešpatie, aš gavau kūną, kuris verčia mane būti piktu ir pavydžiu ir neleidžia išsivaduoti iš tamsaus neišmanymo. Tavo Šviesybė puikiai žino, kaip sunku nugalėti įgimus instinktus, nors dėl jų kaltės gyva būtybė yra priversta keliauti iš vieno kūno į kitą“. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad iš materialios gamtos gniaužtų išsiveržti labai sunku, tačiau atsidavus Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai, materialios gamtos *gunos* praranda galią. „Brangus Viešpatie, — tęsė Kāliya, — Tu esi materialios gamtos *gunų*, kurios sukūrė šią visatą, pirmapradis kūrėjas. Tu lėmei skirtingą gyvų būtybių mąstyseną, dėl kurios jos turi skirtingus kūnus. Brangus Viešpatie, aš gimiau slibinu, todėl esu toks piktas. Tačiau kaip aš galėčiau pakeisti savo prigimtį be Tavo malonės? Ištrūkti iš *māyos* nagų nepaprastai sunku. Tavo *māyā* laiko mus nelaisvėje. Brangus Viešpatie, būk maloningas ir atleisk man už nevaldomus materialius polinkius. Taigi nužudyk mane arba išgelbėk — Tavo valia“.

Išklausęs Kāliyos žodžius, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris elgėsi kaip paprastas berniukas, įsakė jam: „Tučtuojau plauk į vandenyną. Bėk iš čia negaisdamas nė akimirkos. Gali paimti visus savo vaikus, žmonas ir turta. Daugiau nenuodyk Yamunos vandens. Tegul niekas nebetrukdo atsigerti prie upės Mano karvėms bei piemenukams“. Tada Viešpats pakartojo žmonėms tai, ką Jis įsakė slibinui Kāliyai, kad visi tai atmintų ir daugiau jo nebebijotų.

Tie, kurie išgirdo pasakojimą apie slibiną Kāliya ir jam tekusią bausmę, daugiau nebebijos piktų gyvačių darbų. Viešpats pridūrė: „Kas išsimaudys Kāliyos užutėkyje, kuriame maudžiausi Aš su Savo draugais piemenukais, ar kas visą dieną pasninkavęs šio vandens paaukos protėviams, tas nusiplaus visas nuodėmes“. Viešpats patikino Kāliya: „Tu atsibastei čia iš nuostabios šalies, skalaujamos vandenyno, nes bijojai Garuḍos, kuris norėjo tave suėsti. Dabar, išvydęs Mano lotoso pėdų žymes ant tavo galvos, jis tavęs nebelies“.

Viešpats buvo patenkintas Kālija ir jo žmonomis. Išgirdusios Viešpaties valią, slibino žmonos puolė Jį garbinti prašmatniomis aukomis — dailiais rūbais, gėlėmis, girliandomis, brangenybėmis, papuošalais, sandalmedžio pasta, lotoso žiedais ir nuostabaus skonio vaisiais. Taip jos atsidėjo Garužos valdovui, keliančiam joms šurpą. Vykdydami Viešpaties Kṛṣṇos valią, gyvatės netrukus paliko Yamunos užutėkį.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti šešiolikąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kālijos sutramdymas“.

Kaip Kṛṣṇa užgesino gaisrą miške

Išklausęs pasakojimą apie tai, kaip buvo nubaustas Kālīya, karalius Parikṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio, kas privertė Kālīyą palikti puikiąją savo šalį ir kodėl Garuḍa jo nekentė. Tada Śukadeva Gosvāmīs papasakojo karaliui apie gyvates, kurios veisėsi Nāgālayos saloje. Kālīya ten buvo viena iš vyriausiųjų gyvačių. Garuḍa maitinosi gyvatėmis ir, dažnai skrisdamas į tą salą medžioti, nužudė daugybę gyvačių. Kai kurias iš jų surydavo, tačiau daugybę kitų užmušdavo šiaip sau. Visa roplių giminė taip sunerimo, kad jų vadas Vāsukis kreipėsi į Viešpatį Brahmą pagalbos. Viešpats Brahmā pasirūpino, kad Garuḍa paliktų juos ramybėje, tačiau kas mėnesį, pasirodžius delčiai, ropliai turėdavo aukoti Garuḍai vieną gyvatę: ją reikėdavo palikti po medžiu kaip auką. Garuḍa buvo patenkintas aukomis ir kitų gyvačių nelietė.

Tačiau ilgainiui tuo ėmė naudotis Kālīya. Jis labai didžiavosi savo sukauptais nuodais bei materialia jėga ir pamanė: „Kam Garuḍai aukos?“ Jis liovėsi aukoti Garuḍai ir visas aukas ėmė esti pats. Kai Garuḍa, didis bhakta, skraidinantis ant savo pečių Viṣṇu, sužinojo, kad Kālīya suryja jam skirtas aukas, jis baisiausiai įtūžo ir nulėkė į salą, ketindamas užmušti įžūliąją gyvatę. Iškėlęs savo galvas su nuodingais ir aštriais dantimis, Kālīya bandė kautis su Garuḍa ir taikėsi įkasti Garuḍai, Tārksyos sūnui, tačiau tas, pagautas siaubingo įtūžio, su milžiniška jėga, verta Viešpaties

Višņu nešėjo, kirto Kāliyai žerinciais aukso sparnais. Kāliya, dar vadina-
mas Kadrusūta — Kadrū sūnumi, nieko nelaukdamas spruko į Kāliyadā-
hos užutėkį prie Yamunos upės, kur Garuḍa negalėjo jo pasiekti.

Savo slėptuve Kāliya pasirinko Yamunos vandenį neatsitiktinai. Seniau
maisto ieškoti Garuḍa skrido ne tik į gyvatės Kālijos salą, bet ir į Yamu-
nos upę, kurioje gaudė žuvis. Tačiau jos vandenyse meditavo didis *yogas*,
garsėjantis Saubhario Munio vardu, kuris labai užjautė žuvis ir paprašė
Garuḍos palikti jas ramybėje. Garuḍa skraidino patį Viešpatį Višņu, tad
vykdyti kitų valios neprivalėjo, ir visgi didžio *yogo* jis paklausė. Užuo-
t likęs ir prarijęs daug žuvų, jis nusinešė tik vieną didžiulę žuvį — žuvų ved-
lį. Saubharis Munis apgailestavo, kad Garuḍa nusinešė žuvų vedlį, ir, no-
rėdamas apginti kitas žuvis, prakeikė Garuḍą: „Jei nuo šiol Garuḍa bent
kartą atskris čia gaudyti žuvų — į šį prakeiksmą įdedu visą galią, — jis tuč-
tuojau žus“.

Apie šį prakeiksmą žinojo tik Kāliya. Todėl jis buvo tikras, jog Garuḍa
daugiau čia nebepasirodys, ir suprato, kad išmintingiausia būtų pasislėpti
užutėkyje netoli Yamunos. Tačiau Saubhario Munio prakeiksmas Kāliyai
nepadėjo: iš Yamunos jį išvarė Garuḍos šeimininkas Kṛṣṇa. Beje, Garu-
ḍa yra labai artimas Aukščiausiajam Dievo Asmeniui ir toks galingas, jog
gali nepaisyti jokių įstatymų ar prakeiksmų. Prakeikdamas Garuḍą, kuris,
anot „Śrīmad-Bhāgavatam“, prilygsta Bhagavānui, Aukščiausiajam Die-
vo Asmeniui, Saubharis Munis labai nusikalto. Nors Garuḍa net nebandė
keršyti Muniui, tačiau bausmės už didžio *vaišnavos* įžeidimą šis neišvengė.
Dėl šio įžeidimo Saubharis Munis krito iš pasiektojo *yogos* lygio, vedė ir
ėmė vaikytis jutiminių materialaus pasaulio džiaugsmų. Saubhario Munio,
kuris medituodamas jau ragavo dvasinę palaimą, nuopuolis — gera pamo-
ka tam, kuris įžeidinėja *vaišnavas*. Kai Kṛṣṇa išlipo iš užutėkio, kuriame
gyveno Kāliya, Jį išvydo draugai bei giminaičiai, susirinkę ant Yamunos
kranto. Kṛṣṇa apsireiškė jiems išsitepęs *candanos* pasta, pasipuošęs brang-
akmeniais ir visas nusagstytas auksu. Vṛndāvanos gyventojai, piemenukai
ir piemenys, motina Yaśodā, Mahārāja Nanda ir karvės su veršeliais, iš-
vydė iš Yamunos išlipantį Kṛṣṇą, pasijuto taip, tarsi jiems kas gyvybę bū-
tų gražinęs. Visi žino, kaip žmogus džiaugiasi, kai jam grįžta gyvybė. Su
didžiausiu palengvėjimu visi iš eilės glaudė Kṛṣṇą prie krūtinės. Motina
Yaśodā, Rohiṇī, Mahārāja Nanda bei piemenys, apkabinę Kṛṣṇą, pasijuto
tokie laimingi, kad manė pasiekę galutinį gyvenimo tikslą.

Juokdamasis apkabino Kṛṣṇą ir Balarāma, nes Jis, kai visi aplink labai
jaudinosi, žinojo, kuo viskas baigsis. Pasirodžius Kṛṣṇai, džiūgavo medžiai
upės pakrantėje, karvės, jautčiai bei veršeliai. Kṛṣṇos bei Jo šeimos na-
rių pasveikinti atėjo ir Vṛndāvanoje gyvenantys *brāhmaṇos* su žmonomis.
Brāhmaṇos yra visuomenės dvasiniai mokytojai. Kṛṣṇai laimingai išsigel-

bėjus, jie laimino Kṛṣṇą bei Jo šeimą ir ta proga paprašė Nandą Mahārāją išmaldos. Šis taip džiaugėsi Kṛṣṇos sugrįžimu, jog išdalijo *brāhmaṇoms* daugybę karvių ir aukso. Kol Nanda Mahārāja dalijo išmaldą, motina Yaśodā glaudė prie savęs Kṛṣṇą ir be paliovos verkė.

Atėjo naktis, ir Vṛndāvanos gyventojai nutarė su karvėmis ir veršeliais pernakti ant upės kranto, nes buvo labai išvargę. Vidurnaktį, visiems bemiegant, ūmai išliepsnojo miškas, ir netrukus liepsna grasino praryti visus Vṛndāvanos gyventojus. Išsigandę kaitrios ugnies, Vṛndāvanos gyventojai ėmė šauktis Kṛṣṇos — Aukščiausiojo Dievo Asmens pagalbos, nors Jis tebuvo jų vaikas. Jie prašė: „Brangusis Kṛṣṇa! O Aukščiausioji Dievo Asmenybe! Brangusis Balarāma, jėgos šaltini! Pamėginkite išgelbėti mus nuo negailestingos ir visa naikinančios ugnies. Mums nebėra daugiau j ką kreiptis pagalbos. Viską naikinanti ugnis tuojau mus praris!“ Jie meldėsi Kṛṣṇai, sakydami, kad vienintelis jų prieglobstis — Jo lotoso pėdos. Viešpats Kṛṣṇa, gailėdamas Savo gimtojo kaimo gyventojų, prarijo ugnį, kuri buvo apėmusi visą mišką, ir išgelbėjo juos. Tai Kṛṣṇos valioje, nes Jis — beribis. Jis turi galią daryti viską, ką nori.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti septyniolikąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa užgesino gaisrą miške“.

Demono Pralambāsuros mirtis

Užgesinęs milžinišką gaisrą, lydimas giminių, draugų, karvių, veršelių bei jaučių, kurie šlovino Jį giesmėmis, Krišna sugrįžo į karvių karalystę — Vṛndāvaną. Kol Krišna ir Balarāma su piemenukais linksmai leido dienas Vṛndāvanoje, atėjo ir vasara. Indijoje vasarą nepaprastai karšta, tad žmonės ja ne itin džiaugiasi, tačiau Vṛndāvanoje niekas neliūdėjo, nes vasara ten priminė pavasarį. Taip vyko todėl, kad Vṛndāvanoje gyveno Viešpats Krišna ir Balarāma, kuriems paklūsta net Viešpats Brahmā ir Viešpats Šiva. Vṛndāvanoje buvo daug krioklių, ir malonus jų ošimas užgožė svirplių čirpimą. Čia netrūko vandens, todėl miškas visada buvo žalias ir nepaprastai gražus.

Vṛndāvanos gyventojų niekada nekankino svilinantys saulės spinduliai ir vasaros kaitra. Vṛndāvanos ežerų pakrantėse žėlė tanki žolė, o vandenyje žydėjo įvairiausi lotosai — *kalhāra*, *kañja* bei *utpala*. Kvapnias jų žiedadulkes nešiojo vėjelis. Yamunos upės, ežerų bei krioklių vanduo pursleliais tiško ant Vṛndāvanos gyventojų ir maloniai juos gaivino, tad vasaros kaitra jų beveik nekamavo.

Vṛndāvanoje nepaprastai gražu. Čia visada žydi gėlės, klaidžioja dailūs elniai, čiulba paukščiai, šokdami klykauja povai ir dūzgia bitės. Penkiais įvairiais balsais skambiai kukuoja gegutės.

Grodamas fleita, vyresniojo brolio Balarāmos bei kitų piemenukų ir karvių lydimas Krišna, malonumų versmė, įžengė į nuostabųjį Vṛndāvanos

mišką, kad pasigėrėtų jo grožiu. Vaikai vaikštinėjo tarp neseniai sužaliavusių medžių, kurių žiedai buvo panašūs į povo plunksnas. Pasipuošę šių gėlių girliandomis ir išsimarginę šafrano spalvos kreida, jie šoko, dainavo ir galynėjosi. Kai Kṛṣṇa šoko, vieni piemenukai dainavo, o kiti grojo fleitomis, pūtė buivolo ragus ir plojo delnais, girdami Kṛṣṇą: „Kaip gražiai šoki, mielas broliuk!“ Šie berniukai buvo aukštesniųjų planetų pusdieviai, nusileidę padėti Kṛṣṇai rengti Jo žaidimus. Piemenukais virtę pusdieviai gyrė šokantį Kṛṣṇą tarytum šokėjai, drašinantys vienas kitą. Kadangi nei Balarāma, nei Kṛṣṇa dar nedalyvavo plaukų kirpimo apeigose, ilgus Jų plaukų sruogos atrodė tarsi varnų plunksnos. Visi jie ilgai žaidė slėpynes, šokinėjo arba galynėjosi. Kartais, draugams šokant ar dainuojant, Kṛṣṇa irgi imdavo juos girti: „Mielieji bičiuliai, kaip gražiai jūs šokate ir dainuojate“. Gaudydami tarsi kamuolį, berniukai žaidė *belo* ir *āmalakī* vaisiais, žaidė „aklą vištą“, ėjo gūžynių — erzino vienas kitą ir vaikėsi, stengdamiesi prisiliesti ranka. Jie vaizdavo miško elnius bei įvairiausias paukščius, kvatojo mėgdžiodami varlių kvarkimą ir smagiai suposi įsirengę po medžiais sūpynes. Kartais jie žaidė karalių ir pavaldinius. Taip Kṛṣṇa ir Balarāma žaisdami su draugais mėgavosi ramybe dvelkiančia Vṛndāvanos aplinka, kur daug upių, ežerų, upokšnių, nuostabių medžių, vaisių bei gėlių.

Kartą, kai Kṛṣṇa ir Balarāma buvo įnikę į Savo transcendentinius žaidimus, į vaikų būrį įsibrovė piktasis demonas, vardu Pralambāsura, kuris ketino pagrobtį Balarāmą ir Kṛṣṇą. Kṛṣṇa slėpėsi po piemenuko išvaizda, tačiau Jam, Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, buvo žinoma viskas — praeitis, dabartis ir ateitis. Todėl kai vaikų būryje pasirodė Pralambāsura, Kṛṣṇa ėmė svarstyti, kaip jį nudobus, tačiau Savo minčių neatskleidė ir elgėsi su juo draugiškai. „Mielas drauge, — tarė Jis, — kaip puiku, kad atėjai pažaisti su mumis“. Kṛṣṇa sukviėtė draugus ir pasakė: „Dabar pasiskirstysime poromis ir, iškvietę vienas kitą į kovą, žaisime grumtynes“. Išgirdę šį pasiūlymą, berniukai suėjo būrin ir pasiruošė dvikovai. Vieni stoji Kṛṣṇos, o kiti — Balarāmos pusėn. Nugalėtieji turėjo nešioti nugalėtojus ant nugaros. Berniukai pradėjo žaisti, retkarčiais užmesdami akį į besigančias Bhāṇḍiravanos miške karves. Laimėjo Balarāmos būrys, kuriame buvo Śrīdāmā bei Vṛṣabha, ir Kṛṣṇos būriui teko juos nešti ant nugaros per Bhāṇḍiravanos mišką. Patyrę pralaimėjimą, Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa ant nugaros nešė Śrīdāmą, o Bhadrasena — Vṛṣabhą. Pralambāsura, pasivertęs piemenuku ir mėgdžiodamas vaikus, ant nugaros nešė Balarāmą. Pralambāsura, didžiausias iš demonų, sumetė, kad iš visų piemenukų galingiausias yra Kṛṣṇa.

Vengdamas susitikti su Kṛṣṇa, Pralambāsura stengėsi nunešti Balarāmą kuo toliau. Demonas buvo išties galingas, tačiau jis nešė ne bet ką, o Ba-

larāma, kuris prilygo kalnui. Netrukus demonas pajuto baisų svorį ir atgavo tikrąją išvaizdą. Su aukso šalmu ir auskarais ausyse demonas buvo panašus į žaibuojantį debesį, kuris nešėsi mėnulį. Balarāmos akivaizdoje demonas išaugo iki pat debesų, jo akys žėravo ugnimi, o burnoje sužibo aštrūs dantys. Iš pradžių demono išvaizda Balarāma nustebino ir Jis pamane: „Kaip galėjo šis berniukas, nešęs Mane ant nugaros, taip staiga pasikeisti?“ Tačiau, būdamas aiškus proto, Jis greit sumetė, kad tai demonas, kuris neša Jį tolyn nuo draugų, kad užmuštų. Nedelsdamas Balarāma galinguoju kumščiu smogė demonui per galvą, tarsi rojaus planetų karalius trenkia žaibu į kalną. Nuo Balarāmos smūgio demonas krito negyvas it gyvatė sutriuškinta galva, ir kraujas pliūptelėjo jam iš burnos. Tarsi milžiniškas kalnas, į kurį trenkė karaliaus Indros žaibas, demonas griuvo sukeldamas didžiulį triukšmą. Netrukus čia atbėgo ir berniukai. Šiurpaus vaizdo apstulbinti, jie ėmė girti Balarāmą: „Šaunuolis, šaunuolis!“ Vienas po kito su didžiausia meile jie apkabino Balarāmą, manydami, kad Jis tik per plauką išsigelbėjo nuo mirties, šlovino Jį ir sveikino. Rojaus planetų pusdieviai džiūgavo, laimindami ir sveikindami Jį, nugalėjusį didįjį demoną Pralambāsura. Jie apibėrė transcendentinį Balarāmos kūną gėlių lietu-mi.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti aštuoniolikąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demono Pralambāsuros mirtis“.

Kaip Kṛṣṇa prarijo gaisrą miške

Kol Kṛṣṇa ir Balarāma su draugais žaidė, neganomos karvės, šviežios žolės paviliotos, nuklydo į miško gilumą. Ožkos, karvės ir buivolai ėjo iš giraitės į giraitę, kol atsidūrė Iškātavi miške. Čia žaliavo vešli žolė, kuri ir patraukė gyvulius. Tačiau įėję į mišką jie išvydo, kad medžius apsupo didžiulės liepsnos, ir ėmė gailiai baubti. O kitame miško gale Kṛṣṇa, Balarāma ir Jų draugai pasigedo gyvulių ir labai susirūpino. Jie sekė paskui karves pagal nuėstos žolės juostą ir kanopų žymes. Berniukai išsigando, kad dingo karvės — svarbiausias jų gyvenime turtas. Ieškodami jų, jie nusilpo ir ištroško. Tačiau staiga vaikai išgirdo baubiant karves. Kṛṣṇa iš visų jėgų ėmė šaukti jas vardais. Išgirdusios Kṛṣṇos balsą, karvės atsiliepė džiaugsmingai mykdamos. Tuo tarpu liepsnos jau supo iš visų pusių, ir padėtis darėsi labai grėsminga. Stiprus vėjas dar labiau kurstė ugnį, ir atrodė, jog ugnis praris viską — ir judančius, ir nejudančius daiktus. Karvės ir berniukai ne juokais išsigando ir žvelgė į Balarāmą tarsi mirštantysis į Aukščiausiojo Dievo Asmens atvaizdą. Jie tarė: „Brangūs Kṛṣṇa ir Balarāma, mes tuoj sudegsime gaisro liepsnose, tad meldžiame prieglobsčio prie Jūsų lotoso pėdų. Mes žinome, kad Jūs galite apsaugoti mus nuo šio baisaus pavojaus. Kṛṣṇa, brangus bičiuli, mes esame artimi Tavo draugai ir neturėtume taip kentėti — tai būtų neteisinga. Mes esame visiškoje Ta-

vo valioje, juk Tu žinai, kas yra religinis gyvenimas. Mes turime tik Tave vieną ir nieko daugiau“.

Išgirdęs maldaujamus draugų balsus, Dievo Asmuo maloningai pažvelgė į juos. Jo žvilgsnis bylojo, kad bičiuliams nėra ko baimintis. Po to Kṛṣṇa — didis stebukladarys, galingasis Dievo Asmuo, prarijo liepsnas. Taip baisaus pavojaus akimirka berniukai ir karvės buvo išgelbėti. Iš baimės berniukai buvo jau netenką sąmonės, tačiau jie atsipeikėjo ir pravėrę akis pamatė, kad vėl besą miške kartu su Kṛṣṇa, Balarāma ir karvėmis. Jie nustebo išvydę, kad liepsnos jau nebegresia ir karvės išgelbėtos. Tylomis vaikai pamatė, kad Kṛṣṇa — ne paprastas berniukas, o koks nors pusdievis.

Vakare, grodami fleitomis, kartu su berniukais ir karvėmis Kṛṣṇa ir Balarāma grįžo į Vṛndāvaną. Jiems priartėjus prie kaimo, *gopės* ėmė džiūgauti. Visą dieną, kol Kṛṣṇa buvo miške, *gopės* temastė apie Jį, ir kiekviena akimirka Jo belaukiant prailgdavo tarsi dvylika metų.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti devynioliktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa prarijo gaisrą miške“.

Rudens aprašymas

Visos Vṛndāvanos šeimos kalbėjo apie tai, kaip Kṛṣṇa ir Balarāma užmušė Pralambāsura ir prarijo visa naikinantį miško gaisrą. Piemenys pasakojo apie nepaprastus Kṛṣṇos žygius savo žmonoms ir kaimynams, ir visi labai stebėjosi. Jie pradėjo manyti, kad Kṛṣṇa ir Balarāma — pusdieviai, kurie suteikė jiems malonę, apsireikšdami Vṛndāvanoje ir tapę jų vaikais.

Prasidėjo liūčių metas. Indijoje po vasaros karščių labai laukiama liūčių. Danguje susitvenkę debesys užstoja saulę ir mėnulį ir džiugina lietaus laukiančius žmones. Po vasaros atėjusį liūčių metų visi sutinka kaip gyvybės šaltinį. Visus džiugina griaudėjantis dangus ir žaibo blyksniai.

Liūčių sezono požymius galėtume palyginti su gyvųjų būtybių, kurias temdo trys materialiosios gamtos *guṇos*, požymiais. Beribis dangus — tai Aukščiausiasis Brahmanas, o mažytės gyvosios esybės — debesuotas dangus, Brahmanas, kurį temdo trys materialios gamtos *guṇos*. Visi mes savo prigimtimi esame neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės. Debesys niekada negali užstoti Aukščiausiojo Brahmano — viso dangaus, kuriam nėra ribų, tačiau jo dalį jie užstoja. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad gyvosios esybės yra neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelės. Tačiau jos tesudaro nedidelę Aukščiausiojo Viešpaties dalį. Šią dalį temdo trys materialios gamtos *guṇos*, todėl gyvosios esybės ir tūno materialiaame pasaulyje. Dvasinis *brahmajyoti* švytėjimas yra tarsi saulės šviesa.

Saulės šviesą sudaro smulčiausios šviesos dalelės, o *brahmajyoti* — begalybė labai smulkių Aukščiausiojo Dievo Asmens dalelių. Vienas jų paveikia, arba aptemdo, materialioji gamta, o kitos išlieka laisvos.

Debesys — saulės išgarintas iš žemės vanduo. Ištisis aštuonis mėnesius saulė garina iš žemės vandenį. Vanduo kaupiasi ir sudaro debesis, o kai reikia, iškrinta lietaus pavidalu. Taip ir valstybė renka mokesčius iš piliečių, kurie uždirba pinigų materialia veikla: dirbdami žemės ūkyje, prekyboje ir pramonėje. Valstybė ima pajamų mokesčių bei prekybos rinkliavą. Taip saulė garina vandenį iš dirvos. Kai dirvai vėl prireikia vandens, saulė paverčia jį debesimis ir paskirsto po visą žemės rutulį. Valstybės surinkti mokesčiai irgi paskirstomi žmonėms per švietimo, buitinio aptarnavimo, sveikatos apsaugos sistemą ir pan. Norint, kad valstybė klestėtų, tai labai svarbu. Vyriausybė neturi teisės švaistyti surinktų mokesčių — juos būtina skirti visuomenės labui.

Liūčių sezono metu pučia smarkūs vėjai, kurie siaučia po visą kraštą ir blaško lietaus debesis, skirstydami vandenį. Vasarai baigiantis, kai visur labai trūksta vandens, debesis primena turtingą žmogų, kuris esant nepritekliui dalina pinigus, kartais ištuštindamas visą savo piniginę. Taigi debesis visą sukauptą vandenį grąžina žemei.

Pasakojama, kad Mahārāja Daśaratha, Viešpaties Rāmacandros tėvas, kovėsi su priešais tarsi žemdirbys, kuris su šaknimis rauna nereikalingus augalus bei medžius. O kai reikėjo dalinti išmalda, jis buvo tarsi dosniai lygintis debesis. Debesys negaili lietaus, tad jie ir lygintini su kilniais labdariniais žmonėmis. Lietaus lašai krinta net ir ten, kur vandens nereikia — ant uolų ir kalnų, vandenynų bei jūrų. Lietus yra tarsi dosnus žmogus, kuris skiria savo santaupas labdarai ir dosniai ją teikia, nepaisydamas, reikalinga ji ar ne.

Prieš prasidedant liūtims dirvoje nebelieka jokių syvų, ir ji atrodo labai skurdžiai. Tačiau po liūčių žemė vėl sužaliuoja ir atrodo derlinga bei kupina gyvybės. Čia tiktų palyginimas su žmogumi, kuris griežtai tramdo savo kūną, norėdamas įgyvendinti materialius troškimus. Po liūčių sužaliavusi žemė lygintina su materialių norų išsipildymu. Kartais, kai valdžia atsiduria nepageidaujamos vyriausybės rankose, kai kurie žmonės bei partijos, siekdami valdžios, atlieka griežtas askezes, o kai jiems pavyksta užimti valdžią, jie suklesti, paskirdami sau solidžias algas. Lygiai taip suklesti ir žemė liūčių metu. Iš tikrųjų žmogus turėtų laikytis griežtų askezių tik siekdamas dvasinės laimės. „Śrīmad-Bhāgavatam“ siūlo atlikti *tapasyā*, askezę, kad pažintume Aukščiausiąjį Viešpatį. Žmogus, kuris praktikuoja atsidavimo tarnystės askezę, atgimsta dvasiniam gyvenimui ir taip pasiekia beribę dvasinę palaimą. Tačiau jei askežė ar atgaila skirta materialiai

naudai gauti, jos rezultatai, kaip teigia „Bhagavad-gītā“, yra laikini ir jais tesusigundo menkesnio intelekto žmonės.

Liūčių metu, vakarais, virš medžių viršūnių šmėžuoja pulkai tarsi ugnelės žybsinių jonvabalių. Tuo tarpu dangaus šviesulių, žvaigždžių ir mėnulio nesimato. Taip ir Kali amžiuje bedieviai bei piktadariai labiau pastebimi, o žmonių, kurie išties vadovaujasi nurodytais Vedose dvasinio išsilaisvinimo principais, beveik nepastebėsi. Kali-yugos amžius gyvosioms būtybėms yra tarsi debesuotas laikotarpis. Šiame amžiuje per išvystytos materialios civilizacijos skraistę nesimato tikrojo žinojimo. Į pigius samprotavimus linkę žmonės, bedieviai ir vadinamųjų „religinių principų“ kūrėjai tarsi tie jonvabaliai yra labiau pastebimi, o žmonės, kurie griežtai laikosi Vedų normų ir šventraščių nurodymų, užstoja amžiaus debesis. Žmonės turėtų išmokti orientuotis pagal tikruosius šviesulius — saulę, mėnulį bei žvaigždes, o ne pagal jonvabalius. Jonvabalių žiburėliai nakties tamsos neišsklaidys. Kartais net liūčių metu dangus pragiedrėja — išneria mėnulis, suspindi žvaigždės ar saulė. Taip kartais ir Kali-yugoje atsiranda žmonėms palankios aplinkybės. Šitaip turėtų būti vertinamas vėdiškasis Viešpaties Caitanyos judėjimas, skleidžiantis Hare Kṛṣṇa *mantrą*. Užuoat ieškoję prašviesėjimo pas ateistus ir abstrakčių teorijų mėgėjus, žmonės, kuriems rūpi tikroji šviesa, turėtų pasinaudoti šio judėjimo teikiamomis galimybėmis.

Po pirmojo lietaus, kai danguje griaudėja perkūnija, tarsi mokiniai, stauga puolę kartoti pamokas, ima kvaksėti varlės. Dažniausiai mokiniai keliasi anksti rytą — ne tada, kai įsigeidžia, o kai vienuolyne ar kurioj švietimo įstaigoj suskamba varpelis. Dvasinio mokytojo liepiami, jie keliasi ir atlikę rytmetines pareigas sėda mokytis Vedų raštų ar kartoti Vedų *mantras*. Kali-yugos tamsoje visi miegame, tačiau kai ateina didis *ācārya*, tereikia jam pakviesti ir žmonės ima kruopščiai tyrinėti Vedas, kad įgytų tikrųjų žinių. Per liūtis daugybė tvenkinių, ežerų ir upelių, kurie buvo išdžiūvę, prisipildė vandens. Materialistai yra tiek pat sausi ir tik kartais, susikrovę „turtus“, sukūrę šeimas ar sukaupe banke santaupų, tarsi ir atkunta, tačiau netrukus vėl išdžiūva kaip upeliūkštis ar tvenkinys. Pasak poeto Vidjāpačio, su bičiuliais, šeima, vaikais ar žmona, be abejonės, galima patirti džiaugsmą, tačiau tas džiaugsmas yra tarytum lašas vandens dykumoje. Kiekvienas trokšta laimės tarsi dykumoje atsidūręs žmogus vandens. Tačiau lašas vandens, net ir tikras, dykumoje nieko nevertas. Gyvendami materialistiškai, mes svajojame apie beribę it vandenynas laimę, tačiau visuomenė, draugai ir žemiškoji meilė suteikia tik menką lašelį mūsų trokštamoms laimėms. Mes nerandame pasitenkinimo ir esame tarytum tie upeliūkščiai, ežerai ir tvenkiniai, kurie per sausrą išdžiūva.

Pasisotinę lietaus vandeniu, žolė, medžiai ir visa augmenija ryškiai sužaliuoja. Kartais žolę apipuola raudoni vabzdžiai, ir kai raudona bei žalia spalvos susimaišo su panašių į skėčius grybų spalvomis, gamtovaizdis visiškai pasikeičia tarsi staiga praturtėjęs žmogus. Tada ūkininkas, matydamas savo laukuose gausų javų derlių, džiaugiasi, o stambūs įmonininkai, nieko nenutuokiantys apie antgamtinių jėgų veikimą, būna nepatenkinti, nes bijo rinkos varžovų. Kitose šalyse stambūs įmonininkai, užimantys valdžios postus, draudžia žemdirbiams auginti daug javų, nes nežino, kad visus javus teikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Vedos nurodo: *eko bahūnām yo vidadhāti kāmān* — Aukščiausiasis Dievo Asmuo palaiko šią kūrinių, todėl Jis pasirūpina, kad visoms gyvoms būtybėms nieko netrūktų. Gyventojams pagausėjus, Aukščiausiasis Viešpatys pasirūpina, kaip juos išmaitinti. Tačiau ateistams ir piktadariams gausus javų derlius ne prie širdies, ypač jeigu jis kenkia jų bizniui.

Liūčių metu atgyja gyvosios esybės, kurios gyvena žemėje, danguje bei vandenyse, kaip ir žmonės, kurie ryžtasi su transcendentine meile tarnauti Viešpačiui. Tai įrodo mūsų mokiniai — Tarptautinės Krišnos sąmonės organizacijos nariai. Prieš tapdami mokiniais jie buvo kupini nešvaros, nors iš prigimties turėjo ir gerų bruožų. Nieko nežinodami apie Krišnos sąmonę, jie skendėjo purvyne ir buvo labai nelaimingi. Kai šie žmonės kreipėsi į Krišnos sąmonę, pasitaisė jų sveikata. Dabar jie laikosi visų taisyklių ir nurodymų, todėl jų kūnai ėmė spindėti. Šafrano spalvos rūbais, su *tilaka* kaktoje, laikantys rankose karolius ir užsidėję juos ant kaklo, jie atrodo tarsi nusileidę tiesiai iš Vaikuṅṭhos.

Per liūtis, kai patvinusios upės veržiasi į vandenynus bei jūras, jos tarsi sudrumscia vandenyno ramybę. Taip ir mistinę *yogą* praktikuojantį žmogų, kuris nepasiekė dvasinio gyvenimo aukštumų, gali sujaudinti lytinis geidulys. Tačiau kalnų viršūnės, nors ir plaunamos lietaus srautų, nepakinta. Taip ir tas, kuris pasiekė Krišnos sąmonės aukštumas, nesutriks sunkią valandą, nes dvasiškai tobulesnis žmogus ir nepalankiausias gyvenimo sąlygas laiko Viešpaties malone ir todėl pelnytai gauna teisę eiti į dvasinę karalystę.

Liūčių metu kai kurie retai važinėjami keliai apželia aukšta žole. Taip ir *brāhmaṇa*, kuris neišsiugdė įpročio gilintis į Vedas ir laikytis jų nurodymų, padedančių žmogui tobulėti, apauga aukšta *māyos* žole. Tada, užmiršęs pirmapradę savo esmę, jis netgi neprisimena, jog esame amžini Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnai. Kai minėtomis aplinkybėmis suveši aukšta *māyos* žolė, žmogus išklysta iš kelio, tapatindamas save su *māyos* kūrinija. Pasiduodamas iliuzijai, jis pamiršta dvasinį gyvenimą.

Per liūtis debesuotame danguje tai vienur, tai kitur blykstelį žaibas. Šis

reiškiny s lygintinas su geidulinga moterimi, kuri galvoja apie daugelį vyrų. Debesį galima palyginti su valdžią turinčiu žmogumi, nes lietaus metu jis maitina gyvas būtybes. Valdžios žmogus taip pat aprūpina daug gyvųjų būtybių: šeimos narius, gausų savo įmonės darbininkų būrį. Deja, visą jo gyvenimą gali sugriauti žmona, nutardama skirtis su juo. Kai vyras praranda ramybę, griūva viskas: suyra šeima, išsiskirsto vaikai, užsidaro įmonė. Todėl moteriai, kuri trokšta įgyti Kṛṣṇos sąmonę, geriau su vyru sugyventi taikiai. Sutuoctiniai neturėtų skirtis jokiais aplinkybėmis. Norėdami, kad jų gyvenimą lydėtų sėkmė, vyras ir žmona turėtų riboti lytinius santykius ir sutelkti savo mintis į Kṛṣṇos sąmonę. Šiaip ar taip, materialiam pasaulyje vyrui reikia moters, o moteriai — vyro. Sujungę savo gyvenimus, jie privalo taikiai gyventi Kṛṣṇos sąmonėje, nesiblaškydami it žaibas po debesuotą dangų.

Retkarčiais debesuotame, griaudėjančiame danguje pasirodo vaivorykštė, panaši į lanką be templės. Lankas išlenktas todėl, kad abu jo galus jungia templė. O vaivorykštė ir be templės nuostabiai išsilenkia danguje. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, atėjęs į šį materialų pasaulį, irgi atrodo panašus į paprastą žmogų, tačiau materialios sąlygos Jo neveikia. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako, kad Jis apsireiškia vidine Savo galia, kurios nepančioja išorinė galia. Tai, kas paprastai būtybei yra pančiai, Dievo Asmeniui — laisvė. Liūčių metu mėnulį užstoja debesys, tačiau tarpais jis išnyra iš už debesų. Kartais plaukiant debesims atrodo, kad mėnulis juda, tačiau iš tiesų jis nejuda — šis įspūdis susidaro dėl debesų judėjimo. Taip ir iliuzija aptemdo tikrąją dvasios šviesą, kai žmogus sutapatina save su judančiu materialiu pasauliu, ir materialių darbų tėkmė verčia jį manyti, esą jis einas per įvairias gyvenimo sritis. Tą pojūtį sukelia netikras ego, kuris atriboja dvasinę būtį nuo materialios, kaip kad debesys atriboja mėnulio šviesą nuo tamsos. Kai prasidedant liūtimis atslenka pirmieji debesys, ima džiaugsmingai šokti povai. Šokančius povus galima palyginti su išvargintais materialistinio gyvenimo žmonėmis. Jeigu jiems pavyksta susitikti su žmonėmis, kurie su atsidavimu ir meile tarnauja Viešpačiui, jie tampa apšviesti ir ima šokti tarsi povai. Mes turėjom progos tuo įsitikinti — daugelis mokinių, kurie prieš ateidami į Kṛṣṇos sąmonę buvo šalti ir niūrūs, susipažinę su bhaktomis ėmė šokti tarsi džiūgaujantys povai.

Augalai auga gerdami iš dirvos vandenį. Taip ir ilgų askezių išsekintas žmogus, patyręs jų rezultatus, pradeda džiaugtis gyvenimu ir semiasi juti-
minių malonumų iš šeimos, visuomenės, meilės, namų ir pan. Kartais galima matyti, kaip gervės bei antys klaidžioja ežerų ir upių pakrantėmis, nors pakrančių vandenys dumblini, pilni šiukšlių bei dyglažolių. Taip elgiasi ir šeimos žmonės, kurie neišsiugdė Kṛṣṇos sąmonės: jie visą gyveni-

mą kenčia, tačiau išsivadėti materialaus gyvenimo nenori. Be Kṛṣṇos sąmonės žmogus neras laimės nei gyvendamas šeimoje, nei būdamas vienas. Śrīla Narottama dāsa Thākura savo maldose teigia norįs bendrauti su tuo žmogumi, kuris su transcendentine meile tarnauja Viešpačiui ir be paliovos gieda šventą Viešpaties Caitanyos vardą — nesvarbu, ar jis vedęs, ar atsivadėjęs pasaulio. Materialisto gyvenimas — tai nesibaigiančių bėdų virtinė, o Kṛṣṇą įsisąmoninęs žmogus visada jaučiasi laimingas.

Kaip laukuose stovinčius pylimus kartai nuplauna smarki liūtis, taip ir klaidinga ateistinė propaganda Kali amžiuje pralaužia Vedų nurodymų nustatytas ribas. Dėl to žmonės pamažu pagenda ir tampa bedieviais. Liūčių metu vėjo genami debesys praplumpa lietumi, kuriuo visi džiaugiasi lyg nektaru. Toks pat nektaras yra ir turtingų žmonių — valdovų bei pirklių dovanos, kurias jie Vedų pasekėjų, *brāhmaṇų*, paskatinti dalina kaip išmaldą didelių aukojimų metu. Keturi žmonių visuomenės sluoksniai — *brāhmaṇos*, *kṣatriyos*, *vaiśyos* ir *sūdro*s — sukurti tam, kad žmonės taikiai sugyventų ir bendradarbiautų. Kai visuomenei vadovauja patyrę Vedų *brāhmaṇos*, kurie atnašauja aukas ir lygiai paskirsto turtus, taip viskas ir vyksta.

Vṛndāvanos miškas po lietaus dar pagražėjo, gausiai prinoko mango, datulių, gervuogių ir kitų uogų bei vaisių. Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jo draugai ir Viešpats Balarāma įžengė į mišką pasidžiaugti naujuoju metų laiku. Šviežioje žolėje atsiganusios karvės atgavo jėgas ir jų tešmenys išpampo nuo pieno. Kai Viešpats Kṛṣṇa šaukė karves vardais, šios žvelgdamos su meile tuojau bėgo pas Jį ir iš džiaugsmo pienas tekėjo iš jų tešmenų. Traukdamas per Vṛndāvanos mišką netoli Govardhanos kalno, Viešpats Kṛṣṇa švytėte švytėjo iš džiaugsmo. Yamunos pakrantės medžiuose Jis matė bičių avilius, iš kurių varvėjo medus. Nuo Govardhanos kalno šniokšdami krito kriokliai. Kṛṣṇa girdėdavo malonų jų ūžesį, kai landžiodavo po Govardhanos olas. Liūčių metas dar nepasibaigė, tačiau pamažu artinosi ruduo, ir kartais, dažniausiai užklupus lietui, Kṛṣṇa su bičiuliais slėpdavosi miške po medžiais ar Govardhanos olose ir smagiai leisdavo laiką, ragaudami prinokusius vaisius ir šnekučiuodamiesi. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma visą dieną būdavo miške, motina Yaśodā atsiųsdavo Jiems vaisių, saldumynų ir ryžių su jogurtu. Kṛṣṇa sėsdavo valgyti ant akmens Yamunos pakrantėje. Kṛṣṇa, Balarāma ir piemenukai valgė ir kartu sekė akimis karves, veršelius bei jaučius. Karvės atrodė pavargusios, nes sunkūs tešmenys traukė prie žemės. Tačiau dabar, pailsėjusios ir priėdusios žolės, jos atrodė patenkintos, ir Kṛṣṇa džiaugėsi, žiūrėdamas į jas. Jis didžiavosi, regėdamas miško grožį, kuris buvo vėlgi Jo galios pasireiškimas.

Tokiomis akimirkomis Kṛṣṇa girdavo ypatingą gamtos veikimą liūčių metu. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, jog materialioji galia, arba gamta, negali veikti savarankiškai. Ji veikia valdoma Kṛṣṇos. „Brahma-saṁhitoje“ teigiama, kad materialioji gamta, kuri vadinama Durga, veikia kaip Kṛṣṇos šešėlis. Ji paklūsta visiems Kṛṣṇos įsakymams. Taigi gamtos grožis liūčių metu pasireiškė Kṛṣṇos valia. Netrukus vanduo tvenkiniuose tapo skaidrus it kristolas. Pūtė gaivus artėjančio rudens vėjelis. Dangus visiškai išsigiedrijo ir vėl atgavo įprastą žydrą spalvą. Skaidriame miško tvenkinyje žydintys lotosai atrodė tarsi puolę *yogai*, kurie grįžo į dvasinį gyvenimą ir vėl atgavo savo grožį.

Atėjus rudenii, gamtai grįžta natūralus grožis. Materialistas, įsitraukęs į Kṛṣṇos sąmonę ir pradėjęs gyventi dvasiškai, irgi tampa tyras kaip rudens dangus ir vanduo. Rudenį danguje nelieka tamsių debesų grūsties, o vandenyje — dumblo. Apsivalo žemė. Taip ir pradėjęs praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę žmogus netrukus apsisvalo nuo išorinės ir vidinės nešvaros. Todėl Kṛṣṇa ir vadinamas Hari. *Hari* reiškia „tasai, kuris pašalina“. Žmogui te-reikia pradėti praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę, ir Kṛṣṇa tuoj pat pašalina bjauriausius įpročius. Rudens debesys — balti, nes juose nebėra vandens. Taip ir atsižadėjęs veiklos žmogus, kuris paliko visus šeimos reikalus (namų, žmonos bei vaikų išlaikymą) ir visiškai pasinėrė į Kṛṣṇos sąmonę, išsivaduoja nuo visų rūpesčių ir tampa šviesus kaip rudens debesis. Kartais rudenį kalnuose šniokščia tyro vandens kriokliai, o kartais jie tyli. Taip ir didieji šventieji kartais skleidžia tyrą žinojimą, o kartais tyli. Tvenkiniai, per liūtis sklidinį vandens, rudenį ilgainiui išdžiūva. Maži gyviai, besiveisiantys juose, negali suprasti, kad jų kasdien mažėja, kaip nesuvokia ir materijon įklimpę žmonės, jog kasdien vis trumpėja jų gyvenimas. Jiems labiau rūpi karvės, nuosavybė, vaikai, visuomenė bei draugystė. Kadangi rudenį senka vanduo, o saulė tebekepina, tvenkiniuose besiveisiančių gyvių knibždėlynas nerimsta. Lygiai taip elgiasi ir nesusivaldantys žmonės, kurie visada jaučiasi nelaimingi, nes nesugeba džiaugtis gyvenimu ar išlaikyti šeimos narių. Dumblina žemė palengva išdžiūva, o jauna šviežia augmenija nuvysta, taip ir Kṛṣṇos sąmonę įgijusio žmogaus troškimas mėgautis šeimyniniu gyvenimu ima nykti.

Atėjus rudenii, vandenynas nurimsta tarytum dvasiškai pažinęs save žmogus, kurio nebetrikdo trys materialios gamtos *gunos*. Rudenį ūkininkai kaupia laukuose vandens atsargas — stato tvirtus pylimus, užtverdami kelią laukuose susikaupusiam vandeniui. Maža vilties, kad dar palis, tad jie stengiasi sulaikyti vandenį. Dvasiškai patobulėjęs žmogus irgi neeikvoja jėgų jausmams valdyti. Penkiasdešimties metų sulaukusiems žmonėms siūloma pasitraukti iš šeimos ir tausoti fizines jėgas — jas reikėtų skirti tik

Kršnos sąmonei tobulinti. Jeigu žmogus nemoka valdyti jausmų ir sutelkti jų transcendentinės meilės tarnystei Mukundai, jam nepavyks išsigelbėti.

Rudenį dieną nepakenčiamai kepina saulė, tačiau vaiski nakties mėnesiena per dieną išvargusiems žmonėms teikia poilsį. Žmogui, ieškančiam prieglobsčio pas Mukundą, arba Kršną, jo nuovargis, kurį sukelia klaidingas sielos ir kūno tapatinimas, kaipmat išnyksta. Mukunda, arba Kršna, yra Vṛndāvanos mergelių paguoda. Vrajabhūmio mergeles visada kankina išsiskyrimas su Kršna. Tačiau, pasimačius su Juo mėnesienos nutviekstą rudens naktį, išsiskyrimo sukeltas nuovargis dingsta. Naktį, išsisklaidžius debesims, nuostabiai šviečia žvaigždės. Gražus it žvaigždė rudens danguje tampa ir apsivalęs nuo visų nešvarybių bei išsąmoninęs Kršną žmogus. Nors, pasak Vedų, jis turėtų vykdyti *karmą* — atnašauti aukas, tačiau galutinis aukos tikslas, kaip nurodo „Bhagavad-gītā“, — kreiptis į Kršnos sąmonę, gerai suvokus, kur veda Vedos. Taigi tyrą Kršną išsąmoninusio bhaktos širdį galėtume palyginti su vaiskiu rudens dangumi. Giedrame rudens danguje mėnulis ir žvaigždės tviska labai ryškiai. Kaip mėnulis nušvinta tarp žvaigždžių, taip Viešpats Kršna apsireiškia Yadu giminės padangėje tarp Yadu giminės narių. Kai miško pievose pražysta gėlės, švelnus, kvapnus vėjelis atgaivina po vasaros karščių ir liūčių. Deja, *gopių* jis visiškai nepaguodžia, nes jų širdys priklauso Kršnai. Paprastiems žmonėms rudens vėjelis malonus, bet *gopės* džiaugsmą tepajunta Kršnos glėbyje.

Atėjus rudeniiui pastoja karvės, stirnos, kitų žvėrių bei paukščių patelės, nes dažniausiai tada sustiprėja patinų lytinis potraukis. Tai primena transcendentalistus, kuriems Aukščiausiojo Viešpaties malone tenka galimybė pasiekti gyvenimo tikslą. Šrila Rūpa Gosvāmī „Upadeśāmṛtoje“ moko žmones tarnauti Viešpačiui su didžiausiu įkvėpimu, kantrybe ir tikėjimu. Reikia gyventi vadovaujantis taisyklėmis ir nurodymais, nesusiteršti materija ir laikytis bhaktų draugijos. Tas, kuris laikysis šių principų, būtinai pasieks geidžiamą atsidavimo tarnystės rezultatą. Kantriai besilaikantieji reguliatyvių atsidavimo tarnystės principų visad pasiekia tikslą, kaip ir pastojusi moteris susilaukia kūdikio.

Rudenį ežerai pražysta lotoso žiedais, tačiau lelijos tada nežydi. Ir lelijos, ir lotosai auga saulėje, bet kaitrūs rudens saulės spinduliai palankūs tik lotosui. Tai pasakytina ir apie šalį, kuri turi galingą karalių ar vyriausybę. Jiems valdant negali klestėti nepageidaujami visuomenės elementai — vagys ir plėšikai. Kai piliečiai žino, jog jų neužpuls plėšikai, jie gali ramiai gyventi ir dirbti. Tvirta vyriausybė yra tarsi kaitrūs rudens saulės spinduliai, lelijos — tarsi plėšikai ir kiti nepageidaujami visuomenės nariai, o lotoso žiedai — tarsi patenkinti valstybės piliečiai. Rudenį laukuose subręsta javai, ir žmonės džiaugiasi gausiu derliumi. Jie atlieka apeigas, pavyzdžiui,

Navāna, kai Aukščiausiajam Dievo Asmeniui atnašaujami surinkti grūdai. Grūdai aukojami Dievybėms įvairiose šventyklose. Visi kviečiami ragauti saldaus ryžių patiekalo iš naujojo derliaus. Atliekamos ir kitos religinės apeigos bei garbinimo ritualai, ypač Bengalijoje, kur vyksta didžiausia iš šių apeigų — Durgā-pūja.

Į Vṛndāvaną atėjo nepaprastai gražus ruduo, nes Vṛndāvanoje gyveno Aukščiausiasis Dievo Asmuo — Kṛṣṇa ir Balarāma. Pirkliai, karališkojo luomo atstovai ir didieji išminčiai galėjo laisvai keliauti ir Viešpaties malone turėti visko, ko trokšta. Taip transcendentalistai, ištrūkę iš materialaus kūno narvo, pasiekia trokštamą tikslą. Kol tęsiasi liūtys, prekijų luomo žmonės negali keliauti, todėl ir jų pelnas menkas. Karališkojo luomo atstovai taip pat tuo metu negali keliauti ir rinkti iš žmonių mokesčius. Liūtys sulaiko ir šventuosius, kurie norėtų keliauti ir skelbti transcendentines žinias. Tačiau rudenį visi ištrūksta iš šios nelaisvės. Transcendentalistų — *jñānių*, *yogų* ir bhaktų — dvasiniai laimėjimai nėra tobuli, kol jie yra materialiam kūne. Tačiau palikęs kūną, t. y. po mirties, *jñānis* išstipsta dvasiniame Aukščiausiojo Viešpaties švytėjime, *yogas* pasikelia į aukštesnias planetas, o bhakta eina į Aukščiausiojo Viešpaties planetą, Golo-kā Vṛndāvaną, arba į Vaikuṅṭhas ir ten džiaugiasi amžinu, dvasiniu gyvenimu.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Rudens aprašymas“.

Gopes pavilioja fleitos garsai

Kr̥ṣṇai labai patiko miške, kur žydėjo gėlės ir linksmi dūzgė bitės bei tranai. Paukščiai, medžiai ir jų šakos atrodė nepaprastai laimingi, ir Kr̥ṣṇa, beganydamas su Śrī Balarāma bei piemenukais karves, ėmė groti transcendentine Savo fleita. Išgirdusios Kr̥ṣṇos fleitos garsus, Vṛndāvanos *gopės* prisimindavo Jį ir girdavo nuostabų Jo grojimą. Besistengdamos apsakyti melodingus Kr̥ṣṇos fleitos garsus, *gopės* prisimindavo ir žaidimus su Juo. Tada jų mintys visai susijaukdavo, ir jos neįstengdavo žodžiais išreikšti tų garsų grožio. Kalbėdamos apie transcendentinius garsus, jos prisimindavo Kr̥ṣṇos drabužius, Jo plaukus, kuriuos puošė povo plunksna, tarsi Jis būtų šokėjas, ir už ausies kyšančias mėlynas gėles. Jo rūbai spindėjo aukso geltoniu, o ant kaklo kabojo *vaijayantī* vėrinys. Žavingai pasipuošęs Kr̥ṣṇa pildė fleitos skylutes nektaru, kuris sruvo iš Jo lūpų. Taip *gopės* įsivaizdavo Kr̥ṣṇą, bežengiantį į Vṛndāvanos mišką. Šį mišką visada gaubia šlovės aureolė, nes ten galima rasti Kr̥ṣṇos ir Jo palydovų pėdų žymes.

Kr̥ṣṇa nuostabiai grojo fleita, ir jos garsai burte užbūrė *gopes*. Šie garsai jaudino visas juos girdinčias gyvasias būtybes. Viena iš *gopių* tarė draugėms: „Didžiausias akių tobulumas — tai regėti Kr̥ṣṇą ir Balarāmą, kai Jie, grodami fleitomis, žengia į mišką ir gano su draugais karves“.

Tie, kurie nuolat skendi transcendentinėje meditacijoje ir mato Kr̥ṣṇą viduje ir išorėje, kurie mąsto apie Jį — grojantį fleita, žengiantį į Vṛndāvanos mišką ir ganantį karves kartu su piemenukais, — išties pasiekė tobulą *samādhi*. *Samādhi*, transas — tai visų jutimų sutelkimas į kurį nors

objektą, o *gopių* žodžiai nurodo, jog prisiminus Kṛṣṇos žaidimus pasiekiamas meditacijos ir *samādhi* tobulumas. „Bhagavad-gītoje“ irgi tvirtinama, kad iš visų *yogų* tobuliausias yra tas, kuris nuolat paskendęs mintyse apie Kṛṣṇą.

Kitos *gopės* nuomone, ganantys karves Kṛṣṇa ir Balarāma atrodė tarsi besiruošiantys išeiti į sceną aktoriai. Kṛṣṇa vilkėjo žvilgančiais geltonais rūbais, o Balarāma — žydrais. Rankose Jie laikė jaunas mango šakeles, pavo plunksnas bei gėlių puokštes. Pasipuošę lotoso žiedų girliandomis Jie kartais draugų būryje dainuodavo nuostabiais Savo balsais. Viena *gopė* klausė kitos: „Kodėl Kṛṣṇa ir Balarāma tokie gražūs?“ O toji atsakė: „Mielosios draugės, mes net įsivaizduoti negalime, kokius dorybingus darbus teko nuveikti bambuko fleitai, kad dabar galėtų gerti Kṛṣṇos lūpų nektarą“. Kartais Kṛṣṇa bučiuoja *gopes*, todėl tik jos gali paragauti transcendentinio Jo lūpų, kurios laikomos *gopių* nuosavybe, nektaro. Todėl *gopės* klausinėjo: „Kodėl Kṛṣṇos fleita — paprasta bambuko lazdelė — nuolat geria Kṛṣṇos lūpų nektarą? Jos tėvai turėtų būti labai laimingi, kad ši bambuko lazdelė tarnauja Aukščiausiajam Viešpačiui“.

Ežerai ir upės laikomi medžių motinomis, nes medžiai gyvena vien vandeniui. Vṛndāvano ežerų ir upių vandenyje žydėjo daugybė laimingų lotoso žiedų, nes vandenys manė: „Kaipgi galėjo atsitikti, kad mūsų vaikas — bambuko lazdelė geria Kṛṣṇos lūpų nektarą?“ Matydami, kad jų giminitis tarnauja Viešpačiui, džiūgavo ir upių bei ežerų pakrantėse augantys bambukai, kaip kad išmanantys žmonės džiaugiasi regėdami Viešpačiui tarnaujančius savo vaikus. Nuo džiaugsmo apimtų medžių šakų varvėjo medus, kuris sunkėsi iš bičių avilių.

Kartais *gopės* kalbėdavo draugėms apie Kṛṣṇą: „Brangios bičiulės, mūsų Vṛndāvana atnešė šlovę visai žemei, nes šią planetą pagerbė Devakī sūnus, palikdamas joje lotoso pėdas. Kai Govinda užgroja fleita, ima šėlti povai. Kai Govardhanos kalvos viršūnėje ar slėnyje žvėrys, medžiai ir augalai pamato šokančius povus, jie nuščiūva ir labai įdėmiai klausosi transcendentinių fleitos garsų. Mums atrodo, kad tokia palaima jokioje kitoje planetoje neįmanoma“. Nors *gopės* tebuvo kaimo piemenaitės, jos gerai išmanė apie Kṛṣṇą. Taigi aukščiausias tiesas galima pažinti klausantis Vedų iš autoritetingų šaltinių.

Kita *gopė* tarė: „Brangiosios draugės, pažvelkite į stirnas! Nors tai kvaili gyvuliai, tačiau ir jos ateina pas Nandos Mahārājos sūnų Kṛṣṇą. Jas vilioja ne tik Kṛṣṇos ir Balarāmos rūbai — tereikia išgirsti fleitos garsus, ir stirnos kartu su savo vyrais kupinomis meilės akimis pagarbiai lenkiasi Viešpačiui“. *Gopės* pavydėjo stirnoms, nes jos galėjo tarnauti Kṛṣṇai kartu su savo vyrais. *Gopės* pamanydavo, kokios anos laimingos, nes kai jos norėdavo eiti pas Kṛṣṇą, jų vyrai ne itin tuo džiaugdavosi.

Dar kita *gopė* sakė: „Mielosios draugė, Krišna taip puošniai apsirengęs, jog moterys tik dėl Jo atlieka įvairiausias apeigas. Transcendentiniai Jo fleitos garsai žavi netgi dangaus gyventojų žmonas. Jos keliauja orlaiviais erdvėmis, o greta jų visada būna jų vyrai, tačiau pasigirdus Krišnos fleitai jos ima jaudintis. Jų šukuosenos išsileidžia, o drabužiai, standžiai aptraukę kūną, atsipalaiduoja“. Taigi transcendentiniai Krišnos fleitos garsai pasiekia visus visatos kampelius. Svarbu ir tai, kad *gopės* žinojo apie įvairiausių orlaivių, skraidančių dangumi, buvimą.

Trečioji *gopė* štai ką pasakė: „Mielos bičiulės, transcendentinė Krišnos fleita užburia net karves. Joms atrodo, jog iš fleitos liejasi nektaras, ir jos tuojau pat pastato ilgas ausis, norėdamos, kad į jas patektų sodrusis nektaras. Veršeliai gi, apžioję motinų spenelius, nebegali žįsti pieno. Atsidavimo jausmas gniaužia jiems kvapą, o iš akių srūva ašaros, kurios parodo, kaip karštai jie glaudžia prie širdies Krišną“. Netgi Vṛndāvanos karvės ir veršeliai verkė dėl Krišnos ir glaudė jį prie širdies. Iš tikrųjų meilę Krišnos sąmonėje vainikuoja ašaros.

Viena jauna *gopė* pareiškė savo motinai: „Brangi motule, paukščiai, tupintys ant medžių šakų, žvelgia į fleitą grojantį Krišną labai atidžiai klausydamiesi. Jų išvaizda sakyte sako, kad jie pamiršo viską ir tesiklauso Krišnos fleitos garsų. Tai liudija, jog tie paukščiai nepaprasti — tai didieji išminčiai ir bhaktos, gimę Vṛndāvanos miške tik todėl, kad išgirstų Krišnos fleitą“. Didieji išminčiai ir mokslininkai domisi Vedų tiesomis, o jų esmė trumpai išreiškta „Bhagavad-gītoje“: *vedaiś ca sarvair aham eva vedyah*. Vedų tiesos skirtos tam, kad pažintume Krišną. Paukščių elgesys aiškiai rodė, kad jie — tikrieji Vedų išminties žinovai, kadangi pasiryžo klausytis transcendentinių Krišnos fleitos garsų ir atmetė kitas vėdiškojo pažinimo šakas. Išgirdusi transcendentinę Krišnos fleitą, netgi Yamunā panūdo apglėbti Jo lotoso pėdas. Ji liovėsi audringai bangavusi ir nešdama rankose lotoso žiedus ramiai nuplaukė, kad švelniausių jausmų kupina padovanotų juos Mukundai.

Kartais rudens saulės kaitra darėsi nepakenčiama, tad, Krišnai ir Balarāmui su draugais begrojant fleitomis, Jų gailėdami dangujė susitvenkdamo debesys. Norėdami susidraugauti su Krišna, debesys virš berniukų galvų išskleisdavo vėsinantį savo skėtį. Žaismingos čiabuvės merginos irgi su malonumu barstė veidus ir krūtis Vṛndāvanos dulkėmis, rausvomis nuo Krišnos lotoso pėdų prisilietimo. Jos buvo pilnkrūtės ir labai aistringos, tačiau kai jų krūtis glostė jų mylimieji, didelio malonumo jos nepatirdavo. Iš miško tankymės jos matydavo, kaip Krišnai einant nuo Jo lotoso pėdų byrantys *kuṅkumos* milteliai rausvai nudažo Vṛndāvanos lapus ir žoles. Jo lotoso pėdas *gopės* glausdavo prie savo krūtinų, irgi pabarstytų *kuṅkuma*, o Krišnai su Balarāma ir draugais bevaikščiojant po Vṛndāvanos mišką,

rausvieji milteliai biro ant žemės. Taigi aistringos čiabuvės žiūrėjo į fleita grojantį Kṛṣṇą ir, pamačiusios ant žemės rausvą *kuṅkumą*, nedelsdamos barstė ja savo veidą bei krūtis. Šitaip jos patirdavo visišką pasitenkinimą, kurio nejausdavo, kai mylimieji liedsdavo jų krūtis. Pažintis su Kṛṣṇos sąmone gali tuoj pat patenkinti visus materialius geismus.

Kita *gopė* ėmė kalbėti apie Govardhanos kalvą, sakydama, kokia ji nepaprasta: „Tai laiminga Govardhanos kalva — ji taip dažnai mato Viešpačius Kṛṣṇą ir Balarāmą, bevaikštančius po ją. Govardhaną nuolat lyti Viešpaties lotoso pėdos. Dėkodama Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, Govardhanos kalva teikia įvairiausių vaisius, šaknis, žoles bei malonų, kristolinio tyrumo ežerų vandenį — ir viską ji skiria Viešpačiui. Tačiau geriausia Govardhanos dovana — šviežia žolė karvėms ir veršeliams“. Govardhanos kalva žinojo, kad Viešpačiui visada bus malonu tas, kas malonu mylimiausiems Jo palydovams — karvėms ir piemenukams.

Kita *gopė* sakė, kad Vṛndāvanos miškas atrodė stebuklingai, kai po jį vaikštinėdami Kṛṣṇa ir Balarāma grojo fleitomis ir bičiuliavosi su įvairiomis judančiomis ir nejudriomis gyvomis esybėmis. Jiems grojant transcendentinėmis fleitomis, judančios gyvosios esybės sustingdavo netekę žado, o nejudriosios — medžiai ir kiti augalai — ekstazės pagauti imdavo virpėti.

Ant pečių Kṛṣṇa ir Balarāma nešiodavosi pančius, tarytum būtų buvę paprasti piemenukai. Prieš melždami karves berniukai suriškavo užpakalines karvių kojas trumpa virve. Šios virvės beveik visada buvo matyti ant berniukų ir Kṛṣṇos bei Balarāmos pečių. Nors Kṛṣṇa ir Balarāma — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Jie elgėsi tarsi paprasti piemenukai, tad viskas, ką Jie darė, buvo nuostabu. Kai Vṛndāvanos miške ar ant Govardhanos kalvos Kṛṣṇa ganė karves, likusios kaime *gopės* nė akimirkai Jo nepamiršdavo ir pasakodavo viena kitai apie transcendentinius Jo žaidimus. Vienaip ar kitaip nuolatos prisiminti Kṛṣṇą — puikus Kṛṣṇos sąmonės pavyzdys. *Gopių* elgesys visada tobulas, tad Viešpats Caitanya ir sakė, jog niekas negarbins Aukščiausiojo Viešpaties geriau už *gopes*. Gimė jos ne kilmingose *brāhmaṇų* ar *kṣatrijų*, o *vaišyų* šeimose, ir netgi ne turtingų prekijų, o piemenų. *Gopės* nebuvo labai išsilavinusios, nors iš *brāhmaṇų*, Vedų mokslo autoritetų, daug sužinojo. *Gopės* nuolat mąstė apie Kṛṣṇą, ir kitkas joms nerūpėjo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Gopes pavilioja fleitos garsai“.

Kr̥ṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius

Pagal Vedų papročius, netekėjusios dešimties–keturiolikos metų merginos, norėdamos gauti gerą vyrą, garbina arba Viešpatį Šivą, arba deivę Durgą. Netekėjusias Vṛndāvanos mergeles pavergė Kṛṣṇos grožis, ir vis dėlto prasidėjus Hemantai (metų laikas prieš pat žiemą) jos tebegarbino deivę Durgą. Pirmasis Hemantos mėnuo vadinamas Agrahāyana (spalis–lapkritis). Agrahāyanos mėnesį netekėjusios Vṛndāvanos mergelės ėmė garbinti deivę Durgą, duodamos įžadus. Iš pradžių jos valgė *haviṣyāna* — kartu virtų ankštinių, vadinamų „mung“, ir ryžių patiekalą be jokių prieskonių ir kurkumos. Vedos pataria valgyti šį patiekalą prieš ritualines apeigas kūnui apvalyti. Kiekvieną ankstų rytą, išsimaudžiusios Yamunos upėje, netekėjusios Vṛndāvanos *gopės* šlovino deivę Kātyāyanī. Kātyāyanī — kitas deivės Durgos vardas. Garbinant deivę, iš Yamunos pakrantės smėlio bei molio nulipdoma skulptūrėlė pagal Durgos atvaizdą. Vedų raštuose nurodomi materialūs elementai, iš kurių galima padaryti dievybės atvaizdą: jį galima nupiešti, išlieti iš metalo, pagaminti iš brangakmenių, medžio, žemės ar akmens, arba garbintojas gali sukurti jį savo širdyje. Filosofai *māyāvādžiai* šiuos dievybių pavidalus laiko įsivaizduojamais, tačiau Vedų raštuose jie pripažįstami tapačiais arba Aukščiausiam Viešpačiui, arba konkrečiam pusdieviui.

Netekėjusios *gopės* lipdė deivės Durgos atvaizdą ir garbino jį, aukodamos *candanos* pasta, girliandas, smilkalus, ugnį ir įvairiausias dovanas — vaisius, grūdus bei augalų šakeles. Pagarbinus deivę, prašoma palaiminimo. Netekėjusios mergelės karštai meldėsi deivei Kātyāyanī, kreipdamosi į ją šitaip: „O aukščiausioji išorine Dievo Asmens galia, o aukščiausioji mistine jėga, o aukščiausioji šio materialaus pasaulio valdove, o deive, būk mums gailėstinga ir padėk ištekėti už Nandos Mahārājos sūnaus Kṛṣṇos“. Dažniausiai *vaišnavos* pusdievių negarbina. Tiems, kurie nori tyrai atsida- vę tarnauti Viešpačiui ir tobulėti, Śrīla Narottama dāsa Tḥākura griežtai uždraudė garbinti pusdievius. Tačiau *gopės*, kurių meilės Kṛṣṇai niekas nepranoksta, garbino Durgą. Pusdievių garbintojai kartais primena, esą štai ir *gopės* garbino deivę Durgą, tačiau nepamirškime, ko jos siekė. Dažniausiai deivę Durgą žmonės garbina trokšdami materialių malonumų. Tačiau *gopės* meldėsi, kad ištekėtų už Viešpaties Kṛṣṇos. Jeigu tikslas — Kṛṣṇa, tinka bet kurios priemonės jam pasiekti. *Gopės* buvo pasiruošusios daryti viską, kad tik patenkintų Kṛṣṇą ar galėtų patarnauti Jam. Tai pats nuostabiausias *gopių* bruožas. Visą mėnesį jos garbino Durgą, kad atitektų Kṛṣṇai. *Gopės* kasdien meldėsi, kad Kṛṣṇa, Nandos Mahārājos sūnus, taptų jų vyru.

Ankstų rytą *gopės* traukdavo prie Yamunos kranto išsimaudyti. Susi- rinkusios ir susikibusios rankomis, jos garsiai giedodavo apie nepaprastus Kṛṣṇos žaidimus. Nuo seno Indijos moterys bei merginos eina maudytis į upę visiškai nuogos, palikdamos rūbus ant kranto. Prie upės, kur maudosi mergaitės bei moterys, pasirodyti vyrams buvo griežtai draudžiama. Taip elgiamasi ir dabar. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, žinodamas, ko nori jaunos netekėjusios *gopės*, palaimino jas, kad išsipildytų jų troškimai. Jos troško, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, ir Kṛṣṇa panoro patenkinti jų troškimus.

Mėnesiui baigiantis, Kṛṣṇa su draugais atėjo į moterų maudyimosi vie- tą. Kitas Kṛṣṇos vardas — Yogeśvara, visų mistinių jėgų valdovas. Medi- tuodami *yogai* išsiugdo gebėjimą suvokti menkiausius kitų žmonių sielos virpesius, ir Kṛṣṇa, be abejo, žinojo, apie ką svajoja *gopės*. Atėjęs prie upės, Jis nedelsdamas surinko *gopių* drabužius, įlipo į greta augantį medį ir šypsodamasis ėmė su jomis šnekučiuotis.

„Mielosios mergaitės, — tarė Jis, — jūs turite kiekviena paeiliui prieiti prie Manęs ir paprašyti, kad grąžinčiau rūbus, ir tada Aš jums atiduosiu juos. Aš nejuokauju ir kalbu visai rimtai. Neturiu jokio noro su jumis juo- kauti, nes, garbindamos deivę Kātyāyanī, jūs visą mėnesį laikėtės regula- tyviųjų principų. Tačiau nepulkite čia visos kartu, eikite po vieną. Aš noriu pamatyti kiekvienos jūsų grožį — jūsų visų tokie liauni liemenys. Prašau prieiti po vieną. Padarykite, kaip Aš geidžiu“.

Išgirdusios linksmus Kṛṣṇos žodžius, vandenyje besimaudančios mergaitės ėmė žvalgytis viena į kitą ir šypsotis. Jos apsidžiaugė šiuo Kṛṣṇos prašymu, nes buvo Jį įsimylėjusios. Mergaitės droviai žvalgėsi viena į kitą, tačiau iš vandens nebrido, nes buvo nuogos. Ilgai išbuvusios vandenyje jos sušalo ir drebėjo, tačiau švelnūs ir linksmi Govindos žodžiai pripildė jas džiaugsmo, ir susijaudinusios jos tarė: „Brangusis Nandos Mahārājos sūnau, nesišaipyk iš mūsų, tai neteisinga. Tu esi labai gerbiamas, nes Tavo tėvas — Nanda Mahārāja. Tu ir mums labai patinki, tačiau Tau nevalia šitaip šaiptytis iš mūsų, juk vandenyje mes sušalome ir visos tirtame. Neversk mūsų kentėti ir tuoj pat gražink drabužius“. Po to jos labai nuolankiai kreipėsi į Kṛṣṇą: „Mielas Śyāmasundara, mes esame amžinos Tavo tarnaitės ir nedvejodamos privalome vykdyti Tavo valią, nes tai mūsų religinė pareiga. Bet šio Tavo prašymo mes negalime įvykdyti, ir jeigu Tu primygtinai to reikalauti, mes pasiskųsime Nandai Mahārājai. O jeigu Nanda Mahārāja Tavęs nenubaus, tada apie Tavo nederamą elgesį mes pranešime karaliui Kamsai“.

Išklausęs netekėjusių *gopių* žodžius, Kṛṣṇa atsakė: „Mielos mergaitės, jeigu laikote save amžinosiomis Mano tarnaitėmis ir visada pasiryžusios vykdyti Mano valią, tada įsakau: šypsodamosi iš eilės ateikite pas Mane pasiimti savo rūbų. Man nė motais, kad skųsitės Mano tėvui. Jis jau senas ir nieko Man nepadarys“.

Gopės pamatė, kad Kṛṣṇa tvirtai ir ryžtingai nusiteikęs, ir suprato, jog joms nelieka nieko kita, kaip tik paklusti Jo valiai. Viena po kitos jos brido iš vandens, bet, būdamos visiškai nuogos, stengėsi pridengti nuogumą kaire ranka. Šitaip jos ir stovėjo, visos drebėdamos. Jos buvo tokios paprastos ir tyros, jog negalėjo nepatikti Viešpačiui Kṛṣṇai. Taip išsipildė netekėjusių *gopių*, kurios prašė Kātyāyanī, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, troškimas. Nuoga moteris tegali pasirodyti savo vyrui. Netekėjusios *gopės* to ir geidė. Šitaip Kṛṣṇa įvykdė jų norą. Patenkintas Jis užsimetė jų rūbus ant peties ir tarė: „Mielosios mergaitės, jūs maudėtės nuogos Yamunos upėje ir padarėte baisią šventvagystę. Tuo jūs supykdytė Yamunos valdovą pusdievį Varuṇadevą. Tad sudėkite rankas ties kakta ir nusilenkite pusdieviui Varuṇai, kad jis atleistų jums už šį prasikaltimą“. *Gopės* buvo labai naivios ir kiekvieną Kṛṣṇos žodį laikė tiesa. Norėdamos išvengti Varuṇadevos pykčio bei pasiekti geidžiamą tikslą ir, visų svarbiausia, — suteikti malonumą savo garbinamam Viešpačiui Kṛṣṇai, *gopės* pakluso Jo valiai. Taip jos tapo Kṛṣṇos mylimosiomis ir klusniausiomis Kṛṣṇos tarnaitėmis.

Niekas neprilygs šiam *gopių* pasiektam Kṛṣṇos sąmonės lygiui. Juk joms nerūpėjo nei Varuṇa, nei kiti pusdieviai — jos tegeidė patenkinti Kṛṣṇą. Kṛṣṇai labai patiko *gopių* paprastumas, ir Jis visoms iš eilės graži-

no rūbus. Nors Kṛṣṇa apgavo jaunas netekėjusias *gopės* ir privertė nuogas stovėti Jo akivaizdoje, nors draugiškai šaipėsi iš jų, elgėsi su jomis tarsi su lėlėmis ir pavogė jų rūbus, jos vis dėlto buvo patenkintos ir nesiruošė skustis. *Gopių* laikyseną Viešpats Caitanya Mahāprabhu nusako Savo maldose: „Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, Tu gali Mane apkabinti ar sutrypti, gali sudraskyti Mano širdį niekada Man nepasirodydamas. Gali daryti viską, kas Tau patinka, nes Tavo veiksmų laisvė neribota. Tačiau kad ir kaip Tu pasielgtum, Tu amžiams būsi Mano Viešpats ir nieko kito Aš negarbinsiu“. Štai ką *gopėms* reiškė Kṛṣṇa.

Viešpats Kṛṣṇa buvo patenkintas *gopėmis*, ir kadangi visos jos norėjo būti Jo žmonomis, Jis tarė: „Brangios paklusniosios mergaitės, Aš žinau, kad trokštate Manęs, žinau, kodėl garbinote deivę Kātyāyanī, ir visiškai pritariu jūsų poelgiui. Tas, kuris visa savo sąmone atsigręžia į Mane, netgi darydamas tai iš geismo, yra kilni siela. Kaip niekada neišdygs pakepintos sėklos, taip nesukels *karmos* pasekmių troškimai, susiję su meilės tarnyste Man“.

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *karmāṇi nirdahati kintu ca bhakti-bhājām*. Visus žmones pančioja darbai, kuriais jie siekia pasitenkinimo, tačiau bhakta darbuojasi tik norėdamas patenkinti Viešpatį, tad kentėti dėl savo veiklos pasekmių jam netenka. *Gopių* jausmų Kṛṣṇai, nors jie ir būtų panašūs į geismą, nepalyginsi su įprastomis moterų aistromis. Priežastį paaiškina Pats Kṛṣṇa. Atsidavimo tarnystės Kṛṣṇai darbai yra transcendentaliūs, jie yra virš bet kurių *karmos* pasekmių.

„Brangiosios *gopės*, — tęsė Kṛṣṇa, — jūsų troškimas, kad tapčiau jūsų vyru, išsipildys, nes to prašydamos jūs garbinote deivę Kātyāyanī. Kitą rudenį susitiksiu, ir Aš būsiu jūsų vyras. Aš pažadu“.

Pasitraukęs į medžių šešėlių, Kṛṣṇa jautėsi laimingas. Eidamas Jis kreipėsi į Vṛndāvanos gyventojus: „Brangus Stokakṛṣṇa, brangus Varūthapa, brangus Bhadrasena, brangus Sudāma, brangus Subala, brangus Arjuna, brangus Viśāla, brangus Rṣabha — pažvelkite į laiminguosius Vṛndāvanos medžius. Savo gyvenimą jie skyrė kitų labui. Jie patys kantriai kenčia visas gamtos skiriamas nelaimes — viesulus, liūtis, nepakeliamą kaitrą ir šaltingumą, tačiau žiūrėkit, kaip jie stengiasi palengvinti mūsų nuovargį ir suteikti mums savo pavėsį. Mielieji draugai, Aš manau, kad gimimas medžiais daro jiems garbę. Jie taip stengiasi suteikti kitiems savo pavėsį, kad panašūs į didžiadvasius, kilnius ir dosnius žmones, kurie visada suteiks išmalda kiekvienam tiesiančiam ranką. Šie medžiai priglaus kiekvieną. Žmonėms jie teikia viską, ko reikia — lapus, žiedus, vaisius, pavėsį, šaknis, žievelę, kvapnius prieskonius ir kūrą. Jie — geriausias kilnaus gyvenimo pavyzdys. Jie panašūs į taurius žmones, kurie viską, ką turi — kūną, protą, darbus, intelektą ir žodžius — paaukojo gyvųjų esybių labui“.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo vaikštinėjo Yamunos krantu, liesdamas medžių lapus ir vaisius, žiedus bei šakeles, ir šitaip šlovino jų dosnumą. Įvairūs žmonės gali skirtingai vertinti įvairios labdaringos veiklos naudą visuomenei, nelygu koks jų požiūris. Tuo tarpu Kṛṣṇos sąmonės judėjimo plėtojimas suteikia amžiną gėrį visiems. Visi turėtų būti pasirengę jį skleisti. Viešpats Caitanya mokė būti nuolankesniai už trypiamą žolę ir kantresniai už medį. Medžių kantrybę apibūdino Pats Kṛṣṇa. Skelbian tieji Kṛṣṇos sąmonę turėtų pasinaudoti Viešpaties Kṛṣṇos ir Viešpaties Caitanyos pamokymais, kuriuos Jie neiškreipdami perteikė mokinių seka.

Eidamas per Vṛndāvanos mišką netoli Yamunos, Kṛṣṇa sustojo gražioje vietoje, atsisėdo ir leido karvėms atsigerti šalto, skaidraus upės vandens. Pavargę piemenukai, Kṛṣṇa ir Balarāma irgi numalšino troškulį. Po susitikimo su jaunosiomis *gopėmis*, kurios maudėsi Yamunoje, visą rytą Kṛṣṇa praleido su berniukais.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa pavagia netekėjusių mergelių gopių drabužius“.

Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujančių brāhmaṇų žmonos

Įdienojo, ir piemenukai labai išalko, nes dar buvo be pusryčių. Priėję prie Kṛṣṇos ir Balarāmos jie tarė: „Brangūs Kṛṣṇa ir Balarāma, Jūs esate visagaliai. Jūs galite užmušti daugybę demonų, tačiau šiandien mus užpuolė alkis ir neduoda ramybės. Sugalvokite ką nors jam numalšinti“.

Draugų prašomi, Kṛṣṇa ir Balarāma parodė Savo gailestingumą keikiams *brāhmaṇų*, kurie atnašavo aukas, žmonoms. Jos buvo didžios Viešpaties bhaktos, ir Kṛṣṇa pasinaudojo proga, norėdamas jas palaiminti. Jis tarė: „Brangūs draugai, čia netoliese gyvena *brāhmaṇos*. Eikite į jų namus. Dabar jie atnašauja Vedų aukas, vadinamas *āṅgīrasa*, nes nori pakilti į rojaus planetas. Eikite pas juos“. Tačiau perspėjo juos: „*Brāhmaṇos*, pas kuriuos jus siunčiu, — ne *vaiṣṇavos*. Išstarti Mūsų, Kṛṣṇos ir Balarāmos, vardus jiems liežuvis neapsiverčia. Jie labai uoliai gieda Vedų himnus, nors Vedų pažinimo tikslas — atrasti Mane. Kadangi Kṛṣṇos ir Balarāmos vardai jiems nepatinka, Mano vardu verčiau jų nieko neprašykite. Prašykite išmaldos Balarāmos vardu“.

Išmaldą įprasta duoti aukštos padėties *brāhmaṇoms*, o Kṛṣṇa ir Balarāma gimė ne *brāhmaṇų* šeimoje. Balarāma buvo *kṣatriyos* Vasudevos sūnus, o Kṛṣṇa Vṛndāvanoje — *vaiśyos* Nandos Mahārājos. Nė vienas iš Jų nepriklausė *brāhmaṇų* luomui. Todėl Kṛṣṇa pamanė, kad aukas atnašau-

jantys *brāhmaṇos*, ko gero, išmaldos *kṣatriyai* ir *vaiśyai* nepanorės duoti: „Man jie atsakys išmaldos. Tad ištaikite bent jau Balarāmos vardą — galbūt *kṣatriyai* jie sutiks duoti išmalda“.

Aukščiausiam Dievo Asmeniui liepus, berniukai nuėjo pas *brāhmaṇas* ir ėmė prašyti išmaldos. Jie prisiartinio prie *brāhmaṇų* suglaudę delnus ir puolė kniūbsti, reikšdami pagarbą: „O žemės dievai, teikitės išklausti mus, vykdančius Viešpaties Kṛṣṇos ir Balarāmos valią. Tikimės, kad jūs gerai Juos pažįstate, ir linkime jums visokeriopos sėkmės. Kṛṣṇa ir Balarāma netoliese gano karves, o mes Juos lydime. Atėjome paprašyti maisto. Jūs — *brāhmaṇos*, religinių taisyklių žinovai, ir jeigu manytumėt, kad mus vertėtų sušelpti, duokite mums pavalgyti, kad mes su Kṛṣṇa ir Balarāma galėtume numalšinti alkį. Jus, *brāhmaṇas*, visuomenė ypač gerbia, ir visos religinio gyvenimo normos jums turėtų būti žinomos“.

Nors kaimo berniukams neprivalu buvo išmanyti visas vėdiškąsias religinių apeigų taisykles, jie leido suprasti, kad bendraudami su Kṛṣṇa ir Balarāma tas taisykles išmaną. *Brāhmaṇas* pavadinę „religinių taisyklių žinovais“, berniukai pasakė, kad jeigu Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa ir Balarāma, prašo maisto, *brāhmaṇos* tučtuojau, ilgai nesvarstydami turėtų duoti ko nors pavalgyti, nes „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad *yajñā*, auką, derėtų atlikinėti tik Viešpačiui Viṣṇu patenkinti.

Berniukai tęsė: „Viešpats Viṣṇu, pasireiškęs Kṛṣṇos ir Balarāmos pavidalu, stovi ir laukia, tad paskubėkite duoti ką nors“. Be to, jie paaiškino *brāhmaṇoms*, kad maistą, kurį jie aukojo, jau galima valgyti. Dažniausiai *vaiṣṇavos*, tyri Viešpaties bhaktos, įprastinėse aukojimo apeigose nedalyvauja. Tačiau jie puikiai žino ritualus, kurie vadinasi *dīkṣā*, *paṣu-samsthā* ir *sautrāmaṇi*. Valgyti galima po *dīkṣos* apeigų, prieš aukojant gyvulį bei prieš *sautrāmaṇi* apeigą, kai atnašaujami svaigalai. Berniukai tarė: „Dabar jau toks apeigų metas, kai mes galime paimti maistą — tai nebedraudžiama. Duokite mums pavalgyti“.

Viešpaties Kṛṣṇos ir Balarāmos palydovai buvo paprasti piemenukai, tačiau galėjo įsakinėti netgi atnašaujantiems ritualines Vedų aukas aukštos padėties *brāhmaṇoms*. Tačiau *smārta-brāhmaṇos*, kuriems terūpėjo aukojimai, neišgirdo transcendentinių Viešpaties bhaktų liepimo. Jie netgi nesugebėjo tinkamai įvertinti to, kad išmaldos prašo Pats Aukščiausiasis Viešpats — Kṛṣṇa ir Balarāma. *Brāhmaṇos* išklaušė argumentus, kurie buvo pateikti Kṛṣṇos ir Balarāmos vardu, tačiau tai jiems buvo nė motais — jie net nesiteikė kalbėti su berniukais. Tokie Viešpačiui neatsidavę *brāhmaṇos*, kad ir puikiausiai išmanantys Vedų aukojimo ritualus, yra tamsuoliai ir kvailiai, nors mano pasiekę dvasios tobulumo. Visi jų darbai beprasmiški, nes jie nežino Vedų tikslo. „Bhagavad-gītoje“ aiškinama, jog Vedų tikslas — suvokti Kṛṣṇą. Tegu jie ir gerai išmano Vedas bei ritualus,

tačiau Kṛṣṇos jie nepažįsta, taigi jų Vedų supratimas yra paviršutiniškas. Ta proga prisimintina labai vertinga Viešpaties Caitanyos mintis. Jis pažymėjo: žmogui nebūtina gimti *brāhmaṇos* šeimoje, nes jeigu jis pažįsta Kṛṣṇą arba išmano Kṛṣṇos sąmonės mokslą, jis yra didesnis už *brāhmaṇą* ir vertas būti dvasiniu mokytoju.

Aukodami turėtume laikytis tam tikrų reikalavimų — aukojant svarbu *deśa* (vieta), *kāla* (laikas), *prthag-dravya* (įvairūs smulkiai apibūdinti kulto reikmenys), *mantra* (himnai), *tantra* (raštų liudijimai), *agni* (ugnis), *rtvij* (mokyti aukotojai), *devatā* (pusdieviai), *yajamāna* (atnašaujantys auka), *kratu* (pati auka) ir *dharma* (apeigos). Visi šie elementai skirti Kṛṣṇai patenkinti. Žinoma, jog Jis yra tas, kuris išties mėgaujasi visomis aukomis, nes yra Pats Aukščiausiasis Dievo Asmuo bei Aukščiausioji Absoliuti Tiesa, kurios suvokti ar išgalvoti materialiu protu neįmanoma. Jis mums apsisireiškia paprastu berniuku. Tačiau žmonėms, kurie tapatina save su kūnu, labai sunku Jį suvokti. *Brāhmaṇos* tesirūpino savo materialaus kūno patogumais ir tegalvojo vien apie tai, kaip pakilti į aukštesniųjų planetų buveines — *svarga-vāsas*. Todėl jie visiškai negalėjo suprasti Kṛṣṇos didybės.

Pamatę, jog *brāhmaṇos* nesiteikia su jais kalbėtis, berniukai labai nusiminė. Sugrįžę pas Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą jie papasakojo, kas įvyko. Išklauses jų pasakojimą, Aukščiausiasis Asmuo nusišypsojo. Jis pasakė, kad neverta graužtis dėl *brāhmaṇų* elgesio, nes prašantiems išmaldos dažnai taip atsitinka, ir įtikino juos, kad renkant aukas ir prašant išmaldos nereikia tikėtis, jog visada seksis. Kai kur gali nepasisiekti, tačiau nusivilti dėl to nereikėtų. Viešpats Kṛṣṇa paprašė berniukus grįžti atgal, tačiau šis syk patarė kreiptis į atnašautojų *brāhmaṇų* žmonas. Jis pridūrė, kad *brāhmaṇų* žmonos — didžiai atsidavusios sielos. „Jos nuolat mąsto apie Mus. Eikite ir Mano bei Balarāmos vardu paprašykite ko nors pavalgyti. Aš įsitikinęs, kad jos duos jums visko, ko tik panorėsite“.

Vykdydami Kṛṣṇos valią, berniukai nedelsdami patraukė pas *brāhmaṇų* žmonas. *Brāhmaṇų* žmonas jie rado namuose labai dailiai pasipuošusias. Išreiškę savo pagarbą, berniukai tarė: „Brangiosios motinos, priimkite nuolankią pagarbą ir išklauskite mus. Norime jums pranešti, jog netoliese apsisusto Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma. Jie atginė čia Savo kaimenes. Tebus jums žinoma, jog tai Jie atsiuntė mus. Mes labai išalkę ir atėjome prašyti maisto Kṛṣṇai, Balarāmai ir sau“.

Išgirdusios apie tai, *brāhmaṇų* žmonos labai susirūpino Kṛṣṇą ir Balarāmą. Jų elgesys buvo spontaniškas. Nereikėjo aiškinti, kad Kṛṣṇa ir Balarāma nepaprasti žmonės. Vos išgirdusios Jų vardus, *brāhmaṇų* žmonos labai panoro Juos pamatyti. Nuolatos mąstydamos apie Kṛṣṇą jos tobulėjo, nes praktikavo geriausią mistinės meditacijos formą. *Brāhmaṇų* žmonos

puolė krauti į puodynes skanius valgius. Vyko aukojimas, ir visi valgiai buvo labai gardūs. Pridėjusios maisto tiek, kad jo užtektų geroms vaisėms, jos išskubėjo pas Kṛṣṇą — savo karščiausios meilės tikslą, tarsi upės į jūrą.

Jau seniai *brāhmaṇų* žmonoms magėjo pamatyti Kṛṣṇą. Tačiau kai tik jos susiruošė eiti pas Jį, vyrai, tėvai, sūnūs bei giminaičiai ėmė prašyti, kad jos liktų namuose. Bet jos nepaklausė. Kai bhakta pradeda ilgėtis Kṛṣṇos, žemiškieji saitai jam neberūpi. Moterys atskubėjo į Vṛndāvanos mišką, ošiantį ant Yamunos krantų. Miške vešėjo jauni vijokliai, gėlės, įvairios žolės, medžiai ir krūmai. Ten jos pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, kurie su mylimais draugais ganė karves.

Brāhmaṇų žmonoms atėjus, Kṛṣṇa vilkėjo auksu žerintais rūbais. Ant Jo kaklo kabėjo daili miško gėlių girlianda, o į plaukus buvo įsegta povo plunksna. Išsidažęs paprastais Vṛndāvanos dažais, Jis atrodė tarsi šokėjas teatro scenoje. Kṛṣṇa stovėjo viena ranka atsirėmęs į draugo petį, o kitoje laikė lotoso žiedą. Jo ausis puošė lelijos, ant kūno buvo nupiešti *tilakos* ženklai, ir Jis žavingai šypsojosi. Dabar *brāhmaṇų* žmonos savo akimis pamatė Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, apie kurį tiek girdėjo, nuolat mąstė ir kuris buvo joms toks brangus. Jos susitiko su Kṛṣṇa akis į akį, ir pro jų akis Kṛṣṇa prasiskverbė į jų širdis.

Brāhmaṇų žmonos glaudė Kṛṣṇą prie savęs, kiek troško jų širdys, ir išsiskyrimo ilgesys netrukus aprimo. Jos buvo tarsi didieji išminčiai, kurie kaupdami žinias pagaliau įsilieja į Aukščiausiojo būtį. Viešpats Kṛṣṇa, visų širdyse gyvenanti Supersiela, suprato jų mintis. Jos atėjo čia, nepaisydamos giminių, tėvų, vyrų ir brolių draudimo, užmiršusios namų pareigas. Jos tenorėjo pamatyti Jį, kuris buvo jų gyvenimas ir siela. Jos pasielgė taip, kaip Kṛṣṇa nurodė „Bhagavad-gītoje“: „Palik visas žemiškąsias bei religines pareigas ir atsiduok Man“. Taigi *brāhmaṇų* žmonos iki galo įvykdė „Bhagavad-gītos“ nurodymą, ir Kṛṣṇa, meiliai šypsodamasis, ėmė su jomis kalbėtis. Beje, kai Kṛṣṇa įžengė į jų širdis, jos glaudė Jį prie savęs ir su Juo susiliejusios juto transcendentinę palaimą. Tačiau Aukščiausiasis Dievo Asmuo neprarado Savo individualumo, o visos *brāhmaṇų* žmonos išlaikė savąjį. Taigi ir Viešpats, ir *brāhmaṇų* žmonos patyrė būties vienvė, tačiau jų individualybė nebuvo pažeista. Kai vienas mylimasis paklūsta kitam, užmiršdamas save, tai yra vienvė. Apie šį jausmą Viešpats Caitanya kalbėjo „Śikṣāṣṭakoje“: Kṛṣṇai valia daryti ką nori, tačiau bhakta privalo visados išsaugoti savo ir Jo norų vienvė, t.y. prisiderinti prie jų. Tokios vienvės pavyzdys buvo *brāhmaṇų* žmonių meilė Kṛṣṇai.

Kṛṣṇa pasyeikino jas: „Mielosios *brāhmaṇų* žmonos, jums nusišypsojo sėkmė ir Aš džiaugiuosi jus matydamas. Pasakykite, ką galėčiau jums padaryti. Jūs atėjote norėdamos pamatyti Mane, nors jūsų giminės, tėvai,

broliai bei vyrai visai kaip kliudė ir draudė, taigi pasielgėte visiškai teisingai. Žmogus, kuris elgiasi taip, kaip jūs, išties žino, kas jam naudinga, nes transcendentinė meilės tarnystė Man be jokių išskaičiavimų ir apribojimų teikia gyvosioms būtybėms tikrąjį gėrį“.

Viešpats Kṛṣṇa čia pabrėžia, jog sąlygota siela aukščiausią tobulumo pakopą pasiekia atsiduodama Jam. Kitas pareigas reikia stačiai užmiršti. Toks visiškas atsidavimas Aukščiausiajam Dievo Asmeniui — tinkamiausias kelias sąlygotai sielai pasiekti Jį, nes iš tikrųjų Viešpats ir yra aukščiausias meilės objektas. Visi myli Kṛṣṇą, tačiau kiekvienas tai suvokia pagal savo pažinimo lygį. Palengva žmogus ima suprasti, jog tikrasis „aš“ — dvasinė siela, o ji yra ne kas kita, kaip neatsiejama Aukščiausiojo Viešpaties dalelė. Taigi Aukščiausiasis Viešpats — galutinis meilės tikslas ir Jam reikia skirti visą save. Atsidavimas Aukščiausiajam Viešpačiui — geriausia, ką gali pasirinkti sąlygota siela. Mūsų gyvybė, nuosavybė, namų židinytis, žmona, vaikai, namai, tėvynė, visuomenė ir kiti taip mums brangūs dalykai tėra Aukščiausiojo Dievo Asmens pasireiškimai. Jis — pagrindinis meilės objektas, nes tai Jis teikia mums džiaugsmą, apsireikšdamas įvairiausiais būdais — pagal fizinę, psichinę ar dvasinę mūsų būklę.

„Dabar mielosios *brāhmaṇų* žmonos, — tarė Kṛṣṇa, — galite grįžti namo. Atnašaukite aukas, tarnaukite savo vyrams, atlikite namų pareigas, kad vyrai būtų jums patenkinti ir kaip dera pabaigtų pradėtus aukojimus. Juk jūsų vyrai — šeimos žmonės ir be jūsų pagalbos vargu ar įvykdys savo pareigas“.

Brāhmaṇų žmonos atsakė: „Brangus Viešpatie, Tau nederėtų taip kalbėti. Tu pažadėjai, kad visada apginsi Savo bhaktas, ir dabar turi tesėti šį pažadą. Kas Tau atsiduoda, tas nebegriš į sąlygotą materialią būtį. Mes tikimės, jog Savo pažadą Tu įvykdysi. Mes atsidavėme Tavo lotoso pėdoms, kurios nubertos *tulasī* lapeliais, ir visai nenorime palikti šio prieglobsčio ir grįžti pas vadinamuosius gimines, draugus bei visuomenę. Ką mes pasakysim grįžusios namo? Vyrai, broliai, tėvai, sūnūs, motinos bei draugai nebepriims mūsų, nes mes juos palikome. Grįžti nebėra kur. Tad neragink mūsų eiti namo, o leisk pasilikti prie Tavo lotoso pėdų ir amžinai gyventi Tavo prieglobsty“.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo atsakė: „Mielosios *brāhmaṇų* žmonos, būkit ramios — vyrai neatstums jūsų, ir nei broliai, nei sūnūs, nei tėvai jūsų neatsizadės. Jūs esate tyrai atsidavusios Man sielos, ir ne tik jūsų giminė, bet visi žmonės ir pusdieviai džiaugsis jums“. Kṛṣṇa glūdi visų širdyse ir yra Supersiela. Taigi kai žmogus tyrai atsiduoda Viešpačiui Kṛṣṇai, jis tuoj pat ima visiems patikti. Tyras Viešpaties bhakta niekada niekam nejunta priešiško. Todėl protingas žmogus nebus priešiškas tyram bhaktai. „Transcendentinė meilė Man nepriklauso nuo kūniškų ryšių, — tęsė

Kr̥ṣṇa, — ir visi nuolat apie Mane maštantys žmonės neabejotinai sugrįš pas Mane ir amžinai bus su Manimi“.

Išklausiusios Aukščiausiojo Dievo Asmens valią, *brāhmaṇų* žmonos grįžo namo pas vyrus. Džiaugdamiesi, kad žmonos sugrįžo, *brāhmaṇos* kartu su jomis, kaip ir nurodoma *sāstrose*, atliko aukojimus. Vedose reikalaujama, kad religines apeigas vyras ir žmona atliktų kartu. *Brāhmaṇų* žmonoms sugrįžus, aukojimas buvo atliktas kaip pridera, pagal visas taisykles. Beje, viena *brāhmaṇos* žmona, jėga sulaikyta nuo pasimatymo su Kr̥ṣṇa, pradėjo medituoti į šį, iš pasakojimų susikurtą Kr̥ṣṇos paveikslą ir, paskendusi mintyse apie Kr̥ṣṇą, paliko savo materialųjį kūną, kurį jai buvo suteikę gamtos dėsniai.

Śrī Govinda, amžinai džiaugsmingas Dievo Asmuo, apreiškė Savo transcendentinius žaidimus ir, nužengęs paprasto žmogaus pavidalu, suvalgė *brāhmaṇų* žmonių pasiūlytus valgius. Šitaip Jis nori patraukti paprastus žmones į Kr̥ṣṇos sąmonę. Jo kalba ir grožis sužavėjo Vṛndāvanos karves, piemenukus ir mergaites.

Kai žmonos grįžo iš susitikimo su Kr̥ṣṇa, atnašavusieji aukas *brāhmaṇos* ėmė gailėtis nusidėję — juk jie nepavalgydino Aukščiausiojo Dievo Asmens. Pagaliau jie suprato savo klaidą: dėl Vedų ritualų jie užmiršo Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kuris tarsi paprastas žmogus atėjo ir paprašė pavalgydinamas. Matydami, koks tvirtas jų žmonių tikėjimas ir kaip jos atsidavusios Viešpačiui, *brāhmaṇos* visaip save barė. Jie labai krintosi, kad jų žmonos sugebėjo įtikti Viešpačiui, o jie patys net nenutuokė, ką reiškia mylėti Aukščiausiąją Sielą ir su transcendentine meile tarnauti Jai. Jie svarstė: „Teprasmenga gimimas *brāhmaṇomis!* Teprasmenga Vedų raštų išmanymas! Teprapuola didieji atnašavimai ir visos taisyklės! Teprapuola šeima! Tepradingsta mūsų patirtis ir tiksliai, pagal šventraščių taisykles atliktos apeigos! Tepražūva visa tai, jei mes neišmokome su transcendentine meile tarnauti Aukščiausiam Dievo Asmeniui, kuris nepasiekiamas spėlionių apniktiems protui, kūnui bei jutimams!“

Ne veltui apgailestavo mokyti *brāhmaṇos*, Vedų ritualų žinovai. Religinį pareigų vykdymas neugdant Kr̥ṣṇos sąmonės — tuščias laiko ir jėgų švaistymas. „Išorinė Kr̥ṣṇos galia, — tęsė *brāhmaṇos*, — nepaprastai galin-ga, ji sukuria iliuziją, kuriai nepasipriešins net didžiausias *yogas* mistikas. Mes, patyrę *brāhmaṇos*, laikomi kitų visuomenės narių mokytojais, tačiau išorinė galia apgavo mus. Kokios laimingos šios moterys, gyvenimą atidavusios Aukščiausiam Dievo Asmeniui, Kr̥ṣṇai. Kaip lengvai jos nusi-metė šeimos saitus, kurių atsikratyti taip sunku. Šeimyninis gyvenimas — tarsi gilus šulinys, kuris teprailgina materialias kančias“.

Moterys dažniausiai yra atviraširdės ir greitai priima Kr̥ṣṇos sąmonę, o patyrusios meilę Kr̥ṣṇai gali be didelių pastangų išsivaduoti iš *māyos*

gniauztu, kuriuos sunkiai įveikia netgi vadinamieji protingi ir mokyti vyrai. Vedų nuostatos moterims draudžia atlikti apvalomuosius išventinimus — joms neįteikiama šventoji virvelė, neleidžiama gyventi dvasinio mokytojo *āśramoje* kaip *brahmacāriṇī*. Moterims nerekomenduojama griežta drausmė ir joms ne ypač sekasi nagrinėti filosofinius klausimus apie savęs pažinimą. Be to, iš prigimties jos nėra tyros širdies ir ne itin linksta prie dorų, dvasinių poelgių. „Bet argi nenuostabu, kad jos patyrė transcendentinę meilę Kṛṣṇai? Mes, kuriuos visi laiko apvalomųjų apeigų žinovais, pernelg žavimės materialiuoju gyvenimu ir nepajėgiame suvokti tikrojo savo poelgių tikslo. Nors piemenukai minėjo mums Kṛṣṇą ir Balarāmą, tačiau mes buvome Jiems nepagarbūs. Dabar mums aišku, jog Aukščiausiasis Dievo Asmuo, pasiuntęs Savo draugus prašyti maisto, iškrėtė pokštą, kuris prilygsta malonei. Antraip, kam gi Jis būtų juos siuntęs? Jų alkį Jis galėjo numalšinti ir be mūsų pagalbos — tereikėjo Jam panorėti“.

Sužinojęs, kad Kṛṣṇa vertėsi iš karvių ganymo, kas nors tvirtins, jog Viešpats nėra Pats Sau pakankamas. Sužinojęs, jog Kṛṣṇa iš tikrųjų išalko, jis gali įtarti, jog maistas Jam vis dėlto reikalingas. Tačiau prisiminkime, kad Kṛṣṇai nuolat tarnauja sėkmės deivė. Pastovi tarnystė Kṛṣṇai gali padėti atsikratyti blogo įpročio nenustygti vietoje. Vedų raštuose — „Brahma-saṁhitoje“ teigiama, jog Kṛṣṇos buveinėje Jam labai pagarbiai tarnauja ne viena, o daugybė tūkstančių sėkmės deivių. Taigi manyti, kad Kṛṣṇai reikėjo *brāhmaṇų* maisto — iliuzija. Tai gudrybė, kuria Jis tenorėjo parodyti, kokia malonė yra su tyru atsidavimu Jam patarnauti. Smulkūs Vedų ritualų aprašymai, tinkamas aukai laikas ir vieta, įvairūs apeigų reikmenys, Vedų himnai, žynys, galis atlikti aukojimą, ugnis, pusdieviai, aukos atnašautojas bei religijos principai — visa tai skirta Kṛṣṇai pažinti, nes Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Viešpats Višņu ir visų *yogų* mistikų valdovas.

„Jis apsiireiškė Yadu giminėje kaip vaikas. Mes buvome tokie neišmanėliai, jog nesupratome, kad Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, — kalbėjo *brāhmaṇos*. — Tačiau, kita vertus, mes galime didžiulotis savo nepaprastomis žmonomis, kurios įstengė su tyra transcendentine meile patarnauti Viešpačiui, nors mes atkakliai tam priešinomės. Nuolankiausiai lenkiamės Viešpaties Kṛṣṇos lotoso pėdoms. Jo iliuzijos galia — *māyā* — panardina mus į karminę veiklą. Todėl prašome Viešpatį maloningai atleisti mums, nes mes tesame paprasčiausi išorinės Jo galios vergai“.

Taip *brāhmaṇos* atgailavo dėl savo nuodėmingos veiklos. Jie norėjo patys išreikšti pagarbą Kṛṣṇai, tačiau nėjo pas jį, nes bijojo Karšos. Kitaip sakant, žmogui, kuris neapsivalė per atsidavimo tarnystę, labai sunku visiškai atsiduoti Dievo Asmeniui. Mokytieji *brāhmaṇos* ir jų žmonos —

akivaizdus pavyzdys. *Brāhmaṇų* žmonos, tyros atsidavimo tarnystės įkvėptos, nepaisė jokių kliūčių. Jos nedvejodamos ėjo pas Kṛṣṇą. O *brāhmaṇos*, nors ilgai ir suvokė Viešpaties visagalybę ir atgailavo, vis dėlto bijojo karaliaus Kaṁsos, nes buvo pernelyg paskendę karminėje veikloje.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip buvo išlaisvintos aukas atnašaujančių brāhmaṇų žmonos“.

Govardhanos kalvos garbinimas

Brāhmaṇų, kurie pernelyg didelį dėmesį skyrė Vedų aukojimams, istorijai baigiantis, Kṛṣṇa ir Balarāma pastebėjo, kad panašią auką rengia ir piemenys, norėdami patenkinti dangaus valdovą Indrą, kuris rūpinasi, kad niekam nestigtų vandens. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇos bhakta tvirtai žino, jog Kṛṣṇos sąmonė ir transcendentinė meilės tarnystė atpalaiduoja žmogų nuo visų kitų pareigų. Tyrą Viešpaties Kṛṣṇos bhaktai nereikia atlikinėti ritualinių apeigų, kurias nurodo Vedos, ir nebūtina garbinti pusdievių. Tas, kuris tapo Viešpaties Kṛṣṇos bhakta, jau atliko visas Vedų apeigas ir pagerbė visus pusdievius. Atlikdamas Vedų ritualines apeigas ir garbindamas pusdievius, žmogus nepažengs atsidavimo tarnystėje Kṛṣṇai. Bet tas, kuris visiškai atsidėjo Viešpaties tarnystei, jau įvykdė visus Vedų nurodymus.

Gyvendamas Vṛndāvanoje Kṛṣṇa norėjo paskatinti Savo bhaktas nutraukti šią veiklą ir užsiimti tik atsidavimo tarnyste Jam. Kṛṣṇa, visaregis Dievo Asmuo, žinojo, kad piemenys ruošiasi atnašauti auką Indrai, tačiau, laikydamasis mandagumo taisyklių, Jis labai nuolankiai ir pagarbiai pasiteiravo apie tai Nandos Mahārājos bei kitų vyresniųjų.

Kṛṣṇa paklausė: „Brangus tėve, atrodo, ruošiamasi dideliame aukojimui? Ką duos šis aukojimas ir kam jis skirtas? Kaip jis atliekamas? Papasakok Man apie tai. Norėčiau sužinoti apie šias apeigas ir koks jų tiks-

las“. Tėvas Nanda Mahārāja į Jo klausimą neatsakė, nes manė, jog vaikas per mažas, kad suprastų painią *yajños* atlikimo tvarką. Tačiau Kṛṣṇa buvo atkaklus: „Brangus tėve, šventas kilniaširdis žmogus neturi paslapčių. Jis neskirsto žmonių į draugus ir priešus, nes visada visiems atviras. Netgi ne itin kilnios širdies žmogus nieko neslepia nuo šeimos narių bei draugų — nebent nuo priešų. Tad ir tu neturėtum nuo Manęs ko nors slėpti. Visi žmonės pasinėrę į karminę veiklą. Kai kurie žmonės žino, kam ji skirta, ir pažįsta jos vaisius, o kiti veikia nežinodami nei jos tikslų, nei pasekmių. Žmogus, kuris veikia su tobulu išmanymu, gauna pilnavertį rezultatą, o tasai, kuris veikia be išmanymo, gerų rezultatų nepasiekia. Tad paaikškink, koks jūsų ruošiamų aukų tikslas. Ar aukojimas vyks pagal Vedų nurodymus, ar tai bus paprasčiausia žmonių šventė? Papasakok apie šį aukojimą smulkiau“.

Smalsiam Kṛṣṇai Nanda Mahārāja atsakė: „Mielas berniuk, šios apeigos, galima sakyti, tradicinės. Mes turime padėkoti tam, kuris valdo lietu, — Mahārājai Indrai, nes lietus priklauso nuo valdovo Indros malonės. Debesys — tai jo pasiuntiniai, o vanduo mūsų gyvenime labai daug reiškia. Todėl šia auka mes norime sušvelninti valdovo Indros širdį, nes jis siunčia pakankamai debesų, kad užtektų lietaus sėkmingai įdirbti žemę. Vanduo mums labai svarbus. Be lietaus negalėtume ūkininkauti ir išauginti grūdų. Be lietaus neįmanoma gyventi. Jo reikia, kad sėkmingai atliktume šventas apeigas, kad geriau gyventume, pagaliau, kad pasiektume išsilaisvinimą. Todėl mums nevalia atsisakyti tradicinių apeigų. Žmogui maža garbės, jeigu jis, paveiktas geismo, godumo ar baimės, apleidžia tradicines apeigas“.

Išklausęs Nandą Mahārāją, Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, tėvo ir visų Vṛndāvanos piemenų akivaizdoje prašneko žodžiais, kurie turėjo užrūstinti dangaus valdovą Indrą. Jis pasiūlė neatnašauti aukos. Priežastys, dėl kurių Jis įkalbinėjo visus neatnašauti Indrai aukų, buvo dvi. Pirmiausia, kaip pasakyta „Bhagavad-gītoje“, nedera garbinti pusdievių dėl materialių gėrybių. Šios gėrybės laikinos, o tai, kas laikina, domina tik menkai išmanančius žmones. Be to, net ir laikinas malones, kurias mes tariamės gauną iš pusdievių, iš tikrųjų siunčia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. „Bhagavad-gītoje“ aiškiai pasakyta: *mayaiva vihitān hi tān*. Visas pusdievių malones iš tiesų teikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Be Aukščiausiojo Dievo Asmens valios niekas negali suteikti jokių malonių. Deja, kartais materialios gamtos veikiami pusdieviai ima keltis į puikybę. Laikydami save pasaulio valdovais, jie pamiršta, jog viskas priklauso nuo Aukščiausiojo Dievo Asmens valios. „Śrīmad-Bhāgavatam“ nurodoma, kad Kṛṣṇa taip pasielgė norėdamas sukelti valdovo Indros rūstį. Kṛṣṇa nužengė į žemę visų pirma tam, kad sunaikintų demonus ir apgintų bhaktas. Žinia, valdovas Indra irgi buvo bhakta, o ne demonas, bet kadangi jis išpuiko,

Kṛṣṇa nutarė jį pamokyti. Pirmiausia Kṛṣṇa nutarė supykdyti Indra, sustabdydamas Indra-pūją, kuriai ruošėsi Vṛndāvanos piemenys.

Turėdamas minty šį kėslą, Kṛṣṇa prašneko tarsi bedievis, išpažįstas *karma-mīmāṃsos* filosofija. Šios pasaulėžiūros šalininkai nepripažįsta Dievo Asmens visavaldystės. Jie teigia, kad dorai dirbantis žmogus gaus, ko nusipelnė. Jų nuomone, jeigu Dievas, kuris apdovanoja už padarytus darbus, ir yra, Jo garbinti nebūtina, nes nedirbančiam žmogui Viešpats malonių nesiųs. Jie sako, kad žmonės, užuot garbinę pusdievius ar Dievą, pirmiausia turėtų stengtis kuo geriau atlikti savo pareigas, ir jiems tikrai bus atlyginta. Taigi Viešpats Kṛṣṇa ėmė aiškinti Savo tėvui *karma-mīmāṃsos* filosofijos pagrindus. „Brangus tėve, — sakė Jis, — Aš nemanau, jog norint sėkmingai dirbti žemę reikėtų garbinti kokį nors pusdievį. Visos gyvosios būtybės gimsta pagal savo ankstesnę *karmą*, o pasitraukdamos iš gyvenimo nusineša *karmą*, kurią įgijo dabar. Kokios gyvybės rūšies kūną gauname ir koks pavidalas mums tenka, priklauso nuo mūsų praeities darbų, o šio gyvenimo poelgiai nulems kitą mūsų gimimą. Materialios laimės ir kančios pojūtis, gyvenimo patogumai ir nepritekliai — tai vis mūsų darbų ankstesniame ar šiame gyvenime vaisiai“.

Nanda Mahārāja ir kiti vyresnieji bendruomenės nariai ėmė įrodinėti, kad, nepatenkinus viešpataujančios dievybės, vien materialia veikla gerų rezultatų nepasieksi. Ir tai tikra tiesa. Juk kartais net ir geriausio specialisto gydomas ligonis miršta, nors jam suteikiama tobuliausia medicinos pagalba. Taigi net ir geriausia medicinos pagalba bei patyrusio mediko pastangos savaime dar nėra ligonio pasveikimo priežastis — čia pasireiškia ir Aukščiausiojo Dievo Asmens ranka. Tėvų rūpinimasis vaiku irgi nėra jo gerovės priežastis. Kartais net ir labai rūpestingų tėvų vaikai išauga netikę arba numiršta. Taigi rezultatai lemia ne vien materialios priežastys. Reikia Aukščiausiojo Dievo Asmens valios. Todėl Nanda Mahārāja ir sakė, kad, norint gauti gerą derlių iš žemės, būtina patenkinti Indra — vyriausiąją lietaus dievybę. Tačiau Viešpats Kṛṣṇa su tuo nesutiko, sakydamas, kad pusdieviai apdovanoja tik tuos, kurie vykdo nurodytas pareigas. Pusdieviai negali apdovanoti žmogaus, kuris neatlieka pareigų. Taigi pusdieviai yra priklausomi nuo to, ar žmogus vykdo pareigas, ir apdovanodami žmogų jie nėra visagaliai.

„Brangus tėve, garbinti pusdievį Indra visiškai nebūtina, — pasakė Viešpats Kṛṣṇa, — kiekvienas gaus tai, ko nusipelnė, ir be šio garbinimo. Gyvenimas rodo, kad žmogus daro tai, į ką linkęs, taigi gyvųjų būtybių polinkiai ir nulemia jų veiklos rezultatai, kad ir kas jie būtų — žmonės ar pusdieviai. Gyvosios būtybės gauna geresnius ar blogesnius kūnus, susikuria sau priešus ar draugus arba lieka kam nors abejingos tik todėl, kad

kiekviena gyva būtybė vis kitaip veikia. Visi turėtume stengtis vykdyti tas pareigas, į kurias linksta prigimtis, ir nešvaistyti jėgų įvairių pusdievių garbinimui. Jeigu pareigos atliekamos tinkamai, pusdieviai bus patenkinti, taigi juos garbinti nebūtina. Verčiau gerai atlikime mums skirtas pareigas. Iš tikrųjų nevykdant pareigų laimė neįmanoma. Todėl tas, kuris sąžiningai nevykdo nurodytųjų pareigų, lyginamas su puolusia moterimi. *Brāhmaṇų* pareiga — aiškintis Vedas. Valdovų *ksatrijų* pareiga — ginti valdinius. *Vaišyų* luomo pareiga — ūkininkauti, prekiauti ir globoti karves, o *śūdrų* — tarnauti aukštesniųjų klasių žmonėms: *brāhmaṇoms*, *ksatrijom* ir *vaišyoms*. Mes priklausome *vaišyoms* ir mūsų pareiga — ūkininkauti, prekiauti žemės ūkio produktais, globoti karves ir tvarkyti piniginius reikalus“.

Kr̥ṣṇa priskyrė Save *vaišyų* luomui, nes Nanda Mahārāja laikė didelę karvių bandą, kurią ganė Kr̥ṣṇa. Jis išvardijo keturis *vaišyų* verslus — tai žemės ūkis, prekyba, karvių globa ir piniginiai reikalai. Nors *vaišyos* gali dirbti bet kurį iš minėtų darbų, pagrindiniu Vṛndāvanos užsiėmimu buvo karvių priežiūra.

Kr̥ṣṇa tėvui dar pasakė: „Kosminis pasaulis yra valdomas trijų materialios gamtos *guṇų* — dorybės, aistros ir neišmanymo. Šios trys *guṇos* sukuria, palaiko ir naikina pasaulį. Debesis atsiranda veikiant aistros *guṇai*, tad lietaus priežastis — aistros *guṇa*. Po lietaus gyvosios būtybės sulaukia jo vaisių — suklesti žemės ūkis. Kuo čia dėtas Indra? Jeigu jūs Indrai ir neįsiteiktumėt, ką jis padarys? Indra nėra mums ypač naudingas. Jis siunčia lietu ir į vandenyną, kur vandens visiškai nestokoja. Jis laisto tiek vandenyną, tiek žemę, tad garbinti jį mums nėra prasmės. Mums juk nereikia keltis į kitą miestą, kaimą ar svečią šalį. Miestų pastatai tarsi rūmai, tačiau mes visiškai gerai gyvename ir čia, Vṛndāvanos miške. Mūsų gyvenimas labiausiai susijęs su Govardhanos kalva ir Vṛndāvanos mišku. Tai ir yra mūsų pasaulis. Taigi, brangus tėve, pradėkite auką vietos *brāhmaṇoms* ir Govardhanos kalvai, o su Indra nesusidėkime“.

Išgirdęs šiuos Kr̥ṣṇos žodžius, Nanda Mahārāja tarė: „Brangusis berniuk, jei Tu prašai, aš pasirūpinsiu, kad būtų surengtas dar vienas aukojimas vietos *brāhmaṇoms* bei Govardhanos kalvai. Bet atlikime ir Indra-yajños auką“.

Tačiau Kr̥ṣṇa atsakė: „Brangusis tėve, verčiau nedelsk. Pasiruošimas aukojimui, kurį Tu ketini surengti Govardhanai ir vietos *brāhmaṇoms*, atims daug laiko. Indra-yajñai jau viskas paruošta, surinkti visi būtini reikmenys, tad geriau nedelsdamas pradėk auką Govardhanos kalvai bei vietos *brāhmaṇoms*“.

Galų gale Mahārāja Nanda nusileido. Tada piemenys ėmė klausinėti

Kṛṣṇos, kaip Jis norėtų atnašauti *yajñā*, ir Kṛṣṇa pareiškė: „Iš *yajñai* skirtų grūdų bei lydyto sviesto pagaminkite skanių valgių. Paruoškite ryžius, *dālā*, chalavą, *pakorā*, *puri* ir įvairiausių pieno patiekalus — saldžius ryžius, *rabrī*, saldžius rutuliukus, *sandeshā*, *rasagullas* bei *ladḍu*. Sukvieskite mokytus *brāhmaṇas*, kurie moka giedoti Vėdų himnus ir ugnyje atnašauti aukas. Negailėkite jiems grūdų. Po to papuoškite karves ir gerai jas pašerkite. Kai tai padarysite, išdalinkite *brāhmaṇoms* pinigų. O dėl menkesnių padarų, pavyzdžiui, šunų, bei žemesniųjų sluoksnių („penktosios klasės“) atstovų — *caṇḍālū*, kurie laikomi „neliečiamaisiais“, tai juos irgi galima socialiai pamaitinti *prasādam*. Padavę karvėms geriausios žolės, pradėkite aukojimą, kuris vadinasi Govardhana-pūjā. Ši auka suteiks Man didžiulį malonumą“.

Iš esmės Viešpatys Kṛṣṇa čia apibrėžė ekonominę *vaiśyū* bendruomenės veiklą. Visi turi savo vaidmenį — tiek žmonijos sluoksnių atstovai, tiek gyvuliai — karvės, šunys, ožkos ir kt. Visi turėtų dirbuotis bendram visuomenės labui, o visuomenę sudaro ne tik gyvoji, bet ir negyvoji gamta — kalnai, žemė. *Vaiśyos* privalo rūpintis visuomenės gerove — tiekti grūdus, globoti karves, rūpintis maisto pervežimu, tvarkyti finansų bei banko reikalus.

Kṛṣṇa paaiškina, jog globoti karves yra svarbiau negu rūpintis šunimis ir katėmis, be kurių šiuolaikinis žmogus negali gyventi, nors pastarųjų vėlgi nereikia niekinti. Kitas dalykas, apie kurį Jis kalba, yra tai, kad aukštesniųjų klasių žmonės neturėtų palikti be globos *caṇḍālū*, arba „neliečiamųjų“. Kiekvienas yra svarbus, tačiau vieni visuomenės nariai už visuomenės vystymąsi atsako tiesiogiai, o kiti — netiesiogiai. Tačiau Kṛṣṇos sąmonėje nuosekliai rūpinamasi visų gerove.

Kṛṣṇos sąmonės judėjimas tęsia Govardhana-pūjos aukojimų tradiciją. Viešpatys Caitanya nurodė: jeigu garbintinas Kṛṣṇa, garbintinas ir Jo kraštas — Vṛndāvana bei Govardhanos kalva. Šiuos žodžius patvirtina ir Viešpaties Kṛṣṇos teiginys, kad Govardhana-pūjā tolygi Jo Paties garbinimui. Nuo to laiko Govardhana-pūjā švenčiama iki šiol. Ji vadinasi Annakūṭa. Visose Vṛndāvanos ir ne tik Vṛndāvanos šventyklose šioms apeigoms ruošiamos gausios vaišės, ir visi susirinkusieji dosniai vaišinami. Kartais valgiai mėtomi į minią, ir ji džiūgaudama renka juos nuo žemės. Tai pavyzdys, kuris rodo, jog Kṛṣṇai paaukotas maistas *prasādam* nesusitepa netgi nukritęs ant žemės. Todėl žmonės su didžiausiu malonumu jį renka ir valgo.

Aukščiausiasis Dievo Asmuo Kṛṣṇa patarė piemenims nutraukti Indra-yajñā ir pradėti Govardhana-pūjā, norėdamas nubausti Indrą, kuris ėmė pernelyg didžiutis aukščiausio dangaus planetų valdovo padėtimi. Nanda

Mahārāja, o jam įkandin ir kiti piemenys — nuoširdūs ir paprasti žmonės sutiko su Kṛṣṇos pasiūlymu ir viską padarė taip, kaip Jis sakė. Jie pagarbino Govardhaną ir apėjo aplink visą kalvą. (Šiais laikais, kaip ir tada, kai Kṛṣṇa įvedė Govardhana-pūją, Vṛndāvanos gyventojai pasipuošę susirenka prie kalvos, atgena karves ir garbina Govardhaną, eidami aplink ją.) Vykdydami Viešpaties Kṛṣṇos valią, Nanda Mahārāja ir piemenys sukviėtė mokytus *brāhmaṇas* ir ėmė garbinti Govardhanos kalvą — giedojo Vedų himnus ir aukojo *prasāda*. Į šventę atėję Vṛndāvanos gyventojai išpuošė savo karves ir pašėrė jas žole. Gindami priekyje karves, jie patraukė aplink kalvą. *Gopės*, apsilikę puošniais drabužiais, važiavo aplink kalvą jaučiais kinkytais vežimais ir giesmėmis šlovino Kṛṣṇos žaidimus. Govardhana-pūjoje dalyvaujantys *brāhmaṇas*, žyniai, laimino piemenis ir jų žmonas *gopes*. Kai viskas buvo paruošta, Kṛṣṇa apreiškė Savo milžinišką transcendentiniu pavidalu ir paskelbė Vṛndāvanos gyventojams, kad Govardhanos kalva — tai Jis Pats. Kṛṣṇa norėjo įtikinti Savo bhaktas, kad Govardhanos kalva ir Kṛṣṇa — tapatūs. Po to Kṛṣṇa ėmė valgyti visus čia paaukotus valgius. Govardhanos kalvos ir Kṛṣṇos tapatumas visų pripažįstamas iki šiol, o Govardhanos akmenys didžiųjų bhaktų garbinami lygiai taip, kaip garbinama Kṛṣṇos Dievybė šventyklose. Bhaktos renka nuo Govardhanos kalvos mažas uolienos nuolaužas ar akmenukus ir garbina juos. Tai tolygu garbinti Dievybę. Kṛṣṇos pavidalas, kuris ėmė valgyti aukas, egzistavo atskirai, o Pats Kṛṣṇa kartu su Vṛndāvanos gyventojais lenkėsi Jam ir Govardhanos kalvai. Lenkdamasis milžiniškam Savo Paties pavidalui bei Govardhanos kalvai, Kṛṣṇa sakė: „Tik pažvelkit, Govardhanos kalva įgavo milžinišką pavidalą ir išreiškė palankumą, priimdama mūsų aukas“. Kṛṣṇa dar pridūrė susirinkusiems: „Tas, kuris neseks Mano pavyzdžiu ir negarbina Govardhanos kalvos, neras laimės. Ant Govardhanos kalvos knibžda daugybė gyvačių, ir tie, kurie nepagerbs Govardhanos, žus nuo jų įkandimų. Jei Govardhanos apylinkių žmonės nori, kad nuo jų karvių ir nuo jų pačių nenusigręžtu laimė, tegarbina kalvą taip, kaip Aš nurodžiau“.

Atlikę Govardhana-pūjos auką, Vṛndāvanos gyventojai įvykdė Kṛṣṇos, Vasudevos sūnaus, valią ir grįžo į namus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Govardhanos kalvos garbinimas“.

Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje

Kai Indra sužinojo, kad Kṛṣṇa sustabdė Vṛndāvanos piemenų rengiamą aukojimą, jis labai supyko ir išliejo savo pyktį ant Vṛndāvanos gyventojų bei jų valdovo Nandos Mahārājos, nors puikiausiai žinojo, kad juos globoja Patsai Kṛṣṇa. Indra — visų debesų valdovas pasišaukė *sāmvartakos* debesį. Šio debesies jis šaukiasi, kai reikia nusiaubti visą kosminį pasaulį. Jis įsakė *sāmvartakai* lėkti į Vṛndāvaną ir užtvindyti visas jos apylinkes. Indra tarsi demonas manė esąs visagalis aukščiausiasis asmuo. Kai demonai įgyja daug galių, jie ima niekinti aukščiausiąjį valdovą, Dievo Asmenį. Nors Indra buvo ir ne demonas, tačiau jis ėmė pernelyg didžiutis materialia savo galia ir metė iššūkį aukščiausiajam valdovui. Jis bent jau tą akimirką manė esąs toks galingas, kaip Kṛṣṇa. Indra tarė: „Kokie įžūlūs tie Vṛndāvanos žmonės! Jie tėra miškų gyventojai, bet ėmė taip didžiutis savo draugu Kṛṣṇa, kuris vėlgi tėra paprastas žmogus, kad išdrįso mesti iššūkį pusdieviams“.

„Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa pažymi, kad pusdievių garbintojai nėra labai išmintingi. Visą dėmesį, — teigia Jis, — reikia skirti Kṛṣṇos sąmonei ir nieko daugiau negarbinti. Istorija apie tai, kaip Kṛṣṇa supykė Indrą, o po to jį nubaudė, Viešpaties bhaktoms akivaizdžiai primena, kad tam, kuris praktikuoja Kṛṣṇos sąmonę, nebereikia garbinti jokių pusdievių, net jeigu kuris iš jų ir pyktų. Kṛṣṇa visada apgins Savo bhaktas, ir jie turėtų visiškai pasikliauti Jo malone.

Indra prakeikė Vṛndāvanos gyventojus už jų poelgį: „Jūs, Vṛndāvanos gyventojai, išdrįsę mesti išsūkį pusdievių valdžiai, patirsite daug kančių savo materialiam gyvenime. Jūs atsisakėte atnašauti auką pusdieviams, todėl materialių kančių vandenynas taps jums neįveikiama kliūtis“. Ir pridūrė: „Paklausę plepaus berniūkščio, vardu Kṛṣṇa, Vṛndāvanos piemenys paniekino mane, valdovą. Kas Jis — kažkoks berniūkštis, o jie klauso Jo, — štai kas mane labiausiai siutina“. Ir jis įsakė *sāmvartakos* debesiui nuniokoti klestinčią Vṛndāvaną. „Vṛndāvanos gyventojai, — sakė Indra, — pernelyg didžiujasi materialiais turtais ir pernelyg pasikliauja mažuoju savo draugu Kṛṣṇa. Jis — plepus vaikėzas, kuris nieko nenutuokia, kas vyksta kosmose, nors tariasi daug žinąs. Svarbiausias jiems Kṛṣṇa, ir už tai reikia juos nubausti, todėl aš įsakau *sāmvartakai* užtvindyti Vṛndāvaną ir sunaikinti jos gyventojus kartu su jų karvėmis“.

Čia nurodoma, kad kaimo gyventojų gerovę lemia karvės. Jų netekę, žmonės praranda visus savo turtais. Kai karalius Indra įsakė *sāmvartakai* ir jį lydintiems debesims skrieti į Vṛndāvaną, jie išsigando. Tačiau karalius Indra padrašina juos: „Lėkite pirmi, o aš, audrų siausmo lydimas, ant savo dramblio trauksiu jums iš paskos. Aš panaudosiu visą savo jėgą Vṛndāvanos gyventojams nubausti“.

Indrai įsakius, virš Vṛndāvanos susitelkė grėsmingi debesys ir prapliupo neregėto smarkumo liūtis. Be paliovos žaibavo ir griaudėjo, siautė smarkus vėjas, o lietus pylė kaip iš kibiro. Jo čiurkšlės smigo it aštrios strėlės. Neišsenkančiais vandens srautais debesys pamažu užtvindė visą Vṛndāvanos žemę, ir jau nebesimatė nei aukštumų, nei slėnių. Padėtis darėsi grėsminga, ypač gyvuliams. Liūtį lydėjo smarkūs vėjai, ir visa, kas gyva, Vṛndāvanoje kentė baisų šaltį. Nesitikėdami iš nieko pagalbos, Vṛndāvanos gyventojai kreipėsi į Govindą, prašydami prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Ypač žemai lenkė galvas siaubingos liūties nukamuotos karvės. Slėpdamos veršelius po pilvais, jos prisiartino prie Aukščiausiojo Dievo Asmens, prašydamos prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Vṛndāvanos gyventojai ėmė maldauti Viešpatį Kṛṣṇą: „Brangusis Kṛṣṇa, — kalbėjo jie, — Tu visagalis ir labai myli Savo bhaktas. Apgink mus nuo Indros rūstybės“.

Išklausęs jų maldas Kṛṣṇa suprato, kad tai Indra, nepagarbintas aukomis ir negavęs duoklės, siunčia liūtis su didele kruša bei stipriais vėjais, nors liūčių metas dar ir neprasidėjo. Kṛṣṇa žinojo, kad Indra tyčia rodo savo pyktį. Todėl pamanė Sau: „Tasai pusdievis, dėdamasis aukščiausioju, parodė didžią galią, bet Aš pamokysiu jį, kaip Man ir dera, kad žinotų, jog pats jis nepajėgus tvarkyti visatos reikalų. Aš — visa ko Aukščiausiasis Viešpats ir sutramdysiu tuščią pasipūtimą, kurį sukėlė jo galybė. Visi pusdieviai — Mano bhaktos, todėl jie neturėtų pamiršti, kad viršiausias

esu Aš. Tačiau Indra vis dėlto ėmė didžiutis materialia galybe ir galų gale visai pašėlo. Aš turiu padėti jam atsikratyti tuščio pasipūtimo ir apginti Savo tyrus bhaktas Vṛndāvanoje. Jie dabar visiškai priklauso nuo Mano malonės. Aš paimsiu juos Savo globon ir mistinėm galiom juos išgelbėsiu“.

Šitaip pagalvojęs, Viešpats Kṛṣṇa viena ranka pakėlė Govardhanos kalvą, kaip kad vaikas pakelia nuo žemės grybą. Pakeldamas Govardhanos kalvą, Jis apreiškė dar vieną iš transcendentinių Savo žaidimų. Paskui Viešpats Kṛṣṇa kreipėsi į bhaktas: „Brangieji broliai, brangus tėve, brangūs Vṛndāvanos gyventojai, slėpkitės po Govardhanos kalvos skėčiu, kurį štai pakėliau — čia jūs būsite saugūs. Tenegašdina jūsų ši kalva, nebijokite — Mano ranka ją išlaikys. Jus iškankino smarkios liūtys ir vėjai, todėl Aš pakėliau šią kalvą, kuri saugos jus tarsi didžiulis skėtis. Manau, dabar baigsis jūsų vargai. Tegu jums ir jūsų gyvuliams po tuo skėčiu būna gera“. Viešpaties Kṛṣṇos paraginti, Vṛndāvanos gyventojai suėjo po didžiule kalva ir išsigelbėjo kartu su savo turtu bei gyvuliais.

Vṛndāvanos gyventojai ir jų gyvuliai, neįsąmonėję nei alkio, nei troškulio, nei kitų vargų, išbuvo pasislėpę po kalva visą savaitę. Netikėdami savo akimis jie žiūrėjo, kaip Kṛṣṇa laiko kalvą mažuoju kairės rankos piršteliu. Įsitikinęs nepaprasta Kṛṣṇos mistine jėga, dangaus valdovas Indra liko it perkūno trenktas, o jo ryžtas palūžo. Jis nedeldamas sušaukė visus debesis ir įsakė jiems trauktis. Kai dangus išsigiedrijo ir vėl nušvito saulė, vėjo siausmas nuščiuvo. Tuo metu Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, dabar išgarsėjęs ir kaip „tas, kuris laikė pakėlęs Govardhanos kalvą“, tarė: „Brangūs piemenys, audra jau baigėsi, ir jūs kartu su žmonomis, vaikais, karvėmis bei savo turtu galite grįžti namo. Potvynis atslūgo ir išsiliejusios upės grįžo į savo vagas“.

Vyrai sukrovė savo mantą į vežimus ir gindami karves iš lėto išėjo iš po kalvos. Kai po Govardhanos kalva nieko nebeliko, Viešpats Kṛṣṇa labai palengva nuleido ją lygiai į tą pačią vietą, kurioje ji stūksojo anksčiau. Kai kalva vėl atsidadė savo vietoje, Vṛndāvanos gyventojai apspito Kṛṣṇą ir neapsakomo džiaugsmo apimti puolė Jį glėbesčiuoti. *Gopės*, kurios, žinoma, irgi labai mylėjo Kṛṣṇą, pagirdė Jį jogurtu, sumišusiu su ašaromis, ir apipylė palaiminimais. Motina Yaśodā, motina Rohiṇī, Nanda ir Balarāma — stipriausias iš stipriausiųjų vienas po kito glėbesčiavo Kṛṣṇą ir meilės, kurios nepajėgė sulaikyti, pagauti vis laimino ir laimino Jį. Danguje susirinkę įvairių planetų sistemų — Siddhalokos, Gandharvalokos bei Cāraṇalokos pusdieviai irgi labai džiaugėsi. Jie bėrė gėles, kurios tarsi liūtis krito į žemę, pūtė kriaukles, mušė būgnus, o Gandharvalokos gyventojai, pakilaus dievobaimingumo pagauti ir norėdami nudžiuginti Viešpatį,

ėmė groti tanbūrais. Po šio įvykio Aukščiausiasis Dievo Asmuo, supamas brangių Savo bičiulių ir gyvulių, grįžo į namus. *Gopės* kaip visada giliausių jausmų pagautos iš visos širdies ėmė dainuoti apie šlovingus Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Niokojanti liūtis Vṛndāvanoje“.

Nuostabasis Kṛṣṇa

Nenutuokdami, kaip sunku pažinti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir nesuvokdami nepaprastos Jo dvasios didybės, atviraširdžiai Vṛndāvanos piemenukai ir vyresnieji piemenys kalbėjo apie nuostabius Kṛṣṇos darbus, kurių nenuveiks joks žmogus.

Vienas jų tarė: „Brangieji bičiuliai, iš kur Vṛndāvanoje tarp mūsų toks nepaprastas berniukas? Tai, ką Jis daro, iš tiesų stebuklinga! Tai neįtikėtina. Tik pagalvokite — Jam viso labo septyneri metai! Kaip Jis galėjo viena ranka pakelti Govardhanos kalvą ir laikyti ją iškėlęs tarsi dramblių karalius lotoso žiedą? Drambliui pakelti lotoso žiedą — vieni juokai. Taip ir Kṛṣṇa be jokio vargo pakėlė Govardhanos kalvą. Kūdikystėje, dar dorai nepraregėjęs, Kṛṣṇa užmušė baisią demonę Pūtaną. Jis žindo krūtį ir kartu su pienu iščiulpė jos gyvybės orą. Jis nužudė demonę Pūtaną taip, kaip žudo gyvas būtybes amžinasis laikas atėjus mirties momentui. Kartą, vos trijų mėnesių amžiaus, Kṛṣṇa miegojo po rankiniu vežimėliu. Jis išalko ir, ištroškęs motinos pieno, ėmė verkti spardydamasis kojytėmis. Nuo Jo spyrio vežimėlis subiro į šipulius. Kṛṣṇai tebuvo metukai, kai Jį aukštai į dangų nusinešė viesulu pasivertęs demonas Tṛṇāvarta. Tačiau mažylis pakibo ant demono kaklo, ir demonas neišlaikęs krito žemėn ir užsimušė. Sykį Jo motina, supykusi, kad Jis vagia sviestą, pririšo Kṛṣṇą prie medinės piestos, kurią vaikas nuvilko prie dviejų *yamala-arjunos* medžių ir juos išvertė. Kitą kartą, kai miške su vyresniuoju broliu Balarāma Jis

ganė veršelius, atsidangino demonas Bakāsura, ir Kṛṣṇa, griebeš jį už snapo, perplėšė pusiau. Kai demonas, vardu Vatsāsura, įsimaišęs į Kṛṣṇos ganomų veršelių bandą ketino Jį nužudyti, Kṛṣṇa tuoj pat pastebėjo įsibrovėlį ir nudobės užmetė ant medžio. Kai Kṛṣṇa su broliu Balarāma įžengė į Tālavanos mišką, Juos užpuolė asilu pasivertęs demonas Dhenukāsura, bet Balarāma čiupo jį už užpakalinių kojų, sviedė į palmes ir tas nusigalavo. Demono Dhenukāsuros užnugary stovėjo didžiausias būrys demonų, pasivertusių asilais, tačiau ir jiems teko atsisveikinti su gyvybe. Nuo tada į Tālavanos mišką vėl nebijo eiti ir Vṛndāvanos gyventojai, ir žvėrys. Balarāmos rankomis Kṛṣṇa nudobė ir Pralambāsura, įsimaišiusį į Kṛṣṇos draugų piemenukų būrį. Paskui Kṛṣṇa išgelbėjo Savo draugus ir karves nuo pašėlusio miško gaisro ir nubaudė Yamunos užutėkyje apsigyvenusį slibiną Kāliya, priversdamas jį palikti Yamunos pakrantę. Šitaip Jis išvalė užnuodytus upės vandenį“.

Kitas Nandos Mahārājos draugas pareiškė: „Brangusis Nanda, mes nesuprantame, kodėl tavo sūnus Kṛṣṇa mums toks mielas. Netgi norėdami mes negalime Jo pamiršti. Kodėl atsiranda šis savaimingas prieraišumas? Štai pagalvok, kokie stebuklai! Vaikui vos septyneri metai, o Jis lengviausiai pakelia didžiulę Govardhanos kalvą! Nanda Mahārāja, mus kankina abejonės: ar kartais tavo sūnus Kṛṣṇa ne pusdievis? Jis tikrai nepaprastas berniukas. Galbūt Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo?“

Išgirdęs šias Vṛndāvanos piemenų liaupses, karalius Nanda atsakė: „Brangieji draugai, aš tegaliu pakartoti Gargamunio žodžius, kurie išsklaidys jūsų abejones. Atlikdamas vardo suteikimo sūnui apeigas, jis pasakė, kad šis berniukas nužengia į žemę įvairiomis epochomis ir kaskart vis kitokio gymio. Dabar, Vṛndāvanoje, Jis nužengė tamsiaodis, vardu Kṛṣṇa. Prieš tai Jis buvo gimęs baltas, paskui — raudonas, o dar vėliau — geltonas. Jis dar sakė, kad berniukas buvo Vasudevos sūnus ir kad visi, kurie žino apie Jo ankstesnįjį gimimą, vadina Jį Vāsudeva. Jis teigė, kad mano sūnus turi daugybę visokiausių vardų, atspindinčių įvairias Jo ypatybes bei darbus. Gargācārya mane patikino, kad šis berniukas šeimai atneš visokeriopą gėrį, o visiems Vṛndāvanos piemenims bei karvėms — transcendentinę palaimą. Nors mūsų laukia nemažai sunkumų, šio berniuko malone lengvai juos įveiksime. Gargācārya dar papasakojo, kad anksčiau Jis išgelbėjo išklydusį iš doros kelio pasaulį ir apgynė doruosius nuo nedorėlių. Be to, jis sakė, kad laimingi bus tie, kurie pamils berniuką, vardu Kṛṣṇa, — jie niekada nepražus ir jų neišveiks joks priešas. Apskritai kalbant, Jis toks pat, kaip Viešpats Viṣṇu, kuris visada gina pusdievius, tad demonai ir negali jų įveikti. Baigdamas Gargācārya pasakė, kad mano vaikas išaugęs Savo transcendentiniu grožiu, ypatybėmis, darbais, įtaka ir

didybe bus kaip Višnu, todėl mūsų neturėtų labai stebinti nepaprasti Jo darbai. Taip man pasakęs, Gargācārya iškeliavo namo, ir nuo tos dienos mes nuolatos stebime nepaprastus Kṛṣṇos darbus. Jeigu tikėtume Gargācārya, Jis turėtų būti Patsai Nārāyaṇa arba visiška Nārāyaṇos dalis“.

Dėmesingai išklausę Nandā Mahārājā, kuris perteikė Gargācāryos žodžius, piemenys dar labiau suvokė, kokie nuostabūs Kṛṣṇos darbai, nužiuo ir buvo labai patenkinti. Jie ėmė šlovinti Nandā Mahārājā, kuris išskleidė gaubusį Kṛṣṇą netikrumą. Piemenys sakė: „Tesaugo mus Kṛṣṇa, geriausias, gražiausias ir gailiausias. Kai rūstaujantis Indra siuntė liūtis, didelę krušą ir baisų vėją, Kṛṣṇa tuoj pat mūsų pasigailėjo. Jis pakėlė nuo žemės Govardhanos kalvą, kaip vaikas pakelia grybą, ir išgelbėjo mus, mūsų šeimas, karves ir visą mūsų turta. Koks vis dėlto tai buvo stebuklas. Tegul Jis nepaliauja maloningai žvelgti į mus ir mūsų karves. Gyvenkime ramybėje, saugomi nuostabiojo Kṛṣṇos“.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Nuostabūs Kṛṣṇa“.

Dangaus valdovo Indros maldos

Po to, kai pakėlęs Govardhanos kalvą Kṛṣṇa išgelbėjo Vṛndāvanos gyventojus nuo Indros rūstybės, Jam apsireiškė *surabhi* karvė iš Goloka Vṛndāvanos ir valdovas Indra iš dangaus planetos. Dangaus valdovas Indra suprato, jog nusikalto Kṛṣṇai, ir palikęs savo nuošalią vietą tyliai prisitartinio prie Kṛṣṇos. Indra nuolankiai puolė prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, nors jo karūna ir švietė tarsi saulė. Indra žinojo apie Kṛṣṇos didybę, nes Kṛṣṇa yra Indros valdovas, tačiau jis niekaip negalėjo patikėti, kad Kṛṣṇa nusileido į žemę ir gyvena Vṛndāvanoje tarp piemenų. Kai Kṛṣṇa metė iššūkį Indros galybei, šisai supyko, nes manė, kad visatoje yra viršiausias ir galingiausias. Tačiau tolimesni įvykiai išsklaidė tuščią jo pasipūtimą. Suvokęs savo priklausomybę nuo Kṛṣṇos, jis atėjo pas Kṛṣṇą suglaudęs delnus ir kreipėsi į Jį malda:

„Brangusis Viešpatie, — kalbėjo Indra, — tuštybės pagautas aš jaučiausi įžeistas, kai Tu neleidai piemenims atnašauti Indra-yajños ir Patsai įsigėdei šioms apeigoms paruoštos aukos. Neįvertinęs Tavo didybės, aš maniau, kad Tu nori pasisavinti mano dalį, sakydamas, jog ši auka skirta Govardhanai. Dabar Tavo malone aš suprantu, kad esi Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, ir kad Tu pranoksti visas materialias ypatybes. Tavo padėtis transcendentinė ir vadinasi *viśuddha-sattvam*. Tu — aukščiau materialios dorybės *guṇos*, ir materialiosios ypatybės transcendentinės Tavo buveinės

neveikia. Tavo vardas, šlovė, pavidalas, savybės bei žaidimai — aukščiau materialios gamtos, ir trys materialios *gunos* jų nepasiekia. Tavo buveinę tepasieks tie, kurie pasirenka asketizmo ir susilaikymo kelią ir kurių visiškai neveikia materialiujų ypatybių — aistros ir neišmanymo antpuoliai. Klysta tasai, kuris mano, kad atėjusį į šį pasaulį Tave ima veikti materialios gamtos *gunos*. Materialiujų *gunų* tinklas Tavęs nepalies ir netgi šiame pasaulyje būdamas Tu, be abejo, su jomis neturi nieko bendra. Materialios gamtos dėsniai Tavo Šviesybės nesąlygoja.

Brangus Viešpatie, Tu — pirmapradis kosminio pasaulio tėvas, Tu — vyriausias jo dvasinis mokytojas ir visa ko savininkas. Amžinojo laiko pavidalu Tu tobulai baudi nusikaltusius. Materialiame pasaulyje yra daug tokių kvailių, kaip aš, kurie mano esą Aukščiausiasis Viešpats arba pasaulio ramstis. Tačiau Tu esi toks maloningas, kad nebaudi jų už įžeidimus, o randi būdų, kaip pažaboti tuščią pasipūtimą, ir jie supranta, kad niekas kitas, o tik Tu esi Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Brangus Viešpatie, Tu — tėvų tėvas, vyriausias dvasinis mokytojas ir aukščiausias valdovas, todėl turi teisę bausti visas gyvasias būtybes, kai jos netinkamai elgiasi. Tėvas, dvasinis mokytojas ir didžiausius valdžios įgaliojimus turintis jos atstovas savo sūnums, mokiniams bei piliečiams visada linki gero, todėl turi teisę juos bausti. Panorėjęs Tu apsiereiški žemėje įvairiais amžiniais Savo pavidalais, nešdamas visiems gėrį. Tu ateini Savo buvimu pašlovinti Žemės planetą, bet svarbiausias Tavo tikslas — nubausti tuos, kurie skelbiasi Dievu. Materialiajame pasaulyje tarp įvairių gyvųjų esybių nuolatos vyksta kova dėl pirmenybės ir neišmanėliai, kurie pralaimi, pradeda skelbtis Dievu — Aukščiausiaja Asmenybe. Šiame pasaulyje daug tokių kvailių, kaip aš, tačiau ilgai, atsitokėję, jie nusilenkia Tau ir vėl eina teisingu keliu, tarnaudami Tau. Štai kodėl Tu baudi tuos, kurie Tau pavydi.

Brangus Viešpatie, nežinodamas, koks Tu be galo galingas, aš tuščiai didžiavausi savo materialiais turtais ir labai nusikaltau Tavo lotoso pėdoms. Būk maloningas ir atleisk man, Viešpatie, nes esu paskutinis kvailys. Palaimink mane, kad taip neprotingai daugiau nesielgčiau. Jeigu Tu, Viešpatie, manytumei, kad aš labai nusikaltau ir nesu vertas atleidimo, tada man telieka viltis, jog atsizvelgsi į tai, kad esu amžinas Tavo tarnas. Tu apsiereiški šiame pasaulyje, kad apgintumei amžinus Savo tarnus ir sunaikintumei demonus, sukaupusius pernelyg dideles karines galias, kurios sunkia našta ima slėgti žemės pečius. Būk maloningas ir atleisk man, nes esu amžinas Tavo tarnas.

Brangus Viešpatie, Tu Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Su gilia pagarba lenkiuosi Tau, nes esi Aukščiausioji Asmenybė ir Supersiela. Tu — Vasudevos sūnus ir Aukščiausiasis Viešpats Kṛṣṇa, visų tyrų bhaktų valdovas.

Aš puolu ant žemės, reikšdamas Tau pagarbą. Tu įsmenini tobuliausią išmintį. Tu apsiereiški ten, kur nori, bet kuriuo iš amžinųjų Savo pavidalų. Tu — visos kūrinijos pagrindas ir visų gyvųjų būtybių Aukščiausioji Siela. Per savo neišmanymą aš sutrikdžiau Vṛndāvanos ramybę, siūsdamas liūtis ir smarkią krušą. Šitaip pasielgti mane paskatino įniršis, kuris sukilo, kai Tu nutraukei man skirtą aukojimą. Tačiau Tu toks geras man, brangus Viešpatie, kad Savo malone galutinai pakirtai mano tuščią puikybę. Todėl prašau prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų. Brangus Viešpatie, Tu — ne tiktai aukščiausias valdovas, bet ir visų gyvųjų būtybių dvasinis mokytojas“.

Indros pašlovintas, Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, gražiai nusišypsojo ir tarė: „Brangusis Indra, Aš todėl ir nutraukiau atnašavimą, kad norėjau apreikšti tau Savo nepriežastinę malonę ir priminti, jog Aš — amžinas tavo Viešpats. Aš ne tik tavo, bet ir visų kitų pusdievių valdovas. Visad atsimink, kad materialius turtus valdai Mano malone. Te visi atmena, kad Aš — Aukščiausiasis Viešpats. Kiekvienam Aš galiu suteikti Savo malonę arba nubausti, nes nėra aukštesnio už Mane. Matydamas, kad kas nors keliasi į puikybę, Aš atimu iš jo visus turtus, tuo pareikšdamas jam nepriežastinę Savo malonę“.

Beje, Kṛṣṇa kartais todėl ir atima žmogui turtus, kad jam būtų lengviau atsiduoti Kṛṣṇai. Tai ypatinga Viešpaties malonė. Kartais labai turtingas žmogus su atsidavimu tarnaudamas Viešpačiui tampa vargeta. Tačiau nereikia manyti, jog jis nuskurdo todėl, kad garbino Aukščiausiąjį Viešpatį. Tikroji tyro bhaktos nuskurdimo priežastis yra ypatinga Kṛṣṇos malonė: kai tyras bhakta nejučia, pametęs galvą, panori viešpatauti materialioje gamtoje, Kṛṣṇa parodo jam ypatingą malonę, atimdamas visus materialius turtus, ir bhakta pagaliau visiškai atsiduoda Aukščiausiajam Viešpačiui.

Pamokęs Indrą, Viešpats Kṛṣṇa paprašė jį grįžti į savo dangaus planetų viešpatiją ir niekad neužmiršti, kad jis nėra aukščiausiasis ir visada turėtų paklusti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui. Viešpats patarė jam likti dangaus valdovu, tačiau paragino saugotis tuščio pasipūtimo.

Po to Kṛṣṇai nusilenkė ir ėmė Jį garbinti transcendentinė karvė *surabhi*, kuri, kaip ir Indra, atkeliavo susitikti su Kṛṣṇa. *Surabhi* su malda kreipėsi į Viešpatį: „Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu esi galingiausias iš visų *yogu* mistikų, nes Tu — visatos siela. Iš Tavo vieno atsiranda kosminis pasaulis. Ir nors Indra labai stengėsi pražudyti mano palikuonis — Vṛndāvanos karves, Tu jas globojai ir išsaugojai jų gyvybes. Nieko kito mes nelaikome Aukščiausiuoju ir neieškome kitų dievų ar pusdievių globos. Todėl Tu esi mūsų Indra, Tu — viso kosminio pasaulio tėvų tėvas, Tu — karvių, *brāhmaṇų*, pusdievių ir visų tyrų Tavo Šviesybės bhaktų globėjas, ir tik Tavo malone jie tobulėja. O visatos Aukščiausioji Siela, leiski nuplauti Tave

mūsų pienu, nes Tu esi mūsų Indra. O Viešpatie, Tu apsiireiški, kad palengvintumei nedorų darbų našta, kuri užgulė žemę“.

Karvės *surabhi* savo pienu nuprausė Kṛṣṇą, o nešiojantis Indrą dramblys išmaudė dangaus valdovą dangiškosios Gangos vandeniui iš savo straublio. Po to dangaus valdovas Indra kartu su karvėmis *surabhi*, kitais pusdieviais bei jų motinomis pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą, išmaudydami Jį Gangos vandeniui ir karvių *surabhi* pienu. Govinda, Viešpats Kṛṣṇa, buvo labai patenkintas jais. Aukštesniųjų planetų — Gandharvalokos, Vidyādharaokos, Siddhalokos ir Cāraṇalokos gyventojai visi drauge ėmė šlovinti Viešpatį, giedodami šventą Jo vardą. Jų žmonos bei rojaus planetų mergelės pradėjo linksmai šokti ir be paliovos berti iš dangaus gėles, suteikdamos Viešpačiui daug džiaugsmo. Ta proga, kad viskas taip gerai ir laimingai pasibaigė, karvės užliejo žemę savo pienu. Pasruvo upių vandenys, gaivindami medžius, kurių šakos linko įvairiausių spalvų ir skonių vaisiais bei žiedais. Nuo medžių varvėjo medus. Kalvose ir kalnuose suvešėjo vertingos gydomosios žolės, galėjai rasti daug brangiųjų akmenų. Pykčio kamuojami žemesnieji gyviai prarado įgimtą pyktį. Visi šie nuostabūs dalykai vyko todėl, kad žemėje buvo Kṛṣṇa.

Patenkintas karaliumi Indra, Kṛṣṇa — Vṛndāvanos karvių Viešpats, garsus Govindos vardu, leido jam grįžti į dangaus karalystę. Indrą apsupo būriai pusdievių, ir visi kartu jie nuskriejo kosmine erdve. Nepaprastas įvykis, apie kurį čia buvo papasakota, — ryškus pavyzdys, parodantis, kiek gėrio Kṛṣṇos sąmonė atneša pasauliui. Žemesnieji padarai — net ir tie pamiršta savo pyktį ir įgauna kilnias pusdievių ypatybes.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Dangaus valdovo Indros maldos“.

Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų

Govardhanos apeigos vyko per jaunatį. Po to septynias dienas pliaupė liūtys ir pliekė kruša, kurias siuntė valdovas Indra. Praslinko dar devynios mėnulio pilnaties dienos, o dešimtąją valdovas Indra pagarbino Viešpatį Kṛṣṇą, ir tuo viskas sėkmingai pasibaigė. Vienuoliktąją pilnėjancio mėnulio dieną buvo Ekādaśis. Nanda Mahārāja visą dieną pasninkavo, o anksčiau Dvādaśi (kita diena po Ekādaśio) rytą nuėjo išsimaudyti Yamunos upėje. Giliai įbridęs į vandenį, jis tuoj pat buvo sučiuptas Varuṇadevos tarnų. Jie atvedė Nandą Mahārāją pas pusdievį Varuṇą, kaltindami jį maldžiusis upėje netinkamu laiku. Pagal astronominius skaičiavimus, metas, kada jis maudėsi, laikomas demonišku. Nanda Mahārāja ketino maudytis Yamunoje anksti rytą, dar nepatekėjus saulei, tačiau atėjo šiek tiek per anksti ir išsimaudė nepalankiu momentu. Todėl ir buvo sulaikytas.

Kai Varuṇos tarnai nusivedė Nandą Mahārāją, jo palydovai ėmė šauktis Kṛṣṇos ir Balarāmos. Kṛṣṇa ir Balarāma iškart suprato, kad Nandą Mahārāją sulaikė Varuṇa, ir patraukė į Varuṇos buveinę, nes buvo išpareigoję visus gelbėti. Vṛndāvanos gyventojai, tyri Viešpaties bhaktos, kurių vienintelis prieglobstis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, šaukėsi Jo pagalbos tarsi vaikai, kuriems vieninteliai gynėjai — jų tėvai. Pusdievis Varuṇa priėmė Viešpatį Kṛṣṇą ir Balarāmą labai pagarbiai ir tarė: „Brangusis

Viešpatie, nuo tos akimirkos, kai Tu pasirodei, mano, pusdievio Varuṇos, gyvenimą galima laikyti sėkmingu. Nors man priklauso visi vandens turtai, aš žinau, kad ne jie lemia gyvenimo sėkmę. Dabar žvelgiu į Tave ir galiu pasakyti, kad nuo šios akimirkos mano gyvenimas tapo sėkmingas, nes pamačius Tave man daugiau nebeteks gimti materialiam kūne. Todėl su pagarba lenkiuosi Tau, o Viešpatie, Aukščiausioji Dievo Asmenybe, Aukščiausiasis Brahmanė ir visa ko Supersiela. Tu — tobuliausia transcendentinė asmenybė, ir material gamta Tavęs neveikia. Labai apgailėtauju, kad kvaili tarnai, neišmanantys, kas dera ir kas nedera, per klaidą sulaikė Tavo tėvą Nandą Mahārāją. Prašau atleisti už mano tarnų padarytą įžeidimą. Aš manau, kad Tu Pats taip sumanei, kad galėtumei apsilankyti pas mane ir suteikti man malonę. Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Govinda, būki man maloningas. Štai Tavo tėvas. Jis gali eiti su Tavimi“.

Taip Viešpats Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, išgelbėjo Savo tėvą ir, visiems džiūgaujant, atvedė jį pas draugus. Nanda Mahārāja labai stebėjosi, kad toks turtingas pusdievis parodė Kṛṣṇai didžiausią pagarbą. Vis dar negalėdamas atsipeikėti, Nanda ėmė pasakoti apie šį nutikimą draugams bei giminėms.

Ir nors Kṛṣṇa rodė didžius stebuklus, Nanda Mahārāja ir motina Yaśodā vis tiek nelaikė Jo Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Jiems Jis tebuvo mylimas Jų vaikas. Taigi Nandai Mahārājai net į galvą neatėjo, kad Varuṇa garbina Kṛṣṇą todėl, kad Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Priešingai, jis manė, jog Kṛṣṇa toks nuostabus vaikas, kad net pats Varuṇa Jį pagerbė. Nandos Mahārājos draugai piemenys panorė sužinoti, ar Kṛṣṇa iš tiesų yra Aukščiausioji Asmenybė ir ar tik nesiruošia Jis dovanoti jiems išlaisvinimą. Kol jie tai svarstė, Kṛṣṇa perprato jų mintis ir, norėdamas patvirtinti, kad jie tikrai sugrįš į dvasinę karalystę, apreiškė jiems dvasinį dangų. Žmonės, gyvenantys materialiam pasaulyje, paprastai sunkiai dirba ir net nenutuokia, kad yra ir kita karalystė, kitas dangus, vadinamas dvasiniu dangumi, kuriame gyvenimas amžinas, kupinas palaimos bei žinojimo. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: kas grįžta į dvasinį dangų, tas daugiau niekada nepateks į materialų mirties bei kančių pasaulį.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, labai nori, kad sąlygotos sielos sužinotų apie dvasinį dangų, kuris plyti toli toli nuo šio materialaus dangaus, anapus daugybės visuminės materialios galios sukurtų visatų. Žinoma, Kṛṣṇa labai maloningas visoms sąlygotoms sieloms, tačiau, kaip teigiama „Bhagavad-gītoje“, Savo bhaktoms Jis ypač palankus. Išgirdęs, kas jiems rūpi, Kṛṣṇa tuoj pat pagalvojo, kad Jo bhaktos Vṛndāvanoje turėtų sužinoti apie dvasinį dangų ir jame plaukancias Vaikuṅṭhos planetas. Visos materialaus pasaulio sąlygotos sielos klaidžioja neišmanymo patamsuose. O tai reiškia, kad būtį jos suvokia tik kūniškai.

Visiems mums atrodo, kad materialus pasaulis yra mūsų namai. Taip suvokdami gyvenimą, kitaip sakant, apimti neišmanymo ir įsikūniję skirtingais pavidalais mes ir veikiame. Veikla, kurią atlieka visi kūnai, vadinasi *karma*. Tai veikla siekiant naudos. Kūniška būties samprata visas sąlygotas sielas verčia veikti pagal tai, kokios rūšies kūną jos turi. Veikdamos jos kuria sau kitą sąlygotą gyvenimą. Gerai neišmanydamos apie dvasinį pasaulį, jos dažniausiai neužsiima dvasine veikla, kuri vadinasi *bhakti-yoga*. O tie, kurie sėkmingai praktikuoja *bhakti-yogą*, palikę savo dabartinį kūną eina tiesiai į dvasinį pasaulį — Vaikuṇṭhos planetas. Visi Vṛndāvanos gyventojai — tyri bhaktos. Palikę kūnus, jie patenka net ne į Vaikuṇṭhalokas, o tiesiai į Kṛṣṇaloką. Neabejotina, kad nuolat praktikuojančios Kṛṣṇos sąmonė ir su brandžiu, tyru atsidavimu tarnaujančios Kṛṣṇai asmenybės gauna progą po mirties susitikti su Juo materialaus pasaulio visatoje. Kṛṣṇos žaidimai vyksta nuolat — jei ne šjoje, tai kitoje visatoje. Kaip saulė nuolat šviečia kurioje nors šios planetos vietoje, taip nenutrūksta ir *kṛṣṇa-līlā*, arba transcendentinis Kṛṣṇos apsišreikšimas bei žaidimai. Jie vyksta arba mūsų, arba kitoje visatoje. Brandą, arba visišką Kṛṣṇos sąmonę, įgiję bhaktos išsyk eina į tą visatą, kurioje apsišreikš Kṛṣṇa. Čia bhaktos turi progos pirmą kartą asmeniškai ir tiesiogiai bendrauti su Kṛṣṇa. Tačiau bhaktos, kaip matome iš Kṛṣṇos *vṛndāvana-līlos* mūsų planetoje, mokosi ir toliau. Taigi Kṛṣṇa Vṛndāvanos gyventojams parodė Vaikuṇṭhos planetas, kad jie žinotų, kas jų laukia.

Kṛṣṇa jiems apreiškė amžinąjį dvasinį dangų, visad esantį, beribį ir kupiną žinojimo. Materialiame pasaulyje egzistuoja įvairios skirtingo pažinimo lygio formos. Pavyzdžiui, gyvoji būtybė vaiko kūne žino mažiau negu suaugusio. Skirtingų rūšių gyvosios būtybės — vandens gyviai, medžiai ir kiti augalai, ropliai, vabzdžiai, paukščiai, žvėrys, civilizuoti žmonės ir barbarai — nevienodo lygio. Žmogaus gyvybės formą pranokstančių pusdievių, kurie gyvena Cāraṇalokoje, Siddhalokoje ir pačioje Brahmaalokoje, Viešpaties Brahmos buveinėje, pažinimo lygis irgi niekada nebūna vienas. Tačiau už šio materialaus pasaulio ribų — Vaikuṇṭhos danguje — visų pažinimas yra absoliutus. Ten ir Vaikuṇṭhos planetose, ir Kṛṣṇalokoje visos gyvosios būtybės su atsidavimu tarnauja Viešpačiui.

„Bhagavad-gītā“ patvirtina mintį, kad visiškas pažinimas — tai supratimas, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Vedose ir „Bhagavad-gītoje“ dar pasakyta, kad *brahmajyoti*, arba dvasiniame danguje, nereikia saulės, mėnulio ar elektros šviesos. Jame visos planetos švyti pačios ir yra amžinos. *Brahmajyoti*, dvasiniame danguje, nėra nei kūrimo, nei naikinimo. Be to, „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad anapus materialaus dangaus egzistuoja amžinasis dvasinis dangus, kur nėra nieko laikino. Tačiau žinių apie dvasinį dangų tegali suteikti didieji išminčiai bei šventieji, kurių jau

nebeveikia trys materialiosios gamtos *gunos*. Dvasinę esmę suvokti tegalima nuolat egzistuojant transcendentiniu lygmeniu.

Todėl rekomenduojama praktikuoti *bhakti-yogą* ir dvidešimt keturias valandas per parą veikti Kṛṣṇos sąmonėje, nes tik tada materialios gamtos *gunos* nebeturės mums galios. Kṛṣṇą išsąmoninęs žmogus lengvai suvokia dvasinio dangaus bei Vaikuṅṭhalokos esmę. Vṛndāvanos gyventojai visada yra pasinėrę į Kṛṣṇos sąmonę, todėl jie labai lengvai suvokė transcendentinę Vaikuṅṭhalokų esmę.

Taigi Kṛṣṇa kartu su Nanda Mahārāja atvedė piemenis prie užutėkio, kur vėliau Akrūrai buvo apreikšta Vaikuṅṭhos planetų sistema. Upėje jie išsimaudė ir jiems atsivėrė Vaikuṅṭhalokų esmė. Pamatę dvasinį dangų bei Vaikuṅṭhalokas, Nandos Mahārājos vadovaujami piemenys pajuto stebuklingą palaimą, o brisdami iš upės išvydo Kṛṣṇą, garbinamą puikiausiomis maldomis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas iš Varuṇos nagų“.

Rāsos šokis. Ižanga

„Śrīmad-Bhāgavatam“ pažymėta, kad *rāsos* šokis įvyko pilnatis naktį *śarat* sezono metu. Remiantis ankstesniais skyriais galima teigti, kad Govardhana-pūjos šventė vyko tuoj po jaunaties, Kārttikos mėnesį, o po to buvo atliktos *bhrātr̥dvitīyos* apeigos. Vėliau Indra išliejo savo rūstybę liūtimis ir kruša, o Viešpatis Kṛṣṇa pakėlė Govardhanos kalną ir išlaikė jį septynias dienas iki devintosios mėnulio jaunaties dienos. Dešimtąją dieną Vṛndāvanos gyventojai kalbėjo apie nepaprastus Kṛṣṇos darbus, o vienuolikąją dieną Nanda Mahārāja laikėsi Ekādaśio. Kitą dieną, Dvādaśį, Nanda Mahārāja maudėsi Gangoje, buvo sučiuptas Varuṇos tarnų ir Viešpaties Kṛṣṇos išlaisvintas. Po to Kṛṣṇa Nandai Mahārājai bei piemenims parodė dvasinį dangų.

Taip baigėsi *śarat* sezono pilnatis naktis. Āšvinos pilnatis naktis vadinasi *śarat-pūrṇimā*. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakojimai liudija, jog Kṛṣṇai teko laukti dar vienerius metus, kad tokią pat pilnatis naktį galėtų pakviesti *gopės rāsos* šokiui. Govardhanos kalną Jis pakėlė teturėdamas septynerius metus. Taigi *rāsos* šokis vyko aštuntaisiais Kṛṣṇos gyvenimo metais.

Anot Vedų raštų, *rāsa* — tai šokis, kurį teatro aktorius šoka kartu su didele grupe moterų šokėjų. Kṛṣṇa, sulaukęs *śarat* sezono pilnatis nakties, pasipuošė tuo metu žydėjusiomis gėlėmis, daugiausia *mallikos* žiedais, kurie yra labai kvapnūs. Kṛṣṇa prisiminė, kaip *gopės* meldėsi deivei Kātyāyanī, kad Jis taptų jų vyru, ir nutarė, kad *śarat* sezono pilnatis naktis

bus tinkamiausia nuostabiajam šokiui. Taigi jų troškimas gauti Kṛṣṇą už vyrą išsipildys šią naktį.

„Śrīmad-Bhāgavatam“ šiuo atveju pavartoti žodžiai *bhagavān api*. Jie reiškia, kad Kṛṣṇa, nors Jis yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, neturi troškimų, kuriuos reikėtų patenkinti, nes visada yra kupinas šešių vertybių. Ir vis dėlto Jis panorio pasilinksminti su *gopėmis*. Žodžiai *bhagavān api* parbrėžia, kad *rāso* šokis nėra įprastinis vaikinų bei merginų šokis. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pavartoti žodžiai *yogamāyām upāśritah*, kurie nurodo, kad šokis su *gopėmis* vyksta veikiant *yogamāyai*, o ne *mahāmāyai*. Kai šoka materialaus pasaulio vaikinai ir merginos, juos valdo *mahāmāya*, arba išorinė galia. Kṛṣṇos *rāso* šokiui su *gopėmis* vadovavo *yogamāyā*. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad *yogamāyā* ir *mahāmāyā* skiriasi kaip auksas ir geležis. Mokslo apie metalus požiūriu auksas ir geležis yra metalai, tačiau savo ypatybėmis jie skiriasi. *Rāso* šokis ir Kṛṣṇos draugystė su *gopėmis* irgi galėtų atrodyti įprasta vaikinų ir merginų draugyste, tačiau jų kokybė visiškai kita. Didieji *vaiṣṇavos* tai skiria, nes jie suvokia meilės Kṛṣṇai ir geismo skirtumą. Tie, kuriuos valdo *mahāmāyā*, šoka geisdami patenkinti savo jutimus. Tačiau kai fleitos garsais Kṛṣṇa pakvietė *gopes*, jos lėkte nulėkė į *rāso* šokio vietą, vejamoms transcendentinio troškimo patenkinti Kṛṣṇą. „Caitanya-caritāmṛtos“ autorius Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī aiškina, kad geismas, kaip ir meilė, yra jausmų tenkinimo forma, tačiau šitai negalioja Kṛṣṇai. Kitaip sakant, bet kuri veikla savo jutimams tenkinti yra materialė, o veikla norint patenkinti Kṛṣṇą — dvasinė. Tuo pačiu jutiminio pasitenkinimo principu vadovaujamosi atliekant bet kurį veiksmą. Tačiau veikiant dvasiniu lygmeniu tenkinami Aukščiausiojo Dievo Asmens Kṛṣṇos jutimai, o veikiant materialiu — tik paties veikiančiojo. Antai materialiu lygmeniu dirbantis šeimininkui tarnas stengiasi patenkinti ne šeimininko, o greičiau savo jutimus. Jeigu šeimininkas neatlygina už darbą, tarnas jam nebetarnauja. Taigi tarnas šeimininkui tarnauja tenorėdamas patenkinti visų pirma save patį. Tuo tarpu dvasiniu lygmeniu besidarbuojantis Aukščiausiojo Dievo Asmens tarnas tarnauja Kṛṣṇai be jokio užmokesčio, ir, nesvarbu, kas nutiktų, jis nesiliaus tarnavęs. Toks skirtumas tarp Kṛṣṇos sąmonės ir materialios sąmonės.

Iš visko sprendžiant, Kṛṣṇa šoko su *gopėmis rāso* šokį, kai Jam buvo aštuoneri metai. Tada daugelis *gopių* jau buvo ištekėjusios, nes Indijoje, ypač tais laikais, mergaitės tekėdavo labai anksti. Neretai vaikus gimdydavo dvylikametės. Taigi *gopės*, kurios troško, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, jau buvo ištekėjusios, bet vis dar vylėsi, kad Kṛṣṇa bus jų vyras. Kṛṣṇa buvo tarsi jų meilužis. Todėl Kṛṣṇos ir *gopių* meilės ryšiai vadinami *parakīya-rasa*. Nuotaikos, kuriomis gyvena vedęs vyras, kai jis geidžia svetimos

žmonos, arba kai ištekėjusi moteris geidžia kito vyro, vadinasi *parakīya-rasa*.

Iš tikrųjų Kṛṣṇa — visų mūsų vyras, nes Jis — aukščiausias besimėgaujantis subjektas. *Gopės* norėjo, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru, tačiau vesti visų *gopių* Kṛṣṇa negalėjo. Bet kadangi *gopės* savaime laikė Kṛṣṇą savo viršiausiu vyru, jų ir Kṛṣṇos santykiai vadinami *parakīya-rasa*. Dvasiniame danguje, Goloka Vṛndāvanoje, amžinai reiškiasi *parakīya-rasa*, tačiau materialaus pasaulio *parakīya-rasos* kvaitulys jai nebūdingas. Materialaus pasaulio *parakīya-rasa* tegali sukelti pasibjaurėjimą, o dvasiniame pasaulyje ji reiškiasi kaip neprilygstami, nuostabūs Kṛṣṇos ir *gopių* santykiai. Egzistuoja daug kitokių santykių su Kṛṣṇa: šeiminingo ir tarno, draugu, tėvų ir sūnaus, mylimojo ir mylimosios. Tačiau aukščiausia iš visų *rasų* laikoma *parakīya-rasa*.

Materialusis pasaulis — iškreiptas dvasinio pasaulio atspindys. Jis tarytum pakrantės medžio atspindys vandenyje. Atsispindėdama vandenyje, medžio viršūnė atsiduria apačioje, o apatinė jo dalis — viršuje. *Parakīya-rasa* materialiam pasaulyje irgi iškreiptai atsispindi ir dėl to kelia pasibjaurėjimą. Todėl kai žmonės imituoja Kṛṣṇos ir *gopių rāsos* šoki, jie mėgaujasi iškreiptu, pasibjaurėtinu transcendentinės *parakīya-rasos* atspindžiu. Materialiam pasaulyje transcendentinės *parakīya-rasos* patirti neįmanoma. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakya, kad *parakīya-rasos* negalima imituoti netgi sapne ar vaizduotėje. Tas, kuris taip elgiasi, geria mirtinus nuodus.

Kai *śarat* sezono pilnatis naktį Kṛṣṇa, aukščiausias besimėgaujantis subjektas, panoro susitikti su *gopėmis*, tą pačią akimirką danguje visu savo grožiu nušvito žvaigždžių valdovas mėnuo. Pilnatis naktis *śarat* laiku — nuostabiausia metų naktis. Agroje, Indijos Utar Pradešo provincijoje, yra didžiulis Tadž Mahalo mauzoliejus, pastatytas iš geriausio marmuro. *Śarat* sezono pilnatis naktį būriai turistų traukia pasigėrėti nuostabia mėnesienos šviesa ant mauzoliejaus marmuro. Taigi ši pilnatis naktis garsėja savo grožiu iki šiol.

Rytuose patekėjusi pilnatis viską nudažė rausva šviesa. Mėnuliui patekęs atrodė, tarsi dangus būtų nubertas raudona *kuṅkuma*. Ilgai nesimatęs su žmona, grįžęs namo vyras papuošia žmonos veidą raudona *kuṅkuma*. Taip ir ilgai lauktasis *śarat* metu patekęs mėnuo nudažė rytinę dangaus skliauto pusę.

Mėnuliui patekęs, Kṛṣṇa dar labiau panoro šokti su *gopėmis*. Miškuose žydėjo gausybė kvepiančių gėlių. Viskas aplink alsavo gaiva ir kėlė šventišką nuotaiką. Viešpats Kṛṣṇa ėmė groti fleita, ir jos garsai pakerejo visas Vṛndāvanos *gopes*. Patekėjusi pilnatis, raudona žara virš horizonto,

ramus, vėsus oras ir žydinčios gėlės tūkstantį kartų padidino fleitos garsų žavesį. *Gopės* traukte traukė Kṛṣṇos grožis, o išgirdusios Jo fleitos garsus, jos ėmė degti troškimu patenkinti Kṛṣṇos jausmus.

Išgirdusios fleitos garsus, *gopės* tuoj pat metė savo darbus ir nubėgo pas Kṛṣṇą. Nuo greito bėgimo jų ausyse švytavo auskarai. *Gopės* skubėjo į Vamšivaṭā. Suskambėjus Kṛṣṇos fleitai, kai kurios *gopės* melžė karves, tačiau vos įpusėjusios darbą metė jį ir puolė pas Kṛṣṇą. Viena *gopė* ką tik supylė pieną į katilą ir pastatė ant krosnies virti, bet ji jau nebesirūpino, kad užkaitęs pienas išbėgs — viską palikusi ji išskubėjo pasimatyti su Kṛṣṇa. Kai kurios iš *gopių* krūtimi maitino savo mažylius, kitos valgydino šeimas, tačiau visos kaip viena metė darbus ir puolė ten, iš kur sklido Kṛṣṇos fleitos garsai. Kai kurios *gopės* patarnavo savo vyrams, kitos pačios valgė, tačiau, užmiršusios apie vyrus bei valgi, jos nedelsdamos išbėgo iš namų. Prieš bėgdamos pas Kṛṣṇą, *gopės* norėjo pasidažyti veidą ir dailiau apsirengti, tačiau nespėjo nei baigti dažytis, nei tinkamai apsirengti, nes degė troškimu tuoj pat pamatyti Kṛṣṇą. Veidus jos išsidazė paskubomis, kaip pakliuvo, o kai kurios netgi drabužių tinkamai neapsivilko — rūbai, kuriuos dėvima žemiau juosmens, atsidūrė aukščiau juosmens, o aukščiau juosmens dėvimi drabužiai atsidūrė žemiau.

Gopės išlekiant iš namų, apstulbę jų vyrai, broliai ir tėvai panoro sužinoti, kur jos skuba. *Gopės* buvo jaunos merginos, tad jas globojo arba vyrai, arba vyresnieji broliai, arba tėvai. Globėjai uždraudė joms eiti pas Kṛṣṇą, tačiau jos neklausė. Kai žmogų, panirusį į Kṛṣṇos sąmonę, traukia pas Kṛṣṇą, jam neberūpi jokios žemiškos pareigos, netgi neatidėliotinos. Kṛṣṇos sąmonė tokia galinga, kad atpalaiduoja nuo materialios veiklos. Šrīla Rūpa Gosvāmī parašė nuostabias eiles, kuriose viena *gopė* pataria kitai: „Mieloji drauge, jeigu tu nori džiaugtis gyvenimu materialioje visuomenėje, jeigu trokšti materialios draugystės ir meilės, verčiau neik pas besišypsantį jaunuolį, vardu Govinda, kuris Yamunos pakrantėje groja fleita ir kurio lūpas apšviečia pilnatis“. Šrīla Rūpa Gosvāmī netiesiogiai teigia, kad nuostabaus besišypsančio Kṛṣṇos veido sužavėtas žmogus visiskai praranda potraukį materialiams džiaugsmams. Taip galima patikrinti, ką žmogus pasiekė Kṛṣṇos sąmonėje: tas, kuris tobulėja Kṛṣṇos sąmonėje, turėtų vis mažiau rūpintis materialiąja veikla ir savo jautimą tenkinimu.

Kai kurie vyrai neišleido *gopių* pas Kṛṣṇą ir jėga užrakino jas kambaryje. Negalėdamos ištrūkti, jos užsimerkusios ėmė medituoti į transcendentinį Kṛṣṇos pavidalą. Kṛṣṇos pavidalas jau gyveno jų mintyse. Jos įrodė esančios didžiausi *yogai*. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad tas, kuris nuolat tikėdamas ir su meile mąsto apie Kṛṣṇą, yra visų didžiausias *yogas*. Juk *yogai* sutelkia protą į Viešpaties Višṇu pavidalą — tai ir yra tikroji

yoga. O Kṛṣṇa — pirmapradis visų *viṣṇu-tattvų* pavidalas. *Gopės* negalėjo pačios ištrūkti pas Kṛṣṇą, todėl jos kaip tobuli *yogai* ėmė medituoti į Jį.

Kai gyvosios būtybės patenka į sąlygotą būvį, jos ragauja dviejų rūšių karminės veiklos vaisius: sąlygotoji būtybė, nuolatos daranti nuodėmes, kenčia, o ta, kuri elgiasi dorai, gauna materialų pasitenkinimą. Tačiau ir tą, kuri patiria materialią kančią, ir tą, kuri patiria materialų pasitenkinimą, sąlygoja materiali gamta.

Kṛṣṇos palydovės *gopės*, kurios susirenka ten, kur apsireiškia Kṛṣṇa, yra skirtingų kategorijų. Daugumas *gopių* — amžinosios Kṛṣṇos palydovės. „Brahma-samhitoje“ pasakyta: *ānanda-cin-maya-rasa-pratibhāvitā-bhiḥ* — dvasiniame pasaulyje Kṛṣṇos palydovai, ir ypač *gopės*, yra Viešpaties Kṛṣṇos malonumo galios pasireiškimas, Śrīmatī Rādhārāṇī ekspansijos. Tačiau kai Kṛṣṇa transcendentinius žaidimus apreiškia materialaus pasaulio visatose, Jį lydi ne tik amžinieji Jo palydovai, bet ir materialaus pasaulio gyventojai, pasiekusieji amžinųjų palydovų lygį. *Gopės*, kurios išijungė į Kṛṣṇos žaidimus šiame materialiaame pasaulyje, pranoko paprasto žmogaus lygį. Jei jos ir buvo sukaustytos karminės veiklos pančių, tai nuolatinė meditacija į Kṛṣṇą visiškai išvadavo jas nuo *karmos* pasekmių. Skausmingas ilgesys, kurį jos patyrė negalėdamos matyti Kṛṣṇos, išlaisvino jas nuo visų nuodėmių pasekmių, o transcendentinė meilės Kṛṣṇai ekstazė, apimanti Jam nesant greta, pranoksta visus dorus materialius darbus. Sąlygotoji siela — ar ji atlieka dorus, ar nuodėmingus darbus — pasmerkta gimti ir mirti, tačiau *gopės*, pradėjusios medituoti į Kṛṣṇą, pakilo aukščiau gimimo ir mirties, apsisvalė ir taip pasiekė tų *gopių* lygį, kurias sukūrė Jo malonumo energija. *Gopės*, kurios galvojo apie Kṛṣṇą kaip apie Savo mylimąjį, apsisvalė nuo visų materialios gamtos sukurtų karminių pasekmių, ir kai kurios jų tuoj pat paliko savo materialius kūnus, kuriuos sukūrė trys materialios gamtos *guṇos*.

Mahārāja Parikṣitas klausėsi Śukadevos Gosvāmio pasakojimo apie *gopes*, atėjusias šokti *rāsos* šokį su Kṛṣṇa, ir išgirdęs, kad kai kurios *gopės* apsisvalė nuo visų materijos nešvarybių, taigi išsivadavo nuo gimimo ir mirties tiesiog mąstydamos apie Kṛṣṇą kaip apie savo mylimąjį, paklausė: „*Gopės* nežinojo, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Joms Jis buvo patrauklus jaunuolis, kurį laikė savo mylimuoju. Kaipgi galima išsivaduoti iš materialaus būvio, galvojant apie savo mylimąjį?“ Čia reiktų prisiminti, kad Kṛṣṇa ir paprastos gyvosios būtybės kokybės prasme tapatūs. Paprastos gyvosios būtybės, neatsiejamos Kṛṣṇos dalelės, kaip ir Kṛṣṇa yra Brahmanas, tačiau Kṛṣṇa — Aukščiausiasis, Parabrahmanas. Ir jeigu bhakta apsisvalo nuo materijos nešvarybių tiesiog mąstydamas apie Kṛṣṇą, tad kodėl tai neįmanoma kitiems — tiems, kurie mąsto apie kuria

nors gyvąją esybę? Jeigu visos gyvosios būtybės yra Brahmanas, kodėl nuo materialios gamtos nešvarybių neapsivalo tie, kurie mąsto apie savo vyrą, sūnų arba apie kokią nors gyvąją būtybę apskritai? Tai labai išmintingas klausimas, nes ateistai visad pamėgdžioja Kṛṣṇą. Šiais Kali-yugos laikais daugybė nenaudėlių laiko save tokiais didžiais, kaip ir Kṛṣṇa, ir apgaudinėja žmones, tikindami, kad mąstyti apie juos tolygu mąstyti apie Kṛṣṇą. Nujausdamas pavojų, kuris gresia akliems Kṛṣṇą mėgdžiojančių demonų pasekėjams, Parikšitas Mahārāja pateikė šį klausimą, kuris, mūsų laimė, pateko į „Śrīmad-Bhāgavatam“ tarsi perspėjimas nekaltiems žmonėms, kad galvoti apie paprastą žmogų ar apie Kṛṣṇą nėra tas pats.

Iš tikrųjų minčių apie Kṛṣṇą negalima lyginti net su mintimis apie pusdievius. „Vaišṇava Tantra“ perspėja: tas, kuris Viṣṇu, Nārāyaṇą ir Kṛṣṇą gretina su pusdieviais, vadinasi *pāśaṇḍa*, nenaudėlis. Išklausęs šį Mahārājos Parikšito klausimą, Śukadeva Gosvāmis tarė: „Brangusis karaliau, į tavo klausimą aš jau atsakiau“.

Mahārāja Parikšitas norėjo viską gerai išsiaiškinti, ir dvasinis mokytojas jam labai protingai atsakė: „Kodėl vėl klausai to, ką jau paaiškinau? Kodėl esi toks neatidus?“ Dvasinis mokytojas visada aukštesnis už mokinį, todėl mokytojas turi teisę barti mokinį. Śukadeva Gosvāmis žinojo, kad Mahārāja Parikšitas paklausė ne todėl, kad kažko nesuprato, o norėdamas perspėti ateities naivuolius, kurie ką nors gali palaikyti lygiu Kṛṣṇai.

Śukadeva Gosvāmis priminė Mahārājai Parikšitui Śiśupālos išvadavimą. Śiśupālą visada neramino priešiskumas Kṛṣṇai, todėl jis ir žuvo nuo Kṛṣṇos rankos. Bet kadangi Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Śiśupāla gavo išvadavimą tik todėl, kad išvydo Jį. Jeigu net neapykantos graužiamas žmogus gali išsivaduoti, tereikia jam sutelkti mintis į Kṛṣṇą, ką tada bekalbėti apie tokias brangias Kṛṣṇai būtybes, kaip *gopės*, kurios Jį myli ir visada prisimena? Niekas neabejoja, kad draugai skiriasi nuo priešų. Jeigu Kṛṣṇos priešai apsivalo nuo materijos nešvarybių ir susilieja su Aukščiausiuoju, tai tokie brangūs Jo draugai, kaip *gopės*, be abejonės, pasiekė išsivadavimą ir yra kartu su Juo.

Be to, „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa vadinamas Hṛṣikeša. Śukadeva Gosvāmis irgi teigė, kad Kṛṣṇa yra Hṛṣikeša, Supersiela, o paprastas žmogus — sąlygota, į materialų kūną įvilкта siela. Kṛṣṇa ir Jo kūnas sudaro vienovę, nes Kṛṣṇa yra Hṛṣikeša. Visi, kurie mano, kad Kṛṣṇa skiriasi nuo Savo kūno, yra paskutiniai kvailiai. Kṛṣṇa — ne tik Hṛṣikeša, bet ir Adhokšaja. Būtent šiuos du žodžius čia pavartojo Mahārāja Parikšitas. Hṛṣikeša — Supersiela, o Adhokšaja — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, egzistuojantis virš materialios gamtos. Jis apsiereiškia toks, koks yra, iš nepriežastinės Savo malonės, tenorėdamas parodyti prielankumą papras-

toms gyvosioms būtybėms. Deja, neišmanėliai klaidingai mano, kad Jis yra toks pat paprastas žmogus, kaip ir jie, ir šitaip tiesia sau kelią į pragarą. Śukadeva Gosvāmī dar kartą pabrėžė, kad Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nežūstantis, neaprepiamas ir tas, kurio nesutepa materijos nešvarybės.

Śukadeva Gosvāmī ėmė aiškinti Mahārājai Parikṣitui dar plačiau. Kṛṣṇa nėra paprastas žmogus. Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kupinas visų dvasinių ypatybių. Materialiame pasaulyje Jis apsireiškia iš nepriežastinės Savo malonės ir visada yra toks pat, nekintamas. Tai irgi patvirtina „Bhagavad-gītā“. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats pažymi, kad Jis apsireiškia per Savo dvasinę galią, o ne verčiamas materialios galios. Apsireiškęs Jis netampa pavaldus materialiai galiai. Materiali galia yra Jam pavaldi. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad materiali galia paklūsta Jo valiai. „Brahma-saṁhītoje“ irgi teigiama, kad materiali galia, vadinama Durga, yra tarsi šešėlis, kuris atkartoja kieno nors judesius. Taigi, jei dėl kurių nors priežasčių mes pajuntame potraukį Kṛṣṇai ir prisirišame prie Jo — ar dėl Jo grožio, ypatybių, didybės, šlovės, jėgos, atsižadėjimo bei išminties, ar iš geismo, pykčio, baimės, meilės bei draugystės, — mes neabejotinai apsisvalysime nuo materijos nešvarybių.

Aštuonioliktajame „Bhagavad-gītoje“ skyriuje Viešpaties pasakyta, kad tas, kuris skelbia Kṛṣṇos sąmonę, Jam labai brangus. Skelbdamas grynąją Kṛṣṇos sąmonę pamokslininkas susiduria su daugybe sunkumų. Kartais jį sužaloja, o kartais netgi nužudo. Tai yra didelė askezė dėl Kṛṣṇos. Todėl Kṛṣṇa ir sako, kad toks pamokslininkas Jam labai labai brangus. Jeigu Kṛṣṇos priešai, sutelkę į Jį savo mintis, gali tikėtis, jog išsilaisvins, tad ką ir kalbėti apie ištis brangius Kṛṣṇai asmenis? Iš čia daroma išvada, kad pamokslininkas, skelbiantis Kṛṣṇos sąmonę visame pasaulyje, pelnys išsilaisvinimą bet kuriomis aplinkybėmis. Tačiau išsilaisvinimas jam visiškai nerūpi, nes tas, kuris praktikuoja Kṛṣṇos sąmonę, atsidavimo tarnystę, iš tikrųjų jau pasiekė išsilaisvinimą. Taigi, kaip Śukadeva Gosvāmī patikino Mahārājai Parikṣitą, galima visiškai neabejoti, kad žmogus, kuris jaučia potraukį Kṛṣṇai, ištis išsilaisvins iš materijos pančių, nes Kṛṣṇa — transcendentinis visų mistinių jėgų valdovas.

Kai visos *gopės*, kaip buvo minėta, stojo Kṛṣṇos akivaizdon, Jis pasveikino jas, tačiau kartu ir nustebino vingriais Savo žodžiais. Kṛṣṇa — didžiausias oratorius. Tai Jis apreiškė „Bhagavad-gītā“. Jis gali kalbėti apie viską, sudėtingiausiomis filosofijos, politikos bei ekonomikos temomis. Tad norėdamas sužavėti *gopes*, kurios Jam buvo labai brangios, Jis taip pradėjo Savo gudrią kalbą:

„O Vṛndāvanos mergelės, kokios jūs laimingos ir brangios Man. Aš labai džiaugiuosi, kad atėjote, ir tikiuosi, kad Vṛndāvanoje viskas klojasi

gerai. O dabar sakykite, ko norėtumėte. Ką galėčiau padaryti jums gero? Kas privertė ateiti tokią gūdžią naktį? Sėskitės ir pasakykite, ką galėčiau nuveikti jūsų labui“.

Gopės atėjo pas Kṛṣṇą, norėdamos drauge su Juo pabūti, šokti, myluoti ir bučiuoti Jį, ir kai Kṛṣṇa sutiko jas taip šalta, pagal visas mandagumo taisykles, jos nustebo. Jis elgėsi su jomis kaip su laisvo elgesio moterimis. Todėl jos ėmė viena kitai šypsotis ir sunerimusios klausytis šitaip kalbančio Kṛṣṇos. Pamatęs, kad jos šypsosi Jam, Kṛṣṇa tarė: „Mielosios Mano, supraskit, jog dabar gūdi naktis ir miške labai pavojinga. Po mišką slankioja plėšrūs dziunglių žvėrys — tigrai, lokiai, šakalai ir vilkai. Jums čia tikrai nesaugu. Naktį čia nėra kur pasislėpti, kur pasuksite — visur bastosi grobio ieškantys žvėrys. Man regis, jūs smarkiai rizikavote, ateidamos čia gūdžią naktį. Tuojau pat grįžkite namo“.

Kai Kṛṣṇa pamatė, kad jos tebesišypso, Jis pasakė: „Aš sužavėtas jūsų grožiu. Jūsų visų tokie dailūs, liauni liemenys“. *Gopės* buvo nepaprastai gražios. Jos apibūdinamos žodžiu *sumadhyamā*. Didžiausia moters puošmena — liaunas liemu, ir ši ypatybė vadinasi *sumadhyamā*.

Kṛṣṇa norėjo joms įteigti, kad jos per jaunos, kad pačios rūpintųsi savimi. Globos joms iš tiesų reikėjo. Jos ne itin išmintingai pasielgė, gūdžią naktį atėjusios pas Kṛṣṇą. Be to, Kṛṣṇa leido suprasti, kad ir Jis, ir jos jauni. „Nedera jaunoms mergaitėms ir vaikinams būti drauge vidurnaktį“. Neatrodė, kad išgirdusios tokį patarimą *gopės* būtų labai apsidžiaugusios, todėl Kṛṣṇa ėmė jas atkalbinėti kitaip:

„Mielosios Mano, jūs, žinoma, išėjote iš namų be savo globėjų leidimo, todėl, manau, jūsų motinos, tėvai, vyresnieji broliai ar net sūnūs, jau nekalbu apie vyrus, nerimauja, kur jūs išbėgote. Kol jūs čia, jie turbūt visur jūsų ieško ir, matyt, labai jaudinasi. Taigi nedelskite. Sugrįžkit atgal ir nuraminkite juos“.

Gopės kiek sutrikdė ir įpykdė žaismingas Kṛṣṇos patarimas, ir, atitraukusios nuo Jo akis, jos ėmė gėrėtis mišku. Tuo metu mišką nutvieskė skaisiti mėnesiena, oras tykiai sruveno virš išsiskleidusių žiedų, lengvas vėjelis šiugždeno žalius medžių lapus. Kṛṣṇa pasinaudojo tuo, kad jos žvelgė į mišką, ir patarė: „Man regis, šianakt jūs atėjote pasigėrėti nuostabiu Vṛndāvanos mišku ir turbūt atsidžiaugėte kiek širdis geidžia. O dabar jums laikas grįžti namo. Aš žinau, kad esate labai dorovingos moterys, todėl dabar, pasigrožėjusios nuostabiu Vṛndāvanos mišku, grįžkite namo ir vėl ištikimai tarnaukite savo vyrams. Nors jūs dar labai jaunos, kai kurios iš jūsų turbūt jau turite vaikų. Ko gero, jūs kūdikiai verkia palikti namuose, tad grįžkite namo ir pamaitinkite juos savo pienu. Aš puikiai suprantu, kad jūs labai mylite Mane, ir tas transcendentinis potraukis atvedė jus čia, vos išgirdote Mano fleitą. Jūsų meilės jausmas Man teisingas, nes

Aš — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Visos gyvosios būtybės — neatsiejamos Mano dalelės, ir jų jausmai Man visiškai natūralūs. Taigi šis meilės jausmas labai pagirtinas, ir Aš jus sveikinu. O dabar grįžkite namo. Dar turiu pridurti, kad dorovingai moteriai geriausias religijos principas — neveidmainiaujant tarnauti savo vyrui. Moteris turi būti ne tik dorovinga ir ištikima savo vyrui, bet ir privalo maloniai elgtis su jo draugais, klausyti jo tėvo bei motinos ir mylėti jaunesnius jo brolius. O visų svarbiausia — moteris turi rūpintis savo vaikais“.

Taip Kṛṣṇa paaiškino, kas yra moters pareiga. Be to, Jis pabrėžė tarnavimo vyrui svarbą: „Jeigu palikusi dabartinį kūną moteris iš tikrųjų nori pakilti į aukštesnias planetas, ji neturi apleisti savo vyro, net jei šis yra bjauraus būdo, neturtingas, nevykėlis ar senas ir ligų suluošintas. Be to, moterį, kuri neištikima savo vyrui ir žvalgosi į kitus, smerkia ir visuomenė. Toks polinkis neleis moteriai pakilti į dangaus planetas ir bus jos nuosmukio priežastis. Ištekėjusi moteris neturėtų ieškoti meilužio — tai draudžia Vedų gyvenimo normos. Jeigu jums atrodo, kad jūs labai Mane mylite ir nenorite su Manimi išsiskirti, patarčiau jums nesistengti tiesiogiai su Manimi bendrauti. Verčiau eikite namo ir kalbėkite, galvokite apie Mane, ir, nuolatos atmindamos Mane bei kartodamos Mano vardus, jūs tikrai pasieksite dvasinį tobulumą. Visiškai nereikia būti šalia Manęs. Grįžkite namo“.

Aukščiausiojo Dievo Asmens pamokymuose *gopēms* nebuvo jokio pašaipos šešėlio. Kiekviena dora moteris turėtų labai rimtai vertinti tokius nurodymus. Aukščiausiasis Dievo Asmuo čia ypač pabrėžia, kad moters pareiga — būti dorovinga. Todėl visos rimtos moterys, norinčios pasiekti aukštesnę būties pakopą, turėtų vadovautis šiuo principu. Kṛṣṇa — visų gyvųjų būtybių meilės tikslas. Išsiugdęs meilę Kṛṣṇai, žmogus pakyla aukščiau Vedų nurodymų, tapdamas transcendentiškas jų atžvilgiu. *Gopēms* tai pavyko, nes Kṛṣṇa jos regėjo tiesiogiai, tačiau sąlygotoje būklėje esančiai moteriai tai neįmanoma. Deja, kartais koks nenaudėlis, vadovaudamasis monizmo, arba vienovės filosofija, apsimeta esąs Kṛṣṇa ir mėgdžioja Kṛṣṇos elgesį su *gopėmis*. Praradęs atsakomybės jausmą, jis ima naudotis *rāsa-līla* kaip priedanga naivioms moterims suvedžioti ir klaidina jas, žadėdamas dvasinį tobulumą. Perspėdamas Viešpats Kṛṣṇa čia pažymi, kad tai, kas įmanoma *gopėms*, neįmanoma paprastai moteriai. Moteris gali tobulėti, darydama pažangą Kṛṣṇos sąmonėje, tačiau ji neturi leistis suvedžijama Kṛṣṇa apsišaukusio nenaudėlio. Čia patariama atliekant atsidavimo veiklą artėti prie Kṛṣṇos, giedoti ir mąstyti apie Jį. Nereikia sekti vadinamaisiais *sahajiyomis*, tariamais bhaktomis, kurie į viską žiūri lengvabūdiškai.

Išgirdusios tokius šaltus Kṛṣṇos žodžius, *gopės* labai nuliūdo, nes pa-

manė, kad jų troškimas šokti *rāso* šoki su Kṛṣṇa neišsipildys. Jas apėmė nerimas. Neviltis ėmė gniaužti joms gerkles. Užuoť žvelgusios Kṛṣṇai į veidą, jos nudelbė akis ir kojų pirštais ėmė braižyti žemėje vingius. Jų skruostais nusirito didelės ašaros, nuplaudamos nuo veido dažus. Ašaros sumišo su *kunkuma* ant jų krūtų ir lašėjo ant žemės. Jos negalėjo pratarti nė pusės žodžio ir tylėdamos laukė. Savo tylėjimu jos parodė Kṛṣṇai, kaip giliai sužeistos jų širdys.

Gopės nėra paprastos moterys. Iš esmės jos to paties lygio, kaip ir Kṛṣṇa. Jos — amžinosios Kṛṣṇos palydovės. „Brahma-saṁhitoje“ patvirtinama, kad jos — Kṛṣṇos malonumo galios ekspansijos ir, būdamos Kṛṣṇos energija, nesiskiria nuo Jo. Nors Kṛṣṇos žodžiai prislėgė jas, jos negalėjo piktaĩ atsakyti. Ir vis dėlto *gopės* norėjo papriekaištauti Kṛṣṇai už negerus žodžius, tad jų balsai virpėjo. Šiurkščiai barti Kṛṣṇos jos nenorėjo, nes Jis — jų brangenybė, širdis ir siela. *Gopių* širdyse gyveno tik Kṛṣṇa. Jos buvo visiškai Jam atsidavusios ir ištikimos sielos. Žinia, išgirdusios nelauktus žodžius, jos bandė kažką atsakyti, tačiau liežuvis jų neklausė ir *gopių* akys pasruvo ašaromis. Galų gale jos šiaip ne taip prašneko:

„Kṛṣṇa, — tarė jos, — koks Tu žiaurus! Tu neturėtum šitaip kalbėti. Mes — visiškai Tau atsidavusios sielos. Neatstumk mūsų ir nekalbėk taip piktaĩ. Žinoma, Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali daryti ką tinkamas, tačiau šitaip negailestingai elgtis su mumis Tau nederėtų. Mes palikome viską ir atėjome pas Tave tetrokšdamos prieglobščio prie Tavo lotoso pėdų. Mes žinome, jog Tu visiškai nepriklausomas ir gali elgtis, kaip Tau patinka, tačiau prašome neatstumti mūsų. Mes Tavo bhaktos. Tu turėtumei elgtis su mumis taip, kaip elgiasi su Savo garbintojais Viešpats Nārāyaṇa. Daugelis Viešpaties Nārāyaṇos pasekėjų garbina Jį, norėdami išsivaduoti, ir Jis dovanaoja jiems išsivadavimą. Kaipgi Tu gali atstumti tuos, kurių vienintelis prieglobstis — Tavo lotoso pėdos?“

„O brangus Kṛṣṇa, — tęsė jos, — Tu didžiausias mokytojas. Tai nekelia abejonių. Tavo pamokymai moterims būti ištikimoms savo vyrams ir gailestingoms vaikams, rūpintis namų ūkiu ir klausyti vyresniųjų šeimos narių visiškai atitinka *sāstrų* tiesas. Tačiau mes juk žinome, kad visus tuos *sāstrų* nurodymus galima tobulai įvykdyti, atradus prieglobstį prie Tavo lotoso pėdų. Mūsų vyrai, draugai, šeimos nariai bei vaikai mums brangūs ir mieli tik todėl, kad juose glūdi Tu, nes Tu — visų gyvųjų būtybių Supersiela. Be Tavęs jie yra niekas. Kai Tu palieki kūną, jis tuoj pat tampa negyvas, o *sāstros* nurodo, kad lavoną reikia nedelsiant išmesti į upę arba sudeginti. Taigi šiame pasaulyje Tu esi visiems brangiausias. Savo tikėjimą ir meilę aukodamos Tau, mes jokiū būdu neliksime be savo vyrų, draugų, sūnų ar dukterų. Jeigu moteris Tave laiko viršiausiu vyru, ji niekada nebepraras savojo vyro, kaip tai atsitinka kūniškajame gyvenime.

Laikant Tave savo viršiausiu vyru, mums nebegrės joks išsiskyrimas, našlystė ar skyrybos. Tu — amžinas vyras, amžinas sūnus, amžinas draugas ir amžinas mokytojas. Žmogus, užmezgęs su Tavimi ryšį, bus laimingas amžinai. Tu mokai visų tikėjimo tiesų, tad pirmiausia reikia garbinti Tavo lotoso pėdas. *Śāstrose* irgi pasakyta: *ācārya-upāsanā* — pirmutinis reikalavimas yra garbinti Tavo lotoso pėdas. Be to, „Bhagavad-gītoje“ teigiama, jog Tu — vienintelis besimėgaujantis subjektas, vienintelis savininkas, vienintelis draugas. Todėl mes ir atėjome pas Tave, užmiršusios vadinamuosius draugus, visuomenę bei meilę, ir dabar mes priklausome Tau. Tegul mes visad būsime Tavo! Mes būsime Tavo, nes tai įgimta Tavo teisė. Būk mums artimiausias draugas, nes toks ir esi. Leisk Tave apkabinti kaip patį mylimiausiąjį“.

„Neatkalbinėk mūsų, — tarė *gopės* lotosaakiui Kṛṣṇai, — išsizadėti taip ilgai puoselėto troškimo turėti Tave už savo vyrą. Kiekvienas protingas žmogus, kuriam rūpi jo gerovė, visą savo meilę aukoja Tau. Išorinės galios apgauti žmonės, ieškantys pasitenkinimo klaidingose idėjose, stengiasi mėgautis vieni, skyrium nuo Tavęs. Žemiškieji vyras, sūnus, duktė, draugai, tėvas ir motina tėra materialių kančių šaltinis. Niekas šiame materialiaame pasaulyje negali būti laimingas vien todėl, kad turi vadinamuosius tėvą, motiną, vyrą, sūnų, dukrą ar draugą. Nors tėvui ir motinai derėtų rūpintis savo vaikais, nemažai vaikų kenčia nuo bado ir neturi pastogės. Daug yra gerų gydytojų, tačiau ligoniui mirus joks gydytojas jo neatgavins. Daug yra būdų, kaip apsiginti, bet jei žmogus pasmerktas, niekas jo neišgelbės, o be Tavo globos tariamoji pagalba tik pratęsia kančias. Todėl mes prašome Tavęs, o brangiausias viešpačių Viešpatie, neužgniauzti tiek ilgai mūsų puoselėto troškimo turėti Tave savo viršiausiu vyru.

Brangusis Kṛṣṇa, mes moterys ir, žinia, jaučiame pasitenkinimą visa širdimi atsidėdamos šeimai, tačiau Tu pavergei mūsų širdis. Mes negalime jų skirti šeimos rūpesčiams. Be to, Tu atkakliai prašai mus grįžti namo, ir tai teisingas prašymas, tačiau, deja, išgirdus jį mus tarsi stabas ištiko. Mūsų kojos bejėgės žengti net žingsnį nuo Tavo lotoso pėdų. Jeigu Tavęs prašomos mes netgi grįžtume namo, ką ten veiksime? Mes bejėgės ką nors daryti be Tavęs. Užuot visa širdimi atsidėjusios šeimos reikalams kaip derėtų moterims, mes išpuoselėjome kitą troškimą, kuris dabar be paliovos degina mūsų širdis. Brangusis Kṛṣṇa, užgesink mūsų širdžių liepsną nuostabia Savo šypsena ir transcendentiniais Tavo lūpų garsais. Jeigu šito nepadarysi, mes sudegsime ilgesio liepsnose. Ilgesio kamuojamos, mes nuolat mąstysime apie Tave ir nuostabius Tavo bruožus ir paliksime savo kūnus. Gal tada — kitą gyvenimą nušvis laimė būti prie Tavo lotoso pėdų. Brangusis Kṛṣṇa, jei sakysi, kad mums grįžus namo mūsų vyrai užgesins tą geismo liepsną, mes tegalėtume atsakyti, jog tai jau nebeįmanoma. Kartą Tu su-

teikei mums proga linksintis su Tavimi miške ir lietei mūsų krūtis, ir tai mums reiškė palaiminimą, kaip ir visoms Vaikuṅṭhalokų sėkmės deivėms, kurios priklauso Tau. Patyrusios šį transcendentinį malonumą, mes norime numalšinti savo geismą tik su Tavimi ir niekuo kitu. Brangusis Kṛṣṇa, pusdieviai visada garbina sėkmės deivės lotoso pėdas, nors ji niekada nesitraukia nuo Tavo krūtinės Vaikuṅṭhos planetose. Ji atliko didžias askezes bei atgailas, trokšdama prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, kurios visada nubarstytos *tulasī* lapeliais. Tavo lotoso pėdos — tikrasis Tavo tarnų prieglobstis, ir sėkmės deivė, užuot rymojus ant Tavo krūtinės, lenkiasi ir garbina Tavo lotoso pėdas. Mes prašome sau vietos po Tavo lotoso pėdų dulkėmis. Neatstumk mūsų, nes mes visiškai Tau atsidavusios sielos.

Brangusis Kṛṣṇa, Tave vadina Hari. Tu panaikini visų gyvųjų būtybių kančias, ir ypač tų, kurios atsidėjo namų, šeimos ir visiškai pasiaukėjo Tau. Mes palikome namus, nes tikėjome visas savo jėgas skirti tarnaudamos Tau. Prašome leisti Tau tarnauti. Mes nebeprašome laikyti mus Savo žmonomis. Leisk būti Tavo tarnaitėmis. Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tau patinka *parakīya-rasa* ir Tu garsėji kaip transcendentinis moterų medžiotojas, tad mes atėjome patenkinti transcendentinių Tavo troškimų. Mes norime patenkinti ir savo jausmus, nes vieno žvilgsnio į Tavo besišypsantį veidą tereikia, kad mumyse sukiltų labai stiprus geismas. Eidamos pas Tave, mes pasipuošėme naujais drabužiais, įsisegėme papuošalus, tačiau kol Tu mūsų neapkabinsi, mūsų apdarai ir grožis nesuspindės. Tu — Aukščiausiasis Asmuo, ir jeigu Tu padėsi mums visiškai pasipuošti, tapęs *puruṣa-bhūṣaṇa* — papuošalu vyro pavidalu, visi mūsų troškimai bei kūno papuošimas įgaus pilnatvę.

Brangusis Kṛṣṇa, mes negalime atsigrozėti Tavo nuostabiu, papuoštu *tilaka* bei auskarais veidu, ant kurio krinta plaukų sruogos ir kuriame švyti nepaprasta šypsena. Mūsų žavi Tavo rankos, kurios visada drąsina Tau atsidavusias sielas. Mūsų žavi ir Tavo krūtinė, prie kurios visada glaudžiasi sėkmės deivė, tačiau mes nesiveržiame į jos vietą. Mes būsimės patenkintos tebūdamos Tavo tarnaitėmis. Ir jeigu Tu vis dėlto apkaltintumei mus palaidu elgesiu, mes tiesiog paklaustume Taveš — ar visuose trijuose pasauliuose atsiras bent viena moteris, kurios nepakerėtų Tavo grožis ir ritmiškos giesmių melodijos, sklindančios iš transcendentinės Tavo fleitos? Visų trijų pasaulių vyrai ir moterys lygūs Tavo akivaizdoje, nes ir vyrai, ir moterys priklauso paribio galiai, *prakṛti*. Juk išties nėra nė vieno besimėgaujancio subjekto, arba vyro. Visiems mums skirta tenkinti Tave. Nė viename iš trijų pasaulių neatsiras moters, kuri, pajutusi potraukį Tau, neišklystų iš doros kelio, nes Tavo grožis toks kilnus, kad ne tik vyrai ar moterys, bet ir karvės, paukščiai, žvėrys, dargi medžiai, vaisiai bei gėlės žavisi

Tavimi, o ką kalbėti apie mus? Neabejotina, kad Tu kaip Viešpats Višņu, kuris visada gina pusdievius nuo demonų išpuolių, atėjai į Vṛndāvaną tenorėdamas apginti jos gyventojus nuo įvairiausių kančių. O brangiausias kenčiančiųjų bičiuli, uždėk ranką ant degančių mūsų krūtinių ir galvų, nes mes atsidadėme Tau. Mes — amžinos Tavo tarnaitės. Tačiau nemanyk, jog palietę degančias mūsų krūtines Tavo lotoso delnai pavirs pelenais. Patikėk, Tavo delnai pajus malonumą, o ne skausmą, kaip kad malonūs yra spiginančios saulės spinduliai lotosui, nors jis švelnus ir gležnas“.

Išklausęs karštą *gopių* prašymą, maloningasis Aukščiausiasis Dievo Asmuo nusišypsojo joms, ir nors yra Pats Sau pakankamas, priglaudė *gopės* prie Savęs ir bučiavo, kaip jos to geidė. Kai Kṛṣṇa šypsodamasis žvelgė į *gopių* veidus, jų grožis didėjo šimteriopai. *Gopių* apsuptas ir besilinksminantis su jomis, Kṛṣṇa buvo tarytum mėnulio pilnatis tarp milijonų žėrinčių žvaigždžių. Šimtų *gopių* būryje, papuoštas spalvinga gėlių girlianda, Aukščiausiasis Dievo Asmuo klajojo Vṛndāvanos mišku ir dainavo tai vienas, tai drauge su *gopėmis*. Taip Viešpats ir *gopės* priėjo vėsų smėlėtą Yamunos krantą. Vandeny žydėjo lelijos ir lotosai. Šioje transcendentinėje aplinkoje Kṛṣṇa ir *gopės* patyrė abipusį džiaugsmą. Kai jie vaikštinėjo upės pakrante, Kṛṣṇa kartais padėdavo ranką ant *gopės* galvos ar krūtinių, apkabindavo ją per liemenį. Taip jie linksminosi — žnaibėsi, pokštavo, neatitraukdami akių vienas nuo kito. Kai Kṛṣṇa liedsdavo *gopių* kūnus, jos dar geismingiau trokšdavo Jį apkabinti. Šios išdaigos visiems labai patiko. Taip *gopės* patyrė begalinę Aukščiausiojo Dievo Asmens malonę — jos džiaugėsi būdamos su Kṛṣṇa, bet jų santykiai neturėjo nė menkiausio žemiško lytinio gyvenimo atspalvio.

Tačiau netrukus *gopės* ėmė labai didžiutis, laikydamos save laimingiausiomis visatos moterimis, juk jos gavo tokią malonę — bendrauti su Kṛṣṇa. Viešpats Kṛṣṇa, dar vadinamas Kešava, tuoj pat pastebėjo jų puikybę, sukeltą didžiulės sėkmės, kuri nusišypsojo joms, — galimybės būti su Juo. Ir iš Savo nepriežastinės malonės, norėdamas sutramdyti tuščią jų didžiavimąsi, Jis išnyko, parodydamas, kad yra tobulai nuo visko atsižadėjęs. Aukščiausiasis Dievo Asmuo visada kupinas šešių rūšių vertybių, ir šis pavyzdys parodo Jo atsižadėjimo ypatybę. Šis įvykis patvirtina, kad Kṛṣṇa neturi jokių prisirišimų. Jis visada Pats Sau pakankamas ir nuo nieko nepriklausomas. Taip vyksta transcendentiniai žaidimai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti dvidešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Rāsos šokis. Įžanga“.

Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių

Kai Kṛṣṇa staiga išnyko, *gopės* puolė Jo ieškoti. Niekur Jo neradusios, jos išsigando ir iš meilės Jam vos nepamišo. Su didžiausia meile *gopės* prisiminė Kṛṣṇos žaidimus. Paskendusios šiose mintyse, jos neteko sąmonės, prieš sudrėkusias nuo ašarų jų akis ėmė kilti Kṛṣṇos žaidimų vaizdai, jos girdėjo, kaip Jis kalba su jomis, matė, kaip jas apglėbia bei bučiuoja. Jos taip mylėjo Kṛṣṇą, kad ėmė mėgdžioti Jo šokį, eisena bei šypsena, elgėsi taip, tarytum jos pačios būtų Kṛṣṇa. Dingus Kṛṣṇai, jos visiškai neteko proto ir visos ėmė tvirtinti esančios Kṛṣṇa. Vėliau jos susirinko į būrį ir pradėjo garsiai kartoti Kṛṣṇos vardą, klaidžiodamos po mišką ir ieškodamos Jo. Išties Kṛṣṇa yra visa aprėpiantis, Jis — ir danguje, ir miške, ir širdyje. Jis nuolat yra visur.

Ir štai *gopės* pradėjo klausinėti apie Kṛṣṇą medžius ir augalus. Miške augo ir galiūnai medžiai, ir gležni augalėliai. *Gopės* kreipėsi į juos: „Bran-gus banjano medi, ar čia nepraėjo Nandos Mahārājos sūnus, ar tu negirdėjai Jo juokiantis ir grojant fleita? Jis pagrobė mūsų širdis ir nuėjo. Jei-gu matei, pasakyk, kuria puse Jis pasuko. Mielasis *aśokos* medi, mielieji žydintys *nāgos* ir *campakos* medžiai, ar nematėte pro šalį einant jaunėlio Balarāmos brolio? Jis pradingo, nes mes ėmėme labai didžiutis“. *Gopės* žinojo, kodėl taip netikėtai dingo Kṛṣṇa. Jos suprato, kad Kṛṣṇa paliko jas, norėdamas sutramdyti jų puikybę, nes bežaisdamos su Kṛṣṇa jos pamane esančios laimingiausios visatos moterys ir ėmė labai didžiutis. Kṛṣṇai

nepatinka, kai Jo bhaktos didžiuojasi tarnyste Jam. Jis priima kiekvieno tarnavimą, tačiau nemėgsta, kai bhakta ima puikuotis prieš kitus. Jeigu kartais kam nors tokie jausmai kyla, Kṛṣṇa juos nuslopina, pakeisdamas Savo požiūrį į bhaktą.

Po to *gopės* kreipėsi į *tulasī* medelius: „Mielosios *tulasī*, Viešpats Kṛṣṇa labai jus myli, nes jūsų lapelius visada mato prie Savo lotoso pėdų. Mielieji *mālatī*, *mallikos* ir jazmino žiedai, gal Kṛṣṇa jus užkliudė, kai, dovanojęs mums transcendentinį džiaugsmą, ėjo pro šalį. Ar matėte praeinančią Mādhavą? O mango medžiai, o duonmedžiai, kriaušės medį, o *asanos* medžiai! O gervuogynai, *belo* medžiai ir žiedų nubarstyti *kadambos* medžiai — jūs labai dorovingi, nes augate ant Yamunos kranto. Čia turėjo praeiti Kṛṣṇa. Gal galit pasakyti, kur link Jis patraukė?“

Paskui *gopės* nukreipė žvilgsnį į žemę, kuria vaikščiojo, ir tarė: „Brančioji Žemės planeta, mes nežinome, kiek tu atgailavai ir kiek atlikai askezių, kad dabar tave ženklina Viešpaties Kṛṣṇos pėdų žymės. Kokia Tu linksma, tie džiūgaujantys medžiai ir augalai — tai tarsi plaukai ant tavo kūno. Viešpats Kṛṣṇa turbūt labai Tavimi patenkintas, nes ar būtų tave apkabinęs, kai apsireiškė šerno Varāhos pavidalu? Kai tave užliejo vanduo, Jis išgelbėjo tave, Savo iltimis pakėlęs visą tavo būties naštą“. Pabandžiusios prakalbinti medžius bei kitus augalus, *gopės* kreipėsi į gražuoles stirnas, kurios žvelgė į jas meilėmis akimis. „Matyt, Kṛṣṇa, Patsai Aukščiausiasis Nārāyaṇa, — kalbėjo jos stirnoms, — bus praėjęs šiuo taku drauge su Savo palydove sėkmės deive Lakṣmī. Jeigu jie čia nepraejo, iš kur tada vėjelis neša Jo girliandos, ant kurios raudonuoja *kunkuma* nuo sėkmės deivės krūtinės, aromata? Eidami pro šalį, ko gero, jie palietė jus, todėl jūs tokios smagios ir taip meiliai žvelgiate į mus. Būkite geros, pasakykite, kur link nuėjo Kṛṣṇa? Kṛṣṇa yra Vṛndāvanos geradaris. Jis vienodai geras ir jums, ir mums, tad palikęs mus Jis turbūt pabuvo ir su jumis. O laimingieji medžiai, mes prisimename Kṛṣṇą, jaunesnįjį Balarāmos brolių. Jis praėjo viena ranka per pečius apglėbęs sėkmės deivę, o antrojoji sukiodamas lotoso žiedą. Jis turbūt džiaugėsi jūsų reiškiamą pagarba, ir Jo akyse švietė pasitenkinimas“.

Kai kurios *gopės* klausė draugių: „Mielosios draugės, kodėl neklausinėjate vijoklių, taip džiaugsmingai apkabinusių aukštus medžius, tarsi jie būtų jų vyrai? Matyt, Kṛṣṇos pirštai lytėjo jų žiedus. Ko gi jie šitaip džiūgautų?“

Gopės visur ieškojo Kṛṣṇos, o kai visiškai pavargo, pradėjo kalbėtis tarsi pamišėlės. Nusiraminti jos galėjo tik mėgdžiodamos įvairius Kṛṣṇos žaidimus. Viena vaizdavo raganą Pūtaną, o antroji tarsi Kṛṣṇa palinko prie jos krūties. Kita *gopė* vaizdavo rankinį vežimėlį, o dar kita atsigulė po ve-

žimėliu ir ėmė spardyti, kliudydama vežimėlio ratus, kaip tai darė Kṛṣṇa, norėdama užmušti demoną Śakaṭāsura. Jos mėgdžiojo mažylį Kṛṣṇą, gulintį ant žemės, o viena iš *gopių* vaizdavo demoną Tṛṇāvartā, kuris jėga nusinėšė mažąjį Kṛṣṇą į padanges. Kita *gopė* rodė, kaip Kṛṣṇa žengė pirmuosius žingsnius, skimbčiojant varpeliams ant Jo kulkšnių. Dvi *gopės* vaizdavo Kṛṣṇą ir Balarāmą, o kitos — Jų draugus piemenukus. Viena *gopė* apsimetė Bakāsura, ir kai kita pargriovė ją, ši nukrito tarsi užmuštas demonas, o dar viena nugalėjo Vatsāsura. *Gopės* mėgdžiojo Kṛṣṇą, šaukiantį karves vardais. Viena *gopė* pradėjo groti fleita, o kita gyrė ją tarsi Kṛṣṇos bičiuliai, klausydami Jo grojimo. Viena *gopė* užsikėlė kitą ant pečių, kaip Savo draugus užsikelia Kṛṣṇa. Bemastydama apie Kṛṣṇą, ant pečių laikanti draugę *gopė* ėmė girtis pati esanti Kṛṣṇa: „Žiūrėkit, kaip aš einu!“ Dar kita pakėlė ranką, laikydama drabužio kraštą, ir tarė: „Dabar jums nėra ko bijoti liūčių ir baisių viesulų. Aš jus išgelbėsiu!“ Ji vaizdavo, kaip Kṛṣṇa kelia Govardhanos kalvą. Viena *gopė* koja prispaudė kitos *gopės* galvą, sakydama: „Nevidone Kāliya, aš žiauriai tave nubausiu! Nešdinkis iš čia! Aš atėjau į šį pasaulį nubauti piktadarius!“ Kita *gopė* savo draugėms pasakė: „Pažiūrėkit! Dega miškas ir liepsnos tuoj mus praris. Užsimerkite, aš tučtuojau išgelbėsiu jus nuo mirties pavojaus“.

Taip, tarsi pamišėlės, *gopės* pergyveno Kṛṣṇos dingimą. Jos klausinėjo apie Kṛṣṇą medžių bei kitų augalų. Kai kur jos rasdavo Jo pėdų žymes su vėliavos, lotoso žiedo, trišakio, žaibo ir kitais ženklais. Pamačiusios juos, *gopės* sušuko: „Žemėje Kṛṣṇos pėdų žymės! Vėliava, lotoso žiedas, trišakis bei žaibas labai ryškūs“. Jos patraukė paskui aptiktąsias pėdas, tačiau neilgai trukus šalia pamatė ir kitus pėdsakus ir labai nuliūdo. „Mielosios draugės, pažvelkite! Kieno gi tie pėdsakai? Jie greta Mahārājos Nandos sūnaus pėdų. Aišku, čia praėjo Kṛṣṇa, apglėbęs kažkokią *gopę*, tarsi dramblys su mylimąja. Matyt, toji *gopė* tarnavo Kṛṣṇai, mylėdama Jį labiau nei mes. Todėl nors mus Jis ir paliko, Jos neatsisakė ir pasiėmė kartu. Mielosios draugės, tik pamanykite, kokia transcendentinė šlovė gaubia šios vietos dulkes. Dulkes nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų garbina net Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir sėkmės deivė Lakṣmī. Ir vis dėlto kaip liūdna, kad toji *gopė* yra kartu su Kṛṣṇa. Ji geria Kṛṣṇos bučinių nektarą, o mums telieka sielvarto lašai. Žiūrėkite, štai čia *gopės* pėdų jau nebematyti. Turbūt sausa žolė badė padus, ir Kṛṣṇa užsikėlė Rādhārāṇī ant peties. Ak, kaip Kṛṣṇa Ją myli! Štai čia, atrodo, Kṛṣṇa, norėdama pradžiuginti Rādhārāṇī, nuskyne keletą žiedų. Jis pasistiebė, kad pasiektų aukštai žydinčias medžio šakas — matote, čia atsispaudė tik pusė Jo pėdos. Brangios draugės, pažvelkite, čia Kṛṣṇa su Rādhārāṇī, matyt, prisėdo, ir Kṛṣṇa puošė Jos plaukus gėlėmis. Patikėkit, šičia Jie kartu sėdėjo. Kṛṣṇa Pats Sau pakankamas

ir Jam nereikia ieškoti kito džiaugsmo šaltinio, tačiau, norėdamas patenkinti Savo bhaktą, Jis elgėsi su Rādhārāṇī tarsi aistringas jaunuolis su savo drauge. Kṛṣṇa toks geras, kad visada kantriai pakenčia visus rūpesčius, kuriuos jam atneša draugės“.

Ir *gopės* pradėjo ieškoti *gopės*, kurią nusivedė Kṛṣṇa, trūkumų. Jos kalbėjo, kad svarbiausioji *gopė*, Rādhārāṇī, kurią išskyrė Kṛṣṇa, ko gero, labai didžiuojasi ir laiko Save kilniausia tarp *gopių*. „Tačiau ar galėjo Kṛṣṇa palikti mus ir pasiimti Ją vieną, jeigu Ji nepasižymėtų nepaprastomis ypatybėmis ir grožiu. Tikriausiai Ji nusiviliojo Kṛṣṇą į miško gilumą ir tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, Aš labai pavargau. Negaliu toliau eiti. Būk geras, nešk Mane kur nori“. Kṛṣṇa, išgirdęs tokius žodžius, ko gero, Jai tarė: „Na gerai, sėsk ant Mano peties“. Bet Kṛṣṇa tuoj dingo, ir dabar Rādhārāṇī tikriausiai sielvartauja: „O Mano mylimasis, brangusis Mano, koks Tu nuostabus ir galingas. Kur Tu dingai? Aš viso labo klusniausioji Tavo tarnaitė. Man labai negera. Sugrižk ir vėl būk su Manimi“. Tačiau Kṛṣṇa pas Ją neina. Turbūt stebi Ją iš tolo ir mėgaujasi Jos sielvartu“.

Ieškodamos Kṛṣṇos, *gopės* nuklydo į miško gilumą, ir kai pamatė Rādhārāṇī vieną, labai nusiminė. Toks Kṛṣṇos sąmonės požymis. Iš pradžių jos pavyduliavo Rādhārāṇī, kad iš visų *gopių* Kṛṣṇa tepasirinko Ją vieną, tačiau pamačiusios, kad Kṛṣṇa paliko ir Rādhārāṇī ir kad Ji vieniša sielvartauja, jos pajuto Jai užuojautą. Kai *gopės* atrado Rādhārāṇī, Ji pasakojo, kaip negražiai Ji pasielgė — ėmė didžiutis ir buvo už išdidumą nubausta. Išklausius Jos pasakojimą, *gopės* iš širdies Jos pagailo. Paskui visos kartu su Rādhārāṇī leidosi gilyn į tankmę, kol jau nebesimatė mėnulio šviesos.

Pastebėjusios, kad vis labiau temsta, *gopės* sustojo. Jų protas ir intelektas buvo panirę į mintis apie Kṛṣṇą. Jos ėmė mėgdžioti Jo darbus ir kartoti žodžius. *Gopių* sielos ir širdys priklausė vienam Kṛṣṇai, todėl garbindamos Jį jos ėmė giedoti, visiškai pamiršusios savo šeimas. Jos susirinko ant Yamunos kranto ir tikėdamosi, kad Śrī Kṛṣṇa sugriš, pradėjo giedoti apie Jo šlovę: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimtajį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa slepiasi nuo gopių“.

Gopių giesmės

Viena *gopė* tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, nuo tada, kai Tu gimei Vrajabhūmio žemėje, viskas čia spinduliuoja grožiu. Vṛndāvanos žemę apgaubė šlovė, tarsi čia būtų nužengusi sėkmės deivė. Ir tik mes jaučiamės labai nelaimingos, nes ieškome Tavęs, tačiau nors ir kaip stengiamės, negalime rasti. Mūsų gyvenimas Tavo rankose, tad prašome Tavęs sugrįžti pas mus“.

Kita *gopė* tarė: „Brangusis Kṛṣṇa, Tu įkvepi gyvybę net lotoso žiedui, augančiam skaidriuose ežerų vandenyse, kuriuos nuolat plauna tyras rudens lietus. Dailūs lotoso žiedai, tačiau be Tavo žvilgsnio jie vysta. Be Tavęs mirštame ir mes. Mes nei Tavo žmonos, nei vergės. Tu neikvojai turtų mums išlaikyti, ir vis dėlto Tavo žvilgsnis mus pavergia. Jeigu dabar į mus nepažvelgsi, mes mirsime, ir dėl mūsų mirties Tu būsi kaltas. Nužudyti moterį — baisiausia nuodėmė. Jeigu Tu nepasirodysi ir mes mirsime, Tau teks kanciomis išpirkti šią nuodėmę. Todėl ateik, meldžiame Tave. Nemanyk, kad atimti gyvybę tegalima ginklu. Mes žūstame nematydamos Tavęs. Tu turėtum susimąstyti, jog atsakomybė už moterų mirtį teks Tau. Mes visada būsime Tau dėkingos, nes daugybę kartų išgelbėjai mums gyvybę — Tu apsaugojai mus nuo nuodingų Yamunos vandenių, nuo gyvatės Kāliyos, nuo Bakāsuros, nuo Indros rūstybės bei liūčių, nuo miško gaisro ir dar nuo daug ko. Tu — visų didžiausias ir galingiausias. Mes stebėjomės, kai Tu apgynei mus daugybės pavojų akivaizdoje, tačiau mus dar labiau stebina tai, kad dabar mus apleidai. Brangusis Kṛṣṇa, brangus drauge, mes

puikiai žinome, kad iš tikrųjų Tu nesi motinos Yašodos ir piemens Nandos Mahārājos sūnus. Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir visų gyvųjų būtybių Supersielė. Tu atėjai į šį pasaulį iš nepriežastinės Savo malonės įvykdyti Viešpaties Brahmos prašymą ir apginti žemę. Tik dėl Savo gerumo Tu apsireiškei Yadu giminėje. O geriausias iš Yadu giminės, kai baimės persekiojamas materialistinės gyvensenos žmogus prašo prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų, Tu niekada neatsisakai jo apginti. Kokie nuostabūs Tavo judesiai. Tu — visiškai nepriklausomas. Viena Tavo ranka apglėbusi sėkmės deivę, o kitoje rankoje laikai lotoso žiedą — tai ypatinga Tavo savybė. Štai koks Tu nepaprastas. Todėl mes prašome Tavęs pasirodyti ir palaiminti lotoso žiedu, kurį laikai rankoje.

Brangusis Kṛṣṇa, Tu išsklaidai Vṛndāvanos gyventojų nuogaštavimus. Tu — visų galingiausias didvyris, ir mes žinome, kad Tu vienu nuostabiu Savo šypsniu gali išsklaidyti tuščią bhaktų bei moterų — tokių, kaip mes, puikybę. Mes — paprastos Tavo tarnaitės, Tavo vergės, todėl neatstumk mūsų ir leisk pamatyti dailų it lotosas Tavo veidą.

Brangusis Kṛṣṇa, po to, kai palietei mus Savo lotoso pėdomis, mus degina aistra. Tavo lotoso pėdos patyrusiems jų prieglobstį, be jokios abejonės, sunaikina visas nuodėmes. Tu toks geras, kad net žvėrys glaudžiasi prie Tavo lotoso pėdų. Tavo lotoso pėdos — sėkmės deivės buveinė, ir vis dėlto jos šoko ant slibino Kālijos galvų. Dabar mes prašome Tavęs uždėti Savo lotoso pėdas ant mūsų krūtinių ir numaldyti aistringą norą liesti Tave.

O Viešpatie, Tavo žavios akys — tarsi lotosas, tokios gražios ir mielos. Tavo kalbos tokios puikios, kad žavi netgi didžiausius mokslininkus, kuriuos Tu irgi pakerėjai. Mus žavi ir Tavo melodinga kalba, ir Tavo veido bei akių grožis. Todėl prašome Tavęs numalšinti mūsų aistrą bučiniiais, kurie yra tarsi nektaras. Brangusis Viešpatie, ir Tavo Paties žodžiai, ir žodžiai, kurie apsako Tavo darbus, srūva nektaru. Tavo žodžių besiklausantis ar juos bekartojantis žmogus gali išsigelbėti iš materialios būties liepsnų. Tavuosius žodžius visada šlovina didieji pusdieviai — Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva, kurie nori su šaknimis išrauti visų gyvųjų materialaus pasaulio būtybių nuodėmes. Tereikia žmogui pasistengti išgirsti transcendentinius Tavo žodžius, ir neilgai trukus jų darbai tampa dori. *Vaiṣṇavoms* Tavo žodžiai suteikia transcendentinį džiaugsmą. Šventieji, skleidžiantys transcendentinę Tavo žinią po visą pasaulį, — patys dosniausi žmonės“. (Šią mintį patvirtino ir Rūpa Gosvāmis, pavadindamas Viešpatį Caitanya dosniausia inkarnacija, nes Viešpats Caitanya skleidė Kṛṣṇos žodį ir meilę Kṛṣṇai po visą pasaulį, neprašydamas už tai jokio atlygio.)

„Brangusis Kṛṣṇa, — tęsė *gopės*, — Tu labai klastingas. Įsivaizduok,

kaip mes kankinamės, prisiminusios šelmišką Tavo šypsena, malonų žvilgsnį, pasivaikščiojimus su Tavimi Vṛndāvanos mišku ir Tavo pavidalą, kuris nuolat iškyla prieš mūsų akis. Pokalbiai su Tavimi nuošaliose vietose šildė mūsų širdis. Ir dabar mums liūdna visa tai prisiminus. Mes prašome Tavęs išgelbėti mus. Brangusis Kṛṣṇa, Tu, be abejo, žinai, kaip mes nuliūstame, kai Tu išgeni karves iš Vṛndāvanos kaimo į mišką. O kaip mums sopa širdis pagalvojus, kad Tavo švelnias lotoso pėdas bado sausa žolė ir smulkūs miško akmenėliai! Mes prie Tavęs taip prisirišome, kad tegalvojame apie Tavo lotoso pėdas.

O Kṛṣṇa, kai Tu pargeni gyvulius iš ganyklų, mes regime Tavo veidą, kurį supa garbanotų plaukų sruogos. Jis dulkinas, nes Tu ėjai paskui karvių bandą. Mes regime švelniai besišypsantį Tavo veidą ir pajuntame dar stipresnį norą patirti džiaugsmą su Tavimi. O brangusis Kṛṣṇa, Tu — visų mylimiausių mylimiausias. Tu visada suteiki prieglobstį atsidavusioms sieloms. Tu patenkini visų norus. Tavo lotoso pėdas garbina pats visatos kūrėjas Viešpats Brahmā. Kad ir kas garbintų Tavo lotoso pėdas, Tu visada suteiki jam palaiminimus. Taigi būk mums vėl maloningas ir padėk Savo lotoso pėdas ant mūsų krūtinės — palengvink mūsų kančias. Brangusis Kṛṣṇa, mes šaukiames Tavo bučinių, kuriuos dovanoji netgi Savo fleitai. Tavo fleitos garsai užburia visą pasaulį, jiems negali likti abejingos ir mūsų širdys. Todėl būk maloningas — sugrįžk ir išbučiuok mus saldžiomis tarsis nektaras Savo lūpomis“.

Kai Viešpats Kṛṣṇa pagaliau sugrįžo pas *gopės*, Jis atrodė labai gražus, kaip ir dera pačiam tobuliausiajam. „Brahma-saṁhitoje“ pasakyta: *ānanda-cin-maya-rasa-pratibhāvitābhiḥ* — vienas Kṛṣṇa nepasižymi nepaprastu grožiu, tačiau kai išsiskleidžia Jo galios — ypač Jo malonumo galia, kurią ikūnija Rādhārāṇī, Jis tampa neapsakomai gražus. *Māyāvādos* mokyklos idėja, kad Absoliučioji Tiesa yra tobula ir be Savo galių, gimdo išmanymo stoka. Iš tikrųjų Absoliučioji Tiesa be įvairių Savo galių nepilna. *Ānanda-cin-maya-rasa* reiškia, kad Kṛṣṇos kūnas yra transcendentinis amžinos palaimos ir išmanymo pavidalas. Kṛṣṇą visada lydi įvairiausios galios, todėl Jis tobulas ir gražus. „Brahma-saṁhitā“ ir „Skanda Purāṇa“ mums sako, kad Kṛṣṇą nuolatos supa daugybė tūkstančių sėkmės deivių. Visos *gopės* yra sėkmės deivės, ir Yamunos pakrantėje Kṛṣṇa laikė jų delnus Savo delnuose.

„Skanda Purāṇoje“ teigiama, kad iš daugelio tūkstančių *gopių* šešiolika tūkstančių — svarbiausios. Iš jų ypač išsiskiria šimtas aštuonios, o iš šimto aštuonių išsiskiria dar aštuonios. Iš aštuonių *gopių* svarbiausios — Rādhārāṇī ir Candrāvalī, o iš šių dviejų *gopių* svarbiausia yra Rādhārāṇī.

Kai Kṛṣṇa įžengė į ošiantį ant Yamunos kranto mišką, mėnulio šviesa

išsklaidė jį gaubusią tamsą. Tada žydėjo *kundos* ir *kadambos* gėlės, ir švelnus vėjelis sklaidė jų kvapą. Manydamos, kad tai medaus kvapas, dūzgė bitės. *Gopės* išlygino minkštą smėlį ir patiesusios ant jo savo rūbus paruošė vietą Krišnai atsisėsti.

Dauguma *gopių* buvo Vedų pasekėjos. Ankstesniuose gyvenimuose, kai į žemę buvo nužengęs Viešpats Rāmacandra, jos buvo Vedų išminčiai, kurie panoro užmegzti su Viešpačiu Rāmacandra santuokinės meilės ryšį. Rāmacandra dovanojo jiems palaiminimą, kad jie gims žemėje Viešpačiui Krišnai nužengus ir tada Krišna patenkins jų norus. Kai Krišna nužengė į žemę, Vedų išminčiai gimė *gopėmis* Vṛndāvanoje. Įgavę jaunučių *gopių* išvaizdą, jie susitiko su Krišna, ir šitaip išsipildė jų praeitų gyvenimų lūkesčiai. Jų tobulas troškimas išsipildė, ir jie džiaugėsi, nebeturėdami ko daugiau trokšti. Tai patvirtina ir „Bhagavad-gītā“: žmogus, pasiekęs Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, nieko daugiau nebetrokšta. Kai *gopės* buvo vėl su Krišna, jų liūdesys ir sielvartas, kurį sukėlė išsiskyrimas su Juo, išsisklaidė. Jos daugiau nieko nebetroško. Šalia Krišnos pasijutusias visiskai laimingas, jos ištiesė savo rūbus ant žemės. Rūbai buvo plonos drobėlės, apibirę raudona *kunkuma*, puošusia jų krūtis. Jos labai rūpestingai paruošė Krišnai vietą atsisėsti. Krišna buvo visa jų gyvenimo prasmė, ir jos paruošė Jam labai patogią vietą.

Sėdėdamas tarp *gopių*, Krišna dar labiau išgražėjo. Didieji *yogai* — Viešpats Śiva, Viešpats Brahmā ar net Viešpats Śeṣa bei kiti — visada stengiasi išvysti Krišną savo širdyje, tačiau *gopės* savo akimis regėjo Krišną, sėdintį priešais, ant jų drabužių. Krišnos grožis ypač išryškėjo tarp *gopių*. Jos buvo gražiausios moterys iš visų trijų pasaulių ir visos susirinko aplink Krišną.

Gali kilti klausimas, kaip Krišna galėjo sėdėti su kiekviena iš *gopių* skyrium ir vis dėlto būti vienas. Šiame posme yra labai svarbus žodis — *iśvara*. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *iśvaraḥ sarva-bhūtānām*. Žodis *iśvara* taikomas, kalbant apie Aukščiausiąjį Viešpatį — Supersielą, kuri glūdi visų širdyse. Būdamas su *gopėmis*, Krišna parodė Paramātmos gebėjimą kurti ekspansijas. Krišna sėdėjo su kiekviena iš *gopių* neregimas kitoms. *Gopėms* Jis buvo toks maloningas, kad užuot glūdėjęs jų širdyse, kur Jį galima patirti per *yogos* meditaciją, sėdėjo greta jų. Taip Jis išreiškė ypatingą prielankumą *gopėms*, gražiausioms visos kūrinijos moterims. Sugrįžus nūmylėtajam *gopių* Viešpačiui, jos labai stengėsi įtikti Jam: žaidė antakiais, šypsojosi ir kiek įmanydamos tramdė savo pyktį. Kai kurios *gopės* užsikėlė Jo lotoso pėdas sau ant kelių ir masažavo. Šypsodamosi jos švelniai reiškė viduje gniaužiamą pyktį: „Brangusis Krišna, mes paprastos Vṛndāvanos moterys ir nelabai teišmanome Vedas — nežinome, kas dera, o kas

nedera. Todėl mes norime pateikti Tau vieną klausimą. Tu esi labai mokyta, todėl gali į ją atsakyti. Mes manome, kad išmilylėjėlių santykiuose galima išskirti trijų tipų vyrus. Pirmojo tipo vyrai tik ima, antrojo — atsako geru net ir tada, kai mylimoji labai priešiška, o tretieji meilės reikaluose nebūna nei priešiški, nei rodo palankumą. Kuriuos vyrus Tu labiausiai vertini arba, kitaip sakant, kurį iš jų pavadintum doru?“

Kṛṣṇa atsakė: „Mielosios draugės, tie, kurie tik atsako į meilę, yra ne-lyg pirkliai. Meilės reikaluose jie atiduoda tiek, kiek gauna. Iš esmės, čia apie meilę negali būti ir kalbos. Tai tik dalykiški santykiai, paremti asmenine nauda ir rūpinimusi savimi. Geresnis antrasis žmonių tipas, kurie myli nepaisydami priešiško. Net ir meilės santykių nepatyrę žmonės geresni už pirklus. Nuoširdžios meilės pavyzdys — tėvas ir motina, kurie myli savo vaikus netgi jų niekinami. Trečiojo tipo vyrai nei atsiliepia į meilę, nei niekina mylimąją. Juos galėtume skirti dar į dvi grupes. Viena grupė — tai nuo nieko nepriklausomi, kuriems nereikia meilės. Jie vadinami *ātmārāmomis*, tai reiškia, kad jie skendi mintyse apie Aukščiausiajį Dievo Asmenį, todėl jiems nesvarbu, ar juos kas myli, ar ne. Kita grupė — nedėkingi žmonės. Juos vadina beširdžiais. Šios rūšies žmonės priešgyniauja aukštesnės padėties asmenims. Antai sūnus, kurį mylintys tėvai viskuo aprūpina, kartais būna beširdis ir neatsilygina geru už gera. Tokio tipo žmones įprasta vadinti *guru-druha*, tai reiškia, kad jie naudojasi savo gimdytojų ar dvasinio mokytojo malone, tačiau dėl pastarųjų nesuka sau galvos“.

Kṛṣṇa netiesiogiai atsakė į *gopių* klausimus ir netgi į jų užuominą, jog Jis deramai neatsiliepė į jų jausmus. Kṛṣṇa paaiškino, kad Jis, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, yra Pats Sau pakankamas. Jam nereikia kitų meilės, tačiau, pasak Jo, tai nereiškia, jog Jis yra nedėkingas.

„Mielosios draugės, — tęsė Kṛṣṇa, — gal jus Mano žodžiai bei poelgiai ir nuliūdino, tačiau žinokite, kad kartais Aš neatsiliepiu į Savo bhaktų jausmus. Kitąsyk Mano bhaktos karštai Mane myli, tačiau Aš deramai neatsiliepiu į jų jausmus, kad jų meilė Man tolydžio stiprėtų. Jeigu jie pernelyg lengvai pasiektų Mane, jiems gali šauti mintis: „Kaip lengvai pasiekiamas Kṛṣṇa“. Todėl kartais Aš ir neatsiliepiu į meilę. Jeigu beturtis susikrauna turtus, o po to juos praranda, jis dieną naktį galvoja apie prarastą turtą. Taip kartais ir Aš, norėdamas, kad Mano bhaktų meilė Man dar sustiprėtų, apsimetu, kad jie Mane prarado, ir jų jausmai Man, užuot išblėšę, dar labiau sustiprėja. Brangiosios draugės, tačiau nepamanykite, kad elgiausi su jumis kaip su paprastais bhaktomis. Aš žinau, kas jūs esate. Jūs atsiskėte bet kokių religijos bei visuomenės išpareigojimų, nutraukėte ryšius su tėvais. Nepaisydamos visuomenės elgesio bei religijos priedermių, jūs

atėjote pas Mane ir mylėjote Mane, ir Aš tiek jums dėkingas, kad negaliu elgtis su jumis kaip su paprastais bhaktomis. Nemanykite, kad palikau jus. Aš buvau su jumis. Aš tik stebėjau, ar labai Manęs ilgitės. Tad neieškokite priekabių. Jei Aš jums brangus, atleiskite už netinkamą elgesį. Aš nesugebėsiu atsilyginti už jūsų stiprią meilę net jeigu gyvensite taip ilgai, kaip dangaus planetų pusdieviai. Už tokią meilę neįmanoma nei atsidėkoti, nei atsilyginti. Tad prašau jūsų rasti džiaugsmą savo pačių doruose poelgiuose. Jūs esate pavyzdys, kaip mylėti Mane, nes įveikėte didžiausią kliūtį — giminytės ryšius. Tegu jus džiugina jūsų pačių pavyzdingas būdas, nes Savo skolos jums gražinti nesugebėsiu“.

Vṛndāvanos bhaktų tarnystė Viešpačiui — tyriausio atsidavimo pavyzdys. Autoritetingos *sāstros* teigia, kad atsidavimo tarnystė turi būti *ahaituka* ir *apratihata*. Tai reiškia, kad atsidavimo tarnystei neturi kliudyti jokios religinės ar politinės nuostatos. Atsidavimo tarnystė Kṛṣṇai yra transcendentinio lygio. *Gopės* taip tyrai ir ištikimai tarnavo Kṛṣṇai, kad Patsai Kṛṣṇa pasijuto joms skolingas. Tad Viešpats Caitanya ir pažymėjo, kad Vṛndāvanos *gopių* atsidavimo tarnystė pranoksta visus būdus priartėti prie Aukščiausiojo Dievo Asmens.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Gopių giesmės“.

Pasakojimas apie rāsos šokį

Išgirdusios raminančius Aukščiausiojo Dievo Asmens Krišnos žodžius, *gopės* buvo labai patenkintos. Ir ne tik Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžiai, bet ir galimybė paliesti Jo rankas bei pėdas padėjo *gopėms* visiškai pamiršti baisias išsiskyrimo kančias. Tada Aukščiausiasis Dievo Asmuo pradėjo šokti *rāsą*. *Rāsa* šokamas su dideliu būriu merginų. Taigi Krišna pradėjo šokti su gražiausiomis ir laimingiausiomis visų trijų pasaulių merginomis. Vėndāvanos *gopės*, kupinos susižavėjimo Krišna, šoko su Juo susikibusios rankomis.

Krišnos *rāsos* šokio jokių būdu neturėtume lyginti su kuriais nors materialiais šokiais — pramoginiais ar šokamais per pobūvius. *Rāsos* šokis — visiškai dvasinis. Norėdamas tai įrodyti, Krišna, tobuliausias mistikas, pasklido daugybe Savo pavidalų ir stėjo šalia kiekvienos *gopės*. Apkabinęs per pečius iš abiejų pusių stovinčias *gopes*, Jis pradėjo šokti. *Gopės* nežinojo apie mistines Krišnos ekspansijas, nes matė tik vieną Krišną. Kiekviena manė, jog Krišna šoka tik su ja viena. Virš tos vietos, kur vyko stebuklingasis šokis, sklاندė pulkais orlaivių dangaus planetų gyventojai, kurie labai troško pamatyti nuostabųjį Krišnos ir *gopių* šokį. *Gandharvos* ir *kin-naros* užgiedojo. Žmonių lydimi *gandharvos* ėmė barstyti ant šokančiųjų gėles.

Krišnai ir *gopėms* bešokant, nuostabiai skimbčiojo jų varpeliai, papuošalai ir apyrankės. Krišna atrodė it žalsvo safyro medalionas ant aukso grandinėlės, papuoštos brangakmeniais. Kai jie šoko, išryškėjo nepapras-

tas jų kūno grožis. Kojų judesiai, grakštumas, kai jie apkabindavo vienas kitą, antakių virptelėjimai, šypsniai, šokančių *gopių* krūtys, jų rūbai, auskarai, skruostai, gėlėmis papuošti plaukai — viskas jiems šokant ir dainuojant susiliejo išvien ir priminė debesis, perkūniją, sniegą ir žaibus. Kṛṣṇa buvo panašus į susitvenkusius debesis, o *gopių* giesmės skambėjo lyg perkūnija. Jų grožis priminė žaibus danguje, o prakaito lašeliai ant veidų atrodė tarsi krintančios snaigės. Taip *gopės* ir Kṛṣṇa visiškai atsidadė šokiui.

Gopės taip troško pasilinksinti su Kṛṣṇa, kad jas išmušė raudonis. Norėdamas patenkinti jų troškimus, Kṛṣṇa ėmė ploti delnais į taklą jų giesmėms. Iš tikrųjų visas pasaulis skamba Kṛṣṇai dainuojant, tačiau įvairios gyvosios būtybės Jį girdi skirtingai. „Bhagavad-gītā“ patvirtina: *ye ya-thā mām prapadyante*. Kṛṣṇa šoka, ir su Juo šoka visos gyvosios būtybės, tačiau dvasinio ir materialaus pasaulio šokiai labai skiriasi. Šią mintį išreiškia „Caitanya-caritāmṛtos“ autorius, sakydamas, kad Kṛṣṇa yra šokių meistras ir vadovas, o visi kiti tėra atlikėjai. Visi stengiasi mėgdžioti šokantį Kṛṣṇą. Tie, kurie išties įsisąmonino Kṛṣṇą, įsiklauso į Kṛṣṇos šokį ir nešoka taip, kaip jiems šauna į galvą. Tačiau materialaus pasaulio gyventojai bando mėgdžioti Kṛṣṇą — Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Juos šokdina Kṛṣṇos *māyā*, o jie tariasi esą lygūs Kṛṣṇai, tačiau tai netiesa. Kṛṣṇos sąmonei svetima ši klaidinga samprata, nes tas, kuris įsisąmonino Kṛṣṇą, žino, jog Kṛṣṇa — valdovų valdovas, o visi kiti — Jo tarnai. Žmogus turėtų šokti Kṛṣṇos džiaugsmui, o ne mėgdžioti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį ar bandyti Jam prilygti. *Gopės* norėjo pradžiuginti Kṛṣṇą, todėl Kṛṣṇai dainuojant jos skatino Jį: „Puiku, puiku“. Kartais, kai jos stengdavosi suteikti Jam džiaugsmo nuostabiomis dainomis, Jis irgi jas girdavo.

Kai kurios *gopės* pavargo bešokdamos ir padėjo rankas ant Śrī Kṛṣṇos pečių. Jų sūkuosenos išsileido ir iš plaukų pabiro gėlės. Kai *gopės* apkabino Kṛṣṇą, nuo Jo kūno aromato, kurį skleidė lotosai ir kitos kvapiosios gėlės bei sandalmedžio pasta, joms užgniauzė kvapą. *Gopės* pajuto stiprų potraukį Kṛṣṇai, ir jie ėmė bučiuotis. Kai kurios *gopės* prigludavo prie Kṛṣṇos skruostų ir kartu su Kṛṣṇos bučiniiais, kuriuos mielai Jam gražindavo, ragavo iš Jo burnos sukramtytus betelio riešutus. Taip, ragaudamos betelio riešutus, *gopės* dvasiškai tobulėjo.

Ilgai šokusios ir dainavusios, *gopės* pavargo. Šalia šoko Kṛṣṇa, ir, norėdamas nuvyti nuovargi, jos kėlė Śrī Kṛṣṇos ranką ir glaudė prie savo aukštų krūtinių, kurios, kaip ir Kṛṣṇos ranka, skleidė amžiną gėrį. Ir Kṛṣṇa, ir *gopės* prisiliedami vienas prie kito įgaudavo dar daugiau dvasinės stiprybės. *Gopės* buvo taip gera su Kṛṣṇa — sėkmės deivės vyru, kad pamiršo apie savo vyrus. Kṛṣṇos glėbyje giedodamos bei šokdamos, jos užmiršo viską. „Śrīmad-Bhāgavatam“ taip apsakė *gopių*, atėjusių į rāsos šokį su Kṛṣṇa, grožį: į plaukus jos įsisėgė lotoso žiedus, o veidus pasipuo-

šė sandalmedžio pasta ir *tilaka*. Virš besišypsančių lūpų blizgėjo prakaito lašeliai. Skimbčiojo ant kojų parišti varpeliai bei žiedai. Gėlės iš plaukų biro prie Kṛṣṇos lotoso pėdų, ir Jis buvo labai patenkintas.

„Brahma-saṁhitoje“ teigiama, kad *gopės* — tai ekspansijos, kurias paskleidžia teikianti malonumą Kṛṣṇos galia. Glostydamas *gopes*, žvelgdamas į meilias jų akis, Kṛṣṇa džiaugėsi kaip vaikas, kuris liečia savo atspindį veidrodyje. Kai Kṛṣṇa lietė jų kūnus, *gopės* juto dvasinės palaimos antplūdį. Joms vis nesisekė pataisyti susijaukusių rūbų, nors ir mėgino tvarkytis. Kadangi šalia buvo Kṛṣṇa, *gopės* visiškai užsimiršo, išsidraikė jų plaukai ir rūbai, atsisegė papuošalai.

Kol Kṛṣṇa su *gopėmis* šoko *rāsa*, danguje susibūrė apstulbę pusdieviai ir jų žmonos. Savotiško geismo pagautas, mėnulis negalėjo nuo šokio atitraukti akių ir iš nuostabos jam užgniauzė kvapą. Kažkada *gopės* prašė deivės Kātyāyanī, kad Kṛṣṇa būtų jų vyras. Dabar Kṛṣṇa patenkino jų norą, pasklides į tiek pavidalų, kiek buvo *gopių*, ir linksminosi su jomis kaip tikras vyras.

Śrīla Śukadeva Gosvāmī pažymėjo, kad Kṛṣṇa yra Pats Sau pakankamas — *ātmārāma*. Jis Pats vienas trykšta džiaugsmu ir Jam nereikia kitų gyvų būtybių. Kadangi *gopės* norėjo, kad Kṛṣṇa būtų jų vyras, Jis patenkino jų troškimą. Kai Kṛṣṇa pamatė, kad šokdamos su Juo *gopės* pavargę, Jis tuojau perbraukė delnais jų veidus, nuvydamas nuovargį. Atsidėkodamos Kṛṣṇai už gerumą bei atidumą, *gopės* meilėmis akimis žvelgė į Jį. Gerį skleidžiančių Kṛṣṇos rankų prisilietimai pripildė jas džiaugsmo. Besišypsantys *gopių* veidai švytėjo grožiu, ir su transcendentiniu malonumu jos šlovino Kṛṣṇą. *Gopės* buvo tyri bhaktos, ir kuo ilgiau jos šoko su Kṛṣṇa, tuo labiau suvokė Jo didybę ir tuo pagarbiau su Juo elgėsi. Jos norėjo suteikti Kṛṣṇai džiaugsmo, šlovindamos transcendentinius Jo žaidimus. Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visų valdovų valdovas, ir *gopės* norėjo Jį garbinti už joms reiškiamą nepaprastą malonę.

Gopės kartu su Kṛṣṇa įbrido į Yamunos vandenį, kad nuvytų šalin *rāsos* šokio sukeltą nuovargį. Glamonėjant Kṛṣṇą, lelijų girliandos ant jų kaktų iširo ir paraudo nuo *kuṅkumos* ant jų krūtų. Aplink dūzgė kamanės, rinkdamos iš gėlių medų. Kṛṣṇa su *gopėmis* įbrido į vandenį kaip dramblys, lydimas patelių. *Gopės* ir Kṛṣṇa visiškai apkvaito: jie žaidė vandenyje ir džiaugėsi, kad gali išsimaudyti ir užmiršti nuovargį po *rāsos* šokio. Šypsodamosi *gopės* ėmė taškyti Kṛṣṇą, o Kṛṣṇai tai labai patiko. Kai Kṛṣṇa bejuokaudamas su *gopėmis* irgi linksmai taškėsi, rojaus planetų pusdieviai ėmė berti gėles. Šitaip jie šlovino nuostabų Kṛṣṇos, aukščiausio besimėgaujancio subjekto, *rāsos* šokį bei Jo išdaigas su *gopėmis* Yamunos vandenyje.

Išsimaudę Viešpats Kṛṣṇa ir *gopės* išlipo iš vandens ir, dvelkiant švelniam vėjeliui, kuris nuo upės ir pievų nešė įvairiausių gėlių kvapus, vaikštinėjo Yamunos krantu. Eidamas Kṛṣṇa deklamavo eiles. Taip tykioje rudens mėnesienoje Jis džiaugėsi su *gopėmis*.

Lytinis potraukis ypač sustiprėja rudenį, tačiau Kṛṣṇos santykiai su *gopėmis* ypatingi tuo, kad su lytiniu potraukiu neturėjo nieko bendra. Pasakodamas apie *rāsos* šoki „Bhāgavatam“, Śukadeva Gosvāmis pabrėžia tai žodžiais *avaruddha-saurataḥ*: lytiniui potraukiui šiuo atveju nebuvo progos prasiveržti. Viešpaties Kṛṣṇos šokis su *gopėmis* skiriasi nuo paprastų materialaus pasaulio gyvųjų būtybių šokių. Norėdamas išsklaidyti būsimums neteisingus *rāsos* šokio bei Kṛṣṇos ir *gopių* santykių aiškinimus, besiklausantis „Śrīmad-Bhāgavatam“ Mahārāja Parīkṣitas tarė Śukadevai Gosvāmiui: „Kṛṣṇa nužengė į žemę, kad įtvirtintų reguliatyviuosius religijos principus ir sutramdytų įsigalinčią bedievybę. Tačiau Kṛṣṇos bei *gopių* elgesys gali tapti akstinu bedieviškiems materialaus pasaulio principams įsigalėti. Aš tiesiog stebiuosi, kad Jis šitaip elgėsi — gūdžią naktį linksminosi drauge su svetimomis žmonomis“. Śukadeva Gosvāmis buvo patenkintas Mahārājos Parīkṣito klausimu, nes atsakymas į jį užbėgs už akių begėdiškiems *māyāvādžiu*, impersonalistų, ketinimams lygintis su Kṛṣṇa ir linksminintis su jaunomis merginomis bei moterimis.

Pagrindiniai Vedų nurodymai leidžia turėti lytinius santykius tiktai su savo žmona ir jokia būdu ne su kita moterimi. Kṛṣṇos ir *gopių* santykiai iš pažiūros reikštų, jog šioms nuorodoms buvo tarsi nusizengta. Iš Śukadevos Gosvāmio žodžių Mahārāja Parīkṣitas puikiai suprato, kaip čia išties yra, bet norėdamas, kad transcendentinė Kṛṣṇos ir *gopių* ryšių, atsiskleidusių *rāsos* šokyje, esmė taptų dar aiškesnė, jis išreiškė nuostabą. Tai labai svarbu, norint užkirsti kelią nevaržomam *prakṛta-sahajiyū* bendravimui su moterimis.

Mahārāja Parīkṣitas pavartojo kelis svarbius žodžius, kuriuos reikėtų paaiškinti. Pirmasis žodis, *jugupsitam*, reiškia „vertas pasibjaurėjimo“. Visų pirma Mahārājos Parīkṣito abejones sukėlė tai, kad Viešpats Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nužengęs diegti religijos principų, vidury nakties šoka su svetimomis žmonomis, jas glamonėja ir bučiuoja. Vedų nurodymai tai draudžia. Jis juk iš pradžių ir Pats patarė pas Jį atėjusioms *gopėms* grįžti atgal namo. Kviesti į pasimatymą svetimas žmonas ar jaunas merginas ir šokti su jomis, pasak Vedų, yra išties nepadoru. Kodėl gi Kṛṣṇa taip pasielgė?

Kitas jo pavartotas žodis — *ūpta-kāma*. Kai kam atrodytų savaime aišku, jog sutikus merginas Kṛṣṇą apėmė geiduliai, tačiau Mahārāja Parīkṣitas paaiškino, jog tai neįmanoma. Geiduliai negalėjo Jo užvaldyti. Pir-

miausia, tai akivaizdu netgi materialistui — Kṛṣṇai tada tebuvo aštuoneri metai. Tokio amžiaus berniukui nekyla geiduliai. *Āpta-kāma* reiškia, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo semiasi džiaugsmo Pats iš Savęs. Taigi Jis net ir geidulio pagautas išsiverstų be kitų gyvų būtybių. Na, o gal Jis Pats nejuoto geismo ir Jį paveikė *gopių* aistra? Tačiau Mahārāja Parikṣitas pavartoja kitą žodį — *yadu-pati*, kuris nurodo, kad Kṛṣṇa — kilniausias Yadu giminės atstovas. Yadu giminės karaliai pasizymėjo nepaprastu dorovingumu, tokie buvo ir jų palikuonys. Ar galėjo dorovingoje šeimoje gimęs Kṛṣṇa nepadoriai pasielgti — netgi ir *gopių* kurstomas? Tai rodo, jog Kṛṣṇa negalėjo nedorai elgtis. Tačiau Mahārāja Parikṣitas nesuprato, kodėl Kṛṣṇa šitaip pasielgė. Ko Jis išties norėjo? Kitas žodis, kurį pavartojo Mahārāja Parikṣitas, kreipdamasis į Śukadevą Gosvāmį, — *suvrata*, arba „davęs įžadą dorai elgtis“. Śukadeva Gosvāmī buvo mokytas *brahmacāris*, taigi jis niekaip negalėjo kalbėti apie kūniškuosius džiaugsmus. *Brahmacāriui* tai griežtai draudžiama, o ką jau kalbėti apie tokį *brahmacārį*, kaip Śukadeva Gosvāmī. Tačiau *rāso* šokio aplinkybės kėlė Mahārājai Parikṣitui nemažą įtarimą, tad jis ir paprasė Śukadevos Gosvāmio jį išsklaidyti. Śukadeva Gosvāmī tuoj pat atsakė, jog tai, kad aukščiausias valdovas pažeidė religijos principus, rodo didžią Jo galybę. Antai ugnis gali praryti bet kokią bjaurastį — taip pasireiškia nepaprasta jos galia. Saulė vėlgi gali išgarinti vandenį iš šlapimo ar išmatų, ir tai jos visiškai neteršia — priešingai, saulės spinduliai išvalo nešvarią vietą ir užmuša ligų skleidėjus.

Kitas sakys, esą jei Kṛṣṇa — didžiausias autoritetas, tai reikėtų Juo sekti. Atsakydamas į tai, Śukadeva Gosvāmī visiškai aiškiai nurodo, kad *īśvarāṇām*, arba aukščiausias valdovas, gali kartais ir nesilaikyti Savo nurodymų, tačiau tai tegali pats valdovas, o ne jo pasekėjai. Niekam nevalia mėgdžioti antžmogiškų valdovo žygių. Śukadeva Gosvāmī perspėjo, kad neturintiems visiškos laisvės pasekėjams, nuo kurių valios niekas nepriklauso, netgi mintyse nedera mėgdžioti antžmogiškų valdovo žygių. Tegu *māyāvādžių* filosofai tuščiai skelbiasi Kṛṣṇa, tačiau jie negali pakartoti Kṛṣṇos žygių. Jiems gal pavyks įtikinti pasekėjus kvailai mėgdžioti *rāso* šokį, tačiau ne jų jėgoms pakelti Govardhanos kalvą. Praeity mes ne kartą turėjome progos įsitikinti, kaip nedorieji *māyāvādžiai* apgaudinėjo savo pasekėjus — vaizduodavo Kṛṣṇa, norėdami patirti *rāsa-līlos* džiaugsmus. Ne kartą areštu ir bausmėmis jiems kelią yra užkirtusi oficialioji valdžia. Orisoje Ṭhākura Bhaktivinoda nubaudė žmogų, kuris pasivadino Viṣṇu inkarnacija ir su jaunutėmis merginomis mėgdžiojo *rāsa-līlā*. Šiuo apsišaukėliu daug kas skundėsi. Tuo metu Bhaktivinoda Ṭhākura buvo teisėjas, ir kai valdžia liepė jam pamokyti tą nenaudėlį, jis labai griežtai jį nubaudė. Niekam nevalia mėgdžioti *rāsa-līlos* šokio. Śukadeva Gosvāmī perspėja, kad mums net mintis neturėtų kilti jį mėgdžioti. Jis labai aiškiai

sako, kad tas, kuris iš kvailumo bandys mėgdžioti Kṛṣṇos rāsos šoki, žus kaip tas, kuris užsimanytų mėgdžioti Viešpatį Šivą ir išgertų vandenyną nuodu. Viešpats Šiva išgėrė vandenyną nuodu, jų nenurydamas. Nuo nuodu jo kaklas pamėlynavo, todėl Viešpatį Šivą vadina Nilakanṭha. Tačiau jeigu paprastas mirtingasis bandys mėgdžioti Viešpatį Šivą ir gers nuodus arba rūkys *gañjā*, jo neišvengiamai laukia staigi mirtis ir pragaištis. Taigi Viešpaties Śrī Kṛṣṇos nuotyčiai su *gopėmis* vyko ypatingomis aplinkybėmis.

Daugelis *gopių* ankstesniuose gyvenimuose buvo didieji išminčiai ir puikūs Vedų žinovai. Viešpačiui Kṛṣṇai apsireiškus Viešpaties Rāmacandro pavidalu, jie pareiškė norą būti kartu su Juo. Viešpats Rāmacandra palaimino išminčius, žadėdamas, jog jų troškimas bus patenkintas, kai Jis apsireikš kaip Kṛṣṇa. Taigi *gopės* ilgai puoselėjo norą patirti džiaugsmą kartu su Viešpačiu Kṛṣṇa, kai Jis nužengs į žemę. Jos kreipėsi į deivę Kātyāyanī, prašydamos, kad Kṛṣṇa taptų jų vyru. Yra daugybė kitų faktų, kurie patvirtina Kṛṣṇos visagalybę ir rodo, kad Jo nevaržo taisyklės ir nurodymai, galiojantys materialiaame pasaulyje. Ypatingais atvejais Jis elgiasi taip, kaip Jam patinka, norėdamas suteikti malonę Savo bhaktoms. Tai imanoma tik Jam, nes Jis — aukščiausiasis valdovas. Paprasti žmonės turi vadovautis Viešpaties Kṛṣṇos nurodymais, pateiktais „Bhagavad-gītoje“, ir išmesti iš galvos bet kokią mintį apie Viešpaties Kṛṣṇos, šokančio *rāsā*, mėgdžiojamą.

Kṛṣṇa pakėlė Govardhanos kalvą ir užmušė tokius piktus demonus, kaip Pūtanā. Akivaizdu, kad tai antžmogiški žygiai. *Rāsos* šokis irgi yra antžmogiškas, ir paprastam žmogui jo pamėgdžioti neįmanoma. Paprastas žmogus, atliekantis kokią nors pareigą, kaip ir Arjuna, turi tai daryti siekdamas patenkinti Kṛṣṇą — tai jo valioje. Arjuna buvo karys, ir Kṛṣṇa norėjo, kad Arjuna kautųsi už Jį. Arjuna sutiko, nors iš pradžių kautis jis ir nenorėjo. Paprastiems žmonėms būtina vykdyti savo priedermę. Jie neturėtų daryti to, ko nepajėgūs — mėgdžioti Kṛṣṇos *rāsa-līlā* ir tuo pačiu ruošti sau pragaištį. Viena yra neabejotina — Kṛṣṇa viską darė *gopių* labui ir visiškai nesistengė elgtis savanaudiškai. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *na mām karmāṇi limpanti* — Kṛṣṇa nepatiria nei saldžių, nei karčių Savo veiklos vaisių. Todėl Jo poelgiai negali prieštarauti religijai. Jis transcendentiškas bet kurio poelgio ar religijos principo atžvilgiu. Materialios gamtos *guṇos* Jo neveikia. Jis — vyriausias visų gyvųjų būtybių valdovas; ir žmonės, ir dangaus planetų pusdieviai, ir žemesniųjų gyvybės rūšių atstovai yra Jo valdžioje. Jis — Aukščiausiasis visų gyvųjų būtybių ir materialios gamtos Viešpats, todėl nei su religija, nei su bedievyste niekas Jo nesieja.

Apibendrinamas tai, ką pasakė, Śukadeva Gosvāmis pareiškė, kad

didieji išminčiai ir bhaktos, visiškai apsivalę nuo sąlygoto gyvenimo purvo, gali laisvai veikti nebijodami materialiosios gamtos nešvarybių, nes jų širdyse yra Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Šitaip jie išlieka nepavaldūs materialios gamtos *guṇų* nustatytiems malonumo ir kančios dėsniams. Tad kaipgi Kṛṣṇa, apsireiškęs Savo Paties vidine galia, gali būti pavaldus *karmos* dėsniams?

„Bhagavad-gītoje“ Viešpaties aiškiai pasakyta, kad kiekvieną kartą Jis apsireiškia Savo vidine galia. *Karmos* dėsniai negali lemti, koks bus Jo kūnas, kaip tai atsitinka paprastoms gyvoms būtybėms. Bet kuriai gyvajai esybei dėl savo praeities darbų tenka atitinkamas kūnas. Tačiau Kṛṣṇos kūnas — o Jis visada apsireiškia tam tikru kūnu — nepriklauso nuo Jo praeities darbų. Kṛṣṇos kūnas — tai priemonė, padedanti Jam patirti Jo vidinės galios teikiamą transcendentinį malonumą. Nuo *karmos* dėsnų Jis visiškai laisvas. Monizmo šalininkus *māyāvādžius* gamtos dėsniai verčia igyti vienokį ar kitokį kūną, tad jų teiginiai, esą jie ir Kṛṣṇa, arba Dievas, sudaro vienovę, yra tuščios kalbos. Apgavikai, kurie skelbiasi esą lygūs Kṛṣṇai ir mėgdžioja *rāsa-līlā*, yra pavojingi visuomenei. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, glūdi ir *gopių*, ir jų vyrų kūnuose kaip Supersiela. Jis rodo kelią visoms gyvosios būtybėms. Šią mintį patvirtina „Kaṭha Upaniṣada“: *nityo nityānām cetanaś cetanānām*. Supersiela vadovauja individualios sielos darbams. Tai Ji ir veikia, ir yra tų veiksmų liudininkas.

Kad Kṛṣṇa glūdi kiekvienoje širdyje, patvirtinama ir „Bhagavad-gītoje“. Jis — visų veiksmų pradžia, iš Jo kyla atmintis bei užmaršumas. Jis — pirminė asmenybė ir Vedų pažinimo tikslas. Jis — *vedāntos* filosofijos kūrėjas, todėl Jis tobulai išmano *vedāntą*. Vadinamieji *vedāntos* pasekėjai ir *māyāvādžiai* negali pažinti Kṛṣṇos tokio, koks Jis yra, ir savo neleistinu elgesiu, mėgdžiodami Kṛṣṇos darbus, jie tik klaidina pasekėjus. Kai Kṛṣṇa su kuo nors susitinka arba ką nors apkabina, negali būti ir kalbos apie nusizengimą padorumui, nes Kṛṣṇa, mūsų visų Supersiela, jau ir taip gyvena visų mūsų kūnuose.

Kai kas klausia, kodėl Kṛṣṇa, jei Jis Pats Sau pakankamas, vis dėlto apreiškia su *gopėmis* žaidimus, kurie kelia tokį nerimą mūsų vadinamiesiems moralistams? Atsakytume, kad šie veiksmai — tai ypatinga malonė puolusioms, sąlygotoms sieloms. *Gopės* yra Jo vidinės galios ekspansijos, tačiau jos atsirado žemėje kaip paprastos gyvosios būtybės, nes Kṛṣṇa norėjo apreiškėti *rāsa-līlā*. Materialiame pasaulyje malonumas labiausiai pasireiškia per vyro ir moters lytinį potraukį. Moteris yra tam, kad sukeltų vyro geismą, o vyras savo ruožtu sukelia moters geismą. Tai svarbiausias materialaus gyvenimo principas. Kai priešingų lyčių geiduliai susijungia, žmonės dar labiau įstringa į materialiąją būtį. Kṛṣṇa apreiškė *rāsa-līlos* šo-

kį, norėdamas parodyti žmonėms ypatingą malonę. Jis nori pavilioti sąlygotas sielas. Sąlygotos sielos labai domisi priešingų lyčių santykiais, taigi tokius santykius jos gali turėti su Kṛṣṇa ir taip išsivaduoti iš materijos nelaisvės. Antroje „Śrīmad-Bhāgavatam“ giesmėje Mahārāja Parikṣitas irgi pažymi, kad Viešpaties Kṛṣṇos žaidimai bei darbai — tai vaistas sąlygotoms sieloms, sergančioms materialumo liga. Besiklausydamos pasakojimų apie Kṛṣṇa jos pagyja. Sąlygotosios sielos negali gyventi be materialių džiaugsmų ir skaito knygas apie žemišką meilę, tačiau, besiklausydamos pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus su *gopėmis*, jos galėtų nusiplauti materijos purvą.

Kaip ir iš kieno lūpų klausytis šių pasakojimų, Śukadeva Gosvāmis mums irgi paaiškina. Problema ta, kad pasaulį užtvindė *māyāvādžiai*, ir kai žmonės, nežinodami, kokį poveikį daro *māyāvādos* filosofija, pasiklauso, ką kalba profesionaliu „Śrīmad-Bhāgavatam“ skaitymu besiverčiantis *māyāvādīs*, jie ima visiškai nieko nebesuprasti. Paprastiems žmonėms nepatartina aptarinėti *rāsa-līlos*, nes jie yra paveikti *māyāvādžių* filosofijos. Tačiau jei *rāsa-līla* aiškina dvasinio tobulumo pasiekęs žmogus, tie, kurie klausosi jo aiškinimų, neabejotinai tolydžio priartės prie Kṛṣṇos sąmonės ir nusiplaus materijos purvą.

Be to, svarbu ir tai, kad su Kṛṣṇa šokusių *gopių* kūnai nebuvo materialūs. *Gopės* šoko su Kṛṣṇa dvasiniais kūnais, o jų vyrai manė, kad jos miega šalia. Vadinamuosius *gopių* vyrus buvo užbūrusi išorinė Kṛṣṇos galia, taigi ji neleido jiems suprasti, kad jų žmonos išėjo šokti su Kṛṣṇa. Tad kuo pagrįstas kaltinimas Kṛṣṇai, kad Jis šoko su svetimomis žmonomis? *Gopių* kūnai, priklausantys jų vyrams, gulėjo lovose, tuo tarpu neatsiejamoms, dvasinės Kṛṣṇos dalelės šoko su Kṛṣṇa. Kṛṣṇa — aukščiausioji asmenybė, dvasios visuma, ir šoko su dvasiniais *gopių* kūnais. Taigi kuo nors kaltinti Kṛṣṇą nėra jokio pagrindo.

Kai *rāsos* šokis baigėsi, baigėsi ir Brahmos naktis („Bhagavad-gīto“ teigimu, labai ilgas laiko tarpsnis), ir atėjo *brāhma-muhūrtos* laikas. *Brāhma-muhūrta* prasideda maždaug pusantros valandos prieš saulės patekėjimą. Šiuo paros laiku žmogui patariama keltis ir išsimaudžius užsiimti kasdienine dvasine praktika: atlikti *maṅgala-ārati* ir kartoti Hare Kṛṣṇa *mantrą*. Tai pats tinkamiausias laikas dvasinei praktikai. Atėjus šiai palankiai valandai, Kṛṣṇa paprašė *gopių* eiti namo. *Gopės* nenorėjo eiti, bet jos buvo labai paklusnios ir malonios Jam, tad kai tik Kṛṣṇa paprašė jas grįžti namo, merginos tuoj pat išėjo. Śukadeva Gosvāmis baigia pasakojimą apie *rāsa-līla* pažymėdamas, kad žmogus, kuris iš tinkamo šaltinio klausosi apie Kṛṣṇos, Paties Višņu, žaidimus su *gopėmis*, Jo galios ekspansijomis, išsigydo nuo pačios pavojingiausios ligos — geismo. Jeigu žmogus

išklausys pasakojimą apie *rāsa-līlā*, jis visiškai atsikratys lytinio geismo ir pasieks tobulą dvasinį pažinimą. Bet kadangi žmonės paprastai klauso *māyāvādžių* aiškinimų ir patys yra *māyāvādžiai*, jie vis labiau įsitraukia į lytinį gyvenimą. Sąlygotoji siela turi išklausti, kaip *rāsa-līlos* šokį aiškina autoritetingas dvasinis mokytojas, kuris padeda teisingai viską suprasti. Tik taip žmogus gali pasiekti aukščiausią dvasinio gyvenimo pakopą. Priešingu atveju jis visiškai susipainios. Materialusis geismas — savotiška širdies liga. Sąlygotai sielai, kuri nori pagyti nuo šios materialios ligos, siūloma klausytis, tačiau ne iš sukčių impersonalistų lūpų. Klausytis autoritetingų aiškinimų ir teisingai juos suprasti yra visai kas kita.

Šukadeva Gosvāmīs čia pavartoja žodį *śraddhānvita*, apibūdinantį tą, kuris išėjo dvasinio gyvenimo mokyklą. *Śraddhā*, arba tikėjimas — tai pradžia. Tasai, kuris išsiugdė tikėjimą, jog Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir Aukščiausioji Dvasinė Siela, gali ir pasakoti, ir klausytis apie *rāsa-līlā*. Šukadeva pavartoja ir žodį *anuśrṇuyāt*. Reikia klausyti, ką sako mokinių sekos atstovas. Žodis *anu* turi dvi reikšmes — „sekti“ ir „visada“. Taigi žmogus visada turi laikytis mokinių sekos nubrėžto kelio ir vengti atsitiktinių tiek *māyāvādžių*, tiek paprastų žmonių, kurie „Śrīmad-Bhāgavatam“ skaitymą pavertė bizniu, postringavimų. Žodis *anuśrṇuyāt* nurodo, kad klausytis reikia autoritetingos asmenybės, kuri priklauso mokinių sekai ir įsigilino į Kṛṣṇos sąmonę. Kas klausysis iš autoritetingo šaltinio, tas netrukus sulauks gerų vaisių. Klausydamasis apie *rāsa-līlā*, žmogus pasiekia aukščiausią dvasinio gyvenimo lygį.

Čia Šukadeva Gosvāmīs vartoja du reikšmingus žodžius — *bhaktim* ir *parām*. *Bhaktim parām* reiškia atsidavimo tarnystės lygį, aukštesnį negu pradinis. Pradinio lygio yra tie, kurie neišmano *bhakti* filosofijos ir tesidomi Dievybių garbinimu šventykloje. Tai dar nėra tobulą *bhakti*. Tobulą atsidavimo tarnystę, arba *bhakti*, neturi nė krislo materijos purvo. Pavojingiausia susiteršimo rūšis — geidulys arba lytinis gyvenimas. Atsidavimo tarnystės *bhaktim parām* galybė nepaprasta — kuo toliau šiuo keliu žmogus pažengia, tuo mažiau jį traukia materialus gyvenimas. Jeigu žmogus sugeba pasinaudoti privalumais, kuriuos teikia pasakojimo apie *rāsa-līlos* šokį klausymasis, jis neabejotinai pasieks transcendentinį lygį. Besiklausant geiduliai iš jo širdies išnyks be pėdsakų.

Śrīla Viśvanātha Cakravartī Thākura nurodo, kad, pasak „Bhagavad-gītos“, Brahmos diena (tiek pat ir naktis) trunka keturis milijonus tris šimtus tūkstančių mūsų metų, padaugintų iš tūkstančio. Pasak Viśvanāthos Cakravartī Thākuros, *rāsos* šokis truko ištisą Brahmos naktį, tačiau *gopės* to nepajuto. Norėdamas patenkinti *gopių* norus, Kṛṣṇa padarė taip, kad naktis truktu labai ilgai. Gali kilti klausimas, ar tai įmanoma, tačiau

Viśvanātha Cakravartis Ṭhākura mums primena, kad Kṛṣṇa netgi surištas virvėmis apreiškė motinai visatą, kurį slypėjo Jo burnoje. Kaip tai atsitiko? Atsakytume, kad Kṛṣṇa, norėdamas suteikti malonumą Savo bhaktai, gali padaryti bet ką. Štai kad ir *gopės* — jos norėjo patirti džiaugsmą su Kṛṣṇa ir gavo progą būti drauge su Juo ilgus metus. Taip Jis ištesėjo Savo pažadą. Kai Kṛṣṇa, *gopėms* besimaudant Yamunos upėje prie Cīraghātos, pavogė jų rūbus, Jis pažadėjo, jog kada nors, kurią nors naktį įgyvendins jų norus. Ir vieną naktį Kṛṣṇa išties tapo jų mylimuoju vyru, tačiau tai buvo ne paprasta, o Brahmos naktis, ir truko ji milijonus metų. Kṛṣṇai įmanoma viskas, nes Jis — aukščiausiasis valdovas.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Pasakojimas apie rāsos šoki“.

Vidyādharos išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuros mirtis

Kartą Vṛndāvanos piemenys, vadovaujami Nandos Mahārājos, sumanė nukeliauti į Ambikāvaną atlikti Śivarātri apeigų. *Rāsa-līlā* švenčiama rudenį. Pirmoji didelė šventė po jos — Holi, arba Dolayātrā. Tarp Dolayātros ir *rāsa-līlos* švenčių yra dar viena svarbi šventė — Śivarātri, kurią daugiausia švenčia šivaitai — Viešpaties Śivos pasekėjai. Tačiau kartais ją švenčia ir *vaišnavos*, nes Viešpatį Śivą jie laiko vienu didžiausių *vaišnavų*. Bhaktos, atsidavę Kṛṣṇos pasekėjai, Śivarātri vis dėlto švenčia ne visada. Todėl „Śrīmad-Bhāgavatam“ ir sakoma, kad Nandos Mahārājos vadovaujami piemenys „kartą sumanė“. Taigi jie ne visad dalyvaudavo Śivarātri apeigose, tačiau kartą iš smalsumo panoro nukeliauti į Ambikāvaną. Ambikāvana yra kažkur Gudžarato provincijoje. Kai kas sako, kad ji — prie Sarasvatī upės, tačiau Gudžarato provincijoje Sarasvatī upės nerasi-me. Vienintelė upė ten — Savarmati. Indijoje visos svarbios šventos vietos yra prie tokių nuostabių upių, kaip Ganga, Yamunā, Sarasvatī, Narmadā, Godāvarī ir Kāverī. Ambikāvana buvo ant Sarasvatī kranto, tad visi piemenys su Nanda Mahārāja ten ir patraukė.

Ambikāvanoje jie pamaldžiai pagerbė Viešpaties Śivos ir Ambikos dievybes. Paprastai prie Viešpaties Śivos šventyklos glaudžiasi ir kita — Ambikos (arba Durgos) šventykla, nes Ambikā — Viešpaties Śivos žmo-

na, kuri kilniausia ir skaisčiausia moteris. Ji nė per žingsnį nesitraukia nuo savo vyro. Priėję Ambikāvaną, Vṛndāvanos piemenys pirmiausia išsimaudė Sarasvati upėje. Atkeliavus į šventą vietą, visų pirma reikia išsimaudyti, o kartais ir nusiskusti galvą. Tai daroma pirmiausia. Išsimaudę keleiviai nusilenkė dievybėms, o po to šventose vietose išdalijo aukas.

Pasak Vedų, aukoti reikia *brāhmaṇoms*. Vedų *sāstrose* teigiama, kad tik *brāhmaṇos* ir *sannyāsiai* turi teisę imti aukas. Vṛndāvanos piemenys dovanojo karves, padabintas aukso papuošalais ir puikiomis girliandomis. *Brāhmaṇoms* aukojama, nes jie neužsiima jokia veikla, kuri teiktų pelno. Jie dirba brahmanišką darbą, kuris aprašytas „Bhagavad-gītoje“: daug mokosi, atgailauja ir atlieka askezes. Jie turi būti išsimokslinę patys ir privalo mokyti kitus. Jų pareiga ne tik patiems būti *brāhmaṇomis*, bet ir ruošti kitus *brāhmaṇas*. Jeigu atsiranda norinčių tapti *brāhmaṇos* mokiniais — jie jais irgi gali tapti. Svarbiausias *brāhmaṇos* užsiėmimas — garbinti Viešpatį Višṇu. Taigi *brāhmaṇos* verti to, kad jiems būtų aukojama. Tačiau gavę aukų daugiau negu jiems reikia, *brāhmaṇos* privalo jas panaudoti Višṇu tarnystei. Štai kodėl Vedų raštai ir pataria aukoti *brāhmaṇoms*. Aukodamas jiems, žmogus patenkina Viešpatį Višṇu ir visus pusdievius.

Piligrimai išsimaudo, pagerbia dievybes ir dalija aukas. Be to, jiems patariama vieną dieną pasninkauti. Šventoje vietoje reikėtų išbūti bent tris dienas. Pirmąją dieną pasninkaujama, o vakare galima išgerti šiek tiek vandens, nes vanduo pasninko nenutraukia.

Atkeliavę Nanda Mahārāja ir piemenys įsikūrė nakčiai ant Sarasvati kranto. Jie pasninkavo ištisą dieną, o vakare išgėrė truputį vandens. Kai piemenys ilsėjosi, iš esančio šalimais miško atšliaužė didžiulė gyvatė ir ėmė godžiai ryti Nandą Mahārāją. Nanda bejėgiškai sušuko: „Brangusis sūnau Kṛṣṇa, ateik ir išgelbėk mane nuo šios baisios gyvatės! Ji tuoj praris mane!“ Nandai Mahārājai bešaukiant pagalbos, pabudo visi piemenys ir pamatė, kas vyksta. Nieko nelaukdami jie griebė degančias pliauskas ir puolė talžyti gyvatę, stengdamiesi ją užmušti. Tačiau gyvatė, nepaisydama smūgių pliauskomis, toliau rijo Nandą Mahārāją.

Čia atsirado Kṛṣṇa ir Savo lotoso pėda palietė gyvatę. Kṛṣṇos lotoso pėdos paliesta gyvatė išsinėrė iš odos ir virto nuostabiu pusdieviu Vidyādhara. Jis buvo toks gražus, jog norėjosi jį garbinti. Jo kūnas tviskėjo, o kaklą puošė aukso vėrinys. Jis nusilenkė Viešpačiui Kṛṣṇai ir stovėdamas priešais Jį visa savo povyza reiškė didžiausią nuolankumą. Kṛṣṇa paklausė pusdievio: „Pasirodo, tu labai dailios išvaizdos pusdievis ir tave globoja sėkmės deivė. Kaipgi tu galėjai šitaip bjauriai pasielgti ir kaip gavai gyvatės kūną?“ Ir pusdievis ėmė pasakoti savo ankstesniojo gyvenimo istoriją.

„Brangus Viešpatie, — pasakė jis, — ankstesniajame gyvenime aš vadinausi Vidyādhara ir visame pasaulyje garsėjau savo grožiu. Aš buvau įžymybė ir daug keliavau savo orlaiviu. Vienos kelionės metu sutikau didį išminčių, vardu Aṅgirā. Jis buvo bjaurios išvaizdos ir aš, didžiudamasis savo grožiu, pasijuokiau iš jo. Už šį nuodėmingą poelgį didysis išminčius pasmerkė mane tapti gyvate“.

Čia derėtų pažymėti, kad žmogus, nepatyręs Kṛṣṇos malonės, nuolat yra veikiamas materialios gamtos *gunų*, kad ir koks jis būtų tobulas materialiai. Vidyādhara buvo pusdievis, ir jo materialiai padėtis buvo gana aukšta, be to, jis išsiskyrė grožiu. Tačiau nors jis užėmė aukštą materialią padėtį ir savo orlaiviu galėjo keliauti kur tinkamas, buvo pasmerktas kitą gyvenimą tapti gyvate. Bet kuris net ir materialiai iškilęs žmogus gali būti pasmerktas gauti baisaus gyvio kūną, jeigu nėra atsargus. Nederėtų manyti, kad įgijusi žmogaus kūną gyvoji būtybė nebenupuola į žemesnes rūšis. Vidyādhara pats pasakė, jog yra pusdievis ir vis dėlto buvo pasmerktas tapti gyvate. Tačiau, Kṛṣṇos lotoso pėdoms palietus, jis tuoj pat atgavo Kṛṣṇos sąmonę. Vidyādhara prisipažino, kad ankstesnį gyvenimą jis buvo nusidėjęs. Kṛṣṇą išsąmoninęs žmogus žino, kad jis visada, bet kuriomis aplinkybėmis yra Kṛṣṇos tarno tarnas ir kad pats jis nieko nevertas, o jeigu ir padaro gerą darbą, tai tik Kṛṣṇos ir dvasinio mokytojo malone.

Pusdievis Vidyādhara toliau pasakojo Śrī Kṛṣṇai: „Puikuodamasis nepaprastu grožiu, — sakė jis, — aš pasišaipiau iš didžiojo išminčiaus Aṅgīros bjaurumo, ir už tą nuodėmę jis mane prakeikė. Taip aš virtau gyvate. Tačiau dabar supratau, kad išminčius mane ne prakeikė, bet palaimino. Jeigu jis nebūtų prakeikęs, nebūčiau gavęs gyvatės kūno, o Tu nebūtum užmynęs manęs Savo lotoso pėda ir nebūtum apvalęs nuo visokio materijos purvo“.

Materialiame pasaulyje labiausiai vertinami keturi dalykai: gimimas padorioje šeimoje, turtas, išsilavinimas ir grožis. Tai yra materialūs privalumai. Deja, be Kṛṣṇos sąmonės šie materialūs privalumai kartais tampa nuodėmės ir nuopuolio priežastimi. Nors Vidyādhara buvo labai dailaus gymio pusdievis, dėl savo išdidumo turėjo tapti gyvate. Gyvatės — labai žiaurios ir piktos gyvosios būtybės, tačiau žmogus, kurio širdis dega pagieža artimam, nuodingesnis ir už gyvatę. Gyvatę galima sutramdyti ir valdyti, užkalbant *mantromis* ir žolėmis, o žmogaus, kurio širdis kupina pagiežos, niekas nesuvaldys.

„Brangus Viešpatie, — tęsė Vidyādhara, — dabar aš turbūt būsiu apivalęs nuo visų nuodėmių, todėl prašau Tavo leidimo sugrįžti į savo namus dangaus planetose“. Pusdievio prašymas rodo, kad žmonės, prisirišę prie karminės veiklos ir svajojantys apie aukštesniosiose planetų sistemose

prieinamus malonumus, negali pasiekti šio galutinio savo gyvenimo tikslo be Aukščiausiojo Dievo Asmens leidimo. „Bhagavad-gītoje“ irgi pažymėta, kad menkesnės nuovokos žmonės geidžia materialių gėrybių, todėl garbina įvairius pusdievius, bet iš tikrųjų pusdieviai teikia malones tik Viešpaties Višnu, arba Kṛṣṇos, valia. Pusdieviai neturi galios vieni teikti materialias malones. Tačiau net ir tas, kuris trokšta materialių malonių, gali garbinti Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, prašydamas Jį palaiminimo. Kṛṣṇa visagalis teikti netgi materialius palaiminimus. Tačiau prašyti materialių malonių iš pusdievių netolygu prašyti jų iš Kṛṣṇos. Dhruva Mahārāja garbino Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, siekdamas materialaus palaiminimo, tačiau, pelnęs Aukščiausiojo Viešpaties palankumą ir išvydęs Jį savo akimis, jis buvo tiek patenkintas, jog visko atsisakė. Protingas žmogus neprašo pusdievių malonės ir jų negarbina — jis kreipiasi tiesiai į Kṛṣṇos sąmonę, ir netgi turėdamas materialių troškimų, prašo jų Kṛṣṇos, o ne pusdievių.

Laukdamas Kṛṣṇos leidimo grįžti į dangaus planetas, Vidyādhara tarė: „Tavo lotoso pėdų prisilietimas išvadavo mane nuo visų materialijų kančių. Tu galingiausias iš visų mistikų. Tu — pirmapradis Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tu — visų bhaktų valdovas. Tu viskuo aprūpini planetų sistemas, štai kodėl aš prašau Tavo leidimo. Nuo šiol aš visiškai atsidaviau Tavo valiai. Puikiai žinau, kad tie, kurie be paliovos kartoja šventą Tavo vardą, išsilaisvina iš visų nuodėmingų poelgių pasekmių. Be abejonės, išsilaisvina ir tie, kuriems teko laimėti patiemis patirti Tavo lotoso pėdų prisilietimą. Todėl aš visiškai neabejoju, kad Tavo lotoso pėdų prisilietimas atpalaidavo mane nuo *brāhmaṇos* prakeikimo“.

Viešpats Kṛṣṇa sutiko, kad Vidyādhara grįžtų namo, į aukštesniąją planetų sistemą. Pelnęs šią garbę, jis apėjo aplink Viešpatį pagerbdamas Jį, o po to Jam nusilenkė ir grįžo į savo dangaus planetą. O Nanda Mahārāja buvo išgelbėtas nuo mirties, kuri grėsė atsidūrus gyvatės pilve.

Piemenys, atkeliavę atlikti Viešpaties Śivos ir Ambikos garbinimo apėigū, baigė visus reikalus ir susiruošė grįžti į Vṛndāvaną. Pakeliui jie kalbėjo apie nepaprastus Kṛṣṇos darbus. Prisiminus, kaip buvo išvaduotas Vidyādhara, jų meilė Kṛṣṇai dar labiau sustiprėjo. Jie atkeliavo nusilenkti Viešpačiui Śivai ir Ambikai, o atsitiko taip, kad jie dar labiau pamilo Kṛṣṇą. *Gopės* irgi garbino deivę Kātyāyanī, kad dar labiau pamiltų Kṛṣṇą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, jog žmonės, kurie trokšdami asmeninės naudos stengiasi garbinti tokius pusdievius, kaip Viešpats Brahmā, Śiva, Indra ir Candra, nepasizymi dideliu protu ir yra pamiršę tikrąjį gyvenimo tikslą. Tačiau šie piemenys — Vṛndāvanos gyventojai buvo nepaprasti žmonės. Visus savo darbus jie skyrė Kṛṣṇai. Jeigu žmogus garbina pusdievius

Viešpatį Šivą ir Viešpatį Brahmą, kad dar stipriau prisirištų prie Kṛṣṇos, tam tereikia pritarti. Tačiau jeigu jis kreiptųsi į pusdievius dėl asmeninės naudos, tai būtų smerktina.

Po šio įvykio, vieną nuostabią naktį Kṛṣṇa su vyresniuoju Savo broliu Balarāma — abu nepaprastai galingi — patraukė į Vṛndāvanos mišką. Juos lydėjo Vrajabhūmio mergelės, ir jie džiaugėsi, būdami kartu. Jaunosios Vrajos merginos buvo labai dailiai apsirengusios, pasitėpusios sandalmedžio pasta ir pasipuošusios gėlėmis. Danguje, apsuptas žėrinčių žvaigždžių, švietė mėnulis. Pūtė švelnus vėjas, nešdamas *mallikos* gėlių kvapą, nuo kurio kamanės stačiai šėlo. Šią tykią naktį Kṛṣṇa ir Balarāma pradėjo dainuoti melodingas dainas. Vrajos mergelės buvo taip sužavėtos Jų dainų ritmo, jog nieko aplink nebematė: išsitaršė jų plaukai bei drabužiai, krito žemėn gėlių girliandos.

Tuo metu, kai *gopes* užbūrė Kṛṣṇos ir Balarāmos balsai, pasirodė demonas, Kuveros bičiulis (Kuvera buvo dangaus planetų išdininkas). Jo vardas buvo Śaṅkhāsura, nes jo galvą puošė brangusis akmuo, panašus į jūros kriauklę. Śaṅkhāsura labai didžiavosi materialiais turtais, kaip ir du Kuveros sūnūs, kurie neatkreipė dėmesio į pasirodžiusį Nāradaṁ Muṇi. Śaṅkhāsura pamanė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma tėra paprasti piemenukai, besilinksminantys dailių merginų būryje. Materialiame pasaulyje turtuolis dažniausiai mano, jog visos gražios moterys turėtų priklausyti jam. Śaṅkhāsura irgi pamanė, kad jeigu jis priklauso tokiems turčiams, kaip Kuvera, tai jis, o ne Kṛṣṇa ir Balarāma, turėtų linksintis su tokiomis dailiomis merginomis. Ir jis nutarė pasiimti jas sau. Išdygęs priešais Kṛṣṇą, Balarāmą ir Vrajos merginas, Śaṅkhāsura ėmė temtis jas šiaurės pusėn. Įsakinejo joms, tarsi būtų jų šeiminingas ar vyras, ir visiškai nekreipė dėmesio į čia pat esančius Kṛṣṇą ir Balarāmą. Vrajos mergelės, kurias jėga vedėsi Śaṅkhāsura, ėmė šauktis Kṛṣṇos ir Balarāmos pagalbos, tad broliai stvėrė storas lazdas ir puolė juos vyti. „Nebijokite, nebijokite, — šūktelėjo Jie *gopėms*, — Mes tuoj pamokysim tą demoną“. Jie greitai pasivijo Śaṅkhāsura, ir šis, pamatęs, kad broliai labai stiprūs, pabūgęs dėl savo gyvybės paliko *gopes* ir šoko bėgti. Bet Kṛṣṇa neleido jam pasprukti. Palikęs *gopes* Balarāmos globai, Jis nusivijo Śaṅkhāsura. Kṛṣṇa norėjo atimti iš demono panašųjį į kriauklę brangakmenį, kuris puošė jo galvą. Netoli tenubėgo Śaṅkhāsura — Kṛṣṇa jį pavijo, tvojo kumščiu per galvą ir užmušė. Pasiėmęs brangakmenį, Jis grįžo atgal ir visoms Vrajos mergelėms matant dovanojo jį vyresniajam broliui Balarāmai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Vidyādhāros išvadavimas ir demono Śaṅkhāsuos mirtis“.

Gopės patiria išsiskyrimo jausmą

Vṛndāvanos *gopės* tiek prisirišo prie Kṛṣṇos, kad joms nepakako *rāso* šokio nakties. Jos ir dieną norėjo būti su Juo. Kai Kṛṣṇa su Savo draugais piemenukais bei karvėmis traukdavo į mišką, *gopių* kūnai nejo su Juo, tačiau širdys visada traukdavo iš paskos. Taigi *gopės* bendravo su Juo, slegiamos kankinančio išsiskyrimo jausmo. Viešpats Caitanya ir Jo tiesioginiai pasekėjai Gosvāmiai moko mus išsiugdyti tą išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą. Net ir fiziškai nebūdami su Kṛṣṇa, mes galime bendrauti su Juo kaip ir *gopės* — jausdami išsiskyrimą. Transcendentinis Kṛṣṇos pavidalas, Jo ypatybės, Jo žaidimai, Jo aplinka — visa tai tapatu Jam Pačiam. Yra devyni atsidavimo tarnystės būdai. Atsidavimo tarnystė Kṛṣṇai, patiriant išsiskyrimo su Juo jausmą, leidžia bhaktai pasiekti aukščiausiąjį tobulumą — *gopių* lygį.

Śrīnivāsācāryos maldoje šešiams Gosvāmiams sakoma, kad jie atsiskė materialių turtų, kuriuos įgijo tarnaudami vyriausybėje, atsižadėjo didikų padėties ir iškeliavo į Vṛndāvaną, kur gyvena kaip paprasti elgetos, eidami nuo durų prie durų prašyti išmaldos. Tačiau, išgyvenę *gopių* patirtą išsiskyrimą su Kṛṣṇa, jie pasijuto tiek turtingi, kad skendėte skendėte transcendentinėje palaimoje. Jagannātha Purio mieste Viešpats Caitanya irgi gyvena Rādhārānī, patyrusios išsiskyrimą su Kṛṣṇa, nuotaikomis.

Tie, kurie priklauso Madhva-Gauḍīya-sampradāyai, kaip ir Viešpats Caitanya turėtų patirti išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą, garbinti transcendentinį Jo pavidalą, aiškintis transcendentinį Jo mokymą, Jo žaidimus, ypatybes, aplinką ir santykius su Juo. Dvasiniai mokytojai turėtų padėti bhaktoms pasiekti didįjį atsidavimo Kṛṣṇai tobulumą. Tarnauti Kṛṣṇai, nuolatos jaučiant išsiskyrimą su Juo, reiškia Kṛṣṇos sąmonės tobulumo būklę.

Gopės dažnai kalbėdavosi apie Kṛṣṇą, o jų pokalbiai būdavo labai panašūs į šį: „Mielosios draugės, — sakė viena *gopė*, — ar žinote, kad išsitiesęs ant žemės Kṛṣṇa pasiremia kaire ranka ir padeda ant jos galvą? Jis pakelia žaviuosius antakius ir švelniais pirštais užspaudžia fleitos skylutes. Garsai, kuriuos išgauna Kṛṣṇa, taip svaigina, kad dangaus planetų gyventojai, bekeliaujantys erdve su savo žmonomis ar mylimosiomis, sustingsta juos išgirdę ir sustabdo savo orlaivius. Orlaiviuose sėdinčios pusdievių žmonos susigėsta savo dainavimo ir muzikinių gabumų. Maža to, jų širdyse suliepsnoja santuokinės meilės jausmas, o jų plaukai bei standžiai aptempti rūbai išsitaršo“.

Kita *gopė* kalbėjo: „Mielosios draugės, Kṛṣṇa toks gražus, kad sėkmės deivė visada glaudžiasi prie Jo krūtinės, o Jo kaklą puošia aukso vėrinys. Nuostabūs Kṛṣṇa groja Savo fleita, norėdamas atgaivinti Savųjų bhaktų širdis. Jis — vienintelis kenčiančių gyvų būtybių draugas. Kai Jis groja fleita, Vṛndāvanos karvės bei kiti gyvuliai nustoja atrajoję ir sustingsta su nenurytu kašniu, pastatę ausis. Atrodo, kad jie ne gyvi, o nupiešti. Kṛṣṇa taip žavingai groja fleita, kad Jo fleitos garsai kerį net gyvulius, o ką kalbėti apie mus“.

Dar kita *gopė* tarė: „Brangios draugės, kai pro šalį praeina Kṛṣṇa su pove plunksna plaukuose ir natūraliais Vṛndāvanos dažais papuoštu kūnu, sustingsta ne tik gyvuliai, bet ir negyvi daiktai — Vṛndāvanos upės ir ežerai. Visas išdabintas lapais bei gėlėmis, Jis panašus į didvyrį. Kai Kṛṣṇa ima groti fleita ir kai su Balarāma šaukia karves, Yamunos upė nustoja tekėjus ir laukia, kol vėjas atpūs dulkių nuo Kṛṣṇos lotoso pėdų. Yamunos upė tokia pat nelaiminga, kaip ir mes. Ji nepatiria Kṛṣṇos malonės. Upė sustingsta ir liaujasi bangavusi — kaip mes liaujamės verkusios iš ilgesio Kṛṣṇai“.

Kṛṣṇai išėjus, *gopės* be paliovos liejo ašaras, tačiau kartais, pagalvojusios, jog netrukus gali grįžti Kṛṣṇa, liaudavosi verkti. Bet įsitikinusios, jog Jis dar negrįžta, jos vėl nuliūsdavo ir pravirkdavo. Kṛṣṇa — pirmapradis Dievo Asmuo, visų Viṣṇu pavidalų pradžia, o piemenukai — pusdieviai. Viešpatį Viṣṇu nuolat supa ir garbina įvairūs pusdieviai — Viešpats Śiva, Viešpats Brahmā, Indra, Candra bei kiti. Kai Kṛṣṇa traukdavo Vṛndāvanos mišku arba vaikštinėdavo po Govardhanos kalvą, Jį visada lydėdavo piemenukai. Eidamas Kṛṣṇa grojo fleita — taip Jis sušaukdavo karves. O

kadangi Jis vaikštinėjo po mišką, medžiai ir visa kita augmenija įgydavo Krišnos sąmonės. Kas išsąmonina Krišną, tas viską Jam paaukvoja. Nors medžių bei kitų augalų sąmonė ne itin tobula, tačiau būdami šalia Krišnos bei Jo draugų jie irgi įgyja Krišnos sąmonę. Tada jie stengiasi visus savo turtus — vaisius, žiedus ir be paliovos varvantį nuo šakų medų — aukoti Jam.

Krišna vaikštinėjo Yamunos krantu, papuošęs kaktą *tilaka*, o ant kaklo pasikabinęs įvairių miško gėlių girliandą. Jo kūnas buvo išteptas sandalmedžio pasta ir apibarstytas *tulasi* lapeliais. Kamanės nuo tiršto ir svaigaus tarsi nektaras kvapo šėlė šėlo. Jų dūzgimas patiko Krišnai ir Jis imdavo groti fleita. Susilieję išvien svaigstančių kamanių dūzgimas ir fleitos garsai buvo tokie malonūs, kad pakerėdavo vandenų gyventojus — gerves, gulbes, antis bei kitus paukščius. Užuot plaukioję ar skraidę, jie sustingdavo, užsimerkdavo ir panirę mintyse garbino Krišną.

Viena *gopė* tarė: „Mieloji drauge, Krišna ir Balarāma labai dailiai pasipuošė auskarais ir perlų vėriniais. Jie linksmynasi pačioje Govardhanos kalvos viršūnėje, ir kai Krišna, kerėdamas visą kūrinių, užgroja fleita, viską užlieja nežemiška palaima. Kai Jis groja, pabūgę nustoja griaudėti debesys. Jie nedrįsta pertraukti Krišnos fleitos melodijos ir tik retkarčiais švelniai sugrūma, kad pritartų jai, — šitaip jie sveikina Krišną, savo draugą“.

Krišna laikomas debesų draugu, nes ir debesys, ir Krišna gelbsti kenčiančius. Kai visi kenčia nuo nepakeliamos kaitros, debesys atneša gaivinantį lietų. O kai materialistiškai gyvenantys žmonės blaškosi materialių kančių liepsnose, juos gelbsti Krišna. Todėl debesys ir Krišna laikomi draugais, juolab jie yra tos pačios spalvos. Sveikindami didįjį savo draugą, debesys prapliupo ne lietumi, o smulkių žiedų srautais, ir, krisdamos ant Krišnos galvos, gėlės saugojo Jį nuo svilinančių saulės spindulių.

Viena *gopė* tarė motinai Yaśodai: „Mieloji mama, tavo sūnus išsiskiria iš visų piemenukų. Jis išmano įvairiausias menus, moka ganyti karves bei groti fleita. Jis Pats kuria dainas ir groja jas fleita. Kai jis rytais ar vakarais groja, pusdieviai Viešpats Śiva, Brahmā, Indra bei Candra nulenkia galvas ir labai įdėmiai klauso. Jie labai mokyti ir daug išmano, tačiau Krišnos fleitos muzikinių dermių susekti jie nepajėgia. Pusdieviai atidžiai klauso ir stengiasi jas suprasti, tačiau fleitos garsai tik dar labiau juos suglumina“.

Kita *gopė* tarė: „Mieloji drauge, kai Krišna pargena karves namo, Jo paliktos pėdos su vėliavos, žaibo, trišakio ir lotoso žiedo ženklais numalšina žemės skausmą, kurį sukelia karvių kanopos. Kaip Jis gražiai eina, žengdamas plačiais žingsniais ir laikydamas rankoje fleitą. Vien pažvelgus į Krišną, mumyse sukyla aistringas noras būti kartu su Juo, mes sustingstame ir stovime negalėdamos krustelėti tarsi medžiai. Mes net pamirštame apie savo išvaizdą“.

Kṛṣṇa turėjo daug tūkstančių karvių, suskirstytų kaimenėmis pagal spalvas. Nuo spalvos priklausė ir jų vardai. Kai ateidavo laikas grįžti iš ganyklos, karvės susirinkdavo neragintos. Kaip *vaišnavos* kartoja *mantrą* su maldos vėriniu, kurį sudaro šimtas aštuoni karoliukai, reiškiantys šimtą aštuonias *gopes*, taip ir Kṛṣṇa šaukdavo šimtą aštuonias karvių kaimenes.

„Grįždamas Kṛṣṇa pasipuošia *tulasī* lapelių girliandomis, — pasakojo draugei *gopė*, — apkabina per petį Savo bičiulį piemenuką ir ima pūsti transcendentinę fleitą. Jo fleitos garsai, panašūs į *vīṇos*, kerį juodąsias elnes. Jos prieina prie Kṛṣṇos ir sužavėtos sustingsta, pamiršusios namus ir vyrus. Kaip kad mus užburia transcendentinių Kṛṣṇos ypatybių vandenynas, taip ir elnes užburia Jo fleitos garsai“.

Kita *gopė* motinai Yaśodai tarė: „Brangioji motina, grįžęs namo tavo sūnus pasipuošia vos prasiskleidusiais *kundos* žiedais ir groja Savo fleita draugams, norėdamas juos nudžiuginti ir praskaidrinti jų nuotaiką. Lengvas pietų vėjelis, kvapnus ir vėsus, švelniai glosto kūną. Tuo pasinaudoja pusdieviai *gandharvos*, *siddhos* ir ima šlovinti Kṛṣṇą maldomis, pūsdami ragus ir mušdami būgnus. Kṛṣṇa labai geras Vrajabhūmio, Vṛndāvanos, gyventojams, ir kai Jis su draugais pargena karves, visi prisimena, kaip Jis laikė iškėlęs Govardhanos kalvą. Naudodamiesi proga, aukščiausieji pusdieviai — Viešpats Brahmā ir Viešpats Śiva vakarinėmis maldomis prisideda prie piemenukų, šlovinančių Kṛṣṇos ypatybes.

Kṛṣṇa lyginamas su mėnuliu, patekėjusiu iš Devakī įsčių vandenyno. Vakare grįžęs namo, Jis nors ir atrodo pavargęs, tačiau stengiasi pradžiuginti Vṛndāvanos gyventojus, būdamas kartu su jais ir spinduliuodamas gėrį. Kai Kṛṣṇa grįžta, pasipuošęs gėlių girlianda, Jo veidas būna nuostabiai gražus. Plačiu žingsniu, tarytum dramblys, Jis įžengia į Vṛndāvaną ir lėtai pasiekia namus. Jam grįžus, visi Vṛndāvanos vyrai, moterys bei karvės tuoj pat pamiršta svilinantį dienos karštį“.

Tokius transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus bei darbus minėjo *gopės*, Kṛṣṇai palikus Vṛndāvaną. Šie pasakojimai padeda mums nors šiek tiek suprasti, koks patrauklus Kṛṣṇa. Kṛṣṇa žavi visus ir viską — taip reikėtų apibūdinti Kṛṣṇos patrauklumą. Tiems, kurie stengiasi panirti į Kṛṣṇos sąmonę, *gopių* pavyzdys labai pamokantis. Su Kṛṣṇa galima bendrauti netgi prisimenant transcendentinius Jo žaidimus. Visi mes norime ką nors mylėti. Kṛṣṇos sąmonės esmė — mylėti Kṛṣṇą. Nuolat kartodami Hare Kṛṣṇa *mantrą* ir prisimindami transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus, žmonės įgyja visišką Kṛṣṇos sąmonę, ir tai padaro jų gyvenimą prasmingą ir vertingą.

Taip *Bhaktivedanta* baigia komentuoti trisdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „*Gopės patiria išsiskyrimo jausmą*“.

Kamsa siunčia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos

Vṛndāvana visada paskendusi mintyse apie Kṛṣṇą. Visi jos gyventojai mąstė apie Kṛṣṇos žaidimus ir skendėjo transcendentinės palaimos vandenyne. Tačiau materialusis pasaulis toks drumstas, kad net Vṛndāvanoje *asuros*, demonai, bandė sutrikdyti taiką bei ramybę.

Kartą, pasivertęs jaučiu, į kaimą įsiveržė demonas, vardu Arištāsura. Demono kūnas ir ragai buvo milžiniški, o kanopomis jis rausė žemę. Demonas su tokiais trenksmais įlėkė į Vṛndāvaną, jog, rodės, prasidėjo žemės drebėjimas. Iš pradžių jautis siaubingai maurojo ir rausė upės krantą, o paskui puolė į patį kaimą. Jautis baubė taip nuožmiai ir aižiai, kad kai kurios nėščios moterys bei karvės be laiko pagimdė. Jis buvo labai didelis, stambus ir stiprus, jo kupra it kalnas lietė debesis. Įsiveržęs į Vṛndāvaną, Arištāsura buvo toks baisus, kad vos pamatę piktąjį demoną, vyrai bei moterys didžiai išsigando, o karvės ir kiti gyvuliai spruko iš kaimo.

Padėtis kėlė siaubą, ir Vṛndāvanos gyventojai pradėjo šaukti: „Kṛṣṇa! Kṛṣṇa! Gelbėk mus!“ Kṛṣṇa ir Pats pamatė, kaip sprunka į šalis karvės, tad nedelsdamas atsiliepė: „Nebijokite, nebijokite“. Po to Jis pasitiko Arištāsūrą ir tarė: „Tu, menkas padare! Kam gąsdini Gokulos gyventojus? Ką tuo laimėsi? Jeigu atėjai išbandyti Mano visagalybę, Aš pasiruošęs su Tavimi kautis“. Taip Kṛṣṇa iškvietė demoną į kovą. Kṛṣṇos žodžiai jį labai

įsiutino. Kṛṣṇa stovėjo priešais jautį, ranka atsirėmęs į draugo petį. Įniršęs jautis ėmė artintis prie Kṛṣṇos, rausdamas kanopomis žemę. Arištāsura pakėlė uodegą, ir, atrodė, kad ji styro tarp debesų. Jo akys pasruvo krauju ir vartėsi nuo įtūžio. Jautis, atstatedęs ragus, puolė Kṛṣṇą tarsi Indros žaibas. Tačiau Kṛṣṇa tuoj pat nutvėrė jį už ragų ir bloškė šalin — tarsi milžiniškas dramblys blokštų kur kas menkesnį savo varžovą. Nors demonas baisiai pailso, o nuo jo varvėjo prakaitas, jis, sukaukęs drąsą, vėl pakilo ir su nežmoniška jėga ir įniršiu dar kartą puolė Kṛṣṇą. Lėkdamas jautis sunkiai alsavo. Kṛṣṇa vėl sugriebė jį už ragų ir trenkė į žemę, o demono ragai nulūžo. Kṛṣṇa ėmė spardyti demoną tarsi besimėtantį šlapią skudurą. Nuo spyrių Arištāsura apvirto ant nugaros ir ėmė mėšlungiškai kilnoti kojas. Apsipykęs krauju, kuris sumišo su šlapimu bei išmatomis, išvirtusiomis iš akiduobių akimis, jis iškeliaavo į mirties karalystę.

Pažymėdami šį nepaprastą žygį, dangaus planetų pusdieviai apibėrė Kṛṣṇą gėlėmis. Jau prieš šią pergalę Kṛṣṇa buvo visų Vṛndāvanos gyventojų džiaugsmas, tačiau dabar nuo Jo niekas nebegalėjo atplėšti akių. Kartu su Balarāma Jis pergalingai įžengė į Vṛndāvanos kaimą, ir visi gyventojai džiaugsmingai Juos šlovino. Kam nors atlikus nepaprastą žygdarbį, jo giminės bei draugai, žinia, labai džiaugiasi.

Būtent po šio įvykio didysis išminčius Nārada atskleidė Kṛṣṇos paslaptį. Nārada Munis paprastai vadinamas *deva-daršana* — „tas, kurį tegali regėti pusdieviai arba pasiekusieji pusdievių lygį“. Nors Nārada atėjo pas Kaṁsą, kuris toli gražu nebuvo pasiekęs pusdievių tobulumo, vis dėlto demonų karalius jį pamatė. Žinoma, Kaṁsa matė ir Kṛṣṇą, jau nekalbant apie Nārada Muni, tačiau paprastai, norint išvysti Viešpatį ir Jo bhaktas, reikia apvalyti savo akis. Aišku, bendraujantis su tyru bhakta žmogus pats to nesuprasdamas daug laimi, ir tai vadinasi *ajñāta-sukṛti*. Jis nesuvokia, kaip viskas vyksta, tačiau vien regėdamas Viešpaties bhaktą jau dvasiškai auga. Nārada Munis tenorėjo paspartinti įvykius. Kṛṣṇa nužengė užmušti demonus, o Kaṁsa buvo svarbiausias iš jų. Nārada norėjo paspartinti atomazgą, todėl jis pasirodė Kaṁsai ir atskleidė jam visą tiesą. „Tave turi užmušti aštuntasis Vasudevos sūnus, — pasakė Nārada Kaṁsai. — Aštuntasis sūnus yra Kṛṣṇa. Vasudeva tave apgavo, ir tu manei, jog aštuntasis jo vaikas — mergaitė. Iš tikrųjų mergaitę pagimdė Yaśodā, Nandos Mahārājos žmona, o Vasudeva sukeitė vaikus. Taigi tu buvai apgautas. Kṛṣṇa, kaip ir Balarāma, — Vasudevos sūnus. Bijodamas tavo žiauraus būdo, Vasudeva sumaniai paslėpė Juos Vṛndāvanoje, toliau nuo tavo akių“. Dar Nārada papasakojo Kaṁsai: „Kṛṣṇa ir Balarāma nuslėpė Savo kilmę, o Juos globoja Nanda Mahārāja. Visus *asuras*, tavo draugus, kuriuos siuntei į Vṛndāvaną žudyti vaikų, užmušė Kṛṣṇa ir Balarāma“.

Vos Kaṁsa išgirdo šiuos Nārados Munio žodžius, jis išsitraukė savo

aštrųjį kalaviją, ketindamas tuoj pat nužudyti Vasudevą už dviveidystę. Tačiau Nārada jį nuramino. „Tu žūsi ne nuo Vasudevos rankos, — pasakė jis. — Kodėl taip nori jį užmušti? Verčiau pasistenk nužudyti Kṛṣṇą ir Balarāmą“. Tada įniršęs Kaṁsa suėmė Vasudevą bei jo žmoną ir sukautė grandinėmis. Pasikliovęs Nārados pranešimu, Kaṁsa nedelsdamas pasikvietė demoną Kešį ir liepė jam tuoj pat keliauti į Vṛndāvaną užmušti Balarāmos bei Kṛṣṇos. Tačiau iš tikrųjų Kaṁsa pasiuntė jį į Vṛndāvaną, kad vėliau, Kṛṣṇos ir Balarāmos nužudytas, demonas Kešis patirtų išlaisvinimą. Netrukus Kaṁsa sukvietė patyrusius dramblių tramdytojus — Cāṇūrą, Muštiką, Śalą, Tośalą bei kitus ir tarė: „Brangūs bičiuliai, atidžiai paklauskite, ką pranešiu. Vṛndāvanoje, Nandos Mahārājos namuose, gyvena du broliai — Kṛṣṇa ir Balarāma. Iš tikrųjų Jie yra Vasudevos sūnūs. Kaip žinote, pranašaujama, jog man lemta žūti nuo Kṛṣṇos rankos. Tad štai, aš prašyčiau jūsų surengti imtynininkų varžybas. Žmonės iš visų šalies kampelių susirinks dalyvauti šventėje. Aš pasirinksiu, kad būtų atsiųsti ir tie du vaikėzai, o jūs imtynių aikštėje Juos nužudysite“.

Šiaurės Indijoje žmonėms iki šiol patinka imtynininkų varžybos. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakoja, kad jos buvo mėgstamos ir prieš penkis tūkstančius metų. Kaṁsa ketino surengti tokias varžybas ir sukviesti žmones. Be to, dramblių tramdytojams jis pasakė: „Būtinai atsiveskite dramblių, vardu Kuvalayāpiḍa, ir laikykite jį prie imtynių aikštės vartų. Patykokite, kai atvyks Kṛṣṇa su Balarāma, ir tegul jis Juos nužudo“.

Be to, Kaṁsa patarė savo bičiuliams pamaloninti Viešpatį Śivą gyvulių aukomis — Dhanur-yajña bei auka, kuri atnašaujama keturioliktoją mėnulio kalendoriaus dieną Caturdašį. Caturdašis — trečioji diena po Ekādašio. Šią dieną garbinamas Viešpats Śiva. Viena iš visišku Viešpaties Śivos dalių yra Kālabhairava. Šį Viešpaties Śivos pavidalą garbina demonai, aukodami gyvulius, kurie nužudomi dievybės akivaizdoje. Kālabhairavai aukojama ir dabar. Indijoje yra vietovė, vadinama Vaidyanātha-dhāma, kur demonai Kālabhairavos dievybei aukoja gyvulius. Kaṁsa buvo vienas iš demonų, kurie garbino Kālabhairavą. Be to, jis buvo patyręs diplomatas ir greit sugalvojo, kaip jo bičiuliai demonai turėtų užmušti Kṛṣṇą ir Balarāmą.

Sutvarkęs šį reikalą, Kaṁsa pasikvietė Akrūrą, kuris buvo kilęs iš Yadu giminės. Šioje giminėje Vasudevos sūnumi gimė Kṛṣṇa. Akrūrai atėjus, Kaṁsa labai maloniai paspaudė jam ranką ir tarė: „Brangusis Akrūra, Bhojos ir Yadu giminėse aš neturiu geresnio draugo už tave. Tu nepaprastai dosnus, todėl draugiškai prašau tavo paslaugos. Aš kreipiuosi į tave, tarsi valdovas Indra kreiptųsi į Viešpatį Višņu, ir prašau tučtuojau keliauti į Vṛndāvaną ir surasti ten du berniukus — Kṛṣṇą ir Balarāmą. Jie yra Nandos Mahārājos sūnūs. Imk puikų vežimą, kurį paruošiau tiems

berniukams parvežti, ir kuo greičiau Juos atvežk. Tai mano prašymas. Aš ketinu Juos nužudyti. Kai tik Jie privažiuos prie vartų, Juos pasitiks milžinas dramblys Kuvalayāpīḍa ir galbūt jam pavyks Juos užmušti. Tačiau jeigu atsitiktų taip, kad Jie išvengs mirties, tada Juos užpuls imtynininkai ir pribaiigs. Toks mano sumanymas. Kai bus baigta su šiais berniūkščiais, aš susidorosiu ir su Vasudeva bei Nanda, kurie remia Vṛṣṇi ir Bhojos gimines. Nužudysiu ir savo tėvą Ugrasenaṁ bei jo brolių Devakā, nes iš tikrųjų jie — mano priešai, kurie trukdo mano sumanymams ir žygiams. Šitaip aš atsikratysiu visų priešų. Jarāsandha — mano uošvis, be to, turiu gerą draugą beždžionę Dvididā. Jiems padedant, nušluosiu nuo žemės visus karalius, kurie remia pusdievius. Tokie mano planai. Aš įveiksiu visus priešus, o po to nekliudomas valdysiu pasaulį. Beje, turėtum žinoti, kad Śambara, Narakāsura ir Bāṇāsura yra artimiausi mano draugai, ir kai pradėsiu karą prieš karalius, kurie remia pusdievius, jie padės man kuo galėdami. Neabejoju, kad atsikratysiu visų priešų. Prašau tavęs kuo greičiau keliauti į Vṛndāvanā ir įkalbėti vaikus atvykti pasigrozėti Mathura ir pažiūrėti imtynių varžybą“.

Išgirdęs Kaṁsos sumanymą, Akrūra atsakė: „Brangusis karaliau, tu puikiai sugalvojai, kaip pašalinti kliūtis, trukdančias tavo diplomatinei veiklai. Tačiau būk ramus, jei tavo planas ir nepavyktų. Juk pagaliau žmogus sumano, o sprendžia Dievas. Mes galime būti kupini didžiausių sumanymų, tačiau jeigu jiems nepritaras aukščiausiasis valdovas, jie žlugs. Kiekvienas šiame materialiaame pasaulyje žino, kad viską galų gale nulemia antgamtinė jėga. Išradingas protas gali turėti didžiausių sumanymų, tačiau žmogus privalo atminti, jog turės naudotis veiklos vaisiais, kurie gali atnešti ne tik laimę, bet ir kančią. Tačiau aš neprieštarauju tavo pasiūlymui. Esu tavo draugas, tad padarysiu, kaip tu liepi, ir atvešiu Kṛṣṇā ir Balarāmā“.

Davęs draugams paskutinius nurodymus, Kaṁsa juos paliko, o Akrūra grįžo namo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaṁsa siunčia Akrūrą atvežti Kṛṣṇos“.

Demonų Kešio ir Vyomāsuros mirtis

Kašos pamokytas, demonas Kešis pasivertė dideliu nuožmiu arkliu ir įsiveržė į Vṛndāvaną. Jo ilgi karčiai plaikstėsi vėjyje, kanopos draskė žemę, o kai jis sužvingo, siaubas sukaustė pasaulį. Kṛṣṇa matė, kad žvengdamas ir mosuodamas padangėje uodega, panašia į didžiulį debesį, demonas privertė iš siaubo drebėti visus Vṛndāvanos gyventojus. Kṛṣṇa suprato, kad arklys kviečia Jį į kovą. Viešpats priėmė iššūkį ir pasiruošė sutikti demoną Kešį. Kviesdamas Kṛṣṇą į kovą, arklys puolė Jį, skleisdamas siaubingus garsus, primenančius liūto riaumojimą. Kešis šoko ant Viešpaties, bandydamas savo tvirtomis kojomis ir kietomis it akmuo kanopomis Jį sutrypti. Tačiau Kṛṣṇa tuoj stvėrė jį už kojų, sužlugdydamas jo ketinimą, ir įpykęs ėmė vikriai sukti arklių aplink Save. Keliskart apsukęs, Jis nubloškė Kešį už šimto žingsnių — tarsi Garuḍa didelę gyvatę. Kṛṣṇos nublokštas arklys čia pat prarado sąmonę, tačiau po kurio laiko atsipeikėjo ir su baisia jėga bei įtūžiu, išžiojęs nasrus dar kartą puolė Kṛṣṇą. Kai Kešis šoko ant Jo, Kṛṣṇa staigiai įbruko kairę ranką į jo gerklę. Arklių pervėrė bausis skausmas, nes Kṛṣṇos ranka buvo tarytum įkaitintas geležies strypas. Visi jo dantys tuoj pat išbyrėjo. Kṛṣṇos ranka arklio ryklėje ėmė didėti ir užkimšo jam gerklę. Milžinas arklys ėmė dusti, mėšlungiškai spardytis, jį išpylė prakaitas. Atėjo demono galas: jo akys išsprogo ir iš jo ėmė verztis

šlapimas bei išmatos. Šitaip paliko jį gyvybės jėga. Kai arklys nudvėsė, jo nasrai prasižiojo ir Kṛṣṇa lengvai ištraukė ranką. Kṛṣṇos draugai visiškai nenustebo, kad Jam taip lengvai pavyko nudobti Kešį, tačiau pusdieviai buvo apstulbę. Susižavėję jie sveikino Kṛṣṇą ir bėrė ant Jo gėles.

Po šio įvykio didysis bhakta Nārada Munis aplankė Kṛṣṇą, kad nuošaly galėtų su Juo pasikalbėti. „Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, — tarė jis, — Tu — beribė Supersiela, vyriausiasis visų mistinių jėgų valdovas, visatos Viešpats, visa aprėpiantis Dievo Asmuo. Tu — kosminio pasaulio ramstis, visų bhaktų valdovas ir visų mūsų Viešpats. Brangus Viešpatie, kadangi Tu esi visų gyvų būtybių Supersiela, Tu glūdi jų širdyse tarytum ugnis medžio pliauskoje. Tu — visų gyvųjų būtybių veiklos liudininkas, Tu — aukščiausiasis valdovas, kuris glūdi jų širdyse. Tu Pats Sau pakankamas. Tu buvai prieš atsirandant materialiai visatai ir Savo galia ją sukūrei. Tavo išmincingąja valia iš gamtos *gunų* sąveikos gimsta šis materialus pasaulis, ir Tu jį palaikai, o ilgainiui sunaikini. Šis vyksmas Tavęs neveikia, Tu — amžinas vyriausiasis valdovas. Brangus Viešpatie, Tu apsireiškei žemėje, kad išžudytumei visus vadinamuosius karalius, kurie tėra demonai. Tie nenaudėliai išsipuošė karalių rūbais ir apgaudinėja žmones. Tu apsireiškei tesėdamas Savo pažada, jog ateisi į šį materialų pasaulį ginti tikėjimo tiesų ir naikinti nenaudėlių, kurie yra tarytum rakštis. Brangusis Viešpatie, aš įsitikinęs, kad poryt pamatysiu, kaip demonai Cāṇūra, Muṣṭika bei kiti imtynininkai ir drambliai, o kartu ir pats Kaṁsa žus nuo Tavo rankos. Ir aš tai išvysiu savo akimis. Tikiuosi pamatyti ir kitų demonų — Śaṅkhos, Yavanos, Muros ir Narakāsuros — galą. Aš pamatysiu ir tai, kaip iš dangaus karalystės Tu išneši *pārijātos* gėlę ir nugalėsi patį dangaus valdovą“.

„Brangusis Viešpatie, — tęsė Nārada Munis, — paskui turėsiu progos pamatyti Tavo vestuves su karalaitėmis, narsių karalių dukterimis, už kurias Tu turėsi sumokėti *kṣatriyos* jėga“. (*Kṣatriya*, kuris ketina vesti labai gražią ir garbingą didžio karaliaus dukrą, turi kautynėse įveikti savo varžovus. Karalaitės ranka tenka nugalėtojui.)

„Dar aš pamatysiu, kaip Dvārakoje Tu išvaduosi iš pragariškų kančių karalių Nṛga, — pasakė Nārada Munis. — Būsiu liudininkas ir to, kaip Tu laimėsi žmoną bei Syamantakos brangakmenį ir išgelbėsi mirusį *brāhmaṇos* sūnų, nors jis jau bus iškeliavęs į kitą planetą. Aš matysiu, kaip Tu užmuši demoną, vardu Pauṇḍraka, ir pelenais paversi Kāśi karalystę, kaip žiauriose kautynėse, kovodamas Mahārājos Yudhiṣṭhiros pusėje, nužudysi karalių Cedį ir Dantavakrą. Aš išvysiu šiuos ir daugelį kitų riteriškų Tavo žygių, kuriuos Tu atliksi karaliaudamas Dvārakoje. Šiuos Tavo malonybės atliktus darbus apdainuos visų laikų didieji poetai. Kurukšetros mūšyje Tu paimsi į rankas Savo draugo Arjunos kovos vežimo vadžias ir

kaip amžinasis laikas, nugalimasis mirties įsikūnijimas, Tu pražudysi visus ten susirinkusius karius. Prieš mano akis šiame kovos lauke kris daugybė karių. Viešpatie, su pagarba lenkiuosi Tavo lotoso pėdoms. Tu esi visiškai transcendentinis, kupinas tobulo išmanymo ir palaimos. Tu Pats Savy tobulas ir pranoksti visus troškimus. Išskleisdamas vidinę Savo galią, Tu duodi valdžią *māyai*. Niekas negali aprėpti beribės Tavo galios. Brangus Viešpatie, Tu — vyriausiasis valdovas. Tu glūdi Savo Paties vidinėje galoje, ir beprasmiška manyti, kad Tu priklausai nuo Savo kūrinių.

Tu gimei Yadu, arba Vṛṣṇi, giminėje. Tavo apsireiškimas žemėje pirminiu amžinojo palaimingo žinojimo pavidalu — tai Tavo žaidimas. Tu niekam nepavaldus, tik Sau Pačiam, todėl su pagarba lenkiuosi Tavo lotoso pėdoms“.

Nārada Munis norėjo pareikšti žmonėms, kad Kṛṣṇa visiškai nepriklausomas. Tai, kad Jis apsireiškė Yadu šeimoje ir draugavo su Arjuna, visai nereikia, kad Jis buvo priverstas veikti dėl rezultatų. Tokie Jo žaidimai. Jam viskas yra žaidimas, tačiau mums Jo darbai — tikri ir neginčijami.

Nārada Munis pagarbiai nusilenkė Viešpačiui Kṛṣṇai ir paprašęs Jo leidimo iškeliavo. Nudobęs demoną Kešį, Kṛṣṇa tarsi niekur nieko sugrįžo pas Savo draugus į mišką ganyti karvių. Kṛṣṇa amžinai žaidžia šiuos transcendentinius žaidimus Vṛndāvanoje su Savo draugais — piemenukais bei *gopėmis*, tačiau kartais Jis parodo ir nepaprastą Aukščiausiojo Dievo Asmens šaunumą, nužydydamas įvairius demonus.

Tą patį rytą Kṛṣṇa su bičiuliais piemenukais užkopė žaisti į pačią Govardhanos kalvos viršūnę. Jie žaidė vagis ir tvarkos sergėtojus. Vieni berniukai buvo tvarkos sergėtojai, kiti — vagys, o tretieji — ėriukai. Vaikams bežaidžiant, pasirodė demonas, vardu Vyomāsura, „skraidantis dangumi“. Jis buvo kito pikto demono — Mayos sūnus. Šių demonų burtai stebuklingi. Vyomāsura pasivertė piemenuku, kuris žaidė vagį, ir pavogė daug berniukų, vaidinusių ėriukus. Po vieną jis išnešiojo beveik visus vaikus ir suslapstė juos kalno olose, o angas užvertė akmenimis. Kṛṣṇa perprato demono gudrybę ir čiupo jį tarytum liūtas ėriuką. Norėdamas ištrūkti, demonas pabandė išaugti sulig kalnu, bet Kṛṣṇa nepaleido jo iš rankų. Su baisia jėga Jis trenkė demoną į žemę ir užmušė tarsi gyvulį skerdykloje. Pribaigęs demoną Vyomą, Viešpats Kṛṣṇa išlaisvino iš kalno olų visus draugus. Visi draugai bei pusdieviai šlovino nepaprastus Jo žygius. Po to Kṛṣṇa su karvėmis bei vaikais vėl grįžo į Vṛndāvaną.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Demonų Kešio ir Vyomāsuros mirtis“.

Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną

Nārada Munis neužsiminė apie tai, kaip Kṛṣṇa užmušė Vyomāsura, o tai reiškia, kad Vyomāsura ir demonas Keśis gavo galą tą pačią dieną. Demonas Keśis nusibaigė anksti rytą, po to berniukai išėjo į Govardhanos kalvą ganyti karvių, o ten buvo užmuštas ir Vyomāsura. Abu demonai buvo užmušti rytą, o vakare Kaṁsa paprašė Akrūros vykti į Vṛndāvaną. Gavęs Kaṁsos nurodymus, Akrūra kitą rytą sėdo į vežimą ir išvyko į Vṛndāvaną. Akrūra buvo didis Viešpaties bhakta, tad pakeliui į Vṛndāvaną jis šlovino Viešpatį. Bhaktų mintys visada nukreiptos į Kṛṣṇą, taigi ir Akrūra nuolat galvojo apie Viešpaties Kṛṣṇos akis, primenančias lotosą.

Akrūra negalėjo suprasti, kokiais dorais darbais jis pelnė laimę vykti pas Viešpatį Kṛṣṇą. Jis pamanė, kad jeigu bus Kṛṣṇos valia, jam pavyks Jį pamatyti. Akrūra pasijuto laimingiausias žmogus, nes važiavo pas Kṛṣṇą, kurį trokšta išvysti didieji *yogai* mistikai. Jis buvo tikras, kad tą dieną, kai jis išvys Kṛṣṇą, visos jo ankstesnio gyvenimo nuodėmingų poelgių pasekmės išnyks ir laiminga galimybė, kurią teikia žmogaus gyvybės forma, bus tinkamai panaudota. Akrūra nutarė, kad Kaṁsa, siųsdamas jį parvežti Kṛṣṇos ir Balarāmos ir taip suteikdamas proga pamatyti Viešpatį, parodė jam didžią malonę. Jis prisiminė, kad didieji praeities išminčiai bei šventieji išsivadavo iš materialaus pasaulio tiesiog išvydę švytinčius Kṛṣṇos lotoso pėdų nagus.

„Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškė kaip paprastas žmogus, ir

man teks didžiulė laimė Jį pamatyti“, — mąstė Akrūra. Jis labai jaudinosi laukdamas akimirkos, kai išvys lotoso pėdas, kurias garbina didieji pusdieviai Brahmā, Nārada bei Viešpats Śiva ir kurios žengia Vṛndāvanos žeme bei liečia *gopių* krūtines, pabarstytas *kun̄kuma*. Jis galvojo: „Kaip man pasisekė — aš išvysiu nuostabų Kṛṣṇos veidą su *tilakos* ženklų ant kaktos bei nosies. Matysiu Jo šypsena ir garbanotus juodus plaukus. Esu tikras, kad taip atsitiks, nes elniai šiandien bėga man iš dešinės pusės. Šiandien aš savo akimis pamatysiu dvasinės karalystės Viṣṇulokos grožį, nes Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Viṣṇu, Savo valia atėjęs į šį pasaulį. Jis — grožio šaltinis, todėl mano akys šiandien bus pasotintos“.

Akrūra visiškai neabejojo, kad Viešpats Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Viṣṇu. Kai Viešpats Viṣṇu pažvelgia į materialiąją energiją, atsiranda kosminis pasaulis. Ir nors Viešpats Viṣṇu yra šio materialaus pasaulio kūrėjas, Savo galia išlieka laisvas nuo materialios energijos poveikio. Vidine galia Jis išsklaido materialios energijos tamsybę. Taip, išskleidęs vidinę Savo galia, Kṛṣṇa, pirminis Viṣṇu, sukūrė ir Vṛndāvanos gyventojus. „Brahma-samhitā“ irgi patvirtina, kad Kṛṣṇos atributai ir buveinė yra Jo vidinės galios ekspansijos. Ši vidinė galia mūsų planetoje apsiereiškia kaip Vṛndāvanos žemė, kurioje Kṛṣṇa džiugiai leidžia laiką su Savo tėvais ir bičiuliais piemenukais bei *gopėmis*. Iš Akrūros žodžių aišku, kad jeigu Kṛṣṇa pranoksta materialios gamtos *guṇų* poveikį, tai Vṛndāvanos gyventojai, su meile tarnaujantys Viešpačiui, irgi yra aukščiau šių *guṇų*.

Akrūra mąstė ir apie transcendentinių Viešpaties žaidimų svarbą. Jis pagalvojo, kad transcendentiniai Kṛṣṇos darbai, pamokymai, ypatybės bei žaidimai žmonėms neša gėrį ir laimę. Žmonės, kalbėdami apie transcendentinį Viešpaties pavidalą, ypatybes, žaidimus bei atributus, gali nuolat būti Kṛṣṇos sąmonėje. Taigi visa visata galėtų gyventi gėryje ir taikiai tobulėti. Civilizacija be Kṛṣṇos sąmonės tėra išpuoštą numirėlis. Lavoną galima labai gražiai papuošti, tačiau jeigu jis neturi sąmonės, papuošalai nieko nekeičia. Žmonių visuomenė be Kṛṣṇos sąmonės — negyva ir beprasmė.

Akrūra manė: „Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, apsiereiškė Yadu giminės ainiu. Jis nustato religijos įstatymus. Tie, kurie laikosi šių įstatymų, yra pusdieviai, o kurie jų nesilaiko — demonai. Jis apsiereiškė apginti pusdievių, paklusnių Aukščiausiojo Viešpaties valiai. Pusdieviai ir Viešpaties bhaktos mielai laikosi Kṛṣṇos įstatymų, o Kṛṣṇa mielai visai juos globoja. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad žmonėms visada naudinga klausytis ir pasakoti apie Kṛṣṇos žygius, apie tai, kaip Jis gina bhaktas ir naikina demonus. Bhaktos bei pusdieviai per amžius vis labiau garsins šlovinguosius Viešpaties darbus.

Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, — visų dvasinių mokytojų mokytojas, Jis — puolusių sielų gelbėtojas ir trijų pasaulių valdovas. Jį galima išvysti akimis, pateptomis meilės Dievui aliejumi. Šiandien aš galėsiu pamatyti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, kurio transcendentinis grožis taip smarkiai pakerėjo sėkmės deivę, kad ji niekada nesiskiria su Juo. Kai tik atvyksiu į Vṛndāvaną, išlipsiu iš vežimo ir pulsiu ant žemės, pagerbdamas Aukščiausiąjį Viešpatį, materialios gamtos ir visų gyvųjų būtybių valdovą. Kṛṣṇos lotoso pėdas visada garbina didieji *yogai* mistikai, todėl aš irgi joms nusilenksiu ir tapsiu vienu iš Jo draugų, tokių, kaip Vṛndāvanos piemenukai. Kai nusilenksiu Viešpačiui Kṛṣṇai, Jis tikriausiai uždės Savo nieko nebijančią lotoso ranką man ant galvos. Jis tiesia Savo ranką visoms sąlygotoms sieloms, ieškančioms prieglobsčio prie Jo lotoso pėdų. Kṛṣṇa yra galutinis materialios būties įbaugintų žmonių gyvenimo tikslas, ir kai susitiksiu su Juo, Jis būtinai suteiks man prieglobstį prie Savo lotoso pėdų. Aš trokštu, kad Jo lotoso rankos palytėtų mano galvą“.

Tai gi Akrūra tikėjosi Kṛṣṇos rankos palaiminimo. Jis žinojo, kad Indrai, kuris yra visų trijų pasaulių — aukštesniųjų, viduriniųjų ir žemesniųjų planetų sistemų — valdovas, Viešpats suteikė palaiminimą vien už tai, kad tasai pasiūlė Kṛṣṇai truputį vandens. Bali Mahārāja irgi davė Vāmanadevai išmalda — žemės trims žingsniams žengti ir lašelį vandens. Už tai Bali Mahārāja gavo Indros vietą. Kai *gopės*, šokdamos su Kṛṣṇa *rāso* šokį, pavargo, Jis kvapnia it lotoso žiedas ranka nubraukė nuo jų veido prakaito lašelius, kurie priminė perliukus, ir *gopės* iškart atsigavo. Tai gi Akrūra tikėjosi tos visagalės Kṛṣṇos rankos palaiminimo. Žmogui, kuris priima Kṛṣṇos sąmonę, kad ir kas jis būtų, Kṛṣṇos ranka gali suteikti bet kurį palaiminimą. Jeigu jis nori materialios laimės, kuri tepasiekama dangaus valdovui, Kṛṣṇos ranka suteiks jam šį palaiminimą. Jeigu jis nori išsivaduoti iš materialios būties kančių, Kṛṣṇos ranka nubrauks kančias. O jei žmogus, kuris tyrai, transcendentiskai myli Kṛṣṇą, nori būti su Juo ir pajusti Jo transcendentinio kūno prisilietimą, Kṛṣṇos ranka suteiks jam šį palaiminimą.

Ir vis dėlto Akrūra būgštavo, nes jį siuntė Kaṁsa, Kṛṣṇos priešas: „Aš važiuoju pas Kṛṣṇą Jo priešo pasiūstas“. Kartu jis galvojo: „Kṛṣṇa glūdi visų širdyse kaip Supersiela, Jis turėtų perskaityti ir mano slapčiausias mintis“. Nors Kṛṣṇos priešas pasitikėjo Akrūra, Akrūros širdis vis dėlto buvo tyra. Jis buvo tyras Kṛṣṇos bhakta. Jis nepaisė net Kaṁsos rūstybės, kurią galėjo užsitraukti, kad tik susitiktų su Kṛṣṇa. Akrūra neabejojo, kad Kṛṣṇa nepalaikys jo priešu, nors ir vyko pas Kṛṣṇą Kaṁsos siūstas. „Nors mano užduotis nuodėminga, nes esu Kaṁsos pasiuntinys, tačiau kai prisitarsiu prie Aukščiausiojo Dievo Asmens, aš stosis Jo akivaizdon su didžiausiu nuolankumu, suglaudęs delnus. Jis tikrai bus patenkintas mano

ištikimybe, galbūt meiliai nusišypsos, pažvelgęs į mane, ir Savo žvilgsniu išvaduos mane nuo visų nuodėmių pasekmių. Tada aš pasieksiu transcendentinę palaimą ir žinojimą. Kadangi Kṛṣṇa matys, kas vyksta mano širdyje, Jis tikrai mane apkabins, kai prisiartinsiu prie Jo. Aš ne tik priklausau Yadu giminei, bet ir esu tyrai, besąlygiškai Jam atsidavęs bhakta. Kai Jis mane apglėbs, mano kūnas, širdis ir siela visiškai apsivalys nuo praėjusį gyvenimą atliktų poelgių pasekmių. Kai Jis prisilies prie manęs, aš iškart atsistosiu ir su didžiausiu nuolankumu sudėsiu rankas. Be abejo, Kṛṣṇa ir Balarāma kreipsis į mane: „Dėde Akrūra“, ir nuo tos akimirkos, kai Jie šitaip mane pavadins, visą mano gyvenimą apgaubs šlovė. Žmogaus gyvenimas tampa sėkmingas tik tada, kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo atkreipia į jį dėmesį“.

Čia aiškiai pasakyta, jog visi turėtume stengtis tarnyste ir atsidavimu atkreipti į save Aukščiausiojo Dievo Asmens dėmesį. Jeigu žmogus netarnauja Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, jo gyvenimas yra beprasmis. „Bhagavad-gītoje“ pažymėta, kad Aukščiausiasis Viešpats, Dievo Asmuo, visiems vienodas. Jis neturi nei draugų, nei priešų. Tačiau Jis labiau linksta prie Savo bhaktos, kuris tarnauja Jam su meile bei atsidavimu. Be to, „Bhagavad-gītoje“ sakoma, kad Aukščiausiasis Viešpats atsiliepia į Savo bhaktos tarnystę. Akrūra pagalvojo, kad Kṛṣṇa panašus į dangaus planetose augantį troškimų medį, dovanojantį tą vaisių, kurio trokšta garbintojas. Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra visa ko šaltinis. Bhakta turėtų žinoti, kaip tarnauti, kad Kṛṣṇa atkreiptų į jį dėmesį. Todėl „Caitanya-caritāmṛtoje“ aiškinama, kad žmogus privalo vienu metu tarnauti ir dvasiniam mokytojui, ir Kṛṣṇai, taip tobulėdamas Kṛṣṇos sąmonėje. Tarnystė Kṛṣṇai vadovaujant dvasiniam mokytojui ir yra tikroji tarnystė, nes dvasinis mokytojas yra apreiškintas Kṛṣṇos atstovas. Śrī Viśvanātha Cakravartī Thākura sako, kad tasai, kuris patenkina dvasinį mokytoją, patenkina Aukščiausiąjį Viešpatį. Tai labai panašu į tvarką valstybinėje įstaigoje. Šioje įstaigoje žmogus dirba vadovaujamas skyriaus vedėjo. Jeigu skyriaus vedėjas patenkintas žmogaus darbu, jo laukia paaukštinimas ir didesnis atlyginimas.

Akrūra pamanė: „Jeigu Kṛṣṇa ir Balarāma bus patenkinti mano maldomis, Jie paims mane už rankos ir atsives į namus. Jie bus labai pagarbūs bei svetingi. Ir, žinoma, Jie pasidomės, ką veikia Kaṁsa ir jo pakalikai“.

Šitaip Akrūra, Śvaphalkos sūnus, pakeliui iš Mathuros mąstė apie Śrī Kṛṣṇą. Vṛndāvaną jis pasiekė vakarop. Akrūra net nepastebėjo, kiek laiko truko kelionė. Kai jis atvyko į Vṛndāvaną, saulė jau leidosi. Kai Akrūra kirto Vṛndāvanos ribą, jis pamatė karvių pėdas ir Viešpaties Kṛṣṇos pėdas su vėliavos, trišakio, žaibo ir lotoso žiedo ženklais. Pamatęs Kṛṣṇos pėdas, Akrūra iš didžios pagarbos nušoko nuo vežimo. Jį pagavo ekstazė,

kuri pasireiškė visais jos požymiais: jis verkė ir visas virpėjo. Pamačius dulkes, kurias lietė Kṛṣṇos lotoso pėdos, jį užtvindė nesuvaldomo džiaugsmo banga. Jis krito veidu ant žemės ir pradėjo po ją vartytis.

Akrūros kelionė į Vṛndāvaną turėtų būti mums pavyzdys. Tas, kuris sumanė keliauti į Vṛndāvaną, turėtų sekti tobulu Akrūros pavyzdžiu ir visada atminti Viešpaties darbus bei žaidimus. Pasiėkusi Vṛndāvanos ribą, reikia nedelsiant apsiberti Vṛndāvanos dulkėmis, ilgai negalvojant apie savo materialią padėtį ar garbę. Garsioje Narottamos dāsoi Thākuro giesmėje yra tokie žodžiai: *viṣaya chāriyā kabe śuddha habe mana* — „Vṛndāvaną aš tegalėsiu aplankyti tada, kai mano mintys apsivalys ir jose neliks materialaus jutiminių malonumų purvo“. Iš tikrųjų į Vṛndāvaną neįmanoma nuvykti vien tik nusipirkus bilietą. Kaip reikia keliauti į Vṛndāvaną, mums parodė Akrūra.

Įvažiuavęs į Vṛndāvaną, Akrūra pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, stebinčius, kaip melžiamos karvės. Kṛṣṇa vilkėjo geltonais rūbais, o Balarāma — melsvais. Akrūra pastebėjo, kad Kṛṣṇos akys nepaprastai panašios į dailius rudeninius lotoso žiedus. Jis matė Kṛṣṇą ir Balarāmą, kai Juodu buvo pačiame jaunystės žydėjime. Jie buvo panašaus sudėjimo, tik Kṛṣṇos oda buvo tamsi, o Balarāmos — šviesi. Kṛṣṇa ir Balarāma yra sėkmės deivės prieglobstis. Jie buvo dailiai nuaukę: nuostabių rankų, meilių veidų ir nepaprastai stiprūs kaip drambliai. Ir štai Akrūra, iš pradžių regėjęs Jų pėdų žymes, dabar savo akimis išvydo ir Juos Pačius. Nors Kṛṣṇa ir Balarāma — pačios galingiausios asmenybės, Jie pažvelgė į Akrūrą šypsodamiesi. Akrūra suprato, kad Kṛṣṇa ir Balarāma ką tik grįžo iš miško, kur ganė karves. Jie buvo išsimaudę, apsivilkę švariais rūbais ir pasipuošę gėlių girliandomis bei brangakmenių vėriniais. Jų kūnai buvo ištrinti sandalmedžio pasta. Akrūrą pakerėjo gėlių ir sandalmedžio kvapas bei Jų išvaizda. Jis pasijuto nepaprastai laimingas, pats savo akimis matydamas Kṛṣṇą, Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, ir Jo visišką ekspansiją Balarāmą, nes žinojo, kad Jie — pirmapradės asmenybės visoje kūrinijoje.

„Brahma-saṁhitoje“ pasakyta, kad Kṛṣṇa — pirmapradis Dievo Asmuo ir visų priešasčių priežastis. Akrūra suprato, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškė Savo sukurtojo pasaulio labui, kad sugrąžintų tikėjimo principus ir sunaikintų demonus. Švytėdami tarsi safyro ir sidabro kalnai, brolių kūnai išsklaidė tamsą, kurioje skendėjo visas pasaulis. Akrūra nedvejojamas šoko iš vežimo ir visu ūgiu tarsi lazda krito ant žemės prieš Kṛṣṇą ir Balarāmą. Kai Akrūra palietė Aukščiausiojo Dievo Asmens lotoso pėdas, jį užliejo transcendentinė palaima, jam užgniauzė gerklę ir jis nebegalėjo ištarti nė žodžio. Iš akių jam pabiro ašaros — tai buvo transcendentinis poveikis, kurį darė Kṛṣṇos buvimas. Pagautas ekstazės, jis sustingo tarsi būtų praradęs regėjimą ir kalbos dovaną. Viešpats

Kṛṣṇa, toks maloningas bhaktoms, pakėlė Akrūrą ir apkabino jį. Atrodo, Viešpats Kṛṣṇa buvo labai patenkintas Akrūra. Balarāma irgi apkabino Akrūrą. Kṛṣṇa ir Balarāma atvedė jį už rankos į svetainę, patogiai pasodino ir atnešė vandens kojoms nuplauti. Pagerbdami jį, Jie atnešė medaus ir kitų gėrybių, kaip ir dera tokiais atvejais. Kai Akrūra patogiai atsisėdo, Kṛṣṇa su Balarāma pasakė dovanoją jam karvę, o paskui pasiūlė gardžių patiekalų, ir Akrūra ėmė valgyti. Kai jis pavalgė, Balarāma pasiūlė betelio riešutų, prieskonių bei sandalmedžio pastos, kad jis dar maloniau ir patogiau jaustųsi. Viešpats Kṛṣṇa Patsai priėmė svečią, kaip nurodoma Vedų, pamokydamas visus, kaip reikia sutikti svečią. Pasak Vedų, netgi jei svečias — tavo priešas, jį reikia taip gražiai sutikti, kad jis visiškai neįstų jokio pavojaus iš šeimnininko. Jeigu šeimnininkas — vargšas, jis privalo bent pasodinti svečią ant šiaudinio demblio ir paduoti stiklinę vandens. Kṛṣṇa ir Balarāma sutiko Akrūrą, kaip ir derėjo Jų aukštai padėčiai.

Po to, kai Akrūra buvo deramai sutiktas ir pagerbtas, Nanda Mahārāja, Kṛṣṇos įtėvis, tarė: „Brangus Akrūra, štai ko norėčiau tavęs paklausti. Žinau, kad tave globoja Kaṁsa, žiaurusis demonas. Jo globa — tai skerdiko rūpinimasis gyvuliais, kuriuos jis ruošiasi papjauti. Kaṁsa toks savanau-dis, kad nužudė net savo tikrosios sesers vaikus. Ar galiu aš nuosirdžiai tikėti, jog jis globoja Mathuros gyventojus?“ Šis teiginys labai reikšmingas. Jeigu valstybės politinės ar vykdomosios valdžios vadovai rūpinasi tik savimi, jiems niekada nerūpės piliečių gerovė.

Malonūs Nandos Mahārājos žodžiai padėjo Akrūrai pamiršti dienos nuovargį po kelionės iš Mathuros į Vṛndāvaną.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūra atvyksta į Vṛndāvaną“.

Akrūra grįžta ir pabuvoja Višnulokoje Yamunos upėje

Viešpats Kṛṣṇa ir Nanda Mahārāja šiltai sutiko Akrūrą ir pasiūlė jam pernaktvoti. Tuo tarpu abu broliai Balarāma ir Kṛṣṇa nuėjo vakarieniauti. Akrūra atsisėdo ant jam paruošto gulto ir ėmė galvoti apie tai, kad viskas, ko jis vylėsi ir troško, keliaudamas iš Mathuros į Vṛndāvaną, išsipildė. Viešpats Kṛṣṇa — sėkmės deivės vyras. Jeigu Jis patenkintas tyru Savo bhakta, Jis duos jam viską, ko šis trokštų. Tačiau sau pačiam tyras bhakta iš Viešpaties nieko neprašo.

Po vakarienės Kṛṣṇa ir Balarāma atėjo palinkėti Akrūrai labos nakties. Kṛṣṇa paklausė apie Kaṁsą, Savo dėdę iš motinos pusės: „Kaip jis elgiasi su savo draugais?“ Dar Jis pasiteiravo: „Kaip laikosi Mano giminaičiai?“ ir pasidomėjo Kaṁsos ketinimais. Po to Aukščiausiasis Dievo Asmuo pasakė Akrūrai, jog džiaugiasi jo atvykimu, pasidomėjo, ar sveiki Jo giminės bei draugai, ar nekamuoja jų kokios negalios. Kṛṣṇa apgailestavo, kad karalystę valdo Jo dėdė iš motinos pusės Kaṁsa. Jis pasakė, kad Kaṁsai ne vieta soste, ir kol jis valdys, jo pavaldiniams nėra ko tikėtis. Po to Kṛṣṇa tarė: „Mano tėvas daug prisikentėjo vien dėl to, kad Aš — jo sūnus. Dėl šios priežasties jis prarado ir kitus savo sūnus. Tikra laimė, kad tu apsilankei kaip draugas ir giminaitis. Mielasis drauge Akrūra, pasakyk Man, kokių tikslų atvykai į Vṛndāvaną“.

Kai Kṛṣṇa paklausė apie tai, Akrūra, Yadu giminės palikuonis, papasakojo apie paskutinius įvykius Mathuroje, neklusėdamas ir Kaṁsos bandymo nužudyti Vasudevą, Kṛṣṇos tėvą. Jis papasakojo, kas įvyko, kai Nārada atskleidė Kaṁsai, jog Kṛṣṇa — Vasudevos sūnus, kurį jis paslėpė Nandos Mahārājos namuose. Akrūra viską išdėstė apie Kaṁsą. Jis papasakojo apie Nārados ir Kaṁsos susitikimą ir apie tai, kaip Kaṁsa pasiuntė jį į Vṛndāvaną. Iš Akrūros Kṛṣṇa sužinojo, kad Nārada papasakojo Kaṁsai, kaip vos gimęs Kṛṣṇa buvo perneštas iš Mathuros į Vṛndāvaną ir kaip Jis užmušė visus Kaṁsos siųstus demonus. Po to Akrūra pasakė Kṛṣṇai, kad atvyko į Vṛndāvaną pakviesti Jį į Mathurą. Sužinoję apie Kaṁsos kėslus, Balarāma ir Kṛṣṇa, nugalimi priešų žudikai, atlaidžiai pasišaipė iš Kaṁsos.

Jie paprašė Nandos Mahārājos sukviesti visus piemenis ir pranešti jiems apie kelionę į Mathurą, kur jie dalyvaus Dhanur-yajños apeigose. Kaṁsa norėjo, kad apeigose dalyvautų visi. Kṛṣṇos paprašytas, Nanda Mahārāja nedelsdamas sukviėtė piemenis ir paprašė paruošti pieniškų gardumynų bei šviežio pieno apeigoms. Taip pat jis liepė vyriausiajam Vṛndāvanos tvarkos sergėtojui pranešti visiems gyventojams apie iškilmingas Dhanur-yajños apeigas, kurias rengia Kaṁsa, ir pakviesti visus dalyvauti jose. Nanda Mahārāja piemenims pranešė, kad išvykti numatyta ryt rytą, ir jie ėmė ruošti karves bei jaučius, kuriuos gabens į Mathurą.

Kai *gopės* sužinojo, kad Akrūra atvyko išsivežti Kṛṣṇos ir Balarāmos į Mathurą, jos labai sunerimo. Kai kurios *gopės* taip susisielojo, kad jų veidai pajuodo, jos ėmė karštai alsuoti, o jų krūtinėse smarkiau ėmė plakti širdys. Akimirksniu išsitaršė *gopių* šukuosenos bei rūbai. Išgirdusios, jog Kṛṣṇa ir Balarāma vyksta į Mathurą, namuose besitvarkančios *gopės* viską užmiršo ir metė darbus, tarsi tuoj tektų mirti ir atsiseikinti su šiuo pasauliu. Kai kurios *gopės*, pagalvojusios, jog teks išsiskirti su Kṛṣṇa, čia pat nualpo. *Gopės* prisiminė kerinčią Jo šypsena, pokalbius su Juo, ir jų širdis sugniaužė sielvartas. Jų atminty iškilė Dievo Asmuo, jos prisiminė, kaip Jis vaikštinėdavo Vṛndāvanos žeme ir linksmais žodžiais viliodavo jų širdis. Galvodamos apie Kṛṣṇą ir apie tai, jog teks išsiskirti su Juo, smarkiai plakančiomis širdimis *gopės* suėjo draugėn. Visos jos tegalvojo apie Kṛṣṇą, ir joms iš akių sruvo ašaros. Jos ėmė kalbėtis:

„O Apvaizda, kokia Tu žiauri! Tu, matyt, nežinai, kas yra gailestis. Tavo valia susitinka draugai, tačiau, neleidusi išsipildyti jų troškimams, Tu vėl juos išskiri. Tai tarsi beprasmis vaikų žaidimas. Tu suvedei mus su nuostabiuoju Kṛṣṇa, kurio dailią nosį bei plačią kaktą puošia garbanoti melsvai juodi plaukai ir kuris visada šypsosi, Savo šypsena švelnindamas nesantaikos ardumą materialųjį pasaulį, o dabar išskiri mus — tai žiauru. O Apvaizda, kokia Tu negailestinga! Ir keisčiausia, kad dabar Tu apsiireiški

Akrūros pavidalu, nors vardas „Akrūra“ reiškia „nežiaurus“. Iš pradžių mes vertinome Tave, kai davei mums akis regėti nuostabų Kṛṣṇos veidą, tačiau dabar Tu tarsi koks kvailas padaras stengies atimti iš mūsų regėjimą, kad vėl nematytume Kṛṣṇos. Nandos Mahārājos sūnus Kṛṣṇa irgi labai žiaurus! Jam nuolat reikia naujų draugų. Jis su niekuo ilgai nedraugauja. Mes, Vṛndāvanos *gopės*, palikome savo namus, draugus, gimines ir tapome Kṛṣṇos tarnaitėmis, o Jis paniekina mus ir išvažiuoja. Jis net nepažvelgia į mus, nors mes visiškai paklusome Jo valiai. Dabar Jo žvilgsnį gaudys visos Mathuros mergelės. Jos lauks Kṛṣṇos atvykstant ir žvelgs į mielą besišypsantį Jo veidą, gerte gerdamos Jo grožį tarsi medų. Nors mes žinome, kad Kṛṣṇa labai tvirtas ir ryžtingas, tačiau bijome, kad, išvydęs dailius jaunų Mathuros mergelių veidus, Jis tuoj užmirš apie viską pasaulyje. Mes bijome, kad jų pavergtas Jis pamirš mus — juk mes tesame paprastos kaimo mergelės. Jis nebebus su mumis mielas. Todėl mes nebesitikime, kad Kṛṣṇa sugrįš į Vṛndāvaną. Jis neatsispirs Mathuros mergelių draugijai“.

Gopės įsivaizdavo prašmatnias iškilmes Mathuroje: Kṛṣṇa eina gatvėmis, o miesto moterys bei mergelės iš savo namų balkonų žvelgia į Jį. Mathuros mieste gyveno įvairios Daśārḥos, Bhojos, Andhakos ir Sātvatos bendruomenės. Visos jos priklausė vienai Yadu giminei, kurioje apsireiškė Kṛṣṇa. Šios bendruomenės irgi laukė Kṛṣṇos atvykstant. Jau buvo žinoma, kad Kṛṣṇa, kuris yra sėkmės deivės prieglobstis ir visų džiaugsmų bei transcendentinių ypatybių šaltinis, ruošiasi aplankyti Mathurą.

Gopės ėmė smerkti Akrūros poelgi. Jos kalbėjo, kad jis išsiveža Kṛṣṇą — didžiausią jų brangenybę ir akių džiaugsmą. Jis išsiveža Kṛṣṇą, net nepranešdamas joms apie tai ir jų net nepaguosdamas. Akrūrai nederėjo šitaip žiauriai elgtis, jis privalėjo jų pagailėti. *Gopės* tęsė: „Bet labiausiai stebina tai, kad Kṛṣṇa, Nandos sūnus, ilgai nesvarstydamas sėdo į vežimą. Tai rodo, kad Kṛṣṇa nepasižymi dideliu protu. O jeigu Jis ne kvailys, tai — blogai išauklėtas. Ir ne vien Kṛṣṇa toks. Piemenys irgi tikri beširdžiai — ruošdamiesi kelionei į Mathurą, jie jau kinko jaučius bei veršius. Vṛndāvanos vyresnieji irgi nejaučia gailėsčio — jiems mūsų skausmas nė motais ir jie net nebando atkalbėti Kṛṣṇos nuo kelionės į Mathurą. Mūsų neužjaučia netgi pusdieviai — bent jie galėtų sutrukdyti Kṛṣṇos kelionei į Mathurą“.

Gopės meldėsi pusdieviams, kad šie pasiųstų gaivalines nelaimes — uraganą, audrą ar smarkią liūtį ir Kṛṣṇa negalėtų vykti į Mathurą. Po to jos ėmė samprotauti: „Jeigu nieko nedaro vyresnieji — tėvai ir globėjai, mes pačios sutrukdytume Kṛṣṇai. Mums nelieka nieko kita, kaip pačioms įsikšti. Visi susimokė prieš mus, kad tik atimtum Kṛṣṇą. Tačiau be Jo mes nė

akimirkos neišgyvensime“. *Gopės* nutarė užverti kelią, kuriuo turėjo važiuoti Kṛṣṇos vežimas. Jos kalbėjo: „Mes šokome su Kṛṣṇa *rāsos* šoki labai ilgą naktį, o ji prabėgo it akimirka. Mes gėrėjomės meilia Jo šypsena, glamonėjome Jį ir su Juo šnekučiavomės. Argi ištersime nors akimirką, jeigu Jis mus paliks? Vakarop, diena pasibaigus, Kṛṣṇa ir vyresnysis Jo brolis Balarāma grįždavo su draugais namo. Kṛṣṇos veidas būdavo pilkas nuo dulkių, kurias keldavo karvių kanopos. Jis šypsodavosi ir grodavo fleita, ir taip maloniai žvelgdavo į mus. Argi galėsime Jį pamiršti? Argi pamiršime Kṛṣṇą — mūsų gyvenimo prasmę? Mūsų širdys dieną naktį su Juo — Jis pagrobė jas, ir jeigu Jis išvažiuos, mes nebegalėsime gyventi“. Šios mintys gramzdino *gopes* į dar didesnę sielvartą. Nebegalėdamos susivaldyti, jos ėmė garsiai šaukti Kṛṣṇą įvairiais vardais: „O brangusis Dāmodara! O brangusis Mādhava!“

Visą naktį prieš Kṛṣṇai išvykstant *gopės* verkė. Kai patekėjo saulė, baigęs rytinį maudymąsi, Akrūra sėdo į vežimą ir kartu su Kṛṣṇa ir Balarāma iškeliavo į Mathurą. Kṛṣṇai ir Balarāmai įkandin, savais jaučiais kinkytais vežimais, prikrautais didelių molio ašocių su jogurtu, pienu bei *ghī*, traukė Nanda Mahārāja ir piemenys. Kṛṣṇa prašė nepastoti kelio, tačiau *gopės*, gailiai žvelgdamos į Jį, apsupo vežimą. Matydamas *gopių* sielvartą, Kṛṣṇa labai susijaudino, tačiau Jis privalėjo vykti į Mathurą, nes taip išpranašavo Nārada. Kṛṣṇa bandė nuraminti *gopes*. Jis sakė, kad joms nėra ko liūdėti — užbaigęs reikalus, Jis tuoj pat grįšias. Tačiau įkalbėti jas išsiskirstyti buvo neįmanoma. Šiaip ar taip, vežimas pamažu pajudėjo į vakarus, ir *gopės* susikaupusios, neatitraukdamos nuo jo akių, sekė jį mintimis tol, kol vežimą buvo galima regėti. Jos žvelgė į plėvesuojančią virš jo vėliavą, kol ta išnyko ir galiausiai tolumoje teliko ratų sukeltas dulkių debesėlis. *Gopės* stovėjo nekrusteldamos, kol vežimas visiškai dingo iš akiračio. Sustingusios, jos atrodė tarsi nupieštos. *Gopės* nutarė, kad Kṛṣṇa grįš negreit ir kupinomis nusivylimo širdimis grįžo namo. Grauziamos neapsakomo sielvarto, likusios be Kṛṣṇos, *gopės* dienų dienas mąstė apie Jo žaidimus, ir tai teikdavo joms šiek tiek paguodos.

Viešpats, Akrūros ir Balarāmos lydimas, greitai važiuodamas pasuko prie Yamunos krantų. Viena kartą išsimaudžius Yamunoje, galima palengvinti savo nuodėmingų poelgių našta. Kṛṣṇa ir Balarāma išsimaudė upėje ir nusiprausė veidus. Atsigėrę skaidraus, tyro it kristolas Yamunos vandens, Jie vėl įsėdo į vežimą. Vežimas stovėjo aukštų medžių paunksmėje, ir kai broliai susėdo į jį, Akrūra paprašė leisti ir jam išsimaudyti Yamunoje. Vedų ritualai nurodo, kad maudydamasis upėje žmogus, bent iki pusės įbridęs į vandenį, pašnibždom sukalbėtų Gāyatrī *mantrą*. Įbridęs į upę, Akrūra staiga vandenyje išvydo Kṛṣṇą su Balarāma. Jis nustebo, nes

buvo įsitikinęs, kad Jie tebesėdi vežime. Suglumęs jis išbrido iš vandens ir nuskubėjo pažiūrėti, kur iš tiesų yra berniukai. Koks buvo jo nustebimas, kai pamatė Juos, kaip ir anksčiau, besėdinčius vežime! Jis ėmė abejoti, ar tikrai matė Juos vandeny, tad vėl sugrįžo prie upės. Šį kartą upėje jis išvydo ne tik Balarāmą ir Kṛṣṇą, bet ir daugybę pusdievių, visus *siddhas*, *cāraṇas* ir *gandharvas*. Jie stovėjo prie gulinčio Viešpaties. Dar jis pamatė Šešanāgą su tūkstančiais Savo gobtuvų. Viešpats Šešanāga dėvėjo melsvą rūbą, o Jo kaklai švytėjo baltumu. Baltieji Šešanāgos kaklai atrodė tarsi sniegu užklotos kalnų viršūnės. Ant susirangiusio Šešanāgos Akrūra pamatė visiškai ramų Kṛṣṇą: Jis turėjo keturias rankas, o Jo akys buvo panašios į rausvus lotoso žiedlapius.

Taigi, sugrįžęs prie upės, Akrūra išvydo Balarāmą, kuris buvo virtęs Šešanāga, ir Kṛṣṇą, pasivertusį Mahā-Viṣṇu. Jis pamatė nuostabiai besišypsantį, su keturiomis rankomis Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Jis žvelgė į visus, ir niekas negalėjo atitraukti nuo Jo akių — toks Jis buvo mielas ir gražus: tiesi nosis, plati kakta, dailios ausys ir rausvos lūpos. Tvirtos Jo rankos siekė kelius. Jo pečiai buvo aukšti, o krūtinė labai plati ir iškili tarsi jūros kriauklė. Bamba buvo giliai įkritusi, o ant pilvo vingiavo trys raukšlės. Klubai buvo platūs ir stambūs, tarsi moters, o šlaunys priminė dramblio straublį. Blauzdos bei sąnariai irgi buvo labai gražūs. Kojų nagai švytėjo, o pirštai priminė lotoso žiedlapius. Jo šalną puosė vertingi brangakmeniai. Liemenį juosė dailus diržas, o plačią krūtinę — šventoji virvelė. Ant Jo riešų ir virš alkūnių žėrėjo apyrankės. Ant kulkšnių skambėjo varpeliai. Viešpaties grožis akino, o Jo delnai atrodė tarsi lotoso žiedas. Jo grožį dar labiau pabrėžė įvairūs Viṣṇu-mūrti simboliai: kriauklė, vėždas, diskas ir lotoso žiedas, kuriuos Jis laikė keturiose rankose. Jo krūtinę žymėjo Viṣṇu ženklai, o ant kaklo kabojo ką tik nuskintų gėlių girlianda. Žodžiu, nuo Jo negalėjai atitraukti akių. Be to, Akrūra pamatė, kad Jo Šviesybę supa Jo artimi palydovai. Ten buvo keturi Kumāros — Sana-ka, Sanātana, Sananda ir Sanat-kumāra, taip pat Sunanda bei Nanda ir pusdieviai Brahmā bei Śiva. Čia buvo ir devyni didieji mokyti išminčiai, bhaktos Prahlāda ir Nārada bei aštuonetas tyraširdžių Vasu, kurie šlovino Viešpatį maldomis. Kai Akrūra pamatė transcendentinę Dievo Asmenybę, jį užliejo meilės banga, o kūną ėmė krėsti transcendentinis virpulys. Akimirka jis suglumo, tačiau išlaikė aiškia sąmonę ir nusilenkė Viešpačiui. Suglaudęs delnus, virpančiu balsu jis pradėjo Jam melstis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūra grįžta ir pabuvoja Viṣṇulokoje Yamunos upėje“.

Akrūros maldos

Akrūra meldėsi: „Brangus Viešpatie, pagarbiai lenkiuosi Tau, nes Tu — aukščiausioji visų priešasčių priežastis, pirmapradė, neišsenkanti asmenybė, Nārāyaṇa. Iš Tavo bambos išaugo lotoso žiedas, o lotose gimė Brahmā — šios visatos kūrėjas. Kadangi Brahmā yra šios visatos priežastis, Tu esi visų priešasčių priežastis. Visi kosminio pasaulio pradai — žemė, vanduo, ugnis, oras, eteris, ego, taip pat materialios galios visuma, gamta, paribio galia, gyvosios esybės, protas, jutimai, jutimų objektai bei pusdieviai, kurie valdo kosmosą, — atsirado iš Tavo kūno. Tu — visa ko Super-siela, ir vis dėlto niekas nepažįsta Tavojo transcendentinio pavidalo. Visus šio materialaus pasaulio gyventojus veikia materialios gamtos *guṇos*. Netgi pusdieviai, pavyzdžiui, Viešpats Brahmā, materialios gamtos veikimo apakinti, negali gerai pažinti Tavo transcendentinės būties, plytinčios anapus kosminio pasaulio, kurį sudaro trys materialios gamtos *guṇos*. Didieji išminčiai ir mistikai garbina Tave, kaip Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, pirminę visų gyvųjų būtybių, kosminio pasaulio ir pusdievių priežastį. Jie garbina Tave, kaip visa aprėpiantį. Kai kurie mokyti *brāhmaṇos* garbina Tave apeigomis. Jie atnašauja Tau aukas, skirdami jas įvairiems pusdieviams. Kai kurie ypač vertina transcendentinį pažinimą. Atgavę ramybę, jie stengiasi atsisakyti visų materialių veiksmų ir atsideda filosofinėms paieškoms — *jñāna-yogai*, kurios tikslas — pažinti Tave.

Bhaktos, dar vadinami *bhāgavatomis*, garbina Tave, kaip Aukščiausiąjį

Dievo Asmenį. Gavę būtinus įšventinimus, kad atliktų *pañcarātrika-vid-dhi*, jie žymi kūną *tilaka* ir garbina įvairius Tavo *viṣṇu-mūrti* pavidalus. Yra garbintojų, kuriuos vadina šivaitais. Jie seka įvairiais *ācāryomis* ir garbina Tave Viešpaties Šivos pavidalu“.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad garbinti pusdievius reiškia netiesiogiai garbinti Aukščiausiąjį Viešpatį. Tačiau tai nėra teisinga garbinimo forma, nes garbinimo vertas tik Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa. Pusdieviai Brahmā, Šiva ir kiti — tai materialijų ypatybių inkarnacijos, o šios ypatybės taip pat kyša iš Nārāyaṇos kūno. Iš tikrųjų prieš pasaulio sukūrimą nebuvo nieko, tik Nārāyaṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Taigi pusdievių garbinimas neprilygsta Nārāyaṇos garbinimui.

Akrūra kalbėjo: „Pusdievių garbintojai sutelkia protą į kurį nors pusdievį, tačiau Tu esi visų gyvųjų būtybių, net ir pusdievių Supersiela, todėl šie garbintojai netiesiogiai garbina Tave. Per liūtį iš kalnų bėgantys upokšniai ne visada pasiekia jūrą. Kai kuriems tai pavyksta, o kai kuriems — ne. Taip ir pusdievių garbintojams gali pavykti, tačiau gali ir nepavykti Tave pasiekti. Niekas negali to laiduoti. Sėkmę lemia garbintojo uolumas“.

Vedose nurodoma, jog garbinant kurį nors pusdievį dar reikia atlikti ir tam tikras apeigas Nārāyaṇai, Yajñešvarai, nes „Bhagavad-gītoje“ paminėta, kad pusdieviai negali patenkinti garbintojo noro be Nārāyaṇos, ar Kṛṣṇos, leidimo. „Bhagavad-gītoje“ taip sakoma: *mayaiva vihitān hi tān* — pusdieviai gali suteikti palaiminimą tiktai Aukščiausiojo Viešpaties valia. Jei pusdievių garbintojas pradeda blaiviai mąstyti, jis suvokia: „Pusdieviai suteikia palaiminimą tik Aukščiausiojo Viešpaties įgalioji, tad ar ne geriau garbinti Patį Aukščiausiąjį Viešpatį?“ Pusdievių garbintojai gali pasiekti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, tačiau tie, kurie mano, jog pusdieviai yra aukščiau už viską, galutinio tikslo nepasieks.

Akrūra tęsė savo maldą: „Brangus Viešpatie, pasaulyje viešpatauja trys materialios gamtos *guṇos*: dorybė, aistra ir neišmanymas. Jos valdo visus materialaus pasaulio gyventojus — pradedant Viešpačiu Brahma, baigiant nejudriomis būtybėmis — augalais bei medžiais. Brangusis Viešpatie, su pagarba lenkiuosi Tau, nes Tu nepavaldus trims *guṇoms*. *Guṇų* bangos nusineša visus, tačiau Tavęs jos neveikia. Brangus Viešpatie, ugnis — tai Tavo burna, žemė — Tavo pėdos, saulė — Tavo akis, dangus — Tavo bamba, pasaulio kryptys — Tavo ausys, erdvė — Tavo galva, pusdieviai — rankos, vandenynai ir jūros — Tavo pilvas, vėjai ir oras — Tavo jėga ir gyvybingumas. Augalai bei žolės — plaukeliai ant Tavo kūno. Debesys — Tavo plaukai, kalnai — kaulai ir nagai, dienos bei naktys — Tavo vokų mirksėjimas. Prajāpatis, protėvis — Tavo lyties organas, o lietūs — Tavo sėkla.

Brangusis Viešpatie, pasakyta, kad visos gyvosios būtybės bei įvairūs

pusdieviai, valdovai, karaliai ir visi kiti glūdi Tavyje kaip neatsiejamos visumos dalelės. Tavęs neįmanoma pažinti moksliniais tyrimais. Transcendentinę Tavo būtį galėtume vaizduotis kaip neaprepiamą vandenyną, kuriame knibžda įvairiausių rūšių gyvųjų būtybių, arba kaip *kadambos* vaisių, iš kurio išlenda mažyčiai uodai. Brangus Viešpatie, kad ir kokiais amžiniais pavidalais bei inkarnacijomis Tu apsireikštumei, Tu visada ateini į šį pasaulį išvaduoti gyvasias būtybes nuo neišmanymo, iliuzijos bei sielvarto. Todėl visi žmonės gauna galimybę suvokti Tavo Šviesybės inkarnacijų bei žaidimų didybę ir amžinai šlovinti Tavo darbus. Neįmanoma suskaiciuoti visų Tavo pavidalų bei inkarnacijų, kaip neįmanoma suskaiciuoti Tavyje glūdinčių visatų.

Todėl su pagarba lenkiuosi žuvies inkarnacijai, kuri apsireiškė pasaulio naikinimo metu, nors Tavo Šviesybė — visų priežasčių priežastis. Su pagarba lenkiuosi Hayagrivos inkarnacijai, kuri užmušė du demonus — Madhu ir Kaiṭabha. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškėi milžino vėžlio pavidalu ir laikei didžiulį Mandaros kalną, o po to apsireiškėi šerno pavidalu, kad išgelbėtumei Žemės planetą, nukritusią į Garbhodakos vandenį. Su pagarba lenkiuosi Tavo Šviesybei, apsireikšusiam Nṛsiṃhadevos pavidalu ir išgelbėjusiam daugybę bhaktų, kuriuos persekiojo žiaurūs bedieviai. Pagarbiai lenkiuosi Tau, kurs apsireiškėi kaip Vāmanadeva ir didingais lotoso pėdų žingsniais apėjęi tris pasaulius. Pagarbiai lenkiuosi Tau, kurs apsireiškėi kaip Bhṛgu ainių Viešpats, kad išžudytumei šį pasaulį valdžiusius bedievius. Reiškiu pagarbą Tau, kurs apsireiškėi Viešpaties Rāmos pavidalu ir užmušėi demoną Rāvaṇą. Visi bhaktos garbina Tave kaip Raghu giminės valdovą, Viešpatį Rāmacandra. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškėi kaip Viešpats Vāsudeva, Viešpats Saṅkarṣaṇa, Viešpats Pradyumna ir Viešpats Aniruddha. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs nužengei Viešpaties Buddhos pavidalu demonų ir bedievių suklaidinti. Su pagarba lenkiuosi Tau, kurs apsireiškėi Kalki pavidalu, kad nubaustum tariamuosius karališkojo luomo atstovus, nusiritusius iki bjaurių *mlecchų*, kuriems jau nebetaikomi Vedų reguliatyvieji principai, lygio.

Brangusis Viešpatie, visi šio materialaus pasaulio gyventojai yra Tavo iliuzinės galios valdžioje. Nesuprasdami savęs ir klaidingai manydami, kad šiame pasaulyje viskas priklauso tik jiems, jie keliauja iš vieno kūno į kitą karminės veiklos bei jos pasekmių taku. Brangusis Viešpatie, aš ne išimtis tarp šių sąlygotųjų sielų. Aš, paikas žmogus, manau esąs laimingas, nes turiu namus, žmoną, vaikus, valstybę, nuosavybę bei turtus. Manydamas, jog esu laimingas, aš gyvenu tarsi svajų pasaulyje, nes visa tai laikina. Kvaila yra taip galvoti, bet šie dalykai man atrodo kažkuo pastovūs ir tikri. Brangus Viešpatie, neteisingai suvokdamas savąjį „aš“, laikausi nu-

sitvėręs to, kas laikina, būtent — savo materialaus kūno, kuris nėra dvasinis ir verčia mane kentėti. Toks būties supratimas mane visiškai paklaidino, visos mano mintys nukrypo į dvejybių pasaulį ir aš pamiršau Tave, transcendentinės palaimos šaltinį. Aš netekau galimybės transcendentiskai bendrauti su Tavimi ir, palikęs žaliuojančią oazę, tarsi neišmanėlis ieškau dykumoje vandens. Sąlygotosios sielos geidžia numalšinti troškulį, tačiau nežino, kur rasti vandens. Jos palieka oazę, kurioje yra vandens, ir skuba į dykumą, kur jo nėra nė lašo. Brangus Viešpatie, aš visiškai nesuvaldau savo proto, kurį blaško nežaboti jutimai ir vilioja karminė veikla bei jos vaisiai. Todėl mano intelektas visiškai luošas. Brangusis Viešpatie, nė vienas žmogus, pakliuvęs į sąlygotą materialios egzistencijos būvį, negali deramai įvertinti Tavo lotoso pėdų didybės. Laimė, man pavyko priartėti prie Tavo lotoso pėdų, ir aš manau, jog tai — nepriežastinė Tavo malonė. Tu gali daryti ką nori, nes esi aukščiausiasis valdovas. Dabar man paaiškėjo, kad tik nepriežastine Tavo malone žmogus gali išsivaduoti iš pasikartojančių gimimų bei mirčių, toliau tobulėti ir galų gale prisirišti prie nesavanaudiškos tarnystės Tau“.

Akrūra puolė ant žemės priešais Viešpatį ir tarė: „Brangusis Viešpatie, Tavo amžinas transcendentinis pavidalas kupinas žinojimo. Vien sutelkus protą į Tavo pavidalą, galima suprasti ir pažinti visą būtį, nes Tu — pirminis pažinimo šaltinis. Tau, įvairių galių valdovui, priklauso aukščiausioji valdžia. Tu — Aukščiausiasis Brahmanas ir Aukščiausioji Asmenybė, aukščiausiasis valdovas ir materialijų galių šeimininkas. Su pagarba Tau lenkiuosi, nes Tu esi Vāsudeva, kuriame glūdi visa kūrinija. Tu — visa apreišiantis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tu — Supersiela, glūdinti visų širdyse ir vadovaujanti jų darbams. Dabar, Viešpatie, aš visiškai Tau atsiduoju. Apsaugok mane“.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti trisdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Akrūros maldos“.

Kr̥ṣṇa įžengia į Mathurą

Kol Akrūra meldėsi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Viešpatis išnyko iš upės tarytum įgudęs teatro aktorius, kuris persirengia rūbus ir vėl lieka kuo buvęs. Kai *viṣṇu-mūrti* nebeliko, Akrūra išbrido iš vandens. Jis atliko visas apeigas ir stebėdamasis grįžo prie Balarāmos ir Kr̥ṣṇos vežimo. Kr̥ṣṇa paklausė, ar nematė jis kokio stebuklo vandenyje ar danguje. Akrūra atsakė: „Brangus Viešpatie, visi šio pasaulio stebuklai, nesvarbu, kur jie vyktų — danguje, vandenyje ar ant žemės, iš tiesų vyksta Tavajame visatos pavidale. Aš regėjau Tave, tad ar gali mane dar kas nors stebinti?“ Šie žodžiai patvirtina Vedų teiginį, kad tas, kuris pažino Kr̥ṣṇą, žino viską, o kas Jį regėjo — regėjo viską, net pačius didžiausius stebuklus. „Brangusis Viešpatie, — tęsė Akrūra, — nėra didesnio stebuklo už transcendentinį Tavo pavidalą. Po to, kai išvydau transcendentinį Tavo pavidalą, ar yra dar kas, ko būčiau nematęs?“

Tai pasakęs, Akrūra paragino arklius. Vakarop vežimas pasiekė Mathuros apylinkes. Kelyje iš Vṛndāvanos į Mathurą visi keliaujantieji neištverdavo ir keliskart atsigrįždavo, kad pažvelgtų į Kr̥ṣṇą ir Balarāmą. Tuo tarpu Vṛndāvanos gyventojai, kuriuos vedė Nanda ir Upananda, per miškus bei upes pasiekė Mathurą ir laukė atvykstant Balarāmos su Kr̥ṣṇa. Privažiavę Mathuros vartus, Kr̥ṣṇa ir Balarāma išsoko iš vežimo ir paspaudė Akrūrai ranką. Kr̥ṣṇa tarė Akrūrai: „Dabar gali keliauti namo. Mes įžengsime į Mathurą vėliau, kartu su Savo palydovais“. Akrūra atsa-

kė: „Brangus Viešpatie, aš negaliu palikti Tave ir vienas grįžti į Mathurą. Aš — Tavo ištikimas tarnas. Neatstumk manęs. Aš kviečiu Tave, Tavo vyresnįjį brolių ir Tavo bičiulius piemenukus eiti su manimi. Palaiminkite mano namus Savo apsilankymu. Brangus Viešpatie, peržengęs mano namų slenkstį, Tu palaiminsi juos Savo lotoso pėdų dulkėmis. Gangos upė, prakaitu išsiliejanti iš Tavo lotoso pėdų, apvalo viską — protėvius, ugnies dievą ir pusdievius. Bali Mahārāja išgarsėjo apiploęs Tavo lotoso pėdas, o visi jo giminaičiai pasiekė dangaus planetas, nes jis palytėjo Gangos vandenį. Bali Mahārāja valdė visus įmanomus materialius turtus, o ilgainiui patyrė aukščiausios rūšies išsivadavimą. Gangos vanduo pašventina ne tik tris pasaulius, jis srūva ir per Viešpaties Šivos galvą. O Aukščiausiasis visų valdovų Viešpatie! O visatos valdove! Su pagarba Tau lenkiuosi!“ Iš klausęs jo žodžius, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kršna, atsakė: „Akrūra, Aš ir vyresnysis brolis Balarāma būtinai užeisime į tavo namus, bet tik tada, kai užmušiu Yadu giminei priešiškus demonus. Tai suteiks džiaugsmo visai mano giminei“. Akrūrą šiek tiek nuliūdino tokie Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžiai, tačiau jis negalėjo nepaklusti įsakymui. Todėl jis vienas įžengė į Mathurą, kad praneštų Kaṁsai apie Kršnos atvykimą, ir grįžo namo.

Akrūrai nuėjus, Viešpats Kršna, Balarāma ir piemenukai taip pat įžengė į Mathurą, norėdami apžiūrėti miestą. Jie atkreipė dėmesį į puikaus darbo, iš geriausio marmuro iškaltus Mathuros vartus gryo aukso durimis. Visur, kur pažvelgsi, žaliavo nuostabūs sodai bei parkai, o miestą juosė patrankų eilė, kad priešas lengvai neįsibrautų. Jie matė auksu išdabintas kryžkeles, daugybę išmoningai tarsi vieno architekto statytų turtuolių namų. Namai buvo nusagstyti brangakmeniais, aplinkui vešėjo puikūs vaismedžių ir gėlių sodai. Namų koridorius bei verandas puošė šilkai, siuvinėti brangakmeniais bei perlais audiniai. Priešais balkonų langus burkuodami tupinėjo balandžiai ir povai. Visos miesto grūdų krautuvėlės buvo išpuoštos įvairiausiomis gėlėmis bei girliandomis, jauna žolė ir nuostabiais narcizų bei rožių žiedais. Prie pagrindinių kiekvieno namo durų stovėjo ąsočiai su vandeniu, o aplink įėjimą buvo pašlakstyta vandens, jogurto, sandalmedžio pastos bei žiedlapių mišinio. Virš durų, papuoštų degančiais įvairaus dydžio šviestuvais, kabojo jaunų mango lapų vainikai ir šilko juostos. Šitaip išdabintos buvo visos durys.

Kai mieste pasklido žinia, kad Kršna ir Balarāma su piemenukais atvyko į Mathurą, visi miesto gyventojai išėjo į gatves, o moterys bei merginos užkopė ant stogų, kad galėtų Juos pamatyti. Jos labai susijaudinusios laukė atvykstančių Kršnos ir Balarāmos ir taip nekantravo Juos pamatyti, kad netgi nespėjo dorai apsirengti. Kai kurios išvirkščiai apsilviko drabužius, kitos tepasidažė vieną akį, dar kai kurios pasirišo varpelius tik ant

vienos kojos, o auskarus įsisegė tik į vieną ausį. Taip smarkiai besiskubindamos, kad net tinkamai nepasipuošė, jos sulipo ant stogu, kad pamatytų Krišną. Kai Krišna ir Balarāma atvyko, kai kurios iš jų valgė, tačiau vos išgirdusios, kad Jie jau mieste, viską paliko ir puolė ant stogu. Kitos maudėsi, tačiau nebaigusios išbėgo pasitikti Krišnos ir Balarāmos. Kai kurios iš moterų krūtimi maitino savo vaikus, tačiau ir tos, palikusios juos, išbėgo pamatyti Krišnos ir Balarāmos. Viešpats Krišna ėjo lėtai, šypsodamasis ir tuoj pat pakerėjo moterų širdis. Sėkmės deivės vyras žengė gatve tarsi dramblis. Jau seniai Mathuros moterys girdėjo pasakojimus apie Krišną ir Balarāmą bei nepaprastas jų ypatybes. Iš pasakojimų joms labai patiko broliai, ir jos nekantravo Juos pamatyti. Dabar, kai moterys pačios išvydo Krišną ir Balarāmą, einančius gatve ir viliojančiai besišypsančius, jos netvėrė džiaugsmu. Išvydus Krišną ir Balarāmą, jų krūtinėse užkaito jausmai ir širdyse jos ėmė glausti Juos prie savęs. Iš neapsakomos ekstazės joms pasišiaušė plaukai. Jos jau girdėjo apie Krišną, tačiau niekada nebuvo Jo mačiusios, ir štai pagaliau jų didis troškimas išsipildė. Džiaugsmu švytinčiais veidais ant Mathuros rūmų stogu besibūriuojančios moterys bėrė ant Krišnos ir Balarāmos gėles. Broliams žingsniuojant gatvėmis, visi aplinkui gyvenantys *brāhmaṇos* irgi išėjo į gatves su sandalmedžio vandeniu bei gėlėmis ir pagarbiai sveikino Juos, įžengusius į miestą. Miestelėnai kalbėjo apie Vṛndāvanos gyventojų kilnius ir dorovingus darbus. „Kokius didžius darbus turėjo nuveikti Vṛndāvanos piemenys ankstesniuose savo gyvenimuose, kad dabar kasdieną regėtų piemenukus Krišną ir Balarāmą“, — negalėjo atsistebėti jie.

Pakeliui Krišna ir Balarāma sutiko skalbėją, kuris skalbdavo ir dažydavo drabužius. Nudžiugęs Krišna kreipėsi į jį, prašydamas gražaus audinio ir žadėdamas, kad jeigu skalbėjas duos Jam gražiausiai nudažytą audeklą, jis visada bus laimingas ir nuo jo niekada nenusigręš sėkmė. Krišna — ne elgeta ir audinio Jam nereikėjo, tačiau šiuo prašymu Jis priminė, kad kiekvienas iš mūsų turėtų būti pasiruošęs atiduoti Jam viską, ko tik Jis panorėtų. Tai ir sudaro Krišnos sąmonės esmę.

Deja, skalbėjas buvo Kaṁsos tarnas ir Krišnos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, prašymo deramai neįvertino. Štai kaip paveikia bloga aplinka. Jis galėjo nedelsdamas atiduoti medžiagą Aukščiausiam Dievo Asmeniui, pažadėjusiam už tai suteikti didžius palaiminimus, tačiau kadangi jis buvo Kaṁsos tarnas, nuodėmingas demonas, tai Krišnos pasiūlymo nepriėmė. Užuoat apsidžiaugęs, jis supyko ir atsisakė patenkinti Viešpaties prašymą, atkirsdamas: „Kaip Tu drįsti prašyti audinio, skirto karaliui?!“ Ir jis ėmė Krišnai ir Balarāmai pamokslauti: „Mielieji berniukai, nebūkite tokie įžūlūs ir nekaulykite karaliaus daiktų. Antraip karaliaus tarnai Jus nubaus — sučiups Jus ir gerai įkrs. Tada Jums bus rieta. Aš pats patyriau tai savo

kailiu. Kiekvienas, besikėsintis į karaliaus nuosavybę, žiauriai nubaudziamas“.

Išgirdęs šiuos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa, Devakī sūnus, užsirūstino ant skalbėjo ir smogęs plaštaka nukirto jam galvą. Skalbėjas krito ant žemės negyvas. Taip Viešpats Kṛṣṇa patvirtino „Brahma-saṁhitas“ žodžius, kad kiekviena Savo kūno dalimi Jis gali daryti viską, ko panori. Jis nukirto skalbėjui galvą be kardo, plika ranka. Toks Aukščiausiojo Viešpaties visagalybės įrodymas. Jis gali padaryti ką noris be jokios pagalbos.

Po šio šurpauš įvykio skalbėjo samdiniai tuoj išsilakstė, palikę visus au-deklus. Kṛṣṇa ir Balarāma išsirinko Jiems patikusius ir jais pasipuošė, o likusius audinius atidavė piemenukams, kurie irgi išsipuošė. Likučius Kṛṣṇa ir Balarāma paliko ir patraukė toliau. Tuo tarpu vienas siuvėjas bhakta pasinaudojo proga Jiems patarnauti ir pasiuvo iš šių audinių puikiausius rūbus. Pasipuošę naujais drabužiais, Kṛṣṇa ir Balarāma atrodė tarsi įvairiaspalvėm medžiagom padabinti drambliai pilnaties arba jaunaties diena. Kṛṣṇa buvo patenkintas siuvėju ir suteikė jam *sārūpya-muktī* palaiminimą, o tai reiškė, kad palikęs kūną siuvėjas išsivaduos ir Vaikuṅthos planetose gaus tokį pat kūną, kaip keturrankio Nārāyaṇos. Be to, Kṛṣṇa pažadėjo, kad visą gyvenimą jis užsidirbs pakankamai lėšų, kad gyventų nestokodamas malonumų. Čia Kṛṣṇa įrodė, kad Jį įsisąmoninusiems bhaktoms netrunka ir materialių jutiminių džiaugsmų. Jie turi pakankamai progų juos patirti, o nugyvenę gyvenimą pasikelia į dvasines planetas — Vaikuṅthalokas arba Kṛṣṇaloką, Goloka Vṛndāvaną.

Dailiai pasipuošę, Kṛṣṇa ir Balarāma užsuko pas gėlininką, vardu Sudāmā. Kai Jie priėjo prie Sudāmos namo, gėlininkas pasitiko Juos, puldamas kniūbsčias ant žemės ir taip išreikšdamas savo didžią ištikimybę. Patogiai pasodinęs Kṛṣṇą ir Balarāmą, jis paprašė savo pagalbininko atnešti gėlių bei betelio riešutų su *candanos* pasta. Viešpats gėlininko nuoširdumu buvo labai patenkintas.

Gėlininkas ėmė nuolankiai ir pagarbiai melstis Viešpačiui: „Brangus Viešpatie, aš manau, kad Tau apsilankius mano namuose, liko patenkinti ir gavo išsivadavimą mano protėviai bei visi tie, kuriuos aš garbinu. Brangus Viešpatie, Tu — kosminio pasaulio priežasčių priežastis, tačiau žemės gyventojų labui Tu apsireiškei kartu su Savo pilnaverte dalimi, kad apgintum bhaktas ir sunaikintum demonus. Kadangi Tu — visų gyvųjų būtybių draugas, esi visiems vienodas. Tu — Supersiela ir neišskiri nei draugų, nei priešų. Ir vis dėlto Savo bhaktoms Tu su džiaugsmu dovanoji ypatingą malonę už jų atsidavimą. Viešpatie, būk maloningas ir pasakyk, ką aš galėčiau padaryti Tau, nes esu amžinasis Tavo tarnas. Leisdamas kuo nors patarnauti, Tu suteiktum man didžiausią malonę“. Gėlininkas Sudāmā širdyje labai džiaugėsi, kad jo namuose svečiuojasi Kṛṣṇa ir Balarāma, tad,

vykdydamas slapčiausią savo troškimą, iš įvairių gėlių suvėrė dvi stebuklingo grožio girliandas ir dovanuoja jas Viešpačiui. Kṛṣṇa ir Balarāma buvo patenkinti nuoširdžiu jo patarnavimu, tad Kṛṣṇa pasveikino gėlininką ir palaimino jį. Kṛṣṇa visada taip elgiasi su Jam atsidavusiomis sielomis. Gavęs palaiminimą, gėlininkas paprašė, kad Viešpats leistų būti amžinu Jo tarnu, ištikimai Jam tarnauti ir kad jo tarnystė būtų naudinga visoms gyvoms būtybėms. Iš šių žodžių matyti, kad Kṛṣṇą įsisamoninęs Viešpaties bhakta nepasitenkina vien pats tobulėdamas atsidavimo tarnystėje — jis trokšta dirbti ir kitų gyvų esybių labui. Šiuo principu vadovavosi šeši Vṛndāvanos Gosvāmiai. Todėl jiems skirtoje maldoje yra tokie žodžiai: *lokānām hita-kāriṇau* — *vaiṣṇavos*, Viešpaties bhaktos, nėra savanaudžiai. Nors ir kokias malones jie gautų iš Aukščiausiojo Dievo Asmens, jie nori viskuo dalintis su žmonėmis. Štai kas yra tikrasis rūpinimasis žmonijos gerove. Patenkintas gėlininku, Viešpats Kṛṣṇa ne tik suteikė jam trokštamą malones, bet ir materialų turta, šeimos gerovę, ilgą gyvenimą ir visa, ko tik šiame materialiaame pasaulyje galėjo žmogaus širdis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa ižengia į Mathurą“.

Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką

Išėję iš gėlininko namų, Kṛṣṇa ir Balarāma pamatė jauną kuprotą moterį, nešančią gatve dubenį su sandalmedžio pasta. Kṛṣṇa, visų malonumų šaltinis, panoro iškrėsti išdaigą kupriukei ir pralinksminti Savo draugus. Kṛṣṇa kreipėsi į ją: „O lieknoji mergele, kas tu? Pasakyk Man, kam neši šią sandalmedžio pastą? Man regis, tu turėtum atiduoti ją Man, ir Aš įsitikinęs, kad tu su džiaugsmu tai padarysi“. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir Jis viską žinojo apie kupriukę. Klausdamas Jis leido suprasti, kad tarnauti demonui beprasmiška. Verčiau tepasitarnauja ji Kṛṣṇai ir Balarāmai — tada tuoj pat galėtų pasidžiaugti savo tarnystės vaisiais.

Moteris atsakė Kṛṣṇai: „Brangusis Šyāmasundara, brangus tamsiaveidi gražuoli, aš esu Kamšos tarnaitė. Kasdien aš parūpinu jam sandalmedžio pastos, ir karalius labai manimi patenkintas. Tačiau dabar aš manau, kad sandalmedžio pasta geriausiai pasitarnautų Jums, broliai“. Sužavėta dailių Kṛṣṇos ir Balarāmos bruožų, Jų kalbų, šypsenu, žvilgsnių ir elgesio, kupriukė su didžiu pasitenkinimu ir meile ėmė tepti Jų kūnus pasta. Transcendentiniai broliai Kṛṣṇa ir Balarāma buvo gražaus gymio, nuostabios odos spalvos ir vilkėjo dailiais įvairiaspalviais rūbais. Jų stuomuo ir taip buvo nepaprastai patrauklus, o kai kupriukė patepė Juos sandalmedžio pasta, Jie atrodė dar gražesni. Kṛṣṇa buvo labai dėkingas už paslaugą ir ėmė svarstyti, kuo jai atsilyginus. Taigi, norėdamas atkreipti Viešpaties

dėmesį, įsisąmoninęs Kṛṣṇą bhakta turi su didele meile ir ištikimybe Jam tarnauti. Kṛṣṇai galima įtikti tik transcendentine meilės tarnyste. Taip besvarstydamas, Viešpats Kṛṣṇa užmynė kupriukei ant kojų ir, pirštais suėmęs jos skruostus, tįmptelėjo kupriukę aukštyn, kad ji išsitiestų. Ir staiga kupriukė virto gražia, liekna mergina plačiais klubais, liaunu liemeniu ir aukšta, labai patrauklia krūtine. Kadangi Kṛṣṇa buvo patenkintas kupriukės tarnyste ir kadangi ją palytėjo Kṛṣṇos ranka, ji virto nuostabiausia tarp moterų. Tai pavyzdys, kai Kṛṣṇai tarnaujantys bhaktos tuojau pat pasiekia būties tobulumo. Atsidavimo tarnystė tiek galinga, kad visi, kurie ją atlieka, įgyja dieviškas ypatybes. Kupriukė patraukė Kṛṣṇą ne grožiu, o tarnyste. Pasitarnavusi Kṛṣṇai, ji čia pat virto gražiausia iš moterų. Nebūtina, kad Kṛṣṇos sąmonės žmogus būtų gražus ar kažkuo nepaprastas. Išsiugdęs Kṛṣṇos sąmonę ir tarnaudamas Kṛṣṇai, jis visa tai įgyja savaime.

Kai Kṛṣṇos malone kupriukė virto nuostabaus grožio mergina, ji pajuto didelį dėkingumą Kṛṣṇai, o be to, ją sužavėjo Kṛṣṇos grožis. Ilgai nesvarsčiusi, ji įsitvėrė į Kṛṣṇos drabužius ir pradėjo juos glamžyti. Koketiškai šypsodamasi, ji prisipažino, kad ją apėmė geidulys. Ji užmiršo ir kad esanti gatvėje, ir kad šalia stovi Kṛṣṇos vyresnysis brolis bei Jo draugai.

Ji atvirai pasiūlė Kṛṣṇai: „Brangusis didvyri, aš negaliu taip staiga išsiskirti su Tavimi. Tu turi ateiti pas mane į namus. Mane gundo Tavo grožis ir Tu esi puikiausias iš visų vyrų, tad privalau gražiai Tave priimti. Ir Tu turėtumei būti man geras“. Ji nedviprasmiškai pasiūlė Kṛṣṇai užsukti pas ją į namus ir patenkinti jos geidulius. Kṛṣṇa, žinoma, kiek suglumo, nes šalia stovėjo vyresnysis brolis Balarāma, tačiau Jis žinojo, kad mergina yra nuoširdi ir iš tiesų jaučia Jam potraukį, tad Jam teliko nusišypsoti. Žiūrėdamas į Savo draugus piemenukus, Jis atsakė merginai: „Mie-loji gražuole, Man labai malonu, kad pakvieteį Mane. Atlikęs kitus Savo reikalus, Aš būtinai aplankysiu tave. Tokia gražuolė, kaip tu, — Man didžiulė paguoda, nes Aš toli nuo namų ir neturiu žmonos. Mes neturime tikros draugės, ir tu, be abejonės, gali padėti Mums numaldyti neramų protą“. Maloniais žodžiais Kṛṣṇa nuramino merginą ir palikęs ją patraukė turgaus gatve, kur miesto gyventojai ruošėsi sutikti Jį su įvairiomis dovanomis. Ypač daug ten buvo betelio riešutų, gėlių ir sandalmedžio pastos.

Turguje prekijai su didžia pagarba lenkėsi Kṛṣṇai ir Balarāmai. Kai Jis ėjo gatve, iš aplinkinių namų Jo pažiūrėti subėgo visos moterys, o kai kurios, jaunesnės, pakerėtos Jo grožio, beveik alpo. Jų plaukai išsitaršė, atsipalaidavo glaudžiai priglundę rūbai, ir jos pamiršo, kur esančios.

Paskui Kṛṣṇa paklausė miestelėnų, kur bus atnašaujamos aukos. Karṇsa rengė Dhanur-yajños auką ir šalia aukuro padėjo šios aukos simbolį — milžinišką lanką. Lankas buvo nepaprastai didelis ir dailus tarsi vaivorykš-

tė danguje. Jį saugojo daugybė į aukavietę susirinkusių tvarkos prižiūrėtojų bei sargybinių, kuriuos pasamdė karalius Kaṁsa. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma priėjo prie lanko, Juos perspėjo, kad toliau nebeitų, tačiau Kṛṣṇa į perspėjimą nekreipė jokio dėmesio. Jis prasibrovė prie milžiniško lanko ir čiupo jį kairiąja ranka. Minios akivaizdoje Jis įtempė templę ir perlaužė lanką perpus, tarsi dramblys laukuose perlaužia cukranendrę. Visi susirinkusieji žavėjosi Kṛṣṇos jėga. Lūžtančio lanko trenksmas nusirito dangumi ir žeme ir pasiekė Kaṁsą. Sužinojęs, kas atsitiko, Kaṁsa išsigando dėl savo gyvybės. Prižiūrėtojas, saugojęs lanką ir viską matęs, baisiai įniršo. Jis liepė savo žmonėms griebti ginklus ir puolė Kṛṣṇą, šaukdamas: „Čiupkite Jį! Čiupkite Jį! Užmuškite Jį! Užmuškite Jį!“ Kṛṣṇa ir Balarāma buvo apsupti. Grasinantys sargybinių mostai užrūstino Kṛṣṇą ir Balarāmą, ir Jie, stvėrę po sulaužyto lanko pusę, ėmė talžyti sargybinio padėjėjus. Kol vyko susirėmimas, Kaṁsa į pagalbą sargybiniams atsiuntė nedidelį būrį kareivių, tačiau Kṛṣṇa ir Balarāma nukovė ir juos.

Nugalėjęs Kaṁsos karius, Kṛṣṇa jau nebėjo į aukavietę, o pasuko už vartų ir patraukė į Savo stovyklą. Pakeliui su didžiu malonumu Jis aplankė įvairias Mathuros vietas. Matydami Kṛṣṇos darbus ir nepaprastą šaunumą, visi Mathuros gyventojai ėmė manyti, jog broliai yra pusdieviai, kurie nusileido į jų miestą, ir labai Jais stebėjosi. O broliai nerūpestingai vaikštinėjo gatvėmis, nesukdami galvos dėl Kaṁsos įstatymų ir įsakymų.

Vakare Kṛṣṇa ir Balarāma su bičiuliais piemenukais grįžo į miesto pakraštį, kur stovėjo jų vežimai. Taip Kṛṣṇa ir Balarāma perspėjo Kaṁsą apie Savo atvykimą ir priminė, koks didelis pavojus laukia jo kitą dieną aukavietėje.

Dar Kṛṣṇai ir Balarāmai besiruošiant keliauti iš Vṛndāvanos į Mathurą, Vṛndāvanos gyventojai įsivaizdavo, kokia didžiulė laimė teks Mathuros gyventojams — jie galės gėrėtis nepaprastu Kṛṣṇos, kurį garbina tyri Jo bhaktos ir sėkmės deivė, grožiu. Vṛndāvanos gyventojų svajonės išsipildė, nes išvydę Kṛṣṇą Mathuros gyventojai išties patyrė didžiulę laimę.

Kai Kṛṣṇa sugrįžo į stovyklavietę, tarnai puolė Juo rūpintis, nuplovė Jo lotoso pėdas, patogiai pasodino, atnešė pieno bei įvairių gardžių valgių. Pavakarieniavęs ir apgalvojęs, ką veiks kitą dieną, Jis kuo ramiausiai užmigo ir taip prabėgo naktis.

O Kaṁsa, sužinojęs, kad Kṛṣṇa sulaužė nuostabų jį lanką ir užmušė sargybinių bei išžudė karius, pajuto Aukščiausiojo Dievo Asmens galybę. Jis suprato, kad aštuntasis Devakī sūnus pagaliau apsireiškė ir jo, Kaṁsos, laukia neišvengiama mirtis. Galvodamas apie artėjančią mirtį, jis visą naktį nesumerkė akių. Jį kamavo negeri regėjimai ir jis suprato, kad Kṛṣṇa ir Balarāma, atsiradę miesto apylinkėse, — tai jo mirties pranašai.

Kaṁsai rodėsi įvairiausi blogi ženklai ir sapne, ir tikrovėje. Žiūrėdamas į save veidrodyje, jis nematė savo galvos, nors ji ir buvo savo vietoje. Dangaus šviesuliai jo akyse dvejinosi, nors iš tiesų jų tebuvo po vieną. Savo šešėlyje jis matė skylės, ausyse spengė. Visi medžiai jam atrodė auksiniai, jis nebematė savo pėdų žymių nei dulkėse, nei purve. Sapnuose ji lankė įvairios šmėklos asilais kinkytame vežime. Be to, jis sapnavo, kad kažkas duoda jam nuodų ir jis juos geria. Dar sapnavo, kad eina visiškai nuogas, su gėlių girlianda ir tepasi kūną aliejumi. Taigi iš sapnų ir įvairių pranašingų ženklų Kaṁsa suprato, kad mirtis neišvengiama. Nerimo kankinamas, jis visą naktį nesudėjo nė bluosto ir išaušus rytui ėmė skubiai ruoštis imtynininkų rungtynėms.

Imtynių aikštė buvo švariai išvalyta ir papuošta vėliavomis, juostomis bei gėlėmis. Litaurų dūžiai skelbė rungtynių pradžią. Kaspinais bei vėliavomis išdabinta pakyla atrodė nenusakomai puiki. Garbingiems svečiams — karaliams, *brāhmaṇoms* bei *kṣatrijoms* — buvo įrengtos galerijos. Karaliams buvo skirti sostai, kitiems svečiams paruoštos vietos atsisėsti. Pagaliau patarėjų lydimas atvyko Kaṁsa. Jis užlipo ant jam įrengtos pakylės ir nors sėdėjo tarp kitų valdovų, iš baimės prieš mirtį jo širdis krūtinėje virpėte virpėjo. Žiauriajai mirčiai, žinia, nerūpi, kad ji susitiks su tokiu didžiūnu, kaip Kaṁsa. Ji nekreipia dėmesio į savo aukos padėtį.

Kai viskas buvo paruošta, į aikštę atvyko imtynininkai, kad parodytų susirinkusiems žmonėms savo sugebėjimus. Jie buvo pasidabinę puikiais rūbais ir papuošalais. Čia buvo įžymieji Cāṇūra, Muṣṭika, Śala, Kūṭa ir Tośala. Skambant iškilmingai muzikai, jie žvaliai įžengė aikštėn. Po to Kaṁsa pasveikino garbingus Vṛndāvanos piemenis, kuriems vadovavo Nanda. Įteikę Kaṁsai atsivežtus pieno gaminius, piemenys susėdo į jiems skirtas vietas pakylėje šalia karaliaus.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip aukavietėje Kṛṣṇa sulaužė lanką“.

Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblių Kūvalayāpīdą

Išsimaudę ir atlikę kitas rytmetines pareigas, Kṛṣṇa ir Balarāma išgirdo litaurų garsus, sklindančius iš imtynių aikštės. Jie skubiai susiruošė ir patraukė ten, norėdami pasižiūrėti imtynių. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma priėjo rungtynių aikštės vartus, Jie išvydo didžiulį dramblių Kūvalayāpīdą ir jo varovą. Varovas tyčia užtvėrė Jiems kelią, išvaręs dramblių priešais vartus. Kṛṣṇa perprato jo kėslus ir stipriau susiveržė juostą, ruošdamasis susikauti su drambliu. Grėsmingu balsu, lyg griaudėjantis debesis, Jis tarė: „Niekšingasis dramblių varove, pasitrauk iš kelio ir leisk įeiti pro vartus! Jei nepasitrauksi, Aš nusiūsiu tave kartu su tavo drambliu įsikūnijusiai mirčiai į nagus“.

Kṛṣṇos žodžių įžeistas, varovas įtūžo ir, mesdamas Kṛṣṇai iššūkį, kaip ir buvo sumanyta, paragino dramblių Jį pulti. Dramblys žengė link Kṛṣṇos tarsi neišvengiama mirtis. Jis puolė Kṛṣṇą ir, rodė, tuoj sugriebs Jį straubliu, tačiau Kṛṣṇa vikriai pasislėpė už dramblio nugaros. Nematydamas toliau savo nosies, dramblys negalėjo pastebėti Kṛṣṇos, pasislėpusio už jo kojų, tad taikėsi Jį sugriebti straubliu. Kṛṣṇa vėl mikliai išsilenkė, užbėgo drambliui už nugaros ir įsikibo į uodegą. Su begaline jėga Jis ėmė tempti dramblių už uodegos ir nuvilko jį mažiausiai dvidešimt penkis žingsnius — tarsi Garuḍa mažytę gyvatę. Kṛṣṇa tąsė dramblių iš vienos pusės į kitą, iš dešinės į kairę, kaip vaikystėje tampydavo už uodegos veršelius. Paskui

Kṛṣṇa užėjo drambliui iš priekio ir sudavė jam smarkų smūgį. Sudavęs vėl spruko jam už nugaros, kad tas Jo nepamatytų, ir iš ten šoko jam po kojų. Dramblys suklupo ir pargriuvo. Kṛṣṇa pašoko, tačiau drambliui pasirodė, kad Kṛṣṇa tebeguli ant žemės, ir taikėsi iltimi nudurti Kṛṣṇą, tačiau ji įsmigo į žemę. Dramblys buvo suirzęs ir piktas, o jam ant galvos sėdintis varovas dar ir be perstojo jį siundė. Siundomas dramblys tarsi pasiutęs puolė Kṛṣṇą. Tačiau kai tik dramblys priartėjo, Kṛṣṇa stvėrė jį už straublio ir truktelėjo. Dramblys su varovu nuvirto, ir Kṛṣṇa, užšokęs ant dramblio nugaros, sulaužė jam stuburą ir užmušė varovą. Nudobęs dramblių, Kṛṣṇa užsimetė ant peties iltį. Kṛṣṇą išmušė smulkūs prakaito lašeliai, ir nuo to Jis tik dar labiau pagražėjo. Aptaškytas dramblio krauju, džiūgaudamas Kṛṣṇa patraukė į rungtynių vietą. Viešpats Balarāma ant peties užsivertė kitą iltį. Savo bičiulių piemenukų tydimi, Jie įžengė į aikštę.

Kai Kṛṣṇa, Balarāma ir Jų draugai pasirodė imtynių aikštėje, susirinkusieji žmonės matė Jį skirtingai, pagal savo santykių su Juo (*rasų*) pobūdį. Kṛṣṇa — visų malonumų ir visų *rasų* — tiek gerų, tiek blogų šaltinis. Imtynininkams Jis atrodė lyg žaibas. Paprastiems žmonėms Jis buvo gražuolis. Moterims — labai patrauklus vyras, pats Kupidonas, ir jos užsiplieskė aistra. Tarp žiūrovų esantiems piemenims Kṛṣṇa buvo jų giminaitis, kilęs iš to paties Vṛndāvanos kaimo. Karaliams *kṣatrijoms* Jis apsi-reiškė visų galingiausiu valdovu. Tėvams Nandai ir Yaśodai Jis buvo pats meiliausias sūnus. Kamsa, Bhojos giminės karalius, Jame pamatė įsikūnijusią mirtį. Kvailiams Jis niekuo neišsiskyrė iš kitų. *Yogai* Jame matė Supersielą. Vṛṣṇi giminės nariams Jis buvo pats žymiausias jų gentainis. Toks skirtingas įvairiems žmonėms, Kṛṣṇa kartu su Balarāma ir draugais piemenukais įžengė į imtynių aikštę. Suzinojęs, kad Kṛṣṇa jau užmušė dramblių Kuvalayāpiḍā, Kamsa suprato, kad Kṛṣṇa iš tiesų pavojingas, ir baisiai Jo išsigando. Kṛṣṇos ir Balarāmos rankos buvo labai ilgos. Jie vilkėjo puikiais rūbais ir žavėjo susirinkusius žiūrovus. Broliai buvo išsipuošę, tarsi ruošęsi vaidinti scenoje, ir visų akys nukrypo į Juos.

Pamatę Kṛṣṇą, Aukščiausiasį Dievo Asmenį, Mathuros gyventojai neapsakomai apsidžiaugė ir neatitraukdami akių žvelgė į Jo veidą, tarsi gertų dangiškąjį nektarą. Žiūrėdami į Kṛṣṇą, jie juto tokią palaimą, jog, rodėsi, jie ne tik žvilgsniu gėrė Jo veido nektarą, bet ir alsavo Jo aromatu, ragavo Jo kūno skonį ir spaudė Kṛṣṇą bei Balarāmą savo glėbyje. Visi jie ėmė kalbėtis apie du transcendentinius brolius. Jie daug girdėjo apie Kṛṣṇos ir Balarāmos grožį bei darbus, o dabar pamatė Juos savo akimis. Jiems kilo mintis, kad Kṛṣṇa ir Balarāma — tai dvi visiškos Aukščiausiojo Dievo Asmens, Nārāyaṇos, inkarnacijos, kurios apsi-reiškė Vṛndāvanoje.

Mathuros gyventojai ėmė prisiminti Kṛṣṇos žaidimus — kaip Jis gimė Vasudevai ir kaip pateko į Gokulą, Nandos Mahārājos bei jo žmonos

globa, šnekėjo apie įvykius, kurie atvedė Jį į Mathurą, prisiminė raganos Pūtanos bei viesulu atlėkusio demono Tīṅāvartos mirtį. Dar jie prisiminė, kaip buvo išvaduoti broliai dvyniai, paversti *yamala-arjunos* medžiais. Mathuros gyventojai kalbėjosi: „Kṛṣṇa ir Balarāma Vṛndāvanoje užmušė Śaṅkhāsura, Keśī, Dhenukāsurą ir daugybę kitų demonų. Be to, išgelbėjo Vṛndāvanos piemenis nuo didžiulio gaisro. Jis nubaudė Yamunoje apsigyvenusį slibiną Kāliya ir sutramdė tuščią dangaus valdovo Indros pui-kybę. Kṛṣṇa net septynias dienas viena ranka laikė didžiulę Govardhanos kalvą ir taip išgelbėjo Gokulos gyventojus nuo nepaliaujamų liūčių, viesulų ir audrų“. Jie prisiminė ir kitus stebinančius Jo žygius: „Vṛndāvanos mergelės taip džiaugėsi, galėdamos gerėtis Kṛṣṇos grožiu ir dalyvauti Jo žaidimuose, kad net pamiršo gyvenimo materialiam pasaulyje paskirtį. Žvelgdamos į Kṛṣṇą ir apie Jį galvodamos, jos visiškai užmiršo materialų nuovargį“. Mathuros gyventojai gyrė Yadu giminę, sakydami, kad Yadu visada bus pati garsiausia visatos giminė, nes joje apsireiškė Kṛṣṇa. Po to Mathuros gyventojai ėmė kalbėtis apie Balarāmą. Jie žavėjosi nuostabio- mis tarsi lotoso žiedlapiai Jo akimis, prisiminė, kad šis berniukas užmušė demoną Pralambą ir daugybę kitų demonų. Jiems bekalbant apie Kṛṣṇos ir Balarāmos žygius, aplink suskambo muzika, skelbianti imtynių pradžia.

Įžymus imtynininkas Cāṅūra kreipėsi į Kṛṣṇą ir Balarāmą: „Brangieji Kṛṣṇa ir Balarāma, — tarė jis, — mes girdėjome apie Jūsų žygius. Jūs — tikri didvyriai, todėl karalius ir pakvietė Jus. Mes daug girdėjome apie tvirtas Jūsų rankas. Karalius ir visi susirinkusieji norėtų pamatyti, kaip Jūs galynėjatės. Valdiniai privalo paklusti ir įtikti valdovui. Kai valdiniai klus- nūs, juos lydi visokeriopa sėkmė, o tas, kuris nepaklūsta valdovui, patiria jo rūstybę. Mes girdėjome, kad Jūs, piemenukai, ganydami miške karves noriai eidavote imčių. Todėl mes pageidautume, kad visų čia susirinkusių ir paties karaliaus džiaugsmui Jūs kartu su mumis dalyvaustumėte šiose rungtyne“.

Kṛṣṇa tuoj pat suprato, ko savo kalbomis siekė Cāṅūra, ir pasirengė su juo kautis. Tačiau, įvertindamas laiką ir aplinkybes, Jis tarė: „Tu esi Bhojos karaliaus valdinys ir gyveni džiunglėse. Netiesiogiai ir Mes esame jo val- diniai, tad pasistengsime kiek galėdami jam įtikti. Pasiūlymas galynėtis — didelis karaliaus palankumo ženklas, tačiau Mes tesame vaikai. Kartais Vṛndāvanos miške Mes žaidžiame imtynes su Savo bendraamžiais. Many- tume, kad kautis su Savo amžiaus ir panašaus stiprumo vaikais Mums tik į naudą, bet jeigu susikausime su tokiais garsiais imtynininkais, kaip jūs, žiūrovams nepatiks. Tai prieštaras jų religijos nuostatoms“. Šitaip Kṛṣṇa leido suprasti, kad įžymiams ir stipriems imtynininkams nederėtų Kṛṣṇą ir Balarāmą kviesti į kovą.

Atsakydamas Cāṇūra tarė: „Brangus Kṛṣṇa, Tu — ne vaikas ir ne jaunuolis. Tu ir Tavo vyresnysis brolis Balarāma viskam transcendentalūs. Tu užmušei dramblių Kuvalayāpīḍā, kuris galėjo nugalėti tūkstančius kitų dramblių, ir padarei tai meistriškai. Tu labai galingas ir esi vertas stipriausių mūsų imtynininkų. Tad aš norėčiau pasigalynėti su Tavimi, o Tavo vyresnysis brolis Balarāma tegu eina imtynių su Muṣṭika“.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kaip Kṛṣṇa užmušė dramblių Kuvalayāpīḍā“.

Kamsos mirtis

Kai Kamsos imtynininkai pareiškė norą kautis, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Madhu nugalėtojas, stojo priešais Cāṇūrą, o Viešpats Balarāma, Rohiṇi sūnus, — priešais Muṣṭiką. Kṛṣṇa ir Cāṇūra, o paskui Balarāma ir Muṣṭika, susikibo rankomis bei kojomis ir stengėsi pargriauti vienas kitą ant žemės. Jų delnai, keliai, galvos bei krūtinės tarsi suaugo. Susikibę jie blaškėsi ant pakylos, ir kova darėsi vis aršesnė. Vienas iš besigalynėjančių apglėbdavo priešininką ir pakėlęs tėkšdavo žemėn, o kitas, užbėgęs iš priekio, bandydavo kuo tvirčiau nutverti savąjį priešininką. Kova dar labiau aršėjo. Imtynininkai kilnojo vienas kitą, vilko paskui save ir stumdė, o jų kojos bei rankos tai susipindavo, tai atsipalaiduodavo. Ir vieni, ir kiti stengėsi nugalėti priešininką ir bekovodami įrodė, jog visi labai gerai išmano imtynių meną.

Tačiau grumtynes stebintys žiūrovai reiškė nepasitenkinimą, nes varžovų jėgos atrodė nelygios. Jų nuomone, Kṛṣṇa ir Balarāma, lyginant su tvirtais tarsi uolos galiūnais Cāṇūra ir Muṣṭika, tebuvo vaikai. Iš užuojautos ir meilės Kṛṣṇai bei Balarāmai daugelis žiūrovų ėmė kalbėtis: „Brangūs bičiuliai, juk tai pavojinga“. Kiti stebėjosi: „Karalius mato šią nelygią kovą. Kodėl jis nenutraukia jos?“ Kova žiūrovams nebeteikė jokio džiaugsmo. Jie negalėjo pritarti grumtynėms tarp stipraus ir silpno. „Muṣṭika ir Cāṇūra lyg žaibo kirtis, jie tvirti kaip uolos, o Kṛṣṇa ir Balarāma tėra trapūs paaugliai. Šioje aikštėje pamirštas teisingumas. Tie, kurie žino, kas yra teisingumas civilizuotoje visuomenėje, neturėtų pakęsti tokios negar-

bingos kovos. Žmonių, kurie sėdi šioje aikštėje, nederėtų laikyti kilnia-dvasiais. Ar jie kalbėtų, ar tylėtų — ant jų galvų kris nuodėmingų poelgių pasekmės“. „Tačiau mieli bičiuliai, — prašneko kitas, — pažvelkite į Kṛṣṇą. Grumiantis su priešininku, Jo veidą išmušė prakaito lašeliai, ir dabar Jis panašus į lotoso žiedą, nusėtą vandens kruopelyčių. Aure, kaip išgražėjo Viešpats Balarāma! Atkakliai besigrumiant su Muṣṭika, Jo bal-tas veidas išraudo“.

Tarp žiūrovų esančios moterys kalbėjo: „Mielosios draugės, įsivaizduo-kite, kaip pasisekė Vṛndāvanos žemei, kurioje gyvena Patsai Aukščiausia-sis Dievo Asmuo, visada pasipuošęs gėlių girliandomis ir kartu su Savo broliu Viešpačiu Balarāma ganantis karves. Jį visad lydi Jo bičiuliai pie-menukai, o Jis groja transcendentine fleita. Kokie laimingi Vṛndāvanos gy-ventojai — jie gali nuolatos regėti Kṛṣṇos ir Balarāmos lotoso pėdas, ku-rias garbina net didieji pusdieviai — Viešpats Śiva ir Brahmā bei sėkmės deivė. Net neišivaizduojame, kiek dorybingų poelgių reikėjo atlikti Vra-jabhūmio mergelėms, kad galėtų taip artimai draugauti su Aukščiausiuo-ju Dievo Asmeniu ir gėrėtis neprilygstamu Jo transcendentinio kūno gro-žiu. Viešpaties grožis su niekuo nepalyginamas. Niekas nepranoksta ir net neprilygsta Jam veido grožiu ir kūno spindėjimu. Kṛṣṇa ir Balarāma yra visų vertybių — turto, jėgos, grožio, šlovės, žinojimo bei atsidėjimo — šaltinis. *Gopėms* teko laimė regėti Kṛṣṇą ir mąstyti apie Jį visą parą — nuo pat ankstyvo ryto, kai melžia karves, aižo ryžius ar muša sviestą. Ir tvarkant namus, ir plaunant grindis jų mintys visada sutelktos į Kṛṣṇą“.

Gopės yra tobulas pavyzdys, kaip praktikuoti Kṛṣṇos sąmonę netgi at-liekant įvairius materialius darbus. Tiems, kurių mintys nuolatos sutelktos į Kṛṣṇą, materialių darbų nešvarumo pavojus negresia. Taigi *gopės* nuolat skendi transe, *samādhi*, o tai aukščiausioji tobula mistinių sugebėjimų pa-kopa. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā“, kurioje pasakyta, kad nuolatos apie Kṛṣṇą mąstantis žmogus yra aukščiausias iš visų *yogų*. „Mielosios drau-gės, — kalbėjo moterys, — *gopių* elgesį mes turėtume laikyti tobuliausiu dorybės pasireiškimu, nes argi jos galėtų regėti Kṛṣṇą, rytą traukiantį su karvėmis bei bičiuliais piemenukais į ganyklą, o vakare grįžtantį namo. Dažnai jų draugijoje Kṛṣṇa groja fleita ir meiliai šypsosi“.

Viešpats Kṛṣṇa, visų gyvųjų būtybių Supersiela, pastebėjęs, kad susi-rinkusios moterys dėl Jo jaudinasi, nusprendė užmušti varžovus ir baigti kovą. Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvai — Nanda Mahārāja, Yaśodā, Vasudeva bei Devakī irgi labai nerimavo, nes nesuvokė begalinės savo vaikų jėgos. Viešpats Balarāma galynėjosi su Muṣṭika, o Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, — su Cāṇūra. Viešpats Kṛṣṇa nė kiek negailėjo Cāṇūros ir triskart trenkė jam kumščiu. Žiūrovai, matydami, kad didysis imtynininkas susvy-ravo, apstulbo. Cāṇūra iš paskutiniųjų tarsi vanagas vanagą puolė Kṛṣṇą.

Sugniaužęs kumščius, jis ėmė daužyti Kṛṣṇos krūtine, tačiau Viešpačiui jo smūgiai tebuvo vieni niekai — tarsi drambliui, mušamam gėlių girlianda. Kṛṣṇa netikėtai stvėrė Cāṇūrą už rankų ir pradėjo sukti aplink Save. To tereikėjo, ir Cāṇūra išleido paskutinį kvapą. Tada Kṛṣṇa trenkė jį žemėn. Cāṇūra nuvirto tarsi Indros vėliava, o jo brangieji papuošalai pažiro aplinkui.

Muṣṭika tuo tarpu smogė Balarāmai, tačiau Balarāma atsivedėjęs kirtu jam atgal. Muṣṭika susverdėjo, ir iš jo burnos pliūptelėjo kraujas ir vėmalai. Gyvybės jėga jį apleido, ir jis virto ant žemės kaip audros išrautas medis. Kai abu su broliais besigrūmę imtynininkai krito negyvi, į priekį žengė dar vienas, vardu Kūṭa. Viešpats Balarāma čiupo jį kaire ranka ir ilgai nemastydamas užmušė. Galynėtis pasišovė galiūnas, vardu Śala, tačiau Kṛṣṇa vienu kojos spyriu pramušė jam galvą. Po to į areną išėjo galiūnas Tośala, bet ir tas nuo tokio pat spyrio krito negyvas. Šitaip Kṛṣṇa ir Balarāma išmušė visus žymiausius imtynininkus, o tie, kurie liko gyvi, pabūgę dėl savo kailio spruko iš aikštės. Kṛṣṇos ir Balarāmos draugai piemenukai pribėgė džiaugsmingai puolė Juos sveikinti. Gaudė būgnai, berniukai kalbėjo apie pergale, o ant Kṛṣṇos ir Balarāmos kojų skambėjo varpeliai.

Visi susirinkusieji neapsakomo džiaugsmo pagauti plojo delnais, ir jų džiūgavimui nebuvo ribų. Buvę aikštėje *brāhmaṇos* netverdami džiaugsmu ėmė šlovinti Kṛṣṇą ir Balarāmą. Tik Kaṁsa sėdėjo niūrus. Jis neplojo ir negyrė Kṛṣṇos. Būgnų, skelbiančių Kṛṣṇos pergale, tratėjimas varė Kaṁsą į pasiutimą, ir jį apėmė apmaudas dėl imtynininkų mirties ir dėl to, kad kiti kovotojai patys pabėgo iš aikštės. Neištveręs Jis liepė tučiuojau liautis mušus būgnus ir įsakė savo pakalikams: „Nedelsiant išvykite iš Mathuros abu Vasudevos sūnus. Atimkite Juos lydėjusių piemenu turta. Nandą Mahārāją tuoj pat suimkite ir užmuškite už klastą. Tučiuojau užmuškite ir nieką Vasudevą. Mirties nusipelnė ir mano tėvas Ugrasena, kuris visada rėmė mano priešus ir ėjo prieš mano valią“.

Ištarus Kaṁsai šiuos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa labai įtūžo ir akimirksniu, peršokęs per aukštų karaliaus sargybinių galvas, atsidūrė šalia Kaṁsos. Kaṁsa laukė Kṛṣṇos puolimo, nes seniai žinojo, kad Kṛṣṇa bus jo mirties kaltininkas. Jis išsitraukė iš makščių kardą ir pasiruošė skydu bei kardu atremti Kṛṣṇos puolimą. Kaṁsai įnirtingai į visas puses besišvais-tant kardu, Viešpats Kṛṣṇa, visagalys Aukščiausiasis Viešpats, stvėrė jį su begaline jėga. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, visos kūrinijos, kuri randasi iš Jo lotoso bambos, prieglobstis, vienu kirčiu nuo Kaṁsos galvos numušė karūną ir čiupo jį už ilgų plaukų. Po to nuvilko Kaṁsą ant imtynių pakylos, partrenkė ir apžergęs krūtine ėmė įnirtingai talžyti jį. Nuo Kṛṣṇos kumščių smūgių Kaṁsą apleido gyvybės jėga.

Kad tėvai įsitikintų, jog Kašna užmuštas, Viešpats Krišna ėmė vilkti jį, tarsi liūtas vilktų negyvą dramblių. Aplinkui pasklido šūksmai. Vieni žiūrovai šaukė iš džiaugsmo, kiti — iš sielvarto. Kašna, kai tik sužinojo, kad jį užmuš aštuntasis Devakī sūnus, nuolatos galvojo apie Krišną — tą, kuris laiko rankoje diską. Kašna labai bijojo mirties — valgydamas, vaikščiodamas ir kvėpuodamas jis tik ir tegalvojo apie ją. Taigi visiškai suprantama, kad jis pelnė malonę būti išvaduotas. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *sadā tad-bhāva-bhāvitaḥ* — „Kitas žmogaus gyvenimas bus toks, kokios buvo jo mintys šį gyvenimą“. Kašna visada mąstė apie Krišną, kaip tą, kuris laiko rankoje diską, tai yra Nārāyaṇą. Nārāyaṇos rankose yra diskas, kriauklė, lotoso žiedas ir vėzdas.

Žinovų nuomone, po mirties Kašna pasiekė *sārūpya-mukti* — įgijo tokį patį, kaip Nārāyaṇos (Višnu), pavidalą. Savo išore į Nārāyaṇą panašūs visi Vaikunthos planetų gyventojai. Po mirties Kašna pelnė išsivadavimą ir pasikėlė į Vaikunthaloką. Tai pavyzdys, kuris rodo, kad net ir tas, kuris galvoja apie Aukščiausiąjį Dievo Asmenį kaip apie priešą, pelni išsivadavimą arba patenka į kurią nors iš Vaikunthos planetų. O ką bekalbėti apie tyrus bhaktas, kurie visada geranoriškai mąsto apie Krišną? Netgi Krišnos nužudytasis priešas gauna išsivadavimą ir patenka į beasmenį *brahmajyoti*. Kadangi Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra tobulas gėris, kiekvienas, kuris mąsto apie Jį — ir kaip apie priešą, ir kaip apie draugą, — pasiekia išsivadavimą. Tačiau bhaktos pelnytasis išsivadavimas ir išsivadavimas, kuris tenka Krišnos priešui, nėra tas pat. Krišnos priešai paprastai tegauna *sāyujyos*, o kartais *sārūpyos* išsivadavimą.

Kašna turėjo aštuonis jaunesnius brolius, kurių vyriausias buvo Kaṅka. Vyresniajam broliui žuvus, jie baisiai įtūžę drauge puolė Krišną, kad užmuštų. Kašna ir jo broliai buvo Krišnos dėdės iš motinos pusės, nes Krišnos motina Devakī buvo jų sesuo. Taigi Krišna užmušė dėdę iš motinos pusės, o tai prieštarauja Vedų nuostatoms. Nors Vedų nurodymai Krišnos nesaisto, tačiau Jis pažeidžia juos tik tada, kai nėra kitos išeities. Užmušti Kašnos negalėjo niekas, išskyrus Patį Krišną, tad Jam ir teko tai padaryti. O susidoroti su aštuoniais Kašnos broliais ėmėsi Balarāma. Nors Balarāmos motina Rohiṇī buvo Vasudevos žmona, tačiau ji nebuvo Kašnos sesuo, todėl Balarāma ir sutiko užmušti visus aštuonis Kašnos brolius. Jis čiupo pirmą po ranka pasitaikiusį ginklą (ko gero, tai buvo Jo atsineštoji dramblio iltis) ir paeiliui nudobė juos, tarsi liūtas išpjautų elnių kaimenę. Šiuo žygiu Krišna ir Balarāma patvirtino tai, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo apsireiškia, norėdamas apginti dorybinguosius ir sunaikinti nedorus demonus, amžinuosius pusdievių priešus.

Sveikindami Krišną ir Balarāmą, pusdieviai iš aukštesniųjų planetų sis-

temų ėmė berti gėles. Tarp jų buvo net galingieji pusdieviai Viešpats Brahmā ir Śiva, ir visi kartu jie džiūgavo dėl Kašos mirties. Dundėjo dangaus planetų būgnai, krito gėlių lietus, ir pagautos ekstazės šoko pusdievių žmonos.

Kašos ir aštuonių jo brolių žmonos labai sielojosi dėl staigos savo vyrų mirties, tad daužė sau galvas ir liejo ašarų upes. Apimtos sielvarto, apglėbusios vyrų kūnus, jos garsiai raudėjo ir kalbėjo mirusiems: „Brangieji mūsų vyrai, jūs tokie geri, nes ginatė jums pavaldžius žmones. Dabar, kai jūs žuvote, negyvos tapome ir mes, ir mūsų namai, ir vaikai. Sėkmė nusigrėžė nuo mūsų. Jūsų mirtis aptemdė kilniausias šventes, tokias, kaip lanko aukojimas. Brangieji vyrai, jūs blogai elgėtės su nekaltaisiais, todėl tai jus pražudė. Tai neišvengiama, nes tą, kuris kankina nekaltą, baudžia gamtos dėsniai. Mes žinome, kad Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jis — valdovų valdovas ir aukščiausias besimėgaujantis asmuo, todėl tas, kuris nepaisys Jo visagalybės, niekada nepatirs laimės, ir galų gale jam, kaip ir jums, teks mirti“.

Kṛṣṇa mylėjo Savo tetas ir guodė jas kaip tik galėdamas. Jis Pats vadovavo pomirtinėms apeigoms, nes buvo visų mirusiųjų karalaičių sūnėnas. Atlikę Savo žygi, Kṛṣṇa ir Balarāma tuoj pat išlaisvino tėvą bei motiną — Vasudevą ir Devakī, kuriuos Kašsa buvo uždaręs į kalėjimą. Kṛṣṇa ir Balarāma puolė prie Savo tėvų kojų ir ėmė šlovinti juos maldomis. Vien dėl to, kad Kṛṣṇa buvo jų sūnus, Vasudevai ir Devakī teko daug prisikentėti nuo Kašos. Devakī ir Vasudeva gerai suvokė Kṛṣṇos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, didybę, todėl kai Kṛṣṇa nusilenkė jiems, palytėdamas jų pėdas ir šlovindamas juos maldomis, jie neapkabino Jo, o tik stovėjo ir klausėsi Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžių. Nors Kṛṣṇa buvo jų sūnus, Vasudeva ir Devakī visada suvokė, koks Jis didis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kašos mirtis“.

Kṛṣṇa gražina Savo mokytojui sūnų

Kṛṣṇa, matydamas didžią Vasudevą ir Devakį pagarbą Jam, nedelsdamas išskleidė Savo *yogamāyā*, kad jie galėtų bendrauti su Kṛṣṇa ir Balarāma kaip su savo vaikais. Tėvų ir vaikų santykiai tarp įvairių gyvųjų būtybių materialiam pasaulyje užsimezga veikiami iliuzijos galios. Lygiai taip, veikiant *yogamāyai*, užsimezga bhaktos santykiai su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu tarsi su savo vaiku. *Yogamāyos* galia šitaip viską patvarkeš, Kṛṣṇa, kuris su vyresniuoju broliu Balarāma apsireiškė kaip įžymiausias Sātvatų giminės ainis, priėjo prie Vasudevą bei Devakį ir kreipėsi į juos pagarbais ir nuolankiais žodžiais: „Brangūs tėve ir motina, jūs visada stengėtės Mus globoti, tačiau nepatyrėte tėvų laimės, kai Mes buvome kūdikiai, ir jums neteko auginti Mūsų ir patirti džiaugsmo, kai tapome paauagliais“. Kṛṣṇa netiesiogiai šlovino Savo tėvus Nandą Mahārāją ir Yaśodą, mat nors Jie su Balarāma ir nebuvo tikrieji Nandos bei Yaśodos sūnūs, tačiau jiems, Nandai Mahārājai ir Yaśodai, teko laimė matyti Jų vaikiškus žaidimus. Taip jau gamtos sutvarkyta, kad gyvųjų būtybių vaikystė jų tėvams teikia džiaugsmą. Prieraišumas savo jaunikliams būdingas net gyvuliams. Iš meilės vaikams tėvai rūpinasi, kad jiems visada visko pakaktų. Vasudeva ir Devakį nuolat nerimavo dėl savo sūnų Kṛṣṇos ir Balarāmos saugumo. Todėl, Kṛṣṇai gimus, Jis tuoj pat buvo perneštas į kitus namus. Balarāma gi buvo perkeltas iš Devakį į Rohiṇį įscias.

Vasudeva ir Devaki labai rūpinosi Kṛṣṇos ir Balarāmos gerove ir jiems neteko džiaugtis jų vaikystės žaidimais. Kṛṣṇa pasakė: „Deja, taip buvo lemta, kad Mūsų gimdytojai negalėjo Mūsų auklėti ir Mes praleidome Savo vaikystę ne Savo namuose. Brangūs tėve ir motina, neįmanoma gražinti skolos savo gimdytojams, kurie suteikia šitą kūną, dovanojantį visus materialios būties džiaugsmus. Pasak Vedų, žmogaus pavidalas suteikia galimybę atlikti įvairią religinę veiklą ir leidžia įgyvendinti savo norus bei sukaupti turto. Tik turint žmogaus pavidalą galima ištrūkti iš materialaus pasaulio. Mūsų kūnas atsiranda bendromis tėvo ir motinos pastangomis. Kiekvienas žmogus turėtų jaustis skolingas savo tėvams ir suprasti, kad niekada nepajėgs gražinti šios skolos. Jeigu suaugęs sūnus nesistengia savo elgesiu patenkinti tėvų arba materialiai jų aprūpinti, po mirties jo laukia mirties dievo bausmė — jam teks valgyti savo paties kūną. Žmogus, kuris nesirūpina savo senais tėvais, vaikais, ištikima žmona, dvasiniu mokytoju, *brāhmaṇomis* ir kitais nuo jo priklausomais žmonėmis ir kuris galėdamas juos apginti to nedaro, yra miręs, nors, atrodytų, ir kvėpuoja. Brangūs tėve ir motina, jūs nuolat baiminotės dėl Mūsų, tačiau Mes, deja, niekuo negalėjome jums pasitarnauti. Iki šiol Mes tuščiai gaišom laiką. Aplinkybės, kurios buvo ne Mūsų valioj, neleido tarnauti jums. Motina ir tėve, nuolankiai prašome atleisti Mums šią nuodėmę“.

Kai Aukščiausiasis Dievo Asmuo prakalbo taip švelniai tarsi nekaltas kūdikis, Vasudevą ir Devakį užliejo tėviškos meilės banga, ir jie ėmė džiaugsmingai Jį glėbesčiuoti. Jie taip susijaudino, kad negalėjo nei patys žodžio ištarti, nei atsakyti į Kṛṣṇos žodžius, ir sklidinomis ašarų akimis tylėdami su meile glaudė Kṛṣṇą ir Balarāmą prie savęs.

Nuraminęs tėvą ir motiną, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, mylimasis Devakį sūnus, priėjo prie Savo senelio Ugrasenos ir visiems girdint pasakė, kad nuo šiol Yadu karalystę valdys Ugrasena. Kamsa prievarta ją užgrobė, nors jo tėvas, kurį jis uždarė į kalėjimą, tebebuvo gyvas. Po Kamsos mirties Ugrasena buvo išlaisvintas ir paskelbtas Yadu karalystės valdovu. Iš visko sprendžiant, anais laikais vakarinėje Indijos dalyje buvo daug nedidelių karalysčių, kurias valdė Yadu, Andhakos, Vṛṣṇi ir Bhojos giminės. Mahārāja Ugrasena priklausė Bhojos giminei, todėl Kṛṣṇa netiesiogiai pasakė, kad Bhojos giminės karalius valdys ir visas kitas mažas karalystes. Jis Pats prašė, kad Mahārāja Ugrasena taptų jų valdovu, nes jie buvo jo valdiniai. Žodis *prajā* reiškia ir palikuonis, ir piliečius, taigi Kṛṣṇa priklausė *prajoms* ir kaip Mahārājos Ugrasenos anūkas, ir kaip Yadu giminės narys. Todėl Jis laisva valia sutiko tapti Mahārājos Ugrasenos valdiniu. Jis pasakė Ugrasenai: „Yayāčio prakeikti Yadu giminės karaliai nesukils prieš sostą. Mums malonu būti tavo tarnais. Mes visapusiškai tau padėsime, ir tai iškels tave kitų akyse bei laiduos dar didesnę saugumą,

o kitų giminių valdovai patys skubės mokėti tau duoklę. Tave, Mūsų globotinį, gerbs netgi dangaus planetų pusdieviai. Brangusis seneli, karaliai, priklausantys Yadu, Vrišni, Andhakos, Madhu, Dašārhos ir Kukurios giminėms, bijojo Mano velionio dėdės Kamšos ir niekada neturėjo ramybės. Dabar tu gali visus juos nuraminti ir pasirūpinti jų saugumu. Šalyje išiviešpataus taika“. Bijodami Kamšos, visi kaimyninių karalysčių valdovai buvo išsisklaidę ir gyveno tolimiausiuose šalies kampeliuose. Dabar, kai Kamšos nebebuvo ir į sostą sugrįžo Ugrasena, aplinkinių sričių karaliai sulaukė paramos ir buvo gausiai apdovanoti. Jie sugrįžo namo. Po šio išmintingo politinio sprendimo visi Mathuros gyventojai pasijuto laimingi, nes buvo ginami tvirtos Krišnos ir Balarāmos rankos. Kai Krišna ir Balarāma gyveno Mathuroje, ji buvo gerai valdoma, buvo tenkinami visi materialūs jos gyventojų norai ir poreikiai, o kadangi žmonės kasdien savo akimis matė Krišną ir Balarāmą, jie netrukus visiškai pamiršo materialius vargus. Tereikėdavo išvysti išeinančius į gatvę Krišną ir Balarāmą, kurie buvo dailiai pasipuošę ir šypsodamiesi žvalgėsi į šalis, ir visus užplūsdavo meilės ekstazė — juk šalia buvo Pats Mukunda. *Mukunda* — tai tas, kuris gali dovanoti išlaisvinimą ir transcendentinę palaimą. Krišnos buvimas veikė tarsi gyvybės vanduo, ir ne tik jaunimas, bet ir Mathuros seniai, nuolat matydami Mukundą, tapo tvirti, trykstantys jaunatviška galia.

Nanda Mahārāja ir Yaśodā kurį laiką taip pat gyveno Mathuroje, nes čia buvo Krišna su Balarāmą, tačiau netrukus jie pareiškė norį grįžti į Vṛndāvaną. Krišna ir Balarāma priėję prie jų labai meiliai juos apkabino. Tada Krišna prabilo: „Brangūs tėve ir motina, nors Aš gimiau Vasudevai ir Devakī, tikrieji Mūsų tėvai esate jūs. Nuo pat gimimo, visą vaikystę Mes augome pas jus ir patyrėme jūsų rūpestį. Jūsų švelni meilė Mums stipresnė už visų tėvų meilę savo vaikams. Jūs — tikrieji Mūsų tėvai, nes auginote Mus tarsi savo vaikus, o Mes buvome lyg našlaičiai. Dėl tam tikrų priežasčių tėvai Mūsų atsisakė, ir Mus globojote jūs. Brangūs tėve ir motina, žinau, kad sugrįžus į Vṛndāvaną vieniems, be Mūsų, jus kankins išsiskyrimo su Mumis ilgesys, bet patikėkit — Aš sugrįšiu į Vṛndāvaną, kai tik tikrieji Mano tėvai — Vasudeva ir Devakī, Mano senelis bei kiti šeimos nariai pasidžiaugs Manimi“. Švelnūs Krišnos ir Balarāmos žodžiai bei dovanos — audiniai, papuošalai ir puikūs indai — nuramino Nandą ir Yaśodą. Krišna ir Balarāma kiek galėdami stengėsi įtikti jiems, jų draugams bei kaimynams, kartu atvykusiems iš Vṛndāvanos į Mathurą. Nandą Mahārāją užplūdo tokie stiprūs tėviški jausmai Krišnai ir Balarāmai, kad jo akyse pasirodė ašaros. Atsisveikindamas jis apkabino sūnus ir kartu su piemenimis išvyko į Vṛndāvaną.

Po to Vasudeva savo sūnams surengė įšventinimo apeigas, ir Jie gavo šventąją virvelę, žymincią antrąjį gimimą, kuris aukštesniesiems žmonijai

visuomenės sluoksniams labai svarbus. Vasudeva pakvietė savo šeimos šventiką bei mokytus *brāhmaṇas*, ir Kṛṣṇai bei Balarāmai pagal visus reikalavimus buvo atliktos šventosios virvelės suteikimo apeigos. Apeigų metu Vasudeva gausiai apdovanojo *brāhmaṇas* papuošalais ir karvėmis, išpuoštomis šilkais bei auksu. Vasudeva jau anksčiau, Kṛṣṇai ir Balarāmai tik gimus, norėjo dovanoti *brāhmaṇoms* karves, tačiau jis buvo uždarytas Kaṁsos kalėjime ir galėjo tai padaryti tik mintyse. Mirus Kaṁsai, jis iš tikrųjų paaukojo *brāhmaṇoms* karves. Taigi Balarāmai ir Kṛṣṇai buvo atliktos šventosios virvelės suteikimo apeigos, kaip to reikalauja Vedos, ir Jie pradėjo kartoti Gāyatri *mantrą*. Ši *mantra* pasakoma mokiniams šventosios virvelės suteikimo apeigoms pasibaigus. Balarāma ir Kṛṣṇa atliko visas su šios *mantr*os kartojimu susijusias pareigas. Kiekvienas, kartojantis šią *mantrą*, privalo tvirtai laikytis tam tikrų principų ir įžadų. Nors ir Balarāma, ir Kṛṣṇa yra transcendentinės asmenybės, Jie griežtai laikėsi reguliatyviųjų principų. Juos abu išventino šeimos šventikas Gargācārya, dažnai vadinamas Gargamuniu, Yađu giminės *ācārya*. Pagal Vedų kultūros tradicijas, kiekviena garbinga šeima turi *ācāryą*, arba dvasinį mokytoją. Žmogaus negalima laikyti kultūringu, jeigu jis negavo *ācāryos* išventinimo ir nesimokė pas jį. Todėl pasakyta, kad tas, kuris prašo *ācāryos*, kad jį išventintų, išties turi tobulas žinias. Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo — viso išsilavinimo ir pažinimo Viešpats. Dvasinio mokytojo, *ācāryos*, Jiems visai nereikėjo, tačiau Jie kreipėsi į dvasinį mokytoją, suteikiantį dvasines žinias, kad parodytų pavyzdį paprastiems žmonėms.

Mokinys, gavęs Gāyatri *mantr*os išventinimą, paprastai kurį laiką gyvena ne su tėvais, o *ācāryos* namuose ir mokosi dvasinio gyvenimo. Tuo laikotarpiu jam tenka būti paprasčiausiu dvasinio mokytojo tarnu. Globojamas *ācāryos*, *brahmacāris* privalo laikytis daugybės taisyklių bei nurodymų. Mokydamiesi pas Sāndīpanį Munį jo namuose šiaurės Indijoje, Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma visų šių taisyklių griežtai laikėsi. Šventraščiai nurodo, kad dvasinį mokytoją reikia gerbti ir elgtis su juo kaip su Aukščiausiuoju Dievo Asmeniu. Ir Kṛṣṇa, ir Balarāma labai tvirtai laikėsi šių nurodymų bei *brahmacāryos* nuostatų, ir Jų dvasinis mokytojas, kuris perėmė Jiems Vedų žinias, buvo labai patenkintas. Džiaugdamašis savo mokiniais, Sāndīpanis Munis atskleidė Jiems visas Vedų išminties subtilybes ir paaiškino kitus papildomus šventraščius — Upaniṣadas. Kadangi Kṛṣṇa ir Balarāma buvo *kṣatrijos*, Jie mokėsi ir specialių karybos, politikos bei etikos mokslų. Politikos meną sudaro šešios žinių sritys: kaip sudaryti taiką, kaip kautis, kaip nuraminti, kaip skaldyti bei valdyti, kaip suteikti prieglobstį ir kt. Visi šie dalykai buvo išsamiai išdėstyti ir išaiškinti Kṛṣṇai bei Balarāmai.

Upės gauna vandenį iš vandenyno. Debesys irgi atsiranda iš vandenyno, kurio vanduo garuoja, lietumi krinta ant žemės, o po to upėmis vėl grįžta į vandenyną. Taip ir Kṛṣṇos bei Balarāmos, Aukščiausiojo Dievo Asmens, atveju — Jie yra visų žinių šaltinis, tačiau Juodu, atlikdami paprastų berniukų vaidmenį, rodė pavyzdį, kaip semtis žinių iš teisingo šaltinio. Todėl Jie ir sutiko, kad žinias Jiems suteiktų dvasinis mokytojas. Kṛṣṇa ir Balarāma perprato visus menus bei mokslus, išgirdę apie tai iš mokytojo tik vieną kartą. Per šešiasdešimt keturias dienas ir šešiasdešimt keturias naktis Jie išmoko visus menus bei mokslus, kurių reikia žmonėms. Dieną mokytojas dėstydamas Jiems naują dalyką, o sutemus Jie jau būdavo tikri tos mokslo srities žinovai.

Pirmiausia Jie išmoko dainuoti, kurti dainas ir pažinti įvairias melodijas. Besimokydami Jie sužinojo, kur kokius kirčius ir metrus taikyti, išmoko dainuoti pagal įvairias melodijas bei ritmus bei pritarti dainai įvairiais būgnais. Jie išmoko šokti pagal įvairius ritmus, melodijas ir dainas; išmoko rašyti dramas ir piešti — pradedant paprastu kaimo stiliumi ir baigiant tobulais paveikslais. Be to, Jie išmoko žymėti veidą *tilaka* ir piešti taškus ant kaktos bei skruostų. Dar Jie išmoko piešti ant grindų skysta ryžių bei miltų pasta — tokie paveikslai labai dažnai piešiami per įvairias palankias apeigas tiek namuose, tiek šventykloje. Jie išmoko įrengti iš gėlių vietą poilsiui ir spalvingais piešiniais puošti audinius bei lapus. Dar jie išmoko inkrustacijos brangiaisiais akmenimis meno. Jie sužinojo ir kaip skambinama vandens ąsočiais. Jeigu į ąsočius pripilame skirtingą kiekį vandens, užgauti jie skamba skirtingai, ir, bedaužant keletą tokių ąsočių, galima išgauti melodiją. Jie dar išmoko, kaip taškytis vandeni su draugais upėse ir ežeruose. Jie išmoko puošybos gėlėmis meno. Vasarą įvairiose Vṛndāvanos šventyklose dar ir dabar galima pamatyti, kaip tai daroma. Puošybos gėlėmis menas vadinasi *phulla-bāḍi*. Pakyla, sostas, sienos ir lubos — viskas išdabinama gėlėmis, o viduryje įrengiamas nedidelis kvapus gėlių fontanas. Gausybė gėlių, jomis puošiant patalpas, atgaivina vasaros karščių išsekintus žmones.

Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko įvairiai susišukuoti plaukus ir dėvėti šalną. Dar Jie išmoko įrengti teatro sceną, puošti aktorius įvairiais audiniais bei gėlėmis, užkišti gėles už ausų, šlakstyti sandalmedžio pastą su vandeni, kad aplink viskas kvepėtų. Jie pažino ir magijos meną. Magijoje yra *bahurūpī* menas, kurį išmanydamas žmogus gali apsirengti taip, kad net draugas jo nebepažins. Be to, Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko paruošti įvairioms progoms gėrimus, sužinojo, kokių esama sirupų, jų skonių ir apie svaiginantį jų veikimą. Jie išmoko siūti ir siuvinėti, valdyti lėles — šokdinti timpčiojant jas už siūlų. Išmoko jie ir derinti styginius instrumentus — *vīṇā*, *sitarā*, *esarajā* ir tanbūrą, išgauti iš jų melodingus garsus. Be to, Jie išmoko

sudarinėti ir spręsti galvosūkius. Jie išmoko knygų skaitymo meno, kuris netgi negudriam žmogui padeda greitai išmokti abėcėlę bei skaityti raštą. Jie išmoko repetuoti ir vaidinti pjeses. Dar Jie išmoko kryžiažodžių sprendimo meno, kaip užpildyti tuščius tarpus ir sudaryti ištisus žodžius.

Be to, Jie išmoko rašyti ir skaityti piktografinius rašmenis. Kai kuriose pasaulio šalyse šie rašmenys vartojami iki šiol. Pasakojimai pagal šį raštą perteikiami paveikslukais. Pavyzdžiui, norint pavaizduoti namo grįžtantį žmogų, piešiamas žmogus ir namas. Kṛṣṇa ir Balarāma dar išmoko architektūros meno — statyti gyvenamuosius pastatus. Jie sužinojo, kaip iš spindesio bei spalvos atskirti brangiuosius akmenis, kaip aptaisyti juos auksu bei sidabru. Jie išmoko tirti žemę ir atrasti mineralus. Žemės paviršiaus tyrinėjimas dabar labai siaura mokslo sritis, tačiau anuomet joje nusimanė netgi paprasti žmonės. Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko pažinti žoles bei augalus ir iš jų išskirti gydomąsias medžiagas. Tirdami įvairias augalų bei medžių rūšis, Jie sužinojo, kaip jas sukryžminti ir sukurti įvairių vaisių. Jie sužinojo, kaip mokomi avinukai ir gaidžiai, o paskui pramogai sukiršinami kovai, kaip išmokyti papūgas kalbėti ir atsakinėti į žmonių klausimus.

Jie išmoko taikomosios psichologijos — veikti kito žmogaus sąmonę ir priversti jį paklusti savo valiai. Kartais tai vadinama hipnoze. Jie išmoko plauti plaukus, dažyti juos įvairiomis spalvomis, įvairių plaukų sukimo būdų. Jie išmoko pasakyti, kas parašyta knygoje, jos nematydami, bei pasakyti, ką žmogus gniaužia kumštyje. Kartais tą meną pamėgdžioja vaikai, nors ir ne labai vykusiai. Gniauždamas kažką kumštyje, vienas iš vaikų klausia kito: „Ar gali atspėti, ką turiu?“, o tas bando spėti, nors tikrai atsakyti negali. Tačiau yra toks menas, kuris žmogui padeda tiksliai atspėti, kas laikoma kumštyje.

Kṛṣṇa ir Balarāma išmoko suprasti įvairių šalių kalbas ir jomis kalbėti. Jie išmoko ne tik žmonių kalbų — Kṛṣṇa galėjo susikalbėti netgi su gyvuliais bei paukščiais. Tai patvirtina *vaiṣṇavų* knygos, kurias sudarė šeši Gosvāmīai. Jie dar išmoko iš gėlių daryti vežimus bei orlaivius. „Rāmāyaṇoje“ sakoma, jog Rāmacandra, nugalėjęs Rāvaṇą, iš Lañkos į Bhārata-varṣą nuskrido gėlių orlaiviu, kuris vadinosi *puṣpa-ratha*. Dar Kṛṣṇa išmoko pranašauti pagal įvairius ženklus. Knygoje, kuri vadinasi „Khanārvacana“, aprašyti įvairūs pranašingi ženklai. Sutikti išėjus iš namų žmogų, nešantį pilną kibirą vandens, — labai geras ženklas. Jei sutinkame žmogų, kuris neša tuščią kibirą, — tai negeras ženklas. Geras ženklas, kai šalia melžiamos karvės yra veršiukas. Supratęs šiuos ženklus, galima nuspėti ateitį, ir Kṛṣṇa išmoko šio meno. Kṛṣṇa susipažino ir su *mātrkos* sudarymo slaptimis. *Mātrkā* — tai kryžiažodžio dalis, kurios eilutėje yra trys raidės.

Trijų eilučių suma visomis kryptimis lygi devyniems. Būna įvairių rūšių ir paskirties *mātrkų*.

Kṛṣṇa išmoko brangakmenių, pavyzdžiui, deimantų, gludavimo meno, išmoko klausinėti ir atsakinėti čia pat sukurtomis eilėmis. Jis išsiaiškino medžiagų sąveikas bei kitimo mokslą. Jis išmoko meno suprasti kito žmogaus psichiką ir ją gydyti, taip pat patenkinti troškimus. Patenkinti troškimus labai sunku, bet jeigu žmogus neprotingai geidžia to, kas nepasiekama, šį jo geismą galima numaldyti, o tai padaryti yra menas. Išmanant šį meną, galima tramdyti lytinius impulsus, o jie kyta net *brahmacāriui*. Įvaldžius šį meną, priešą galima paversti draugu arba tiesioginį fizinio elemento poveikį nukreipti kitur.

Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma — viso žinojimo šaltinis, parodė, kad tobulai išmano visus minėtuosius menus bei mokslus. Po to Jie pasisiūlė patarnauti Savo mokytojui — padaryti viską, ko jis panorėtų. Tokia mokinio dovana mokytojui arba dvasiniam mokytojui vadinama *guru-dakṣiṇa*. Labai svarbu, kad mokinys atsidėkotų savo mokytojui už suteiktas žinias — tiek už materialias, tiek už dvasines. Kai Kṛṣṇa ir Balarāma pasisiūlė patarnauti Savo mokytojui Sāndipaniui Muniui, šis nutarė, kad būtų gerai paprašius ko nors nepaprasto, ko paprastas mokinys nepadarytų. Apie tai jis pasitarė su žmona. Ir jis, ir jo žmona jau pastebėjo nepaprastus Kṛṣṇos ir Balarāmos sugebėjimus ir suprato, kad šie berniukai — tai Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jie nutarė paprašyti surasti jiems sūnų, kuris paskendo vandenyne šalia Prabhāsa-kṣetros.

Suzinoję iš mokytojo apie mirusį sūnų, Kṛṣṇa ir Balarāma sėdo į Savo vežimą ir nukeliavo prie vandenyno. Pasiekę krantą, Jie liepė vandenyną valdančiam dievui atiduoti Jų mokytojo sūnų. Vandenyno dievas nedelsdamas išniro ir su didžiu nuolankumu bei pagarba nusilenkė Viešpačiui.

Viešpats tarė: „Prieš kurį laiką tu paskandinai Mūsų mokytojo sūnų. Aš įsakau jį gražinti“.

Vandenyno dievas atsakė: „Ne aš pasiėmiau berniuką. Jį pagrobė demonas Pañcājana. Šis piktas demonas paprastai slepiasi vandens gelmėse kriauklės pavidalu. Ko gero, Jūsų mokytojo sūnus šio demono pilve“.

Tai išgirdęs, Kṛṣṇa nėrė į vandens gelmes, surado demoną Pañcājana ir tuoj pat užmušė. Tačiau demono pilve Savo mokytojo sūnaus Jis nerado, tad, pasiėmęs negyvo demono kūną — kriauklę, grįžo prie Savo vežimo, kuris stovėjo ant vandenyno kranto, netoli Prabhāsa-kṣetros. Iš ten Jis patraukė į Samyamanī — mirties dievo Yamarājos buveinę. Vyresniojo brolio Balarāmos, kuris dar vadinamas Halāyudha, lydintas Kṛṣṇa atvyko į Samyamanī ir ėmė pūsti kriauklę.

Išgirdęs kriauklės garsą, pasirodė Yamarāja. Jis sutiko Śrī Kṛṣṇą, reikš-

damas Jam visokeriopą pagarbą. Yamarāja suprato, kas yra Kṛṣṇa ir Balarāma, tad tuoj pat nuolankiai pasisiūlė kuo nors pasitarnauti Viešpačiui. Kṛṣṇa apsireiškė žemėje paprastu žmogumi, bet iš tikrųjų Kṛṣṇa ir Balarāma yra Supersiela, gyvenanti visų gyvų būtybių širdyse. Kṛṣṇa ir Balarāma — tai Patsai Višnu, ir Jie tik žaidė paprastus berniukus. Kai Yamarāja pasiūlė Viešpačiui savo paslaugas, Śrī Kṛṣṇa paprašė gražinti mokytojo sūnų, kuris papuolė pas Yamarāją dėl savo ankstesnių darbų. „Jeigu tu pripažįsti Mano visagalybę, — tarė Kṛṣṇa, — privalai tuoj pat tai padaryti“.

Yamarāja atidavė berniuką Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, o Kṛṣṇa ir Balarāma nuvežė jį tėvui. Broliai paklausė, ar Jų mokytojas nenorėtų dar ko nors paprašyti, tačiau tasai atsakė: „Brangūs vaikai, Jūs ir taip daug padarėte man. Daugiau man nieko nereikia. Ko dar geistų žmogus, turintis tokius mokinius? Brangūs berniukai, dabar galite grįžti namo. Šlovingus Jūsų žygius amžinai minės visas pasaulis. Jums nereikia jokių palaiminimų, ir vis dėlto Jus palaiminti — mano pareiga. Tad laiminu Jus — te kiekvienas Jūsų ištartas žodis amžinai gyvens, kaip ir Vedų nurodymai. Jūsų pamokymai bus šlovinami ne tik šioje visatoje ir šią epochą, bet visur ir per amžių amžius, nes jie bus vis aktualesni ir svarbesni“. Kṛṣṇos ir Balarāmos mokytojo palaiminta Viešpaties Kṛṣṇos „Bhagavad-gītā“ kasdien tampa vis svarbesnė ir vis labiau garsėja ne tik šioje visatoje, bet ir visose kitose visatose bei jų planetose.

Savo mokytojo nurodymu Kṛṣṇa ir Balarāma tuoj pat patraukė namo. Jų vežimas lėkė tarsi vėjas ir griaudėjo lyg debesis. Mathuros gyventojai, ilgokai neregėję Kṛṣṇos ir Balarāmos, labai apsidžiaugė vėl Juos pamatę. Jie pasijuto tokie laimingi, kaip žmogus, vėl radęs tai, ką seniai buvo praradęs.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa gražina Savo mokytojui sūnų“.

Uddhava aplanko Vṛndāvaną

Nanda Mahārāja sugrižo į Vṛndāvaną be Kṛṣṇos ir Balarāmos. Jį lydėjo tik piemenukai ir piemenys. *Gopės*, motiną Yaśodą, Śrīmatī Rādhārāṇī ir visus Vṛndāvanos gyventojus tai, žinoma, labai nuliūdino. Daugelis bhaktų bandė aiškintis, kodėl Kṛṣṇa išvyko iš Vṛndāvanos, nes, išminčių nuomone, Kṛṣṇa, pirmapradis Aukščiausiasis Dievo Asmuo, niekada nepalieka Vṛndāvanos. Jis visada Vṛndāvanoje. Išmanantys bhaktos teigia, kad Kṛṣṇa iš Vṛndāvanos niekur nepasitraukė, o, kaip ir žadėjo, grįžo kartu su Nanda Mahārāja.

Kai Akrūra vežė Kṛṣṇą į Mathurą, ir *gopės* užtvėrė vežimui kelią, Kṛṣṇa joms pažadėjo, kad sugrįš, kai tik pabaigs Savo reikalus. Jis paprašė jų neliūdėti ir šitaip jas nuramino. Tačiau kai su Nanda Mahārāja Jis negrižo, galėtume pamanyti, kad Jis arba jas apgavo, arba netesėjo Savo pažado. Išmanantys bhaktos vis dėlto nutarė, kad Kṛṣṇa nėra nei apgavikas, nei žodžio laužytojas. Kṛṣṇa grįžo kartu su Nanda Mahārāja Savo pirmapradžiu pavidalu ir gyveno su *gopėmis* bei motina Yaśoda Savo *bhavo* ekspansija. Mathuroje gi Kṛṣṇa ir Balarāma gyveno ne pirmapradžiu pavidalu, o kaip Vāsudevos ir Saṅkarṣaṇos ekspansijos. Tikrieji Kṛṣṇa ir Balarāma egzistavo Vṛndāvanoje Savo *bhavo* apraiška, o Mathuroje Jie apsireiškė *prabhavo* ir *vaibhavo* ekspansijomis. Taip mano išmanantys, dvasios tobulumo pasiekę Kṛṣṇos bhaktos. Kai Nanda Mahārāja ruošėsi grįžti į Vṛndāvaną, jis kalbėjo su Kṛṣṇa ir Balarāma, kaipgi Jie gyvens išsiskyrę su Nanda. Ir vis dėlto visi nutarė gyventi atskirai.

Vasudeva ir Devakī buvo tikrieji Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvai ir dabar, kai žuvo Kaṁsa, norėjo, kad Kṛṣṇa ir Balarāma paviešėtų pas juos. Kol Kaṁsa buvo gyvas, Kṛṣṇa ir Balarāma gyveno Vṛndāvanoje ir Juos augino Nanda Mahārāja. Dabar, suprantama, Kṛṣṇos ir Balarāmos tėvas bei motina norėjo, kad Jie pasiliktų pas juos, ir visų pirma todėl, kad jie galėtų atlikti apvalomąsias šventosios virvelės įteikimo apeigas. Be to, jie norėjo duoti Jiems gerą išsilavinimą, nes tai yra tėvų pareiga. Svarbus dalykas buvo ir tas, kad Kaṁsos draugai iš kitų šalies sričių ruošėsi užpulti miestą. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl taip reikėjo, kad Kṛṣṇa pasiliktų. Jis nenorėjo, kad Vṛndāvanos ramybę drumstų jos priešai — Dantavakra ir Jarāsandha. Grįžus Kṛṣṇai į Vṛndāvaną, priešai pultų ne tik Mathurą, bet ir Vṛndāvaną, sukeldami pavojų jos taikiems gyventojams. Todėl Kṛṣṇa ir nusprendė pasilikti Mathuroje, o Nanda Mahārāja sugrižo į Vṛndāvaną. Nors Vṛndāvanos gyventojai labai ilgėjosi Kṛṣṇos, tačiau Jis visada buvo su jais per Savo *lilas*, arba žaidimus, ir tai sukeldavo jiems džiaugsmą.

Kṛṣṇai išvykus iš Vṛndāvanos į Mathurą, visi Vṛndāvanos gyventojai, o ypač motina Yaśodā, Nanda Mahārāja, Śrīmatī Rādhārāṇī, *gopės* ir piemenukai, kad ir ką darytų, galvojo apie Kṛṣṇą. „Štai taip Kṛṣṇa žaidė. Taip Jis grojo fleita. Jis su mumis juokavo ir glėbesčiavo mus“. Tai vadinasi *lilā-smaraṇa*. Didieji bhaktos siūlo taip bendrauti su Kṛṣṇa. Netgi Viešpats Caitanya, kai gyveno Purio mieste, *lilā-smaraṇos* būdu bendravo su Kṛṣṇa. Žmogus, pasiekęs tobulos atsidavimo tarnystės lygį, patyręs aukščiausią ekstazę, visada gali būti su Kṛṣṇa, prisimindamas Jo žaidimus. Śrīla Viśvanātha Cakravartī Thākura padovanojo mums transcendentinę knygą — „Kṛṣṇa-bhāvanāmṛta“, kurioje aprašo Kṛṣṇos žaidimus. Skaitydami tokias knygas, bhaktos gali nuolat skendėti mintyse apie Kṛṣṇą. Bet kokia knyga apie *kṛṣṇa-lilā*, kad ir ši, kurią jūs skaitote dabar, arba mūsų „Viešpaties Caitanyos mokymas“ — tikra paguoda bhaktoms, kurie kenčia išsiskyrimo su Kṛṣṇa ilgesi.

Kṛṣṇos ir Balarāmos negrižimą į Vṛndāvaną galėtume paaiškinti šitaip: pažado sugrižti į Vṛndāvaną Kṛṣṇa ir Balarāma nesulaužė. Jie buvo Vṛndāvanoje, tačiau privalėjo būti ir Mathuroje.

Tuo tarpu pasimatyti su Kṛṣṇa iš Dvārakos atvyko Kṛṣṇos pusbrolis Uddhava. Jis buvo Vasudevos brolio sūnus, galima sakyti, Kṛṣṇos bendramžis ir savo išvaizda beveik nesiskyrė nuo Jo. Grįžęs iš mokytojo namų ir išvydęs brangiausią Savo draugą Uddhavą, Kṛṣṇa labai apsidžiaugė. Jis ketino siūsti jį į Vṛndāvaną, kad šis perduotų gyventojams žinią, turėjusią numaldyti išsiskyrimo kančias.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta: *ye yathā māṁ prapadyante* — Kṛṣṇa atsiliepia į gyvosios būtybės meilę. Ir kuo ištikimiau bhakta Jam tarnauja, tuo

labiau Jis atsiliepia. Išsiskyrusios su Kṛṣṇa, *gopės* mastė apie Jį ištisą parą. Kṛṣṇa irgi nuolat galvodavo apie *gopes*, motiną Yaśodą, Nandą Mahārāją ir Vṛndāvanos gyventojus. Nors, atrodytu, Kṛṣṇa buvo toli nuo jų, Jis juto transcendentinį liūdesį ir norėjo tuojau pat nusiųsti pas juos Uddhava su paguodos žinia.

Uddhava apibūdinamas kaip tobuliausias Vṛṣṇi giminės atstovas, beveik lygus Kṛṣṇai. Jis buvo geras Kṛṣṇos draugas. Mokydamasis pas Bṛhaspatį — dangaus planetų mokytoją bei šventiką, jis tapo labai sumanus ir pasižymėjo giliu protu bei greitais sprendimais. Kṛṣṇa, kuris labai mylėjo Uddhava, siuntė jį į Vṛndāvaną, kad iš jos gyventojų šis pasimokytų, kaip atlikti tobulą ekstatinę atsidavimo tarnystę. Net jeigu žmogus, igijęs gerą materialų išsilavinimą, ir buvo paties Bṛhaspačio mokinys, visgi jam vertėjo pasimokyti iš *gopių* bei Vṛndāvanos gyventojų, kaip beatodairiškai mylėti Kṛṣṇą. Siųsdamas Uddhava į Vṛndāvaną su žinia, kuri turėjo nuraminti jos gyventojus, Kṛṣṇa suteikė jam ypatingą malonę.

Vienas iš Viešpaties Kṛṣṇos vardų yra Hari — „tasai, kuris pašalina visas atsidavusių sielų kančias“. Viešpats Caitanya pažymi, kad niekas niekada nesugebės taip tobulai garbinti Viešpaties, kaip Jį garbino *gopės*. *Gopių* sielvartas labai jaudino Kṛṣṇą, ir Jis kreipėsi į Uddhava, mandagiai prašydamas jį nuvykti į Vṛndāvaną. Laikydamas delnuose Uddhavos ranką, Jis kalbėjo: „Brangusis, gerasis drauge Uddhava, važiuok į Vṛndāvaną ir pasistenk nuraminti Mano tėvą Nandą Mahārāją, motiną Yaśodādevī ir *gopes*, kuriuos tarsi baisi liga graužia širdgėla. Važiuok ir perduok jiems Mano žinią. Tikiuosi taip nors šiek tiek palengvinti jų kančias. *Gopės* visada skendi mintyse apie Mane. Jos paaukojo Man savo kūną, troškimus, gyvenimą bei sielą. Man rūpi ne tik *gopės*, bet ir kiekvienas, kuris dėl Manęs paaukojo visuomenę, draugystę, meilę ir savo patogumus. Mano pareiga — ginti šiuos tobulus bhaktas. *Gopės* Man pačios brangiausios. Jos visada galvoja apie Mane ir išsiskyrusios su Manimi iš sielvarto vos ne mirtimi vaduojasi. Jos gyvena viena mintimi, kad Aš netrukus sugrįšiu“.

Viešpačiui Kṛṣṇai paprašius, Uddhava nedelsdamas sėdo į vežimą ir išvyko į Gokulą. Vṛndāvaną jis pasiekė besileidžiant saulei, kai iš ganyklų namo grįžo karvės. Uddhava ir jo vežimas pakliuvo į dulkių debesį, kurį sukėlė karvių kanopos. Jis stebėjo, kaip jaučiai gainiojasi karves, trokšdami numalšinti savo lytinį potraukį, o karvės pritvinkusiais tešmenimis bėga iš paskos savo veršeliams, norėdamos juos pamaitinti. Visa Vṛndāvanos žemė, kiek užmatė Uddhavos akys, baltavo nuo karvių ir veršelių. Karvės laigė po visą Gokulą, ir jis girdėjo, kaip jas melžė. Visi Vṛndāvanos namai buvo išpuošti, buvo pasiruošta garbinti saulės bei ugnies dievus, sutikti svečius, karves, *brāhmaṇas* ir pusdievius. Prie namų rūko smilkalai, degė

ugnis. Visa Vṛndāvana skendo nuostabiuose gėlynuose, kuriuose dūzgė bitės ir čiulbėjo paukščiai. Ežerai žydėjo lotoso žiedais, ir juose plaukiojo antys bei gulbės.

Uddhava įžengė į Nandos Mahārājos namus, kur jį sutiko kaip Vāsudevos pasiuntinį. Nanda Mahārāja pasiūlė jam atsisėsti ir pats prisėdo šalia, norėdamas išklausinėti apie Kṛṣṇa, Balarāmą ir kitus Mathuroje gyvenančius šeimos narius. Jis žinojo, kad Uddhava — labai artimas Kṛṣṇos draugas, tad tikėjosi jį atnešus gerų žinių. „Brangusis Uddhava, — prabilo Nanda Mahārāja, — kaip gyvena mano draugas Vasudeva? Jis jau išva duotas iš Kaṁsos kalėjimo ir gyvena su savo draugais bei vaikais Kṛṣṇa ir Balarāma. Turbūt jis labai laimingas? Papasakok, ką jis veikia. Mes, kaip ir jūs, labai džiaugiamės, kad tas didysis nusidėjėlis demonas Kaṁsa pagaliau nebegyvas. Jis visada griežė dantį ir ant Yadu šeimos, ir ant savo draugų bei giminaičių. Dabar jis gavo galą už savo nuodėmes ir kartu su broliais išsidangino iš šio pasaulio.

Pasakyk, ar Kṛṣṇa dar prisimena Vṛndāvanoje pasilikusius Savo tėvus, draugus ir palydovus? Ar Jam malonu prisiminti Savo karves, *gopes*, Govardhanos kalvą ir ganyklas Vṛndāvanoje? O gal Jis viską pamiršo? Ar sugriš Jis pas draugus ir gimines, ar mes vėl regėsime nuostabų Jo veidą su dailia nosim ir gražiomis tarsi lotosas akimis? Mes atmename, kaip Jis išgelbėjo mus nuo miško gaisro, nuo didžiulio slibino Kālijos, kuris tūnojo Yamunos upėje, kaip apgynė nuo daugybės kitų demonų, ir vis galvojame, kiek daug mes Jam skolingi už tai, kad apsaugojo mus nuo įvairiausių pavojų. Brangusis Uddhava, kai pagalvojame apie nuostabų Kṛṣṇos veidą, Jo akis ir įvairius žaidimus čia, Vṛndāvanoje, jaudulys pakerta rankas ir kojas. Mes temąstome apie Kṛṣṇą — Jo šypsena ir žvilgsnį. Eidami prie Yamunos arba Vṛndāvanos ežerų, pro Govardhanos kalvą ar į ganyklas, iki šiol dar regime Kṛṣṇos pėdų žymes. Mes prisimename, kaip Jis ten žaidė ir leido laiką. Iškilus prieš mūsų akis Jo paveikslui, mes tuoj pat paskeštame mintyse apie Jį.

Mums dingtelėjo mintis, ar Kṛṣṇa ir Balarāma, ko gero, nebus svarbiausieji dangaus pusdieviai, apsireiškę mums paprastais berniukais, kad žemėje atliktų tai, kas Jiems skirta? Taip išpranašavo Gargamunis, sudaręs Kṛṣṇos horoskopą. Jeigu Kṛṣṇa nebūtų didi asmenybė, ar galėtų Jis užmušti Kaṁsą, kuris buvo galingas tarsi dešimt tūkstančių dramblių? Be Kaṁsos ten buvo ir stiprūs imtynininkai, be to, milžinas dramblys Kuvālayāpiḍa. Ir visus tuos žvėris ir demonus Kṛṣṇa sudorojo taip lengvai tarsi liūtas menkus žvėrelius. Argi ne stebuklas, kad Kṛṣṇa viena ranka pakėlė didžiulį sunkų lanką, surištą iš trijų palmių, ir akimirksniu jį sulaužė? Argi ne stebuklas, kad net septynias dienas viena ranka Jis laikė pakėlęs

Govardhanos kalvą? Argi ne stebuklas, kad Jis užmušė demonus Pralambāsura, Dhenukāsura, Arištāsura, Tṛṇāvartą ir Bakāsura? Jie buvo tokie galingi, kad prieš juos drebėjo netgi dangaus planetų pusdieviai, o Kṛṣṇa užmušė juos be jokio vargo“.

Bepasakodamas Uddhavai apie nepaprastus Kṛṣṇos žygius, Nanda Mahārāja susijaudino ir neteko žado. Motina Yaśodā, sėdėdama šalia vyro, tylomis klausėsi apie Kṛṣṇos žaidimus ir be perstojo verkė, o iš jos krūtų tekėjo pienas. Kai Uddhava pamatė, kad Nanda Mahārāja ir Yaśodā visiškai paskendo mintyse apie Kṛṣṇą, Aukščiausiasį Dievo Asmenį, ir kai patyrė nepaprastą Nandos Mahārājos ir Yaśodos meilę Kṛṣṇai, jis pats susijaudino ir tarė: „Brangieji Yaśoda ir Nanda Mahārāja, jūs esate verti didžiausios visų pagarbos, nes niekas negalėtų panirti į tokią transcendentinę meditaciją ekstazėje“.

Uddhava tęsė: „Ir Balarāma, ir Kṛṣṇa — pirmapradės Dievo Asmenybės, iš kurių randasi kosminis pasaulis. Jie svarbiausi iš visų asmenybių. Jie — veikiančioji šios materialios kūrinijos priežastis. Materialią gamtą valdo *puruṣos* inkarnacijos, o jas savo ruožtu valdo Kṛṣṇa ir Balarāma. Daliniu Savo pasireiškimu Jie prasiskverbia į kiekvienos gyvosios būtybės širdį. Jie — viso žinojimo ir visos užmaršties šaltinis“. Tai patvirtina ir penkioliktasis „Bhagavad-gīto“ skyrius: „Aš esu visų širdyse ir Aš esu žmogaus atminties bei užmaršties priežastis. Aš — pirmasis „Vedāntos“ sudarytojas ir tikrasis Vedų žinovas“. Uddhava tęsė: „Jeigu mirdamas žmogus nors akimirkai gali sutelkti savo tyras mintis į Kṛṣṇą, jis vertas palikti materialųjį kūną ir įgyti savo pirmapradi dvasinį kūną — tarsi patekanti saulė. Taip, atsisveikinęs su gyvenimu, jis tuoj pat patenka į dvasinę karalystę, Vaikuṅṭhą“.

Tokia Kṛṣṇos sąmonės veiklos baigtis. Jeigu dabartiniame kūne, kol esame sveiki ir kol blaivi mūsų galva, mes gyvename Kṛṣṇos sąmone, kartodami šventąją Hare Kṛṣṇa *mahā-mantrą*, mirštant mums tikrai pavyks sutelkti mintis į Kṛṣṇą. Jeigu tai pavyktų, mūsų gyvenimas būtų sėkmingas. Tačiau jeigu mūsų protą valdys mintys apie karminę veiklą, kurios tikslas — materialus pasitenkinimas, žinia, mes ir mirdami galvosime apie šią veiklą, todėl mums vėl teks materialus, sąlygotas kūnas ir vėl būsim pasmerkti trejopoms materialios būties kančioms. Todėl Vṛndāvanos gyventojai — Nanda Mahārāja, Yaśodā ir *gopės* buvo nuolatos panirę į Kṛṣṇos sąmonę. Jeigu stengsimės nors šiek tiek sekti jų pavyzdžiu, mūsų gyvenimas tikrai bus sėkmingas ir mes įžengsime į dvasinę karalystę, Vaikuṅṭhą.

„Brangūs motina Yaśoda ir Nanda Mahārāja, — tęsė Uddhava, — visos jūsų mintys sutelktos į transcendentinį Aukščiausiojo Dievo Asmens, Nārāyaṇos, pavidalą, kuris yra beasmenio Brahmano priežastis. Brahma-

no švytėjimas tėra spinduliai, sklindantys iš Nārāyaṇos kūno, ir kadangi jūs nuolat įkvėpti minčių apie Kṛṣṇą ir Balarāmą, ar reikia jums dar ką nors daryti? Aš atnešiau Kṛṣṇos žinią, kad Jis greitai sugrįš į Vṛndāvaną ir būdamas šalia paguos jus. Kṛṣṇa pažadėjo, kad Jis grįš į Vṛndāvaną, kai baigs reikalus Mathuroje. Ir Savo pažadą Jis neabejotinai ištesės. Todėl, o laimingiausi iš laimingiausių, neliūdėkite, kad Kṛṣṇos nėra greta.

Jis netrukus atvyks, kad pasimatytų su jumis, nors jūs ir taip visą parą jaučiate Jo buvimą. Iš tikrųjų Jis yra visur, visų širdyse, tarsi slypinti medyje ugnis. Kadangi Kṛṣṇa — Supersiela, Jis neturi nei priešų, nei draugų, neturi nei Sau lygių, nei mažesnių ar didesnių už Save. Jis neturi nei tėvo, nei motinos, nei brolių, nei giminaičių. Jam nereikia visuomenės, draugystės ar meilės. Jis neturi materialaus kūno ir Jis negimsta tarsi paprastas žmogus. Jis negimsta tarp aukštesnių ar žemesnių gyvybės rūšių, kaip kad paprastos gyvosios esybės, kurias priverčia gimti jų ankstesni požemiai. Jis apsireiškia per vidinę Savo energiją tenorėdamas apginti Savo bhaktas. Jo neveikia materialiosios gamtos *guṇos*, tačiau kai Jis apsireiškia materialiam pasaulyje, atrodo, tarsi Jis elgtųsi kaip paprasta gyvoji būtybė, kurią veikia gamtos *guṇų* kerai. O iš tikro Jis tvarko šią materialiąją kūriniją, ir materialios gamtos *guṇos* Jo neveikia. Jis sukuria, palaiško ir sunaikina visą kosminį pasaulį. Galvodami, jog Kṛṣṇa ir Balarāma yra paprasti žmonės, mes klystame tarsi tie, kuriems atrodo, jog aplink juos sukasi visas pasaulis, nors išties jiems tesisuka galvos. Dievo Asmuo niekam nėra sūnus, iš tikrųjų Jis — visų mūsų tėvas, motina ir vyriausiasis valdovas. Tai neabejotina. Visa, ką patiriame, ko nepatiriame, visa, kas egzistuoja, neegzistuoja arba dar egzistuos, visa, kas mažiausia ir didžiausia — be Aukščiausiojo Dievo Asmens neturi jokios būties. Viskas glūdi Jame, tačiau visa, kas apreiškta, Jo neveikia“.

Nanda ir Uddhava praleido visą naktį, bekalbėdami apie Kṛṣṇą. Rytą *gopės* ėmė ruošti rytmetiniam *ārati* — žiebė sviestuvus, šlakstė sviesto ir jogurto mišinį. Po *maṅgala-ārati* jos ėmė plakti iš jogurto sviestą. Kai *gopės* plakė sviestą, jų papuošalai, nutvieksti lempų šviesos, dar labiau žėrėjo. Muštuvai jų rankose, auskarai, apyrankės ir krūtys — viskas judėjo, o jų veidai nuo *kuṅkumos* miltelių švytėjo šafrano spalva tarsi tekanti saulė. Garsiai plakdamos sviestą, jos dainomis šlovino Kṛṣṇą. O jų dainų ir muštuvų skambesys kilo į dangų, užliedamas viską aplinkui šventumu. Patekėjus saulei *gopės* kaip visada atėjo pareikšti pagarbą Nandai Mahārājai bei Yaśodai ir, išvydusios prie durų auksinį Uddhavos vežimą, ėmė klausinėti viena kitos, kieno šis vežimas. Jos ėmė spėlioti, ar nebus sugrįžęs Akrūra, kuris išsivežė Kṛṣṇą. Jos buvo nepatenkintos Akrūra, nes jis, vykdydamas savo valdovo Kamsos įsakymą, išvežė Kṛṣṇą į Mathuros

miestą. *Gopės* nutarė, kad Akrūra, ko gero, vėl atvažiavo koku nors žiauriu tikslu, tačiau pagalvojo: „Dabar, kai tarp mūsų nėra aukščiausiojo mūsų valdovo Kṛṣṇos, mes tapome it negyvi kūnai. Ką jis tiems negyviems kūnams bepadarys?“ Joms bekalbant, Uddhava užbaigė rytmetinį maldymąsi, maldas, *mantrų* kartojimą ir išėjo susitikti su jomis.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt penktąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Uddhava aplanko Vṛndāvaną“.

Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinią

Kai *gopės* išvydo Uddhava, joms pasirodė, kad išvaizda jis beveik nesisikiria nuo Kṛṣṇos, ir suprato, jog jis yra didis Kṛṣṇos bhakta. Jo rankos buvo labai ilgos, o akys panašios į lotoso žiedlapius. Jis buvo geltonais drabužiais ir pasipuošęs lotoso žiedų girlianda, labai gražaus veido. Uddhava atrodė beveik kaip Kṛṣṇa, nes buvo pasiekęs *sārūpyos* išsivadavimą ir turėjo tokius pat, kaip Viešpaties, išorės bruožus. Kai Kṛṣṇa išvyko iš Vṛndāvanos, kasdien anksti rytą *gopės* ateidavo aplankyti motinos Yaśodos. Jos žinojo, kad Nanda Mahārāja ir motina Yaśodā prislėgti sielvarto, ir laikė savo pirmutine pareiga ateiti ir pagerbti šiuos kilniausius tarp vyresniųjų Vṛndāvanos žmonių. Išvydę Kṛṣṇos drauges, Nanda ir Yaśodā prisimindavo Kṛṣṇą ir labai apsidžiaugdavo, o *gopėms* irgi būdavo malonu susitikti su Nanda ir Yaśoda.

Kai *gopės* pamatė, jog Uddhava artimas Kṛṣṇai netgi savo išvaizda, jos nusprendė, kad jis — visiškai atsidavusi Aukščiausiajam Dievo Asmeniui siela. Jos ėmė svarstyti: „Kas šis jaunuolis, kuris taip panašus į Kṛṣṇą? Tokios pačios, panašios į lotoso žiedlapius akys, tokia pat tiesi nosis ir dailus veidas, ir netgi šypsena visiškai kaip Jo. Tai nulietas Kṛṣṇa, Śyāmasundara, nuostabus tamsiaveidis jaunuolis. Jis netgi apsirengęs taip, kaip Kṛṣṇa. Iš kur šis vaikinys atvyko? Kas ta laimingoji, kuri gavo jį į vyrus?“ Taip

jos kalbėjosi ir labai troško ką nors apie jį sužinoti, o kadangi buvo atvirai raširdės kaimo mergaitės, tad tuoj apspito Uddhava.

Sužinojusios, kad Uddhava atvežė žinią nuo Kṛṣṇos, *gopės* labai apsidžiaugė. Jos norėjo su juo pasišnekėti atvirai, nevaržomos kitų žmonių, tad nusivedė jį į nuošalesnę vietą ir pasisodino. Mandagiai ir labai nuolankiai jį pasveikinusios, jos ėmė kalbėti: „Mes žinome, jog tu artimai bendrauji su Kṛṣṇa, todėl Jis atsiuntė tave į Vṛndāvaną, kad paguostų Savo tėvą bei motiną. Suprantama, šeimyniniai ryšiai labai stiprūs. Netgi didieji pasaulio atsizadėję išminčiai neužmiršta šeimos. Todėl Kṛṣṇa ir siuntė tave pas Savo tėvą bei motiną — kas Jam dar berūpėtų Vṛndāvanoje. Dabar Jis gyvena mieste. Argi Jam rūpi Vṛndāvanos kaimas bei karvių ganyklos? Kṛṣṇai to nebereikia, Jis juk dabar miestietis.

Žinia, kas Jam kiti, kurie nėra Jo šeimos nariai? Žmogus draugauja su ne savo šeimos nariais tol, kol jam tai naudinga. Kodėl gi Jam turėtų rūpėti pašaliečiai, juo labiau ištekęjusios ir kitų vyrų moterys? Kṛṣṇa tesidomi jomis tada, kai geidžia malonumų — tarsi kamanė, kuri dūzgia prie gėlės tol, kol gauna iš jos medaus. Visiškai natūralu, kad paleistuvė nustoja domėtis meilužiu, kai jis lieka be pinigų. Šalies gyventojai, matydami, kad vyriausybė negali dorai jų apginti, bėga iš jos. Mokslus baigęs mokinys nutraukia ryšius su mokykla ir mokytojais. Šventikas, gavęs iš tikinčiojo atlygi, irgi liaujasi juo domėtis. Paukščiai nebetupia į medžius, kai šie nebeturi vaisių. Svečiui pasivaišinus, šeiminkas tampa nebereikalingas. Po miško gaisro, kai nelieka žolės, elniai ir kiti gyvuliai sprunka iš girios. Ir vyras, pasidžiaugęs merginos draugija, ją palieka“. Taip, netiesiogiai, įvairiais palyginimais *gopės* kaltino Kṛṣṇą.

Uddhava pamatė, kad Vṛndāvanos *gopės* galvoja tik apie Kṛṣṇą ir Jo vaikystės žaidimus. Įsikalbėjusios su Uddhava apie Kṛṣṇą, jos visiškai pamiršo apie namuose laukiančius darbus. Jos nieko aplink nebematė, nes galvojo tik apie Kṛṣṇą.

Viena *gopė* — Śrīmatī Rādhārāṇī, kuri artimiau už kitas bendravo su Kṛṣṇa, taip apsvaigo nuo minčių apie Jį, kad pradėjo kalbėtis su kamane, dūzgiančia aplink Ją ir besitaikančia paliesti Jos lotoso pėdas. Kol kita *gopė* kalbėjo su Kṛṣṇos pasiuntiniu Uddhava, Śrīmatī Rādhārāṇī, laikydamą kamane Kṛṣṇos pasiuntiniu, ėmė jai kalbėti: „O kamane, tu įpratusi gerti medų iš gėlių, tad nutarei tapti Kṛṣṇos pasiuntiniu, nes Jis toks, kaip ir tu. Ant tavo ūselių Aš pastebėjau raudonus *kuṅkumos* miltelius, nubirusius nuo kybojusios ant Kṛṣṇos kaklo gėlių girliandos, kai Jis prie krūtinės glaudė kitą merginą — Mano varžovę. Tu labai didžiuojiesi, kad palietei tą girliandą ir kad tavo ūseliai nusidažė rausvai. Tu atlėkei, atnešdama žinutę Man ir karštai geisdama paliesti Mano pėdas. Tačiau bran-

gioji kamane, įspėju tave — nesiliesk prie Manęs! Man nebereikia jokios žinios nuo tavo nepatikimo šeimininko. Tu — nepatikimas nepatikimo šeimininko tarnas“. Tikriausiai Śrīmatī Rādhārāṇī tyčia taip aštriai kalbėjo kamanei, kad įgeltų Kṛṣṇos pasiuntiniui Uddhavi.

Uddhava Jai atrodė ne tik panašus į Kṛṣṇą, bet ir tam tikra prasme lygus Jam. Taip Ji norėjo pasakyti, kad Uddhava toks pat nepatikimas, kaip ir Kṛṣṇa. Śrīmatī Rādhārāṇī norėjo paaiškinti, kodėl Ji nepatenkinta Kṛṣṇa bei Jo pasiuntiniu.

Ji kreipėsi į kamane: „Tavo šeimininkas Kṛṣṇa toks, kaip tu. Tu nutupi ant žiedo, o išgėrusi iš jo visą nektarą skrendi ieškoti kito žiedo. Tu niekuo negeresnė už savo šeimininką Kṛṣṇą. Jis tik kartą leido Man pajusti Savo lūpų skonį, o po to visai mus paliko. Aš žinau, kad sėkmės deivė Lakṣmī, nuolat esanti pačiame lotoso žiedo viduryje, nepaliamajam tarnauja Kṛṣṇai. Tačiau niekaip negaliu suprasti, kuo Kṛṣṇa ją taip pavergė, ir kodėl ji, žinodama tikrąjį Jo būdą, taip prie Jo prisirišo. Mes protingesnės už sėkmės deivę, ir mūsų nebeapgaus Kṛṣṇa bei Jo pasiuntiniai“.

Žinovų nuomone, sėkmės deivė Lakṣmī yra pavaldi Śrīmatī Rādhārāṇī ekspansija. Kaip Kṛṣṇa pasireiškia daugybe *viṣṇu-mūrti* ekspansijų, taip ir Jo malonumo galia Rādhārāṇī pasireiškia nesuskaičiuojama daugybe sėkmės deivių ekspansijų. Todėl sėkmės deivė Lakṣmī visada trokšta prilygti *gopėms*.

Śrīmatī Rādhārāṇī tęsė: „Kvaila kamane, tu stengiesi Man įtikti ir patirti malonę, šlovindama Kṛṣṇą, tačiau tavo pastangos bergėdžios. Mes praradome viską, ką turėjome. Mes palikome savo namus ir šeimas. Ir mes viską žinome apie Kṛṣṇą. Žinome netgi daugiau už tave. Taigi mes žinome ir tai, ką tu gali papasakoti apie Jį. Kṛṣṇa dabar gyvena mieste ir garsėja kaip Arjunos draugas. Jis turi daugybę naujų draugių, kurios, aišku, su Juo labai laimingos. Kṛṣṇa numaldė jų krūtinės audrinusį geidulį, ir dabar jos laimingos. Galbūt, jei tu nulėksi pas jas ir joms pašlovinsi Kṛṣṇą, jos su malonumu tave apdovanos. Savo elgesiu Tu stengiesi įtikti Man ir pataikaudama kiši galvą po Mano pėdomis. Bet Aš matau, kokį pokštą ketini Man iškrėsti. Žinau, jog esi didžiojo pokštininko Kṛṣṇos pasiuntinys, todėl verčiau skrisk šalin.

Aš matau, kad moki sutaikyti besipykstančias puses, bet žinok, kad Aš negaliu pasitikėti tavimi, kaip ir tavo šeimininku Kṛṣṇa. Dėl Kṛṣṇos mes palikome šeimas, vyrus, vaikus, giminaičius, o Jis neturi jokio pareigos jausmo. Jis paliko mus likimo valiai. Gal tu manai, kad vėl Juo patikėsime? Mes žinome, kad Kṛṣṇa ilgai neištvers be jaunų moterų. Tokia jau Jo prigimtis. Mathuroje Jam nelengva, nes Mathura — ne kaimas, ir jos moterys — ne naivuolės piemenaitės. Dabar Jis priklauso aukštuomenei, ir, ko gero, Jam ne taip lengva megzti pažintis su jaunomis merginomis.

Tu tikriausiai atskridai čia Jam tarpininkauti arba pasiimti mūsų. Tačiau kodėl Kṛṣṇa tikisi, kad ten vyksime? Jam vieni juokai suvedžioti ne tik Vṛndāvanos ar Mathuros, bet ir visos visatos mergeles. Jo vylinga šypsena tokia kerinti, o antakių judesiai tokie nuostabūs, kad Jis gali pavilioti bet kurią tiek rojaus, tiek vidurio, tiek pragaro planetų moterį. Patarnauti Jam karštai trokšta pati Mahā-Lakṣmī — sėkmės deivių deivė. Kas mes, lyginant su žymiausiomis visatos moterimis? Mes esame niekas.

Kṛṣṇa dedasi kilniaširdis, ir didieji šventieji šlovina Jį. Teparodo Jis Savo kilnumą ir suteikia malonę mums, kurias Jis sutrypė ir paniekino. O vargšas pasiuntiny, esi tik kvailas Jo tarnas. Tu ne ką težinai apie Kṛṣṇą — toks nedėkingas ir kietaširdis Jis buvo ne tik ši, bet ir ankstesnį gyvenimą. Mums apie tai papasakojo mūsų senelė Paurṇamāsī. Ji sakė, kad ankstesnį gyvenimą Kṛṣṇa buvo gimęs *kṣatriyos* šeimoje, ir Jo vardas buvo Rāmacandra. Tą gyvenimą, užuot nukovęs Vālį, Savo priešo draugą, kaip ir dera *kṣatriyai*, Jis užmušė jį tarsi medžiotojas. Medžiotojas puola žvėrį iš pasalų. Viešpats Rāmacandra — *kṣatriya* ir privalėjo stoti į atvirą kovą su Vāliu, tačiau, Savo draugo pakurstytas, Jis nužudė jį pasislėpęs už medžio. Jis nusižengė religiniams *kṣatrijų* principams. Maža to, Sitos grožis taip aptemdė Jo protą, kad Jis subjaurojo Rāvaṇos seserį Śūrpaṇakhā, nupjovęs jai nosį ir ausis. Śūrpaṇakhā pasiūlė Jam su ja suartėti, ir Jis, kaip dera *kṣatriyai*, privalėjo ją patenkinti, tačiau Jis buvo po žmonos padu ir, nesugebėdamas užmiršti Sitos-devī, subjaurojo Śūrpaṇakhā. O dar anksčiau Jis buvo gimęs berniuku *brāhmaṇa*, vardu Vāmanadeva, ir kartą paprašė Bali Mahārājos išmaldos. Bali Mahārāja buvo tiek didžiadvasis, kad atidavė Jam visą savo turtą. Ir vis dėlto nedėkingasis Kṛṣṇa — Vāmanadeva — čiupo jį it kokį varną ir nugramzdino žemyn į Pātālos karalystę. Mes viską žinome apie Kṛṣṇą ir Jo nedėkingumą. Bet štai bėda: nors Jis toks žiaurus ir beširdis, mes negalime liautis apie Jį kalbėjusios. Ir ne tik mes — apie Jį nuolatos kalba didieji išminčiai bei šventieji. Mes, Vṛndāvanos *gopės*, nebenorime draugauti su šiuo tamsiaveidžiu jaunuoliu, tačiau nežinome, ar pajėgsime Jį pamiršti ir nustoti kalbėjusios apie Jo darbus“.

Kadangi Kṛṣṇa absoliutus, vadinamieji negeri Jo darbai teikia tokią pačią palaimą, kaip ir geri. Šventieji ir tokie didūs bhaktos, kaip *gopės*, niekada ir jokiomis aplinkybėmis negali išsižadėti Kṛṣṇos. Todėl Viešpats Caitanya Savo maldoje sakė: „Kṛṣṇa, Tu visiškai laisvas ir nepriklausomas. Tu gali Mane apkabinti arba sutrypti — Tavo valia. Tu gali sudraskyti Mano širdį, neapsireikšdamas Man visą gyvenimą, ir vis dėlto Tu — vienintelis Mano mylimasis“.

„Aš manau, — tęsė Śrīmatī Rādhārāṇī, — nevertėtų klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇą, nes tereikia vieno Jo transcendentinių darbų nektaro lašo, kuris pateks į žmogaus ausį, ir jis iškart pakils virš potraukio ir pa-

sibjaurėjimo priešybių. Nebesaistomas materialių prisirišimų, žmogus nutraukia ryšius su materialiu pasauliu, šeima, namais, žmona, vaikais ir viskuo, kas taip brangintina materialiaja prasme. Netekęs materialaus turto, žmogus ne tik pats tampa nelaimingas, bet nelaimę užtraukia ir giminėms. Ar žmogaus, ar kurios kitos gyvybės rūšies — netgi paukščio — kūnu jis klajoja ieškodamas Kṛṣṇos ir laisva valia pasirinkęs duoneliavimą. Iš tiesų labai sunku pažinti Kṛṣṇą, Jo vardą, ypatybes, pavidalą, žaidimus, atributus ir aplinką“.

„Nebekalbėkime apie Kṛṣṇą, — tęsdama pokalbį pasakė juodajam Kṛṣṇos pasiuntiniui Śrīmatī Rādhārāṇī, — verčiau pašnekėkime apie kitką. Mes jau pasmerktos tarsi dėmėtosios miško stirnos, kurias užbūrė melodingos medžiotojo vilionės. Ir mus taip pakerejo meilūs Kṛṣṇos žodžiai, kad mes vis nesiliaujame galvoti apie spindinčius Jo kojų nagus. Mes vis karščiau geidžiame su Juo bendrauti, tad nebekalbėkime apie Kṛṣṇą“.

Šis Rādhārāṇī pokalbis su pasiuntiniu kamane, Jos kaltinimai Kṛṣṇai ir kartu negalėjimas apie Jį nekalbėti — tai aukščiausios transcendentinės ekstazės, vadinamos *mahā-bhāva*, požymiai. *Mahā-bhāvos* ekstazės būseną būdinga tiksliai Rādhārāṇī ir Jos palydovėms. Didieji *ācāryos* — Śrīla Rūpa Gosvāmī ir Viśvanātha Cakravartī Ṭhākura gvildeno Śrīmatī Rādhārāṇī žodžius *mahā-bhāvos* būsenoje ir aprašė įvairiausių jausmų pasireiškimus — *udghūrṇā* (pasimetimą) ir *jalpa-pratījalpa* (nusišnekėjimą). Rādhārāṇī elgesyje matyti *ujjvalos*, arba tyriausio meilės Dievui brangakmenio, požymių. Kol Rādhārāṇī kalbėjosi su kamane, ši skraidė ratais, tačiau ūmai dingo Jai iš akių. Rādhārāṇī liūdėjo išsiskyrusi su Kṛṣṇa, o nuo kalbų su kamane Ją apėmė ekstazė. Tačiau kai kamanė nuskrido, Ji vos neprarado proto, pamaniusi, kad pasiuntinys kamanė grįžo pas Kṛṣṇą, kad praneštų, kaip Ji negražiai kalba apie Jį. „Kṛṣṇa turbūt nusimins, tai išgirdęs“, — galvojo Ji, ir čia Ją apėmė kitokia ekstazė.

Tačiau ratu lekiojanti kamanė vėl atskrido. Śrīmatī Rādhārāṇī pagalvojo: „Kṛṣṇa vis dar Man geras. Nors pasiuntinys parnešė Jam žinutę, kuri galėjo Mus sukiršinti, tačiau Jis toks geras, kad vėl pasiuntė kamanę Manęs parsivesti“. Šį kartą Śrīmatī Rādhārāṇī buvo labai atsargi ir nieko blogo apie Kṛṣṇą nebekalbėjo. „Sveika miela drauge, — tarė Ji. — Kṛṣṇa toks maloningas, kad vėl atsiuntė tave. Kṛṣṇa Man toks geras ir švelnus, kad, didžiam Mano džiaugsmui, sugražino tave, nors tu ir pranešei Jam, kaip Aš Jį bariau. Brangi drauge, prašyk Manęs ko nori. Už tavo gerumą atiduosiu viską, ko panorėsi. Tu atėjai pasiimti Manęs pas Kṛṣṇą, nes Jis negali čia atvažiuoti. Mathuroje Jis yra naujų draugių būryje. Bet tu tokia mažytė, kaip tu Mane nuneši? Kaipgi tu padėsi Man susitikti su Kṛṣṇa, jei Jis ten ilsisi su sėkmės deive, glausdamas ją prie krūtinės? Tiek to. Pamirškime Mano ar tavo kelionę į Mathurą. Papasakok geriau, kaip Mathuroje

gyvena Kṛṣṇa. Pasakyk Man, ar Jis dar prisimena Savo įtėvį Nandą Mahārāją ir mylimą motiną Yaśodą, Savo bičiulius piemenukus ir nelaimingas drauges *gopės*. Esu tikra, kad retkarčiais Jis dainuoja apie mus. Mes be jokio atpildo tarnavome Jam. Ar Kṛṣṇa begriš ir apkabins mus? Nuo Jo rankų visada sklinda *aguru* aromatas. Paklausk apie tai Kṛṣṇos“.

Uddhava stovėjo šalia ir girdėjo, kaip kalbėjo Rādhārāṇī, pamišusi dėl Kṛṣṇos. Nuolatinės *gopių* mintys apie Kṛṣṇą, patiriant aukščiausią *mahā-bhāvos* meilės ekstazę, jį be galo stebino. Jis atvežė Kṛṣṇos laišką ir dabar norėjo atiduoti jį *gopėms*, kad jas nuramintų. Uddhava tarė: „Mielosios *gopės*, jūs puikiausiai įvykdėte tai, kas skirta žmogui. Jūs — nuostabūs Aukščiausiojo Dievo Asmens bhaktos ir esate vertos visuotinės pagarbos. Jus garbina visi trys pasauliai, stebėdamiesi jūsų sugebėjimu mintimis būti kartu su Vāsudeva, Kṛṣṇa. Jis yra dorybingų darbų ir apeigų tikslas, Jo garbei dalinamos aukos, griežtai laikomasi asketiškų įžadų, atgailaujama, kuriama aukurų ugnis, giedamos įvairios *mantr*os, skaitomos Vedos, valdomi jausmai ir medituojant sutelkiamos mintys. Tai tik keli iš daugelio metodų, skirtų pažinti save ir pasiekti gyvenimo tobulumą. Tačiau vienintelė ir tikroji šios veiklos paskirtis — suvokti Kṛṣṇą ir atsidėti transcendentinei meilės tarnystei Aukščiausiam Dievo Asmeniui“. Tai atitinka ir svarbiausiąjį „Bhagavad-gīto“ nurodymą. „Bhagavad-gītoje“ aprašyti įvairūs savęs pažinimo metodai, tačiau galų gale Kṛṣṇa pataria visko atsisakyti ir tiesiog atsiduoti Jam. Visi kiti metodai skirti išmokyti žmogų, kad jis ilgainiui atsiduotų Kṛṣṇos lotoso pėdoms. Be to, „Bhagavad-gītā“ sako, kad jeigu žmogus, kuris nuoširdžiai stengiasi pažinti save, eina išminties ir asketizmo keliu, po daugybės gyvenimų jis atsiduos Kṛṣṇai.

Gopės parodė tobulo asketizmo pavyzdį, ir Uddhava, matydamas jų transcendentinę didybę, pajuto didžiulį džiaugsmą. Jis tęsė: „Mielosios *gopės*, sąmonės būseną, kurią jūs išsiugdėte bendraudamos su Kṛṣṇa, sunkiai pasiekama net didiesiems išminčiams bei šventiesiems. Jūs pasiekėte aukščiausiąjį gyvenimo tobulumą. Jūsų laimė, kad jums pavyko sutelkti mintis į Kṛṣṇą, kad nusprendėte turėti vien Jį ir kad dėl Aukščiausiojo Asmens jūs atsisakėte savo šeimų, namų, giminių, vyrų bei vaikų. Dabar visos jūsų mintys su Kṛṣṇa, Supersiela, todėl jūsų meilė aprėpia viską. Koks aš laimingas, kad jūsų malone išvydau visą jūsų didybę“.

Kai Uddhava pasakė turįs žinutę nuo Kṛṣṇos, *gopės* norėjo tuojau pat ją išgirsti. Laiškas joms rūpėjo kur kas labiau negu kalbos apie jas pačias. *Gopėms* nelabai patiko būti šlovinamoms, ir buvo matyti, kad jos nekantariauja išgirsti žinią nuo Kṛṣṇos. Uddhava tarė: „Brangiosios *gopės*, aš buvau įgaliotas perduoti jums, didžioms ir romioms Viešpaties bhaktoms, žinią. Kṛṣṇa pasiuntė mane pas jus neatsitiktinai, nes esu artimas Jo tarnas“.

Uddhava neatidavė Kṛṣṇos laiško *gopėms* į rankas, o pats jį perskaitė.

Laiškas buvo labai rimtas, toks, kad ne tik *gopės*, bet ir visi filosofai empirikai galėtų suprasti, kaip tyra meilė Dievui savo prigimtimi yra susijusi su įvairiomis Aukščiausiojo Viešpaties galiomis. Vedos teigia, jog Aukščiausiasis Viešpats turi daugybę galių: *parāśya śaktir vividhaiva śrūyate*. Be to, *gopės* buvo tokios artimos Kṛṣṇos draugės, kad susijaudinęs Jis negalėjo parašyti jo įskaitomai. Uddhava, Bṛhaspačio mokinys, buvo aštraus proto, tad, užuot atidavęs laišką *gopėms*, nusprendė verčiau pats jį perskaitys ir išaiškins.

Po to Uddhava perdavė Aukščiausiojo Dievo Asmens žodžius: „Mielosios *gopės*, mielosios Mano draugės, žinokite — mes niekada neišsiskirsime. Niekada, niekur ir jokiais aplinkybėmis, nes Aš esu visa persmelkiantis“.

Kṛṣṇos sugebėjimas viską persmelkti aiškinamas septintame ir devintame „Bhagavad-gīto“ skyriuose. Kṛṣṇa persmelkia viską Savo beasmeniū aspektu; viskas Jame glūdi, tačiau asmeniškai Jis nedalyvauja visur. Septintame skyriuje dar sakoma, kad penki grubūs pradai (žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus) bei trys subtilūs pradai (protas, intelektas ir ego) yra žemesniosios Jo galios. Tačiau egzistuoja dar ir kita, aukštesnioji galia, kuri pasireiškia per gyvasias būtybes. Gyvosios būtybės yra neatsiejama Paties Kṛṣṇos dalis. Todėl Kṛṣṇa — ir materialios, ir dvasinės galių šaltinis. Jis įsiterpia į visus daiktus kaip pasekmė ir priežastis. Ir ne tik *gopės*, bet ir visos gyvosios būtybės visada, bet kuriomis aplinkybėmis, neatskiriamai susijusios su Kṛṣṇa. Tačiau *gopės* tą ryšį su Kṛṣṇa suvokia tobulai, o gyvosios būtybės, užburtos *māyos*, pamiršta Kṛṣṇą ir mano esą atskirti, su Juo nesusiję individai.

Meilė Kṛṣṇai, arba Kṛṣṇos sąmonė, — tai tobulas ir tikras žinojimas, kuris leidžia suprasti viską taip, kaip yra iš tiesų. Iš tikrųjų mūsų protas nėra tuščias. Jis nuolatos apie ką nors mąsto, ir tų minčių objektas neišvengiamai yra aštuoni Kṛṣṇos galios pradai. Tasai, kuris suvokia šį filosofinį mąstymo aspektą, tikrai yra išmintingas ir atsiduoda Kṛṣṇai. *Gopės* įkūnija šį tobulą žinojimą. Jos nėra kažkokie abstraktūs mąstytojai. Jų protai visad sutelkti į Kṛṣṇą. Protas yra ne kas nors, o Kṛṣṇos galia. Joks mąstantis, jaučiantis, veikiantis ir trokštantis žmogus negali būti atskirtas nuo Kṛṣṇos. O pakopa, kai jis suvokia amžinąjį savo ryšį su Kṛṣṇa, vadinasi Kṛṣṇos sąmonė. Liguista būklė, kurioje neįmanoma suvokti amžinųjų savo santykių su Kṛṣṇa — tai susiteršimo būklė, arba *māyā*. *Gopės* egzistuoja tyro transcendentinio žinojimo lygiu, todėl jų sąmonėje gyvena Kṛṣṇa. Antai, kaip neatskiriami oras ir ugnis, taip negalima atskirti vienas nuo kito Kṛṣṇos ir gyvųjų būtybių. Kai gyvosios būtybės pamiršta Kṛṣṇą, jų būklė tampa nenormali. O *gopės* nuolatos galvoja apie Kṛṣṇą,

todėl jos yra pasiekusios absoliutų tobulo žinojimo lygį. Vadinamieji filosofai empirikai kartais mano, kad *bhakti* kelias skirtas menkesnės nuovokos žmonėms, bet jeigu vadinamasis eruditas nepasiekia *bhakti* lygio, tai jo žinojimas tikrai nėra nei tyras, nei tobulas. Iš tikrųjų būvis, kuriame amžini gyvosios būtybės santykiai su Kṛṣṇa tobulai atsiskleidžia, yra meilė išsiskyrus. Tačiau ir tai iliuzija, nes jokio išsiskyrimo nėra. *Gopės* nebuvo šioje iliuzinėje būsenoje, todėl net filosofiniu požiūriu joms išsiskyrimas neegzistavo.

Kosminis pasaulis irgi neatsietas nuo Kṛṣṇos. „Niekas neatskirta nuo Manęs. Aš palaikau visą kosminį pasaulį, kuris nėra atskiras nuo Manęs. Aš egzistavau ir prieš sukūrimą“. Šią mintį patvirtina Vedų raštai: prieš pasaulio sukūrimą buvo tik Nārāyaṇa. Nebuvo nei Brahmos, nei Šivos: *eko nārāyaṇa āsīn na brahmā na īśānaḥ*. Visą kosminį pasaulį valdo trys materialiosios gamtos *guṇos*. Pasakyta, kad šią visatą sukūrė Brahmā, aistros *guṇos* inkarnacija, tačiau jis tėra antrinis kūrėjas, o pirminis kūrėjas — Nārāyaṇa. Tai patvirtina ir Śaṅkarācārya: *nārāyaṇaḥ paro 'vyaktāt*. Nārāyaṇa transcendentalus, Jis egzistuoja aukščiau šio kosminio pasaulio.

Kṛṣṇa kuria, palaiko ir sunaikina visą kosminį pasaulį išsiskleisdamas įvairiomis inkarnacijomis. Viskas yra Kṛṣṇa, ir Jis yra visa ko pagrindas, tačiau Jis neįjuntamas, kai pasireiškia materialioji galia, kuri vadinasi *māyā*, arba iliuzija. Tuo tarpu pasireiškus dvasinei galiai Kṛṣṇa įjuntamas kiekvieną akimirką bet kuriomis aplinkybėmis. *Gopės* ir įkūnija šį tobulą pažinimą. Kaip Kṛṣṇa visad yra nuošaly kosminio pasaulio, nors pastarasis nuo Jo visiškai priklausomas, taip ir gyvoji būtybė yra nuošaly materialaus, sąlygoto gyvenimo, nors materialus kūnas ir išaugo iš dvasinės esybės. „Bhagavad-gītoje“ visas kosminis pasaulis vadinamas gyvųjų būtybių motina, o Kṛṣṇa — tėvu. Tėvas apvaisina motiną, įdėdamas į jos iščias gyvąją būtybę, taip ir Kṛṣṇa siunčia visas gyvasias būtybes į materialios gamtos iščias, ir jos gimsta su įvairiais kūnais, priklausomai nuo to, kokia buvo jų karminė veikla. Tačiau gyvoji būtybė bet kuriomis aplinkybėmis yra nuošaly savo materialios, sąlygotos būtis.

Patyrinėję savo kūnus įsitikinsime, kad gyvoji būtybė egzistuoja atskirai nuo jos kūniškojo narvo. Kiekvieną kūno judesį sukelia trijų materialiosios gamtos *guṇų* sąveika. Akivaizdu, kad kūnas kas akimirką kinta, tačiau dvasinės sielos šie pokyčiai neveikia. Materialiosios gamtos vyksmo neįmanoma nei sukurti, nei sunaikinti, nei sutrikdyti. Materialus kūnas laiko gyvąją esybę savo spąstuose, ir ji yra sąlygota visuose trijuose būviuose — kai budi, miega ir yra be sąmonės. Protas visuose trijuose būviuose aktyvus: miegodama gyvoji esybė kažką regi ir tai laiko realybe, o kai pabunda, suvokia, kad tai, kas regėta, nerealū. Taigi apibendrinant galima

sakyti, kad vienu atveju ji kažką laiko realybe, o kitu atveju tas pats dalykas jai atrodo nerealus. Šie klausimai yra filosofų empirikų ar *sāṅkhya-yogų* tyrinėjimo objektas. Siekdami teisingų išvadų, *sāṅkhya-yogai* atlieka griežtas askezes ir atgailauja. Jie mokosi atsižadėti ir valdyti jutimus.

Visi šie būdai suvokti galutinį gyvenimo tikslą lyginami su upėmis. Kṛṣṇa tarsi vandenynas. Kaip visos upės suteka į vandenyną, taip ir visos pažinimo pastangos sueina į Kṛṣṇą. Kai po ilgų ieškojimų, trukusių daugybę gyvenimų, žmogus iš tikrųjų ateina pas Kṛṣṇą, jis pasiekia tobulumą. „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako: „Visi pažinimo keliai veda į Mane, tačiau kelias be *bhakti* yra labai sunkus“. *Klešo 'dhikataras teṣām* — nepasiekus *bhakti*, Kṛṣṇos pažinti neįmanoma.

„Gītā“ nurodo tris kelius: *karma-yoga*, *jñāna-yoga* ir *bhakti-yoga*. Tiems, kurie negali gyventi be karminės veiklos, patariama atlikti veiksmus, kurie priartintų juos prie *bhakti*. Tiems, kuriuos žavi bevaisė empirinė filosofija, vedanti į nusivylimą, irgi patariama veikti taip, kad būtų galima patirti *bhakti*. *Karma-yoga* ir *jñāna-yoga* skiriasi nuo įprastos *karmos* ir *jñānos*. Ir pagaliau, pasak Viešpaties žodžių „Bhagavad-gītoje“: *bhakti-yā māṁ abhijānāti* — Kṛṣṇą galima suprasti tik ištikimais Jam tarnaujant. *Gopės* pasiekė atsidavimo tarnystės tobulumą, nes joms rūpėjo tik Kṛṣṇa. Vedos tai patvirtina: *yasmīn eva vijñāte sarvaṁ eva vijñātaṁ bhavati*. Taigi, pažinęs Kṛṣṇą, žmogus visa kita ima pažinti savaime.

Kṛṣṇa tešė: „Transcendentinės žinios apie Absoliutą jums daugiau nereikalingos. Jūs pamilote Mane nuo pat gimimo“. Žinių apie Absoliučią Tiesą reikia tiems, kurie trokšta išsivaduoti iš materialios būties. O žmogus, pamilęs Kṛṣṇą, jau išsivadavo. „Bhagavad-gītoje“ teigiama, kad kiekviena, kuris su beatodairišku atsidavimu tarnauja Viešpačiui, derėtų laikyti pasiekusiu transcendentinį išsivadavimo lygį. Iš tiesų *gopės* neįjutė materialios būties kančių, tačiau patyrė išsiskyrimo su Kṛṣṇa skausmą. Todėl Kṛṣṇa pasakė: „Mielosios *gopės*, Aš išsiskyriau su jumis tyčia, kad jūsų meilė Man dar labiau įsiliepsnotų. Aš norėjau, kad galvotumėt apie Mane be perstojo“.

Gopės tobulai meditavo. *Yogai* paprastai labiau linkę medituoti negu su atsidavimu tarnauti Viešpačiui, tačiau jie nesupranta, kad atsidavimo Viešpačiui pakopa ir yra *yog*o tobulumas. „Bhagavad-gītoje“ patvirtinama, kad nuolatinis *gopių* mąstymas apie Kṛṣṇą yra visų aukščiausioji *yoga*. Kṛṣṇa puikiai pažino moters būdą. Kai mylimasis toli, moteris apie jį galvoja labiau negu jam esant šalia. *Gopių* pavyzdžiu Kṛṣṇa norėjo parodyti, kad tasai, kuris, kaip ir *gopės*, bus nuolatos paniręs į transą, tikrai pasieks Kṛṣṇos lotoso pėdas.

Viešpats Caitanya visus žmones mokė *vipralambha-sevos*. Tai būdas tarnauti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, jaučiant išsiskyrimą su Juo. Šeši

Gosvāmiai irgi mokė garbinti Kṛṣṇą, patiriant išsiskyrimo su Kṛṣṇa jausmą, kurį jautė *gopės*. Śrīnivāsācāryos maldos apie Gosvāmius labai gerai paaiškina šiuos dalykus. Śrīnivāsācārya sakė, kad Gosvāmiai buvo nuolatot panirę į transcendentinių jausmų, kuriuos jautė *gopės*, vandenyną. Gyvendami Vṛndāvanoje, jie visur ieškojo Kṛṣṇos, šaukdami: „Kur Kṛṣṇa? Kur *gopės*? Kur Tu, Śrīmatī Rādhārāṇī?“ Jie niekada nesakė: „Mes matėme Rādhā ir Kṛṣṇą, todėl jaučiamės įgyvendinę savo pašaukimą“. Tačiau jų pašaukimas liko neįgyvendintas: jie niekada nesutiko Rādhos ir Kṛṣṇos. *Rāsa-līlos* metu *gopės*, negalėjęsios įsijungti į *rāso* šokį su Kṛṣṇa, taip paskendo mintyse apie Kṛṣṇą, kad paliko savo kūnus. Pasinėrimas į Kṛṣṇos sąmonę patiriant išsiskyrimo jausmą — greičiausia priemonė pasiekti Kṛṣṇos lotoso pėdas. Išgirdusios Paties Kṛṣṇos žodžius, *gopės* patikėjo išsiskyrimo jausmo galia. Jos iš tiesų patyrė, koks veiksmingas šis nepaprastas būdas garbinti Kṛṣṇą, ir supratusios, kad Kṛṣṇa jų nepaliko ir visad yra su jomis, pajuto didelį palengvėjimą.

Todėl *gopės* labai nudžiugo, kad jas aplankė Uddhava, ir ėmė viena kitą pertraukdamos šnekėti: „Mes girdėjome, kad karalius Kaṁsa — Yadu giminės nelaimių kaltininkas — jau nebegyvas. Tai labai gera žinia. Mes tikimės, kad Yadu giminės nariai laimingi, būdami kartu su Kṛṣṇa, kuris gali patenkinti visus Savo bhaktų troškimus. Brangusis Uddhava, pasakyk, ar ten, Mathuroje, apsuptas išsilavinusių laisvo elgesio merginų, Kṛṣṇa nors retsykais prisimena mus? Žinoma, Mathuros moterys bei merginos — ne kaimietės. Jos protingos ir gražios. Jų drovūs šypsniai, žvilgsniai ir kiti moteriški bruožai Kṛṣṇai turbūt labai prie širdies. Mes gerai žinome, kad Kṛṣṇai visada patiko gražios moterys. Taigi Jis tikriausiai pakliuvo į Mathuros moterų pinkles. Brangusis Uddhava, pasakyki, ar ten, tarp moterų, Kṛṣṇa dar kartais prisimena mus?“

Kita *gopė* paklausė: „Ar Jis atsimena tą naktį tarp *kumudos* žiedų ir mėnulio šviesos, kai Vṛndāvanoje buvo taip gražu? Kṛṣṇa šoko su mumis, ir ore skambėjo varpelių, parištų ant kojų, garsas. Kaip maloniai mes tą naktį šnekučiavomės su Juo! Ar Jis atmena tą naktį? Mes ją atmename, ir mus kankina išsiskyrimo jausmas. Išsiskyrusios su Kṛṣṇa, mes blaškomės, tarsi mummyse degtų ugnis. Ar neketina Jis sugrįžti į Vṛndāvaną ir užgesinti tą ugnį tarsi lietaus debesimis, atskrendantis sutramdyti miško gaisrą?“

Dar kita *gopė* sakė: „Kṛṣṇa nukovė Savo priešą ir Jam, kaip nugalėtojai, atiteko Kaṁsos karalystė. Galbūt Jis jau vedė karaliaus dukterį ir laimingai gyvena tarp giminių bei draugų. Ko Jam važiuoti į tą Vṛndāvanos kaimą?“

O kita pridūrė: „Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, sėkmės deivės vyras, Jis Pats Sau pakankamas. Jam nereikia nei mūsų, Vṛndāvanos miško mergaičių, nei Mathuros miesto merginų. Jis — didžioji Supersiela,

Jis neturi nieko bendra nė su viena iš mūsų tiek Vṛndāvanoje, tiek Mathuroje“.

„Neprotinga būtų tikėtis, kad Kṛṣṇa sugriš į Vṛndāvaną, — įsiterpė kita. — Verčiau ieškokime laimės nevilty. Netgi Piṅgalā, didžioji paleistuvė, sakė, kad nevilty — didžiausias malonumas. Mes tai žinome, tačiau labai sunku išsivadėti vilties, kad Kṛṣṇa sugriš. Kas pamirš tuos slaptus pašnekesius su Kṛṣṇa, nuo kurio krūtinės nesitraukia sėkmės deivė, nors Jis jos ir negeidžia? Brangusis Uddhava, Vṛndāvana — upių, miškų ir karvių kraštas. Čia skambėjo fleitos garsai, ir, gandydami karves, Kṛṣṇa bei vyresnysis Jo brolis Śrī Balarāma skersai ir išilgai kartu su mumis išvaikščiojo šį kraštą, mėgaudamiesi jo grožiu. Viskas Vṛndāvanoje mums nuolat primena Kṛṣṇą ir Balarāmą. Kṛṣṇos pėdų žymės liko Vṛndāvanos žemėje, kurioje gyvena sėkmės deivė, ir tie pėdsakai nuolat mums primena Jį“.

Gopės kalbėjo, kad materialia prasme Vṛndāvanos turtai bei sėkmė nė kiek nesumažėjo — Vṛndāvanoje visko tebėra, tačiau nors šių gėrybių ir nestokoja, jos negali pamiršti Kṛṣṇos ir Balarāmos.

„Mes nuolatos prisimename kerinčius nuostabiojo Kṛṣṇos bruožus — Jo eisena, šypsni, linksmus žodžius. Kṛṣṇa mus pražudė — mes nebegalime Jo pamiršti ir vis šaukiame: „Brangusis Viešpatie, brangusis sėkmės deivės vyre, mielasis Vṛndāvanos valdove ir kenčiančių bhaktų gelbėtoja! Mes skęstame kančių vandenyne. Sugrižk į Vṛndāvaną ir išgelbėk mus“.

Uddhava atidžiai stebėjo transcendentinį *gopių* pamišimą, kurį sukėlė išsiskyrimas su Kṛṣṇa, ir išmintingai nutarė nesustodamas pasakoti joms apie Śrī Kṛṣṇos žaidimus. Materialistai dega materialijų kančių liepsnose. O *gopės* degė transcendentinėje išsiskyrimo su Kṛṣṇa liepsnoje. Tačiau liepsnos, kuriose kankinasi *gopės*, skiriasi nuo materialaus pasaulio gaisro liepsnų. *Gopės* nuolatos trokšta būti drauge su Kṛṣṇa, o materialistai visada ieško materialijų patogumų.

Višvanātha Cakravartīs Ṭhākura pažymi, kad Kṛṣṇa akimoju išgelbėjo Savo draugus iš miško gaisro liepsnų, kol jie buvo užsimerkę. Todėl Uddhava *gopėms* patarė užsimerkti ir prisiminti visus Kṛṣṇos žygius nuo pat jų pažinties pradžios — tai apsaugos jas nuo išsiskyrimo liepsnų. Uddhavo pasakojimai buvo išorinis akstinas, *gopėms* prieš akis pagimdęs Kṛṣṇos žaidimų vaizdus, o širdyje jos pačios prisiminė Jo žaidimus. Uddhavo pamokymai padėjo *gopėms* suprasti, kad Kṛṣṇa neišsiskyrė su jomis. Jos nuolat galvojo apie Kṛṣṇą, o Kṛṣṇa, gyvendamas Mathuroje, nuolat galvojo apie jas.

Uddhavo atvežta žinutė ir pamokymai išgelbėjo *gopes* nuo joms grėsusios mirties, ir jos parodė jam dėkingumą už suteiktą malonę. Iš esmės Uddhava elgėsi tarsi dvasinis *gopių* vadovas ir mokytojas, todėl jos

pagarbino jį taip, kaip būtų garbinusios Kṛṣṇą. Autoritetingi šventraščiai nurodo garbinti dvasinį mokytoją, tarytum jis būtų Aukščiausiasis Dievo Asmuo, nes jis yra artimiausias Viešpaties tarnas. Didžiųjų autoritetų nuomone, dvasinis mokytojas yra išorinis Kṛṣṇos pasireiškimas. Kai *gopės* suvokė, jog Kṛṣṇa buvo su jomis, jas deginusi transcendentinė liepsna apri- mo. Vidujai, savo širdyje, jos prisiminė, kaip bendravo su Juo, o iš išorės Uddhava savo išmintingais pamokymais joms padėjo suprasti Kṛṣṇą.

Šventraščiai Aukščiausiąjį Dievo Asmenį apibūdina žodžiu *adhokṣaja* — „tas, kuris yra už materialaus jutiminio patyrimo ribų“. Jis nepasiekiamas materialiais jutimais. Jis glūdi visų širdyse ir tuo pačiu metu Savo visa persmelkiančiu Brahmano aspektu yra visur. Visus tris transcendentinius Absoliučios Tiesos aspektus (Bhagavānā, Dievo Asmenybę; Paramātmā, lokalizuotą Supersielą, ir visa persmelkiantį Brahmaną) galima suvokti paprasčiausiai tyrinėjant *gopių* būklę joms susitikus su Uddhava, apie kurią rašoma „Śrīmad-Bhāgavatam“.

Śrīnivāsācārya pažymi, kad šeši Gosvāmiai nuolat mąstė apie *gopes*. Caitanya Mahāprabhu Savo ruožtu patarė garbinti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį taip, kaip tai darė *gopės*, ir laikė, jog jų garbinimo būdas visų tobuliausias. Śrīlos Śukadevos Gosvāmio nuomone, kiekvienas, kuris iš patikimo šaltinio klausysis pasakojimų apie *gopių* santykius su Kṛṣṇa ir vykdydys Vedų nurodymus, pasieks aukščiausią atsidavimo tarnybos pakopą ir pajėgs įveikti materialių džiaugsmų geismą.

Uddhavos pamokymai paguodė *gopes*, ir jos paprašė jį dar keletą dienų pasisvečiuoti Vṛndāvanoje. Uddhava sutiko ir viešėjo ten ne keletą dienų, o kelis mėnesius. Uddhavai padedant, *gopės* skendėjo mintyse apie transcendentinį Kṛṣṇos laišką bei Jo žaidimus, ir joms atrodė, tarsi jos bendrautų su Pačiu Kṛṣṇa. Uddhavos viešnagė Vṛndāvanoje džiaugėsi visi Vṛndāvanos gyventojai. Jie kalbėjosi apie Kṛṣṇos darbus, ir dienos skriete skriejo. Vṛndāvanos gamta — Yamunos upė, puikūs sodai su svyrančiomis nuo vaisių šakomis, Govardhanos kalva, olos, žydinčios gėlės — visa tai įkvėpdavo Uddhavą pasakoti apie Kṛṣṇos žaidimus. Vṛndāvanos gyventojams su Uddhava buvo taip pat gera, kaip ir su Kṛṣṇa.

Uddhavą žavėjo *gopių* meilė Kṛṣṇai, nes jos mylėjo Kṛṣṇą visa širdimi, ir jų rūpestis dėl Kṛṣṇos teikė jam įkvėpimą. Jis reiškė joms savo pagarbą ir kūrė dainas, šlovinančias transcendentines jų ypatybes: „Iš visų gyvųjų esybių, kurios yra gavusios žmogaus gyvybės pavidalą, savo gyvenimo paskirtį sėkmingiausiai vykdo *gopės*. Tuo jos yra neprilygstamos. Jų mintyse amžinai spindi Kṛṣṇos lotoso pėdos. Kṛṣṇos, Mukundos (to, kuris suteikia išvadavimą), lotoso pėdas stengiasi susikaupti medituoti ir didieji išminčiai bei šventieji. Tačiau *gopės* prisimena Kṛṣṇos lotoso pėdas be

jokių pastangų, ir jokių *yog*os pratybų joms nereikia. Taigi pasiekusiam *gopių* tobulumą nebūtina gimti Viešpačiu Brahma ar *brāhmaṇų* šeimoje, nereikia jam ir išventinimo į *brāhmaṇas*“.

Śrī Uddhava patvirtino Viešpaties Kṛṣṇos žodžius „Bhagavad-gītoje“: tasai, kuris trokšdamas tikrojo tikslo prašys Viešpaties prieglobsčio, net jei jis *sūdra* ar dar menkesnis, pasieks aukščiašiąjį gyvenimo tikslą. *Gopės* parodė atsidavimo pavyzdį visam pasauliui. Sekdamas *gopių* pavyzdžiu ir nuolatos mąstydamas apie Kṛṣṇą, žmogus gali pasiekti aukščiausią dvasinio gyvenimo tobulumą. *Gopės* gimė ne kokiose labai apsišvietusiose, o paprastose piemenų šeimose, bet vis dėlto išsiugdė tobulą meilę Kṛṣṇai. Norint pažinti save ir Dievą, aukšta kilmė nebūtina. Vienintelis būtinas dalykas — išsiugdyti ekstatinę meilę Dievui. Vienintelė sąlyga Kṛṣṇos sąmonės tobulumui pasiekti — nepaliaujama meilės tarnystė Kṛṣṇai, kuris yra saldžiausias nektaras, palaimos versmė. Tas, kuris pradeda eiti Kṛṣṇos sąmonės keliu, tarsi ragauja nektarą. Sąmoningai žmogus tai daro ar ne, jis būtinai patirs Kṛṣṇos sąmonės poveikį. Aktyvusis Kṛṣṇos sąmonės poveikis vienodai reiškiasi, nepriklausomai nuo gimimo vietos ir aplinkybių. Kṛṣṇa suteiks Savo palaiminimą kiekvienam, kuris priims Kṛṣṇos sąmonę, — tai neabejotina. Aukščiausias palaiminimas, kurį pelnė netgi piemenų šeimose gimusios *gopės*, niekada nebuvo suteiktas net pačiai sėkmės deivei, o dangaus gyventojams, nors jų kūnai skleidžia lotoso žiedų aromata, jis juo labiau nepasiekiamas. *Gopėms* teko tokia laimė, kad jas glėbesčiavo ir bučiavo per *rāsa-līl*os šokį Patsai Kṛṣṇa. Be abejo, išskyrus *gopes*, to nepatyrė jokios visų trijų pasaulių moterys. Uddhava suvokė *gopių* didybę ir norėjo pulti prieš jas ant žemės, trokšdamas dulkių nuo jų lotoso pėdų palaiminimo. Tačiau dulkių nuo jų pėdų prašyti neišdrįso — ko gero, jos nesutiktų. Ir jis panorio tapti žolės kuokšteliu ar menku augalėliu Vṛndāvanos žemėje, kad dulkės nuo *gopių* pėdų byrėtų ant jo galvos joms to nežinant.

Gopės taip troško Kṛṣṇos, kad vos išgirdusios Jo fleitos garsus, užmiršusios šeimą, vaikus, garbę ir moterišką drovumą jos išbėgo iš namų ir nuskubėjo pas Kṛṣṇą. *Gopėms* nerūpėjo, ar jos eina keliu, ar braunasi per džiungles, o dulkės nuo jų pėdų nepastebimai byrėjo ant Vṛndāvanos žolės. Nedrįsdamas šį gyvenimą galva paliesti dulkių nuo *gopių* pėdų, Uddhava troško kitąsyk gimti žolės kuokšteliu Vṛndāvanoje. Tada ant jo užkristų dulkės nuo *gopių* pėdų.

Uddhava suvokė, kad *gopėms* teko nepaprasta sėkmė, nes jos ant savo aukštų dailių krūtinių užsikėlė Kṛṣṇos lotoso pėdas ir taip apsivalė nuo visų materijos nešvarybių. Kṛṣṇos lotoso pėdas garbina ne tik sėkmės deivė, bet ir didieji pusdieviai Brahmā bei Viešpats Śiva, be to, jas savo širdyse medituoja didieji *yogai*. Uddhava troško, kad galėtų nuolatos melsti

palaiminimo, kurį suteikia dulkės nuo *gopių* lotoso pėdų. *Gopių* giesmės apie transcendentinius Viešpaties Kṛṣṇos žaidimus garsėja visuose trijuose pasauliuose.

Po kurio laiko Uddhava panoro sugrįžti pas Kṛṣṇą ir paprašė Nandos Mahārājos bei Yašodos leidimo išvykti. Atėjęs atsisveikinti su *gopėmis* ir paprašęs, kad ir jos leistų iškeliauti, Jis sėdo į vežimą, ketindamas vykti į Mathurą.

Kai Uddhava jau rengėsi važiuoti, Vṛndāvanos gyventojai su Mahārāja Nanda bei Yašoda priešaky atėjo palinkėti jam laimingos kelionės ir atnešė brangių Vṛndāvanos dovanų. Jie kalbėjo su ašaromis akyse — taip stipriai jie mylėjo Kṛṣṇą. Visi norėjo, kad Uddhava juos palaimintų. Jie troško nuolat prisiminti šlovingus Kṛṣṇos žygius ir norėjo, kad jų mintys visad būtų sutelktos į Jo lotoso pėdas, kad jų žodžiai visada šlovintų Kṛṣṇą, kad jų kūnai nuolat lenktųsi Jam ir kad jie nuolat galvotų apie Jį. Ši Vṛndāvanos gyventojų malda yra neprilygstamas dvasinio tobulumo pavyzdys. Vṛndāvanos gyventojų būdas tarnauti Viešpačiui labai paprastas: visada galvoti apie Kṛṣṇos lotoso pėdas, visada kalbėti apie Kṛṣṇą, nenukrypstant į kitus dalykus, ir kūnu nuolatos tarnauti Kṛṣṇai. Visą savo gyvenimą, lėšas, žodžius ir intelektą mes turime skirti Viešpaties tarnystei ir padaryti tai turime dar šį gyvenimą, kai gavome žmogaus kūną. Tik tokia veikla padės žmogui pasiekti aukščiausiąjį tobulumą. Tai visų autoritetų nuomonė.

Vṛndāvanos gyventojai kalbėjo: „Aukščiausiojo valdovo valia ir priklausomai nuo mūsų veiklos, mums teks kažkur gimti. Tačiau nesvarbu, kur mes gimsime, — vieno teprašome, kad visada galėtumėm gyventi Kṛṣṇos sąmonėje“. Tyras Viešpaties Kṛṣṇos bhakta niekada nesiekia pasikelti į rojus planetas ir netgi į Vaikuṅṭhą ar Goloką Vṛndāvaną, nes jis netrokšta pasitenkinimo sau. Tyram bhaktai pragaras nesiskiria nuo rojus. Rojus be Kṛṣṇos jam pragaras, o su Kṛṣṇa net ir pragaras jam rojus. Pagerbęs tyrą Vṛndāvanos gyventojų atsidavimą, Uddhava sugrįžo į Mathurą pas savo šeiminką Kṛṣṇą. Pagarbiai nusilenkęs Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, jis ėmė pasakoti apie Vṛndāvanos žmonių gyvenimą, kupiną nepaprastos meilės Viešpačiui. Visas Vṛndāvanos gyventojų dovanas jis atidavė Kṛṣṇos tėvui Vasudevai ir Kṛṣṇos seneliui Ugraseni.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt šeštąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Uddhava perduoda gopėms Kṛṣṇos žinia“.

Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktas

Ištisas dienas Kṛṣṇa klausėsi Uddhavos smulkiai pasakojant apie viešnage Vṛndāvanoje, apie tai, kaip gyvena Jo motina bei tėvas, apie *gopes* ir piemenukus. Viešpats Kṛṣṇa buvo patenkintas, kad Uddhava sugebėjo juos paguosti savo pamokymais ir nuvežtąja žinute.

Po to Viešpats nutarė apsilankyti pas kuprę Kubją, kuri įsiteikė Jam padovanojusi sandalmedžio pastos, kai Jis atvyko į Mathuros miestą. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kaip bhaktos stengiasi nudžiuginti Kṛṣṇą, taip ir Kṛṣṇa atsilygina Savo bhaktoms. Bhaktos širdyje nuolat prisimena Kṛṣṇą, o Kṛṣṇa visad prisimena bhaktas. Kubjā, tapusi gražuole kurtizane, panoro, kad Kṛṣṇa ateitų į jos namus ir ji galėtų sutikti bei pagerbti Jį taip, kaip jai atrodė geriausia. Kurtizanės paprastai stengiasi įtikti svečiams, siūlydamos savo kūno malonumus. Tačiau Kubjā pati degė aistra Kṛṣṇai. Kai Kṛṣṇa panoro apsilankyti Kubjos namuose, Jis negalvojo apie jutiminius džiaugsmus. Kubjā jau patenkino Kṛṣṇos jausmus, dovanodama Jam sandalmedžio pastos. Jis nutarė ją aplankyti, kad paverstų ją tyru bhakta, o jos noras patenkinti jausmus tebuvo dingstis pas ją užėti. Kṛṣṇai amžinai tarnauja tūkstančiai sėkmės deivių, todėl, norint patenkinti Savo jausmus, Jam nėra jokio reikalo eiti pas kurtizanę. Bet Jis yra maloningas visiems, todėl nutarė ją aplankyti. Sakoma, mėnulis šviečia ir virš

nedorėlio namų. Taigi ir Kṛṣṇa niekada neatsisako suteikti transcendentinės malonės tam, kuris Jam pasitarnauja — nesvarbu, ar žmogų paskatino geismas, pyktis, baimė, ar tyra meilė. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad jeigu žmogus nori tarnauti Kṛṣṇai ir kartu patenkinti savo geidulius, Kṛṣṇa viską pakreipia taip, kad bhakta pamiršta savo geidulius, visiškai apsisvalo ir ima be paliovos tarnauti Viešpačiui.

Tesėdamas Savo pažada, Kṛṣṇa kartu su Uddhava patraukė į Kubjos namus. Priėjęs juos, Kṛṣṇa pamatė, jog jie išpuošti taip, kad žadintų vyrų geismus. Ko gero, namą puošė daugybė paveikslų, vaizduojančių nuogus kūnus, o virš jų kabojo perlų vėriniais siuvinėti baldakimai bei vėliavos, stovėjo patogios lovos ir minkšti krėslai. Kambariai buvo nukabinėti gėlių girliandomis ir pašlakstyti kvapiuoju vandeniu, rūko puikūs smilkalai ir degė dailūs šviestuvai.

Kai Kubjā pamatė, kad tesėdamas Savo pažada Viešpats Kṛṣṇa atėjo į jos namus, ji nedelsdama pakilo iš krėslu Jo pasitikti. Gausios draugių palydos apsupta, ji ėmė labai pagarbiai su Juo kalbėti. Patogiai pasodinusį Viešpatį Kṛṣṇą, ji pagarbino Jį, kaip dera jos visuomeninei padėčiai. Kubjā bei jos draugės labai pagarbiai sutiko ir Uddhava, tačiau jis nebuvo lygus Kṛṣṇai, todėl atsisėdo tiesiai ant grindų.

Negaišdamas laiko, kaip ir įprasta tokiais atvejais, Kṛṣṇa įžengė į Kubjos miegamąjį. Tuo tarpu ji išsimaudė ir pasitėpė kūną sandalmedžio pasta, pasipuošė puikiais rūbais, brangenybėmis bei gėlių girliandomis. Pakramčiusi betelio riešutų bei kitų svaiginančių medžiagų ir pasišlaksčiusi kvepalais, Kubjā atėjo pas Kṛṣṇą. Grakšti ji stovėjo priešais Viešpatį Kṛṣṇą, Mādhava, sėkmės deivės vyrą, o jos besišypsanti akys bei žaismingi antakiai buvo kupini moteriško drovumo. Pastebėjęs, jog Kubjā nesiryžta prieiti, Kṛṣṇa vikriai paėmė ją už apyrankėmis papuoštos rankos ir, labai meiliai patraukęs prie Savęs, pasisodino šalia. Kubjā dovanojo Aukščiausiam Viešpačiui Kṛṣṇai sandalmedžio pastos ir už tai išsivadavo nuo nuodėmių pasekmių ir gavo galimybę būti greta Kṛṣṇos. Ant savo krūtinės, kurią degino geismo liepsna, ji užsidėjo Kṛṣṇos lotoso pėdas. O kai Kubjā įkvėpė Kṛṣṇos lotoso pėdų aromato, ji iškart apsisvalė nuo visų geidulių. Ji gavo progą apglėbti Kṛṣṇą abiem rankom ir patenkinti ilgai puoselėtą troškimą sutikti Jį kaip svečią savo namuose.

„Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad su transcendentine meile tarnauti Viešpačiui žmogus gali tik išsivadavęs nuo visų materialių nuodėmių pasekmių. Šią dovaną Kubjā gavo vien už tai, kad pasiūlė Kṛṣṇai sandalmedžio pastos. Ji norėjo patenkinti Kṛṣṇą savo amatu, nes kitaip Jo garbinti nemokėjo. „Bhagavad-gītoje“ patvirtinama, kad Viešpatį galima garbinti ir atliekant savo įprastą darbą, tereikia nuoširdžiai stengtis juo patenkinti

Viešpatij. Kubjā tarė Kṛṣṇai: „Brangusis drauge, būk geras ir pasilik pasi-linksminti su manimi bent kelias dienas. Mielas lotosaaki, aš negaliu taip staiga su Tavimi išsiskirti. Patenkink mano prašymą“.

Vedų raštai nurodo, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo turi daugybę galių. Žinovų nuomone, Kubjā įkūnija Kṛṣṇos *puruṣa-śakti* galia, o Śrīmatī Rādhārāṇī — Jo *cit-śakti* galia. Kubjā prašė, kad Kṛṣṇa pabūtų su ja kelias dienas, tačiau Kṛṣṇa mandagiai leido jai suprasti, jog tai neįmanoma. Į materialų pasaulį Kṛṣṇa ateina tik retkarčiais, o su dvasiniu pasauliu Jo ryšiai amžini. Kṛṣṇa amžinai egzistuoja arba Vaikuṅṭhos planetose, arba Goloka Vṛndāvanoje. Jo buvimas dvasiniame pasaulyje apibūdinamas specialiu žodžiu *prakaṣa-līlā*.

Maloniais žodžiais nuraminęs Kubjā, Kṛṣṇa kartu su Uddhava grįžo namo. „Śrīmad-Bhāgavatam“ perspėja, kad garbinti Kṛṣṇą nėra paprasta, nes Jis — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, svarbiausias iš visų *viṣṇu-tattvų*. Garbinti Kṛṣṇą ar būti drauge su Juo nėra labai paprasta. Ypač atsargiems reikėtų būti bhaktoms, kurie laiko Kṛṣṇą mylimuoju. Tiesiogiai bendraudami su Kṛṣṇa, jie neturėtų trokšti patenkinti savo jausmus. Jausmų tenkinimas — materialinė veikla. Dvasiniame pasaulyje meilė taip pat išreiškiamą bučiniiais ir glamonėmis, tačiau dvasiniam pasauliui, priešingai negu materialiam, nebūdingas jausmų tenkinimas. Šis perspėjimas pirmiausia skirtas vadinamiesiems *sahajiyoms*, kurie net neabejoja, kad Kṛṣṇa yra paprastas žmogus. Jie nori patirti su Kṛṣṇa lytinį džiaugsma, tačiau šis jų troškimas iškreiptas. Dvasiniuose santykiuose jausmų tenkinimas tampa nebesvarbus. Tas, kuris trokšta iškreiptų jutiminio pasitenkinimo santykių su Kṛṣṇa, laikytinas žemesnio intelekto žmogumi. Ir jis turi keisti savo mąstyseną.

Netrukus Kṛṣṇa ištesėjo ir Savo pažadą apsilankyti Akrūros namuose. Akrūrą su Kṛṣṇa siejo tarno ir šeimininko santykiai, ir Kṛṣṇa norėjo, kad Akrūra Jam pasitarnautų. Jis nuvyko pas Akrūrą, lydintas Viešpaties Balarāmos ir Uddhavos. Kai Kṛṣṇa su Balarāma ir Uddhava priėjo Akrūros namus, Akrūra, pasitikęs juos, apkabino Uddhava, o Kṛṣṇai ir Balarāmai pagarbiai nusilenkė. Kṛṣṇa, Balarāma ir Uddhava savo ruožtu nusilenkė jam ir atsisėdo į jų padėtį atitinkančias vietas. Visiems susėdus, Akrūra nuplovė jiems kojas ir tuo vandeniui apšlakstė savo galvą. Paskui, kaip to reikalauja garbinimo tvarka, dovanojo jiems puikius audinius, gėles ir sandalmedžio pastą. Pagarbiu Akrūros elgesiu visi trys buvo labai patenkinti. Akrūra nusilenkė Kṛṣṇai, galva liesdamas žemę, paskui užsidėjo Kṛṣṇos lotoso pėdas sau ant kelių ir ėmė švelniai jas masažuoti. Kai, būdamas greta Kṛṣṇos ir Balarāmos, Akrūra patyrė tobulą džiaugsma, iš meilės Kṛṣṇai jo akys pritvinko ašarų, ir jis pradėjo melstis:

„Brangusis Viešpatie Kṛṣṇa, Tu parodei didžiulę malonę, užmušęs Kaṁsą ir jo bendrininkus. Tu išvadavai Yadu giminę nuo baisiausių negandų. Yadavos visad atsimins, kaip Tu išgelbėjai didžią jų giminę. Brangus Viešpatie Kṛṣṇa ir Balarāma, Judu esate pirmą kartą asmenybė, iš kurios viskas kilo, pirminė visų priežasčių priežastis. Jūsų galia nesuvokiama, Jūs persmelkiate viską. Išskyrus Jus, nėra kitos priežasties ir pasekmės — grubios ar subtilios. Jūs — Aukščiausiasis Brahmanas, kurį galima suvokti studijuojant Vedas. Jūsų nesuvokiama galia dabar aš regiu Jus. Savo galiomis Jūs sukuriate šį kosminį pasaulį ir Patys į jį įeinate. Kaip penki materialūs pradai — žemė, vanduo, ugnis, oras ir dangus — pasklinda visuose apreištuose daiktuose per įvairius kūnus, taip ir Jūs vieni įeinate į įvairius Jūsų galia sukurtus kūnus. Jūs esate kūnuose kaip individualioji siela ir kaip nepriklausoma Supersiela. Materialus kūnas yra žemesniosios Jūsų galios kūrinys. Gyvosios esybės, individualios sielos — neatsiejamos Jūsų dalelės, o Supersiela — lokalizuotas Jūsų pasireiškimas. Šis materialus kūnas, gyvoji esybė ir Supersiela sudaro individualią gyvąją būtybę, tačiau savo esme visi jie yra įvairios vieno Aukščiausiojo Viešpaties galios.

Materialiame pasaulyje, per trijų ypatybių (dorybės, aistros ir neišmanymo) tarpusavio sąveiką Jūs kuriate, palaikote ir naikinate visa tai, kas turėjo išraišką. Tačiau Jūs neįsipainiojate į tų materialių ypatybių veikimą, nes tobulo Jūsų žinojimo, skirtingai nuo individualios gyvosios būtybės žinojimo, sutriuškinti neįmanoma“.

Aukščiausiasis Viešpats įeina į materialųjį kosmosą, ir tam tikru laiku kosmosas kuriamas, palaikomas ir naikinamas, tuo tarpu gyvoji esybė — neatsiejama Viešpaties dalelė įeina į materialius pradus, ir taip susiformuoja jos materialus kūnas. Gyvoji esybė ir Viešpats skiriasi tuo, kad ji, kaip neatsiejama Aukščiausiojo Viešpaties dalelė, gali paklusti tarpusavyje sąveikaujančių materialių ypatybių (*gunų*) įtakai. Kṛṣṇos — Param Brahmano, arba Aukščiausiojo Brahmano, kurio valioj visas žinojimas, — šios ypatybės neveikia. Todėl Kṛṣṇa vadinamas Acyuta — „tas, kuris nepatiria nuopuolio“. Materijos įtaka negali pakeisti Kṛṣṇos dvasinės saviemonės, tuo tarpu mikroskopinės gyvosios esybės, neatsiejamos Viešpaties dalelės, linkusios paklusti materijos įtakai. Individualios gyvosios esybės yra amžinos neatsiejamos Dievo dalelės, mikroskopinės pirmą kartą ugnies, Kṛṣṇos, kibirkštėlės, tačiau jos turi polinkį gesti.

Akrūra tęsė: „Menkesnės nuovokos žmonės mano, kad Tavo transcendentinis pavidalas irgi materialiosios galios sukurtas. Tačiau tokia samprata Tau visiškai netinka. Iš tikrųjų Tu visas — dvasia, ir nėra jokio skirtumo tarp Tavęs ir Tavo kūno. Todėl kalbant apie Tave visiškai netinka tokios

sąvokos, kaip „sąlygotas“, „išsivadavęs“. Tu amžinai laisvas bet kuriomis gyvenimo aplinkybėmis. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad tik kvailiai ir nenaudėliai laiko Tave paprastu žmogumi. Tas, kuris laiko Tavo Šviesybę vienu iš mūsų tarpo, t. y. materialios gamtos sąlygota būtybe, klysta dėl netobulo išmanymo. Kai žmonės nutolsta nuo pirminių Vedų žinių, paprastas gyvasis esybės jie ima tapatinti su Tavo Šviesybe, tuo, kurs pirma pradžiu pavidalu apsireiškė žemėje, kad atkurtum tikrąjį mokymą, skelbiantį, jog gyvosios esybės nėra nei tapacios Aukščiausiajam Dievui, nei Jam lygios. Brangus Viešpatie, Tu amžinai egzistuoji nesuterštos dorybės (*suddha-sattvos*) lygiu. Tu apsireiški tik tam, kad atkurtumei tikrąjį Vedų mokymą, priešingą bedieviškai filosofijai, įrodinėjančiai, jog Dievas ir gyvoji esybė — viena ir tas pat. Brangus Viešpatie Kṛṣṇa, šį kartą Tu gimei Vasudevos šeimoje jo sūnumi kartu su visiška Savo ekspansija Śrī Balarāma. Tavo tikslas — sunaikinti visus bedieviškus karalius ir jų galingas karines pajėgas. Tu nužengei palengvinti pasaulį slegiančią našta ir, vykdydamas šią misiją, atnešei šlovę Yadu giminei, kurios ainiu apsireiškėi.

Brangus Viešpatie, šiandien mano namai tapo šventi, nes juose apsilankei Tu. Dabar aš laimingiausias žmogus pasaulyje. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kurį garbina visi pusdieviai, *pitos*, karaliai, imperatoriai bei kitos gyvosios esybės, kuris yra Aukščiausioji esaties Siela, aplankė mano namus. Nuo Jo lotoso pėdų srūvantis vanduo apvalo visus tris pasaulius, ir štai Jis mano namuose. Kas iš tikrai mokytų žmonių visuose trijuose pasauliuose neprašys prieglobsčio prie Tavo lotoso pėdų ir Tau neatsiduos? Kas, puikiai žinodamas, jog nėra didesnės meilės už Tavo meilę bhaktoms, bus toks kvailas ir atsisakys tapti Tavo bhakta? Visi Vedų raštai skelbia, kad Tu — brangiausias kiekvienos gyvosios esybės draugas. Tai patvirtina „Bhagavad-gītā“: *suhṛdam sarva-bhūtānām*. Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali patenkinti visus Savo bhaktų troškimus. Tu esi tikras draugas. Pirminė Tavo galia neišsenkama, nors Tu ir dovanoji Save bhaktoms. Tavo galios nei mažta, nei gausėja.

Brangus Viešpatie, netgi didiesiems *yogams* mistikams ir pusdieviams labai sunku suvokti Tavo darbus arba prie Tavęs priartėti, ir vis dėlto nepriežastine Savo malone Tu teikeisi aplankyti mano namus. Tai šviesiausia akimirka per visą mano materialiosios būties kelionę. Tik Tavo malone aš galiu suprasti, kad mano namai, žmona, vaikai ir žemiški turtai tėra materialiosios būties pančiai. Perkirk šių pančių mazgą ir ištrauk mane iš visuomenės, draugystės ir meilės iliuzijų pelkės“.

Viešpats Śrī Kṛṣṇa buvo labai patenkintas Akrūros maldomis ir žaviai šypsodamasis ėmė maloniai kalbėti: „Brangus Akrūra, nors tu labai nuolankus, vis dėlto manau, jog tu pranašesnis negu Aš. Tu Man kaip tėvas,

mokytos ar artimiausias draugas. Todėl Mano pareiga garbinti tave, o tu turi Mane globoti ir visada paremti, nes esi Mano dėdė, o Aš — vienas iš tavo vaikų. Net ir tada, kai mes nekreipiame dėmesio į mūsų giminytę, toks kilnus bhakta, kaip tu, visada vertas visų mūsų garbinimo. Tas, kuris nori, kad likimas būtų jam palankus, turi pagarbiai lenktis tokioms asmenybėms, kaip tu, kurios yra didingesnės už pusdievius. Žmonės garbina pusdievius, norėdami patenkinti jausmus, ir tiems, kurie atsiduoda pusdieviams ir juos garbina, pusdieviai suteikia palaiminimus. Tačiau toks bhakta, kaip Akrūra, visada pasiruošęs suteikti žmonėms didžiausią palaiminimą. Šventasis arba bhakta gali dovanoti palaiminimą kiekvienam iš mūsų, o pusdieviai gali laiminti tik tuos, kurie juos pagarbina. Šventoji vieta naudinga žmogui tik tuo atveju, kai jis ten nukeliauja, o garbinant pusdievį ilgai tenka laukti, kol bus įvykdyti troškimai. Tuo tarpu tokie šventi žmonės, kaip tu, brangus Akrūra, gali čia pat patenkinti visus bhaktų norus. Brangusis Akrūra, tu visada draugiškai nusiteikęs ir linki mums gero. Tu visada ir viskam pasiryžęs mūsų labui. Tad būk toks geras, nukeliauk į Hastināpurą ir pažiūrėk, kaip klostosi Pāṇḍavų likimas“.

Kṛṣṇa labai nerimavo dėl Pāṇḍu sūnų, nes jie anksti neteko tėvo. Bhaktų draugas Kṛṣṇa norėjo sužinoti apie Pāṇḍavas, todėl pasiuntė Akrūrą į Hastināpurą, kad šis išsiaiškintų, kas ten vyksta. Kṛṣṇa tęsė: „Girdėjau, kad mirus karaliui Pāṇḍu mažuosius jo sūnus — Yudhiṣṭhirą, Bhimą, Arjuną, Nakulą ir Sahadevą kartu su našle motina ėmėsi globoti Dhṛtarāṣṭra, ir jo pareiga buvo jais rūpintis. Tačiau girdėjau ir tai, kad aklą nuo gimimo Dhṛtarāṣṭrą dar labiau apakino meilė žiauriajam sūnui Duryodhanai. Penki Pāṇḍavos yra karaliaus Pāṇḍu sūnūs, tačiau Dhṛtarāṣṭra turi savo ketinimų ir į Pāṇḍavas žiūri priešiskai. Būk geras, nukeliauk į Hastināpurą ir pažiūrėk, kaip Dhṛtarāṣṭra elgiasi su Pāṇḍavomis, o Aš, gavęs tavo žinią, nusprėsiu, kaip jiems padėti“. Taip Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, paliepė Akrūrai vykti į Hastināpurą, o Patsai, Balarāmos ir Uddhavos lydimas, grįžo namo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt septintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa nudžiugina Savo bhaktas“.

Piktavalis Dhṛtarāṣṭra

Aukščiausiojo Dievo Asmens Śrī Kṛṣṇos siūstas, Akrūra nuvyko į Hastināpurą. Manoma, jog ten, kur buvo Hastināpura, dabar stūkso Nju Delis. Dalį Nju Delio, kuri iki šiol vadinama Indraprastha, žmonės laiko senąja Pāṇḍavų sostine. Jau patsai Hastināpuros pavadinimas nurodo, kad mieste laikyta daug *hastī* — dramblių. Pāṇḍavos savo sostinėje laikė daugybę dramblių, todėl ji ir vadinosi Hastināpura. Dramblių laikymas labai brangiai kainuoja, todėl valstybė, kuri laiko daug dramblių, turi būti labai turtinga, o Hastināpuroje, kaip įsitikino Akrūra, privažiavęs miestą, buvo gausybė dramblių, žirgų, vežimų ir kitų turtų. Hastināpuros karalius vadino viso pasaulio valdovais. Jų šlovė sklido po visą šalį, ir jie valdė, klausydami teisingų mokytų *brāhmaṇų* patarimų.

Apžiūrėjęs turtingą sostinę, Akrūra aplankė karalių Dhṛtarāṣṭrą. Šalia jo sėdėjo ir senolis Bhiṣma. Pabuvojęs pas juos, jis susitiko su Vidura, o po to su Viduros seserimi Kuntī. Jis paeiliui susitiko ir su Bāhlikos karaliaus Somadattos sūnumi, Droṇācārya, Kṛpācārya, Karṇa ir Suyodhana. (Suyodhana — kitas Duryodhanos vardas.) Po to jis aplankė Droṇācāryos sūnų Aśvatthāmą ir penkis brolius Pāṇḍavas bei kitus draugus ir gimines, kurie gyveno mieste. Akrūra buvo garsus Gāndinī sūnus, taigi visur buvo laukiamas svečias. Sutikę svečią, jie patogiai jį pasodindavo, o jis klausinėdavo apie savo giminių gerovę bei darbus.

Tai, kad Viešpats Kṛṣṇa į Hastināpurą siuntė būtent Akrūrą, rodo, jog

Akrūra labai gerai išmanė diplomatijos dalykus. Po valdovo Pāṇḍu mirties, nors jis ir turėjo sūnų, Dhṛtarāṣṭra neteisėtai užgrobė sostą. Akrūra norėjo paviešėti Hastināpuroje ir susipažinti su padėtimi. Jis puikiai suprato, kad piktavalis Dhṛtarāṣṭra palaikė savo sūnų pusę. Iš esmės Dhṛtarāṣṭra jau buvo užgrobęs šalį ir dabar svarstė, kaip atsikračius penkių brolių Pāṇḍavų. Akrūra žinojo, kad visi Dhṛtarāṣṭros sūnūs, kuriems vadovavo Duryodhana, — nesąžiningi politikai. Užuot klausęs teisingų Bhiṣmos ir Viduros patarimų, Dhṛtarāṣṭra vadovavosi niekšingais Karnos ir Śakunio pamokymais. Akrūra nusprendė apsistoti Hastināpuroje keletui mėnesių ir gerai iširti įvykių eigą.

Greitai iš Kunti ir Viduros Akrūra sužinojo, kad Dhṛtarāṣṭra negali pakęsti penkių brolių Pāṇḍavų, pavydėdamas jiems nepaprastų karvedybės žinių bei didžiulės fizinės jėgos. Broliai elgėsi kaip dera riteriams, pasižymėjo visomis geriausiomis *ksatrijų* ypatybėmis ir buvo labai sąžiningi karaliaus vaikai, nuolatos besirūpinantys šalies piliečių gerove. Be to, Akrūra sužinojo, kad pagiežos graužiamas Dhṛtarāṣṭra susimokė su savo sūnumis ir, niekšingų patarimų sugundytas, bandė Pāṇḍavas nuuodyti.

Akrūra buvo Kunti pusbrolis, todėl ji sutikusi Kunti pradėjo teirautis apie savo gimines iš tėvo pusės. Prisiminusi gimtinę, susijaudinusi Kunti paklausė Akrūros, ar tėvas, motina, broliai, seserys ir draugai ją dar atsimena. Ypač ji domėjosi šlovingaisiais savo sūnėnais — Kṛṣṇa ir Balarāma. Ji paklausė: „Ar Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, kuris taip myli Savo bhaktas, dar atsimena mano sūnus? Ar mus prisimena Balarāma?“ Širdyje Kunti jautėsi tarsi tigru apsupta stirnaitė, ir jos padėtis iš tiesų buvo tokia. Mirus vyrui, karaliui Pāṇḍu, jai teko vienai rūpintis penkeriais savo sūnumis Pāṇḍavomis, kuriuos Dhṛtarāṣṭra nuolatos kėsinosi nužudyti. Ji gyveno tarsi vargšas nekaltas padarėlis tarp daugybės plėšrūnų. Būdama Viešpaties Kṛṣṇos bhakta, ji nuolatos mąstė apie Jį ir vylėsi, jog Kṛṣṇa kartą ateis ir išgelbės juos iš nuolatinųjų pavojų. Ji paklausė Akrūros, ar Kṛṣṇa neketinaš atvykti ir patarti tėvo netekusiems Pāṇḍavoms, kaip išsigelbėti iš Dhṛtarāṣṭros bei jo sūnų pinklių. Šnekėdama apie visa tai su Akrūra, ji pajuto savo bejėgiškumą ir sušuko: „Brangusis Kṛṣṇa, brangusis Kṛṣṇa! Tu — aukščiausias mistikas, visatos Supersiela. Tu iš tiesų trokšti gero visai visatai. Brangusis Govinda, dabar Tu toli, bet vis dėlto meldžiu, kad leistum atsiduoti Tavo lotoso pėdoms. Aš likau viena su penkiais tėvo netekusiais sūnumis, ir mane palaužė neviltingis. Aš gerai suprantu, kad vienintelis mano prieglobstis — Tavo lotoso pėdos. Tavo lotoso pėdos galėtų išgelbėti sielvarto palaužtas sielas, nes Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Tik Tavo malone galima ištrūkti iš pasikartojančių gimimų ir mirčių gniaužtų. Brangusis Kṛṣṇa, Tu — visų aukščiausias ir tyriausias, Tu — Su-

persiela ir visų *yogų* valdovas. Ką dar galiu Tau pasakyti? Tegaliu pagarbiamai Tau nusilenkti ir prašyti, kad laikytum mane visiškai atsidavusia Tau siela“.

Nors Kṛṣṇos šalia ir nebuvo, Kuntī šlovino Jį maldomis, tarsi matytų Jį stovint. Ir tai įmanoma kiekvienam, kuris paseks Kuntī pavyzdžiu. Visai nebūtina, kad Kṛṣṇa visur betarpiškai apsireikštų. Savo dvasine galia Jis yra visur — tereikia nuoširdžiai Jam atsiduoti. Su giliu jausmu melddamasi Kṛṣṇai, Kuntī nesusivaldė ir Akrūros akivaizdoje ėmė garsiai raudoti. Vidura taip pat buvo greta, ir jie abu pajuto gilią užuojautą Pāṇḍavų motinai. Jie guodė ją, šlovindami jos sūnus — Yudhiṣṭhirą, Arjuną ir Bhimą, ir ramino, sakydami, kad jos sūnūs nepaprastai galingi ir kad jai nėra ko nerimauti, nes juos pradėjo didieji pusdieviai — Yamarāja, Indra ir Vāyu.

Akrūra nutarė grįžti ir pranešti apie padėtį, kurioje atsidūrė Kuntī ir penki jos sūnūs. Tačiau iš pradžių jis norėjo duoti gerą patarimą Dhṛtarāṣṭrai, kuris buvo labai palankus savo sūnams ir priešiškas Pāṇḍavoms. Karalius Dhṛtarāṣṭra ir Kuntī sėdėjo tarp draugų bei giminių, ir Akrūra kreipėsi į Dhṛtarāṣṭrą, pavadindamas jį „Vārcitravīrya“. *Vārcitravīrya* reiškia „Vicitravīryos sūnus“. Vicitravīrya — Dhṛtarāṣṭros tėvo vardas, bet iš tiesų jį pradėjo ne Vicitravīrya, o Vyāsadeva. Senovėje, pagal tradiciją, jei vyras negalėjo tapti tėvu, kūdikį jo žmonai pradėdavo jo brolis. Kali amžiuje tai uždrausta. Akrūros kreipinys „Vārcitravīrya“ nuskambėjo kandžiai, nes iš tikrųjų Dhṛtarāṣṭrą pradėjo ne jo tėvas. Jis buvo Vyāsadevos sūnus. Jeigu žmona pastoja nuo savo vyro brolio, vaikas priklausė jos vyrui, nors ir buvo ne jo pradėtas. Savo kandžia pastaba Akrūra pažymėjo, jog paveldėjimo teise grindžiamos Dhṛtarāṣṭros pretenzijos į sostą tuščios. Pāṇḍu buvo teisėtas karalius, ir kol jo sūnūs gyvi, Dhṛtarāṣṭra neturėjo teisės užimti sostą.

Akrūra tarė: „Brangusis Vicitravīryos sūnau, tu neteisėtai užgrobei Pāṇḍavų sostą. Tačiau kad ir kaip ten būtų, dabar valdai tu, todėl paklausk mano patarimo — valdyk karalystę, vadovaudamasis doros ir gėrio įstatymais. Jeigu taip elgsiesi pats ir taip elgtis mokysi pavaldinius, tavo šlovė ir vardas išliks per amžius“. Taip Akrūra priminė, kad Dhṛtarāṣṭra skriaudė savo sūnėnus Pāṇḍavas, kurie dabar buvo jo pavaldiniai. „Netgi jei tu elgiesi su jais taip, tarsi jiems sostas nepriklausytų, t. y. kaip su savo pavaldiniais, tu privalai būti nešališkas ir rūpintis jų gerove, tarsi jie būtų tikri tavo sūnūs. Tačiau jeigu šia nuostata nesivadovausi ir elgsiesi atvirkščiai, pavaldiniai tavęs nemėgs, o kitą gyvenimą tu eisi į pragarą. Tad tikiuosi, kad tiek su savo, tiek su Pāṇḍu sūnumis elgsiesi vienodai“. Akrūra leido suprasti, kad jeigu Dhṛtarāṣṭra su Pāṇḍavomis ir savo sūnumis elgsis nevienodai, tarp pusbrolių, suskilusių į dvi stovyklas, įsiliepsnos

karas. Kadangi tiesa yra Pāṇḍavų pusėje, jie laimės, o Dhṛtarāṣṭros sūnūs žus. Tai Akrūra išpranašavo Dhṛtarāṣṭrai.

Jis dar patarė Dhṛtarāṣṭrai: „Materialiame pasaulyje jokia draugystė nėra amžina. Per atsitiktinumą mes susiburiame į šeimą, visuomenę, bendruomenę ar tautą, bet galiausiai turime išsiskirti, nes kiekvienam tenka palikti savo kūną. Todėl nevertėtų prisirišti prie šeimos narių labiau nei būtina“. Dhṛtarāṣṭros prierašumas buvo nusikalstamas ir rodė, kad karalius nepasizymi dideliu protu. Žodžiu, Akrūra leido Dhṛtarāṣṭrai suprasti, kad dėl neišmanymo ir aklumo moralės nuostatoms karalių stipriai supančiojo šeimos saitai. Nors atrodytu, kad mes esame šeima, visuomenė arba tauta, tačiau visų mūsų likimas yra individualus. Kiekvieno gimimą nulemia ankstesni asmeniškai jo darbai. Todėl kiekvienas atskirai kenčia nuo savo *karmos* vaisiaus ar džiaugiasi juo. Netgi gyvendami bendrai žmonės negali pakeisti likimo. Būna atvejų, kai tėvas neteisėtai sukaupia turtus, o sūnus pasiglemžia tėvo sunkiai uždirbtus pinigus tarsi mažytė vandenyno žuvelė, kuri suėda didelės senos žuvies materialų kūną. Iš tikrųjų mes negalime suteikti laimės šeimai, visuomenei, bendruomenei ar tautai, sukaupe turtus neteisėtais būdais. Didžiosios imperijos, kurios kadaise klestėjo ir vėliau žlugo, nes jų turtus iššvaistė palikuonys, gali būti pūkų pavyzdys. Tą, kuris neišmano šio subtilaus karminės veiklos dėsnio ir nepaiso doros ir gėrio įstatymų, vis labiau slegia nuodėmingų darbų našta. Neteisėtai įgytus turtus ir nuosavybę pasiglemžia kiti, o jis patsai keliauja į tamsiausią pragarą. Todėl jam nedera kaupti daugiau negu skyrė likimas, antraip jis tik pakenks sau. Užuoť veikęs savo paties naudai, jis elgsis priešingai ir galų gale patirs nuopuolį.

Akrūra tęsė: „Brangus Dhṛtarāṣṭra, išklausk mano patarimo. Atsimerk ir pažvelk materialaus gyvenimo tikrovei į akis. Į materijos sąlygotą gyvenimą, jo keliamas kančias ar laimę reikia žvelgti kaip į sapną. Žmogus turėtų stengtis suvaldyti savo protą bei jautimus ir pasiekęs ramybę dvasiškai tobulėti Kṛṣṇos sąmonėje“. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad žmonės, kurie neįsisąmonino Kṛṣṇos, nepatiria dvasios ramybės, ir juos kamuoja nuolatinis nerimas. Dvasios ramybės negali įgyti netgi tie, kurie nori išsivaduoti, t. y. įsilieti į Brahmano švytėjimą, ar *yogai*, mėginantys pasiekti tobulumą ir įvaldyti mistines jėgas. Tyri Kṛṣṇos bhaktos nieko nereikalauja iš Kṛṣṇos. Jie džiaugiasi paprasčiausiai tarnaudami Jam. Tikrąją ramybę ir proto rimtį galima pasiekti tiktai tobuloje Kṛṣṇos sąmonėje.

Išklausęs Akrūros doros pamokymų, Dhṛtarāṣṭra atsakė: „Brangus Akrūra, nors tu dosniai teiki gerus patarimus, deja, man jie netinka. Žmogui, kuriam lemta mirti, nepadės net nemirtingumo nektaras. Aš suprantu, kad tavo pamokymai vertingi, deja, jie pradingsta mano besiblaškančia-

me prote tarsi tas žaibas, kuris blyksteli debesyse ir išnyksta. Manau, sustabdyti aukščiausios valios veikimo jau neįmanoma. Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, atėjo į Yadu giminę, kad palengvintų sunkią šios žemės našta“.

Dhṛtarāṣṭra leido Akrūrai suprasti, jog visiškai tiki Kṛṣṇa, Aukščiausioju Dievo Asmeniu. Tačiau kartu jis buvo labai šališkas savo šeimos nariams. Labai greitai Kṛṣṇa sunaikins visus jo šeimos narius, ir tada bejėgis Dhṛtarāṣṭra atras prieglobstį prie Kṛṣṇos lotoso pėdų. Parodydamas ypatingą malonę Savo bhaktai, Kṛṣṇa paprastai atima iš jo visus materialaus prisirišimo objektus, šitaip įstumdamas bhaktą į materialiu atžvilgiu beviltišką padėtį. Tada bhaktai nebelieka nieko kito, kaip atrasti prieglobstį prie Kṛṣṇos lotoso pėdų. Taip atsitiko ir Dhṛtarāṣṭrai po Kurukṣetros mūšio.

Dhṛtarāṣṭra suvokė, kad čia susidūrė dvi priešiškos jėgos. Jis suprato, jog Kṛṣṇa atėjo į žemę nuimti nuo jos pečių nepakeliamą ir nereikalingą našta. Jo sūnūs ir buvo ta našta, tad jis nujautė, kad jie žus. Iš kitos pusės, jis negalėjo atsikratyti nusikalstamo prierašumo sūnams. Suvokdamas, kad yra dviejų priešiškų jėgų akivaizdoje, jis išreiškė pagarbą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui: „Sunku perprasti materialios būties prieštaringumus. Tai tegalima pavadinti nesuvokiamu Aukščiausiojo sumanymo vyksmu. Aukščiausiasis Savo nesuvokiama galia kuria materialų pasaulį, Pats įžengia į jį ir paleidžia į darbą tris gamtos *gunas*. Sukūręs pasaulį, Jis įeina į kiekvieną gyvąją būtybę ir net į patį mažiausią atomą. Niekas nepajėgus suvokti Aukščiausiojo Viešpaties sumanymų“.

Išgirdęs tuos žodžius, Akrūra aiškiai suprato, kad Dhṛtarāṣṭra net nemano liautis skriaudęs Pāṇḍavas ir pataikavęs savo sūnams. Niekas nelaukdamas, Akrūra atsisveikino su savo draugais Hastināpuroje ir išvyko namo, į Yadu karalystę. Sugrįžęs smulkiai papasakojo Viešpačiui Kṛṣṇai ir Balarāmai, kas dedasi Hastināpuroje, ir atskleidė Dhṛtarāṣṭros kėslus. Kṛṣṇa siuntė Akrūrą į Hastināpurą įvertinti aplinkybių. Viešpaties malone Akrūra įvykdė jam skirtą užduotį ir pranešė Kṛṣṇai, kaip klostosi įvykiai.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti keturiasdešimt aštuntąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Piktavalis Dhṛtarāṣṭra“.

Kr̥ṣṇa stato Dvārakos tvirtovę

Žuvus Kaṁsai, dvi jo žmonos liko našlėmis. Vedų kultūroje moteris negali būti palikta pati sau. Moters gyvenimą sudaro trys periodai: vaikystėje ji gyvena globojama tėvo, jaunystėje ją globoja jaunas vyras, o jeigu jis miršta, ją globoja arba suaugę vaikai, arba, jeigu jų nėra, ji grįžta pas tėvą ir našlauja, globojama jo. Matyt, Kaṁsa suaugusių sūnų neturėjo. Jo žmonos, tapusios našlėmis, sugrįžo į tėvo namus. Kaṁsa turėjo dvi karalienes — Asti ir Prāpti, kurios buvo karaliaus Jarāsandhos dukros. Jarāsandha valdė Biharą provinciją (tais laikais vadintą Magadharāja). Grįžusios namo jos pasiskundė savo liūdnam padėtimi po Kaṁsos mirties. Magadhos karalius Jarāsandha pasijuto baisiausiai pažemintas, išgirdęs apie savo dukrų likimą. Sužinojęs apie Kaṁsos mirtį, Jarāsandha čia pat nusprendė nušluoti Yadu giminę nuo žemės paviršiaus. Jis nutarė, kad jeigu Kr̥ṣṇa užmušė Kaṁsą, visa Yadu giminė turi mirti.

Jis ėmė ruošti Mathuros karalystės užpuolimui su milžiniška kariuomene, kurią sudarė daugybė tūkstančių vežimų, arklių, dramblių bei pėstininkų. Jarāsandha suformavo trylika pulkų ir ketino atkeršyti už Kaṁsos mirtį. Sutraukęs visas savo jėgas, jis apsupo Yadu karalių sostinę Mathurą ir pradėjo puolimą. Śrī Kr̥ṣṇa, kuris apsireiškė paprastu žmogumi, matė neaprepiamas Jarāsandhos pajėgas, kurios atrodė lyg vandenynas, tuoj išsiversiantis iš krantų. Jis taip pat matė, kad Mathuros gyventojus apėmė baimė. Kr̥ṣṇa ėmė galvoti apie Savo, kaip inkarnacijos, misiją ir apie tai,

ko Jis turėjo griebtis susiklosčiusiomis aplinkybėmis. Jis nužengė, kad sumažintų žemę slėgusią našta — išnaikintų nusidėjėlius, todėl pasinaudojo proga ir stojo į kovą su milžiniška kariauna, kuri traukė vežimais, ant žirgų ir dramblių. Jarāsandhos pajėgos dabar stovėjo prieš Kṛṣṇą, ir Jis nutarė jas sunaikinti, kad Jarāsandha grįžtų namo ir surinktų naujas jėgas.

Viešpačiui Kṛṣṇai šitaip maštant, dvejetas puikių karo vežimų su vežėjais, ginklais, vėliavomis bei kitais karo atributais tiesiai iš dangaus nusileido priešais Jį. Pamatęs karo vežimus, Kṛṣṇa kreipėsi į šalia stovintį vyresnįjį brolių Balarāmą, kurį dar vadina Saṅkarṣaṇa: „Brangus vyresnysis broliau, geriausias iš arijų, Tu esi visatos Viešpats, bet pirmiausia — Yadu giminės globėjas. Yadu giminės nariai nesijaučia saugūs, matydami Jarāsandhos karius, ir labai nerimauja. Štai Tavo karo vežimas su visais ginklais, Tu gali juos apginti. Sėsk į vežimą ir sunaikink tuos karius — sutriuškink visą priešų karinę galią. Juk Mes atėjome į šią žemę būtent tam, kad sunaikintumėm netikusias karo pajėgas ir apgintumėm dorybingus bhaktas. Štai proga Mūsų misijai įvykdyti. Pasinaudokime ja“. Taip Kṛṣṇa ir Balarāma, Daśārhos ainiai, nusprendė sunaikinti trylika Jarāsandhos kariuomenės pulkų.

Kṛṣṇa įlipo į karo vežimą, kurio vadžias laikė Dārūka, ir lydimas nekausios kariuomenės, gaudžiant kriauklėms, išvažiavo iš Mathuros miesto. Įdomu tai, kad vos išgirdus Kṛṣṇos kriauklės gaudimą, priešininkų širdys sudrebėjo, nors jų karinės pajėgos buvo daug galingesnės. Kai Jarāsandha pamatė Kṛṣṇą ir Balarāmą, jam tarsi pagailo savo vaikaičių. Į Kṛṣṇą jis kreipėsi vardu „Puruṣādharma“ — „žemiausias iš žmonių“. Iš tikrųjų visuose Vedų raštuose Kṛṣṇa vadinamas Puruṣottama — „aukščiausiu iš žmonių“. Jarāsandha nė neketino pavadinti Kṛṣṇą Puruṣottama, tačiau didieji raštų žinovai nustatė, kad tikroji žodžio *puruṣādharma* reikšmė — „tasai, prieš kurį nublinksta kiekvienas“. Iš esmės niekas negali prilygti Aukščiausiajam Dievo Asmeniui arba Jį pranokti.

Jarāsandha pasakė: „Būtų negarbinga kautis su Kṛṣṇa ir Balarāma, nes Jie dar vaikai“. Kadangi Kṛṣṇa užmušė Kaṁsą, Jarāsandha pavadino Jį Savo giminaičių žudiku. O į tai, kad Kaṁsa nužudė daugybę savo sūnėnų, Jarāsandha neatkreipė dėmesio. Kṛṣṇai gi užteko užmušti Savo dėdę iš motinos pusės, Kaṁsą, ir Jarāsandha tuoj Jį pasmerkė. Demonai visada taip elgiasi. Jie nenori matyti savo ydų, bet ieško jų kituose. Jarāsandha prikišo Kṛṣṇai, kad tas net nėra *kṣatriya*. Išaukęs Mahārājos Nandos namuose, Kṛṣṇa buvo ne *kṣatriya*, o *vaiśya*. *Vaiśyas* paprastai vadina *guptomis*, o šis žodis dar gali reikšti „paslėptas“. Taigi Kṛṣṇą slėpė ir auklėjo Nanda Mahārāja. Jarāsandha Kṛṣṇai prikišo trigubą kaltę: tai, kad Jis užmušė dėdę iš motinos pusės, kad vaikystėje Jis buvo paslėptas ir kad Jis net nebuvo *kṣatriya*. Štai kodėl Jarāsandha gėdinosi su Juo kautis.

Paskui jis atsigrėžė į Balarāmą, sakydamas: „O Tu, Balarāma, jei nori, gali kautis Jo pusėje, ir jei esi kantrus, gali palaukti, kol mano strėlės nukaus Tave. Tada galėsi eiti į dangų“. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad kovoje *kṣatriya* arba laimi, arba žūva, ir abu atvejai jam naudingi. Laimėjęs kautynes jis džiaugiasi pergalės vaisiais, o žuvęs eina į dangaus karalystę.

Išklausęs Jarāsandhos žodžius, Kṛṣṇa atsakė: „Brangus karaliau Jarāsandha, didvyriai daug nešneka. Jie parodo savo šaunumą veiksmais. Tu tiek daug kalbi, kad, matyt, neabejoji, jog žūsi šiose kautynėse. Mes nenorime ilgai tavęs klausytis, nes beprasmiška klausytis to, kurio dienos suskaičiuotos, arba to, kurį ištiko didelė bėda“. Jarāsandha pasiruošė kovai su Kṛṣṇa ir iš visų pusių apsupo Viešpatį galinga kariauna. Kaip kad debesys ir dulkės užstoja saulę, taip Kṛṣṇą — aukščiausiąją saulę užstojo Jarāsandhos kariauna. Kṛṣṇos ir Balarāmos karo vežimus puošė Garuḍos ir palmių atvaizdai. Visos Mathuros moterys sulipo ant namų ir rūmų stogų bei vartų, norėdamos išvysti nepaprastą kovą, tačiau kai Kṛṣṇos kovos vežimą apsupo Jarāsandhos kariai, per kurių nugaras nieko nesimatė, moterys taip persigando, kad kai kurios net nualpo. Kṛṣṇa atsidūrė Jarāsandhos kariaunos apsuptyje. Jarāsandha ėmė spausti nedidelį Kṛṣṇos karių pulkelį, ir tada Kṛṣṇa pakėlė Savo Šārṅgos lanką.

Jis traukė iš dėklo strėles, vieną po kitos dėjo jas ant templei ir laidė į priešą. Jos lėkė taip taikliai, kad greitai išguldė visus Jarāsandhos dramblius, arklius ir pėstininkus. Nenutrūkstamas Kṛṣṇos leidžiamų strėlių srautas buvo panašus į ugninį viesulą, nusiaubusį visas Jarāsandhos karines pajėgas. Kṛṣṇai laidant strėles, vienas po kito nukirstomis galvomis krito drambliai, griuvo nukapotomis kojomis žirgai, virto vežimai su vėliavomis, kariais bei vežėjais. Kautynių lauke nukirstomis galvomis, rankomis bei kojomis gulėjo beveik visi pėstininkai. Šitaip krito daug tūkstančių dramblių bei žirgų, o jų kraujas sruvo tarsi upės vilnys. Šioje upėje nukirstos vyrų rankos atrodė lyg gyvatės, o galvos — tarsi vėžliai. Negyvi dramblių kūnai buvo panašūs į nedideles salas, o žuvę arkliai — į ryklius. Aukščiausiąja valia mūšio lauku tekėjo didžiulė kraujo upė, ir ko tik joje nebuvo. Pėstininkų rankos ir kojos plaukė upe lyg žuvys, karių plaukai atrodė it jūržolės ir dumbliai, o plūduriuojantys lankai — tarsi upės bangos. Brangūs papuošalai, puošę karių bei karvedžių kūnus, atrodė kaip kraujo upės nešamas žvirgždas.

Viešpats Balarāma, kurį dar vadina Saṅkarṣaṇa, taip ryžtingai svaidėsi Savo vėzdu, kad Kṛṣṇos sukurtoji kraujo upė išsiliejo iš krantų. Bailiai, regėdami tą siaubingą vaizdą, persigando, o didvyriai susizavėję kalbėjo apie dviejų brolių šaunumą. Jarāsandhos kariuomenė buvo neaprėpiama tarsi vandenynas, tačiau prieš ją kovojo Viešpats Kṛṣṇa su Balarāma, ir

kova virto tikromis žudynėmis, kurioms negalėjo prilygti joks mūšis. Protu neįmanoma suvokti, kaip galėjo šitaip atsitikti, bet, vertinant tokius įvykius kaip Aukščiausiojo Dievo Asmens žaidimą, o Jo valia visagalė, jie tampa suprantami. Aukščiausiasis Dievo Asmuo sukuria, palaiko ir sunaikina kosminį pasaulį tiesiog to panorėjęs. Taigi Jam visai nesunku sukelti priešą gretose tokią niokojimo sceną. Ir vis dėlto Kṛṣṇos ir Balarāmos žygis atrodė nepaprastas, nes Jie kovėsi su Jarāsandha tarytum būtų paprasti žmonės.

Kai žuvo visi Jarāsandhos kariai ir liko gyvas vienintelis Jarāsandha, jis, suprantama, puolė į neviltį. Šrī Balarāma tuoj čiupo jį, kaip galingas liūtas jėga griebia kitą liūtą. Kol Viešpats Balarāma pančiojo Jarāsandhą Varuṇos virve ir paprastomis virvėmis, Viešpats Kṛṣṇa, turėdamas Savo ketinimą, paprašė Viešpaties Balarāmos jį paleisti. Kṛṣṇa tąsyk išlaisvino Jarāsandhą. Jarāsandha buvo didis karžygis, ir toks Kṛṣṇos poelgis jam darė didelę gėdą. Jis nusprendė atsisakyti karaliaus vardo ir sosto ir išeiti į mišką medituoti, griežtai tramdyti kūną ir atgailauti.

Tačiau kai su keletu karališko luomo draugų Jarāsandha traukė namo, jie patarė jam ne atsisakyti sosto, o surinkti kariuomenę ir vėl susikauti su Kṛṣṇa. Jarāsandhos draugai karalaičiai sakė jam, kad įprastomis aplinkybėmis Yadu karaliai nesugebėtų jo įveikti — šįsyk jam tiesiog nepasisėkė. Karaliai kurstė Jarāsandhą, sakydami, jog tasai kovojo tikrai didvyriškai ir neturėtų pernelyg krimstis dėl pralaimėjimo, nes dėl to kaltos tik praeities klaidos. Galų gale jis kovėsi nepriekaištingai.

Taigi Jarāsandhai, Magadhos provincijos karaliui, kuris prarado visą kariauną ir dar buvo pažemintas, nes priešai pasigailėjo jo ir paleido į laisvę, neliko nieko kito, kaip tik grįžti į savo karalystę. Šitaip Viešpats Kṛṣṇa nugalėjo Jarāsandhos karius. Nors, palyginus su Jarāsandhos jėgomis, Kṛṣṇos kariuomenė buvo menka, ji išliko sveikutėlė, o Jarāsandha neteko visų karių.

Patenkinti dangaus gyventojai reiškė savo pagarbą, šlovindami Viešpatį giesmėmis ir berdami gėles. Jie nepaprastai džiaugėsi pergale. Jarāsandha grįžo į savo karalystę, ir Mathuros miestas buvo išgelbėtas nuo pakibusios virš jo grėsmės. Mathuros gyventojai sukviėtė profesionalius dainininkus — *sūtas* ir *māgadhas*, bei poetus, kuriančius puikias giesmes, kurie ėmė šlovinti Viešpaties Kṛṣṇos pergalę. Kai Jis nugalėtoju įžengė į miestą, pasigirdo dūdų, kriauklių bei litaurų garsai. Sutikimo proga darniai ir melodingai užgrojo įvairūs muzikos instrumentai — *bherī*, *tūrya*, *viṇā*, fleitos ir *mṛdaṅgos*. Kṛṣṇai įvažiuojant, visas miestas buvo išvalytas, gatvės ir keliai pašlakstyti vandeniu, o savo namus, gatveles ir krautuveles džiūgaujantys miestelėnai papuošė vėliavomis bei girliandomis. Daug kur *brāhmaṇos* giedėjo Vedų *mantras*. Miesto gyventojai išpuošė sankryžas,

vartus, takus bei gatves. Kai Viešpats Kṛṣṇa žengė į nuostabiai išpuoštą miestą, kuriame viešpatavo šventiškos nuotaikos, Mathuros moterys bei merginos pasitiko Jį su įvairiausių gėlių girliandomis, kad ceremonija būtų dar šventiškesnė. Pagal Vedų papročius, jos sumaišė jogurtą su žalia žole ir tą mišinį šlakstė visur, kad pergalės šventė būtų dar iškilnesnė. Kai Kṛṣṇa žengė gatvėmis, moterys žvelgė į Jį spindinčiomis, meilės kupinomis akimis. Kṛṣṇa ir Balarāma nešėsi papuošalus, brangenybes bei kitus kautynių lauke surinktus lobius, kuriuos jie dovanojo karaliui Ugrasenai. Šitaip Kṛṣṇa išreiškė pagarbą Savo seneliui, kadangi Ugrasena tuo metu buvo karūnuotas Yadu giminės karalius.

Magadhos karalius Jarāsandha buvo apsupęs Mathuros miestą ne vieną, o septyniolika kartų. Ir kaskart jis puolė tokio pat dydžio pulkais ir vis pralaimėdavo. Kṛṣṇa išguldydavo visus jo karius, ir jis nevilties apimtas grįždavo namo. Kaskart Yadu giminės karaliaičiai paimdavo jį į nelaisvę ir vėl žeminamai paleisdavo, ir kaskart, užmiršęs gėdą, Jarāsandha sugrįždavo į savo karalystę.

Kai Jarāsandha rengėsi pulti miestą aštuonioliktąjį kartą, miestą užpuolė ir trokštantis Yadu giminės turtų *yavanų* karalius, kuris gyveno į pietus nuo Mathuros. Sakoma, kad *yavanų* karalių, vardu Kālayavana, sukurstė Nārada. Ši istorija pasakojama „Viṣṇu Purāṇoje“. Sykį Gargamunio svainis pasišaipė iš Gargamunio, Yadu giminės šventiko. Išgirdę tą pokštą, iš jo pasijuokė ir Yadu giminės karaliai, ir Gargamunis ant jų užsirūstino. Jis nutarė išleisti į pasaulį palikuonį, kuris keltų Yadu giminei siaubą. Gargamunis pamalonino Viešpatį Šivą ir gavo palaiminimą, kad jam gims sūnus. *Yavanų* karaliaus žmona pagimdė sūnų, vardu Kālayavana. Kālayavana Nārados paklausė: „Kokie karaliai pasaulyje galingiausi?“ Nārada atsakė, jog visų galingiausi yra Yadu karaliai. Tai išgirdęs, Kālayavana užpuolė Mathuros miestą, ir tai atsitiko kaip tik tada, kai Jarāsandha ruošėsi pulti aštuonioliktąjį kartą. Kālayavana karštai troško paskelbti karą pasaulio valdovui, kuris būtų jo vertas priešininkas, bet niekur tokio nerado. Ir štai, išgirdęs iš Nārados apie Mathurą, jis nutarė, kad būtų gerai užpulti tą miestą trisdešimties milijonų *yavanų* karių pajėgomis. Kai Kālayavana apgulė Mathurą, Viešpats Śrī Kṛṣṇa kartu su Baladeva ėmė svarstyti, ar didelį pavojų Yadu giminei kelia du grėsmingi priešai — Jarāsandha ir Kālayavana. Laikas buvo brangus. Kālayavana iš visų pusių supo Mathurą, o po dienos turėjo atžygiuoti ir Jarāsandha su tiek pat karinių dalinių, kaip ir per ankstesnius septyniolika puolimų. Kṛṣṇa buvo įsitikinęs, kad Jarāsandha pasinaudos proga užgrobti Mathurą, kai ją apsupo Kālayavana. Tada Jis pagalvojo, kad reikėtų imtis atsargumo priemonių dviem strateginiams Mathuros punktams apginti. Jeigu Kṛṣṇa ir Balarāma susikautų su Kālayavana vienoje vietoje, Jarāsandha galėtų pulti kitą ir atkeršyti

visai Yadu giminei. Jarāsandha buvo labai galingas ir septyniolika kartų pralaimėjęs iš keršto galėjo išžudyti arba paimti į nelaisvę ir išvaryti į savo karalystę visą Yadu giminę. Todėl Kṛṣṇa nutarė pastatyti neįveikiamą tvirtovę, į kurią negalėtų patekti jokia dvikojė būtybė — nei žmogus, nei demonas. Jis nutarė apgyvendinti joje Savo giminaičius, kad Pats galėtų laisvai kautis su priešu. Pasirodo, tais laikais Dvārakā irgi priklausė Ma-thuros karalystei, nes „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad Kṛṣṇa pastatė tvirtovę jūroje. Jo pastatytos tvirtovės griuvėsiai Dvārakos įlankoje stūkso ligi šiol.

Pirmiausia jūroje Kṛṣṇa pastatė galingą sieną, kuri apjuosė devyniasdešimt šešių kvadratinį mylių plotą. Šią nepaprastą statinį sumanė ir pastatė Viśvakarmā. Tokios tvirtovės jūroje negalėtų pastatyti joks architektas, tačiau Viśvakarmā, pusdievių inžinierius, galėjo parodyti tokį meistriškumą bet kurioje visatos dalyje. Jeigu Aukščiausiojo Dievo Asmens valia kosminėje erdvėje plauko milžiniškos planetos, tarsi būtų besvorės, tai jūroje iškilusi devyniasdešimt šešių kvadratinį mylių ploto tvirtovė nėra jau toks didelis stebuklas.

„Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad šiame naujame, tvirtai suręstame jūros mieste keliai, gatvės bei skersgatviai buvo labai taisyklingai suplanuoti. Taisyklingai ėjo takai, o soduose augo gausybė *kalpa-vṛkṣu*, arba troškimų medžių. Troškimų medžiai — tai ne paprasti materialaus pasaulio medžiai, jie auga dvasiniame pasaulyje. Aukščiausiaja Kṛṣṇos valia viskas įmanoma, taigi ir troškimų medžiai buvo pasodinti Dvārakoje, Kṛṣṇos sumanytame mieste. Ten dar stūksojo daugybė rūmų bei *gopurū* — didžiųjų vartų. *Gopuras* dar ir dabar galima pamatyti kai kuriose didesnėse šventyklose. Šie vartai labai aukšti ir pastatyti nepaprastai meniškai. Rūmuose ir ant vartų stovėjo auksiniai vandens ašočiai (*kalaśos*), kurie laikomi geru ženklu.

Beveik visi rūmai siekė debesis. Kiekvieno namo rūsiuose buvo saugomi didžiuliai ašočiai su auksu, sidabru bei grūdais. Kambariuose stovėjo daugybė auksinių ašočių vandeniui. Miegamuosius puošė brangenybės, o grindis — brangiųjų *marakatos* akmenų mozaikos. Viṣṇu Dievybė, kurią garbino Yadu ainiai, stovėjo kiekvienuose miesto namuose. Buvo nustatyta, kad skirtingos kastos — *brāhmaṇos*, *kṣatriyos*, *vaiśyos* ir *śūdro*s turėtų savo gyvenamuosius kvartalus. Tai rodo, jog kastų sistema egzistavo jau tais laikais. Miesto viduryje stūksojo dar vieni rūmai, skirti karaliui Ugraseni. Jie labiausiai traukė akį.

Kai pusdieviai pamatė, kad Kṛṣṇa pagal Savo skonį statosi miestą, jie dovanojo naujam miestui garsiąją dangaus planetų gėlę *pārijātā* ir Sudharmā — susirinkimų rūmus. Šie rūmai buvo ypatingi tuo, kad kai juose vykdavo susirinkimas, jo dalyvius apeidavo senatvės ydos. Pusdievis Varuṇa

dovanojo baltą juodomis ausimis arklį, kuris lėkdavo minties greičiu. Kuvera, pusdievių išdininkas, dovanojo sugebėjimą įgyti aštuonias materialias tobulybes. Pusdieviai siuntė dovanas pagal savo galimybes. Yra trisdešimt trys milijonai pusdievių, ir kiekvienam jų patikėta tam tikra visatos valdymo sritis. Visi pusdieviai pasinaudojo proga, kad Aukščiausiasis Dievo Asmuo statėsi miestą pagal Savo įgeidžius, ir siuntė dovanas, taigi Dvārakos miestas tapo neprilygstamu visoje visatoje. Tai įrodo, kad egzistuoja didelė daugybė pusdievių, bet visi jie yra Krišnos valdžioje. „Caitanya-caritāmṛtoje“ pasakyta, kad Krišna — Aukščiausiasis Valdovas, o visi kiti — Jo tarnai. Taigi, Krišnai asmeniškai apsireiškus šioje visatoje, tarnai pasinaudojo proga Jam pasitarnauti. Šiuo pavyzdžiu turėtų sekti visi, o ypač tie, kurie yra Krišnos sąmonėje. Reikia tarnauti Krišnai pagal savo galimybes.

Kai naujasis miestas buvo baigtas, Krišna perkėlė į jį visus Mathuros gyventojus ir Śrī Balarāmą paskyrė miesto valdovu. Po to Jis pasitarė su Balarāma ir, pasipuošęs lotoso žiedų girlianda, išėjo iš miesto susitikti su Kālayavana, kuris užėmė Mathurą jai net nepasipriešinus.

Kai Krišna išėjo iš miesto, niekada anksčiau Jo neregėjęs Kālayavana pamatė, kad geltonais rūbais vilkintis Krišna nepaprastai gražus. Kai Krišna žengė pro Savo karių pulką, Jis atrodė lyg mėnulis, plaukiantis dangumi tarp debesų. Kālayavanai teko laimė išvysti Śrīvatsos linijas — ypatingą ženklą ant Śrī Krišnos krūtinės ir Jį puošiantį Kaustubhos brangakmenį. Tačiau Kālayavana Krišną regėjo Višņu pavidalu — nepaprastai gražaus kūno, keturiomis rankomis ir panašiomis į ką tik išsiskleidusio lotoso lapelius akimis. Krišnos kakta buvo daili ir aukšta. Žaviam veide švietė šypsena, virš spindinčių akių puikavosi žaismingi antakiai, o švytuojantys auskarai teikė Jo išorei palaimos. Prieš susitikdamas su Krišna, Kālayavana buvo girdėjęs apie Jį iš Nārados, ir Nārados apibūdinimas pasitvirtino. Jis pastebėjo ypatingus Krišnos ženklus, brangakmenius ant krūtinės, nuostabią girliandą iš lotoso žiedų, į lotosą panašias akis ir kitus nuostabius bruožus. Jis nutarė, kad toji įstabi asmenybė, ko gero, ir bus Vāsudeva, nes Krišna atitiko visus apibūdinimus, kuriuos jis girdėjo iš Nārados. Kālayavana labai suglumo, matydamas, kad Krišna pro Savo kariuomenės gretas ne važiuoja vežimu, o tiesiog eina, rankose neturėdamas jokio ginklo. Kālayavana atvyko kautis su Krišna, tačiau jam pakako kario garbės nesigriebti ginklo. Jis nutarė su Krišna susiremti plikomis rankomis ir pasiruošė imtynėms.

Tačiau Krišna praėjo pro Kālayavaną net nepažvelgęs į jį, ir tasai pasileido paskui, norėdamas Jį sugriebti. Ir nors Kālayavana bėgo kiek įkabindamas, Krišnos pasivyti negalėjo. Krišnos neįmanoma pagauti net lekiant minties greičiu, kaip tai daro didieji *yogai*. Jį galima sugauti tik

atsidavimo tarnyste, tačiau Kālayavanai atsidavimo tarnystė buvo nežinoma. Jis norėjo sučiupti Kṛṣṇą, bet, nepajėgdamas to padaryti, tik bėgo Jam iš paskos.

Kālayavana pasileido labai greitai bėgti, manydamas: „Aš jau priartėjau, tuoj Jį sučiupsiu“, bet jam nieko neišeidavo. Kṛṣṇa nuviliojo jį labai toli ir įsmuko į kalnų ola. Kālayavana pamanė, kad Kṛṣṇa bando išvengti kovos ir todėl pasislėpė oloje, tad ėmė koneveikti Jį: „Girdėjau, jog Tu, Kṛṣṇa, esi didžiausias didvyris, gimęs Yadu giminėje, tačiau dabar Tu sprunki nuo kovos kaip tikras bailys! Toks poelgis nevertas Tavo gero vardo ir šeimos tradicijų“. Kālayavana bėgo paskui Kṛṣṇą iš visų jėgų, tačiau niekaip negalėjo Jo pagauti, nes jam trukdė nešvari nuodėmingo gyvenimo našta.

Vedų kultūroje tas, kuris nesilaiko reguliatyviųjų principų, skirtų aukštesnėms kastoms — *brāhmaṇoms*, *kṣatrijoms*, *vaiśyoms* ir netgi darbininkams, vadinasi *mleccha* arba *yavana*. Vedų visuomenė taip sutvarkyta, kad žmonės, kurie laikomi *sūdromis*, keldami savo civilizuotumo lygį per *saṁskāra*, arba apsisvalymą, palengva gali tapti *brāhmaṇomis*. Vedų šventraščiai skelbia, kad negimstama nei *brāhmaṇa*, nei *mleccha* — visi gimsta *sūdromis*. Žmogus turi pasiekti *brāhmaṇos* lygį per apsisvalymą. Jeigu jis to nedaro ir degradoja, tada jį vadina *mleccha* ar *yavana*. Kālayavana priklausė *mlecchų* ir *yavanų* klasei. Nuodėmių suterštas, jis negalėjo prisitarti prie Kṛṣṇos. Veiksmai, nuo kurių susilaiko aukštesniųjų klasių žmonės, būtent: neleistinas lytinis gyvenimas, mėsos valgymas, azartiniai žaidimai ir svaigalų vartojimas — yra neatskiriama *mlecchų* ir *yavanų* gyvenimo dalis. Tokių nuodėmingų poelgių supančiotas, žmogus negali tobulėti ir pažinti Dievo. „Bhagavad-gītā“ patvirtina, kad tik visiškai nuo savo nuodėmingų poelgių naštos išsivadavęs žmogus gali atsidėti atsidavimo tarnystei, arba Kṛṣṇos sąmonei.

Taip *Bhaktivedanta* baigia komentuoti keturiasdešimt devintąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa stato Dvārakos tvirtovę“.

Mucukundos išvadavimas

Kai Kṛṣṇa nėrė į kalnų olą, Kālayavana nusekė įkandin, šturksčiai Jį plūsdamas. Kṛṣṇai staiga pranykus iš akių, Kālayavana irgi žengė į olą. Pirmiausia, kas jam krito į akis, buvo miegantis žmogus. Kālayavana taip veržėsi susikauti su Kṛṣṇa, jog pamatęs miegantį žmogų palaikė jį Pačiu Kṛṣṇa. Jis labai didžiavosi savo jėga ir, nutaręs, kad Kṛṣṇa bando išvengti susirėmimo, smarkiai spyrė miegančiam žmogui, manydamas, kad tai Kṛṣṇa. O tas žmogus miegojo oloje jau labai ilgą laiką. Kālayavanos spyrio pažadintas, jis iškart atsimerkė ir ėmė dairytis. Pagaliau jis pamatė greitą stovintį Kālayavaną. Pažadintas anksčiau laiko, jis baisiai įtūžo. Kai jis pikta pažvelgė į Kālayavaną, iš jo akių švystelėjo ugnies stulpai ir Kālayavana akimirksniu virto pelenu krūva.

Išgirdęs pasakojimą apie tai, kaip sudegė Kālayavana, Mahārāja Parikṣitas paklausė Śukadevos Gosvāmio: „Kas buvo tasai žmogus? Kodėl jis ten miegojo? Iš kur jis gavo tiek jėgos, kad vienu žvilgsniu sudegino Kālayavaną? Kas atsitiko, kad jis ilsėjosi kalnų oloje?“ Mahārāja Parikṣitas pateikė daug klausimų, ir Śukadeva Gosvāmis jam atsakė:

„Brangusis karaliau, tas miegantis žmogus priklausė garsiajai karaliaus Ikṣvāku giminei, kurioje gimė ir Viešpats Rāmacandra. Jis buvo galingo karaliaus Māndhātos sūnus. Tai buvo didi siela, žmonės jį vadino Mucukunda. Karalius Mucukunda griežtai laikėsi vediškosios *brāhmaṇų* kultūros principų ir visad tesėjo savo žodį. Jis buvo toks galingas, kad net tokie

pusdieviai, kaip Indra, kovodami su demonais kreipdavosi į jį pagalbos, ir jis dažnai kovėsi su demonais, gindamas pusdievius“.

Vyriausias pusdievių karo vadas Kārttikeya buvo patenkintas karaliumi Mucukunda kaip kariu, tačiau kartą jis paprašė, kad karalius, kuriam teko patirti šitiek kautynių su demonais, pailsėtų. Jis kreipėsi į karalių Mucukundą: „Bragus karaliau, tu viską paaukojai pusdievių labui. Tu turėjai puikią karalystę, kuriai nekėlė grėsmės joks priešas. Tačiau tu palikai ją, užmiršai savo turta, valdas ir niekada neturėjai asmeninių siekių. Tu ilgai nebuvai savo karalystėje, ir kol koveisi prieš demonus pusdievių pusėje, tavo karalienė, vaikai, visi giminės ir patarėjai paliko šį pasaulį. Laikas mirtingųjų nelaukia. Jei tu dabar ir sugrįši į namus, nieko gyvo ten neberasi. Laikas nepermaldaujamas — išmušus jų valandai visi tavo giminaičiai paliko šį pasaulį. Laikas labai galingas, nes per jį reiškiasi Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Jis stipresnis už stipriausiąjį. Laikas labai lengvai pakeičia pačius subtiliausius dalykus. Ir niekas negali jo sustabdyti. Kaip žvėrių tramdytojas išmoko žvėris paklusti savo valiai, taip ir laikas savo valia prasismelkia į visus daiktus. Niekas negali pakeisti to, ką lemia aukščiausiasis laikas“.

Po šių žodžių pusdieviai pasiūlė suteikti Mucukundai bet kurį palaiminimą, išskyrus išsivadavimą. Jokia gyvoji būtybė, išskyrus Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Višņu, negali dovanoti išsivadavimo. Todėl kitas Viešpaties Višņu, arba Kṛṣṇos, vardas — Mukunda, „tas, kuris gali suteikti išsivadavimą“.

Karalius Mucukunda daug metų nemiegojo. Jis sąžiningai vykdė savo kario pareigą ir smarkiai nuvargo. Ir kai pusdieviai pasiūlė jam paprašyti palaiminimo, Mucukunda galvojo tik apie miegą. Jis atsakė šitaip: „Bragusis Kārttikeya, geriausias iš pusdievių, dabar aš noriu miego, todėl prašau suteikti man galią žvilgsniu sudeginti kiekvieną, kuris sutrikdys mano miegą ir ne laiku mane pažadins. Dovanok tokį palaiminimą“. Pusdievis sutiko ir dar pažadėjo Mucukundai, kad jis galės puikiausiai išsimiegoti. Tada karalius Mucukunda patraukė į kalnų ola.

Taigi Kārttikeyos palaiminimo galia Mucukunda vienu žvilgsniu pavertė Kālayavana pelenais. Po šio įvykio priešais Mucukundą pasirodė Kṛṣṇa. Iš tikrųjų Kṛṣṇa įžengė į ola išvaduoti karalių Mucukundą iš tos askezės, tačiau Jis pasirodė ne iš karto. Kṛṣṇa sutvarkė viską taip, kad pirmasis prieš Mucukundos akis stotų Kālayavana. Štai kaip veikia Aukščiausiasis Dievo Asmuo — vienu žingsniu Jis pasiekia daug tikslų. Jis norėjo išvaduoti karalių Mucukundą, miegojusį oloje, ir kartu — užmušti Kālayavana, kuris užpuolė Mathurą. Kaip sakoma, vienu šūviu Jis nušovė du zuikius.

Viešpats Kṛṣṇa apsireiškė Mucukundai geltonais rūbais su Śrīvatsos

ženklų ant krūtinės, Jo kaklą puošė Kaustubhos *mani*. Kṛṣṇa apsiereiškė jam *viṣṇu-mūrti* pavidalu, keturiomis rankomis, su *vaijayantī* girlianda ant kaklo, siekiančia kelius. Jis visas švytėjo ir nuostabiai šypsojosi, o Jo ausis puošė puikūs auskarai su brangakmeniais. Kṛṣṇos grožis pranoko žmogaus vaizduotę. Jis pervėrė Mucukundą didingu žvilgsniu, pavergdamas karaliaus sielą. Nors Aukščiausiasis Dievo Asmuo yra visų seniausias, Jis atrodė kaip jaunuolis ir Jo judesiai buvo lengvi tarsi elnio. Kṛṣṇa atrodė nepaprastai stiprus. Jo beribė galia yra tokia didi, kad kiekvienam žmogui derėtų Jo bijoti.

Išvydęs Kṛṣṇą visoje Jo didybėje, karalius Mucukunda panorė sužinoti, kas Jis toks, ir be galo nuolankiai paklausė: „Viešpatie, ar galėčiau sužinoti, kaip Tu atsiradai šioje kalnų oloje? Kas Tu? Matau, jog Tavo pėdos švelnios lyg lotoso žiedlapiai. Kaip Tu perėjai mišką, kuriame pilna dyglių ir brūzgynų? Tai mane stebina! Ar tik nebūsi Aukščiausiasis Dievo Asmuo, galingiausias tarp galingiausių? Ar ne Tu pirmapradis ugnies bei šviesos šaltinis? O gal Tave laikyti vienu iš didžiųjų pusdievių, tokių, kaip saulės ar mėnulio dievai arba dangaus valdovas Indra? O gal Tu esi viešpataujanti kokios planetos dievybė?“

Mucukunda puikiai žinojo, kad kiekvienoje aukštesniųjų planetų sistemoje viešpatauja tam tikra dievybė. Jis nebuvo toks tamsuolis, kaip šių laikų žmonės, kurie mano, jog tik ši Žemės planeta apgyvendinta gyvomis būtybėmis, o kitos planetos negyvenamos. Mucukundos klausimas, ar Kṛṣṇa kartais nebūsiąs kokios jam nežinomos planetos viešpataujanti dievybė, šiuo atveju buvo visiškai teisingas. Kaip tyras Viešpaties bhakta, karalius Mucukunda iškart suprato, kad jam apsiereiškęs didysis Viešpats Kṛṣṇa negalėjo būti materialioje planetoje viešpataujanti dievybė. Jis turėjo būti Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Kṛṣṇa, apsiereiškęs vienu iš daugybės Savo Viṣṇu pavidalų. Todėl Mucukunda palaikė Jį Puruṣottama, Viešpačiu Viṣṇu. Be to, jis savo akimis matė, kaip pasirodžius Viešpačiui išsi-sklandė tirsta migla, gaubusi olą. Taigi Jis negalėjo būti niekas kitas, kaip Aukščiausiasis Dievo Asmuo. Mucukunda puikiai žinojo, kad ten, kur apsiereiškia Patsai Viešpats — ar per transcendentinį vardą, ar per ypatybes, ar pavidalą ir pan., — nelieka neišmanymo patamsių. Viešpats — tarsi žiburys, kuris iškart apšviečia tamsią vietą.

Karaliui Mucukundai parūpo sužinoti, kas toks Viešpats Kṛṣṇa, ir jis paklausė: „O geriausias iš žmonių, jei manai, kad esu vertas sužinoti, kas Tu, pasakyk man. Kokiai giminei Tu priklausai? Ką tu veiki ir kokios Tavo šeimos tradicijos?“ Vis dėlto karalius Mucukunda nutarė pirmiau pats prisistatyti Viešpačiui, antraip kokią teisę jis turi kamantinėti Viešpatį. Žemesnio luomo žmogui etiketas draudžia klausti aukštesniojo luomo žmogaus, kas jis toks, neprisistačius pačiam. Todėl karalius Mucukunda Vieš-

pačiui Kṛṣṇai pasakė: „Viešpatie, aš turiu pasakyti, kas esu. Aš priklausau garsiajai karaliaus Ikṣvāku giminei, tačiau nesu toks didis, kaip mano protėvis. Mano vardas Mucukunda. Mano tėvas vadinosi Māndhātā, o mano senelis, didis valdovas, buvo vardu Yuvanāśva. Aš labai pavargau, nes daug tūkstančių metų negavau pailsėti. Mano rankos ir kojos visai nusilpo, ir aš jų beveik nevaldžiau. Norėdamas atgauti jėgas, priguliau šioje nuošalioje oloje pailsėti, tačiau mane pažadino nepažįstamas žmogus. Jis prieš mano norą pažadino mane. Už tokį akiplėšiskumą aš sudeginau jį savo žvilgsniu. Bet laimė, dabar Tu stovi priešais mane visu Savo grožiu ir didybe. Aš manau, kad mano priešas žuvo Tavo dėka. Viešpatie, prisipažinsiu, kad per Tavo kūno akinamą švytėjimą aš dorai nematau Tavęs. Tai Tavo švytėjimas atima man jėgas, ir man aišku, kad Tu vertas visų gyvųjų būtybių garbinimo“.

Matydamas, kad karalius Mucukunda nekantrauja sužinoti, kas Jis, Viešpats Kṛṣṇa šypsodamasis atsakė: „Brangusis karaliau, kaip Aš gimstu, apsireiškiu žemėje ir iš jos išeinu, kokius darbus Aš atlieku, beveik neįmanoma apsaityti. Tu turbūt žinai, kad Mano Anantadevos inkarnacija turi begalybę burnų ir nuo amžių mėgina apsaityti Mano vardus, šloves, ypatybes, darbus, apsireiškimą, išėjimą bei inkarnacijas, bet tam ir galo nesimato. Mano vardų ir pavidalų skaičiaus tiksliai sužinoti neįmanoma. Galbūt mokslininkams materialistams ir pavyks suskaičiuoti atomus, kurie sudaro mūsų Žemės planetą, tačiau suskaičiuoti Mano vardų, pavidalų bei darbų jie nesugebės, nes jų — begalybė. Daugybė didžių išminčių bei šventųjų stengiasi išvardinti įvairius Mano pavidalus bei žygius, tačiau visko ir jiems nepavyksta suminėti. Bet jei tu taip trokšti sužinoti apie Mane, galiu pasakyti, jog šį kartą apsireiškiu šioje planetoje tenorėdamas išginti demoniškus principus, įsiviešpatavusius tarp žmonių, ir atkurti religijos principus, kuriuos nurodo Vedos. Šito Manęs prašė Brahmā, valdančioji šios visatos dievybė, ir Aš apsireiškiu Yadu giminėje, tapęs jos nariu. Aš gimiau Yadu giminėje kaip Vasudevos sūnus, todėl žmonės Mane vadina Vāsudeva, Vasudevos sūnumi. Dar žinok, jog Aš nužudžiau Kaṁsą, kuris ankstesniame gyvenime vadinosi Kālanemis, užmušiau Pralambāsura bei daugybę kitų demonų. Jie buvo Mano priešai, ir Aš juos nužudžiau. Demonas, kurį tu maici, taip pat buvo Mano priešas, ir tu buvai toks maloningas, kad sudeginau jį savo žvilgsniu. Brangusis karaliau Mucukunda, tu — didis Mano bhakta. Aš atėjau į šią olą, tenorėdamas apreikšti tau nepriežastinę Savo malonę. Aš labai myliu Savo bhaktas, o tu ankstesnįjį gyvenimą, prieš atsidurdamas čia, buvai didis Mano bhakta ir prašei, kad Aš dovanuočiau tau nepriežastinę malonę. Todėl Aš atėjau patenkinti tavo noro. Dabar gali žvelgti į Mane kiek širdis trokšta. Brangusis karaliau,

prašyk Manęs, ko tiktai nori. Aš pasiruošęs patenkinti bet kurį tavo troškimą. Jeigu žmogus kreipiasi į Mane prieglobsčio, iš Savo malonės Aš patenkinu visus jo norus ir visada laikausi šios taisyklės“.

Kai Viešpatis Krišna paliepė karaliui Mucukundai prašyti iš Jo palaiminimo, karalius labai nudžiugo ir iškart atsiminė seną Gargamunio pranašystę, kad dvidešimt aštuntojoje Vaivasvatos Manu epochoje šioje planetoje gims Viešpatis Krišna. Atsiminus pranašystę, jam tapo aišku, kad Viešpaties Krišnos pavidalu priešais save jis mato Aukščiausiąjį Asmenį, Nārāyaṇą, ir tuojau puolė prie Jo lotoso pėdų ir ėmė melstis:

„Brangus Viešpatie, Aukščiausioji Dievo Asmenybe, aš suprantu, jog visos šios planetos gyvosios būtybės yra Tavo iliuzinės, išorinės galios valdžioje ir kad jas yra užbūręs iliuzinis džiaugsmas, kurį teikia jutiminiai malonumai. Paskendusios iliuzinėje veikloje, jos nenori garbinti Tavo lotoso pėdų, todėl jas, nežinančias, ką teikia atsidavimas Tavo lotoso pėdoms, kamuoja materialios būties kančios. Iš kvailumo jos prisiriša prie vadinamosios visuomenės, draugystės bei meilės, o tai suteikia tik kančias. Tavo išorinės galios paklaidinti, visi žmonės, vyrai bei moterys prisiriša prie materialaus pasaulio ir nuolat apgaudinėja vienas kitą šioje didžiulėje apgavikų bei apgautųjų visuomenėje. Tie kvailiai nežino, kaip jiems pasisekė, kad gavo žmogaus kūną, ir nenori garbinti Tavo lotoso pėdų. Išorinės Tavo galios paveikti, jie — tarsi gyvuliai, per savo kvailumą įkritę į šulinių, — susižavi materialios veiklos blizgesiu, prisiriša prie vadinamosios visuomenės, draugystės ir meilės“. Palyginimas su tamsiu šuliniu čia pateiktas todėl, kad laukuose yra daug šulinių, kurie metų metais nenaudojami apauga žole, ir vargšai gyvuliai, nežinodami apie juos, įkrenta ten ir, niekam neatėjus į pagalbą, žūsta. Jie žūsta pavilioti kuokštelio žolės. Taip lygiai kvailiai, nenučiuokdami apie žmogaus gyvenimo svarbą, iššvaisto savo gyvenimą tenkindami jausmus ir miršta beprasmiškai nugyvenę amžių.

„Brangus Viešpatie, aš nesu materialiam pasaulyje viešpataujančios taisyklės išimtis. Aš vienas iš tų kvailių, kurie perniek iššvaistė savo laiką, ir mano padėtis labai keblė. Aš priklausau karališkajam luomui, todėl buvau išdidėsnis už kitus. Paprastas žmogus laiko save kūno ar šeimos šeiminku, bet mano troškimai siekė toliau. Aš norėjau tapti viso pasaulio šeiminku, mintys apie jausminį pasitenkinimą kaitino mano išdidumą, ir aš vis labiau grimzdau į kūniškąją būties sampratą. Mano prisirišimas prie namų, žmonos, vaikų bei pinigų ir noras viešpatauti pasaulyje vis stiprėjo — jam nebuvo nei galo, nei krašto. Todėl aš nuolatos maščiau apie materialias gyvenimo sąlygas.

Todėl, garbusis Viešpatie, aš veltui iššvaisčiau daug brangaus savo gyvenimo laiko. Klaidinga gyvenimo samprata užvaldė visas mano mintis, ir

ši materialų kūną — mėsos bei kaulų maišą ėmiau laikyti svarbiausiu dalyku, o tuštybės apimtas pamaniau esąs žmonių karalius. Šitaip klaidingai — kūniškai suvokdamas gyvenimą, aš keliavau po visą pasaulį, lydimas savo kariuomenės — kareivių, vežimų, dramblių ir arklių. Karvedžių būry, savo galybės apakintas, aš nemačiau Tavo Šviesybės, kuris visad esi mano širdyje kaip artimiausias draugas. Tu nerūpėjai man, ir tai yra didžiausia vadinamosios aukštos materialios padėties yda. Manau, kad panašiai elgiasi visos gyvosios būtybės — jos nesidomi dvasiniu tobulėjimu ir jas nuolat kankina nerimas: „Ką reiktų padaryti? Kas bus vėliau?“ Materialių troškimų tvirtai supančioti, mes nebegalime pagyti nuo beprotystės.

Nepermaldaujamas laikas — tai vienas iš Tavo pavidalų, visada rūpestingai vykdamas savo pareigas. Jis nepaiso, kad mes paskendę materialiose mintyse. Kai pasibaigia mums skirtos dienos, Tavo Šviesybė tuoj pažadina mus iš materialių sapnų. Tu esi laiko veiksnys ir nutrauki mūsų veiklą, tarsi alkana juodoji gyvatė vienu ypu be gailėsčio praryja nedidelę žiurkę. Veikiant negailestingam laikui, karaliaus kūnas, kuris, jam gyvam esant, buvo puošiamas auksu, vežiojamas puikiais žirgais kinkytu iškilmių vežimu arba sėdėdavo ant auksu papuoštos dramblio nugaros ir buvo garsiai vadinamas žmonių visuomenės valdovu, dabar neišvengiamo laiko veikiamas suyra ir tetinka kirmėlėms bei vabzdžiams misti, o kitąsyk virsta pelėnais arba gyvulio išmatomis. Kol tame nuostabiame kūne dega gyvybė, žmonės laiko jį karaliumi, tačiau po mirties net ir karaliaus kūną sudoruoja gyvuliai, ir jis virsta išmatomis. Kartais jis kremuojamas ir virsta pelėnais arba atsiduria kapo duobėje, ir jame ima veistis įvairūs kirminai bei vabzdžiai.

Brangus Viešpatie, mes esame visiškoje nenugalimo laiko valioje ne tik mirties momentu, bet ir būdami gyvi, tik kiek kitaip. Antai tegu aš esu galingiausias karalius, tačiau kai užkariavęs visą pasaulį grįžtu namo, tampa materialų sąlygų vergu. Kai sugrįžtu su pergale, visi pavaldūs karaliai reiškia man pagarbą, bet vos įžengiu į vidinius rūmų kambarius — tampa žaisliuku karalienių rankose, ir jutiminio pasitenkinimo troškimas priverčia mane pulti moterims po kojų. Materialus gyvenimas toks sudėtingas, kad norint iš jo gauti džiaugsmą reikia taip sunkiai dirbti, jog juo pasidžiaugti nelieka ir galimybių. O norint įgyti visas materialias gėrybes, reikia praktikuoti griežtas askezes, atgailauti ir taip pasikelti į dangaus planetas. Net ir tuo atveju, jeigu pavyksta gimti labai turtingoje ar karališkoje šeimoje, žmogus visą laiką rūpinasi, kaip išlaikyti esamą padėtį ir pasiruošti kitam gyvenimui, atnašaujant aukas bei dalinant išmaldą. Net karaliaus gyvenimas kupinas rūpesčių. Juos sukelia ne tik valstybės valdymas, bet ir troškimas patekti į dangaus planetas.

Taigi išbristi iš materijos liūno be galo sunku, tačiau jeigu vienokiu ar kitokiu būdu gyvoji būtybė pelnys Tavo palankumą, Tavo malone ji gaus progą susitikti su tyru bhakta. Tai išsivadavimo iš materialaus, sąlygotojo gyvenimo liūno pradžia. Brangus Viešpatie, tik bendraujant su tyrais bhaktomis galima priartėti prie Tavo Šviesybės, prie to, kuris valdo materialų ir dvasinį pasaulius. Tu — galutinis tikslas visų tyrų bhaktų, su kuriais bendraujant nubunda mumyse snaudžianti meilė Tau. Taigi Krišnos sąmonės ugdymas bendraujant su tyrais bhaktomis ir yra išsivadavimo iš materialios nelaisvės priežastis.

Brangus Viešpatie, Tu toks maloningas, kad net nepaisydamas mano nenoro bendrauti su didžiais Tavo bhaktomis, parodei Savo nepaprastą malonę vien dėl to, kad turėjau progos šiek tiek pabendrauti su tyru bhakta Gargamuniu. Per nepriežastinę Tavo malonę aš praradau visus materialius turtus, karalystę bei šeimą. Vargu ar būčiau galėjęs nusimesti tuos pančius, jeigu nebūtum apreiškęs nepriežastinės Savo malonės. Norėdami pamiršti karališką gyvenimą, karaliai bei imperatoriai kartais savo noru pasirinkdavo asketišką gyvenimą, tačiau ypatinga, nepriežastine Tavo malone aš atsikračiau karalystės. Kiti karaliai, stengdamiesi išsivaduoti iš karalystės bei šeimos pančių, turi pereiti per visus atsižadėjimo sunkumus, tačiau Tavo malone man nereikėjo tapti elgeta ir gyventi visko atsižadėjus.

Todėl, brangus Viešpatie, prašau tik vieno — kad galėčiau su transcendentine meile tarnauti Tavo lotoso pėdoms. To siekia tyri bhaktos, kurių jau nebeteršia materija. Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo ir gali man suteikti viską, ko panorėsiu, — net ir patį išvadavimą. Tačiau ar atsirastų toks kvailys, kuris, suteikęs Tau džiaugsmo, prašys to, kas sulaikytų jį materialiam pasaulyje? Manau, kad joks sveiko proto žmogus neprašys Tavęs tokio palaiminimo. Todėl aš atsiduoau Tau, nes Tu — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Tu — Supersiela, glūdinanti visų širdyse, Tu — beasmenio Brahmano šviesa. Tu esi ir šis materialus pasaulis, nes materialus pasaulis tėra išorinės Tavo galios pasireiškimas. Todėl, kad ir kaip žvelgsime, Tu — galutinis visų mūsų prieglobstis. Kiekvienas žmogus, nesvarbu, ar jis egzistuoja materialiu, ar dvasiniu lygiu, turi ieškoti prieglobščio prie Tavo lotoso pėdų. Todėl lenkiuosi Tau, brangus Viešpatie. Daug gyvenimų mane draskė trejopos materialios būties kancios ir aš labai pavargau. Jutimai nedavė man ramybės, ir aš niekad neradau pasitenkinimo. Todėl dabar prašau prieglobščio prie Tavo lotoso pėdų, kurios yra ramaus gyvenimo šaltinis ir kurios nuveja sielvartą, kilusį dėl susiteršimo materija. Brangus Viešpatie, Tu — visų mūsų Supersiela ir viską supranti. Aš jau nusiploviau materialių troškimų purvą ir nebenoriu mėgautis šiuo materialiu pasauliu.

Aš noriu nei įsilieti į Tavo dvasinę šviesą, nei medituoti į Paramātmą, lokalizuotą Tavo aspektą, nes žinau, kad paprašęs Tavo prieglobsčio, išysiu visišką taiką ir ramybę“.

Išgirdęs tokius karaliaus Mucukundos žodžius, Viešpats Kṛṣṇa atsakė: „Brangus karaliau, Man labai patinka tavo žodžiai. Tu buvai visų šios planetos žemių karalius, ir Aš stebiuosi, matydamas, kad dabar tavo minčių visiškai nebeteršia materija. Dabar tu sugebėsi atsidavęs Man tarnauti. Bet labiausiai džiaugiuosi tuo, kad, turėdamas progą prašyti bet kokio palaiminimo, tu nepasinaudojai ja ir neprašei materialių gėrybių. Matau, kad tavo protas dabar visiškai sutelktas į Mane, ir jo nebetrikdo jokie materialūs trūkumai.

Yra trys materialios ypatybės: dorybė, aistra ir neišmanymas. Kai žmogų veikia sumišusios aistros ir neišmanymo ypatybės, nešvara ir geismas verčia jį ieškoti gerovės šiame materialiaame pasaulyje. Veikiamas materialios dorybės, jis bando apsivalyti, atgailaudamas ir atlikdamas askezes. Kai žmogus pasiekia tikro *brāhmaṇos* lygį, jis stengiasi įsilieti į Viešpaties būtį. Tačiau kai jis tetrokšta tarnauti Viešpaties lotoso pėdoms, jis pakyla aukščiau trijų ypatybių. Todėl materialiosios ypatybės neturi galios žmogui, kuris įgijo tyrą Kṛṣṇos sąmonę. Brangus karaliau, Aš pasiūliau tau palaiminimą, tenorėdamas patikrinti, kiek tu patobulėjai atsidavimo tarnystėje. Dabar matau, kad tu pasiekei tyro bhaktos lygį, nes tavo proto nebedrumscia materialaus pasaulio geismai ir godulys. *Yogai*, kurie stengiasi tobulėti valdydami jutimus ir medituoja Mane per kvėpavimo pratimų — *prāṇāyāmos* praktiką, nesugeba taip atsiriboti nuo materialių troškimų, kaip tu. Yra žinoma nemaža atvejų, kai tokie *yogai* neatsilaikydavo prieš pagundą ir iškart krisdavo į materialų lygį“.

Viśvāmītra Munis — gyvas pavyzdys, patvirtinantis šį teiginį. Jis buvo didis *yogas*, praktikavęs *prāṇāyāmą*, kvėpavimo pratimus, tačiau išvydęs Menaką, laisvo elgesio moterį iš dangaus planetų, jis nesutramdė savo jausmų, ir Menakā jam pagimdė dukrą Śakuntalą. Tuo tarpu tyras bhakta Haridāsa Thākura nepasidavė paleistuvės gundymams.

„Brangus karaliau, — tęsė Viešpats Kṛṣṇa, — todėl Aš suteiksiu tau ypatingą palaiminimą — tu visad mąstysi apie Mane. Tu pereisi šį materialų pasaulį nesuterštas materialių ypatybių“. Viešpaties žodžiai patvirtina, kad iš tikrųjų įsisąmoninusio Kṛṣṇą žmogaus, kuris su transcendentine meile tarnauja Viešpačiui vadovaujamas dvasinio mokytojo, materialios gamtos ypatybės nesuteršia.

„Brangus karaliau, — kalbėjo Viešpats, — kadangi esi *kṣatriya*, tu buvai priverstas daryti nuodėmes — žudyti gyvas būtybes medžioklėje ir atlikdamas valdovo pareigas. Dabar praktikuok *bhakti-yogą* ir visas savo

mintis skirk Man — šitaip tu labai greitai apsivalysi ir išvengsi šių bjaurių poelgių pasekmių“. Iš šio teiginio paaiškėja, kad nors *kṣatriyoms* leidžiama medžioklėje žudyti gyvulius, jie vis tiek susitepa žudymo nuodėme. Todėl nesvarbu, ar žmogus *kṣatriya*, *vaiśya*, ar *brāhmaṇa*, — gyvenimo gale kiekvienam patariama tapti *sannyāsiu*, visiškai atsidėti Viešpaties tarnystei ir taip atsikratyti praeities nuodėmių naštos.

Viešpats patikino karalių Mucukundą: „Kitą gyvenimą tu gimsi aukščiausios kategorijos *vaiṣṇava*, geriausiu iš *brāhmaṇų*, ir visą laiką tetar-nausi Man“. *Vaiṣṇavos* — tai aukščiausios kategorijos *brāhmaṇos*, nes neigijus *bona fide brāhmaṇos* bruožų, negalima pasiekti *vaiṣṇavos* lygio. Kai žmogus tampa *vaiṣṇava*, jis visas savo jėgas skiria visų gyvųjų būtybių labui. Skelbti Kṛṣṇos sąmonę — didžiausias gėris gyvosioms būtybėms. Čia kalbama, kad tie, kuriems Viešpats ypatingai maloningas, gali įgyti abso-liučią Kṛṣṇos sąmonę ir pasišvesti *vaiṣṇavų* filosofijos pamokslininko dar-bui.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimtąjį „Kṛṣṇos“ sky-rių, pavadintą „Mucukundos išvadavimas“.

Kr̥ṣṇa pabėga iš mūšio lauko

Patyręs Viešpaties Kr̥ṣṇos malonę, Mucukunda, šlovingasis Ikṣvāku giminės ainis, apėjo aplink Viešpatį Jį pagerbdamas ir žengė iš olos. Išėjęs iš olos, Mucukunda nustebeš pamatė, kad žmonės tapo gerokai mažesni, tarsi neūzaugos. Medžiai taip pat buvo gerokai žemesni, ir tada Mucukunda suprato, kad prasidėjo Kali-yuga. Niekuo daugiau nebesidomėdamas jis patraukė į šiaurę. Galų gale jis priėjo Gandhamādanos kalną, kurio papėdėje kerojo sandalmedis bei kiti žydintys medžiai. Jų skleidžiamas aromatas džiugino kiekvieną ateivį. Jis nutarė apsistoti Gandhamādanos kalno apylinkėse ir likusias savo gyvenimo dienas skirti askezėms bei atgailoms. Iš visko sprendžiant, ši vieta būsianti pačioje Himalajų šiaurėje, kur yra Nara-Nārāyaṇos buveinė. Ji tebėra ir dabar ir vadinasi Badarikāśrama. Badarikāśramoje jis ėmė garbinti Viešpatį Kr̥ṣṇą, užmiršdamas visą šio materialaus pasaulio skausmą, malonumus bei kitas dvejybes. O Viešpats Kr̥ṣṇa sugrįžo į Mathuros apylinkes kautis su Kālayavanos kariais ir visus iki vieno užmušė. Jis nurinko nuo negyvėlių brangenybes, kurios Jo įsakymu buvo sukrautos į jaučiais kinkytus vežimus ir pargabentos į Dvaraką.

Tuo tarpu Jarāsandha vėl užpuolė Mathurą, šį kartą su dar didesne kariuomene, kurią sudarė dvidešimt trys *akṣauhini*.

Viešpats Śrī Kr̥ṣṇa norėjo apsaugoti Mathurą nuo aštuonioliktojo milžiniškų karaliaus Jarāsandhos pajėgų antpuolio. Siekdamas išvengti daugiau aukų ir atlikti kitą svarbų reikalą, Viešpats Kr̥ṣṇa be kovos paliko

mūšio lauką. Iš tikrųjų Jarāsandhos pulkai visiškai Jo neišgašdino, Jis tik apsimetė paprastu žmogumi, išsigandusiu Jarāsandhos galios bei jo kariuomenės. Beginklis Jis paliko mūšio lauką. Nors Jo lotoso pėdos buvo švelnios tarsi lotoso žiedlapiai, Jis pėsčias nuėjo labai ilgą kelią.

Šį kartą Jarāsandha pamanė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma pabėgo iš mūšio lauko išsigandę karinės Jo galios, ir su visais vežimais, arkliais ir pėstininkais jis puolė Juos vytis. Jarāsandha manė, kad Kṛṣṇa ir Balarāma — paprasti žmonės, ir bandė nuspėti Viešpaties veiksmus. Vienas iš Kṛṣṇos vardų — Ranchoras, „tas, kuris paliko mūšio lauką“. Indijoje, ypač Gudžarate, yra daugybė Kṛṣṇos šventyklų, kurios vadinasi Ranchorji šventyklos. Paprastai kai karalius be mūšio palieka kautynių lauką, jis laikomas bailiu, tačiau kai Kṛṣṇa apreiškė šį Savo žaidimą ir be kovos paliko mūšio lauką, bhaktos Jį garbina. Demonas visada stengiasi aprėpti Kṛṣṇos didybę, bet bhakta, užuot tai daręs, atsiduoda Jam ir Jį garbina. Sekdami tyrų bhaktų pėdomis, mes patirsime, kad Kṛṣṇa, Ranchorji, mūšio lauką paliko ne todėl, kad pabūgo prieš, — Jis turėjo kitą tikslą. Jis, kaip paaiškės toliau, norėjo gauti slaptą būsimosios pirmos Savo žmonos, Rukmiṇi, laišką. Tai, kad Kṛṣṇa paliko mūšio lauką, atskleidžia vieną iš šešių vertingųjų Jo ypatybių. Kṛṣṇa visų galingiausias, visų turtingiausias, visų šlovingiausias, visų išmintingiausias, visų gražiausias, taip pat labiausiai už visus atsidėjęs. „Śrīmad-Bhāgavatam“ aiškiai nurodo, kad Jis paliko mūšio lauką, turėdamas pakankamai gausias karines pajėgas. Jis ir vienas, be jokios kariuomenės, galėjo susidoroti su Jarāsandhos armija, kaip ir anuos septyniolika kartų. Todėl tai, kad Jis paliko mūšio lauką, yra Jo vertingosios ypatybės — atsidėjimo pavyzdys.

Pėsčiomis nužygiavę ilgą kelią, broliai apsimetė pavargę. Nutarę kiek pailsėti, Jie užkopė į kalną, iškilusį aukštai virš jūros. Dėl to, kad čia be perstojo pylė lietūs, kalnas vadinosi Pravarṣaṇa. Jo viršūnė visad slėpė debesys, kuriuos siuntė Indra. Jarāsandha nė kiek neabejojo, kad jo karinės galios pabūgę broliai pasislėpė kalno viršūnėje. Iš pradžių jis bandė Juos surasti, bet kai ilgi ieškojimai neatnešė jokių rezultatų, jis sugalvojo Jiems mirtinus spąstus — padegti kalną. Jis papylė aplink kalną aliejaus ir padegė. Liepsnai vis labiau plečiantis, Kṛṣṇa ir Balarāma nušoko žemyn nuo aštuoniasdešimt aštuonių mylių aukščio viršukalnės. Taigi, kol viršukalnė liepsnojo, Kṛṣṇa ir Balarāma paspruko Jarāsandhos nepastebėti. Jarāsandha padarė išvadą, kad abu broliai sudegė ir kautis nebėra prasmės. Manydamas, kad pagaliau jam pasisekė, jis pasitraukė nuo Mathuros miesto ir sugrižo namo į Magadhos karalystę. O Kṛṣṇa ir Balarāma netrukus pasiekė jūros apsuptą Dvārakos miestą.

Netrukus Śrī Balarāma vedė Revatī, kurios tėvas karalius Raivata valdė Ānartos provinciją. Apie tai pasakoja devintoji „Śrīmad-Bhāgavatam“

giesmė. Po Baladevos vedybų įvyko Kṛṣṇos ir Rukmiṇi vedybos. Rukmiṇi buvo karaliaus Bhīṣmakos, Vidarbhos provincijos valdovo, dukra. Kṛṣṇa yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Vāsudeva, o Rukmiṇi — vyriausioji sėkmės deivė, Mahā-Lakṣmī. „Caitanya-caritāmṛta“ autoritetingai paaiškina, kad Kṛṣṇa ir Śrīmatī Rādhārāṇī išskleidžia Savo ekspansijas tuo pat metu. Kṛṣṇa išsiskleidžia įvairiais Savo *viṣṇu-tattvos* pavidalais, o Śrīmatī Rādhārāṇī Savo vidine galia išsiskleidžia įvairiais *śakti-tattvos* pavidalais, arba begalybe sėkmės deivių.

Pagal Vedų papročius, vedybos būna aštuonių rūšių. Pagal pirmos rūšies vedybų tvarką, nuotakos bei jaunikio tėvai nustato vestuvių dieną, paskui su karališkomis iškilėmis jaunikis atvyksta į nuotakos namus, ir *brāhmaṇų*, žynių bei giminaičių akivaizdoje nuotaka atiduodama jaunikiui į žmonas. Yra ir kitos vedybų rūšys — tai *gandharvų* ir *rākṣasų* vedybos. Rukmiṇi ištėkėjo už Kṛṣṇos pagal *rākṣasų* papročius, nes Jis pagrobė ją Savo varžovų — Śiṣupālos, Jarāsandhos bei Śālvos — akivaizdoje. Rukmiṇi jau buvo žadėta į žmonas Śiṣupālai, tačiau Kṛṣṇa ją išsivežė tiesiai iš vestuvių, kaip kad Garuḍa pagrobė iš demonų indą su nektaru. Vienintelė karaliaus Bhīṣmakos duktė Rukmiṇi buvo nepaprastai graži. Ji buvo vardu Rucirānā — „ta, kurios dailus veidas žydi tarsi lotosas“.

Kṛṣṇos bhaktos visada trokšta klausytis pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos darbus. Bhaktos su transcendentiniu susidomėjimu klausosi apie tai, kaip Jis kaunasi, ką nors pagrobia ar bėga iš mūšio lauko, nes visi Jo žygiai yra absoliutūs ir transcendentiški. Tyram bhaktai visi Kṛṣṇos žaidimai vienodai įdomūs: nėra tokių, apie kuriuos jis nenorėtų klausytis. Tačiau yra kategorija tariamų bhaktų (juos vadina *prakṛta-sahajiyomis*), kurie labai mėgsta klausytis pasakojimų apie Kṛṣṇos ir *gopių rāsa-līlā*, o pasakojimai apie tai, kaip Jis kovėsi su priešais, jiems visai neįdomūs. Jie nežino, kad ir Jo karo žygiai, ir draugystė su *gopėmis* vienodai transcendentiški, nes ir vieni, ir kiti — absoliutūs. Tyri bhaktos nuolankiai klausosi pasakojimų apie transcendentinius Kṛṣṇos žaidimus, kuriuos aprašo „Śrīmad-Bhāgavatam“, ir jiems šitai teikia malonumą. Jie neatmeta nė vieno iš jų.

Štai kaip aprašoma Kṛṣṇos ir Rukmiṇi vedybų istorija. Vidarbhos karalius Mahārāja Bhīṣmaka buvo puikaus būdo ir pamaldus. Jis turėjo penkis sūnus ir tik vieną dukrą. Pirmasis sūnus buvo vardu Rukmis, antrasis — Rukmaratha, trečiasis — Rukmabāhu, ketvirtasis — Rukmakeśa, o penktasis — Rukmamālis. Broliai turėjo vieną jaunėlę seserį Rukmiṇi. Ji buvo graži ir skaisti ir buvo verta Viešpaties Kṛṣṇos rankos. Karaliaus Bhīṣmakos dvarą lankė daugybė tokių šventųjų bei išminčių, kaip Nārada Munis. Suprantama, Rukmiṇi turėjo progos su jais pasikalbėti, ir šitai ji išgirdo apie Kṛṣṇą. Ji sužinojo apie šešias Kṛṣṇos vertingas ypatybes ir papras-

čiausiai klausydamosi apie Jį panorą atsiduoti Jo lotoso pėdoms ir tapti Jo žmona. Kṛṣṇa irgi girdėjo apie Rukmiṇi. Ji buvo išmintinga, kilnios dvasios, nepaprastai graži ir dora, taigi pasižymėjo visomis transcendentinėmis savybėmis. Todėl Kṛṣṇa nutarė, kad ji tinka Jam į žmonas. Visi karaliaus Bhiṣmakos giminaičiai nutarė, kad Rukmiṇi reikia atiduoti Kṛṣṇai. Tačiau vyresnysis jos brolis Rukmiṣ, nepaisydamas kitų pageidavimo, pažadėjo ją Śiṣupālai — nesutaikomam Kṛṣṇos priešui. Kai gražuolė juodakė Rukmiṇi išgirdo apie tą susitarimą, ją apėmė didelis sielvartas. Tačiau ji buvo karaliaus duktė ir šiek tiek nutuokė apie politikos ir diplomatinės dalykus, todėl nutarė, kad liūdėti sudėjus rankas beprasmiška. Reikėjo skubiai kažką daryti. Kiek pagalvojusi, ji nutarė pasiųsti žinutę Kṛṣṇai. Bijodama būti apgauta, savo pasiuntiniu ji pasirinko garbingą *brāhmaṇa*. Toks *brāhmaṇa* visada teisingas, nes jis — Viṣṇu bhakta. Ir ji nedelsdama nusiuntė *brāhmaṇa* į Dvāraką.

Pasiekęs Dvārakos vartus, *brāhmaṇa* pranešė sargybiniui apie savo atvykimą, ir tasai nuvedė jį į menę, kur aukso soste sėdėjo Kṛṣṇa. Kaip Rukmiṇi pasiuntiniui, *brāhmaṇai* teko laimė pamatyti Aukščiausiąjį Dievo Asmenį, Kṛṣṇa, pirminę visų priežasčių priežastį. *Brāhmaṇa* laikomas visų visuomenės sluoksnių dvasiniu mokytoju. Norėdamas visus pamokyti, kaip pagal Vedų etiketą reikia pagerbti *brāhmaṇas*, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tuoj pat atsistojo ir pasiūlė jam Savo sostą. Kai *brāhmaṇa* atsisėdo į aukso sostą, Viešpats Śrī Kṛṣṇa pagarbino jį lygiai taip, kaip pusdieviai garbina Kṛṣṇa. Tuo Jis visiems parodė, kad garbinti Jo bhaktas svarbiau negu Jį Patį.

Brāhmaṇa išsimaudė, pavalgė ir prigulė pailsėti į minkštais šilkais išklotą lovą. Kol jis ilsejosi, Viešpats Śrī Kṛṣṇa tylutėliai priėjo prie jo ir su didžia pagarba užsikėlęs jo kojas ant kelių, ėmė jas masažuoti. Šitaip *brāhmaṇai* patarnavęs, Kṛṣṇa tarė: „Brangusis *brāhmaṇa*, tikiuosi, kad tau nesunku laikytis religinių principų ir kad tavo protas visada ramus“. Įvairių visuomenės sluoksnių pareigos skiriasi, ir klausiant žmogaus, kaip jam klojasi, reikia turėti galvoje jo užsiėmimą. Todėl domintis *brāhmaṇos* gyvenimu, reikėtų užduoti klausimą, atitinkantį jo gyvenimo sąlygas, kad be reikalo jo netrikdyti. Ramus protas yra teisingumo, švaros, pusiausvyros, susivaldymo ir pakantumo pagrindas. Taigi turintis žinių žmogus ir mokantis jas praktiškai taikyti gyvenime įsitikina Absoliučios Tiesos buvimu. *Brāhmaṇa* žinojo, kad Kṛṣṇa — Aukščiausiasis Dievo Asmuo, bet vis dėlto, laikydamasis Vedų visuomenės tradicijų, neatsisakė pagarbaus Jo patarnavimo. Viešpats Śrī Kṛṣṇa dėjosi paprastu žmogumi. Jis priklausė *kṣatrijų* klasei ir buvo jaunas, todėl privalėjo rodyti pagarbą tikram *brāhmaṇai*.

Viešpats Kṛṣṇa tęsė: „O geriausias iš *brāhmaṇų*, tu visad turėtum būti

laimingas, nes jeigu *brāhmaṇa* randa savyje laimę, jis visad vykdyt nurodytas pareigas. Jeigu žmogus, o ypač *brāhmaṇa*, ištikimai vykdo savo nurodytas pareigas, visi jo troškimai išsipildo. O jeigu žmogus neranda pasitenkinimo, net jeigu valdo tokius turtus, kaip dangaus karalius Indra, jis neišvengiamai blaškysis iš vienos planetos į kitą. Toksai žmogus niekada ir jokiomis aplinkybėmis nebus laimingas. Bet jeigu žmogaus protas patenkintas, tai netgi praradęs visą savo turta jis visur jausis laimingas“.

Šis Kṛṣṇos pamokymas labai reikšmingas. Jo esmė ta, kad tikras *brāhmaṇa* jokiomis aplinkybėmis neturi prarasti ramybės. Šiame Kali-yugos amžiuje vadinamieji *brāhmaṇos* yra ne aukštesnio lygio už *sūdras*, jeigu dar ne žemesnio, tačiau nori būti gerbiami kaip tikri *brāhmaṇos*. Tikras *brāhmaṇa* visad vykdo savo pareigas ir niekada nesikiša į *sūdro*s arba dar žemesnio visuomenės sluoksnio žmogaus reikalus. Autoritetingi raštai teigia, kad ypatingomis aplinkybėmis *brāhmaṇa* gali imtis *kṣatriyos* ir net *vaišyos* pareigų, tačiau jokiū būdu ne *sūdro*s. Viešpats Kṛṣṇa pareiškė, kad jeigu *brāhmaṇa* sąžiningai ir tvirtai laikosi religijos principų, jo neturėtų jaudinti jokios nepalankios aplinkybės. Baigdamas Viešpats Šri Kṛṣṇa pasakė: „Aš su pagarba lenkiuosi *brāhmaṇoms* ir *vaišnavoms*, nes *brāhmaṇos* visad laimingi vidujai, o *vaišnavos* visad darbuojasi žmonijos labui. *Brāhmaṇa* ir *vaišnava* — geriausi žmogaus draugai. Jie neturi netikro ego, ir jų protas visada ramus“.

Paskui Viešpats Kṛṣṇa panorą sužinoti apie karalystės, kurioje *brāhmaṇa* gyveno, valdovus (*kṣatriyas*), todėl paklausė, ar visi tos karalystės piliečiai laimingi. Apie karaliaus bruožus galima spręsti pagal jo karalystės žmonių nuotaikas. Jeigu jie visais atžvilgiais laimingi, vadinasi, karalius doras ir teisingai vykdo savo pareigas. Kṛṣṇa pasakė, kad karalius, kurio pavaldiniai laimingi, Jam labai brangus. Žinoma, Kṛṣṇa žinojo, kad *brāhmaṇa* atnešė Jam slaptą žinutę, todėl tarė: „Jeigu tu nieko prieš, papasakok, kokiū tikslu atvykai“. Tada *brāhmaṇa*, džiaugdamašis savo transcendentiniu nuotykiu su Viešpačiu, papasakojo apie gautą užduotį pasimatyti su Kṛṣṇa. Jis ištraukė laišką, kurį Rukmiṇi parašė Kṛṣṇai, ir perskaitė karalaitės žodžius: „O neklystantis, nuostabus Kṛṣṇa, kiekvienas žmogus, kuris išgirsta apie Tavo transcendentinį pavidalą ir žaidimus, įsisąmonina per klausą Tavo vardą, šlovę bei ypatybes. Kai jis išgirsta apie Tave, jo materialios kančios išnyksta, o Tavo pavidalas giliai įsirėžia jam į atmintį. Transcendentinė meilė Tau padeda jam visad regėti Tave širdyje, ir šitaip visi jo troškimai išsipildo. Aš irgi išgirdau apie transcendentines Tavo ypatybes. Galbūt aš praradau gėdos jausmą, kad šitaip tiesiai kalbu, tačiau Tu pavergei mane — pagrobei mano širdį. Tu gal nepatikėsi mani — jauna, netekėjusia mergina, ir suabejosi, ar aš pastovaus būdo, ta-

čiau, brangusis Mukunda, juk Tu — liūtas tarp žmonių, aukščiausias asmuo tarp kitų asmenybių. Kiekviena mergina, dar nepalikusi tėvų namų, ir netgi kiekviena dorybinga moteris norėtų tapti Tavo žmona, nes visas jas žavi Tavo būdas, žinios, turtai bei didybė, kuriems nėra lygių. Aš žinau, jog Tu — sėkmės deivės vyras ir esi labai geras Savo bhaktoms, todėl nutariau amžinai būti Tavo tarnaitė. Brangus Viešpatie, savo gyvybę ir sielą atiduodu Tavo lotoso pėdoms. Aš pasirinkau Tavo Šviesybę savo vyru ir prašau, kad paimtum mane į žmonas. Tavo rankose aukščiausia valdžia, o lotosaaki. Dabar aš priklausau Tau. Negerai, kai liūtui skirtą dalį nusineša šakalas, todėl prašau Tavęs pasirūpinti manimi, kol manęs dar neišsivežė Śiṣupāla ar kiti į jį panašūs karalaičiai. Brangus Viešpatie, gal anksčiau savo gyvenimuose aš pasitarnavau visuomenės labui, kasdama šulinius ir sodindama medžius, o gal dorai vykdžiau apeigas, atnašavau aukas ir tarnavau vyresniesiems — dvasiniam mokytojui, *brāhmaṇoms* ir *vaiṣṇavoms*. Galbūt Aukščiausiasis Dievo Asmuo, Nārāyaṇa, buvo manimi patenkintas. Jei taip, aš norėčiau, kad Tu, Viešpatie Kṛṣṇa, Viešpaties Balarāmos broli, atvyktum ir paimtum mane į žmonas, kad Śiṣupāla su savo svita prie manęs neprisiliestų“.

Dėl Rukmiṇi ir Śiṣupālos vedybų viskas jau buvo sutarta, todėl ji pasiūlė Kṛṣṇai pagrobtį ją ir šitokiu būdu joms sutrukdyti. Vedybos, kai mergina pagrobama jėga, laikomos *rākṣasū* vedybomis ir dažniausia pasitaiko tarp *kṣatrijų* — valdingo, karingo būdo žmonių. Kadangi jau buvo nutarta, kad Rukmiṇi vestuvės vyks kitą dieną, ji patarė Kṛṣṇai atvykti slapta ir ją pagrobtį, o paskui susikauti su Śiṣupāla bei tokiais jo sąjungininkais, kaip Magadhos karalius. Žinodama, kad Kṛṣṇos niekas neįveiks ir kad Jis būtinai laimės kovą, ji kreipėsi į Jį, vadindama Ajita — nenugalimuoju. Rukmiṇi prašė Kṛṣṇos nesirūpinti dėl to, kad daugelis jos šeimos narių, net moterys, galėtų būti sužeisti ar netgi žūti, jeigu kautynės kils rūmuose. Būdama karaliaus duktė, Rukmiṇi tarsi koks karalius, apgalvojantis diplomatinis kelius tikslui pasiekti, diplomatiškai patarė Kṛṣṇai, kaip išvengti nereikalingų ir nepageidautinų žudynių.

Ji paaiškino, kad jos šeima laikėsi papročio prieš vestuves aplankyti deivės Durgos — jų šeimos dievybės šventyklą. (Karaliai *kṣatrijų* paprastai būdavo ištikimi *vaiṣṇavos*, kurie garbino Viešpatį Viṣṇu Rādhā-Kṛṣṇos arba Lakṣmī-Nārāyaṇos pavidalu. Tačiau trokšdami materialios gerovės jie garbino dar ir deivę Durgą. Vis dėlto jie niekada nedarė klaidos, būdingos ne itin išmintingiems žmonėms, kurie laiko pusdievius Aukščiausiuoju Viešpačiu ir gretina juos su *viṣṇu-tattva*.) Nenorėdama, kad be reikalo žūtų jos artimieji, Rukmiṇi pasiūlė pagrobtį ją tada, kai ji iš rūmų vyks į šventyklą arba atgal — taip būtų lengviausia.

Be to, Rukmiṇī paaiškino Kṛṣṇai, kodėl ji taip trokšta už Jo ištekėti, nors jos ranka buvo pažadėta Śiśupālai — didžio karaliaus sūnui, tinkamam jaunikiui. Rukmiṇī sakė, kad, jos nuomone, Kṛṣṇos nepranoksta niekas, netgi Viešpats Śiva, kurį vadina Mahādeva, aukščiausiuoju iš pusdievių. Norėdamas išsivaduoti iš materialaus pasaulio neišmanymo pančių, Viešpats Śiva irgi stengiasi nudžiuginti Viešpatį Kṛṣṇą. Nors Viešpats Śiva — didžiausioji iš visų didžiųjų sielų, *mahātmy*, jis padeda savo galvą po apvalančiais Gangos vandenimis, tekančiais į šią materialią visatą per Viešpaties Viṣṇu piršto prakirstą angą. Viešpats Śiva atsakingas už materialią neišmanymo ypatybę ir tam, kad išliktų transcendencijoje, jis visad mąsto apie Viešpatį Viṣṇu. Todėl Rukmiṇī puikiai suprato, kad įgyti Kṛṣṇos prielankumą nelengva. Jeigu net Viešpats Śiva, kad pelnytų Jo prielankumą, turi apsivalyti, tuo labiau tai bus sunku padaryti Rukmiṇī — paprastai karaliaus *kṣatriyos* dukrai. Todėl ji nutarė savo gyvenimą skirti griežtoms askezėms ir atgailoms — pasninkauti ir atsisakyti savo kūno patogumų. Jeigu tokiu elgesiu ši gyvenimą ir nepavyktų užsitarnauti Kṛṣṇos prielankumo, ji buvo pasirengusi griežtiems išbandymams gyvenimas po gyvenimo. „Bhagavad-gītoje“ pasakyta, kad tyri Viešpaties bhaktos tarnauja Jam su didžiu ryžtu. Ryžtas, kurį parodė Rukmiṇī-devī, — vienintelis mokestis, už kurį įgyjamas Kṛṣṇos palankumas. Kṛṣṇos sąmonėje reikalingas tvirtumas ir ryžtas. Tik tuomet galima pasiekti sėkmę Kṛṣṇos sąmonėje.

Perdavęs Kṛṣṇai Rukmiṇī-devī žodžius, *brāhmaṇa* pasakė: „Brangus Kṛṣṇa, Yadu giminės valdove, štai tokią slaptą žinutę aš atnešiau Tau nuo Rukmiṇī. Dabar sprendk, ką daryti. Tu gali elgtis kaip tinkamas, tačiau jei ketini imtis kokių nors veiksmy, turi paskubėti. Laiko liko labai nedaug“.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt pirmąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa pabėga iš mūšio lauko“.

Kṛṣṇa pagrobia Rukmiṇī

Išklausęs Rukmiṇī žodžių, Viešpats Kṛṣṇa liko labai patenkintas. Jis paspaudė *brāhmaṇai* ranką ir tarė: „Brangusis *brāhmaṇa*, Aš labai džiaugiuosi, girdėdamas, kad Rukmiṇī taip trokšta ištekėti už Manęs, nes ir Aš trokštu gauti jos ranką. Manęs nepalieka mintys apie Bhīsmakos dukrą, ir kartais jos neleidžia užmigti naktimis. Aš žinau, kad iš neapykantos Man vyresnysis Rukmiṇī brolis pažadėjo jos ranką Śīsupālai, todėl Aš pasiryžęs gerai pamokyti tuos karalaičius. Kaip iš medienos išgaunama ir panaudojama ugnis, taip ir Aš, susidorojęs su karalaičiais demonais, iš jų tarpo tarsiu ugnį išgausiu Rukmiṇī“.

Sužinojęs tikslią Rukmiṇī vestuvių dieną, Kṛṣṇa skubėjo tuojau išvykti. Jis paliepė Savo vežėjui Dārukai kinkyti arklius ir ruošti kelionei į Vidarbhos karalystę. Vežėjas, išklausęs nurodymą, atvedė ketvertą nuostabiųjų Kṛṣṇos žirgų. Jų vardus bei aprašymą pateikia „Padma Purāṇa“. Pirmasis, Śaibya, buvo žalsvo plauko, antrasis, Sugrīva, — pilkšvas tarsis ledas, trečiasis, Meghapuṣpa, buvo ką tik susitvenkusio debesies spalvos, o paskutinysis, Balāhaka, — pelenu spalvos. Kai arkliai jau buvo įkinkyti ir vežimas paruoštas, Kṛṣṇa padėjo įlipti *brāhmaṇai* ir pasodino jį šalia Savyes. Jie skubiai išvažiavo iš Dvārakos ir per naktį pasiekė Vidarbhos sritį. Dvārakos karalystė yra vakarinėje Indijos dalyje, o Vidarbha — šiaurinėje. Jas skyrė ne mažiau kaip tūkstantis mylių, tačiau eiklūs žirgai atvyko į vietą — Kuṇḍinos miestą per vieną naktį, ne daugiau kaip per dvylika valandų.

Karalius Bhīṣmaka nelabai norėjo atiduoti dukrą Śiśupālai, tačiau turėjo sutikti su šiomis vedybomis, nes buvo labai prisirišęs prie vyresniojo sūnaus, kuris jas sumanė. Jis iš pareigos puošė miestą vedybų ceremonijai ir labai stengėsi pasiruošti iškilmėms kaip galima geriau. Visos gatvės buvo pašlakstytos vandeniu, ir pats miestas — puikiai sutvarkytas. Kadangi Indija priklauso tropikų zonai, čia labai sausas oras, todėl gatvės bei keliai nugulti dulkių, ir juos reikia bent kartą per dieną šlakstyti vandeniu, o dideliuose miestuose, tokiuose, kaip Kalkuta, — ir du kartus. Prie Kuṇḍinos kelių buvo iškabintos įvairiaspalvės vėliavos bei girliandos, o kitose kryžkelėse pastatytos arkos. Miestas atrodė labai puošniai. Dar labiau jį puošė patys gyventojai, moterys bei vyrai, apsirengę švariais rūbais, pasigražinę sandalmedžio pasta, perlų vėriniais bei gėlių girliandomis. Smilkaikai visur skleidė *aguru* aromatą bei kitus malonius kvapus. Žyniams ir *brāhmaṇoms* nebuvo pašykštėta vaisių ir, kaip dera pagal apeigų tvarką, jiems buvo aukojama daug pinigų bei karvių. Dosniai apdovanoti, jie giedojo Vedų himnus. Karaliaus duktė Rukmiṇī pasižymėjo neišpasakytu grožiu. Ji buvo šviesaus veido ir turėjo nepaprastai dailius dantis. Ant riešo ji ryšėjo laiminančią šventąją virvelę. Ją papuošė gausybė brangenybių ir apvyniojo ilgu šilko audiniu. Mokyti žyniai giedojo *mantras* iš „Sāma Vedos“, „R̥g Vedos“ ir „Yajur Vedos“, kurios turėjo ją apsaugoti. Paskui jie giedojo „Atharva Vedos“ *mantras* ir atliko ugnies auką, kad karalaitei būtų palankios žvaigždės.

Karalius Bhīṣmaka gerai išmanė, kaip elgtis su *brāhmaṇomis* bei žyniais per tokias apeigas. Didžiausią pagarbą jis rodė *brāhmaṇoms* ir dosniai dovanojo jiems auksą bei sidabrą, grūdų ir cukraus sirupo mišinį, karves su aukso papuošalais. Śiśupālos tėvas, Damaghoṣa, atliko įvairias apeigas, prašydamas sėkmės savo šeimai. Śiśupālos tėvą vadino Damaghoṣa, nes jis puikiai sutramdydavo neklusnius pavaldinius. *Dama* reiškia „sutramdyti“, o *ghoṣa* — „įžymus“, taigi jis buvo žymus tuo, kad mokėjo sudrausminti pavaldinius. Damaghoṣa neabejojo, kad jo kariauna lengvai susidoro su Kṛṣṇa, jeigu Jis atvyks sutrukdyti vedyboms. Todėl, atlikęs įvairias palankias apeigas, Damaghoṣa subūrė savo pulkus, vadinamus Madasrāvi. Jo kariuomenėje buvo daugybė dramblių su aukso antkakliais, auksu išdabintų vežimų ir arklių. Atrodė, jog Damaghoṣa su sūnumi ir savo palikais vyko į Kuṇḍiną ne tiek į vestuves, kiek į kautynes.

Sužinojęs, kad Damaghoṣa su savo palydovais jau atvyksta, karalius Bhīṣmaka išėjo iš miesto jų pasitikti. Už miesto vartų žydėjo daugybė sodų, kuriuose buvo sutinkami ir įkurdinami svečiai. Pagal Vedų papročius, nuotakos tėvas priima viešnagėn atvykusią gausią jaunikio svitą dviems trimis dienoms, kol baigiasi vestuvių apeigos. Damaghoṣą lydėjo tūkstan-

čiai žmoniu, tarp kurių buvo tokie įžymūs asmenys bei karaliai, kaip Jarā-sandha, Dantavakra, Vidūratha ir Pauṇḍraka. Niekam nebuvo paslaptis, jog Rukmiṇi turėjo tapti Kṛṣṇos žmona, tačiau vyresnysis brolis Rukmiš pažadėjo jos ranką Śiśupālai. Dar sklido gandas, kad Rukmiṇi nusiuntė pas Kṛṣṇą savo pasiuntinį, todėl kariai spėjo, jog Kṛṣṇa bandys pagrobti Rukmiṇi ir sutrukdyti vestuvėms. Nors juos truputį tai baugino, jie buvo pasirodę rimtai pasipriešinti Kṛṣṇai ir apsaugoti nuotaką. Śrī Balarāma gavo žinią, kad Kṛṣṇa vyksta į Kuṇḍiną tiksliai vieno *brāhmaṇos* lydimas, ir taip pat sužinojo, jog ten su daugybe karių pasirodė Śiśupāla. Įtardamas, kad jie užpuls Kṛṣṇą, Balarāma subūrė stiprias karines pajėgas, kurias sudarė vežimai, pėstininkai, arkliai bei drambliai, ir nuvyko į Kuṇḍinos apylinkes.

Tuo metu rūmuose Rukmiṇi laukė Kṛṣṇos, tačiau nei Jis, nei jos siųstasis *brāhmaṇa* vis nesirodė. Sunerimusi ji mąstė apie savo nedalią: „Tik viena naktis liko iki mano vestuvių, o nei *brāhmaṇa*, nei Śyāmasundara dar nepasirodė, ir nesuprantu, kodėl“. Beveik praradusi viltį, ji pamanė, kad gal ji kuo nors neįtiko Kṛṣṇai, ir Jis atmetė tiesų jos pasiūlymą. O *brāhmaṇa*, matyt, bus labai nusivylęs, ir todėl negrįžo. Taip ji svarstė, kokia galėtų būti delsimo priežastis, tačiau kiekvieną akimirksnį laukė jų pasirodant.

Rukmiṇi galvojo, kad ja, ko gero, nepatenkinti pusdieviai — Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva ir deivė Durgā. Paprastai sakoma, jog tinkamai negarbinami pusdieviai supyksta. Pavyzdžiui, Indra, sužinojęs, kad Vṛndāvanos gyventojai jo nebegarbina (nes Kṛṣṇa nutraukė Indra-yajñą), baisiausiai įtūžo ir norėjo juos nubausti. Rukmiṇi pagalvojo, kad nelabai uoliai garbino Viešpatį Śivą ar Viešpatį Brahmą, todėl užrūstino juos, ir jie pasistengė sugriauti jos planus. Dar ji pagalvojo, kad deivė Durgā, Viešpaties Śivos žmona, bus nusprendusi palaikyti savo vyro pusę. Viešpats Śiva vadinamas Rudra, o jo žmona Rudrāṇī. Rudrāṇī ir Rudra reiškia „tie, kurie priverčia kitus kentėti ir be paliovos verkti“. Rukmiṇi suvokė deivę Durgą kaip Giriją — Himalajų dukrą. Himalajų kalnai labai šalti ir kieti, ir deivę Durgą ji laikė kietasirde bei šalta. Šitaip apie pusdievius galvojo karštai trokštanti pamatyti Kṛṣṇą Rukmiṇi, kuri iš esmės buvo dar vaikas. *Gopės* garbino deivę Kātyāyani, kad gautų Kṛṣṇą į vyrus. Taip ir Rukmiṇi mąstė apie įvairius pusdievius ne dėl materialios naudos, o dėl Kṛṣṇos. Maldos pusdieviams, siekiant Kṛṣṇos prielankumo, neprieštarauja taisyklėms, o Rukmiṇi buvo visiškai panirusi į mintis apie Kṛṣṇą.

Rukmiṇi ramino save, galvodama, jog laiko dar yra ir dar galima tikėtis atvyksiant Govindą, tačiau jos viltys ėmė blėsti. Ji niekam neatskleidė savo minčių, tik verkė ir kai jau visai nebegalėjo susivaldyti — iš bejėgiškumo užsimerkė. Kol Rukmiṇi skendėjo savo mintyse, įvairiose jos kūno

dalyse pasireiškė palankūs ženklai. Suvirpėjo kairysis jos vokas, virpulys nuėjo per rankas bei šlaunis. Kai šios kūno dalys ima virpėti, tai ženklas, pranašaujantis ką nors gera.

Ir štai nerimo iškankinta Rukmiņi pamatė savo siųstąjį *brāhmaṇą*. Kṛṣṇa — visų gyvųjų būtybių Supersiela suprato, kad Rukmiņi nerimauja. Tad Jis nusiuntė *brāhmaṇą* į rūmus pranešti jai, kad Jis atvyko. Pamačiusi *brāhmaṇą*, Rukmiņi suprato, ką reiškia tas pranašingas virpulys, ir visa nušvito. Šypsodamasi ji paklausė, ar Kṛṣṇa atvyko. *Brāhmaṇa* atsakė, kad Yadu giminės sūnus Śrī Kṛṣṇa atvyko, ir padaršino ją taręs, jog Kṛṣṇa pažadėjo ją būtinai išsivežti. *Brāhmaṇos* žinia taip nudžiugino Rukmiņi, kad ji panoro atiduoti jam viską, ką turėjo. Tačiau ji nesurado jokios tinkamos dovanos ir tiesiog su pagarba jam nusilenkė. Pagarbiai nusilenkdamas vyresniajam, žmogus parodo esąs jam skolingas. Kitaip sakant, Rukmiņi leido suprasti, jog visada bus dėkinga *brāhmaṇai*. Tas, kuris pelno sėkmės deivės palankumą, kaip kad pelnė šis *brāhmaṇa*, visada skęsta materialioje prabangoje.

Sužinojęs apie Kṛṣṇos ir Balarāmos atvykimą, karalius Bhīsmaka pakvietė Juos dalyvauti savo dukters vestuvių apeigose. Jis tuoj pat įsakė paruošti Jiems bei Jų kariams tinkamą sodo namą. Vedų papročiu, Kṛṣṇai ir Balarāmai karalius pasiūlė medaus ir švarius drabužius. Jis svetingai sutiko ne tik Kṛṣṇą ir Balarāmą, bet ir karalių Jarāsandhą bei daugybę kitų karalių ir karalaičių. Kiekvieną jis sutiko pagal jo galybę, amžių ir materialius turtus. Netverdami smalsumu pamatyti Kṛṣṇą ir Balarāmą, susirinko Kuṇḍinos gyventojai ir akimis gėrė Jų grožio nektarą. Ašarų sklidinomis akimis, jie tylomis reiškė Kṛṣṇai ir Balarāmai savo pagarbą. Jie labai džiaugėsi, nes Viešpatį Kṛṣṇą ir Rukmiņi laikė tinkama pora. Jie taip karštai troško šių jungtvių, kad ėmė maldauti Dievo Asmens: „O brangus Viešpatie, jeigu mes atlikome kokių nors dorybingų darbų, kurie suteikė Tau džiaugsmo, būk maloningas mums ir vesk Rukmiņi“. Iš visko sprendžiant, karalaitė Rukmiņi buvo gyventojų mėgiama, ir iš karštos meilės gyventojai meldė jai didžiausios laimės. Tuo tarpu išpuošta Rukmiņi, sargybinių lydima, patraukė iš rūmų į Ambikos — deivės Durgos šventyklą.

Dievybių garbinimas šventyklose atsirado kartu su Vedų kultūra. Yra tam tikra žmonių kategorija, kuriuos „Bhagavad-gītā“ vadina *veda-vādarata*: jie pripažįsta tik Vedų ritualus, o ne garbinimą šventyklose. Šiems kvailiams derėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Kṛṣṇos ir Rukmiņi vestuvės vyko daugiau kaip prieš penkis tūkstančius metų ir čia kalbama apie dievybės garbinimą šventykloje. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako: *yānti devavratā devān* — „Pusdievių garbintojai eina į pusdievių buveines“. Daugelis garbino pusdievius, o daug kas garbino Patį Aukščiausiąjį Dievo Asmenį. Iš pusdievių daugiausia buvo garbinami Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva,

Viešpats Gaṇeša, saulės dievas bei deivė Durgā. Viešpatį Śivą ir deivę Durgą garbino net karališkos šeimos. Kitus, antraeilius pusdievius garbino kvaili, žemos kilmės žmonės. O *brāhmaṇos* ir *vaiṣṇavos* paprasčiausiai garbina Viešpatį Viṣṇu, Aukščiausiasį Dievo Asmenį. „Bhagavad-gītā“ nepriitaria pusdievių garbinimui, tačiau ir nedraudžia jo. Joje aiškiai nurodyta, kad pusdievius garbina menko intelekto žmonės dėl materialios naudos. Tačiau nepaisant to, kad Rukmiṇī buvo sėkmės deivė, ji aplankė deivės Durgos šventyklą, nes joje buvo jų šeimos garbinama dievybė. „Śrīmad-Bhāgavatam“ pasakyta, kad vykdamą į deivės Durgos šventyklą Rukmiṇī širdyje visą laiką mąstė apie Kṛṣṇos lotoso pėdas. Todėl į šventyklą Rukmiṇī ėjo visai ne dėl to, dėl ko eina paprasti žmonės, — ji nesirengė prašyti materialių gėrybių. Vienintelis jos tikslas buvo Kṛṣṇa. Kai žmonės eina į pusdievio šventyklą, iš tikrųjų jų tikslas yra Kṛṣṇa, nes būtent Jis suteikia pusdieviams galią siųsti materialiąsias gėrybes.

Rukmiṇī ėjo į šventyklą tyli ir rimta. Šalia žingsniavo jos motina ir draugė, vidury ėjo *brāhmaṇos* žmona, o jas supo karališkieji asmens sargybieniai. (Paproty, kad nuotaka vyksta į pusdievio šventyklą, Indijoje egzistuoja ir dabar.) Eisena judėjo į priekį lydima muzikos. Būgnų, kriauklių, įvairaus dydžio ragų — *paṇavų*, *tūryų*, *bherī* garsai buvo šventiški ir malonūs ausiai. Į iškilmes susirinko tūkstančiai garbingų *brāhmaṇų* žmonių — visos puikiai apsitačiusios bei pasipuošusios. Jos dovanuoja Rukmiṇī gėlių girliandas, sandalmedžio pastą ir įvairiaspalvius rūbus, šitaip padėdamos jai garbinti Viešpatį Śivą ir deivę Durgą. Tarp jų buvo ir keletas jau senyvų moterų, kurios puikiai išmanė, kaip giedoti maldas deivei Durgai ir Viešpačiui Śivai, todėl jos kalbėjo šias maldas priešais dievybę, o Rukmiṇī su kitomis moterimis kartojo.

Rukmiṇī meldėsi dievybei: „Brančioji deive Durga, pagarbiai lenkiuosi tau ir tavo vaikams“. Deivė Durgā turi keturis garsius vaikus: dvi dukras — sėkmės deivę Lakṣmī ir mokslo deivę Sarasvatī, ir du įžymius sūnus — Viešpatį Gaṇešą ir Viešpatį Kārttikeyą. Jie laikomi pusdieviais ir deivėmis. Kadangi deivė Durgā visad garbinama kartu su savo garsiaisiais vaikais, Rukmiṇī šitaip ir išreiškė dievybei savo pagarbą, tačiau prašė to, kas neįprasta. Paprasti žmonės meldžia deivės Durgos materialių turty, šlovės, pelno, jėgos ir t. t., o Rukmiṇī norėjo, kad Kṛṣṇa taptų jos vyru, todėl prašė dievybės prielankumo bei palaiminimo. Tai, kad ji garbino pusdievius, nesmerktina, nes jai terūpėjo Kṛṣṇa. Rukmiṇī meldėsi ir aukojo dievybei dovanas: vandenį, įvairias lempeles, smilkalus, rūbus, girliandas ir įvairius valgius, gamintus *ghī*, pavyzdžiui, *puri* ir *kacaurī*, taip pat vaisius, cukranendres, betelio riešutus ir prieskonius. Rukmiṇī viską aukojo dievybei su didžia meile, kaip to reikalauja reguliatyvūs principai. Jai padėjo senyvos *brāhmaṇų* žmonos. Po apeigų jos pasiūlė Rukmiṇei valgio

likučius kaip *prasādam*, kuriuos ji suvalgė su didele pagarba. Paskui Rukmiṇī nusilenkė *brāhmaṇų* žmonoms bei deivei Durgai. Kai dievybės garbinimo apeigos pasibaigė, Rukmiṇī paėmė už rankos vieną savo draugių ir su palyda išėjo iš šventyklos.

Visi karalaičiai bei svečiai, atvykę į Kuṇḍiną dalyvauti vestuvėse, susirinko prie šventyklos norėdami pamatyti Rukmiṇī. Ypač karštai troško į ją pažvelgti karalaičiai, nes, tiesą pasakius, kiekvienas vylėsi gauti Rukmiṇī į žmonas. Pritrenkti Rukmiṇī grožio, jie galvojo, kad Kūrėjas ją sukūrė vienu tikslu — varyti iš proto didžius narsiuosius karalaičius. Jos kūnas buvo nuostabiai sudėtas, o liemuo labai liaunas. Jos skruostai buvo iškilūs, lūpos rožinės, o veido grožį dar labiau pabrėžė ant kaktos krintančios plaukų sruogos ir auskarai ausyse. Jos kulknis juosė brangakmenių žiedai. Gražioji Rukmiṇī švytėjo tarsi drobė, kurią nutapė dailininkas, tobulai įkūnydamas didžiųjų poetų apdainuojamą grožį. Vedos rašo, jog Rukmiṇī krūtinė buvo aukšta, o tai rodo, kad ji buvo visai jaunutė, ne daugiau trylikos ar keturiolikos metų. Jos grožis buvo skirtas patraukti Kṛṣṇos dėmesį. Nors karalaičiai negalėjo atplėšti akių nuo puikaus jos stoto, ji nė kiek nesididžiavo. Jos žvilgsnis nerimastingai klaidžiojo, o naiviai nekaltai mergaitei nusišypsojus, pasimatydavo dailūs it lotosas dantys. Žinodama, kad Kṛṣṇa bet kuriuo akimirksniu gali ją pagrobti, ji lėtai ėjo namų link, didingai žengdama tarsi gulbė, o ant jos kojų švelniai skimbčiojo varpeliai.

Kaip minėta, susirinkusius narsiuosius karalaičius taip pribloškė Rukmiṇī grožis, kad jie beveik neteko sąmonės. Pagauti geismo, jie beviltiškai troško Rukmiṇī rankos, lygindami savo ir Rukmiṇī grožį. Tačiau Śrīmatī Rukmiṇī jais nė kiek nesidomėjo. Visa širdimi ji laukė, kada gi pasirodys Kṛṣṇa ir ją išsiveš. Pasitaisydama žiedą ant kairės rankos piršto, ji žvilgtelėjo į karalaičius ir tarp jų ūmai išvydo Kṛṣṇą. Nors Rukmiṇī anksčiau niekad nematė Kṛṣṇos, ji nuolatos apie Jį galvojo, todėl lengvai pažino Jį karalaičių būryje. Nekreipdamas dėmesio į kitus karalaičius, Kṛṣṇa pasi-naudojo proga ir įsisodino Rukmiṇī į vežimą, papuoštą vėliava su Garuḍos atvaizdu. Neskubėdamas, be jokios baimės Kṛṣṇa išsivežė Rukmiṇī, kaip liūtas išsineša elnią iš šakalų gaujos. Tuo metu čia pasirodė ir Balarāma su Yadu giminės kariais.

Jarāsandha, kuris buvo daug kartų pralaimėjęs Kṛṣṇai, sugriaudėjo: „Kas čia vyksta? Kṛṣṇa be jokio pasipriešinimo išsiveža Rukmiṇī! Kokie mes narsuoliai lankininkai? Pažvelkit, karalaičiai, iš mūsų nori atimti gerą vardą! Jis tarsi šakalas mėgina nusinešti liūto grobį!“

Taip *Bhaktivedanta* baigia komentuoti penkiasdešimt antrąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa pagrobia Rukmiṇī“.

Kṛṣṇa nugali visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇī namo, į Dvāraką

Visi karalaičiai, kuriems vadovavo Jarāsandha, tūžo ant Kṛṣṇos už tai, kad Jis pagrobė Rukmiṇī. Jos grožio priblokšti karalaičiai nukrito nuo arklių ir dramblių, tačiau netrukus jau stojo ant kojų ir griebėsi ginklo. Čiupe lankus ir strėles, jie šoko į vežimus, ant arklių bei dramblių ir puolė vytis Kṛṣṇą. Yadu giminės kariai norėjo juos sustabdyti ir drąsiai stojo priešais persekiotojus. Tarp priešišku pusių įsiliepsnojo žiaurios kautynės. Prieš Kṛṣṇą kovojantys karalaičiai, kuriems vadovavo Jarāsandha, buvo patyrę kariūnai. Strėlės iš jų lankų lėkė į Yadu karius tarytum vandens srautai iš debesies ant kalno šlaitų. Virš kalno kybantys debesys beveik nejuda, todėl liūtys čia daug aršesnės negu lygumoje.

Priešiškos pusės karalaičiai buvo pasiryžę įveikti Kṛṣṇą ir išplėsti iš Jo rankų Rukmiṇī, todėl kovėsi kuo nuožmiausiai. Šalia Kṛṣṇos sėdinti Rukmiṇī matė strėlių liūtį, kurią priešų pusė siuntė į Yadu karius. Persigandusi ji žvelgė Kṛṣṇai į veidą, reikšdama dėkingumą už tai, kad Jis sitaip dėl jos rizikavo. Neramiame jos žvilgsnyje matėsi sielvartas, ir Kṛṣṇa, išsyk perskaitęs jos mintis, padrašindamas tarė: „Nesijaudink, mieloji Rukmiṇī. Yadu giminės kariai greitai sutriuškins visus priešo karius — gali neabejoti“.

Kol Kṛṣṇa kalbėjosi su Rukmiṇī, Yadu kariuomenės vadai, kuriems vadovavo Viešpats Balarāma, dar vadinamas Saṅkarṣaṇa arba Gadādhara, nepakešdami iššaukiančio priešininkų elgesio, pradėjo šaudyti iš lankų į jų arklius, dramblius bei vežimus. Kova darėsi vis aršesnė, priešo kariai virto nuo arklių, dramblių bei vežimų. Ir netrukus mūšio laukas buvo nuklotas milijonais nukirstų galvų su šalmais ir auskarais. Nukapotos karių rankos tebelaikė lankus, strėles bei vėzdus, o nukirstos galvos ir arkliai krito vieni ant kitų. Pėstininkai, kupranugariai, drambliai ir asilai begalviai griūdavo žemėn.

Kai Jarāsandhos vadovaujami priešo kariai pamatė, kad Kṛṣṇos kariai pamažu ima viršų, jie nutarė, kad kvaila rizikuoti gyvybe dėl Śiśupālos. Jei Śiśupāla norėjo išplėsti Rukmiṇī iš Kṛṣṇos rankų, jis pats turėjo kautis, ir kai kariai pamatė, jog Śiśupāla nepajėgus kautis su Kṛṣṇa, jie nutarė, kad nuostoliai jiems nereikalingi, todėl liovėsi kautis ir išsibėgiojo.

Kai kurie karalaičiai iš mandagumo atėjo pas Śiśupālą. Jie matė, kad Śiśupāla visiškai be ūpo, kaip žmogus, netekęs žmonos. Jo veidas atrodė sudžiūvęs, oda prarado blizgesį ir jį apleido jėgos. Karalaičiai kreipėsi į Śiśupālą: „Brangus Śiśupāla, nepulk į neviltį. Tu priklausai karališkajai šeimai ir esi svarbiausias tarp karių. Tokio žmogaus neturėtų jaudinti nei laimė, nei kančia, nes nei viena, nei kita nėra amžina. Neprarask drąsos. Nesielvartauk taip dėl šios laikinos nesėkmės. Juk pagaliau, ne nuo mūsų viskas priklauso. Mes šokame pagal Aukščiausiojo valią tarsi lėlės burtininko rankose ir tik Jo malone kenčiame arba esame laimingi. Todėl turime visada išlaikyti dvasios pusiausvyrą“.

Kautynių pralaimėjimo priežastis buvo pavydus vyresniojo Rukmiṇī brolio Rukmio būdas. Pamatęs, jog Kṛṣṇa jėga išsiveža jo seserį, kurią jis buvo pažadėjęs Śiśupālai, Rukmis suprato, kad visos jo viltys žlunga. Jam ir jo draugui Śiśupālai, turėjusiam tapti jo svainiu, teko grįžti į savo valdas. Be galo suirzęs, Rukmis tvirtai pasiryžo pats pamokyti Kṛṣṇą. Jis subūrė savo kariuomenę, kurią sudarė keletas tūkstančių dramblių, arklių, vežimų bei pėstininkų, ir patraukė paskui Kṛṣṇą į Dvāraką. Norėdamas parodyti savo šaunumą, Rukmis pažadėjo visiems namo grįžtantiems karaliams: „Jūs nesugebėjote padėti Śiśupālai paimti į žmonas mano seserį Rukmiṇī, tačiau aš negaliu leisti, kad ją pagrobtų Kṛṣṇa. Aš pasivysiu Jį ir gerai pamokysiu“. Jis dėjosi dideliu karžygiu ir prisiekė susirinkusiems karalaičiams: „Jeigu aš neužmušiu Kṛṣṇos per kautynes ir neišplėsiu iš Jo rankų sesers, nebegrįšiu į savo sostinę Kuṇḍiną. Prisiekiu visų jūsų aki-vaizdoje ir savo priesaikai būsiu ištikimas“. Taip pasigyres, Rukmis sėdo į karo vežimą ir įsakė vežėjui vyti Kṛṣṇą. „Aš noriu tučiuojau su Juo susikauti, — tarė jis. — Tasai piemuo didžiuojasi klasingai apšovęs *kṣatriyas*,

tačiau šiandien aš gerai Jį pamokysiu. Jis toks įžūlus, kad pagrobė mano seserį, todėl aštriomis strėlėmis gerai Jį pamokysiu“. Šitaip įžūliai šūkčiojo ir grasino kvailys Rukmis, ničnieko nenučiuokiantis apie Aukščiausiojo Dievo Asmens jėgą bei darbus.

Netrukus iš visiško kvailumo tą patį jis pakartojo ir Kṛṣṇai: „Sustok nors trumpam ir susikauk su manimi!“ Taip taręs, jis stipriai įtempė lanką ir paleido tris strėles tiesiai į Kṛṣṇą. Paskui jis išvadino Kṛṣṇą pačiu bjauriausiu Yadu giminės palikuoniui ir pareikalavo, kad Kṛṣṇa nors akimirkai stotų priešais jį. Rukmis tvirtino norįs gerai Jį pamokyti: „Tu išsivežei mano seserį lyg kokia varna, vagianti aukojimams skirtą lydytą sviestą. Tu didžiuojiesi karine galia, tačiau nesugebi kautis pagal reguliatyviuosius principus. Tu pagrobei mano seserį, todėl aš išmušiu iš Tavo galvos visą puikybę. Mano seserį Tu turėsi tik tol, kol aš amžiams neprismeigsiu Tavęs strėlėmis prie žemės“.

Išklausęs beprotiškus Rukmio žodžius, Viešpats Kṛṣṇa tuojau pat paleido strėlę ir perkirto Rukmio lanko templę, kad tasai negalėtų paleisti naujos strėlės. Rukmis tuoj pat griebė kitą lanką ir iššovė į Kṛṣṇą dar penkias strėles. Kai Rukmis antrą kartą puolė Kṛṣṇą, Kṛṣṇa dar kartą perkirto lanko templę. Rukmis čiupo trečią lanką, tačiau Kṛṣṇa ir vėl perkirto jo templę. Norėdamas pamokyti Rukmį, Kṛṣṇa Pats paleido į jį šešias, o paskui dar aštuonias strėles. Keturios strėlės užmušė keturis arklius, penktoji strėlė nukovė vežėją, o trys paskutiniosios strėlės numušė viršutinę Rukmio vežimo dalį kartu su vėliava.

Rukmio strėlės baigėsi, ir jis griebėsi kardų, skydų, trišakių, iečių bei kitokių ginklų, naudojamų dvikovoje, tačiau Kṛṣṇa iš karto sutrupindavo juos į šipulius. Kai Rukmiui vėl nepavyko nieko padaryti, jis griebė kardą ir puolė Kṛṣṇą, kaip kad peteliškė lekia į liepsną. Kai tik Rukmis prisiartinė, Kṛṣṇa sukapojo jo ginklą. Dabar Kṛṣṇa išsitraukė Savo aštrųjį kardą ir jau norėjo užmušti jį vietoje, tačiau Rukmiņi, Rukmio sesuo, suprasdama, kad šįsyk Kṛṣṇa jos broliui neatleis, krito prie Jo lotoso pėdų ir, visa virpėdama iš baimės, sielvartingu balsu bandė permaldauti vyrą.

Iš pradžių Rukmiņi kreipėsi į Kṛṣṇą vardu Yogešvara. Yogešvara reiškia „tasai, kuris turi nesuvokiamą didybę bei galią“. Kṛṣṇos didybė ir galia buvo nesuvokiamos, tuo tarpu Rukmiņi brolio karinė galia buvo labai ribota. Kṛṣṇa — neišmatuojamas, o Rukmiņi brolio kiekvienas gyvenimo žingsnis buvo ribotas. Todėl prieš begalinę Kṛṣṇos galybę Rukmis atrodė menkesnis už mažytį vabzdį. Rukmiņi dar pavadino Kṛṣṇą dievų Dievu. Egzistuoja daug galingų pusdievių — Viešpats Brahmā, Viešpats Śiva, Indra, Candra, Varuņa ir kiti, tačiau Kṛṣṇa — visų šių dievų Viešpats, o Rukmiņi brolis tebuvo ne tik paprastas žmogus, bet dar ir žemiausias iš

žmonių, nes nesuprato, kas yra Kṛṣṇa. Kitaip sakant, žmogus, kuris nesuvokia tikrosios Kṛṣṇos didybės, yra žemiausias iš žmonių. Rukmiņi pavadino Kṛṣṇą ir Mahābhują, arba „turinčiuoju neribotą jėgą“. Be to, ji kreipėsi į Kṛṣṇą, vadindama Jį Jagatpačiu — viso kosminio pasaulio valdovu. Lyginant su Juo, jos brolis tebuvo paprasčiausias karaliūktis.

Taip Rukmiņi palygino Rukmį su Kṛṣṇa ir labai nuoširdžiai paprašė Savo vyro, kad laimingą jų jungtvių dieną neužmuštų jos brolio, o tiesiog atleistų jam. Kitaip sakant, ji parodė esanti tikra moteris. Ji džiaugėsi, kad jos vyras tapo Kṛṣṇa, kai ją norėjo ištekinti už kito, tačiau nenorėjo dėl to netekti vyresniojo savo brolio, kuris vis dėlto mylėjo jaunesniąją savo seserį ir norėjo ją atiduoti jo manymu vertesniai žmogui. Prašydama Kṛṣṇos dovanoti jos broliui gyvybę, Rukmiņi visa virpėjo. Iš nerimo, rodės, įdubo jos skruostai, ji duso ir nuo ją krečiančio drebulio ant žemės krito papuošalai. Susijaudinusi ji puolė ant žemės, ir Viešpačiui Kṛṣṇai pagailo Rukmiņi, tad Jis pažadėjo nežudyti kvailo Rukmio, o tiktai pamokyti. Kṛṣṇa surišo jį audeklo gabalu ir nuskuto ūsus, barzdą bei plaukus, kur ne kur palikdamas plaukų kuokštus.

Kol Kṛṣṇa taip darrė Rukmį, Yadu giminės kariai, kuriems vadovavo Patsai Balarāma, sutriuškino visas karines Rukmio pajėgas, kaip besimaudantis dramblys sutraiško liauną lotoso žiedo stiebelį. Kitaip sakant, kaip dramblys besitaškydamas sumaigo lotoso žiedą, taip Yadu kariai sutriuškino Rukmio pulkus.

Tačiau kai Yadu karo vadai grįžo pas Kṛṣṇą ir pamatė, kas nutiko Rukmiui, jie labai nustebo. Viešpats Balarāma ypač užjautė Savo brolienę, ką tik ištekėjusią už Jo brolio. Norėdamas paguosti Rukmiņi, Balarāma Pats atrišo Rukmį, o įsiteikdamas jai, kaip vyresnysis Kṛṣṇos brolis, keliais žodžiais Jį pabarė. „Kṛṣṇa, Tu pasielgei negražiai, — pasakė Jis, — toks bjaurus elgesys neatitinka Mūsų šeimos papročių! Nuskusti plaukus, ūsus bei barzdą — beveik tas pats, kas užmušti patį žmogų. Kad ir kuo anksčiau buvo Rukmis, dabar jis — Mūsų giminaitis, svainis, ir šitaip pasielgti su juo nederėjo“.

Paskui, ramindamas Rukmiņi, Viešpats Balarāma jai tarė: „Tik nesikrimsk dėl keistos savo brolio išvaizdos. Kiekvienas turi ragauti savo darbų vaisius — ar jie būtų saldūs, ar kartūs“. Viešpats Balarāma norėjo pasakyti Rukmiņi, kad jai neverta sielotis dėl to, kad jos brolis turi kentėti už savo darbus. Toks brolis nevertas sesers meilės.

Viešpats Balarāma vėl atsigrėžė į Kṛṣṇą ir tarė: „Brangus Kṛṣṇa, jeigu giminaitis padaro kvailystę ir nusipelno mirties, jam reikia atleisti. Nes kai jis supranta savo kaltę, pati jo sąžinė jam yra tarsi mirtis. Todėl nėra jokio reikalo jį žudyti“.

Balarāma atsigrėžė į Rukmiņi ir pasakė, kad vykdant *kṣatriyos* pareigas netgi tikras brolis gali tapti priešu. Ir *kṣatriya* nesvyruodamas turi užmušti net broį. Kitaip sakant, Viešpats Balarāma norėjo paaiškinti Rukmiņi, kad nors Kṛṣṇa ir Rukmis buvo giminaičiai, svainiai, tačiau abu buvo teisūs kovodami be pasigailėjimo. Šri Balarāma dar paaiškino Rukmiņi, kad *kṣatriyos* yra materialistinės gyvensenos simbolis, jie labai didžiuojasi materialiais laimėjimais. Todėl du karingi *kṣatriyos*, kovojantys dėl karalystės, žemės, turtų, moterų, garbės ar valdžios, stengiasi kuo labiau pažeminti vienas kitą. Balarāma paaiškino Rukmiņi, kad jos prieraišumas Rukmiui, savo broliui, kuris su daugeliu nesutarė, yra iškreiptas jausmas, tetinkantis paprastam materialistui. Jos brolio būdas ir tai, kaip jis elgėsi su draugais, toli gražu nekėlė susižavėjimo, tačiau Rukmiņi, kaip paprasčia moteris, jį mylėjo. Jis nebuvo vertas vadintis jos broliu, bet vis dėlto Rukmiņi buvo jam atlaidi.

„Be to, — tęsė Balarāma, — paprastai į priešus, draugus ar niekam nešališkus žmones skirsto tie, kurie kūniškai suvokia gyvenimą. Tokius kvailius supainioja iluzinė Aukščiausiojo Viešpaties galia. Dvasinė siela visada vienodai gryna, kad ir kokiam materialiam kūnei ji būtų, tačiau neišmintingieji temato kūniškus gyvulio ir žmogaus, išsilavinusio ir beraščio, turtuolio ir vargšo skirtumus, kurie paslepia grynąją dvasinę sielą. Skirtumai, daromi kūnišku pagrindu, nė kiek nežymesni negu skirtumai tarp ugnies, kuri ryja skirtingų rūšių kurą. Kuras gali būti įvairių rūšių ar kiekio, tačiau pati ugnis visuose židiniuose vienoda. Dangaus, kaip ir ugnies, negalima rūšiuoti pagal dydį ar formą“.

Tokiais doroviniais ir etiniais pamokymais ramino juos Balarāma. Jis tęsė: „Šis kūnas — išreikšto materialaus pasaulio dalis. Gyvoji būtybė, t. y. dvasinė siela, susiliedama su materija ir norėdama patirti iliuzinį pasitenkinimą, keliauja iš vieno kūno į kitą, o tai ir yra materialūs būtis. Susiliedama su materialiu kosminiu pasauliu, gyvoji būtybė nei susijungia su materija, nei atsiskiria nuo jos. Brangioji skaisčioji broliene, dvasinė siela, be abejo, yra šio materialaus kūno priežastis, kaip kad saulė yra šviesos, regėjimo ir materialaus pasaulio formų priežastis. Saulės šviesos bei materialaus pasaulio pavyzdys labai gerai paaiškina gyvosios esybės sąlyčio su materialiuoju pasauliu esmę. Ryta saulė pateka ir skleidžia karštį bei šviesą ištisą dieną. Saulė — visų materialių formų priežastis, nes materialūs elementai jai veikiant jungiasi ir yra. Tačiau vos tik saulė nusileidžia, t. y. pakeičia savo padėtį erdvėje, visa, ką mato akis, praranda su ja ryšį. Kai iš rytų pusrutulio saulė pereina į vakarų, rytų pusrutulyje šviesos sukeltų procesų pasekmės išlieka, tačiau pačią saulės šviesą galima matyti tik vakarų pusrutulyje. Šitai ir gyvoji esybė tam tikromis aplinkybėmis

gauna arba suformuoja vienokius ar kitokius kūnus ar kūniškus santykius, tačiau kai tik ji išeina iš šio kūno ir įgyja kitą, bet koks ryšys su ankstesniuoju kūnu nutrūksta. Tačiau gyvoji esybė neturi nieko bendra ir su naujai įgytuoju kūnu. Kūniškosios nešvarybės prie jos neprikimba. Taigi kūno atsiradimas ir išnykimas neturi nieko bendra su gyvąja esybe, kaip ir mėnulio pilnėjimas ar dilimas neturi nieko bendro su pačiu mėnuliu. Kai mėnulis eina į pilnatį, mes klaidingai manome, kad jis pilnėja, o kai dyla, klaidingai manome, jog jis dyla, bet iš tiesų pats mėnulis visada išlieka toks pats — jis visiškai nesusijęs su padidėjimo ar sumažėjimo regimybe.

Materialią sąmonę galima palyginti su miegu ir sapnais. Miegantis žmogus sapnuoja įvairius nutikimus, kurie iš tikrųjų nerealūs, ir sapnuodamas jis kenčia arba džiaugiasi. Žmogus, kuris panyra į materialios sąmonės sukurtus sapnus, kenčia, nes materialiam pasaulyje įgyja kūną ir vėl jį palieka. Kṛṣṇos sąmonė priešinga materialiai sąmonei. Kitaip sakant, kai žmogus pasiekia Kṛṣṇos sąmonės lygį, jis atsikrato neteisingos būties sampratos“.

Taip Śrī Balarāma mokė Rukmiṇī ir Kṛṣṇą dvasinės išminties. Į savo brolieneį Jis kreipėsi tokiais žodžiais: „O švelnioji, besišypsanti Rukmiṇī, neliūdėk dėl to, kas netikra, kas sukelta neišmanymo. Tik klaidingos pažiūros daro žmogų nelaimingą, tačiau, nagrinėjant tikro gyvenimo filosofiją, žmogaus liūdesį galima tuoj pat išblaškyti. Išlaikyk tokia sąmonę ir būsi laiminga“.

Išgirdusi šiuos pamokančius Śrī Balarāmos žodžius, Rukmiṇī iš karto nurimo ir pasijuto laiminga, ir jai vėl sugrižo proto rimtis, kurią sutrikdė jos brolio Rukmio pažeminimas. O dėl Rukmio, tai jis nei ištesėjo savo pažadą, nei įvykdė, ką buvo sumanęs. Su karių pulkais jis išėjo iš namų, ketindamas nugalėti Kṛṣṇą ir išlaisvinti seserį, tačiau prarado visus karius. Jis pats buvo pažemintas ir dėl to labai krintosi, tačiau Viešpats dovanuoja jam gyvybę iki jam skirto laiko. Rukmis buvo *kṣatriya*, todėl gerai atminė davęs pažadą negrižti į sostinę Kuṇḍiną, jei neužmuš Kṛṣṇos ir neišlaisvins sesers. Tai jam nepavyko, ir jis įtūžęs nusprendė nebegrižti į savo sostinę. Jis pasistatė mažą namelį Bhojakaṭos kaime ir nutarė ten nugyventi visą likusį gyvenimą.

Nugalėjęs visus priešininkus ir jėga pagrobes Rukmiṇī, Kṛṣṇa atvežė ją į savo sostinę Dvāraką, o paskui iškėlė vestuves pagal Vedų apeiginius reikalavimus. Po šių vedybų Kṛṣṇa tapo Yadu karaliumi ir gyveno Dvārakoje. Dvārakos gyventojai džiaugėsi, kad Kṛṣṇa vedė Rukmiṇī, — kiekviena name vyko didžiausias iškilmės. Dvārakos gyventojai taip džiaugėsi, kad pasipuošė gražiausiais savo rūbais, užsidėjo dailiausius papuošalus ir su dovanomis, pagal savo išgales, ėjo sveikinti jaunavedžius Kṛṣṇą ir Ruk-

miṇī. Visus Yadupurio (Dvārakos) namus puošė vėliavos, kaspiniai bei gėlės. Prie kiekvieno namo ta proga buvo pastatyta arka, o abipus jos stovėjo dideli ašočiai su vandeniu. Visame mieste tvyrojo geriausių smilkalų kvapas, o naktį jį nutvieskė tūkstančiai žibintų, kurie degė prie kiekvieno namo.

Per Viešpaties Kṛṣṇos ir Rukmiṇī vestuves linksminosi visas miestas. Jis buvo gausiai išpuoštas banano ir betelio medžių lapais. Šie du medžiai laikomi svarbiais ir palankiais kokių nors džiaugsmingų įvykių progomis. Būriai dramblių nešė ant savo nugarų draugiškų valstybių karalius. Drambliai iš prigimties yra žaismingo būdo ir mėgsta paišdykauti, ir kai tik jie pamato kokį augalą ar medelį, rauna juos ir svaido į šalis. Todėl ir mieste vestuvių proga pasirodę drambliai išdykavo kur pakliuvo, svaidydami išrautus banano ir betelio medžius, o miestas su išrautais medžiais atrodė dar gražesnis.

Iš draugiškai nusiteikusių Kuru karalių bei Pāṇḍavų iškilmėse dalyvavo Bhīṣma, Dhṛtarāṣṭra, penki Pāṇḍu broliai, karalius Drupada, karalius Santardana ir Rukmiṇī tėvas Bhīṣmaka. Iš pradžių Rukmiṇī pagrobimas, rodė, atšaldė dviejų šeimų tarpusavio santykius, tačiau Śrī Balarāmos kreipimasis ir daugelio šventų žmonių įkalbinėjimai paskatino Bhīṣmaka, Vidarbhos karalių, dalyvauti Kṛṣṇos bei Rukmiṇī vestuvių apeigose. Nors Vidarbhos karalystė pernelyg nesidžiaugė, kad Rukmiṇī buvo pagrobta, tačiau toks elgesys nėra *kṣatriyoms* neįprastas. Iš tikrųjų nuotakos būdavo grobiamos beveik visose vestuvėse. Kad ir kaip ten būtų, karalius Bhīṣmaka nuo pat pradžių buvo linkęs savo gražuolę dukrą atiduoti Kṛṣṇai. Šiaip ar taip, jo noras išsipildė, todėl, nors vyriausias jo sūnus kautynėse patyrė tokį pažeminimą, jis su džiaugsmu dalyvavo vestuvių iškilmėse. „Padma Purānoje“ paminėta, kad vestuvėse dalyvavo ir Mahārāja Nanda bei Vṛndāvanos piemenukai. Pažymėti šį įvykį į Dvāraką, kaip ir dera, iškilmingai atvyko Kuru, Sṛṅjayos, Kekayos, Vidarbhos ir Kunti karaliai.

Apie tai, kaip Kṛṣṇa pagrobė Rukmiṇī, buvo sudėtos eilės, ir skaitovai visur jas deklamavo. Visi susirinkusieji karaliai, ir ypač jų dukterys, negalėjo atsizavėti pasakojimais apie šaunius Kṛṣṇos žygius ir labai troško jų klausytis. Svečiai ir Dvārakos gyventojai džiaugėsi, regėdami Kṛṣṇą ir Rukmiṇī kartu. Kitaip sakant, Aukščiausiasis Viešpats — visų maitintojas susijungė su sėkmės deive, ir žmonės džiūgavo.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt trečiąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa nugali visus karalaičius ir išsiveža Rukmiṇī namo, į Dvāraką“.

Kr̥ṣṇa ir Rukmiṇī susilaukia Pradyumnos

Vedose sakoma, kad Kupidonas, kuris yra tiesioginė neatsiejama Viešpaties Vāsudevos dalis ir kurį anksčiau sudegino Viešpaties Śivos pyktis, dabar gimė Kr̥ṣṇai ir Rukmiṇī. Jis buvo Kāmadeva, dangaus planetų pusdievis, sukeliantis ypatingą geismą. Neatsiejamos Aukščiausiojo Dievo Asmens Kr̥ṣṇos dalelės būna įvairių lygių, tačiau ketverinė Kr̥ṣṇos ekspansija — Vāsudeva, Saṅkarṣaṇa, Pradyumna ir Aniruddha — tiesiogiai priklauso Viṣṇu kategorijai. Kāma, arba pusdievis Kupidonas, vėliau gimęs iš Rukmiṇī išcių, taip pat buvo vardu Pradyumna, tačiau jis nėra Viṣṇu kategorijos Pradyumna. Jis priklauso *jīva-tattvos* kategorijai, tačiau yra neatsiejama aukščiausios Pradyumnos galios dalis, nes iš pusdievių jis išsiskiria ypatinga galia. Tokia šešių Gosvāmių išvada. Taigi, kai Kupidoną sudegino Viešpaties Śivos pyktis, jis įsiliejo į Vāsudevos kūną, ir kad jis vėl gautų kūną, Patsai Viešpats Kr̥ṣṇa pradėjo jį Rukmiṇī išciuose. Jis gimė kaip Kr̥ṣṇos sūnus ir garsėjo Pradyumnos vardu. O kadangi jo tėvas buvo Patsai Viešpats Kr̥ṣṇa, savo ypatybėmis jis buvo labai panašus į Kr̥ṣṇą.

Gyveno tais laikais demonas, vardu Śambara, kuriam buvo lemta žūti nuo Pradyumnos rankos. Demonas Śambara žinojo savo likimą, tad išgiręs, kad Pradyumna jau gimė, pasivertė moterimi ir pavogė kūdikį iš lopšio, nepraėjus nuo jo gimimo nė dešimčiai dienų. Demonas įmetė jį tiesiai į jūrą. Bet, sakoma, niekas negali užmušti to, kurį gina Kr̥ṣṇa, ir niekas

negali apsaugoti to, kuriam lemta žūti nuo Kṛṣṇos rankos. Jūroje Pradyumną iškart prarijo didžiulė žuvis. Vėliau žuvis pakliuvo į žvejo tinklą, o žvejas ją pardavė demonui Śambarai. Demonas virtuvėje dirbo tarnaitė, vardu Māyāvati. Praėjusį gyvenimą ji buvo Kupidono žmona ir vadinosi Rati. Kai žuvį atnešė į demono Śambaros namus, ją ėmėsi doroti virėjas, kuris iš jos turėjo paruošti gardų patiekalą. Paprastai demonai ir *rākṣasos* valgo mėsą, žuvį ir kitokį nevegetarinį maistą. Demonai Rāvaṇa, Kaṁsa ir Hiraṇyakaśipu, nors gimė *brāhmaṇų* bei *kṣatrijų* šeimose, valgė mėsą, negalvodami apie pasekmes. Indijoje žmonės, kurie valgo mėsą bei žuvį, paprastai vadinami demonais ir *rākṣasomis*.

Išskrodęs žuvį, jos pilve virėjas rado žavų kūdikį ir iškart atidavė jį Māyāvati, kuri dirbo virtuvėje pagalbininke. Moteris negalėjo atsistebėti, kaip toks žavus kūdikis pateko į žuvies skrandį, ir iš pasimetimo nežinojo, ką daryti. Kaip tik tada pasirodė didysis išminčius Nārada ir papasakojo jai apie Pradyumnos gimimą ir apie tai, kaip Śambara pagrobė jį ir įmetė į jūrą. Šitaip Māyāvati išgirdo visą istoriją. Māyāvati žinojo, kad anksčiau ji buvo Rati, Kupidono žmona. Nuo tada, kai jos vyrą sudegino Viešpaties Śivos pyktis, ji nuolat laukė jo sugrįžtant koku nors materialiu pavidalu. Ji gamindavo virtuvėje ryžius ir *dālā*, bet kai atsirado nuostabūs vaikas ir kai ji sužinojo, kad jis yra Kupidonas, jos vyras, be abejo, ji pradėjo juo rūpintis ir su didžiausia meile jį išmaudė. Kūdikis ėmė stebuklingai greitai augti ir per akimirką virto žavingu jaunuoliu. Jo akys atrodė lyg lotoso žiedlapiai, ilgus rankos siekė kelius. Jo grožiui negalėjo atsispirti jokia jį pamačiusi moteris.

Māyāvati žinojo, kad nuostabūs jaunuolis — tai buvęs jos vyras Kupidonas, dabar gimęs kaip Pradyumna, ir pamažu ji susižavėjo juo ir ją apėmė geismas. Su kerinčia šypsena, būdinga moterims, ji pasisakė norinti su juo suartėti. Pradyumna jos paklausė: „Kodėl iš pradžių tu buvai tarsi mylinti motina, o dabar kalbi kaip geismo apimta moteris? Kodėl tu taip pasikeitei?“ Išgirdusi tokius Pradyumnos žodžius, Rati atsakė: „Brangusis valdove, tu esi Viešpaties Kṛṣṇos sūnus. Dar neturėjai ir dešimties dienų, kai tave pavogė demonas Śambara ir įmetė į jūrą, o jūroje tave prarijo žuvis. Šitaip tu patekai į mano globą, tačiau iš tiesų ankstesnį gyvenimą tu buvai Kupidonas, o aš — tavo žmona. Todėl mano santuokinės meilės pasireiškimas suprantamas. Śambara norėjo tave užmušti, o jis turi mistinių jėgų. Todėl užmušk jį tučtuojau savo dieviška galia, nelaukdamas, kol jis vėl bandys tave nužudyti. Kai tave pagrobė Śambara, tavo motina Rukmiṇī-devī daužėsi iš sielvarto tarsi paukštė, praradusi paukščiukus. Ji be galo myli tave ir nuo tada, kai tu buvai pagrobtas, ji sielvartauja tarsi netekusi veršelio karvė“.

Māyāvati mokėjo naudotis mistinėmis antgamtinėmis jėgomis. Antgam-

tinės jėgos paprastai vadinamos *māya* ir jas tegali įveikti kita antgamtinė jėga, kuri vadinasi *mahāmāyā*. Māyāvati žinojo, kaip valdyti mistinę *mahāmāyos* jėga, ir suteikė Pradyumnai ypatingą galią, kad jis sugebėtų įveikti mistines demono Šambaros jėgas. Taigi gavęs iš žmonos galią, nieko nelaukdamas Pradyumna išvyko pas Šambarą iškviesti jį dvikovon. Pradyumna kreipėsi į jį aštriais žodžiais, norėdamas supykinti ir išprovokuoti jį kovai. Ižėistas Pradyumnos žodžių, demonas Šambara šoko tarsi užminta gyvatė. Gyvatės nepakenčia, kai jas kas užkliudo, ir iškart šoka ant savo priešo.

Pradyumnos žodžiai Šambarai buvo tarsi spyris. Jis stvėrė vėzdą ir prišoko prie Pradyumnos, pasiruošęs kautis. Riaumodamas tarsi griaudintis debesis, įniršęs demonas ėmė vėzdu talžyti Pradyumną, tarsi žaibas tranžytų kalną. Pradyumna gynėsi savo vėzdu ir galų gale smarkiai kirto demonui. Tarp Šambarāsuros ir Pradyumnos užvirė arši kova.

Tačiau Šambarāsura turėjo mistinę galią pakilti į dangų ir pulti priešą iš kosmoso. Valdyti įvairias mistines jėgas jį išmokė demonas, vardu Maya. Jis pakilo aukštai į dangų ir ėmė leisti į Pradyumną įvairius branduolinius ginklus. Tam, kad nugalėtų mistines Šambarāsuros jėgas, Pradyumna prisiminė kitą mistinę galią — *mahāvīdyā*, kuri nepriklausė juodosioms mistinėms galioms. Mistinė *mahāvīdyos* jėga kyla iš dorybės ypatybės. Suprasdamas, kad jo priešas labai stiprus, Šambara pasitelkė įvairias demoniškas mistines jėgas, kurias valdo *guhya*kos, *gandharva*os, *piśāca*os, gyvatės bei *rākṣa*so. Tačiau nors demonas, antgamtinių galių globojamas, panaudojo visas mistines jėgas, Pradyumna sugebėjo pasipriešinti jo galybei aukštesniaja *mahāvīdyos* galia. Visiškai sutriuškinęs Šambarāsura, Pradyumna išsitraukė iš makšties aštrųjį kalaviją ir nukirto demonui galvą, kurią puošė šalmas ir brangieji akmenys. Kai Pradyumna užmušė demoną, pusdieviai iš aukštesniųjų planetų ėmė berti ant jo gėles.

Pradyumnos žmona Māyāvati mokėjo keliauti kosmine erdve, ir jie dviese nuskrėjo į Pradyumnos tėvo sostinę Dvāraką. Jie praskrido virš Viešpaties Kṛṣṇos rūmų ir tarytum žaibais tviskantis debesis nusileido žemėn. Vidinė rūmų dalis vadinasi *antaḥpura*, uždaros patalpos. Pradyumna ir Māyāvati ten išvydo daug moterų ir nusileido tarp jų. Išvydusios Pradyumną melsvais rūbais, labai ilgomis rankomis, garbanotais plaukais, nuostabiomis akimis, besišypsančiu rausvu veidu, pasidabinusį brangenybėmis bei papuošalais, jos iškart nesuprato, kad priešais jas — ne Kṛṣṇa, o Pradyumna. Labai susidrovėjusios, kad taip netikėtai pasirodė Kṛṣṇa, jos puolė slėptis kitame rūmų gale.

Tačiau greitai jos pastebėjo, kad Pradyumna pasižymi ne visais Kṛṣṇos bruožais, ir smalsumo vejamos grįžo pažiūrėti į jį bei jo žmoną Māyāvati.

Jos spėliojo, kas jis būsiąs, nes Pradyumna buvo nepaprasto grožio. Tarp moterų buvo ir lotosaakė Rukmiṇī-devī, tokia pat graži, kaip ir Pradyumna. Išvydusi Pradyumną, ji, žinoma, prisiminė savo sūnų ir pajuto tokią stiprią motinišką meilę, kad iš jos krūtų ėmė tekėti pienas. Ji irgi spėliojo: „Kas tasai nuostabasis jaunuolis? Vargu, ar kas prilygtų jo grožiui. Laiminga ta moteris, kuri išnešiojo iščiose šį nuostabų berniuką ir tapo jo motina. Ir kas toji jauna ji lydinti mergina? Kaip jie susitiko? Jeigu mano sūnus, kuris dar iš lopšio buvo pagrobtas, yra gyvas, jis bus išaugęs į tokį jaunuolį“. Rukmiṇī širdimi juto, kad Pradyumna — dingęs jos sūnus. Be to, ji pastebėjo, kad jis ir Kṛṣṇa panašūs kaip du vandens lašai. Ji negalėjo atsistebėti, kad jis turi visus Kṛṣṇos bruožus. Rukmiṇī pajuto šiam jaunuoliui meilę, ir jos kairė ranka ėmė virpėti, o tai buvo geras ženklas, kad jaunuolis, ko gero, būsiąs jos suaugęs sūnus.

Tą pačią akimirką rūmuose pasirodė Viešpats Kṛṣṇa su Savo tėvu Vasudeva ir motina Devakī. Kṛṣṇa, Aukščiausiasis Dievo Asmuo, viską žinojo, bet tylėjo. Tačiau Viešpaties Śrī Kṛṣṇos noru tą valandą rūmuose apsilankė ir didysis išminčius Nārada, kuris ėmė pasakoti visus įvykius: kaip Pradyumna buvo pavogtas iš gimtųjų namų, kaip jis užaugo ir parvyko su savo žmona Māyāvati, kuri praeitą gyvenimą buvo Rati, Kupidono žmona. Sužinoję apie paslaptinę Pradyumnos dingimą ir apie tai, kaip jis išaugo, visi negalėjo atsistebėti stebuklingu pražuvusio sūnaus grįžimu, nors jie jau buvo praradę viltį. Įsitikinę, kad prieš juos tikrai stovi Pradyumna, jie puolė džiaugsmingai jį sveikinti. Vienas po kito visi šeimos nariai — Devakī, Vasudeva, Viešpats Śrī Kṛṣṇa, Viešpats Balarāma, Rukmiṇī ir visos giminės moterys — glėbesčiavo Pradyumną ir jo žmoną Māyāvati. Kai žinia apie Pradyumnos sugrįžimą pasklido po visą Dvāraką, atskubėjo naujienos priblokšti gyventojai, karštai trokštantys pamatyti pražuvėlį Pradyumną. Jie kalbėjo: „Sugrįžo dingęs sūnus. Ar gali būti didesnis džiaugsmas?“

Śrīla Śukadeva Gosvāmī paaikškino, kad iš pradžių visos rūmų gyventojos, kurios buvo Pradyumnos motinos ar įmotės, palaikė jį Kṛṣṇa ir susidrovėjo, apimtos santuokinės meilės geismo. Taip atsitiko todėl, kad Pradyumna buvo labai panašus į Kṛṣṇą ir iš tiesų buvo patsai Kupidonas. Todėl nenuostabu, kad Pradyumnos motinos bei kitos moterys apsiriko. Šis aprašymas rodo, kad Pradyumna savo išore taip priminė Kṛṣṇą, kad netgi jo motina palaikė jį Kṛṣṇa.

Taip Bhaktivedanta baigia komentuoti penkiasdešimt ketvirtąjį „Kṛṣṇos“ skyrių, pavadintą „Kṛṣṇa ir Rukmiṇī susilaukia Pradyumnos“.

Apie autorių

Jo Dieviškoji Malonė A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda į šį pasaulį atėjo 1896 metais Indijoje, Kalkutos mieste. Su savo dvasiniu mokytoju, Śrila Bhaktisiddhānta Sarasvačiu Gosvāmiu, pirmą kartą susitiko Kalkutoje 1922 metais. Bhaktisiddhāntai Sarasvačiui, garsiam teologui ir šešiasdešimt keturių Gauḍīyos Maṭhų (Vedų institutu) įsteigėjui, patiko išsilavinęs jaunuolis, ir jis įtikino pastarąjį skirti savo gyvenimą Vedų žinojimui skleisti. Śrila Prabhupāda tampa Bhaktisiddhāntos Sarasvačio pasekėju, o po vienuolikos metų (1933 m. Alahabade) — oficialiai inicijuotu mokiniu.

Pirmojo susitikimo metu Śrila Bhaktisiddhānta Sarasvatis Thākura paprašė Śrilos Prabhupādos skelbti Vedų žinias anglų kalba. Vėlesniais metais Śrila Prabhupāda parašo komentarus „Bhagavad-gītai“, prisideda prie Gauḍīyos Maṭhų veiklos, o 1944 metais pradeda leisti dvisavaitinį žurnalą anglų kalba — „Back to Godhead“ („Atgal pas Dievą“), kurį dabar Vakaruose toliau leidžia Jo mokiniai daugiau negu trisdešimčia kalbų.

1947 metais, pripažindama retą Śrilos Prabhupādos išprusimą ir atsida- vimą Viešpačiui, Gauḍīyos vaišnavų bendrija suteikia jam „Bhaktivedan- tos“ titulą. 1950 metais, būdamas penkiasdešimt ketverių metų amžiaus, Śrila Prabhupāda atsisako šeimyninio gyvenimo ir tampa *vānaprastha* — duoda atsiskyrelio įžadus, daugiau laiko paskirdamas studijoms ir kny- gų rašymui. Jis išvyksta į šventą Vṛndāvanos miestą ir apsigyvena istori- nėje viduramžių Rādhā-Dāmodaros šventykloje. Čia, kuklioje aplinkoje, jis keletą metų atsidėjęs studijuoja ir rašo. 1959 metais Śrila Prabhupāda duoda *sannyāso* įžadus. Rādhā-Dāmodaros šventykloje Śrila Prabhupā- da pradeda kurti savo gyvenimo šedevrą — daugiatomį 18 000 posmų „Śri- mad-Bhāgavatam“ („Bhāgavata Purānos“) vertimą su komentarais. Para- šo „Easy Journey to Other Planets“ (lietuviškai „Anapus laiko ir erdvės“).

1965 metais, išleidęs tris „Bhāgavatam“ tomus, Śrila Prabhupāda at- vyksta į Jungtines Valstijas įgyvendinti misijos, kurią jam uždėjo dvasinis mokytojas. Vėliau jis išleidžia daugiau kaip šešiasdešimt tomų autoritetin- gų vertimų su komentarais bei studijų, kuriose apžvelgia Indijos religijos ir filosofijos klasikinius kūrinius.

1965 metais kroviniu laivu atvykęs į Niujorką, Śrila Prabhupāda prak- tiškai neturėjo jokių lėšų. Tik kitų metų liepos mėnesį, patyręs didelius sunkumus, jis įkuria Tarptautinę Krišnos sąmonės organizaciją. Kai 1977

metais Śrīla Prabhupāda paliko šį pasaulį (lapkričio 14 d.), jo vadovaujama organizacija jau buvo išaugusi į pasaulinio masto konfederaciją, kurią sudarė daugiau kaip šimtas *āśramų*, mokyklų, šventyklų, institutų bei žemės ūkio bendruomenių.

Vakarų Virdžinijoje Śrīla Prabhupāda įkūrė pirmąją Kṛṣṇos sąmonės žemės ūkio bendruomenę. Be to, Vakarų šalyse jis įvedė Vedų švietimo sistemą — *gurukulą*.

Śrīla Prabhupāda — taip pat ir keletu stambių tarptautinių kultūros centrų Indijoje įkūrimo iniciatorius. Numatyta, kad aplink Śrīdhāma Māyāpuros centrą Vakarų Bengalijoje iškils dvasinis miestas. Šiam grandioziniam užmojui įgyvendinti prireiks virš dešimties metų. Vṛndāvanoje (Indija) pastatyta didinga Kṛṣṇa-Balarāmos šventykla ir viešbutis svečiams iš viso pasaulio. Stambus kultūros bei švietimo centras yra ir Bombėjuje. Daugelyje svarbių Indijos vietų taip pat bus sukurti centrai.

Vis dėlto vertingiausias Śrīlos Prabhupādos indėlis — tai jo knygos. Mokslininkų nepaprastai vertinamos už autoritetingumą, minties gilumą ir aiškumą, jos naudojamos kaip akademiniai vadovėliai daugelyje kolegijų. Śrīlos Prabhupādos raštai išversti daugiau kaip į 40 kalbų. Leidykla „The Bhaktivedanta Book Trust“, įsteigta 1972 metais Śrīlos Prabhupādos knygoms publikuoti, šiuo metu yra stambiausia Indijos religijos bei filosofijos literatūros leidėja pasaulyje.

Jau būdamas garbingo amžiaus, per dvylika metų Śrīla Prabhupāda su paskaitomis keturiolika kartų apkeliavo planetą, pabuvojo šešiuose kontinentuose. Nepaisant to, kad buvo labai užimtas, Śrīla Prabhupāda visą laiką daug rašė. Jo raštai sudaro ištisą Vedų filosofijos, religijos, literatūros bei kultūros biblioteką.

Kaip kartoti Hare Kṛṣṇa mahā-mantra

Norintiems išsivaduoti iš kančių ir rūpesčių bei siekiantiems laimės vienas svarbiausių veiklos aspektų yra meditacija.

Meditacija — tai „vidinis susikaupimas“, jis neįmanomas neturint tikslo. Trokštantis atsikratyti kasdieninių, protą blaškančių vargų turi pakilti iš materialaus lygio į transcendentinį, dvasinį lygį. Tai pasiekti jis gali nuolatos kartodamas Dievo vardus ir taip su Juo bendraudamas.

Įvairūs religiniai raštai teigia: Dievas turi daugybę vardų — Kṛṣṇa, Rāma, Jehova, Aļachas, Buddha ir kt. Dievo vardų kartojimas apvalo sąmonę ir pakelia ją iš materialaus lygio į dvasinį. Indijoje ištisus tūkstantmečius žmonės kartoja įvairias *mantras*, šventus Viešpaties vardus. Sanskrito kalba *mana* reiškia protą, o *traya* — išsivadavimą. Taigi *mantra* reiškia transcendentinių garsų rinkinį, išvaduojantį mūsų protą nuo nerimo ir baimės.

Vedų raštai vieną šių *mantrų* vadina *mahā-mantra* (didžiaja *mantra*). „Kali-santarana Upaniṣad“ teigia, kad šešiolika ją sudarantių žodžių: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare — ypač rekomenduotini Kali-yugai, baimės, kivirčių ir veidmainystės epochai, kurioje mes gyvename.

Vardo *Kṛṣṇa* reikšmė — „visų patraukliausias“, *Rāma* — „visa džiuginantis“, o *Hare* — tai kreipimasis į Viešpaties atsidavimo tarnybos energiją. Taigi *mantra* reiškia: „O visų patraukliausias, o visa džiuginantis Viešpatie, o Viešpaties energija, leisk man su atsidavimu Tau tarnauti“.

Hare Kṛṣṇa *mantrai* kartoti nėra griežtų taisyklių. Ją galima kartoti visur — namuose, darbe, vairuojant automobilį, autobuse ar metro, be to, bet kuriuo paros metu.

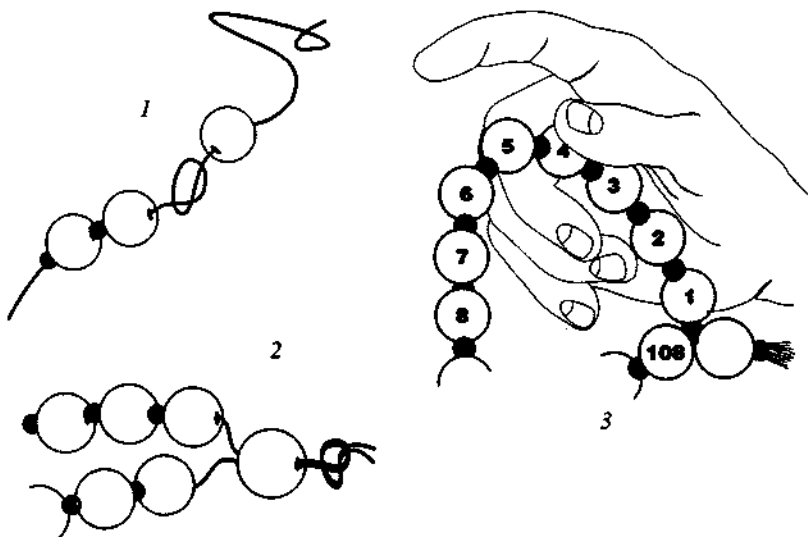
Yra du *mantros* meditacijos būdai: individualus, vadinamas *japa*, kai žmogus kartoja *mantra* su karolių vėriniu, ir kolektyvinis, kai pirma gieda vienas žmogus, o paskui kiti jam pritaria — toks giedojimas vadinamas *kīrtana*. *Kīrtanos* metu dažnai akompanuojama muzikos instrumentais arba tiesiog plojama delnais. Abu šie būdai yra vienodai rekomenduotini, nes abu vienodai palankūs asmenybės vystymuisi.

Pirmajam *mantros* meditacijos būdai reikalingas tik karolių vėrinys. Jį

galima įsigyti parduotuvėje arba pasidaryti pačiam pagal šiuos praktiškus patarimus:

1. Įsigykite 109 didelius apvalius medinius karolius (1–2 centimetrų skersmens) ir 3–5 metrų ilgio storą stiprų siūlą.
2. Užmegzkite mazgą, palikę 15 centimetrų nuo galo, ir verkite vieną po kito karolius, po kiekvieno karolio užmegzdami tvirtą mazgą (pieš. 1).
3. Suvėrę 108 karolius, abu galus perverkite per paskutinį karolį (pieš. 2).
4. Šis karolis vadinamas Krišnos karoliu ir turėtų būti didesnis už kitus. Per jį pernėrę abu siūlo galus, užmegzkite mazgą ir nupjaukite siūlo likutį. Štai jūsų karolių vėrinys ir baigtas.

Pradėkite *mantros* meditaciją, karolių vėrinį laikydami dešinėje rankoje. Nykščiu ir didžiuoju pirštu suspauskite karolį, einantį iškart po Krišnos karolio, ir pasakykite *mantrą*: Hare Krišna, Hare Krišna, Krišna Krišna, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare. Sukalbėję posmą, suspauskite kitą karolį ir vėl pakartokite *mahā-mantrą* (pieš. 3). Taip darykite tol, kol ties kiekvienu karoliu sukartosite po *mantrą* ir prieisite Krišnos karolį, — tada jūs būsite baigęs vieną *japos* „ratą“. Vieno rato kartojimas turėtų trukti maždaug septynias minutes, tačiau pirmu metu tai gali trukti dešimt ir daugiau minučių. Ties Krišnos karoliu *mantros* nekartokite, tik apsukite vėrinį ir vėl tęskite kartojimą. Kartoti *mantrą* su

karoliais rankose itin svarbu, nes taip į meditaciją įtraukiamas lytėjimas, o tai padeda geriau susikaupti.

Jei per dieną nutarėte kartoti tam tikrą ratų skaičių, jums pravers „skaičiuoklė“ — ant neilgos virvutės suverti karoliai. Jų kiekis priklauso nuo jūsų pasirinkto ratų skaičiaus. Mazgų tarp šių karolių nereikia, jie būtini tik virvutės galuose, kad nenusmuktų karoliai. Užbaigę ratą, vieną skaičiuoklės karolį perstumkite žemyn.

Kartoti *mantrą* galite namuose arba vaikščiodami gryname ore, garsiai arba tyliai, svarbu, kad patys girdėtumėte, ką sakote. Svarbiausia — aiškiai ir tiksliai tarti kiekvieną žodį. Gali būti, kad jūsų dėmesį patrauks pašalinės mintys, nes protas neramus ir nepastovus, verčia nuolatos galvoti apie įvairiausius dalykus. Pabandykite visas savo mintis sutelkti į Hare Kṛṣṇa *mahā-mantros* kartojimą ir įsiklausykite į kiekvieną žodį.

Kartoti *mantrą* galima bet kuriuo paros metu, tačiau Vedų raštai pažymi, kad dvasinei veiklai tam tikros valandos pačios palankiausios. Tinkamiausias laikas dvasiškai tobulėti — ankstyvas rytas. Gerai, jei Hare Kṛṣṇa *mantrą* kartosite kasdien vienu ir tuo pačiu metu. Pradėkite nuo vieno dviejų ratų *mantros* kartojimo per dieną ir palaipsniui jų skaičių didinkite iki šešiolikos; tiems, kurie rimtai žiūri į *japos* meditaciją ir nori tapti atsidavusiais Viešpaties Kṛṣṇos pasekėjais, tai rekomenduojamas minimumas.

Skirtingai nuo *japos* — individualios meditacijos, *kīrtana* yra kolektyvinė meditacija. *Kīrtanos* metu Hare Kṛṣṇa *mantrą* giedame pagal kokią nors melodiją. Giedoti galima pritariant muzikos instrumentams. Rinktis *kīrtanai* galite tiek namie — su šeima ar draugais, tiek svečiuose arba gamtoje. Iš pradžių Hare Kṛṣṇa *mantrą* gieda vienas žmogus, o po to visi kiti pagal tą pačią gaidą ją atkartoja. Vėliau tas pats žmogus vėl gieda *mantrą* ir vėl visi jam antrina. Taip giedama Hare Kṛṣṇa *mantra*. *Kīrtanos* metu galima pajusti nuolat augantį dvasinį džiaugsmą.

Giedodami su visais kartu, Hare Kṛṣṇa *mantrą* girdite ne tik pats ją tardamas, bet ir kai ją gieda kiti. Tai *kīrtanos* privalumas. Giedoti galima pagal bet kokią melodiją, pritariant (nors tai ir nebūtina) kokiais nors muzikos instrumentais. Ypač dera *kīrtanose* tradiciniai indų instrumentai — būgnai ir cimbolai; jeigu jų nėra, galima pritarti bet kuriuo turimu instrumentu — pasitelkite savo vaizduotę. Galima panaudoti ir kitus instrumentus: pianiną, vargonus, fleitą, gitarą ir pan. Pakanka ir tiesiog ploti delnais. *Kīrtanose* gali dalyvauti vaikai, tai jiems suteikia galimybę dvasiškai tobulėti. Giedoti galima vakarais kartu su visa šeima. Gerai ruošti *kīrtanas* kiekvieną dieną arba kada tik įmanoma.

Kartodami Hare Kṛṣṇa *mantrą*, pajusite dvasinį žvalumą, ir šis pojūtis nuolatos stiprės. Galite įsitikinti tuo patys. Pabandykite penkias minutes

kartoti kokį kitą žodį ar frazę. „Pepsi-kola“ jau po kelių minučių jums mirtinai įgris ir nesuteiks jokio pasitenkinimo. Tuo tarpu Kṛṣṇos vardas — transcendentinis, Jo vardą norisi kartoti nuolatos.

Kad ir kokiomis aplinkybėmis žmogus kartotų *mahā-mantrą*, tai labai skatins jo dvasinį tobulėjimą. Vis dėlto didieji išminčiai ir šventieji — *man-tros* meditacijos autoritetai rekomenduoja remtis keliais patarimais; tai sustiprina ir pagreitina tokios meditacijos poveikį.

Kuo daugiau žmogus kartoja Hare Kṛṣṇa *mantrą*, tuo lengviau jam laikytis šių patarimų, nes *mantra* suteikia dvasinių jėgų ir išugdo tobulesnio džiaugsmo supratimą. Dvasinę palaimą patyrusiam žmogui gerokai paprasčiau atsikratyti blogų įpročių, trukdančių dvasiškai tobulėti.

1. Norintiems rimtai ir nuosirdžiai siekti dvasinio tobulėjimo rekomenduojame laikytis žemiau išvardintų keturių svarbiausių principų:

- a) nevalgyti mėsos, žuvies ir kiaušinių;
- b) nevartoti intoksikatų (narkotikų, alkoholio, tabako, taip pat kavos ir arbatos);
- c) nežaisti azartinių lošimų;
- d) neturėti nesantuokinių lytinių santykių (santuokiniai ryšiai skirti tik vaikams pradėti).

2. Reikia nuolatos skaityti A. C. Bhaktivedantos Swami Prabhupādos knygas, ypač „Bhagavad-gītā“ ir „Śrīmad-Bhāgavatam“. Jau vien klausantis apie Kṛṣṇą — Jo nepaprastus žygius ir transcendentinius žaidimus, valosi širdis, užteršta ilgo buvimo materialiam pasaulyje. Nuolatos klausydamasis apie Kṛṣṇą ir dvasinį pasaulį, kuriame Kṛṣṇa amžinai pramogauja su Savo bhaktomis, žmogus suvokia sielos prigimtį, tikrąją dvasinės veiklos prasmę, išmoksta sekti tobulu metodu, kuris išvaduoja iš šio materialaus pasaulio.

3. Kiekvienas, kuris nori tapti atspariu materijos purvui, turi valgyti tik vegetarinį maistą, prieš tai paaukojęs jį Aukščiausiajam Viešpačiui Kṛṣṇai, — toks maistas tampa sudvasintas. Už kiekvienos gyvos būtybės (taip pat ir augalų) žudymą mūsų laukia *karmos* atoveikis, tačiau „Bhagavad-gītoje“ Kṛṣṇa sako, kad Jis panaikina *karmos* pasekmes tam, kuris aukoja Jam vegetarinį maistą. (Žr. priedą „Mitybos yoga“.)

4. Savo veiklos rezultatus derėtų aukoti Aukščiausiajam Viešpačiui Kṛṣṇai. Jei žmogus triūsia tik savo malonumui, tenkina tik savo jautimus, jis patiria savo veiklos karminį atoveikį. O jei jis dirba vardan Kṛṣṇos, tetrokšdamas Jį patenkinti, jo veikla karminio atoveikio nesulaukia. Kada žmogus dirba vardan Kṛṣṇos, tai ne tik išvaduoja jį nuo *karmos*, bet ir atgaivina miegančią meilę Kṛṣṇai. Galima tęsti savo įprastą veiklą, jeigu ji — tiesiogiai ar netiesiogiai — neprieštarauja keturiems reguliatyviems principams, išvardintiems aukščiau.

5. Tvirtai nutaręs kartoti *mantra*, žmogus turi kuo daugiau bendrauti su pasirinkusiais tą patį tikslą žmonėmis — tai suteikia dvasinę paspirimą. Supantis pasaulis labai stipriai veikia, tai natūralu, todėl nepatariama bendrauti su tais, kurie neturi jokių dvasinių siekių. Bendravimas su žmonėmis, siekiančiais dvasinio tobulumo, Hare Kṛṣṇa *mantras* kartojimas ir laikymasis reguliatyvių principų — pats tiesiausias ir patogiausias tobulėjimo kelias grįžti namo, atgal pas Dievą.

Mitybos yoga

Baigdamas kalbėti apie *bhakti-yogą* (atsidavimo *yogą*), Viešpats sako „Bhagavad-gitoje“: „O Kuntī sūnau, kad ir ką tu darytum, valgytum, aukotum ar atiduotum, kokias askezes tu atliktum — daryk tai, kaip auką Man“ (Bg. 9.27). Ten pat Jis teigia, kad žmogui dera valgyti tik tai, kas pirmiau buvo paaukota Jam. Todėl maisto siūlymas Kṛṣṇai yra neatskiriamą *bhakti-yogos* sistemos dalis.

Viešpats taip pat nusako tas aukas, kurias Jis priima. „Jeigu kas su meile ir atsidavimu pasiūlys Man lapelį, gėlę, vaisių ar vandens, Aš priimsiu auką“ (Bg. 9.26). Kṛṣṇa sąmoningai nepamini mėsos, žuvies ir kiaušinių, todėl Kṛṣṇos bhakta tokio maisto Jam neaukoja. Iš meilės Kṛṣṇai bhakta siūlo Jam tik patį geriausią ir švariausią maistą, todėl skerdyklose užmuštų gyvulių pūvantys kūnai ir viščiukų gemalai, be abejo, šiam tikslui netinka.

Bhakta Kṛṣṇos sąmonėje aukoja Kṛṣṇai maistą ir taip išreiškia Jam savo meilę. Net kasdieniniame gyvenime, norėdami parodyti kokiam nors žmogui savo atsidavimą ir meilę, ruošiame jam valgį, ir tas žmogus įvertina ne tik patį maistą, bet ir šilumą, su kuria visa tai buvo paruošta. Toks pat ir maisto aukojimas Kṛṣṇai — jis skirtas ugdyti mūsų meilę ir atsidavimą Dievui.

Be abejo, sunku mylėti nepažįstamą, niekadoms nematytą pavidalą. Unikalus Vedų raštai smulkiai aprašo Dievo asmenybės bruožus. Kitų tradicinių pasaulio religijų raštuose Dievas minimas tik kaip aukščiausiasis tėvas, o apie Jo asmenybę pateikiama labai mažai žinių. Kristus vadino save Dievo sūnumi, Mahometas buvo Jo pranašas, o kas yra Patsai Dievas? Jis apsiereiškia tik netiesiogiai — kaip dangaus akis, liepsnojančią krūmą ir panašiai.

Jei pripažįstame, kad mus sukūrė Dievas, remdamiesi logika turėtume pripažinti ir tai, kad Jis turi visus asmenybės požymius — tam tikrą pavidalą, išorę, visus jutimo organus, jų sugebėjimus ir savybes. Jei mes turime tam tikrą formą ir charakterį, o Dievas jų neturiš, tuomet šiuo atžvilgiu Jį pranokstame. Tačiau nelogiška tvirtinti, kad Dievo kūrinys kuo nors pranoksta savo Kūrėją. Vadinasi, jei mes esame asmenybės, tai ir Dievas yra asmenybė, turinti nepaprastai galingą dvasinį pavidalą. Galų gale sakoma, kad mes sukurti pagal Dievo pavyzdį ir panašumą.

Įsivaizduodami Dievą, Vakarų dailininkai dažniausiai piešia kresną barzdotā prosenį. Tačiau Vedų raštai pateikia tikslų Dievo išorės ir asmenybės bruožų aprašymą, be to, šie senovės Indijos raštai yra vienintelis tokių žinių šaltinis. Visų pirma, Dievas visada jaunas. Nepaprastos Jo savybės žavi net išsivadavusias sielas. Jis — pats gambiausias dailininkas ir pats gambiausias muzikantas. Jis nepaprastai iškalbus ir be galo protingas, linksmo būdo ir visa ko atsižadėjęs. Be to, Jis apreiškia nepakartojamus transcendentinius žaidimus su Savo amžiniais palydovais. Vedos pateikia nesi-
baigiančius Aukščiausiojo Dievo Asmens patrauklių savybių aprašymus. Todėl Jį vadina Kṛṣṇa arba „visų patraukliausiu“. Kai mes suvoksime Dievo Asmenį, bus daug paprasčiau į Jį sutelkti savo mintis — ypač, kai aukosime Jam maistą.

Kadangi Kṛṣṇa yra visų galingiausias ir absoliučiai dvasinis, visa, kas tik susiliečia su Juo, taip pat tampa absoliučiai tyra ir dvasiška. Kai kurie dalykai apvalo net materialiam pasaulyje. Pavyzdžiui, saulė stipriais spinduliais gali iš užteršto ežero išgarinti švarų vandenį. Jei tokia savybė būdinga saulei — materialiam objektui, mums sunku net įsivaizduoti tą valomąją galią, būdingą Aukščiausiajam Dievo Asmeniui, Kṛṣṇai, be jokio vargo sukūrusiam milijonus saulių.

Iš tikrųjų Savo transcendentinių energijų padedamas, materiją Kṛṣṇa gali paversti į dvasią. Jeigu į ugnį įdėsime metalinį strypą, netrukus jis įkaiš iki raudonumo ir įgaus visas svarbiausias ugnies savybes. Taip pat ir maistas (materiali substancija) tampa absoliučiai dvasinis, kai jį pasiūlome Kṛṣṇai. Toks maistas virsta *prasāda* — sanskrito kalba tai reiškia Viešpaties malonę.

Bhakti-yogoje prasāda labai svarbu. Kitos *yogos* reikalauja dirbtinai tramdyti savo jutimus, tačiau praktikuodamas *bhakti-yogą* žmogus gali pasirinkti tokią dvasinę veiklą, kuri patenkintų jutimus ir įtrauktų juos į veiklą. Tokios praktikos dėka jutimai palaipsniui tampa dvasiniai, ir juos pradeda traukti dvasiniai džiaugsmas — daug kartų pranašesni už visus mūsų materialiai patirčiai prieinamus malonumus.

Vedų raštai pateikia daugybę *prasādos* aprašymų ir aiškina jo poveikį. Viešpats Caitanya, Aukščiausiojo Viešpaties inkarnacija, apsireiškęs Indijoje prieš 500 metų, taip kalbėjo apie *prasāda*: kiekvienam anksčiau teko ragauti šį materialų maistą, tačiau dabar jis nepaprastai skanus ir skleidžia nuostabų kvapą; jau vien kvapas, nekalbant apie skonį, sužavi protą ir verčia žmogų užmiršti visus kitus gardumynus. Tai liudija, kad Kṛṣṇos lūpos, kupinos dvasinio nektaro, lytėjo šį kasdieninį maistą ir suteikė jam visas transcendentines savybes.

Valgantis tik Viešpačiui Kṛṣṇai aukotą maistą yra vegetaras tikrąja to

žodžio prasme. Daugelis gyvūnų, pavyzdžiui, balandžiai ir beždžionės, taip pat nevartoja mėsos, todėl pati savaime vegetarinė mityba nėra didelis laimėjimas. Vedos teigia, kad žmogaus gyvenimo tikslas — atgaivinti pirmąją ryšį tarp sielos ir Dievo, ir, siekiant šio tikslo, labai svarbu *prasādos* poveikis.

Tobulas tikro vegetarizmo suvokimas nulemia visų pirma tai, kokius produktus ruošiamės aukoti Kṛṣṇai. „Bhagavad-gītoje“ Viešpats sako, kad maistą galima skirstyti į tris rūšis pagal tai, kokiai *gunai* (dorybės, aistros ar neišmanymo) jis priklauso. Pieno produktai, grūdai, cukrus, daržovės, vaisiai ir riešutai yra dorybės *gunoje*, ir juos galima siūlyti Kṛṣṇai. Įprasta, kad aistros ir neišmanymo *gunose* esantis maistas neaukojamas Kṛṣṇai, kuris Pats „Bhagavad-gītoje“ (17.9-10) sako, jog toks maistas „sukelia kančias, nelaimes ir ligas“ ir kad jis „neskanus, nešviežias ir sugedęs“. Nesunku suprasti, kad mėsa, žuvis ir kiaušiniai, taip pat česnakas, svogūnai ir grybai — tai maistas, priklausantis žemiausioms *gunoms*. Jų siūlyti Kṛṣṇai nedera. Kava ir arbata, kurių sudėtyje yra kofeino — tai narkotinės medžiagos, todėl jų taip pat negalima siūlyti Kṛṣṇai. Jas galima pakeisti pirktu ar surinktu įvairių žolelių arbata.

Perkant produktus reikia atminti, kad mėsos, žuvies ir kiaušinių gali būti kitų produktų sudėtyje, todėl būtina atidžiai skaityti etiketes, o ginčytiniais atvejais klausti pardavėjo arba kreiptis į fabriką. Pavyzdžiui, kai kuriose jogurto ir grietinės rūšyse yra želatinos, kuri gaminama iš skerdyklose užmuštų gyvūnų kaulų, ragų ir kanopų. Būtina taip pat įsitikinti, kad gaminant sūrį, kurį jūs perkate, nebuvo panaudotas veršelio skrandžio fermentas.

Taip pat dera vengti to maisto — ypač grūdinio, — kurį gamino žmonės, nesantys Viešpaties Kṛṣṇos bhaktos. Subtilieji gamtos dėsniai taip sutvarkyti, kad virėjo sąmonė veikia ne tik fizinę maisto kokybę, bet ir subtiliąją. Taip maistas nepastebimai veikia mūsų sąmonę. Kitas pavyzdys, atskleidžiantis šį principą — paveikslas, kuris yra ne tik potepių derinys ant drobės, bet ir išreiškia dailininko nuotaiką, kuri persiduoda stebinčiam paveikslą žmogui. Lygiai taip, kai valgome maistą, gamintą neturinčių dvasinės sąmonės žmonių, pavyzdžiui, kokio nors fabriko darbininko, mes, be abejo, gauname atitinkamą dozę materialios sąmonės. Be to, kiek tai įmanoma, turime vartoti tik šviežius, natūralius produktus.

Ruošiant valgi ypač svarbu laikytis švaros, kadangi dvasinis tobulėjimas ir švara — lygiavertiniai dalykai. Kṛṣṇai negalima siūlyti nieko nešvaraus. Todėl virtuvėje stenkitės palaikyti tvarką. Prieš pradėdami gaminti, būtinai kruopščiai nusiplaukite rankas. Ruošdami valgi, jo neragaukite. Tai meditacijos proceso dalis: jūs gaminate ne šiaip sau, bet ruošiate maistą

Kṛṣṇai patenkinti, todėl Jis turi būti pirmasis, kas paragaus ir pasisotins šiuo maistu. Jei gaminatė pagal išbandytus receptus, nesuklysite.

Gerai turėti lėkštutę ir kitus stalo reikmenis, skirtus tik Kṛṣṇai. Puiku, jei šie reikmenys nauji ir niekur kitur nenaudoti. Kai maistas paruoštas, ant šios lėkštutės dedame po truputį visų patiekalų. Pats paprasčiausias aukojimo būdas — tiesiog ištarti: „Mano brangus Viešpatie Kṛṣṇa, prašau paragauti šio valgio“. Atminkite, tikrasis viso to tikslas — parodyti savo atsidavimą ir padėką Viešpačiui, todėl ruošdami Kṛṣṇai įdėkite visą savo širdį, ir Jis priims jūsų auką. Dievas Pats Sau pakankamas. Jam nieko netrūksta, todėl šis atnašavimas — tai būdas parodyti savo meilę ir dėkingumą Jam. Pasiūlę Kṛṣṇai maistą, keletą minučių kartokite Hare Kṛṣṇa *mantra*: Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare. Po to *prasāda* (tiksliai šio žodžio reikšmė — „Viešpaties malonė“) galima patiekti į stalą. Visas paruoštas maistas dabar laikomas paaukotu Kṛṣṇai, tačiau tai, kas buvo pačioje lėkštutėje, ypač vertinama ir vadinasi *mahā-prasāda*. Svarbu, kad kiekvienas gautų paragauti ir *mahā-prasādos*. Pabandykite suprasti *prasādos* dvasines savybes ir atminkite, kad šis maistas išvaduoja jus nuo *karmos* įtakos. Bet visų pirma — mėgaukitės juo!

Galbūt ilgainiui jūs panorėsite aukoti Viešpačiui maistą pagal taisykles, nustatytas Hare Kṛṣṇa judėjimo tiems, kurie praktikuoja Kṛṣṇos sąmonę namuose. Tam tikslui išrenkite paprastą altorių su Viešpaties Kṛṣṇos, Viešpaties Caitanyos ir Śrīlos Prabhupādos, Hare Kṛṣṇa judėjimo dvasinio mokytojo, atvaizdais. Pilnas valgio aukojimo ritualas nuo paprastesnio skiriasi dar tuo, kokios maldos yra kalbamos. Siūlant pagal visas taisykles tris kartus pakartojamos žemiau surašytos maldos, be to, aukojantis valgi žmogus nusilenkia prieš altoriaus atvaizdus, ties kuriais prieš tai padėjo lėkštutę su maistu Kṛṣṇai. Paskui, kai maldos pasakytos, maistas turi dešimt penkiolika minučių likti ant altoriaus, kol Viešpats skanauja. Šį laiką bhakta gali skirti *kīrtanai*. (Žr. priedą „Kaip kartoti Hare Kṛṣṇa mahā-mantra“.)

*nama om viṣṇu-pādāya kṛṣṇa-preṣṭhāya bhū-tale
śrimate bhaktivedānta-svāmin iti nāmine*

„Pagarbiai lenkiuosi Jo Dieviškajai Malonei A. C. Bhaktivedantai Swami Prabhupādai, kuris labai brangus Viešpačiui Kṛṣṇai, nes rado prieglobsčių prie Jo lotoso pėdų“.

*namas te sārasvatī-deve gaura-vāñī-pracāriṇe
nirviśeṣa-sūnyavādi-pāścātya-deśa-tāriṇe*

„Pagarbūs nusilenkimai tau, o dvasinis mokytojai, Sarasvačio Gosvāmio tarne. Tu gailestingai skleidi Viešpaties Caitanyadevos mokymą ir gelbsti Vakarų pasaulį, apimtą impersonalizmo ir voidizmo“.

*namo mahā-vadānyāya kṛṣṇa-prema-pradāya te
kṛṣṇāya kṛṣṇa-caitanya-nāmne gaura-tviṣe namaḥ*

„O gailestingiausia Dievo inkarnacija! Tu esi Pats Viešpats Kṛṣṇa, nužengęs kaip Śrī Caitanya Mahāprabhu. Tavo oda aukso spalvos kaip Śrīmatī Rādhārāṇī, ir Tu dosniai dalini tyrą meilę Kṛṣṇai. Pagarbiai Tau lenkiusi“.

*namo brahmanyā-devāya go-brāhmaṇa-hitaya ca
jagaddhitāya kṛṣṇāya govindāya namo namaḥ*

„Reiškiu savo pagarbą Viešpačiui Kṛṣṇai, kuris yra visų *brāhmaṇų* garbinama Dievybė. Jis linki gero karvėms, *brāhmaṇoms* ir visoms gyvoms esybėms. Dar kartą lenkiusi Govindai, visų jutimų džiaugsmo šaltiniui“.

Žodynėlis

A

- Abhakta** — tas, kuris nenori atsiduoti Viešpačiui; ateistas.
- Ācārya** — dvasinis mokytojas; tas, kuris moko savo pavyzdžiu.
- Askežė** — *tapasya*; savanoriškas materialių sunkumų pasirinkimas siekiant tam tikrų tikslų, pvz. dvasinio savęs pažinimo.
- Asura** — demonas, Viešpačiui neatsidavęs žmogus.
- Ātmārāma** — išminčius, kuris semiasi džiaugsmo iš savęs.
- Avatāra** — Dievo inkarnacija, nužengianti iš dvasinio pasaulio.

B

- Bhagavad-gītā** — knyga, kurioje įamžinti Krišnos dvasiniai pamokymai Savo draugui Arjunai Kurukšetros mūšio lauke.
- Bhakta** — atsidavęs Viešpaties pasekėjas.
- Bhakti-yoga** — atsidavimo tarnystės Viešpačiui *yoga*.
- Bona fide** (lot.) — tikras, autentiškas, nuoširdus.
- Brahmā** — pirmoji sukurta gyva būtybė visatoje.
- Brahmacāris** — celibato besilaikantis mokinys, klusniai vykdamas dvasinio mokytojo nurodymus.
- Brahmajyoti** — impersonalus švytėjimas, kurį skleisdžia Krišnos kūnas.
- Brahmanas** — beasmenis Absoliučiosios Tiesos aspektas.
- Brāhmaṇas** — visuomenės dvasinė klasė, kurios paskirtis — pažinti ir diegti Vedų tiesas.
- „**Brahma-saṁhitā**“ — šventraštis, į kurį Viešpats Brahmā sudėjo savo autoritetingas maldas Viešpačiui Krišnai.

C

- Caitanya Mahāprabhu** — Krišna, nužengęs kaip Viešpaties bhakta. Apsireiškė dabartiniame Kali amžiuje mokyti atsidavimo tarnystės Dievui kartojant Jo šventuosius vardus.
- Cāmara** — vėduoklė iš jaco uodegos musėms vaikyti.

D

Deva — pusdievis arba bhakta.

E

Ekādāśis — pasninko diena, būna dukart per mėnesį. Šią dieną stengiamasi labiau įsisąmoninti Kṛṣṇą.

Ekspansija — Aukščiausiojo Dievo Asmens pavidalas, viena iš daugybės Jo apraiškų.

G

Gandharvos — dangiškųjų sferų gyventojai, puikūs dainiai.

Garuḍa — milžiniškas paukštis, nešiojantis Viešpatį Viṣṇu.

Gopės — piemenaitės, transcendentinės Viešpaties Kṛṣṇos draugės.

Gṛhaṣṭha — žmogus, gyvenantis šeimoje.

Guru — dvasinis mokytojas.

I

Impersonalistas — tas, kuris beasmenį Dievo aspektą (Brahmaną) laiko visa ko priežastimi ir aukščiausia realybe.

Inkarnacija — *avatāra*; Dievo įsikūnijimas materialiam pasaulyje, nužengiantis su tam tikra misija.

Y

Yajña — auka.

Yoga — jungties su Aukščiausiuoju procesas.

Yogamāyā — svarbiausioji, vidinė (dvasinė) Aukščiausiojo Viešpaties galia.

Yogas — tas, kuris praktikuoja *yogą*.

J

Jaya — pergalė.

Jānis — tas, kuris siekia pažinimo abstrakčiais samprotavimais.

K

Kadamba — medis geltonais apvaliais žiedais, paprastai augantis tik Vṛndāvanos apylinkėse.

Karma — veikla, sukurianti pasekmes arba atoveikį.

Karmis — žmogus, dirbantis dėl naudos.

Kaumudī — labai kvapi gėlė, auganti Yamunos upės pakrantėse.

Kaustubha — transcendentinis brangakmenis, kurį dėvi ant kaklo Aukščiausiasis Dievo Asmuo.

Kṛṣṇa-kathā — pasakojimai apie Kṛṣṇą arba Jo Paties žodžiai.

Kṣatriyos — visuomenės dvasinė klasė, kurios paskirtis — valdyti valstybę ir ginklu ginti piliečius.

Kuṅkuma — maloniai kvėpiantys raudoni milteliai, kuriais barstomas garbinamos asmenybės kūnas.

L

Lilā — žaidimai.

M

Māgadhos — profesionalūs dainiai, giedantys aukojimuose.

Mahā-bhāgavata — tobulą dvasinį lygį pasiekęs bhakta.

Mahā-mantra — Hare Kṛṣṇa *mantra*: „Hare Kṛṣṇa, Hare Kṛṣṇa, Kṛṣṇa Kṛṣṇa, Hare Hare / Hare Rāma, Hare Rāma, Rāma Rāma, Hare Hare“.

Māyā (Mahāmāyā) — išorinė Aukščiausiojo Viešpaties energija, kuri aptemdo sąlygotosios sielos sąmonę ir neleidžia jai pažinti Aukščiausiojo Dievo Asmens.

Māyāvāda — impersonalizmo arba tuštumos (voidizmo) filosofija.

Māyāvādīs — impersonalizmo arba voidizmo filosofijos šalininkas; tas, kuris nepripažįsta amžinojo ir transcendentinio Viešpaties asmenybės pavidalo.

Mantra — transcendentinis garsų derinys.

Mukti — išsivadavimas.

Mukunda — Viešpats Kṛṣṇa, kuris dovanoja išsivadavimą ir kurio besisąpsantis veidas panašus į *kundos* žiedą.

N

Nirguṇa — pažodžiui „be ypatybių“; sąvoka, vartojama apibūdinti Aukščiausiąjį Viešpatį, kuris neturi materialių ypatybių.

P

Pāṇḍavos — penki karaliaus Pāṇḍu sūnūs (Yudhiṣṭhira, Arjuna, Bhima, Nakula ir Sahadeva).

- Paramahansa** — pažodžiui „tobula gulbė“; bhakta, kuris atskiria, kas svarbiausia dvasiai, kaip kad gulbė, kuri išgeria pieną ir palieka vandenį, kuriuo jis buvo atmieštas.
- Paramātmā** — Aukščiausiojo Viešpaties ekspansija, gyvenanti visų gyvųjų būtybių širdyse.
- Pārijāta** — rojaus planetų gėlė.
- Prakṛta-sahajyā** — netikras Kṛṣṇos bhakta, nesuvokiantis transcendentinės ir absoliučios Viešpaties padėties.
- Prāṇāyāma** — *yogų* kvėpavimo pratybos.
- Prasādam** — maistas, paaukotas Aukščiausiajam Viešpačiui ir vėliau padalintas žmonėms.

R

- Rasa** — transcendentiniai individualios sielos ir Aukščiausiojo Viešpaties santykiai, turintys nepakartojamą skonį.
- Rāsa-līlā** — transcendentinis Viešpaties Kṛṣṇos žaidimas, Jo šokis su *gopėmis*.

S

- Sāyujya-mukti** — išsivadavimas įsiliejant į Aukščiausiojo Viešpaties būtį.
- Samādhi** — transas, gili meditacija į Aukščiausiajį.
- Saṅkīrtana-yajña** — šventųjų Dievo vardų kartojimas; šiam amžiui rekomenduojama aukos forma.
- Sannyāsīs** — žmogus, kuris gyvena dvasiškai ir yra davęs pasaulio atsizadėjimo įžadus.
- Siddhi** — mistinis *yogos* tobulumas, mistinė jėga.
- Spekulytyvūs samprotavimai** — pastangos suvokti Absoliučiąją Tiesą remiantis vien tik savo patirtimi ir proto galiomis.
- Sudarśana** — diskas, Viṣṇu arba Kṛṣṇos asmeninis ginklas.
- Supersiela** — Paramātmā; Aukščiausiojo Viešpaties pavidas, esantis visų gyvųjų būtybių širdyse ir įeinantis į kiekvieną atomą.

Ś

- Śāstros** — apreikštieji raštai.
- Śyāmasundara** — vienas iš Kṛṣṇos vardų. *Śyāma* reiškia „juosvas“, o *sundara* — „labai gražus“.
- Śiva** — pusdievis, kuris atsako už pasaulio sunaikinimą ir valdo neišmanymo *guną*.

Śrīmad-Bhāgavatam — autoritetingas Vedų šventraštis, kuris pasakoja išimtinai apie Dievo Asmens ir Jo bhaktų žaidimus.

Śūdras — visuomenės dvasinė klasė. Šios klasės atstovams stinga didesnės išminties, tai menko profesinio pasirengimo, atliekantys nekvalifikuotą darbą žmonės.

T

Tapasya — askezė; savanoriškas materialių sunkumų pasirinkimas siekiant tam tikrų tikslų, pvz. dvasinio savęs pažinimo.

Tilaka — molio ženklai, kuriais Kṛṣṇa ir Jo bhaktos žymisi kakta.

Transcendentinis — dvasinis, esantis už materialios gamtos ribų.

Tulasi — viena iš didžiųjų Viešpaties bhaktų, įsikūnijusi medelio pavidalu. Labai brangi Viešpačiui Kṛṣṇai.

V

Vaišyos — žemės ūkio bendruomenė Vedų kultūroje; globoja karves ir dirba žemę.

Vaiṣṇava — Aukščiausiojo Viešpaties Viṣṇu arba Kṛṣṇos atsidavęs pasekėjas, bhakta.

Viṣṇu — visa aprėpanti, visas aukščiausiasias jėgas turinti Viešpaties Kṛṣṇos ekspansija, kuriai būdingas absoliutus teisingumas, žinojimas ir palaima.

Kaip tarti sanskritą

Įvairiais amžiais sanskritui užrašyti buvo vartojamos kelios abėcėlės. Labiausiai paplitusi iš jų buvo ir tebelieka *devanāgarī* (pažodžiui — „raštas, vartojamas pusdievių miestuose“). *Devanāgarī* abėcėlėje yra keturiasdešimt aštuonios raidės: trylika balsių ir trisdešimt penkios priebalsės. Senovės sanskritologai sudarė šią abėcėlę atsizvelgdami į praktinius kalbos poreikius, ir šią rašto sistemą perėmė visi Vakarų pasaulio mokslininkai.

Šioje knygoje sanskrito žodžiai pateikiami pagal lotyniškąją sanskrito transliteracijos sistemą, kuri tiksliai atkartoja sanskrito rašybą. Kiekvieną *devanāgarī* raidę žymi atitinkama lotyniška raidė (su diakritiniu ženklu arba be jo) arba šių raidžių junginys. Taigi knygoje rašoma: **Kṛṣṇa** (o tariama „Krišna“), **Caitanya** („Čaitanja“), **Śrīla Prabhupāda** („Šryla Prabhupada“), **Arjuna** („Ardžuna“), **ācārya** („ačarja“), **prakṛti** („prakriti“), **yoga** („joga“) ir pan. Žemiau pateikiamas smulkesnis sanskrito rašybos ir tarimo paaiškinimas.

Balsis **a** tariamas kaip trumpasis **a** žodyje „kad“, **ā** — kaip ilgasis **a** žodyje „lašas“, **ai** — kaip dvibalsis **ai** žodyje „maistas“, **au** — kaip dvibalsis **au** žodyje „auka“, **e** — kaip ilgasis **e** žodyje „kelias“, **i** — kaip trumpasis **i** žodyje „tik“, **ī** — kaip ilgasis **y** žodyje „lyja“, **ī** — kaip junginys **īri**, **o** — kaip dvibalsis **ou** žemaičių žodyje „duona“ [douna], **ṛ** — kaip **ri** žodyje „rimas“, **ṛ** — kaip **ry** žodyje „rytas“, **u** — kaip trumpasis **u** žodyje „kur“ ir **ū** — kaip ilgasis **ū** žodyje „dūmai“.

Anusvāra (**ṁ**) yra grynas nosinis garsas ir tariamas kaip **n** prancūzų kalbos žodyje „boñ“ („geras“). *Visarga* (**ḥ**) — stipri aspirata (artikuliacijai būdingas stiprus iškvėpimas, kylantis dėl staigaus oro srovės nutraukimo). Dvieilio gale **aḥ** tariamas kaip **aha**, o **iḥ** — kaip **ihi**.

Guturaliniai (gomuriniai) priebalsiai — **g**, **gh**, **k**, **kh** ir **ṅ**; juos tariant, užpakalinė liežuvių dalis prispaudžiama prie minkštojo gomurio. **G** tariamas kaip **g** žodyje „gaiva“, **k** — kaip **k** žodyje „kulti“, **ṅ** — kaip **n** žodyje „dingo“. **Gh** ir **kh** tariami kaip junginiai **gh** ir **kh**.

Palataliniai (liežuvių vidurinieji) priebalsiai — **c**, **ch**, **j**, **jh** ir **ñ**; juos tariant, liežuvių vidurys pakeliamas prie kietojo gomurio. **C** tariamas kaip **č** žodyje „čia“, **j** — kaip **dž** žodyje „džius“, **ñ** — kaip **n** žodyje „ponia“. **Ch** ir **jh** tariami kaip junginiai **ch** ir **džh**.

Dentaliniai (dantiniai) priebalsiai — **d**, **dh**, **t**, **th** ir **n**; juos tariant, liežuvių priesakinė dalis liečia dantis. **D** tariamas kaip **d** žodyje „dalia“.

n — kaip **n** žodyje „nařta“, **t** — kaip **t** žodyje „tiesa“. **Dh** ir **th** tariami kaip junginiai **dh** ir **th**.

Cerebraliniai priebalsiai — **ɖ**, **ɗh**, **ɥ**, **ʈh** ir **ɳ** — tariami panařiai kaip dentaliniai, tačiau liežuvio priešakinė dalis neliečia dantų, bet užsiriečia į viršų ir apatine puse liečia priešakinę kietojo gomurio dalį.

Labialiniai (lūpiniai) priebalsiai — **b**, **bh**, **p**, **ph** ir **m** tariami lūpomis. **B** tariamas kaip **b** žodyje „banga“, **m** — kaip **m** žodyje „mama“, **p** — kaip **p** žodyje „pora“. **Bh** ir **ph** tariami kaip junginiai **bh** ir **ph**.

Pusbalsis **y** tariamas kaip **j** žodyje „jau“, **l** — kaip **l** žodyje „linas“, **r** — kaip **r** žodyje „rasa“ ir **v** — kaip **v** žodyje „valia“.

Sibiliantai (švilpiamieji ir šnypščiamieji): **s** tariamas kaip **s** žodyje „saulė“, **ř** — kaip minkštasis **ř** žodyje „šiaudas“ ir **ř** — kaip **ř** žodyje „šaltis“.

Aspirata **h** tariama kaip žodyje „himnas“.

Junginys **jñ** tariamas kaip **gj** (pvz.: yajña — kaip „jagja“).

Tarptautinės Krišnos sąmonės organizacijos (ISKCON'o) centrai

Vilnius, Lietuva — Raugyklos g. 23-1 / tel. 661 218

Kaunas, Lietuva — Savanorių pr. 37 / tel. 222 574

Ryga, Latvija — Krišjāna Barona iela 56 / tel. 272 490

Talinas, Estija — Juurdeo 10-5 / tel. 555 613

Baku, Azerbaidžanas — 9 mikrorajon, Mirdžalala 123-72 /
tel. 687 544

Berlynas, Vokietija — Bhakti-Yoga-Zentrum, Muskauerstr. 27,
1000 Berlin 36 / tel. 49 (30) 618 9219

Budapeštas, Vengrija — Remetei u. 77, Budapest 1028 II

Erevanas, Armenija — Krupskoi 18 / tel. 275 106

Griodingas, Švedija — Korsnas Gard, 14792 Grodinge /
tel. 46 (753) 29 151

Heidelbergas, Vokietija — Center for Vedic Studies,
Kurfuersten-Anlage 5, 6900 Heidelberg / 49 (6221) 165 101

Kijevas, Ukraina — ul. Kotovskogo 3-39 / tel. 440 7309

Kopenhaga, Danija — Kongens Tvaervej 11, 2000 Copenhagen F /
tel. 45 (31) 868 581

Londonas, D. Britanija — 10 Soho St., London W1V 5FA /
tel. 44 (71) 437 3662

Londonas, D. Britanija — Bhaktivedanta Manor, Letchmore Heath,
Watford, Hertfordshire WD2 8EP / tel. 44 (92385) 7244

Los Andželas, JAV — 3764 Watseka Avenue, 90034 /
tel. 1 (213) 836 2676

Māyāpūra, Indija — West Bengal, Shree Mayapur Chandrodaya
Mandir, P.O. Shree Mayapur Dham, Dist. Nadia /
tel. 91 (34) 733 218

Maskva, Rusija — Choroševskoe šosse d. 8, korp. 3 / tel. 945 4755

Melburnas, Australija — 197 Danks St. Albert Park, Victoria 3206
(paštas: P.O. Box 125) / tel. 61 (3) 699 5122

Minskas, Baltarusija — ul. Pavlova 11, / tel. 374 751

Niujorkas, JAV — 305 Schermerhorn St., Brooklyn, 11217 /
tel. 1 (718) 855 6714

Praha, Čekoslovakija — Hare Krishna, Na Blanseku 24,
14300 Praha 4 / tel. 42 (2) 467 329

Sankt-Peterburgas, Rusija — ul. Burceva 20-147 / tel. 150 2880

Stokholmas, Švedija — Fridhemsgatan 22, 11240 Stockholm /
tel. 46 (8) 654 9002

Taškentas, Uzbekija — Babadžanova 36-34 / tel. 488 730

Varšuva, Lenkija — Mysialdo k. Warszawy, ul. Zakret 11,
05-500 Piaseczeno / tel. 48 (22) 562 711

Jo Dieviškoji Malonė
A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupāda
Tarptautinės Krišnos sąmonės organizacijos Įkūrėjas-ācārya

„Apsireiškęs Vasudevai ir Devakī Višnu pavidalu su keturiomis rankomis, Viešpats virto paprastu vaiku“. (3 skyrius, 35 psl.)

„Išmaudžiusi ir gražiai papuošusi Kṛṣṇą, Yaśodā pasiėmė Jį ant kelių ir atsisėdo paklaudyti Vedų himnų, kuriuos giedojo *brāhmaṇos*“.
(7 skyrius, 55 psl.)

„Kṛṣṇa ir Balarāma surasdavo sviestą, jogurtą ir pieną, laikomus netgi nuošaliausiose ir tamsiausiose vietose, nes akinantis spindesys, kurį skleidė Jų brangenybės ir papuošalai, išsklaidydavo tamsą“.
(8 skyrius, 63 psl.)

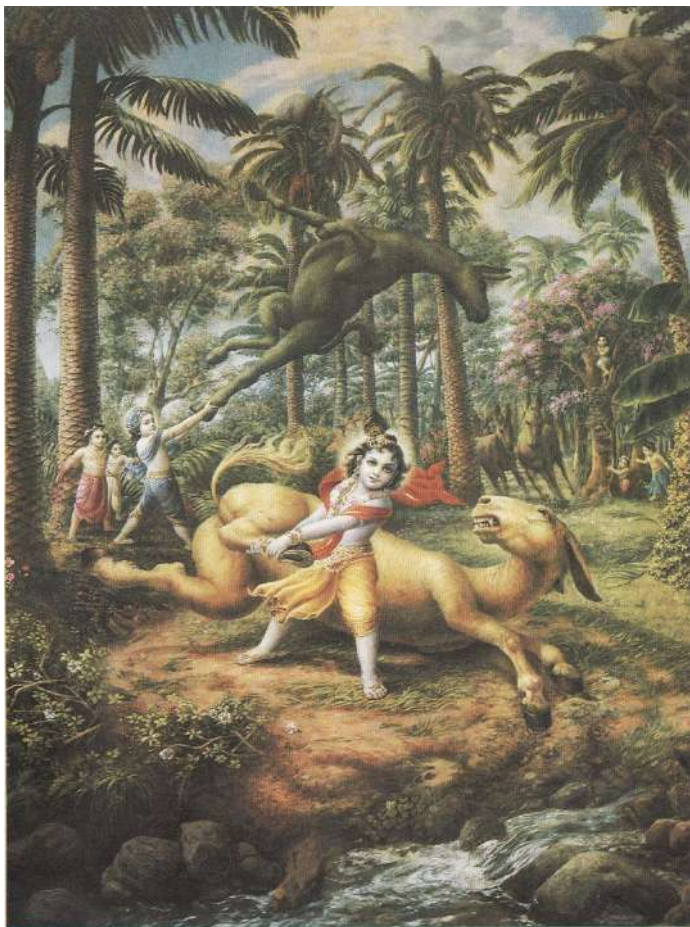

„Motinai liepus, Kṛṣṇa išsiziojo tarsi paprastas vaikas, ir Jo burnytėje motina Yaśodā išvydo visą kūrinijos didybę: kosmosą, kalnus, salas, vandenynus, jūras, planetas, orą, ugnį, mėnulį bei žvaigždes“.
(8 skyrius, 64 psl.)

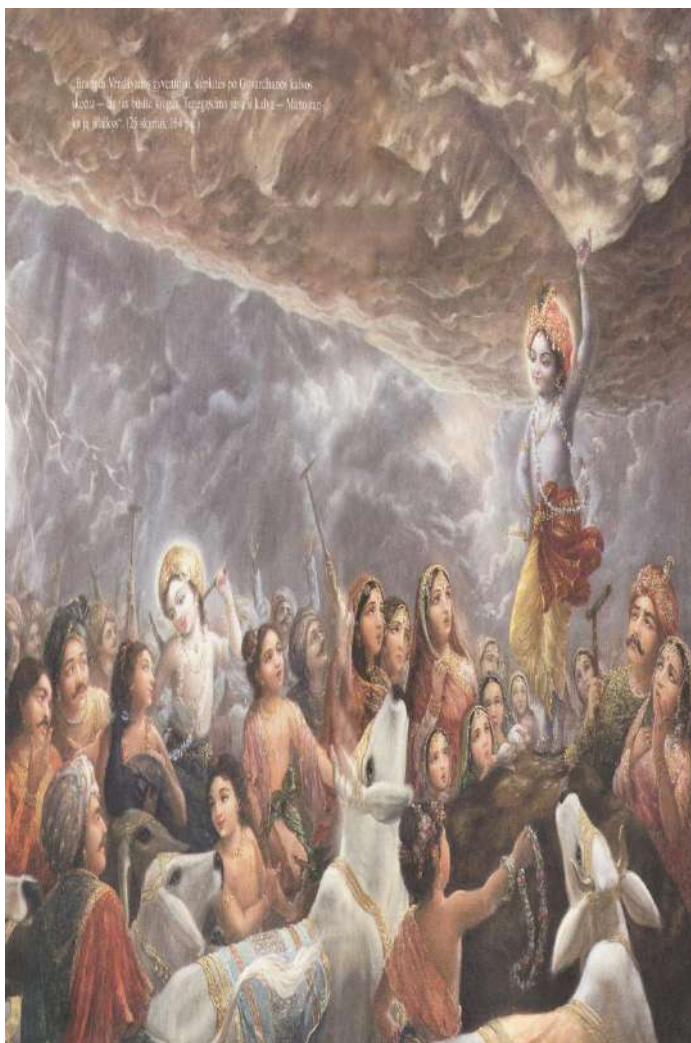
„Kṛṣṇa, visų širdyse glūdinti Supersiela, suprato, kad didžiulė, sustingusi it stovyla būtybė buvo demonas“. (12 skyrius, 83 psl.)

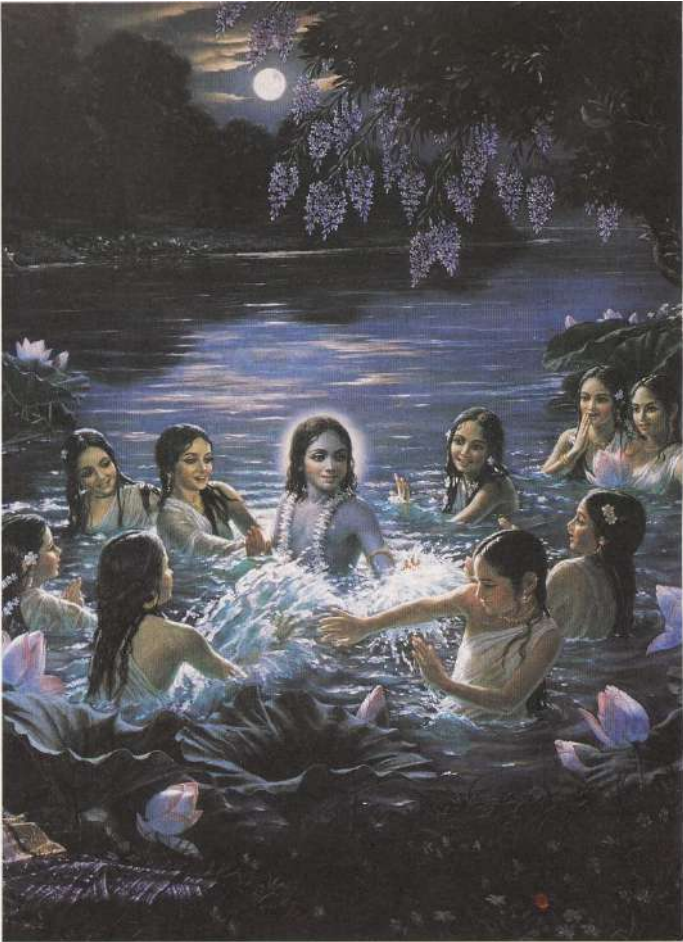

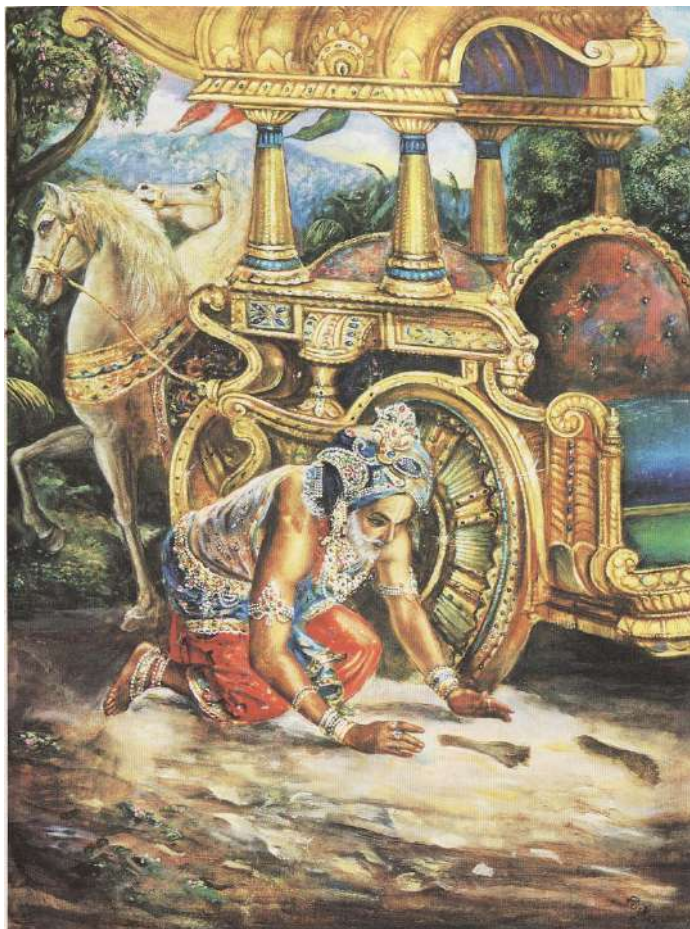
„Kai asilai įniršę puolė berniukus, Kṛṣṇa ir Balarāma lengvai čiupo juos už kojų ir įsukę svaidė ant palmių“. (15 skyrius, 112 psl.)

„Iraņa Vārdiņš irveņu at. sēpils no Gouardūdy kļūs
kūca – ar na būnē kupa. Tūgocānā arā v katz – Manorā:
ar p. Blāks”. [3] s. 104, 104 p.

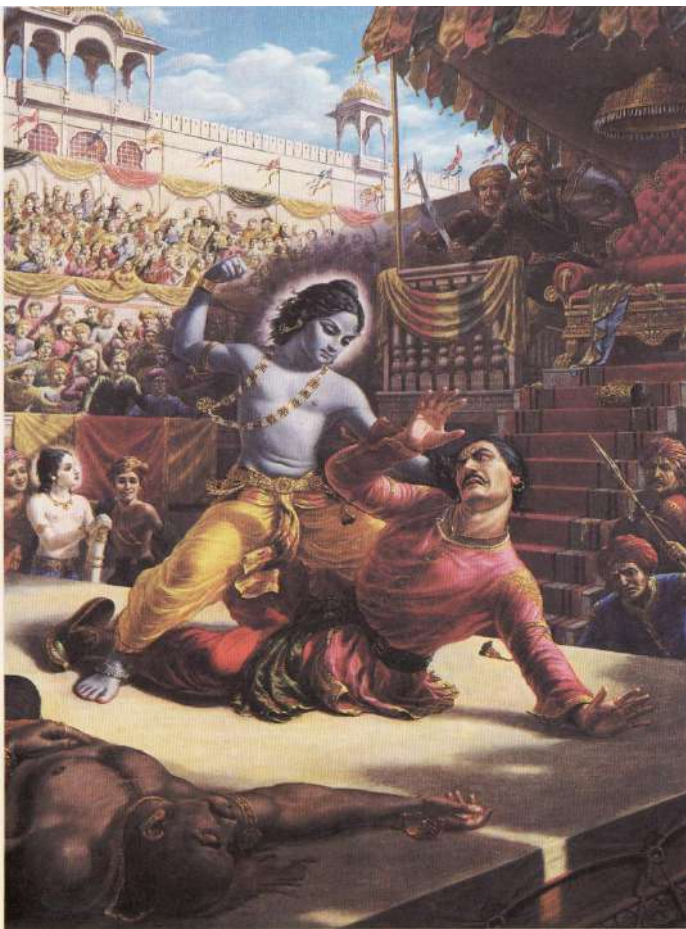
„Gopės ir Kṛṣṇa visiškai apkvaito: jie žaidė vandenyje, džiaugėsi vienas kitu ir taip užmiršo nuovargį po *rāsos* šokio“. (32 skyrius, 202 psl.)

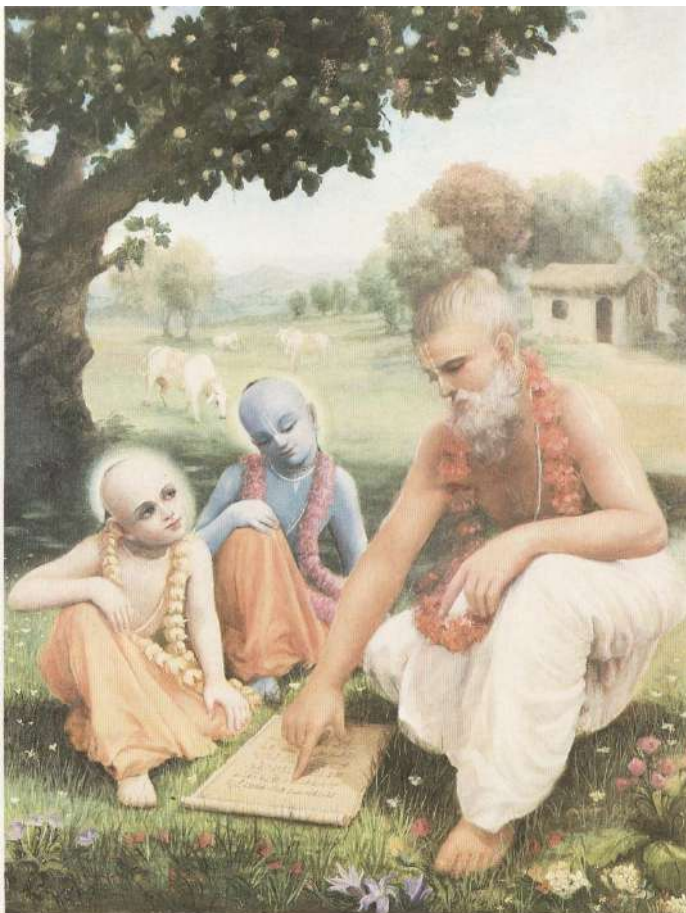
„Pamatęs Kṛṣṇos pėdas, Akrūra iš didžios pagarbos nušoko nuo vežimo. Jį pagavo ekstazė, kuri pasireiškė visais jos požymiais: jis verkė ir visas virpėjo“. (37 skyrius, 229 psl.)

„Nukirtęs skalbėjo galva, Krišna su Balarāma išsirinko Jiems patikusius audinius ir jais pasipuošė, o likusius atidavė piemenukams, kurie irgi išsipuošė“. (40 skyrius, 244 psl.)

„Kṛṣṇa vienu kirėiu numušė nuo Kaṁsos galvos karūną ir čiupo jį už ilgų plaukų. Po to nuvilko Kaṁsą ant imtynių pakylos ir partrenkė ant žemės“. (43 skyrius, 256 psl.)

„Viešpats Kṛṣṇa ir Balarāma yra Aukščiausiasis Dievo Asmuo, viso išsilavinimo ir pažinimo Viešpats. Dvasinio mokytojo (*ācāryos*), suteikiančio dvasinės žinias, Jiems visai nereikėjo, tačiau Jie kreipėsi į jį, kad parodytų pavyzdį paprastiems žmonėms“. (44 skyrius, 262 psl.)

„Kai Uddhava atnešė žinią nuo Kṛṣṇos, Śrīmatī Rādhārāṇī taip apsvaigo nuo minčių apie Jį, kad pradėjo kalbėtis su netoliese dūzgiančia kamane, tarsi ši būtų Kṛṣṇos pasiuntinys“. (46 skyrius, 275 psl.)